1st ed

£2200

DVCE NATVRA ARTIS OPE

QVI IVNGIT VTRVMQVE, TRIVMPHAT.

OVA PASCHALIA

SACRO EMBLEMATE inscripta descriptáq;

à

GEORGIO STENGELIO SOCIETATIS IESV Theologo.

Curæ Secundæ.

MONACHII
ANNO CHRISTI
M DC.XXXV.

HINC FORTES

INDE VIGILANTES

FOVENDA VIRTVS

REGIS
FERDINANDI III.
Bohemica effigies
OVO inclusa.

Omnia dum nostris concludere quærimus OVIS,
Hæc etiam nobis REGIS *imago venit.*
Quâ semel oblatâ, CONCLVSIMVS OMNIA, *dixi:*
Omnia si desint, omnia VICTOR *erit.*

SERENISSIMO,

POTENTISSIMO,

HVNGARIÆ, BOHEMIÆ, DALMATIÆ, CROATIAE, ET SCLAVONIAE &c.

REGI,

FERDINANDO III.

ARCHIDVCI AVSTRIÆ, DVCI BVRGVNDIÆ, MARCHIONI MORAVIÆ, DVCI LVCENBVRGÆ, ET SILESIAE;

nec non

STYRIÆ, CARINTHIÆ, CARNIOLÆ, ET WIRTENBERGÆ, MARCHIONI LVSATIAE, COMITI HABSPVRGI, TYROLIS, ET GORITIAE &c.

GENERALISSIMO;

REGI, PRINCIPI, VICTORI, DOMINO, D. clementiſſimo.

PLVTARCHVS auctor eſt, monitum aliquando eſſe à non nemine ſapientiſſimum illum Solonem, REGIBVS *aut minimùm, aut ſuauiſſimè loquendum*; cui Solon reſponderit:

derit: *Non, per Iouem, at minimè, aut optimè*; Pari judicio cõplures censebunt, REGIBVS aut *minimè, aut optimè* donandum. Eapropter ego quoque multis vilissimum, & Maiestate Tua, recentíq; victoria longè maximâ haud satis dignum munus videbor afferre, SERENISSIME REX, dum OVA affero, rem in villis natam, atque opes rusticanas. Quorum censuram facilè correxero, si ostẽdam, quæ sit Tua virtus, quæ mea facultas, quod precium OVI.

Nam etsi, post graues, diuturnos periculosósque labores; & præter Ratisponam, Donavverdam, Nördlingam, aliáque loca recepta, nuperrimè 8. Idus Septemb. victoriam edidisti, nullis vnquam aut calamis, aut linguis satis memorandã, ne dum remunerandam; attamen Virtus Tua Regia, hoc est, vel isto quoque nomine magna est, quia parua non contemnit. Sinistrè de magnis judicat, qui eos existimat paria facere, & recipere velle, aut contentos esse non posse, nisi magnis. Ditari qui malunt, quàm salutari, inopiam profitentur. Aliud est Maie-

stas

ſtas, aliud cupiditas; hæc myrmecia, & Dathum, im̃o quoddam mare bonorum vbique ſpectat, & expectat; illa vult, meretúrque ab omnibus coli. Quo pacto autem ab omnibus coli poſſet, ſi ab omnibus grandia expectaret? Soluit ergo Maieſtatem, qui humanitatem ab eâ excludit. Neque enim Maieſtas ab omnibus coleretur, ſi humanitas, etiam exigua afferentibus, acceſſum non daret. Auctore Iuſtino *lib.* XI. *Tyriorum ciuitas coronam auream magni ponderis, per legatos, in titulum gratulationis, Alexandro miſit*, & minùs effecit, quàm qui canes donauit, apud Curtium *lib 9.* Tibijs canunt, qui tubis non poſſunt. Sic & Ioui olim farre litabant, qui thure deſtituebantur: & quibus deerant hecatombæ, minoribus hoſtijs ſolebant immolare. Denique alij per portas, alij per januas in templa Deorum intrauerunt. Atque vt à profanis ad ſacra veniam, in D. Marci hiſtoriâ, *cap. 12. 41.* iſta lego: *Et ſedens Ieſus contra gazophylacium aſpiciebat, quo modo turba iactaret æs in gazophylacium, & multi diuites iactabant multa. Cum veniſſet autem vidua vna pauper, miſit*

 duo

duo minuta, quod est quadrans, & conuocans discipulos suos, ait illis: Amen dico vobis, quoniam vidua hæc pauper plus omnibus misit, qui miserunt in gazophylacium. Omnes enim ex eo, quod abundabat illis, miserunt: hæc verò de penuria sua omnia, quæ habuit, misit, totum victum suum. Nimirum & Deus non quantum, sed ex quanto quid veniat, perpendit, affectum potiùs, quàm donum gnarus arbitrari. Quod scitè aduertit S. Hieronymus, *in cap. 25. Matthæi* scribens: *Illum qui de quinque talentis decem fecerat, & qui de duobus quatuor, Dominus simili recipit gaudio: neque considerat lucri magnitudinem, sed studij voluntatem.* Itaque qui non tam æs, quàm seipsos volebant iactare (ære iactato, vt clangeret, sonúmque excitaret profusæ liberalitatis præconem) diuino calculo postpositi sunt viduæ minutis. Nam, vt verissimè, ac breuissimè *lib. 1. ad Eccles. Cathol.* dixit Saluianus, *Oblata* DEO *, non precio, sed affectu placent.* Adeò etiam parua possunt optima esse, si offerantur affectu non paruo: siue Alexander is sit, siue Deus, cui ea offeruntur. Tametsi itaque *in* Psalmo *81*, nomine *Deorum* ter posito

ſito, Reges, & Principes, & Iudices populi, qui vices Dei agunt, intelliguntur, vel ipſo Chriſto interprete, *Ioan.10.35.* dicente: *Nonne ſcriptum eſt in lege veſtra: quia Ego dixi, dij eſtis?* haud tamen verendum eſt, ne Dij iſti honoris paruitate offendantur. Quemadmodum enim Deus non de iuſtitiâ tantùm, & de potentiâ, ac maieſtate; ſed de clementiâ quoq; & benevolentiâ, & benignitate, laudatur; ita tum demum Regibus plenum nominis decus accedit, ſi comitas accedit ad maieſtatem; qui virtute temperatur fulgor ille coronarum, & æquè ſuſcipiuntur dona paruorum, ac lautia ſenatusconſulto decreta. Hanc mixturam, FERDINANDE REX, in virtutibus Tuis, quia ſæpius audiui prædicari; & non raro etiam ipſe expertus ſum, quàm ſis placidè potens, quàm ſuauiter gravis, quàm non faſtidiosè excelſus, & planè factus ad ingenium illius, quem apibus præfecit natura manſuetum, aculeo, non dominio, aut poteſtate carentem; idcirco arbitratus ſum, non peccaturum me, ſi vel minutum munuſculum ad Regiæ Maieſtatis Tuæ

victrices manus afferrem, eóque ipso humanitatis Tuæ laudibus subscriberem. Neque enim parui facit, qui Magno parua consecrat, præsertim ipse paruus; sed eam in Magno esse virtutem declarat, quæ parua non despiciat, consecutáque sit difficilem illam societatē grauitatis cū humanitate Quàm malo astro nos inopes animæ natæ essemus, si nobis fas non esset Reges venerari? quorum tamen præsidijs atque auctoritate quotidie indigemus; quorúmque armis defendimur, & periculis in tuto sumus. Qua re autem eos venerabimur, nisi pariâ parui? Igitur, ne tot debitis obstrictissimis, inter tot lætissimè gratulantium voces acclamationésque officio meo desim, munere, quē debeo, colam, quantumvis non preciosè concinno. Hostiam mactat, cui cædere victimam negatur. Liber si est exiguus, si *oua* sunt vilia, auctori suo conueniunt; mittuntur, vt meam testentur obligationem, non vt Maiestatis Tuæ exæquent dignitatem. Etiam exigua sæpe res grandis fuit indicium opinionis. Clarè, & in compendio dicam,

supra

ſupra humanam ſententiam, magnitudine animi præditum, imò Superis parem, Te existimat, FERDINANDE REX, quicunque etiam paruo munere adire audet.

Quanquam non immeritò dubitari poteſt, an aliquid contra decus regium, hoc eſt, an paruas res donet, qui *Oua* donat? Ælianus *lib. 14. de animal. c. 13.* vbi de ſecundis menſis & delicijs Indorum Regis agit, *eidem*, inquit, *tragematum loco ſunt, Olorum, Struthiocamelorum, & Anſerum oua.* Eadem *oua* memorat Lampridius, in Alexandri Seueri conuiuijs, loco ſuo non caruiſſe. *Oua*, apud Græcos pariter & Latinos, in precio fuerunt; ſed apud Græcos itidem, vt apud Indos, inter bellaria, & pocœnia, apud Romanos primâ menſâ, & in promulſidem apponebantur. *Ab ouo*, ait politiſſimus Erycius Puteanus *orat. 20. cœnam ordiri ſolebant veteres Romani, vt honorem haberent cibo, qui ante reliquos aliquando extitiſſet. Sed Græci, vt oſtenderent, opinor, præ reliquis delicijs oua eſſe, inter bellaria habuerunt.* Et meritò; eſt enim *ouum*, vt idem ait, *promptiſſimum ruris donum, vrbis patrimonium, omniúmque*

mensarum delicium; in quo est, *quidquid natura habet.* Vt proinde non minùs verè, quàm fidenter exclamet: *Ite, ite mortales,& paratissimo compendio ingentia explete vota. Ouum tollite, vt omnia habeatis. Si auari estis, hîc thesaurus est; si famelici, cibus; si ægri, pharmacum; si curiosi, prodigium*; penè etiam dixerim, miraculum. Quid aio, miraculum? Voluenti librũ hunc meum perspicuum fiet, omnia in *Ouo* reperiri, tanquam in quodam Vniuerso; enimverò ipsum etiam vniuersum, quod historiæ Scholasticæ Magister Petrus Comestor *cap. 4. in Genes.* non dubitauit Ovo comparare, dum dixit: *Fecit Deus firmamentum in medio aquarum, id est, quandam exteriorem Mundi superficiem, ex aquis congelatis, adinstar crystalli, consolidatam,& pellucidam, intra se cetera sensibilia continentem, ad imaginem testæ, quæ in Ovo est; & in eo fixa sunt sidera.*

Quapropter licet parua esse res *ouum* videatur, parua tamen non est; sed rebus maximis comparata, atque omni æuo digna habita, quæ in oculos, imò & in mensas Regum veniret. Neque in mensas Regum duntaxat,

taxat, ſed etiam in aras Diuorum. Et vel hodie paſſim cernimus, *Oua* veri quoque Numinis altaribus, inter donaria ſacra, imponi. Cur igitur Ariſtarchus aliquis nimis parum eſſe cenſeat Regi, quod ſufficit Numini? Tantum abeſt, vt timeam *ouorum* meorum vilitati; etiam precium in illis invenio ipſis Superis dignum. Sed nihil tam poteſt eſſe precioſum, quo Tua Maieſtas non mereatur honorari: addo, & honoratè oblectari. Notum eſt orbi ingenium illud ſublimium diſciplinarum capaciſſimum; genius ſcientijs, ac ſcientibus affectiſſimus; ſapientia altiſſimarum rerum indagatrix ſolertiſſima; labor & induſtria nullis fatigationibus obnoxia; æquitas iniuſtè preſſis ſummè ſperanda, prementibus maximopere formidanda; conſtantia & fortitudo ſumma, ſum̃is rebus & temporibus, ab ipſo Numine reſervata; pietas etiam inter arma, atq; in ipſis caſtris non minùs, quàm in templis conſpicienda; dextera bellatrix; pectus Martium; denique caput illud virtute & arte pleniſſimum, ac verè dignum, vt plurium regno-

regnorum ſit Caput. Nota, inquam, ſunt hæc omnia, & Orbi nota; quare meritò ab omnibus honoranda. Quòd ſi verò non tantùm honoranda eſt virtus Tua, ſed etiam oblectandus caſtrenſis labor, nihil tam idoneum poteſt eſſe, quàm *ouum*, quod tot habet oblectationes, quot artes; vt proinde vel hac de cauſſa dignum ſit, non tantùm venire in menſas atque cœnas, ſed etiam in cognitionem Regum, Principúmque.

Fas mihi ſit *oua* alio quoque ex capite commendare, & Regiâ Tuâ manu digna eſſe oſtendere. Nam etſi, inter ceteros plurimos Gentilium errores, ominum quoque obſervationes rectiſſimè emendauit Chriſtianitas, olim tamen *oua* vel hinc etiam maximè fuerunt nobilitata. Nihil enim priſcis illis ſæculis tam fuit ominoſum, quàm ſi aut ſomniantibus per imaginem *oua*, aut vigilantibus per munus obvenirent. Neque omina illa fuerunt malè ominata. Siue enim natiuum in illis colorem, ſiue tincturam arte inductam intueamur, ſemper *ouo* ineſt felicitas. Natura *ouis* dat candorem. At

fau-

faustum est, quidquid candidum est. Quocirca hoc ipso colore prosperi olim dies distinguebantur, & albis calculis bona suffragia ferebantur. Quod si *oua Paschalia* (etiam extra Paschale tempus dici, scribi, donaríq; dignissima) *rubra* & esse, & appellari plerumque solent, aut *rubris alba* permixta; ecce in hac ipsâ tibi mixturâ Austriacos fero colores, qui clypei purpureum campum, velut zonâ, aut fasciâ candidâ distinguunt. Ita aiũt quondam fortissimè pugnantis Herois candidam vestem, sanguine hostili totam fuisse purpuratam, nisi quà fascia militaris pectus præcingebat, vestémque niueam aspergi non sinebat. Hic ergo baltheus, & iste gentilitius decor, qui Austriacæ domûs æternũ pariter candorem, & constantis, sanguinémque, pro religione, pro æquitate, pro patriâ fundere parati animi non fictum colorem repræsentat, his ipsis quoque *ouis* meis repræsentatur; vt vel hinc ad Augustam illam domum spectent. Ad Tuam autem Regiam Maiestatem in campis, atque inter infestissimas acies versantem, eo quoque nomine,

quòd

quòd, inter militares *aciei ordinandæ figuras*, ab Ilione Thessalo vtilissimè inventas, ac ab Iasone non sine magnis laudibus usurpatas, ab Æliano, *in tractatu, de instruendis aciebus, ad D. Hadrianum scripto*, memoretur *oui* etiam fuisse similitudo. Quam figuram in proximâ luculẽtissimâ Nördlingensi pugnâ, quia non ambigo, sæpius expressam, cum hostis in gyrum rotaretur, sursum atque deorsum actus, haud immeritò arbitror etiam rubricâ suâ non caruisse, inter tot riuos cruoris. Siquidem non meminit Germania ullius prælij, in quo plus sanguinis factum. Et quidem nec procul ista contigerunt: ad latus Tuæ Maiestatis cecidêre, qui OVVM rubefacere, & purpuræ purpuram addere, testarique possent, Regiam generositatem discrimini se non subduxisse.

Enimuerò quia Paschalia *oua*, vulgò plerumque *rubra oua* vocari consueuerũt, quòd eo maximè colore, in honorem ac memoriã sanguinis Christi Redemptoris, tum ab alijs nationibus, tum verò maximè à Germanis, pro festiuiore Paschatis sollennitate, soleant im-

imbui, erunt illa fortasse & hoc nomine inter omina felicioris notæ reponenda. Certè Ælius Lampridius, inter omina Imperij, quæ Alexander Severus habuit, ait, etiam istud extitisse, *quòd ouum purpurei coloris eâdem die natum, quâ ille natus est*. Hoc cum matri eius oblatum esset, aruspices dixerunt, Imperatorem illum futurum. Quod & postea fuit, non ob omen quidem, sed ob virtutem, cui debitos honores *ouum* ominabatur. Nã, eodem Lampridio teste, *dignum se exhibuit, quem senatus seruaret, quem saluum milites cuperent, quem omnium bonorum sententia Principem diceret. Erat cunctis hominibus amabilis, & ab alijs pius appellabatur, ab omnibus certè sanctus, & utilis Reipublicæ. Huic sors in templo Prænestinæ Vestæ talis extitit, cum illi Heliogabalus insidiaretur*:

Si quà fata aspera rumpas,
Tu Marcellus eris.

Notum est, cur Alexandri nomen acceperit. Vnde ergo huic nomen & omen, inde mihi; imò & Tibi, REX FERDINANDE, de quo utique licebit repetere, quod de altero illo Alexandro vetus seculum dixit: *Cum nullo ho-*

hoſtium unquam congreſſus eſt, quem non vicerit: nullam urbem obſedit, quam non expugnauerit, aut adegerit ad deditionem. Quas tam feliciter à Te inchoatas laudes, virtutum tuarum prę-ſagia mihi promittunt, nunquam interſcin-dendas. Ceterùm Alexandro Imperatori, etiam *ob ingentem vigorem animi, & mirandam ſingularémque conſtantiam*, ut ait Lampridius, *contra militum inſolentiam Severi nomen à militibus inditum eſt; quod illi ingentem in præſentiâ reverentiam, magnam, apud poſteros, gloriam peperit: cum eò acceſſiſſet, ut de animi virtute nomen acceperit; ſiquidem ſolus inventus ſit, qui tumultuantes legiones exauctorauerit.* Nihil hîc explicatiùs dicam. Suauitatem morum nunquam ſe ſatis admirari poſſe arbitrantur, qui experiri meruerunt: hoſtes tui & Imperij, Te, FERDINANDE, pro Severo habent, quos nominis terrore, ita (niſi vanus ſim augur) poſthac, uti patratâ hac capitali prorſus victoriâ cœpiſti, porrò es exauctoraturus, ut non victoriam, ſed fugam ſint cogitaturi; & magis receptui, quàm bellicum canere parati ſpem in pedibus poſituri, quam Te experti ſenſe-

runt

ferunt in lacertis. Neque enim unquam ex eorum memoria eradetur, & Te, & se OVVM rubrum in Nördlingensi prælio extitisse. Nam Te quidem sanguine hostili, se autem suo & sanguine, & pudore erubuisse. Qui utriusque partis diuersus rubor, quid portendat, Lampridio permitto dicere, ex quo mihi sufficit indicasse, quid portẽdere possit.

Quòd si cui hæc fortè videbuntur, tanquam ab Alexandri *ouo*, remotiùs petita, aliud aptissimum magnitudinis Tuæ prodigium, & prorsus Austriacum *ouum* invenio, *in Hercule Prodicio*, Stephani Vinandi Pighij. Describit is *Pannonicæ coronationis agones apparatissimè triduo factos, anno Christiano salutis* ∞ DLXXII. *cum Rudolphus maior natu Maximiliani Imper. ac Regis Hungariæ filius, Possonij, ab ordinibus eius regni, magno consensu & gaudio, in locum Patris inauguraretur*, VII. *Kal. Octobris*. Ibi, inter cetera primi diei denarrata spectacula, scribit: *Splendidus ille dies fuit pompis, magnificentia, sumtibúsque immensis Principum, & Illustrium hominum, ad agona descendentium appa-*

ratu personarum, & equorum ornamentis, fictorúmque argumentorum varijs inventionibus spectabilis, & iucundus: quarum elegantissimæ præmium etiam erat propositum. Longum esset enarrare singula, ridiculos personarum mimos, peregrinos vestitus, militares apparatus sumtuosos, & phasmata personarum portentosa: AQVILAM *ingentem* OVO *maximo incubantem, & equitem cataphractum in Circo excludentem, qui mox ad annulum decursurus esset.* Quid huic tempori accommodatius? Tertius iam annus est, cum vel vi, vel fraude insolentissimi hostis, omnia súsque déque vertuntur in Imperio. Vidit hæc pijssimus Imperator Ferdinandus II. regiæ Tuæ Maiestatis Augustissimus Parens. Vidit, inquam, & dum humana remedia defecerunt, more suo, ad Superos ingemuit, auxiliúmq; cæleste flagitauit. Itaq; posset quis suspicari, de illo locutum S. Ioannem, quando *Apoc. 8. 13.* scripsit: *Et vidi, & audiui vocem unius* AQVILÆ *volantis per medium cæli, dicentis voce magna: Væ, væ, væ.* Nam & per tria *væ*, trium tristium annorum nostrorum tempora possunt scitè intelligi, quibus scilicet armatæ cohortes,

tan-

tanquam loricatæ putei *locustæ*, Germaniam miſerrimè depopulandi vaſtandíque poteſtatem acceperunt. Nunc ergo, vbi tria illa *væ* abire cœperunt, & Deus quaſi mappam miſit denuò, & feriò, pro Eccleſiâ, & æquitate certandi: illico apparuit, quàm magno OVO AQVILA illa ingens & ſublimis incubârit; quantáque conſilia excluſerit. Ex quibus non iam, ut ex equo Troiano, ſed tanquam ex ovo maximo, Tua Maieſtas, verè EQVES CATAPHRACTVS, prodijt; non ut iam ad aunulum decurreret; ſed ut Germaniâ, Bohemiâ, Sileſiâ, aliarúmque ditionum terrâ maximis concuſsâ motibus, hoſtem domaret; ut decumanos Reipublicæ fluctus frangeret, ſedaret, cōponeret; ut armorum inſanientes procellas trans mare Balticum, eò, unde malum pedem attulerunt, ablegaret; denique ut cœlum terramque ſerenaret & tempeſtates, in tot provincijs ac regnis, excitatas. Ad quod negotium, magnæ AQVILÆ magno OVO, & magni OVI magno EQVITE opus fuit; ut tantarum rerum moli ac diſcrimini reſponderet opitulator.

Et respondit profectò. Idcirco enim immensas immortali Deo gratias commemorant, quotquot agnoscunt Maiestatem Tuam, eo temporum tractu, venisse suppetias, quo res Imperij in extremâ lineâ starēt; itáque ferre suppetias cœpisse, ut post alia egregia facinora, nunc etiam exercitum hostilem, & viribus, & victorijs suis, & fortasse fulcro occultiore confidentem, ad internecionem, & cum equitatu æquè, ac peditatu funditus deleuerit; summa capita, ac Duces vel ferro strauerit in acie; vel captiuitate strinxerit in custodiâ; vel fugâ dissipauerit in campo. Quanquam nec fuga Tibi multos eripuit: ut, ad tot milliaria, passim omnia, longè latéque, fugientiū cadaueribus strata non sinunt dubitare. Itaque alios in acie stantes, & dimicantes vicisti, ne hostiū ignauiâ vicisse videreris: alios tutiora quærentes, & trepidatione suâ virtutem Tuam testantes superauisti; ut ostenderes, tam tibi expeditos pedes esse ad hostem persequendum, quàm hosti fuerant ad fugiendum. Nempe, ut virtutis est atque felicitatis, vin-

cere

cere, ita non inter minimas censetur esse artes militares, *victoria uti posse.* Qua Maiestatē Tuam bellissimè usam esse, docebunt posteros nostros tot tormenta curulia, tantus numerus signorum, támque ingens prædæ copia, quibus omnibus prædatores Catholicorum, partim in pugnâ, partim in fugâ exuisti, Tuæq; æternæ gloriæ trophæum erexisti.

Ita Superis placuit, contra ferocissimū hostem, fortissimū nobis suppeditare Achillem, immo Gedeonem; ut summa pericula, & summa auxilia coniungerent, atq; ex ipsa rerum necessitate inclaresceret magnitudo auxiliatoris, regij generis, regiæ potestatis, regiæ virtutis: nempe totas noctes in equo excubantis, atque inter ipsa discrimina, intrepido, imo sitientissimo pectore prælium anhelantis; neque contenti pugnantes strauisse, sed etiam suo equo, suáque dexterâ & ferro, per longissima itinera fugitantibus reliquijs acerrimè instantis, & cum Iessæo Rege *Psal. 17. 38.* dicentis: *Persequar inimicos meos, & comprehendam illos: & non conuertar, donec deficiant:* ita me Deus, & Dei Filius, &, quæ mihi

in

in tesseram est pugnę, SANCTA MARIA, Dei Mater adiuuet. Defecerunt sanè, & quidem claro eertamine, tantáque cum clade, quantam Germania nostra, inter tam prolixum tot annorum bellum, & tot atroces pugnas. hac ætate non vidit: ut dici possit prælium *sine exemplo maximum*, & opus Regis, supra ingentia multorum excelsissimè florentium virorum opera se se extendentis.

Hunc ergo talem opitulatorē, quia vel ex OVI omine dudum coniecimus, duris quidem ac difficilibus principijs, felicissimi tamen spe exitus (qui semper post aspera initia solet esse lætior) sum̃am belli administrationem suscepisse, haud absq; re & caussâ acclamauimus, acclamamus, acclamaturi sumus, quod Alexandro Seuero, supra laudatus Lampridius testatur fuisse acclamatum: *Auguste innocens, dij te seruent. Dij te nobis dederunt. Dij conseruent. Dij te ex manibus impuri eripuerunt. Dij te perpetuent. Dij illum eradicauerunt. Dij te seruent. Contaminator honorum iure punitus est. Dij immortales* (FERDINANDO) *vitam. Iudicia Deorum hinc apparent. Iniuriam Marci tu*

vin-

vindica. Iniuriam Veri tu vindica. Iniuriam Basſiani tu vindica. In te ſalus, in te vita, vt viuere delectet. Antoninorum (AVSTRICORVM) *nomen Dij conſeruent.*

Quod vt verus Deus porrò ſemper faciat, non ceſſabo dicere, cum Dauide, *Pſal.* 71. 1. *Deus iudicium tuum REGI da: & iuſtitiam tuam FILIO REGIS* FERDINANDI etiam hoc titulo SECVNDI, ut in FERDINANDO III. REGE, & in FERDINANDO quarto REGIO INFANTE, ceteríſq; amicis PRINCIPIBVS ac viris, de hoſte, pergat triũphare.

Quos triumphos, ut & ipſe, pro modulo meo, adiuuarem, ecce REX FERDINANDE, in hoc libro Maieſtati Tuæ inſcripto, inſtitui, ut ita dicam, in ipſis OVIS, OVATIONEM. Vale, & PLVS VLTRA vince. Monachij Año Chriſti M. DC. XXXIV. 4. Idus Septemb. quo die hîc præpotenti DEO, bene re per Maieſtatem Tuam geſtâ, ſecundò gratulati ſumus.

Regiæ Maieſtatis Tuæ

infimus ſeruus

GEORGIVS STENGELIVS
Societatis IESV.

AD LECTOREM.

MIraberis fortasse, Lector, cur ad hæc EMBLEMATA potissimè animum applicuerim; aut unde mihi excitatus sit iste ad OVA appetitus? Ingenuè tibi dicam. Chalcographus, cum non haberet, quod ederet, ad aliquot OVA Emblemate ornanda me exorauit, eo tempore, quo in vicinia, & circa hoc ipsum Monachium nostrum, hostis miserabiliter agros depopulabatur, pagos incendebat, homines & pecora abducebat, vexabat, iugulabat; verbo dicam, hostem agebat. Ego, ut opem meã imploranti, morem gererem, & simul antiquissimum Catholicorum, in OVIS Paschalibus benedicendis, pingendis, varióque Emblemate seu radendis, seu inscribendis, illustrarem; quæ de OVIS me legisse memineram, obiter cœpi annotare. Ibi mihi contigit, quod ignotum flumen ingredienti, & in profundum incidenti, ubi vadum esse existimârat. Nam & in OVORVM historiis, fabulis, experientiis, & scientiis, pro riuo fluuiũ, pro fluuio Oceanum inueni. Itaq; è charta ambulatoria, liber; è tabula, factum est volumen. Nec piguit operæ. Primò sic temporum tristitiam mitigaui. Iniurias, rapinas, cædes, mortes, & sæpe, uno die, sex septemq; pagorum incendia spectaui; enimuerò, inter saucios, & sauciantes versatus calidum à multorum vulnere sanguinem manantem crebrò vidi; gemitus atq; eiulatus assiduos audiui; & incolumis ipse, dolore aliorum identidem dolui: à quibus rebus utiq; animus erat refrigerandus. Refrigeraui OVIS, quæ contra flammas, & ardorem esse remedia, in Emblematis, docebo.

bo. Vt enim succus eorum inunctus, corporis; ita historia perquàm curiosa, animi æstum restinguit, & mentem auocat mœstis agitatam. Isaac Genes. 24. 63. *materna mortis dolorem vt temperaret*, egressus fuerat ad meditandum in agro: *& Assuerus* rex iratus surrexit, & de loco convivij, intrauit in hortum arboribus consitum. Esther. 7. 7. *In tanta funestissimorum casuum acerbitate, libuit & mihi, per amœniora, excurrere. Amœniora autem, dum quæro, non iam* ouum *in horto, sed hortum in* ovo *inuenio. Quod ne quis à me fingi existimet, testē adduco scitissimum, atq; elegantissimum scriptorem Io. Baptistam Ferrarium, qui* lib. 1. de Florum cultura ca. 3. *inter eximias hortorū imagines, etiam oualem depingit, aitq;*: Si Circense spectaculū, non olim procurrentiū equorum fugitiua, sed assiduè vernantium florum stataria voluptate exhibere mauis: en tibi OVATI circuitus cōmodum circum, honestissimæ Floræ nouus Ædilis aperio, ijsdémq; cellis extruendis opportunos similimos angulos propono. *Licet ergo in ouis, tanquam in hortis spaciari.*

Secundò, ita iudico, ut sperem, hunc eundem de OVIS *Librum non minùs legenti voluptatis allaturū, quàm pepererit scribenti. Aut sanè, nonnullos fore, cōfido, belli istius procellis percussos aq; afflictos, qui dum lectione, aut inspectione istorum Emblematum detinentur, aliquam sibi horam faciant à tristitia, & memoria calamitatis suæ vacuam, & quietam.*

Et fortasse tertiò, si rebus, quas admiscui, volent im-

pensius animum aduertere, vel nescientes penitus sanabuntur tacitâ medicinâ. Ita enim mysteria sacra, & diuinarum rerum scientia meditatióq; sunt constituta, ut non solùm magnam gignant consolationem; sed etiam ut animum roborent in aduersis, & inducant incredibilem fluxorum bonorum contemptum, dum meliora bona ostendunt, promittúntq;. Hæc autem mysteria sacra, istámque rerum diuinarum scientiam præcipuam his OVIS *inclusi; ab ipsis Mundi primordijs, à creatione, & Creatoris potentia, prouidentia, sapientia, bonitate, æquitate, misericordia exorsus; atq; inde per ipsa Redemtionis beneficia, per virtutes Theologicas & Morales, perq; diuina Sacramenta; indéque per opposita vitia, vsq; ad hominis Nouissima (quanquam strictim, &, ut in emblematis solet, ex occasione duntaxat) progressus. Vt proinde quasi quoddã compendiũ hîc sis reperturus totius doctrinæ Christianæ; si, iuxta vetus dictum, ruminata volueris remandere.* Ova, *quæ virtutem, ac res diuinas habent insculptas, pro cibo erunt, & pro pharmaco; cetera vitijs, aut vitiosis deformata, pro reiectaneis, aut rebus reijculis. Quas res ipsas, si didiceris à te abarcere, sanaberis, & cum sancto illo Tobia, ad lumen venies. Ait enim diuina pagina.* Tob. 11. 13. Tunc sumens Tobias de felle piscis, liniuit oculos patris sui. Et sustinuit quasi dimidiam ferè horã: & cœpit albugo ex oculis eius, quasi membrana OVI egredi. Quam apprehendens, Tobias traxit ab oculis eius, statímq; visum recepit. Et glorificabant Deum, ipse videlicet, & vxor eius, & omnes qui sciebãt eum.

Hoc

Hoc vtinam & mihi, & tibi contingat, Lector, ut ex oculis tuis, OVIS *meis, cæcantem albuginem omnem*, quasi *membranam* OVI, *extraham.*

Quanquam, ut vulgo hæc scripta non sunt, ita quædam admiscui paulo ex altis illis arcanis selectiora; quæ profectò Principes Catholicos ignorare non decet; cum videam Principes Acatholicos tam erroris sui peritos, ut etiam non rarò audeant cum ipsis Catholicis sacerdotibus acerrimè disputare. Nempe filij huius seculi prudentiores filijs lucis in generatione sua sunt. Luc. 16. 8. *Vt ergo filij lucis lucem acciperent, & res diuinas, tantò libentiùs, quantò suauiùs imbiberent, Emblemate eas, quasi saccharo, temperaui, uti pharmaca sua solent medici. Atque hæc quarta est caussa, cur huius me non pœniteat laboris. Vt* OVA *ipsa alijs esca, alijs sunt medicina, ita erit Liber de* OVIS. *Qui vtique, tam multiplici imaginum argumentorúmque varietate, & docebit nonnullos, quid in* ova Paschalia *piè, iucundè vtiliterque incîdi possit; & docebit pariter, ne, cum offensione Numinis, & oculorum Christianorũ, impio abusu profani Cupidines, in res Deo consecratas incîdantur. Multum boni facit, qui alium, ne malum faciat, impedit.*

Quintò deniq, ut mihi Emblemata ista, dum fierent, inter quotidianos belli tumultus & clamitates, iucundam dederunt occupationem, ita alijs spero iam absoluta non modò futura pro oblectante solatio, sed ipsis quoque diuinis honoribus pro incremento. Apparebit enim profectò, vel obiter inspicienti librum hunc, quanta diuinæ sapientiæ

artis-

artisque multitudo atque infinitas insit in toto hoc Mundo, cum tam incredibilis, naturæ, virium, scientiæ, & pulcherrimæ utilissimæq; curiositatis thesaurus in uno OVO *contineatur. Ex cuius consideratione manifestum etiam fiet, verissimum esse illud, quod inter Theologos fertur, minimi alicuius vermiculi naturam ingeniúmque, si quis intimè, secundùm omnes facultates ac potestates, sollertias & astutias, sympathias & antipathias, utilitates, qualitatésque perspiceret, mirificam capturum voluptatem; cum tam iucundum sit, vel unam unius* OVI *experientiam discere. Atque hinc ulteriùs, ut ab* OVO *ad animal, ita ab unius cognitione animalis, ad totius licebit progredi scientiam Vniuersi omniúmque creaturarum; à creaturis denique ad ipsum fas erit ascendere Creatorem. Vale, Lector, & integram ad* OVA *famem affer; prodigio non carentia, ut quæ prælo subiecta pressa fuerunt, & tamen non compressa. Quædam mulieres, Sericarum vestium spe, bombycum* OVA *gestant & excludunt in sinu, tu utiliorum rerum desiderio, hæc* OVA *gesta in manu, eáque oculis exclude, non ab oculis.*

INDEX CAPITVM,
siue
EMBLEMATVM.

XXV.

XCII.

APPROBATIO

R. P.

PROVINCIALIS.

EMBLEMATA ex OVORVM natura, arte, hiſtorijs, fabuliſque, per P. Georgium Stengelium Societatis noſtræ Theologum, ad mores ducta, atque à quatuor eiuſdem Societatis Theologis cenſa, approbatáque; Ego GVALTERVS MVNDBROT, Societatis IESV, per Superiorem Germaniam Præpoſitus Provincialis, conceſsâ mihi poteſtate, ab admodum R. P. N. Generali, MVTIO VITELLESCO, permitto typis imprimi, ac in lucem ad publicam utilitatem emitti. In cuius rei teſtimonium, manu mea ſubſcribo, & conſuetum Officij ſigillum appono.

Gualterus Mundbrot.

LECTORI.

T subsisteres paullisper, & respirares, Emblemata *hic diuisi, alioquin nimis prolixè excurrentia. Etiam properans viator subinde in herbam se abijcit, aut ad fontem è saxo scaturientem. Ipsis tabellarijs prandij quietem concedimus:*

& hora lassos
Interjungit equos meridiana.

Cur igitur non etiam Lectori *nostro succurramus pausæ interiectu? cum & Musicos id facere videamus; & quemadmodum itinera, ita libri quoque ac volumina longè appareant breuiora, si distribuantur. Denique à Philosophis instruimur, omne quod mouetur, ipso Naturæ magisterio, quiescere in puncto reflexionis. Quia ergo & nos, à bonis* OVIS, *hîc calamum deflectimus, ad mala* OVA *detestanda, penicillus ducendus fuit, ut velut à lineâ rursus inciperemus.*

Illud aduertas velim, non omnia à nobis OVA *accusari, sed vel eorum abusum, vel id, quod in ijs, velut in symbolo, vitiosum relucet. Scribit Albertus, grandem Aquilam esse in Septemtrione, quæ duo* OVA *semper pariat. Bona sanè* OVA, *quia aquilæ* OVA. *Sed quæ nobilitat partus, nidus dehonestat. Nam aquila, affectum parentis oblita, & laborem pertæsa,* OVA *illa vulpis pelle involuta, in cacuminibus arborum, suspendit, ut spurio calore foueantur. Sicut ergo Lysander leoninam cum vulpinâ se conjungere dictitans, generositatis laudem professio-*

fessio-

fessione astutia contaminabat; ita aquila, non sine vituperio, coniungit bonum partum & malū nidum. Eiuscemodi aquilam si memineris, aut vulturem esse, malum humani generis hostem, facilè credes, eius ingenio & machinatione, etiam bona OVA *malè posse collocari. Sed tu, Lector, si fueris bonus, ipsis quoque malis* OVIS *bene ùti nosces.*

OVORVM

PASCHALIVM

SACRO EMBLEMATE

INSCRIPTORVM

descriptorúmque,

à

GEORGIO STENGELIO

SOCIETATIS IESV

Theologo.

PARS ALTERA.

Si consurrexistis cum Christo, quæ sursum sunt, quærite, ubi Christus est. *Col. 3. 1.*

In primam OVI partem ſex Cæſarum Auſtriacorum vultibus inſcriptam.

Ecce tibi, LECTOR, *quid non ſperemus ab* OVO?
Induperatores hîc reperire licet.
Quale ſit hoc OVUM, *rogitas? Iouis alite natum;*
Aut ſi quid Iouis eſt alite nobilius.

In alteram Ovi partem, ſex alios
Regis Ferdinandi III.
progenitores Cæſares conti-
nentem.

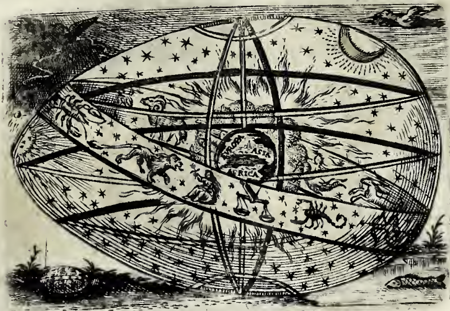

Ovum diſſecuit ſculptor : ſex altera vultus,
Altera pars totidem nomina ſacra refert.
Quorſum, ais, hoc? Regis Fernandi *eſt gloria; tantos,*
Et tot avos qualem gignere, credis, avem?

Oui, Mundi, Dei cognitio.

EMBLEMA I.

COMPENDIVM SCIENTIÆ EST, IN OVO MVNDVS, IN MVNDO DEVS.

EX *ouo* alij vitellum, pullum alij quæ- I.
runt; ego in eo totum Mundum reperio. Neque ego tantùm. Nam & Eusebius *lib.3. de præparat. Euang. c.3.* è Pythagora docet, oui *testam* omnia claudenti cælo; *vitellum* igni; spiritus, qui sunt in *ouo*, aëri; *albumen* aquæ; *partes magis concretas*, terræ in hieroglyphicum esse. Hieronym. Cardanus *lib. 7. de rer. variet. cap. 39.* de ouis loquens, *Quandam*, inquit, *elementorum & Vniuersi speciem, sed conuersam præbere videntur. Nam quod*

in medio est, cœlestem calorem æmulatur: quod circumdat, aqua; cortex est, qui continet; spiritus fertur intus.

II. Fusiùs, expressiúsque Alex. Aphrodisæus *lib. 2. probl. 89. Ouum,* ait, *qualitates elementorum omnes complectitur, & quatuor illa rerum primordia planè in se sita ostendit. Tegumentum enim testaceum, terræ proximum est, siccum namque est & frigidum: albumen, aquæ cognationem gerit, humidum enim & frigidum: spiritus albumine contentus, pro aëre est, calidus enim & humidus: vitellus ignem repræsentat, plus enim calidus, minùs siccus, neq; calore igneo vacat. Deniq; Orbis vniuersi, quē Mundū vocamus, speciē in ouo dixeris demonstrari: nā & ex quatuor constat elementis, & in sphæræ faciem globatur, & vitalem potentiam obtinet.*

III. Similia habet Cæl. Rhodig. *lib. 14. antiquar. lect. c. 50.* & Barthol. Cassan. *part. 12. Catalogi gloriæ Mundi, consider. 82.* Varronis, apud Probum Gramaticum, verba sunt: *Cælum est testa: item vitellum, vt terra: inter illa duo, humor quasi in sinum clusus, aër, in quo calor. Contra tamen medici veteres.* ait Puteanus *or. 20. sola elementa complexi tradidêre, crustam, siue corticem velut terram esse, & arescentis naturæ vim in frigore præferre. Liquorem deinde frigidum humidumque aquæ similem esse, & aëri quod inest spiritosum, calore & humore mixtum. Denique luteum quia*

cali-

calidioris aridiorisque naturæ est, cum igne comparari & constitui, tanquam purissimum sit, & flammam ipse color loquatur.

Apud Plutarchum *l. 2. q. q. conuiu. q. 3.* intelligentibus Orphicam & sacram doctrinam cantaturus Firmus, ad ouum *vniuersam vniuersorum vetustiorem genituram delegat. Enimuerò,* ait, *cum includat in se animantium complures naturas Orbis, nullum prope dixerim est, quin ex ouo ortum suum repetat: verùm & volantia producit, & natantia innumera, & terrena, lacertas, & generis ancipitis crocodilos, bipedem volucrem, pedum exortem serpentē, multis pedibus nixum attelabū. Hinc non ab re Liberi Patris sacris, velut omnia gignentis, & in se complectentis simulacrum est consecratū.* IV.

Bellè huc quadrat quod Christoph. Borrus in Relatione de novo Cocincinę regno *c. 8 part. 2.* memorat de Philosopho, cui Xaca nomen, à quo sectæ ferè omnes Orientis sunt profeminatæ. Is, in regno Siam, totū se tradiderat rimandis Naturę arcanis, ac præsertim Mundi Hominisq; naturæ indagandæ. Quam ob rem etiam in præruptum montem secessit. Inde velut entheatus, oracula tulit de Mundi creatione suo. Primum erat, Mundum ex ouo natū, quod sanè in immensum intumescens vbi se se extenderit, corticem eius in cęli materiem transijsse; albumen verò mutatum esse in aërem, aquam, V.

& ignem; vitellum autem in terram atque illa quæ in terra continentur. Alterum erat; extitisse aliquando hominem vastæ molis, quasi gigantem, cui ea lingua nomen dedit, vt Baneo vocaretur, hoc est, paruus Mundus. Hunc gigantem affirmauit cõuersum esse in Mundi istius magni globum: & caluariam quidem eius sese in cæli testam explicasse; oculos autem in Solem & Lunam exsplenduisse, carnem in terram coagulatam esse; ossa in montes induruisse, capillos in gramina, herbas arboresque diffusos, denique ventrẽ dixit, in spaciosum istud mare diffluxisse. Atq; vt dignã fabulæ suę coronidẽ adijceret, nõ erubuit asseuerare: ex istius Gigantis pediculis homines eos enatos esse, qui nunc per vniuersum vbiq; hunc orbẽ dispersi Mundum incolunt. Ipso Gigante maior est hæc fabula, valde tamen alludit ad eos, qui Mundum ovo, hominem Mundo comparauerunt.

VI. Et fortè originem habet, *è primis Sapientiæ riuulis, quos admirabili mysterio ad posteros Orpheus deriuauit, & excepit Athenagoras Philosophus Christianus, vt reijceret. Rerum omnium principiũ extitisse Aquam: & ex ea subsidente fuisse Ityn. His parentibus Draconem natum esse, qui capite Leonẽ, medio corpore faciem siue Herculis, siue Chroni repræsentabat. Ab Hercule deinde immensæ magnitudinis ouum prodijsse: id à parente, dum fouetur,*

attri-

attritum, duas in partes dissilijsse, & superiorem quidem cæli, inferiorem, quæ delapsa erat, terræ forma donatam & perfectã. Eryc. Putean. orat. 20. Monstra hæc sunt fabularum, sed quæ monstrant, magnam variámque iam olim *ouo* infuisse considerationem, cum tot Philosophi, & rerum arcanarum curiosi ipsum in *ouo* considerârint Vniuersum.

VII. Ægyptij autem, *teste Porphyrio*, apud *Eusebium loc. cit.* etiam ipsum in *ouo* considerabant *Vniuersi Conditorem*. Illi enim, in arcanis mysterijs, Deum *Cneph* dictum pinxêre *humana forma, colore cæruleo, qui Zonam teneret, ac sceptrum, pennámque in capite gestaret. Ouum ab ore producebat. Ab ouo rursum Deus enascebatur.* Cetera *in Labyrinthi laudibus cap. 2. à num. 2.* explicaui. Hîc suffecerit indicasse, *ouum ab ore productum* esse *Mundum*, tunc creatum, cum Deus dixit, *Gen. 1. 6. Fiat firmamentum, vocauitq; firmamentum cælum* &c. *fiat lux* &c. Quia enim, vt est in *Psal. 32. 6. verbo Domini cæli firmati sunt, & spiritu oris eius omnis virtus eorum*; & *quoniam ipse dixit, & facta sunt: ipse mandauit, & creata sunt*; *Mundus* perinde (quanquam non ab æterno, sed in tempore) vt *Sapientia, Eccli. 24. 5. ex ore Altissimi prodiuit.* Sed & rursum ex *Mundo Deus*, cum ex *Maria Christus*.

XIX. Quando igitur, teſte S. Paulo, *Rom. 1.20.* *Inuiſibilia ipſius à creatura mundi, per ea, quæ facta ſunt, intellecta conſpiciuntur*, omniáque clamant: *Ipſe fecit nos. Pſal. 99.3.* & vel hinc Anaxagoras, *teſte Laërtio l. 2. rogatus, cuius rei cauſſa natus eſſet? inſpiciendi cæli, & ſolis, & lunæ*, reſpondit:

Vt potuit paruo cognoſci MVNDVS IN OVO,
Sic poterit magno maior in Orbe DEVS.

IX. Certè verò in ipſo quoque *ouo*. Quod tribus rebus conſtat, teſta, albo, flauo; ſicut Deus tribus perſonis. quarum tertia à duabus, ſecunda ab vnica, prima à nulla procedit; quemadmodum flauum ab albo & teſtâ; album à ſola teſtâ, teſta nec ab albo, nec à flauo continetur. Ita fas eſt, & Deum Patrem ingenitum, & Filium vnigenitum, & Spiritum, tanquam mutuum Patris ac Filij amorem, *oui* ſymbolo in memoriam reducere. Quid ſi etiam *oui* figura principio & fine carens Dei ſignificat *infinitatem, & æternitatem?* quin & *immenſitatem?* quà enim figura illa circularis eſt, cum quadratura hucuſque non potuit commenſurari: ſicut & Dionyſius de diu. nom. c. 9. ſcribit, Deum *ſuper omnem magnitudinem ſe diffundere.*

Ab

Ab ouo vſque ad primam cauſſam nos duci.

EMBLEMA II.

ECCE PRIORE PRIVS.

NOn nemo, *apud Plutarch. lib. 2. q. 9. Conu.* 1.
perplexam illam, quæ indagantes multùm fatigauit, in medium protraxit, de ouo & aue quæſtionem (quæ etiam *aqud Macrobium* 7. *Saturnal.* tractatur) *vtrum eorum priùs extiterit?* Eam quæſtionem Alexander deriſit, quaſi ab Aboriginum ſeculo petitam; Firmus, arrepta opinione, quæ ex atomis omnia fieri docet, *ſi parua*, inquit, *elementa ſunt magnarum rerum ponenda principia, propius vero eſt, ouum, quàm auem, extitiſſe priùs. Eſt enim ſimplex quantum ad ſenſum; varium magis, & mixtum auis. In vni-*

uerſum, principium eſt primum, ſemen autem principium: Ouum verò ſemine plus eſt, animante eſt minus.

II. Hæc, & plura Firmus, non admodum firmè. Sic enim & ipſo ouo ſemen debuiſſet priùs extitiſſe. at cuius ſemen? nonne animalis? Quamobrem grauibus momentis tractus Senecio, *par eſt*, ait Firmum impugnans, *vt imperfecto natura, ſuperius perfectum ſit; claudicante integrum, parte totum. Abſurdum eſt enim, partem conſiſtere, eo, cuius pars ſit, non extante. Quare nemo eſt, qui dicat, ſeminis eſſe hominem, neq; oui gallinam: ſed gallinæ ouum &c.* Deinde cum oſtendiſſet, *multas animantes à tellure editas, abſq; ouo, nunquam autem relatum eſſe terrigenum ouum, ſed omne ouū eſſe ex animante*, concludit, auem ouo fuiſſe priorem. Sed fidei lumine deſtitutus, cum fateri coactus eſſet, *ſine principio extitiſſe animantem non dicimus*, quale illud principium fuerit, non dixit, quia neſciuit.

III. At *Sylla, cum dixiſſet, tenui quæſtione eum, ſicut organo, magnam illam, de Mundi ortu, & ſpinoſam quatere, denunciauit illi, vt ea abſtineret:* arbitratus forſitan, idem eſſe τὸ Πλάτωνος ὄν, καὶ τὸ ὀρφικὸν ὠόν, *Platonis ens, & Orphicum ouum*, vt *Proclus in Timæum* explicat. Tantum enim Orphici ouo tribuerunt, vt Mundum ipſum ouū, & ex ouo prodijſſe affirmarent. Quæ fabula,

ne

ne diſputando obſcurior fieret, juſſit Sylla, ea quæſtione, tanquam intempeſtiua, abſtineri.

Quantò rectiùs, vt ſapienti res omnes documento ad virtutem ſunt, ita cum alijs Philoſophantibus, & potiſſimè cum S. Scriptura, quæſtionem hanc ad Creatorem reduxiſſet, qui verbo omnia produxit? ſine mora, in ictu condendi? *Alioquin*, ait, S. Auguſtin. *l. 4. de Geneſ. ad lit. c. 33. ſi rerum naturales motiones, dierúmq; iſtorum, quos nouimus, vſitata ſpacia, cum hæc primitus Verbo Dei facta ſunt, cogitemus &c. quot diebus opus erat, vt aues volarent, ſi à ſuis primordijs exiſtentes, ad plumas, & pennas, per naturæ ſuæ numeros peruenerunt? An forte oua tantùm creata erant, cum quinto die dictum eſt, quòd eiecerint aquæ omne volatile pennatum ſecundùm ſuum genus? Aut ſi propterea rectè hoc dici potuit, quia in illo humore ouorum iam erant omnia, quæ per numeros certos dierum coaleſcunt, & explicantur quodammodo, quia inerant iam ipſæ numeroſæ rationes incorporaliter corporeis rebus intextæ; cur non & ante oua idipſum rectè dici poterit, cum iam eædem rationes in elemento humido fierent, quibus aliter per temporales ſui cuiusq; generis moras oriri, & perfici poſſent?* Vnde concludit, à Deo creata eſſe *omnia ſimul Eccli. 8. 1.* Alij *(ſimul)* accipiunt pro *(pariter)* vt certi rerum creata- IV.

rum dies diſtinguantur. Meliùs ergo Sylla huic rei dicere potuiſſet:

Firme, oui ac Mundi, pariterq; Senecio, primum
Si vis principium quærere, quære Deum.

V. Nam etſi hunc *Eſse*, non ſit abs ſe notum, ex ipſa vi verborum, ſicut, cognitis vocibus, abs ſe notum eſt, vnum & duo, facere tria; teſte S. Thoma *1.p.q.2.a.1.* quærendo tamen, hoc eſt, ratiocinatione etiam naturali, ac mentis diſcurſu inveniri atque cognoſci poteſt, & *Eſſe Deum*, & *Eſse Vnum*, & *Eſſe Liberum*, & *Habere prouidentiam*: vt etiam tradit *S. Dionyſ. c. 7. de diu. nom.* & *S. Auguſt. de ſpirit. & lit. c. 12.* Hinc *Sap. 13. 5.* legimus: *A magnitudine ſpeciei & creaturæ cognoſcibiliter* (ἀναλόγως, ſeu per analogiam) *poterit creator horum videri.* Et ſupra laudato loco, *Rom. 1. 2. Inuiſibilia ipſius* (vt *eſſe æternum, immenſum, omniſcium, omnipotentem, iuſtum, bonum* &c.) *à creatura mundi, per ea, quæ facta ſunt, intellecta, conſpiciuntur*: ſi ſcilicet collatione, & illatione intellectus, per opera ſenſibilia Dei cognoſcenda, aſcendamus.

VI. Neque refert, quid ſit illud, cuius conſideratione, mentem ad inuiſibilia Dei attollimus: per *oua*, per gallinam; per terram, per cælum Conditorem licet agnoſcere. Vere *S. Auguſtin. Soliloq. cap. 9. Omnipotens manus tua,* ait, *ſemper vna & eadem, creauit in cælo Angelos,*

&

& in terra vermiculos: non ſuperior in illis, non inferior in iſtis. Sicut enim nulla alia manus Angelum, ita nulla poſſet creare vermiculum: ſicut nulla cælum, ita nulla poſſet creare minimum arboris folium: ſicut nulla corpus, ita nulla vllum capillum album poſſet facere, aut nigrum: ſed omnipotens manus tua, cui omnia pari modo ſunt poſſibilia. Nec enim poſſibilius eſt ei creare vermiculum, quàm Angelum, nec impoſſibilius eſt extendere cælum, quàm folium: nec leuius formare capillum, quàm corpus: nec difficilius fundare terram ſuper aquas, quàm aquas ſuper terram.

Sicut ergo ex effectu cauſſa, è ſonitu tuba, VII.
ex vmbra corpus, è veſtigio animal, è fructu arbor; ita ex Mundo Deus intelligitur. Cum enim nihil ſe ipſum efficiat, &, in Efficientibus, in infinitum procedere, ſit abſurdum, ab ouo ad gallinam, à gallina, & omni denique creatura veniendum erit ad Creatorem, tanquam ad primum principium: quo ſublato, quando tandem rurſus ad vllum effectum, per immenſam illam infinitudinem atque inexplicabiles principiorum multiplicationes & gyros, perueniretur? Igitur idem, qui Mundum ex nihilo, etiam gallinam creauit ſine ouo. Hoc qui neſcit, in infinitum principiorum ibit; & ſicut ad primam cauſſam, in infinita ſerie, non poterit peruenire; ita intelligat, per eandem infinitam ſeriem,

riem, nullum vnquam vltimum effectúm posse descendere. Vbi enim vltimum, ibi finitum. Superest igitur, vt vel nunquam quiescas, vel per creata ad Creatorem ascendas, & ad primã caussam pervenias; quæ sola est infinita, non numero; sed numerorum perfectionúmque omnium complexione eminentiáque. Quid amplius? *Mundum nasci posse, quem neque genitum, neq; interiturum vnquam multi crediderunt* ait Puteanus orat. 20. *in ouo videmus*, cui Mundus comparatur. In caussis finalibus quoq; progressum in infinitum dari non posse, sed necessariò ad vltimum aliquem finem, qui est Deus, perveniendum esse, doctè ostendit Theophilus Raynaudus in Morali disciplina q. 1. art. 1. disp. 1. Sed abrumpo, ne vel oratio hæc abeat in infinitum.

Divina,

Divina, in ovo, ſapientia indagata.

EMBLEMA III.

OMNIA VIDET OCVLVS ILLIVS.

OMNIA TESTE DEO.

BEllè Triſmegiſtus dixit, *Mundũ eſſe librum diuinitatis, & ſpeculum diuinorum*, in quo nimirum Deus, tanquam Apelles ſumus, aut Phidias potiùs, ſemetipſum ſcitè expreſſit. Vt enim in Mundo condendo potentiam, ſic in diſponendo ſapientiam, in gubernando prouidentiam, in ornando bonitatem, in puniendo juſtitiam ceteráſque virtutes ſuas, imò penitiſſimè omnia hæc in omnibus impreſſit, & oſtendit. I.

Ægyptij, vt Cyrillus docet *lib. 9. Apolog. contr.* II.

contr. Iulian. cum ſcientiam, ſapientiam, ac providentiam Dei vellent ſignificare, *oculum* pinxêre, *ſceptro ſuperſtantem*, plura. *Pier. lib. 33. Hieroglyph.* Orpheus Solem *oculum iuſtitiæ* appellauit, illum ſcilicet, de quo *Diphilus in Comœdia*: *Eſt qui tuetur cuncta iuſtitiæ oculus*: aut de quo Maro ait: *Sol qui terrarum flammis opera omnia luſtras.* Itaque & in Sole oculum, & in oculo Solem, & in vtroque diuinam ſcientiam, providentiámq; adumbramus.

III. Rectè, cum & rotarum *totum corpus oculis plenum* ſit, apud *Ezech. 1. 11.* & naturali quoq; ac verò *oculo* mirificè ſapientiam ſuam inſcripſerit rerum Conditor. De qua ſapientia *Cic. lib. 2. de nat. Deor.* & poſt illum, *Lactant. lib. de diuin. opificio. c. 10.* hæc habet. *Vt oculi munitiores eſſent ab iniuria, ciliorum tegminibus occuluit; vnde oculos dictos eſſe, Varroni placet. Nam & ipſæ palpebræ, quibus mobilitas ineſt, & palpitatio vocabulum tribuit; pilis in ordine ſtantibus vallatæ, ſeptum oculis decentiſſimum præbent. Quarum motus aſsiduus incomprehenſibili celeritate concurrens, & videndi tenorem non impedit, & reficit obtutum. Acies enim, id eſt, membrana illa perlucens, quam ſiccari & areſcere non oportet, niſi humore aſſiduo terſa purè niteat, obſoleſcit. Quid ipſa ſuperciliorum faſtigia pilis breuibus adornata? nonne, quaſi aggeribus, & munimentum oculis, ne quid ſuper-*

ſupernè incidat, & ſpeciem ſimul præſtant?

Incomprehenſibilis celeritas palpebrarũ, anſam dedit, vt ſummam velocitatem indicantes, dicamus, *aliquid in ictu oculi accidiſſe.* Quanquam profectò ipſe *oculus* longè palpebris ſuis ſit celerior, quippe cum, in puncto temporis, pluſquam 80. milliones milliarium conficiat (tantùm enim, & ampliùs diſtant ſtellæ fixæ à terra) quoties è terris aſpicit firmamentum. Par eſt celeritati tantæ in oculo paruo capacitas; mediam enim cæli partem intra ſe viſu comprehendit. IV.

Hinc oculi diuini, hoc eſt, diuinæ ſcientiæ, & ſapientiæ (qua non ſolùm effectus, & propinquas, ſed & primas, & ſupremas rerũ cauſſas cognoſcit) perſpicacitatem agnoſce. Sunt enim, juxta *Græcum textum, Eccli. 23. 28. oculi Domini decies millies clariores ſole, inſpicientes omnes vias hominum, & intuentes in abſconditas partes.* Et, vt compendium habeas, OMNIA VIDET OCVLVS ILLIVS, *Eccli. 23. 27.* cuius radius infinita efficacitate ſe extendit, quocunque locorum, & temporum: cum ſit per imenſitatem totus vbique præſens, & per æternitatem tangat & incurrat in omnia, quæ in aliqua parte temporis exiſtunt, exiſtent, & extiterunt. V.

Thales ethnicus Philoſophus apud *Laërt. l. 1.* rogatus, *poſſetné homo clam Deo crimen patrare,* VI.

trare,

trare, respondit: *ne cogitans quidem.* Sunt proinde *oculo humano* inscriptæ diuinæ Sapientiæ artes, & symbola; diuino autem, & artes illæ, & nostræ actiones, tam præteritæ, quàm præsentes, ac futuræ; tam quæ in tenebris fiunt, quàm quæ in aprico. Immo, in ipso *oculo diuino* vbique existente, fiunt & inscribuntur tam nostræ rapinæ, quàm eleemosynæ; tam superstitiones, quàm orationes; tam *homicidia Cain*, quàm *sacrificia Abelis.* Quis non timeat, quis non reuereatur eum, cuius *omnia nuda & aperta sunt oculis? Hebr. 4. 13.*

Sed quid *oculus* ad *ouum?* inquies. Vix *ouum*
VII. similius est *ouo*, quàm *oculo*. 1. Eadem prorsus est *figura oui*, quæ *oculi*. 2. *Putamen* aperi, *album* finde, putabis *palpebras* fissas te aperuisse. 3. Media *oculorum*, *cornea* fenestrauit *pupilla*; media *ouorum*, *croceus* globauit *vitellus.* 4. Sicut *pupilla oculi*, ita *vitellus oui albo* circumdatur. 5. denique sui æquè *ouo*, ac *oculo spiritus* insunt. Et, si in *oculo pullum* quæris, parua *pupilla* totam imaginem astantis reddit. *Ea caussa est*, inquit *Plin. l. 11. c. 37. vt pleræq; alitum è membris hominum oculos potissimùm appetant, quòd effigiem suam in ijs cernentes velut ad cognata desideria sua tendunt*; *pullum* in *oculo*, tanquam in *ouo* videntes.

VIII. *Oculum* ergo in *ouo*; in *oculo*, vel in vtroq;, *Dei*

Dei Scientiam Sapientiamq́; mirare, & venerare, cogitaq́; te omnia, quæ facis, *diuino oculo* inſpiciente, facere. Nullum eſt potentius frænum contra peccata, quàm ſi ſciat ſeruus Dominum, reus Iudicem, homo Deum ſe ſemper præſentem habere. *Memento Dei,* ait S. Ignatius Martyr *epiſt. 9. ad Heronem, & non peccabis.* Ita propudioſa illa à peccato eſt abducta, cum à S. Ephrem audiſſet: *Tu in foro, & coram hominibus agere erubeſcis, quod, Deo malorum vindice inſpectante, patrare audes? Sur. 1. Febr.* Eâdem Numinis præſentiâ & ſcientia omnia percallente, correcta eſt, per Paphnutium, Thais, apud *D. Antonin. p. 2. hiſt. tit. 15. c. 10. §. 3.*

Nec abſterrent *oculi* tantùm à malo, ſed ad bonum quoque inflammant, & velut equum ſaginant. Ita de Magno Antonio *Athanaſius*, & *Sur. 17. Ian.* de S. Catharina Senenſi *Raimundus*, de S. Doſitheo *Dorotheus in vita eorum*, docuerunt, ſi ſint qui diſcere velint. IX.

Regula hæc ante omne opus debet aſpici: *Quidquid fit, fit teſte Deo, qui cuncta tuetur.* Quis enim, tali teſte, impium aliquid audeat? imò & poſtquam auſus eſt, non corrigat? Refert *Petrus Damianus Epiſt. 8. c. 8.* virum ceteroquin in miſericordiæ & pietatis opera pronum, quique multa egenis bona facere ſolitabat, aliquãdo tamen ab Alaſtore eò pellectum, vt Cacum X.

imitans pecudem alienam abigeret, & grunnientem illam alicubi in ſpecum occultam abſtruderet. Abſcondit ſanè pecus, ſed non ſcelus. Quod ſciri à Superis, vt ſciret, adfuit extemplo diues Iesvs, ſed habitu pauperis, & cæſarie tam prolixa deformis, vt operâ tonſoris videretur indigere. Abigeus pauperem benignis officijs excepit, atque inter cetera humanitatis impendia, etiam forfice cœpit attondere. Dum anxiè diſcurſat, dum ſatagit, dum caput vndiq; pectit, dum crinem demit, inſperatò reperit duos lucidiſſimos *oculos*, in occipitio, ſub comis, latitantes. Expaueſcit ad prodigium, & fit attonitus, cúmque, *quid hoc rei?* pauida voce interrogâſſet, Reſpondit pauper: *Ego* Iesvs *vocor, quem nihil latet. Et hi ſunt oculi, quibus pecudem conſpexi à te abductam, caueáque concluſam*, nec tam miſericordia tua delector, quàm vehementer factum iſtud mihi eſt diſplicitum. Hæc dixit, & diſparuit. Nec pluribus opus fuit, cetera abigeo conſcientia dixit: qui agnita, non modò Numinis vbique præſentia, ſed etiam clementia incredibili, & de præterito ſatisfecit, & in futurum cautior fuit; doctus, Argi *oculos* potuiſſe ſopiri, non Dei.

Dei

Dei Mundum gubernantis prouidentia, in ouo deprehenſa.

EMBLEMA IV.

PROVIDA VENTVRI NATVRA.

OVa Crocodili *Hadrianus Iunius Embl.* XIX. ſequentibus verſiculis explicat. I.

Quò ſacer excurret Nilus in arua,
Praſcius alluuie libera ponit
Oua; monens meritò nos Crocodilus;
Quæ fata immineant, antè videre.

Quàm nos diuerſi ſumus, qui medijs in periculis, & inter ſyrtes, deſideria noſtra collocamus? Ergo Crocodilum habemus prouidentiæ ac ſecuritatis circumſpiciendæ magiſtrum.

Sed aliud quoq; ex his *ouis* diſcimus; nempe II.

qui Crocodilo *prouidentiam* indidit, longè esse *prouidentiorem*; & esse, qui indidit. Cum enim Crocodilus cognitione finis destinati careat, & tamen, ob finem aliquem, *oua* sua in tuto ponat, necesse est, aliquam existere intelligentem naturam, à qua sicut ipse, & eius, vt sic dicam, pullatio, ita omnes res naturales scientia alioquin intelligentiaque destitutæ, ad finem ordinentur. Quæcunq; enim cognitione finis carent, *non tendunt in finem, nisi directa ab aliquo cognoscente, & intelligente, sicut sagitta à sagittante*, ait *S. Thomas 1. p. q. 2. a. 3.* Hanc igitur intelligentem & dirigentem naturam, Deum dicimus. Quòd verò Crocodilus & alia corpora naturalia, ob certum finem agant, inde perspicitur, quia aut semper, aut sæpius eodem modo agunt, scilicet vt id, quod est optimum, consequantur. Vnde indubiè exploratum habetur, ea non casu, sed certo consilio ad finem peruenire; non suo; Ergo Dei. Ita Deum è *gubernatione rerum* vestigat Aquinas. Est enim *gubernatio*, post creationem, alterum opus *diuinæ prouidentiæ*.

III. Quare sicut è creatione, & prima rerum effectione, quæ non casu, sed certo consilio, & decreto, ad omnes rerum circumstantias pertinente, Mundum produxit; ita etiam è *gubernatione prouidentiam*; ex hac autem, quia summa est, Deum deprehendimus, summum gubernatorem;

qui

qui operit cælum nubibus, & parat terræ pluuiam; qui producit in montibus fænum, & herbam seruituti hominum; qui dat jumentis escam illorum, & pullis coruorum inuocantibus eum. Psal. 146. 9. qui *attingit à fine vsq; ad finem fortiter, & disponit omnia suauiter. Sap. 8. 1.* etiam minima conseruans & gubernans, ait *S. Aug. l. 4. de Gen. ad lit. c. 12.* Et adhuc es tu, qui Mundum putes *Fortuna, non arte regi? Claudian. 1. in Ruffin.*

Nec curare Deum, credis, mortalia quenquam?
Virg. Eccl. 8.

Scilicet Crocodilo cura est de *ouo* suo, & Deo cura non est de Mundo suo? qui, vt *supra* vidimus, *Embl. 1.* Dei *ouum* est.

Hæc meditatio improlis non est. Quippe ex agnita hac Dei prouidentia, magna animo tranquillitas, in summa rerum perturbatione antea inquietato nascitur; cessant querelæ, timores, solicitudines; vt Christus *Matth. 6.* à *volatilibus cæli, lilijs agri,* fænoq;, & *Luc. 12.* à *passerum, capillorumq; numero,* pastis, vestitis, custoditisq; docet. Desinat ergo impius tristi se cogitatione confundere; desinat *insipiens in corde suo* dicere: *Non est Deus Psal. 13. 1.* desinat alius furere potiùs, quàm canere: IV.

Cum capiant mala fata bonos, ignoscite fasso,
Sollicitor, nullos esse putare Deos.
Viue pius, moriare pius, cole sacra, colentem,

Mors grauis à templis in caua busta trahet.
Ouid. 3. Am. 8.

V. Lymphati sic loquuntur, ceritorum talis est oratio, aliter, subductis calculis, ratio jubet philosophari. Nam aliquid, post busta, superest bonis, & rectiùs ille:

Abstulit hunc tandem Ruffini pœna tumultum,
Absoluitq́ Deos; iam non ad culmina rerum,
Iniustos creuisse, queror; tolluntur in altum,
Vt lapsu maiore ruant. Claudian. loc. cit.

VI. Ampla venit pœna, quibus tarda venit. Nec *Zizania* nescit, qui *Matth. 13. 30.* dicit, *Sinite vtraq; crescere. Tempore messis*, ex eodem agro, alia *in horreum*, alia in caminum ibunt. Quanquã sæpe eodem momento vindicta sceleri adest: sæpe mirabiliter erumpit, quod humanis oculis tectum fuit, diuinis patuisse. Luculentum exemplum in juuene Ephræm punito, *Vita* eius refert, vti & scriptura in Iosepho Patriarcha seruato.

VII. Atque hæc prima est quæstio apud *Lactant. lib. 1. c. 2. natura sitne prouidentia, quæ rebus omnibus consulat; an fortuitu vel facta sint omnia, vel regantur. Cuius sententiæ auctor est Democritus, confirmator Epicurus. Sed & antea Protagoras, qui deos in dubium vocauit; & postea Diagoras, qui exclusit; & alij nonnulli, qui non putauerunt Deos esse: quid aliud effecerunt, nisi vt nulla esse prouidentia putaretur? quos tamen & ceteri Philosophi, ac*

maxi-

maximè Stoici acerrimè retuderunt, dicentes, nec fieri mundum ſine diuina ratione potuiſſe; nec conſtare, niſi ſumma ratione regeretur. Sed & M. Tullius, quamuis Academicæ diſciplinæ defenſor eſſet, de prouidentia gubernatrice rerum, & multa, & ſæpe diſſeruit, Stoicorum argumenta confirmans; & noua ipſe afferens plurima, quod facit tum in omnibus ſuæ philoſophiæ libris, tum maximè in ijs, qui ſunt de natura deorum. Nec difficile ſanè fuit, paucorum hominum prauè ſentientium redarguere mendacia teſtimonio populorum atq; gentium in hac vna re non diſſentientium. Nemo eſt enim tam rudis, tam feris moribus; quin oculos ſuos in cælum tollens, tametſi neſciret cuius dei prouidentia regatur hoc omne, quod cernitur; non aliquam tamen eſſe intelligat ex ipſa rerum magnitudine, motu, diſpoſitione, conſtantia, vtilitate, pulchritudine, temperatione: nec poſſe fieri, quin id, quod mirabili ratione conſtat, conſilio maiori aliquo ſit inſtructum. Hæc Lactantius contra noſtræ ætatis Protagoras & Diagoras, heu, nimis multos! qui cum credant, oculum materiæ ſuæ miſtura non ſolùm aliquid lucis continere, ſed nonnunquam etiam tam efficaciter, vt per medias noctis tenebras clarè cernat (quod Tiberio Imperatori olim, & poſtea etiam M. Antonio Sabellico contigiſſe ſcribitur) cur Deum volunt facere cæciorem, cuius oculis omnia nuda & aperta ſunt? aut quod de-

terius eſt, cur credunt, Deum omnia videntem fore negligentem? An non ſicut in paruo Mundo oculi omnium membrorum atque actuum, ita in magno diuini oculi totius creaturæ erunt moderatores? Quare ad feras belluas ablegandi ſunt iſti Athei noſtri, qui prouidentiam Deo negant, quam crocodilo concedunt; digni deuotione illa, vt ipſi ad Nilum, & in crocodilos abeant; non vt cum illis ſerò lachrymentur, ſed vt tempeſtiuè prouideant rebus futuris. Quod facient, ſi ſemper ante oculos ponent omnia Prouidentem.

Sum-

Summæ prouidentiæ ſcopus, in ouo, notatus.

EMBLEMA V.

HOC PVNCTVM, HOC CENTRVM, RERVM HÆC CYNOSVRA TVARVM.

VMbilicus ouis à cacumine ineſt, ceu gutta eminens in putamine, Plin. *lib. 10. c. 52.* Cur? Phyſicam cauſſam (vt ſcilicet ouum adhuc in vtero exiſtens, per fiſtulam, ſeu appendiculam vmbilicarem inibi annexam, nutriatur) *Cardanus lib. 7. de rerum variet. c. 39.* his verbis indicat: *Grandines habent* (oua) *ſingulas in capitibus, albumq́ à luteo ſecernitur membranâ. In hac, dum pullus gignitur, conſtitutus eſt alter vmbilicorum, reliquus verò in membrana ex-* 1.

teriore, quæ tertiæ membranæ corticem ſuccingenti annectitur : vterq; horum venis jungitur cordi. Idem ergo in *ouo*, quod in homine *vmbilicus*.

II. At quia, ſicut toti Mundo, ita etiam toti *ouo*, & quanto plura illi, tanto plurima iſti myſteria inſcribuntur, cur *ouo vmbilicus* ineſt? an quia *ouum* Mundus eſt, &, vt *Plin. l. 2. c. 68.* ait, *non aliud eſt terra vniuerſa, quàm Mundi punctus*, immo, vt *Seneca* ſcribit, *adhuc puncto minus*? Vide *Boët. l. 4. de conſol. Phil. pros. 7.* & *Sap. 11. 23.* Poteſt ita *vmbilicus* ille intelligi.

III. Sed quid ſi rerum Conditor, ſicut in circulo centrum, in cælo polum, ita in *ouo* poſuit guttam illam eminentem, vt intelligeremus, omnibus rebus ſuum centrum, punctum, polum, & cynoſuram eſſe â Numinis prouidentia, quæ, teſte *Boëtio l. 4. de conſ. proſ. 6.* eſt *diuina ratio (ordinis rerum in finem*, vt addit *S. Thom. 1. p. q. 22. a. 1.*) *in ſummo omnium Principe conſtituta, quæ cuncta diſponit.* Cum enim Mundus non ſit caſu, ſed certo conſilio atque decreto ad minutiſſima pertingente factus; erit vtique eius, & ſingularum in eo rerum creatio, diuinæ prouidentiæ opus: quia nihil magis eſt prouidere, quàm eiuſmodi conſilio decretoq; aliquid præfinire. Quare, ſicut in Deo ſunt notiones, & ideæ rerum in ſe ſecundùm eſſentiam ac formam ſuam ſpectatarũ, ita etiam earundem notio, prout ad finem

tum

tum proprium, tum communem totius Vniuersi ordinantur, eſt in eodem Deo; atq; hanc primi nominis *prouidentiam* vocamus.

IV. Hac ergo res omnes, non tantùm extrinſeco modo, ſed etiam (tanquam perfectiſſima, & *vniuerſaliſſima prouidentia*) intima ordinatione in ſuos fines deſtinantur. Eſt autem finis cuiusque rei proprius operatio illius; communis, gloria & manifeſtatio diuinarum perfectionum. Hinc, ſicut res ceteræ â Creatore ſuo naturam, ſitum, figuram, locum, tempus, magnitudinem, paruitatem, ſymphatiam, antipathiam, temperamentum, vires, ceteraſq; qualitates acceperunt, prout cuiuſque ſtatus, functio, & finis particularis, exigebat: ita homines & Angeli lumē quoddam ſortiti ſunt, quo Deum cognoſcerent, amarent, laudarent; ac ita ad principium ſuum, â quo effecti ſunt, etiam tanquam ad vltimum finem reuenirent.

V. Idem enim eſt finis operis ac operationis, hoc eſt, hominis creati ac creationis. Opus enim, ſeu homo, quando nondum fuit, nequiuit ſibi finem præfigere, ob quem crearetur. Præfixit ergo illi Deus; qui cum ſit ens â ſe, facit omnia propter ſeipſum, vt ex Ariſtotele & Platone confirmat *Cuſanus lib. 7. excit.* Cum igitur homo ſit opificium Dei, neceſſe eſt eum ad ipſum Deum tanquam ad finem ſimpliciter vltimum, referri

ab

ab auctore suo. Par est ergo, vt ipse quoque homo ad eundem finem suum tendat identidem. Quod ni faciat, videbitur opificem criminari, & quasi de malè sibi præfixo fine arguere, quem oporteat inuertere.

VI. Hac de caussa *Marius Victorinus l. 4. aduers. Arrium*, Deum, ait, *sedere quasi in centro omnium qui sunt*, quòd sit *ipsum manens, vel mansio, quies quietis.* Deum *rerum centrum* vocat etiam *Synesius hymn. 2. & 3. Plotin. enead. 6. lib. 9. c. 8.* At *locum nostrum* Deum appellat *Theophilus Antiochen. 2. ad Autolyc. Euseb. lib. 4. c. 1. de demonstr. S. Gregor. 8. Moral. c. 15.*

VII. Hunc fuisse communem Iudæis antiquis de Deo loquendi modum scribit *Galatin 2. de arca c. 8.* Certè quia ab vno Deo absoluta perfectio homini est expectanda, tanquam ab eo, in quo vno omnes nostri motus debent desinere, velut in termino, in quo nobis sit quiescendum; conficitur, Deum vnicum nostrum esse finem vltimum. *Quo modo enim finis viæ tuæ locus est, quo tendis*, ait *S. Aug. in Ps. 50. quò cum perueneris, iam manebis; sic finis studij tui, propositi tui, conatus tui, intentionis tuæ, ille est, ad quem prætendis; ad quem cum perueneris, vltra nihil desiderabis, quia melius nihil habebis.* Vt ergo circulus ad punctum redit, à quo cæpit, ita creatura, ad principium suum primum debet reuerti.

Atque

Atque iste est seu *oui*, seu Mundi istius ambitus, HOC PVNCTVM, HOC CENTRVM, RERVM HÆC CYNOSVRA TVARVM, ô homo, vt tibi *Deus sit omnia in omnibus*, *1. Cor. 15. 28.* Nam *vniuersa propter semetipsum operatus est Dominus*, *Prou. 16. 4.* Hinc *ex ipso, & per ipsum, & in ipso* (seu εἰς ἀυτὸν, *in ipsum*) *sunt omnia*, *Rom. 11. 36.* In summa: *Ego sum α & ω, principium & finis*, ait *Apoc. 1. 8.*

Finis sanè nobilissimus, quò neque posset præstantior poni, neque ab vllo intelligente optabilior excogitari. Neque ab homine res vlla melior potest, in hac vita optari, quàm vt fide, spe, charitate; Deum cognoscat, sitiat, amet, glorificet, eiúsque & similis, & filius, & hac via tandem etiam diuinæ æternæque beatitudinis particeps efficiatur. *Hoc punctum, hoc centrum* vidit Augustinus. Cum *l. 1. Confess. c. 1.* diceret: *Fecisti nos Domine, ad te, & inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te.* *Hoc punctum, hanc Cynosuram* in omni negocio aspici voluit, qui dixit: *Deum time, & mandata eius obserua: hoc est enim omnis homo. Eccl. 12. 13.* Quæ definitio à communi illa Philosophorum: *Homo est animal rationale*, nihil discrepat: quia animalis ratione præditi maximè proprium est, *Deum timere; & mandata eius obseruare*, cum sit homo ex intrinseca sua natura ad hoc ordinatus; quem ordinem si peruertit, iam *nihil est homo*, teste S. Bernardo; VIII.

nardo; & heu nimis infelix iaculator, vt qui à tam grandi ſcopo, hoc eſt, à toto cœlo, & immenſo Deo aberrat!

IX. Quiſquis ergo punctum illud oui aſpicit, illud ſibi canat Perſij *ſat. 3.*

Eſt aliquid, quò tendis, & in quod dirigis arcũ?
Aut paſſim ſequeris coruos, teſtáque lutóque
Securus quò pes ferat; atq; ex tempore viuis?

X. Nec ſolùm is non agit, vt homo, ſeu tanquam præditus ratione, qui actioni ſuæ nullum præſtituit finem, neſciens ipſe ſæpe quid, aut cur aliquid agat; ſed ille quoque, qui finem malum habet. Tam enim rationi repugnat, imò magis, ob malum finem, quàm ob nullum agere. Verùm & otiosè agere peius eſt, quàm nihil agere. Quanquam nihil agere malum eſt, cum negligitur ingentis lucri occaſio. Recenſet *ex Bloſio Tilm. Bredenbachius l. 8. collat. c. 30.* S. Mechtildem Virginem ſæpe à Chriſto viſitari ſolitam, aliquando eiuſcemodi Beatorum in cælis voces audiuiſſe: *Nos quidem in patria ſumus, vos in via; nos in cælo, vos in terris; nos Deum videmus, & præmio fruimur, vos autem veſtra, inter mortales, felicitate non caretis, nam ad huc facultas eſt vobis, maiores quotidie facere cumulos meritorum.* Quidquid toto die fit, fieri poteſt ex Dei charitate, & dirigi ad æternæ ſalutis incrementum. Non eſt homo, qui hoc PVNCTVM neſcit; qui autem obſeruat, OMNE TVLIT PVNCTVM.

Malo-

Malorum permissio, in ouis, considerata.

EMBLEMA VI.

SOLEM SVVM ORIRI FACIT SVPER BONOS ET MALOS. Matth. 25. 45.

VT nonnullorum Poëtarum carmina, sic *ouorum*, 1.

Sunt bona, sunt quædam mediocria, sunt mala plura. Nam, dum multipotens natura ludit, Mundumq; ipsa varietate ornat; *Ouorum alia sunt candida, vt columbis, perdicibus: alia pallida, vt aquaticis: alia punctis distincta, vt meleagri: alia rubri coloris, vt Phasianis, cenchridi. Intus autem omne ouum volucrum bicolor. Aquaticis lutei plus quàm albi, idq; ipsum magis luridum, quàm*

quàm ceteris. Piſcium vnus color, in quo nihil candidi. Auium oua ex calore fragilia, ſerpentium ex frigore lenta, piſcium ex liquore mollia. Aquatilium rotunda, reliqua ferè faſtigio cacuminata. Plin. *l. 10. c. 52.* Apud Plutarch. quoque *l. 2. qq. conuiu. q. 3.* ouum *& volantia producit, & natantia innumera, & terrena, lacertas, & generis ancipitis crocodilos, bipedem volucrem, pedum exortem ſerpentem, multis pedibus nixum attelabum.* Attingit hoc & *Cic. 2. de nat. Deor.*

II. Animalia ſana, *oua ſana* pariunt : à beſtijs venenatis naſcuntur & *oua venenata.* Quædam in nidis ponuntur, quædam in paludibus, quædam in juncis; alia in arborum ramis, alia in littorum arenis; alia alibi. Denique ea eſt ouorum natura, vt facilè in eam complexionem, quam inueniunt, conuertantur; hinc ſanis ſana ſunt, & plerumque invtilia infirmis.

III. Color ipſe, etſi plerumque ad candorem accedat, arte tamen mutatur. Nunc enim ſcribitur, nunc pingitur, nunc tingitur, nunc raditur ouum: vt vel ſicut purpura rubeat, vel inſtar terræ vireat, vel more cæli cærulum, vel æmulatione ſolis aureum, vel firmamenti imagine ſtellatum appareat. In ſumma tale eſt ouum, quale vis, quale facis.

IV. Quid aliud ſunt creaturæ? tanta diuerſitas eſt, vt, ſi cum hominis vtentis, vel abutentis ingenio

genio conferas, dicere etiam possis: In Mundo *Sunt bona, sunt quædam mediocria, sunt mala plura*; quanquam non nisi ratione malorum, *Bonis omnia cooperantur in bonum, Rom. 8. 28.* Vt ergo *bona bonis creata sunt ab initio, sic nequissimis bona & mala. Eccl. 39. 30.* bona quidem in se, & re, mala autem occasione. Nam auro liberalis vtitur, auarus abutitur. Bonum ergo aurum est bono, malum malo.

Eiusmodi mala Deus fecit; immo bona fecit, & mala per malos fieri permisit; quia ad diuinam prouidentiam pertinet, & summæ gubernationis opus est, non solùm Mundum, certo consilio, & fine, condere, conseruare, & ad finem suum res quasque disponere; sed etiam permittere, vt quædam â suo proprio fine excidant, atque ita altiorem ipsius Gubernatoris finem gloriamq; manifestent. Dum enim peccata permittit Deus, ostendit opera virtutis esse libera, non coacta, sed præmio digna, cum peccari possit: excitat in illis, qui peccare possunt, benè operandi solicitudinem, ne peccent; quis enim solicitus esset, ne peccaret, si Deus nullum peccare permitteret? Denique si qui, permittente Deo, non ob permissionem, sed ob suam malitiam declinant à bono, & peccant, punitione illorum, suam justitiam ostendit; quin & magnitudinem diuinæ maiestatis, quæ tanta est, vt vel V.

ob vnicum peccatum, aut Angelus, aut homo æterni ignis pœnas mereatur. Ita ferè *S. Damasc. l. 2. c. 29.*

VI. Hinc S. Augustino *in Enchir. c. 96. Non fit aliquid, nisi omnipotens fieri velit, vel sinendo vt fiat, vel ipse faciendo. Nec dubitandum, Deum bene facere, etiam fieri sinendo, quæcunq; fiunt malè. Non enim hoc, nisi iusto iudicio sinit. Neq;* enim, vt ait eod. *l. c. 11. Deus omnipotens cui rerum est summa potestas, cum summè bonus sit, vllo modo sineret mali aliquid esse in opere suo, nisi vsq; adeò esset omnipotens & bonus, vt bene faceret etiam de malo.*

VII. Cum igitur omnis operatio Dei bona sit, etiam ob *permissionem malorum* & detestabilium, est laudandus. Sicut enim varietate *ouorum*, imo etiam monstrorum ornatur Vniuersum; ita varietate hominum, & operum; vel bonitas & misericordia, vel æquitas & iustitia Dei inclarescit; à qua Deus æquè laudandus, ac à bonitate.

[VII]I. Quare nemo potest diuinæ prouidentiæ dispositionem effugere; omnium rerum vltima linea, est gloria Dei, è certa illius virtute innotescens. In bonis laudatur bonitas, in malis æquitas Conditoris. Quisquis enim se subtrahit ordini diuinæ dispositionis, incidit in ordinem castigationis; & dum non vult subesse obediendo præceptis, cogitur subesse sustinendis tormentis. Sic iustus misericordiam laudat præmio; impius

plus diuinam justitiam honorat supplicio : ille vt *ouum* columbæ, iste vt *ouum* noctuæ. Deniq; tam vipera, quàm ciconia Mundi pars est : pari pacto tam justitia, quàm misericordia Dei laus est : nec totum nouit, qui nouit tantùm misericordem.

Permittendi erant ergo & mali, quorum iudicio diuina iustitia æquè Mundo ostenderetur. Quæ iustitia ipsis quoque impijs prodest, vt vel resipiscant, vel parciùs offendant. Si enim nolunt virtutis amore, saltem metu iudicis possunt à scelere reuocari. Ita seruos timor, filios amor coërcet; vtrosque autem ad imitationem tam laudabilis virtus inuitat. Nec enim minùs imitanda videri solet iustitia, quàm laudanda. Quod vel in exemplo disce, ita luculento, vt id D. Augustinus non dubitârit bis referre, scilicet *hom. 9. ex 50. & serm. 21. de verbis Apostoli: Dicam*, inquit, *quid fecerit homo quidam pauperrimus, eo tempore, quo S. Ambrosius Mediolani erat Episcopus, vbi tunc præsens erat etiam Augustinus nondum Episcopus. Tam pauper erat ille, de quo loquimur, vt proscholasticus esset Grammatici, sed planè verus & perfectus Christianus. Sed melior fuit ille, qui ad velum stabat, quàm ille qui in cathedram sedebat. Pauper ergo iste inuenit sacculum ducentorum solidorum. memor tamen diuinæ legis proposuit pittacium publicè; (Qui solidos perdidit, ve-* IX.

niat ad illum locum, vt quærat illum hominem) Ille, qui plangens circumquaque vagabatur, inuento, & lecto pittatio, venit ad hominem. Et ne fortè alienum quæreret, sed suum, quæsiuit signa: interrogauit sacculi qualitatem, solidorum etiam numerum. Cum omnia fideliter etiam ille respondisset, reddidit, quod inuenerat. Ille repletus gaudio, & quærens vicem rependere, tanquam decimas, obtulit illi solidos viginti. noluit accipere. Obtulit decem. noluit accipere. Saltem rogauit, vt vel quinque acciperet, noluit. Iste stomachans proiecit sacculum. Nihil perdidi, ait: si non vis à me aliquid accipere, nec ego aliquid perdidi. Quale certamen, fratres mei, quale certamen, qualis pugna, qualis conflictus? Theatrum Mundus, spectator Deus. Victus ille, quod offerebatur, accepit, & continuò totum pauperibus erogauit. Vnum solidum in domum suam non misit. Considerate, fratres, tam gloriosum exemplum, & tam admirabile factum. Potuit inuentor ille suo exemplo ad imitationem virtutis pecuniæ Dominum tam repentè incendere; cur Deus nos seruos suos tot iustitiæ, liberalitatis, benignitatis exemplis non accendat? Accendit sanè, sed bonos tantùm. Malos autem qui exempla non capiunt, vt bonis pro ligno sint, accendit flammis. Si tamen non trunco potiùs, quàm ligno sunt comparandi.

Ouum

Ouum diuinæ iuſtitiæ ſpeculum eſſe.

EMBLEMA VII.

AB OVO VSQVE AD MALA.

OVum ſimile eſt non ſolùm *magno*, ſed etiam *paruo Mundo*, qui eſt homo, teſte *S. Greg. hom. 29. in Euang.* in quo, tanquam in Laconiſmo aliquo, omnes creaturarum gradus compendiosè comprehenduntur. Quin & alioquin eſt magna, cum *ouo*, homini ſimilitudo. Ouum nequam alliſu frangitur, fæténſque ad fimum exturbatur, ſic & Adam, poſtquam deficere cæpit, eiectus eſt è Paradiſo, & in miſerias innumerabiles coniectus, quo ſimilior eſſet *ouo*. Vt igitur *ouo*, ita iam homine nihil quidquam fragilius. Ephemeri vita, vita hominis; quæ, inſtar 1.

oui, vel caſu, vel alliſu rumpitur. Non ita fuit ab initio; ſed *per vnum hominem peccatũ in hunc Mundum intrauit, & per peccatum mors. Rom. 5. 12.* Sic AB OVO, ſerpentis fraude, ventũm eſt VSQVE AD MALA. Serpens enim cum Eua locutus, *ouum* putrefecit, hoc eſt, ex bono homine, malum fecit: dum peſſimi conſilij *ouum* in Eua poſuit, quo & Euam & *malum* venenauit; indidem ſubitò innumera *mala* generata ſunt; eademque hora Adamus & pomum, & mortem cœpit guſtare, factúſqne eſt *ouo* fragilior, per culpam, qui per gratiam è cælo corriuatam, iuſtitiámque originalem, immortalis eſſe potuiſſet.

II. Hinc animi & corporis morbi, in hac vitâ pariter tolerandi, & in illâ flammâ æternùm fuiſſent luendi; ni auxiliator interueniſſet; quem tamen ipſum quàm plurimi, deprauato conſilio, res ſibi ſuas habere iubent. Vt dici poſſit illud *Horatij ſat. 3. Neglectis vrenda filix innaſcitur hortis.* Sic dum Dijs par eſſe voluit Adamus, baſilicè perijt, inde fragilis, vnde fortis; inde mortalis, vnde voluit eſſe ſempiternus.

III. Quid è fragili hoc igitur *ouo* diſcemus? Ex *ouo magnum Mundum* ſignificante, vſque ad Dei laudem aſcendimus; ſupereſt nunc, vt ex *ouo paruum Mundum* repræſentante, vſque ad diaboli cognitionẽ deſcendamus. Fragilitas enim,

&

& mors per peccatum; peccatum autem per diabolum, in hunc Mundum intrauit. Hunc habet hoc opus auctorem. Quanquam longè etiam hîc altiùs licet penetrare, atque eximias Dei laudes in corrupto quoque hoc *ouo* cognoſcere.

IV. Principem ac Magiſtratum omni quidem virtute decet eſſe ornatum, ſed iuſtitiâ præcipuè, quæ in illo non ſolùm ex impoſito officio exigitur, ſed etiam officium ipſa exigit imponendum; adeò, vt ille, *in vetere comœdia*, hæc duo connectat, dum ait: *Bonum ius dicis, Imperare oportet: quia æquum poſtulat. Plaut. Stich.* Et S. Gregorius grauior auctor *lib. 7. ep. 120.* ad duos Franciæ Reges ait: *Summum in Regibus bonum eſt, iuſtitiam colere, ac ſua cuique iura ſeruare, & ſubiectis non ſinere, quod poteſtatis eſt, fieri, ſed quod æquum eſt, cuſtodire.*

V. Hanc iuſtitiæ virtutem in Conditore eſſe magnam, & infinitam, qui agnoſcit, Dei laudem maximam agnoſcit. Quia verò cauſſa inuiſibilis, & abdita in Deo, non poteſt à nobis rectiùs, quàm ex effectis, ſicut & omnis virtus ex operibus ſuis, cognoſci; fit, vt quemadmodum omnipotentiam, ſapientiam, bonitatem diuinam, ex operibus earum cognouimus, ita iuſtitiæ diuinæ ſeueritatem perfectionémque itidem è geſtis illius intelligere debeamus. Horum autem geſtorum primum à primo, fuit punitio Adami peccantis,

VI. Adam ergo primus homo, præter, & supra naturæ cursum à Deo productus, non infans, sed perfecta ætate vir, viribus robustissimus, membrorum proportione formosissimus, ingenio, solertia, scientijs, & ceteris primi nominis dotibus instructissimus, totius Mundi dominus; virtute omni, quà naturæ, quà gratiæ eminentissimus; in terris longam ætatem beatè, in cælis postea, sine vlla morte beatissimè victurus; serpentina fraude, vxorijs blanditijs seductus, pomum ori admouit lege vetitum. Idque semel duntaxat. Et ecce, quid sit Deum offendere, aut pœnas neglecti Numinis repetere! Vnico illo peccato non tantùm, quasi de fera comedisset, oscitans est factus; sed etiam sibi, atque toti suæ posteritati vires, incolumitatem, immortalitatem, Paradisum, gratiam diuinam item, charitatem, ius regni cælestis perdidit, & summam felicitatem, cum maximis miserijs commutauit. *Tantæ* sunt *animis cælestibus iræ*, vt *vnius ob noxam*, in limine deficientis, tam grandibus huius, & futuræ vitæ bonis, & primum maximúmque principem, & innumerabilem hominum multitudinem spoliarent, atque in æternum exitium ruere sinerent.

VII. Quis non caueat peccare? quis non exclamet? *Horrendum est incidere in manus Dei viuentis. Hebr.10.31.* Ita ab OVO ventum est VSQVE

AD

AD MALA, hoc eſt, à ſuggeſtione diaboli & Adami peccato, vſque ad diuini vindicis ſupplicia; à malis autem ſuppliciiſque, & tantæ iuſtitiæ metu, velut pſallio quodam iniecto, rurſum venitur ad bona. Hic in hoc *ouo* orbis eſt. Vel Ethnicus *Seneca in Agam.* dixit: *Miſeris colendos maximè ſuperos reor.* Saltem ergo miſeri colamus, quem offendimus felices: vt vel hoc pacto, qui fuit creando principium, vindicando quodammodo medium, finis autem, & ſumma noſtra ſit remunerando.

Hoc, velut ſtimulo, vt hominis ignauia vrgeretur, multa alia & grauia extant *diuinæ iuſtitiæ* exempla. Nam, vt generis humani, ita & cæleſtis regni Principibus ſemel duntaxat peccantibus non pepercit, *ſed*, vt eſt *2. Petr. 2. inferni rudentibus detractos in tartarum tradidit cruciandos.* Ac ne quis duos tantùm dicat punitos, in paradiſo, ingens caterua fulminata eſt in cælo; ac poſtea, exceptis pauculis, generali cataclyſmo, vniuerſus orbis cum ſuis incolis deletus eſt. *Gen. 8.* Quod ſi pluuia illa aquea mitiore morte extinxit natantes; poſtea *Gen. 19. Dominus pluit, ſuper Sodomam & Gomorrham, etiam ſulphur & ignem, à Domino de cælo, & ſubuertit ciuitates has, & omnem circa regionem, vniuerſos habitatores vrbium, & cuncta terræ virentia.* Exinde quas non etiam immiſit plagas Pharaoni & Ægypto? IIX.

Exod. 7. & seqq. Quæ non bella, incendia, vastationes, fames, pestes varijs populis? postquam mensuram peccatorum suorum impleuerunt. Singulas clades recensere immensum est. Hæc omnia *mala*, *ab ouo* illo prodierunt in homines. Quia tamen, esse aliquem scelerum vindicem demonstrant, Deo bona sunt. Quin fiunt etiam homini bona, si se, per scelerum pœnas, sinat à sceleribus absterreri. Et vel vnica Adami absterrere queat, cui pænæ & ipse pænitentiam adiecit, & quidem adeò diuturnam, vt, ob funestum illum morsum, omnem reliquam vitam, quæ ad nongentos extensa est annos, gemens ac plorans traduxerit. Tantum mali fuit in vno malo.

I nunc, Peccator, cum crimine crimina confer;
Et, quæ sufficiat iam tibi pœna, vide.

Parvi, & quodammodo etiam Magni Mundi corrupti figura Oualis.

EMBLEMA VIII.

TANTVM PONDVS INEST PECCATO.

SAnchoniathon Tyrius, antiquiſſimus Phœniciæ Scriptor, Mundum *ouo* (ſicut nos *ſolem ellipticum*) putabat ſimilem: alij turbinis figuram habere docebant; verior Philoſophia eſt, in globi eum ſpeciem eſſe rotundatũ, ſi corpus, & naturam ſpectemus. De moribus verò ſi æſtimandus ſit, meritò nunc ita loquitur: 1.

Prima figura fuit longè perfectior: eheu
Orbem non Orbem me graue fecit onus!
Antè rotundus eram, nunc ſum depreſſus in ouum

Cri-

Criminis hoc opus est, Numinis illud erat.
Et tamẽ exosum est Numen mihi, crimẽ amatur:
Exosum, ô, crimen sit mihi, Numen amem!
Tunc iterum perfectus ego, teres, atq; rotundus,
More pilæ, recto tramite, ad astra ferar.

II. Nam seu *paruum*, seu *magnum Mundum*, in *ouo*, intelligas, vterque peccati pondere pressus subsedit. De homine, seu *paruo Mundo* Ecclesiastes *c. 7. 30.* ait. *Hoc inueni, quòd fecerit Deus hominem rectum, & ipse se infinitis miscuerit quæstionibus.* Rectus itaq; erat justitia originali animus; rectus diuino ac naturali lumine intellectus; rectus omni virtutum genere affectus, & voluntas. Talem hominem Deus fecit, formosissimum, fortunatissimum, &, quàm potuit in terris, beatissimum; vno verbo, totum rotundum, & sphæræ instar, perfectissimum, quoquo item versus rectum, vt *pro pila eo vti liceret*, qua Deus *luderet, in orbe terrarum.* Cui etiam similis erat *magnus Mundus.* Nam, teste Plutarcho de Placitis, ac Lactantio *l. 3. diu Inst. c. 13.* Philosophi quoq; *rotundum esse Mundum, sicut pilam, & ipsam terram globo similem;* dixerunt. Talis & homo erat.

III. At vide, quid possit peccatum! jam hominum generi canitur, *ô curuæ in terris animæ, & cælestium inanes! Pers. Sat. 2. Incuruati sunt colles mundi Hab. 3. 6.* scilicet quando creaturę homini

mini dicere ausæ sunt, *incuruare, vt transeamus Isa. 51. 23.* & animum priùs ab omni mala seruitute liberũ sub juga ahenea, sæuo cum joco, mittamus. TANTVM PONDVS INEST PECCATO, non solùm corpus, sed ipsam quoque hominis animam incuruauit, sauciauit, subiugam fecit; incorruptibilem, vitijs corrupit; serenam affectibus perturbauit. Hinc curarum spinæ sunt subnatę, hinc desiderijs cruciantibus ęstuamus, hinc jugibus fluctuamur ærumnis. Hinc æger est animus; immo & anima ægrotat. Qua de caussa, *Sana animam meam, quia peccaui tibi*, ait *Psal. 40.* In quæ *S. Aug. l. de nat. & grat. c. 19.* *Quid* (inquit contra Pelagium) *sanatur, si nihil est vulneratum, nihil sauciatum, nihil debilitatum, atq; vitiatum?* Vide *Concil. Arausic. can. 1. & Trid. Seß. 6. c. 1. S. Ambros. l. 7. in Luc. 10. super parabola hominis ex Hierusalem descendentis in Hierchô, & in latrones incidentis.* Prosperi *l. 1. de Vocat. Gentium c. 7.* verba sunt, *omnes homines in primo homine, sine vitio conditi sumus, & omnes naturæ nostræ incolumitatem eiusdem hominis præuaricatione, perdidimus. Inde tracta mortalitas, inde multiplex corporis animiq; corruptio.*

Adde, & ipsius etiam quodammodo *Mundi magni.* Nam inde mortalia quæuis in se ruere; inde spinæ pungere; inde fruges tellus inarata non ferre; inde nubes tonare; inde cælum IV.

in

in homines fulminare; inde sæuire leones, efferari belluæ; nocere conuiuia, & nullæ non res morbos morteſq; minitari cæperunt. *Quia ergo in cunctis deliquimus*, ait *S. Greg. hom. 35. in Euang. in cunctis ferimur, vt impleatur, quod dicitur* (Sap. 5. 21.) *Et pugnabit pro eo orbis terrarũ contra inſenſatos*. Ed idem *lib 6. Moral. c. 5. Orbis*, inquit, *terrarum cum Domino, contra inſenſatos pugnat; quando in pæna delinquentium etiam elementorum aduerſitas militat*. Cui lectum, vel auditum non eſt illud *Iudic. 5. 20. De cælo dimicatum eſt contra eos: ſtellæ manentes in ordine, & curſu ſuo aduerſus Siſaram pugnauerunt?* Hinc tempeſtates. hinc procellæ. hinc peſtes. hinc veri Paniciq; metus hinc, in *magno paruoq; Mundo*, omnia ſuſq;, deq; vertuntur. Quæ ab initio ſic non fuêre.

V. Opera ſiquidem Dei perfecta ſunt. Quare etiam in Adamo nondum peccatore non fuit iſta motuum perturbatio, repugnantia, & ad malum inclinatio, quam (prô dolor) nunc experimur. Vitio ergo hominis, natura hominis, & Vniuerſi eſt vitiata, non culpâ auctoris: quam aliter ab initio inſtitui debuiſſe vel Philoſophi agnouerunt, cum ob tot incommoda, quæ in ſe experiebantur, Naturam, tanquam nouercam incuſarent, teſte *Lactantio l. de opific. Dei c. 3.* Sed rectè *S. Auguſtin. lib. 1. de nat. & grat. c. 1. & 3.*

& 3. oſtendit, non naturam (quæ vt ſupra docuimus , ab initio non fuit ſic conſtituta) ſed naturæ corruptorem fuiſſe accuſandum; cum etiam Saluſtius *initio belli Iugurthini* dicat: *Falsò quæritur de natura ſua genus humanum*. Quare meritò, cum eodem Auguſtino *Serm.* 11.*de verbis Apoſt.* dicimus: *Creatus eſt homo in natura ſine culpa : creatus eſt rectus, non ſe fecit rectum. Quid autem fecerit notum eſt : cadens à manu figuli fractus eſt.*

Tam rectum opus curuari, tam pulchrum frangi permiſit Deus, ob peccatum, opus, quo, poſt Angelos, precioſius non produxit : ita monſtrum hoc deteſtatur. Et nos adhuc amamus? aut naturam accuſamus, quaſi illius imbecillitate, & non noſtra voluntate incuruati ſimus? Oſtendit *Cardan. l. 13 .de rer. var. c. 63*. communi circino, non rotundum circulum, ſed *oualem figuram* deſcribi in cylindro, aut columna rotunda; idq; non fieri, vitio circini, ſed curuitate cylindri, in quo à pede circini linea ſurſum tendens breuior eſt (quia recta eſt) quàm quæ ad latus tendit, &, ob columnæ rotunditatem, fit longior, *quia* curuior. Atque ita juſto circino, non fit juſtus circulus, ſed *figura oualis*, quæ rei cauſſam ignorantes in admirationem rapit. Pari modo quòd Mundus iſte tanquam VI.

Nu-

Numinis circinus, curuum aliquid minimeque rotundum, in nobis, producat, & sæpius *ouum*, quàm globum, efficiat, non tribuendum eſt circino diuino, ſed animo humano, per vitium curuato. Rectus eſſet Mundus, ſi nos recti manſiſſemus.

Mundus

Mundus in captendulæ ouum, peccato, factus.

EMBLEMA IX.

DECIPIT, QVOD ALLICIT.

E Mustelarum genere pretiosæ pellis fera 1.
est, *martem* vocat Martial. *l. 10. Epigr.* quæ, quantumuis callida, capitur tamen *ouo*, vel ante, vel in captendula, exposito; sicut piscis hamo esca vestito: immo sicut & *ouo* piscis. Nam dimidio *ouo* constringi cammarum piscem vel Iuuenalis, docet, qui illecebram illam *exiguam feralis cœnæ patellam* vocat. *Ovum* vidimus esse Mundum & creaturas; his pasci homo, propter quem conditæ sunt, & ad Deum cognoscendum, amandum, colendum, rapi, sic-

ut potuiſſet, ita debuiſſet. *Quid enim Mundo præſtantius? lauda quam putas ſpeciem. portio à te laudabitur Mundi. Luc. Apul. de dogm. Platonis.* Seruit vir nobilis Principi, ob pulchram domum, vel arcem ſibi ab eo donatam; & quanto plura beneficia accipit, tanto plurima ſtudet promereri. Famelicus Mecœnati, ob victum ſibi ſuppeditatum, quàm non ſe obſtrictum agnoſcit? An non par erat, vt idipſum homo præſtaret Numini, â quo Mundum, & omnia, quæ eo continentur, idcirco accepit, vt donanti gratus eſſe, vel hoc ipſo munere, diſceret?

11. At vſque adeò peccato deſtructus eſt, non modò *paruus*, ſed etiam ipſe *magnus* hîc *Mundus*, vt totus ille diuinæ prouidentiæ ordo, ac ratio gubernandi, quam Deus ex ſe conſtituerat, & Mundo præparauerat, ſint euerſa. Multò enim alia, quàm ſit modò, fuiſſet rerum gubernatio, ſi Adamus culpam nullam commeruiſſet. Vniuerſa ſic adminiſtrata eſſent, vt nulla res homini damnum, nulla triſtitiam, immo neque moleſtiam peperiſſet; neque ad peccatum allexiſſet. Omnia illi obſecundaſſent, omnia voluptatem, ac opem ſalutis adipiſcendæ attuliſſent. Quæcumque optâſſet, velut diuina virgula, conſecutus eſſet. Permulſiſſet roſa, non pupugiſſet ſpina; refrigerâſſet aura, non vſſiſſet frigus, aut æſtus: non fames, non ſitis; non morbus,

bus, non senectus; non copia, non inopia afflixisset: non dolores, non curæ, non inuidiæ, non inimicitiæ somnos turbâssent. Vniuersa hæc impedita fuissent; per eam, quam Conditor instruxerat, prouidentiæ rationem. Omnia virtuti seruijssent, nihil ad impatientiam, nihil ad auaritiam, nihil ad libidinem, nihil ad crudelitatem solicitasset.

At tanta est peccati, in diuinis oculis immanitas, vt iustissimus rerum Arbiter, ob eam, sustulerit hanc tantam prouidentiæ suæ suauitatem, resque omnes suis motibus ferri, atque in hominem Dei inimicum, velut facto agmine, vndique interius, exteriusque, insurgere, grassari, sæuire permiserit. Hac ergo iam prouidentia, velut compede, aut fibula remota, Homerica illa Ate cœpit in orbe terrarum dominari; hominésque innumeris & corporis, & animæ malis implicare; vt iam vbique scopuli, & omnia possint obesse incautis, quæ ante profuerunt. *Ignis, grando, fames & mors, omnia hæc ad vindictam creata sunt: bestiarum dentes, & scorpij, & serpentes, & romphæa vindicans in exterminium impios. Eccli. 39. 35.* III.

Quid multa? Postquam Mundus peccato est contaminatus, *creaturæ Dei in odium factæ sunt, & in tentationem animabus hominum, & in muscipulam pedibus insipientium. Sap. 14. 11.* IV.

D 2 Per-

Permittit enim iustissimè, in pœnam, his Noxis, hominem solicitari tentaríque Deus, vt earum occasione, velut *muscipula* capi possit; sicut Cæsar vrbem aliquam perduellionis ream, quam antea omni ope defenderat, atque in pace felicitatéque conseruârat, reuocato milite, proscriptam, rapinis, cædibus, incendijs, hosti vastandam & diripiendam relinquit.

V. Quanquam ita diuinam vindictam misericordia temperat, vt etiam, cum irascitur, misericordiæ recordetur. Hinc etiamnum *creaturæ factæ sunt* tantùm *in muscipulam insipientium*. Sapientes alliciuntur, non decipiuntur: fatuos DECIPIT, quidquid ALLICIT. Quare illis de ipsa illecebra victoriam reportantibus, & istis, gulosæ *martis* instar, ad putiscens *ouum*, aut repositum, & nequam piscem occurrentibus, *hæc omnia sanctis in bona, impijs & peccatoribus in mala conuertentur. Eccli. 39. 32.* Vnde rursus diuinæ prouidentiæ eminentiam agnosce, in hac ipsa rerum miseria, te *in manu* consilij tui, & arbitrij libertate relinquentis, vt virtutem tuam vel probaret, vel excitaret. Itaque *apposuit tibi aquam & ignem: ad quod volueris, porrige manum tuam. Ante hominem vita & mors, bonum & malum, quod placuerit, dabitur illi: quoniam multa sapientia Dei. Eccli. 15. 17.* Stultitia autem insignis est, in arbitrio habere bonum, & manum con-

conuertere ad malum; longéque maior ſtultitia, & hominis prorſus ſtupidi eſt, in malum guſtatum iterum incidere. *Bis enim*, ait S. Greg. Naz. *in ep. ad Boſphorium, ad eundem lapidem impingere, ſolis ſtultis concedit prouerbium* : & vel vulpes non iterum capitur laqueo, quo ſemel ſe exuit. In mentem eſt, verſus Horatij huc congruere, *lib. 2. ſerm. 7.* dicentis:

Euâſti? credo metues, doctúſque cauebis.
Quæres, quando iterum paueas, iterúmq; perire
Poſſis. ô toties ſeruus. quæ bellua ruptis,
Cum ſemel effugit, reddit ſe praua catenis?

Hominis, ad peccandum, ex ſe proni-
tas, in oui iactu declarata.

EMBLEMA X.

ARTEM QVI NESCIT, IACVLAN-
DO SÆPIVS ERRAT.

1. TAnta *oui* globiq; diuerſitas eſt, vt in conclaui non admodum â feneſtra diſtantes, longè plura *oua*, cum ipſis feneſtris, fracturi ſint, quàm per reſeratam vnam, rectis lineis, proiecturi; qui tamen globum, vel etiam lapidem, multò remotiùs diſſiti, per eandem feneſtram eſſent ſparſuri dexterrimè, jacturamq; ſine jactura facturi. Cauſſa eſt, ponderis & figuræ in *ouo* inæqualitas, motus lineam per obliqua curuantis. Multùm tamen adiuuat jaculantem,

lantem, ſi januam â tergo pandat, vt *ouum* â vento tranſeunte vectum dirigatur. Atque hæc ars eſt magnatum *oua* luſu, non eſu perdentium.

Tale nunc *ouum* eſt homo, & Mundus homini corrupto, ac diuinis donis ſpoliato. Vbiq; ferè; ni cæleſtis aura aſpiret, vel impingit, vel impingitur. Apoſtoli ſcitum eſt: *in multis offendimus omnes, Iac. 3.2.* Adeò non jam citra Conditoris noſtri ingratias, ſed etiam, cum eiuſdem offenſa, multa perpetramus. Peccati ea gratia eſt. Tametſi enim nuda hominis & ſibi relicta natura, ex ſe plurimis eſſet ſubiecta defectibus & miſerijs; & adeò, vt etiam omnibus rebus ſibi debitis exornata, tamen adhuc à clara Dei viſione, atque æterna beatitudine longiſſimè diſtaret; voluit nihilominus diuina bonitas & miſericordia illam (& propter illam totum iſtum Mundum corporeum) ad bona ſupernaturalia deſtinare. II.

Euexit ergo in Paradiſo eam (ſicut & Angelicam in cælo) ad ſtatum ſupernaturalem, æternorumq; ſuorum bonorũ communionem, qua omnes imperfectiones illæ tollerentur. Cum autem omnis creatura corporea ſit propter hominem; hoc ad ſtatum beatum ſublimato, ipſa quoque vnà erat ſublimata, vt domus habitatoris ſui dignitati conueniret. Sicut & III.

poſt decretorium vltimum diem, omnis creatura innouabitur, & pro ſuo quæq; captu ad incorruptibilem glorioſumq; ſtatum extolletur. *Rom. 8. 20. 2. Petr. 3. 13.*

IV. Ex hoc ſtatu ſupernaturali excidit homo, & ad ſuam illam nuditatem miſeriaſq; recidit; ob peccatum, juſtitia originali exutus, ceteriſq; diuinis virtutibus, ac ſingulari Dei protectione directioneq; non autem libertate arbitrij, aut aliqua potentia naturali ſpoliatus. Cum hæ & ſint hominis proprietates, & etiam in Dæmonibus, poſt peccatum, dicantur â S. Dionyſ. *l. de diuin. nom. c. 4.* integræ remaniſſe. Vide S. Thom. *1. p. q. 95. a. 1. Et. 1. 2. q. 85. a. 1.*

V. Quia verò originalis juſtitia gratiaq; non modò ad ſupernaturales actus facultatem Adamo præſtabant, ſed etiam, vt ſine difficultate & peccato, officium naturale illarum virtutum, quarũ actiones lege naturæ præcipiuntur, exequeretur; ideò ſubductis illis ſupernaturalibus donis, natura hominis, in quatuor potiſſimùm rebus dicitur, plus quàm Chironio vulnere vulnerata; nam *intellectus ignorantiæ, volũtas malitiæ, concupiſcibilis appetitus concupiſcentiæ, iraſcibilis infirmitatis plagam* accepit; ad naturalem ſuam cæcitatem, inclinationeſq;, ſicut & ad morbos, & mortem, quibus ex ſe erat ſubiecta, miſerè relapſa; tantoq; miſeriùs, quia jam non tantùm

tùm ſe habet deplorare, vt nudam illis donis, ſed etiam vt nudatam atque ſpoliatam.

Hinc ergo diſſoluta eſt illa harmonia, qua corpus animæ, ſenſus rationi, ratio Deo ſe planè & plenè in ſtatu naturæ integræ ſubijciebat. Hinc tot errores. niſi diuina arte, gratiaq; ſingulari aſpirante, opera noſtra, velut *oua volantia*, dirigantur. Pulchrè D. Fulgentius *l. de Incarn. & gra. Chriſti c. 19. Ex quo*, inquit, *primus homo naturam ſuam voluntariè vitiauit, atq; oppreſſit infirmitas; niſi diuinæ gratiæ medicamento præuentum, in vnoquoq; homine ſanetur, atq; iuuetur liberum indeſinenter arbitrium, eſt quidem liberum, non tamen bonum: eſt liberum, non tamen rectum; eſt liberum, non tãmen ſanum.* Hinc malorum cenſus accreuit. Sępe jam peccamus, quia ſemel peccauimus: nec finis fuiſſet, nõ jam à feneſtra, ſed à janua ipſa cæli identidem aberrandi, ni cælum Chriſtus aperuiſſet, vnde diuini Spiritus Fauonij cæperunt ſpirare, & fugare hominum ſeductores. VI.

Oſtenſum eſt hoc S. Mariæ de Ogniaco, vt in vita eius *l. 2. c. 4.* refert *Iac. de Vitriaco Epiſc. Aconenſis & Cardinalis*. Nam in D. Virginis Itrenſis templo, cum puer quiſpiam exorciſmis aliiſque Eccleſiæ ritibus precibuſque, ad luſtrales Baptiſmi aquas ſuſcipiendas, pararetur, cõſpexit fugatum malum dæmonem, erroris alioqui VII.

futurum auctorem. Eius verò loco, cum primùm puer ſacro fonte ablutus eſſet, viſendâ ſanè ſpecie diuinum Spiritum, in pueri animam ſubintrantem vidit, magnâ Angelorum catervâ comitante. Hic ergo Spiritus, dum ſpirat, dumque ſuâ nos gratiâ ornat, momento temporis, ex errante ſeu *ouo*, ſeu oue, rectè volare docet, & rotundos facit, omnibuſq; gemmis precioſiores. Quippe vt *S. Thom. 1.2.q.113.a.9.ad 2.* tradit, vel minimus diuinæ gratiæ gradus, quia ipſius diuinitatis quædam eſt participatio, *diuinæ nos conſortes naturæ* (*2. Pet. 1.4.*) efficiens, omnibus totius Mundi opibus & gazis longè antecellit. Quare, vt peccatum ſummè noxium, ſummè eſt deteſtandum; ita gratia ſummè neceſſaria & pretioſa, ſummè æſtimanda, quærenda, ſeruanda, augendaq; eſt; natura autem dum peccato fauet, non fouenda, non delicatè habenda, non nimis amanda, ſed frænanda, & mortificanda eſt. Huic enim quantum detrahitur, tantùm ad gratiam additur. Deniq;

Corrigit errantem naturam Gratia: ſed cui
Plus Natura valet? qui nihil ipſe valet.

Qvi, humanâ; hominis, diuinâ arte, erectio.

EMBLEMA XI.

FIERI QVIS POSSE PVTASSET?

IVsti Lipsij Operum ad Criticam ſpectantium Præfatio ad Lectorem hæc habet. *Ita humanũ ingenium eſt, facilia putare, quæ iam facta: nec de ſalebris cogitare, vbi via ſtrata. Chriſtophori Columbi dictum & factum appoſitè ijs ingeram, illius, qui nouum orbem retexit primus. Cum enim ea res in magna gloria, & ſimul inuidia eſſet: ita euênit, vt, in conuiuio quopiã, Hiſpani proceres hanc laudem eius delibatum irent, & imminutũ. Quippe rem pronam eam fuiſſe, nauigationem ſine diſcrimine, vnum aliquem ex ſe ſe potuiſſe eaſdem illas* 1.

terras

terras gentésque reperire, ſine Itali hominis vllo uſu. Columbus (aderat enim) cum tacitus diu audiſſet, ſurrexit, & velut aliud agens ouum attulit â gallina, in menſa repoſuit. & Heus ſodales, inquit, quis veſtrûm ille ſollers, qui hoc ouum rectum mihi deſtituat, & in caput? Muſſare illi, circumſpicere; negare ad extremum omnes, id fieri. Ille clementer, Immò fiet, inquit: & ſimul ouum leuiter à capite læſum & quaſſatum, depoſuit erectum. Enimuerò hîc riſus & irriſus, pro ſe quiſque, rem facilem nugatoriámque eſſe, dicere. At tamen ita ille renidens, quis veſtrûm hoc facilè ante me indicem potuit? Talis inuentio mea noui orbis eſt: quem inueniendum nemo, omnes inueniant inuentum. Hæc ille.

II. Nos, quando iam ſemel hominem *ouo* cõtulimus, etiam *lapſum ouo* iacenti conferamus. Igitur ſicut *ouum* ſua vi, aut naturâ ſe erigere nequit; ita homo ſibi relictus, ſemel in perniciẽ *lapſus*, ſemper iacuiſſet, ſuo pondere & impetu de peccato in peccatum ac tandem in æternum exitium ruens. Invenit Deus artem, qua erigeret, & quidem longè præſtantiorem, quàm qua Columbus *ouum* priùs fregit, quàm erexit. Imò erigendo hominem fractum Deus ſanauit: ſicut & illa ars reperta eſt, qua *ouum* integrum rectũ, & in utrumvis caput deſtitui poſſit, non per iocum & ſales, in ſalino, ſed ſeriò, ac manu ita agitatum, vt grauiſſimum eius, *vitellus* ſcilicet, ſub-

ſubſidat, libramenti loco. Verùm & iſta ars, licet non peræquè facilis, ac Columbi nugatoria, tamen facilis eſt, & reperta multos habet imitatores, qui *ouum* illæſum, in alterutro cacumine ſiſtant. Audi Puteanum or. 20. *Erectum in plano ſtare ouum, quid ni credas? poſſum collocare. Ita dico poſſum collocare. non vt ille noui orbis inuentor, qui teſtæ caput leuiter in menſam alliſit, & apta imagine obtrectatorum linguas repreſſit: non profectò. nam ille hoc ipſo confeſſus eſt, tam arduo labore antipodes quæri, quam ouum ſtatui, & fallaci aſtu peregit, quod aliter fieri poſſe deſperârat. quotquot naſcuntur oua, locabo integra & illæſa; haud aliter quâm nucem, glandem, pyrum ſolemus. Experiatur quicunque volet, facile inueniet, quod* ἀδύνατον *exiſtimârit. Etenim tanquam cælum & ſidera amet, ouum erigi ſe patitur, manuiq; ſtatuentis morem gerens, faſtigio innititur, & onere libratum quieſcit.* Ita *ouum* erigere etiam illæſum ars potuit.

At hominem erigere nemo potuit, nemo III.
poteſt, etiam poſtquam erigi vidit, præter Deũ. Tanta enim erat naturæ noſtræ ad caſum procliuitas, tantus impetus, vt à nemine, niſi ſolo Deo, poſſet ſiſti ac inhiberi; tantum denique erat ipſum malum, támque non ſolùm inolitum, ſed etiam atrox, adeóque magna cum iniuria in infinitam illam Maieſtatem coniunctum, vt nul-

nullis Angelorum hominúmque etiam ſanctiſſimis, quantumuis præſtantiſſimis, æquiualens ſatisfactio divinæ juſtitiæ poſſet exhiberi. Quiſquis hîc mortalium Podalirius, quiſquis Æſculapius eſſe voluiſſet, aut manū admovere, *Aceſias medicatus*, audijſſet.

IV. Poſtquam ergo, neq; in cælo, neq; in terris, ullum ingenium, aut vires erant, quibus è tam multiplici miſeria, rurſum ad ſupernaturalem ſtatum erigeremur, & pulſis tot malis, amiſſa bona recuperaremus, Deus cuius miſericordiæ non eſt numerus, & bonitatis infinitus theſaurus, intimis viſceribus commotus, inauditum, admirabile, ineffabile, ſuperis, inferisque obſtupeſcendum adinvenit conſilium, vt *Verbum* illud divinum immortale, ab æterno natum; in tempore noſtram naturam & mortalitatem indueret, in qua, & per quam nos lapſos erigeret, corruptos reſtauraret. In quo facto, & ſummus iuſtitiæ rigor, & infinitæ miſericordiæ fons perennis fuit nobis patefactus; vt timere, pariter Numen, & amare diſceremus. Iuſtitiæ quidem rigor, qui divinam perſonam exegit, à qua ſola offenſio in infinitum Deum commiſſa, ad æqualitatem, poſſet compenſari; & fons quidam perennis atque inexhauſtus conſtitui, quo etiam futura peccata, in quæ humana fragilitas erat lapſura, ſufficieentr poſſent emaculari.

Tanta

Tantæ molis erat, humanum genus à suppli- V.
cijs peccato, in summo tribunali debitis liberare. Et tamen cum hac tantæ justitiæ seueritate, non minorem Deus conjunxit benignitatem; quando *proprio suo filio non pepercit*, qui, vt Deus, infinitum operi suo inderet valorem, ad hæc omnia non sufficientem modò, sed etiam abundantem; vt homo autem, & satisfacere, & mereri, & exemplum homini dare posset. Aptissimè ergo, & artificiosissimè hominem Deus homo, *oui* instar, erexit, & reparauit: modò nos erecti stare, quàm relabi, ac integritatem perdere malimus. Itaque *qui stat, videat ne cadat. 1. Cor. 10. 12.* Pronissima sunt ad casum *oua*, quæ in caput eriguntur. Et qui altiùs stat, grauiùs cadit, si existimat, sufficere erectum esse. Quanquam & illud dignum est consideratione, quis te erexerit, aut qua arte.

Et moribus contrarijs, & artibus
Mundus Deusq; militant.
Quæcunq; clemens lapsa Numen erigit,
Cum fracta sunt, redintegrat.
Ergo Columbos quid, superbi, quæritis?
ERIGERE MVNDI, EST FRANGERE.

Chri-

Chriſtus ouum, & auis ex ouo.

EMBLEMA XII.

NVLLA AVIS, ET NVLLVM PRÆSTANTIVS EXTITIT OVVM.

1. SVauiſſima & naturę conuenientiſſima prouidentia eſt, vt res pleræque, per ea, quæ ſui ſunt generis, gubernentur. Inter cæleſtes ſpiritus Angelus ſuperior inſtruit, & illuminat inferiorem. Inter cæleſtes orbes, à ſūmo reliqui cientur. Inter animalia apes regem, grues ducem habent. Conuententiſſimum igitur erat, vt etiam homines ab homine regerentur & erigerentur. Ergo propter hominem, Deus factus eſt homo. Si homo, ergo & *ouum*, cum homo ſit *ouum*. Certè *paſſibilis*, *Act.* 26. 23. *Et habitu inuentus*

nentus est, vt homo. Phil. 2.7. postquam se exinaniuit Deus.

Quid si quædam *oua* de gallina etiam virgine sunt edita, illa, inquam, quæ *Zephyria*, quasi de spiritu ventóque nata, apellantur? An non symbolum aliquod præ se ferunt Christi de Spiritu S. concepti, natíque ex Maria Virgine? II.

Aut si fortasse *ouum* non dicendus est Christus, profectò auis est ex *ouo*. Sunt enim, qui *ouum* petendum à Patre affirment, dici posse B. Virginem Mariam, intra cuius vterum, formata sit auis Christus fouente spiritu sancto. *Euc. ser. 8. Rup. 7. S. Matth. & Hieronym. Lauretus in Sylua Allegoriarum verb. ouum.* Hoc proprium esse huius diuinæ personæ, intelligimus etiam ex illo *Gen. 1.2. Spiritus Dei ferebatur super aquas.* Nam, pro *ferebatur*, Hebraicè est *merachephet*, quod, teste S. Basilio, Diodoro, & Hieronymo *in q. Hebraic. in Genesin*, est volucrum, dum super *oua*, & pullos quasi pendulæ leniter, agitatione alarum, se librant, motitant, volitántque, ac ijs deinde incubant, calorem aspirant, fouent, animant. Ita superuectabatur aquis Spiritus S. non loco, aut motu, sed omnia præcellente potentia, qua aquis quasi incubabat, vim eis prolificam indens, vt reptilia, volatilia, pisces, germina, immo cæli omnes ex aquis producerentur. Quem Spiritum ab Hebræis, vt III.

existimo, eruditus Plato, animam Mundi vocauit. Et Virgil. *6. Æn.*

Spiritus intus alit, totámq; infusa per artus,
Mens agitat molem, & magno se corpore miscet.

IV. Inter omnia illa autem, quæ Spiritus S. produxit, nobilissimum fuit corpus humanum Christi. Nec ambigi potest, num Christus sit auis, quem SS. PP. nunc *Pelicano*, nunc *Phœnici*, nunc *Aquilæ*; ipse autem se ipsum *gallinæ* comparat. *Matth. 23. 37.* Vt ergo, teste Sueton. in Galba, & Plin. l. 15. c. 30. *Liuiæ Drusillæ, cum pacta esset Cæsari, gallinam conspicui candoris, sedenti aquila ex alto abiecit in gremium illæsam: intrepidéque miranti accessit miraculum, quoniam teneret, rostro laureum ramum onustum suis baccis*, qui postea ramus in triumphos Cæsarum creuit: ita Mariæ Iosephi matrimonium pactæ, Angelus, velut cælestis aquila, Christi conceptionem nunciando, immo ipse S. Spiritus obumbrando, in gremium immisit *gallinam* illam, *quæ pullos sub alas congregatos*, ad æternam laurũ, erat conuocatura.

V. Sed hæc de Verbo incarnato prolixiùs infra: hîc de Incarnatione; qua maxima Deum inter atque hominem necessitudo coitur. Eâ enim humana natura, supra vniuersam creaturam nobilitata, Filio Dei hypostaticè astricta, atque ita vnita est, vt, sicut hac vnione Deus verus

rus homo, verè passibilis mortalisq; factus est; ita homo vicissim verus Deus, verè impassibilis immortalísque efficeretur; ídque per omnipotentiam diuinam. Nam omnipotens virtus Spiritus sancti vicem virtutis seminalis suppleuit, Angelo dicente: *Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi. Luc. 1. 35.* Scilicet cælestis *columbæ* fuit, *ouum* tam sanctum fouere. Quippe vel idcirco S. Spiritus, *sicut Columba Matth. 3. 16.* & tanquam cælestis Zephyrus, immo *ventus vehemens Act. 2. 2.* descendit. Quia non solùm *ouum* fouerat, vt *Columba*, sed etiam significauit, Virginem diuinum illud *ouum* Christum, sine viro, concepisse. *Oua* enim, vt dixi, Zephyria, & *subuentanea*, sine masculo, concipiuntur. Quædam siquidem aues, teste etiam S. Basilio *hom. 6. in Hexam. in aëreas subuectæ plagas solo ventorum haustu & afflatu concipiunt oua: quæ quia ex vento sunt, ideò subuentanea nuncupantur.* Ob quæ *oua* bellè Puteanus *orat. 20.* gallinas vocat, *matres, & tamen virgines; innuptas, & tamen puerperas; quibus hoc quoq; natura concessit, vt sine dolore parerent.* Vide *infra embl. 33.*

Et quanquam naturæ lege eiusmodi *oua* irrita esse soleant, nihil tamen fæcundius eo *ouo*, quod spiritus ille vehemens afflatu suo fæcundauit, & cui alis suis *obumbrauit*; vt eadem, quæ VI.

gratiâ, etiam Deo plena esset, simúlque & *ouum*, & *auem* progigneret. Hic verò spiritus quia Deus, & omnipotens fuit, non indiguit fotu diuturno, sed corpus Redemptoris nostri in instanti perfectissimè formauit. Quo instanti alia multa miracula acciderunt. Nam & anima Christi, vbi primùm cœpit esse, scientijs, virtutibus, lumine gloriæ, gaudijs, omnibus bonis perfectissimè est inundata: neque tamen hæc animæ gloria in corpus, sicut gloria Diuinitatis in animam redundauit, vt sicut nouâ & mirificâ vi gaudium in animâ illâ mæstitiam & dolores non exclusit, ita & corpus cruciatibus ac morti obnoxium maneret.

VII. Igitur nobilis *Columba*, in nobili *ouo*, nobilem *auem* formauit: immo & *auem* & *ouum*, nisi quòd *oua*, vt non lædant, exeunt, *dum pariuntur, molli putamine, sed protinus durescente, quibuscunque emergunt portionibus Plin. l. 10. c. 52.* Christus autem è Virgine natus est, mirabili corporum penetratione; ex vtero illæso, velut solis radius per vitrum transiens, non rumpendo, sed illuminando. Quare sicut natura mollit *oua*, ne lædant parentem, (in egressu refrigeratione, & euaporato humore, qui exiguus est, relictáque portione terrena quamprimum duranda) ita diuina potentia Christum, absque virginalis claustri reseratione, penetrabilitatis

dono

dono inſtruxit, *ouum* tanto præſtantius, quanto miraculoſius: quod adeò & *ouum*, & *auis*, & ex *ouo ouum*, ſine viri opera conceptum, atque Spiritu S. fotum poteſt appoſitè nuncupari: & verò etiam cupientiſſimè credi & appeti, ſi nos integram famem ad *ouum* hoc afferremus.

Sicut attulit, & credidit is, de quo S. Thomas de Aquino *2.2.q.2.a.7.ad 3.* hæc habet. *Inuenitur in hiſtorijs Romanorum, quòd tempore Conſtantini Auguſti, & Helenæ matris eius inuentum fuit quoddam ſepulchrum, in quo iacebat homo auream laminam habens in pectore, in qua ſcriptum erat: Chriſtus naſcetur ex Virgine, & ego credo in eum. O Sol, ſub Helenæ & Conſtantini temporibus iterum me videbis.* Ita non tantùm *notus in Iudæa Deus*, ſed ſubinde etiam, alijs olim reuelatus, credituſque de Virgine, velut *Zephyrium ouum*, proditurus, voluit noſtram quoque excitare, ad tam nobile *ouum*, orexin: vt tam profundum myſterium eo appetentiùs crederemus, quo clariùs conſtaret, id etiam quoſdam credidiſſe, in Cimmerijs Gentilium tenebris conſtitutos. IIX.

Incarnati Verbi immutabilis æternitas ouo ſubindicata.

EMBLEMA XIII.

DVRATA DVRANT.

1. OVa, *Chriſti natalitio die, nata ſeruari exiſtimantur, diéque Aſcenſionis: ſummo enim frigore denſatus cortex, non permittit vim aëris craſſari: ſummo calore exhalat celeriter, quod cauſſa corruptionis eſſe ſolet. Horum dierum alter, poſt ſolſtitium æſtiuum, alter, hyemale eſt. Indicio, non eſſe miraculum, quòd neque hoc ſemper contingit, neque ex toto: ſed deficiunt, & concutiuntur ob inane. In omnibus enim his, quæ facilè mutantur, obſeruant, ſi caſu quippiam diutiùs maneat, transferuntque in religionem. Multos enim religio*

fau-

fautores habet. Hæc *Hieronym. Cardan. De rer. var. lib. 7. c. 39.* rectè & diſputat, & dubitat: facilè enim ſuperſtitio ſubrepit, vti apud multos Germanos magni facientes, ad futuros effectus, ſi comedant illa oua, quæ vulgò dicuntur, die Antlaß Ayr/quaſi *oua*, in Paſchate, caſu nata, juvent, vt ilia non rumpas, in Pentecoſte. Nec enim tempus Paſchæ, ſed benedictio Eccleſiæ *oua* conſecrat, facitque vt ſanctiora, ita ſæpe etiam ſaniora.

Ceterùm de *ouo diuino*, quod natalitio die eſt natum, dubitari nequit, quòd habeat durationem, cum Verbum divinum & ſit æternum, & nullius capax mutationis. Si enim *æternitas eſt interminabilis vitæ ſimul tota, & perfecta poſſeſio.* Boët. *l. 5. de conſol. Proſ. 6.* &, vel Tullio teſte *lib. 1. de nat. Deor. fuit quædam ab inifinito tempore æternitas, quam nulla circumſcriptio temporum metiebatur*; profectò ea vel Deo, adeóque etiam Verbo divino ineſt, vel nulli. Quod proinde nec variari poteſt; ſed dum tempora, & omnia ſub ipſo variantur, *manet in æternum:* ſiquidem æterna non mutantur, deſinerent enim eſſe æterna, ſi inciperent mutari. Hinc *Auguſtin. Pſal. 101. Conc. 1. Æternitas*, ait, *Dei ſubſtantia eſt, quæ nihil habet mutabile. Ibi nihil eſt præteritum, quaſi iam non ſit, nihil eſt futurum, quaſi nondum ſit; ſed non eſt ibi, niſi Eſt.* Nulla ei ſubſtantia, II.

nullum accidens poteſt advenire, *apud quem non eſt tranſmutatio. Iac. 1. 17.*

III. Quare cum Verbum divinum etiam humanam naturam ſuſcepit ſuſtentandam, eiúſque inexiſtentiam, loco propriæ, humanæ, &, vt ita dicam, præventæ hypoſtaſeos, terminandam; ſic eam ſuſcepit, vt ipſum nullam pateretur mutationem in ſe, mutata ſola humanitate, quæ ad Verbum fuit tracta. Quod ſanè ſummè eſt admirabile, & incomprehenſibile in hoc myſterio; Deum incipere eſſe hominem, & tamen non incipere mutari. Sed quiſquis infinitatem Verbi credit, facilè etiam credit, eam infinitatem non tantùm in potentia, intellectione, & voluntatis actu, ſed æquè in ratione hypoſtaſeos vim infinitam continere. Quare, ſicut Deus per infinitam potentiam, nova, ſine ſui ipſius novitate creat, & hoc tempore verè eſt creator, ſine vlla ſui mutatione, licet ante mundum conditum creator non fuerit; ſicut item ſine vlla ſui interna variatione futura contingentia, propter ſuæ intellectionis infinitatem intelligit; & eadem immutabili voluntate amat hominem pœnitentem, qua odit, cum feciſſet pœnitenda, ita quæcunque etiam divina hypoſtaſis, ob infinitam vim in ratione hypoſtaſis, poteſt ſe ad quãcumque naturam terminandam, abſque vlla intrinſeca ſui mutatione, extenſione virtuali ex-

ten-

tendere. *Sufficit enim illa habitudo virtualis eminentiſſima, quam ratione ſuæ infinitatis habet, ratione cuius non minùs perfectè vnitur, quàm ſi formalem intrinſecam, & nouam habitudinem ad naturam humanam in aſſumptione acquireret. Leon. Leß. lib. 12. de diu. Perf. c. 5.* Vide *Suarez diſp. 13. Met. ſect. 9. Vaſq. in 3. p. diſp. 19. c. 2.*

Certè ſi cera modulo infuſa excipitur, ipſa, non modulus mutatur: ita humanitas Chriſti elevata, & ad Verbum attracta, modum inexiſtendi acquiſiuit, Verbo nullam mutationem ſubeunte. Hæc de Chriſto, vt Deo, ſic enim *ouũ* hoc non frigore duratur, ſed durat æternitate. Quin & corpus quoque illius, licèt natum ſit, vt denaſceretur, ita tamen ob temperamenti præſtantiam in vita, & poſt vitam, ſeruatum eſt etiam in ſepulchro, vt ibi nulla vi morbi, hîc nulla putredinis contaminaretur. *Non dabis ſanctum tuũ videre corruptionem*, ait, *Pſ. 15. 20.* IV.

Quod ſi ergo homines ſunt, qui *oua*, Natalitio Chriſti die, nata ſeruant, quòd ſeruari exiſtimentur; cur aliquid Chriſto præferunt, ſæpe *ouo* citiùs corrumpendum? Formæ delectant? amittendæ ſunt, vires ſolantur? amittendæ ſunt. Fidis in Principe? amittes Principem. Chriſtum nunquam amittes, qui vt homo, ſemel mortuus, iam non moritur, vt Deus, æternus eſt, amitti non poteſt deſinendo, ſed deſerendo. V.

VI. Filio Mater vt vel miraculo, quà licebat, accederet, & ipſa cum pareret, inviolata permanſit, quia Virgo permanſit. Quod quia multis annis Theologiæ Doctor capere non potuit, Ægidium (vt *in vita eius* refert *Sur. 23. April.*) ſanctitatis fama clarum adiuit, qui de eius adventu, & morbo diuinitus edoctus obuiã proceſſit venienti, & Ægidium nec dum noſcenti, baculóque, quo ſe ſuſtentabat, terram pulſans, Theologum his verbis antevenit: *Frater Prædicator* (*erat enim ex alumnis S. Dominici*) *ſanctiſſima Deipara Maria virgo eſt, ante partum, ſtatímque vt hæc dixit, pulcherimum illic exortum eſt lilium. Iterum percuſſa humo repetit; Frater Prædicator, S. Maria virgo eſt in partu, & confeſtim alterum non minoris pulchritudinis exortum eſt lilium. Tertiò bacillo ſolum feriens, Frater, inquit, concionator, S. Maria virgo eſt poſt partum, ſimúlque tertium extitit lilium formoſitatis & candoris admirandi.* His actis dictíſque aufugit Ægidius, & cum eo dubitatio ex animo Theologi. Itaque vtrumq; credendum, & Virginis Filium Deum, & Dei Matrem Virginem eſſe.

Ouum vtrumque durabile; nec diuinitas mutata eſt naſcendo, nec virginitas pariendo.

Duæ

Duæ in Christo naturæ duobus Ouis portentosis repræsentatæ.

EMBLEMA XIV.

NATVRAM SVPERANT OVIS, ET LEO CLAVSVS IN OVO.

MEffret non vulgaris quondam Concionator *ferm. 2. Epiphan. Domini*, hæc verba habet; *Quidam Doctor nomine Germanus dicit, quemlibet ipsorum (Magorum Christum adorantium) speciale signum habuisse. Refert enim, quòd vnius Regis vxor peperit filium eadem nocte & hora, qua Christus nascebatur, qui puer statim vt fuit natus, erectus stetit, & dixit: Ista nocte in Iudæa, natus est nobis Saluator noster, & iste fuit Balthasar. Alius rex Melchior habuit pomarium* I.

rium pulchrum, in quo creuit Balſamum. Arbores autem Balſami habent quaſdam domunculas, ad modum malogranatorum, in quibus eſt balſamum. Vna igitur nocte domuncula creuit vltra morem ſolitum, quam Rex ſpecialiter cuſtodiebat: nocte verò qua natus eſt Chriſtus, aperta eſt, & viſa eſt in ea columba, quæ volans dixit: Iſta nocte natus eſt Saluator generis humani. Gaſpar tertius Rex habuit ſtruthionem, qui habuit duo OVA, *quæ longo tempore cuſtodiuit magna diligentia. Nocte igitur, qua Chriſtus natus eſt, aperta ſunt, & in vno repertus eſt leo, & in alio ouis. Et audita fuit vox, quòd hac nocte puer natus eſſet, qui eſſet Deus & homo: per leonem Deitatem, & per ouem humanitatem intellexit.*

11. Hac ſeu hiſtoriâ, ſeu potiùs fabulâ, (qualis & illa, de oue in Nicippi paſcuis leonem pariente, apud *Ælian. l. 2. Var. c. 29.*) ad emblema tamen ſatis idoneâ, præcipuus Religionis noſtræ articulus ſignificatur; ſcilicet Chriſtum, &, ob humanæ naturæ imbecillitatem, *ouem* eſſe *occiſionis, Pſ. 43. 14. 12.* atque *ſicut ouem ad occiſionem ductum. Iſa. 53. 6.* &, ob diuinæ naturæ maieſtatem, *leonem* eſſe; immo & quà hominem, ob ſanguinis, & virtutis generoſitatẽ, leonem eſſe *de tribu Iuda. Apoc. 5. 5.* quin ſimul & ouem, & leonem in vno ſuppoſito, vt eò trahi poſſit, *Leo & ouis ſimul morabuntur. Iſa. 7. 21.*

Chri-

Christiana enim fides docet, duas esse in Christo integras, ac omnibus suis naturalibus conditionibus perfectas naturas, humanam & diuinam. Quæ duæ naturæ ita in vnam coaluerunt personam, vt vnus & idem sit verus Deus, & verus homo. *Est* enim *fides recta, vt credamus, & confiteamur: quia Dominus noster Iesus Christus Dei Filius, Deus & homo est. Deus est ex substantia Patris ante secula genitus: & homo ex substantia Matris in seculo natus. Perfectus Deus, perfectus homo: ex anima rationali, & humana carne subsistens. Æqualis Patris secundùm diuinitatem; minor Patre secundùm humanitatem. Qui licet Deus sit, & homo, non duo tamen, sed vnus est Christus. Vnus autem non conuersione diuinitatis in carnem, sed assumptione humanitatis in Deum. Symb. S. Athanas.* Hinc cum in vna hac persona omnia reperiantur, quæ sunt Diuinitatis & humanitatis, fit vt omnia, quæ Filio Dei vero Deo conueniunt, conueniant etiam huic homini, & quæ huic homini conueniunt, conueniant Filio Dei, adeóque vero Deo. III.

Igitur sicut, ob hanc duarum naturarum in vna persona Vnionem, dicere possumus: *Deus factus est homo, mortalis; natus est ex Virgine, passus, crucifixus, mortuus est*, &c. ita dicere vicissim licet: *Hic homo est Deus, est Filius Dei, est ab æterno ex Patre genitus, cuius & sapientia est, &* IV.

cum

tum quo principium est, Spiritus sancti procedentis ab vtroque; est Mundi Creator, est omnipotens, est immensus, æternus, incommutabilis &c. Quid aio? *dicere licet*. immo decet, immo necesse est; quia hæc est vtriusque naturæ in Christo perfecta *idiomatum communicatio*; ob vnam & eandem personam in vtraque natura subsistentem. Hæc necesse est dicere, quia necesse est credere. *Sic enim Deus dilexit mundum, vt Filium suum vnigenitum daret; vt omnis, qui credit in eum non pereat, sed habeat vitam æternam. Ioh. 3. 16.* quæ vt clara Dei visione constat, sic obscuro fidei lumine inchoatur. *Hæc est enim vita æterna: Vt cognoscant te solum Deum verum, & quem misisti Iesum Christum. Io. 17. 3.*

V. Quia ergo æternùm cupio viuere, iuuat in hac vita sic credere. *Credo Domine, adiuua incredulitatem meam. Marc. 9. 23.* qui etiam miraculo adiuuisti veritatem tuam. Vt enim *Chron. Regin. l. 1. ad an. 605.* & *Carol. Sigon. l. 2. de regno Italiæ 681. 5.* recensent, cum Constantinus Constantini filius, in vrbe regia, centum quinquaginta Episcopos congregasset, inter quos etiam fuerunt Romanæ sedis Legati; istiq; omnes in Christo, sicut duas naturas, hoc est, Dei & hominis, ita & duas voluntates atque operationes professi, hæresin damnauissent, quæ vnam tantùm operationem & voluntatem in Christo fa-

cri-

crilegè aſſeuerabat, eâdem horâ tot aranearum telæ deciderunt, vt omnes in admirationem raperentur; & Gregorius Patriarcha Conſtantinopolitanus corrigeretur, animaduertens, hæreticorum ſordes diſſipatas eſſe, velut telas aranearum.

Sed quid mirum ad teſtandam geminam Chriſti diuinam ſcilicet ac humanam voluntatem, telas aranearum cecidiſſe; cum, vt nonnulli volunt, Romæ ad Matris eius virginitatem confirmandam, opus firmiſſimum columnarum, & templũ Pacis illud corruerit, quod *æternum* vocabatur. Admirati ſiquidem Romani tam operoſæ molis excellentiam, ex oraculis Deorum quæſiuiſſe dicuntur, quouſque ea ſtructuræ firmitas eſſet duratura? Reſponſum eſſe aiunt: *Donec Virgo pareret.* Quod quia nunquam fieri poſſe putarunt, *Templum æternum* vocauerunt. At ea nocte, qua de Virgine Chriſtus, tanquam *lapis de monte, ſine manibus exciſus,* feliciſſimo partu prodijt, ita confracta eſſe fertur tota illa machina, vt vix apparerent veſtigia ruinarum. Hæc Petro Damiano aſcribuntur à *Lipom. t. 8.* & *Sur. t. 6.* Sed à Baronio, *initio Annalium* ſolidè refutantur. Non igitur pro hiſtoria accipi volumus, ſed hiſtoriæ ſubiunximus, quia haud abſurdum eſt, emblemata fabulis illuſtrari. VI.

Recens auctor in *ouo* oſtenſurus, *diuini amoris* VII

ris vi effectum esse, vt Deus suam contraheret immensitatem, ad humanam descendens naturam, vt homo conscenderet ad diuinam; affert quæstionem celeberrimam, olim Athenis propositam: *Quod maximum pariter, & minimum esset?* Ad quam vnus respondit, visum id esse, vt qui modicæ oculi pupillæ includat solis, lunæ, stellarum, magnitudines, quarum quælibet ipso mari & terra sit maior. Alter dixit, *cor hominis* id esse, quod non vnius tantùm Mundi sit capax, vt in Alexandro apparuit. Tertius contendit, *intellectui humano* id tribuendum esse, qui cum omni careat quantitate, omnia tamen complectitur, & quæ sunt in Mundo, & quæ in mille Mundis ipse fingere potest. Quartus denique asseruit, *ouum* ab Oromaceno depictum maximum esse pariter & minimum, *quoniam in eo, nec ceteris ouis maiore, vt refert Cæl. Rhodiginus, & affert Pierius Valerianus, viginti quatuor Deos Oromacenus inclusisset*. Hunc ceteris Auctor iste existimat palmam præripuisse. Si enim verum illorum fuisset Numen, plus vtique erat vel vnum, ne dum tot Deos, quàm omnia cetera, vnius *oui* ambitu comprehendisse. Quod cum ita sit, meritò colligit, *Deum carne vestitum esse maximum pariter, & minimum.* Cum enim esset immensus, & tantus, quantus Pater, *non rapinam arbitratus se esse æqualem Deo*, tamen in die suæ

con-

conceptionis, in tantam ſe humani corporis paruitatem arctauit, vt meritò *Numen ouo concluſum* dici poſſet. Immo, vt docet *Magiſter ſententiarum l. 3. d. 2.* tempore ſuæ conceptionis, *adeò tenuis erat, & parua illi forma, vt vix humano viſui poſſet ſubijci.* Denique etiam adultus grano ſe, & vermiculo comparauit. Tantus ſimul erat, & tantillus, Filius Numinis & Filius hominis. Certè ex Macrobij ſententiâ hominis corpuſculum, eo tempore, quo anima ei infunditur, non eſt maius, quàm apis: at verò Ariſtotelis *lib. 7. de hiſt. animal.* opinione, non maius, quàm formica. Quare ſaltem in hac paruitate incluſa fuit diuina immenſitas. Ceſſet ergo iam veterum Germanorum perſuaſio, qui, teſte Tacito *l. de morib. German.* nullum Deo templum ædificabant, quòd dicerent, Deo iniuriam fieri, ſi quis parietibus tam anguſtis diuinitatem eius coarctare claudereque vellet: in minore corpore continetur.

Christi, tanquam gallinæ ova foventis, labor, & ſolicitudo.

EMBLEMA XV.

PASTOR OVI, GALLINA OVO.

I. VErtumnus, Ovidio *l. 14. Metam. formas Deus aptus in omnes*, apud Propertium, ita loquitur *lib. 4. Eleg. 2.*

Opportuna mea eſt cunctis natura figuris,
In quamcunq; voles, verte, decorus ero.

Si profana liceat ſacris conferre, longè id rectiùs de vero Deo dicetur, qui diuino amore tractus, *omnibus omnia factus eſt, vt omnes* faceret *ſaluos. 1. Cor. 9. 22.* Itaque homo factus, factus *leo de tribu Iuda, vitis, ouis occiſionis*, deniq; factus eſt PASTOR OVI, GALLINA OVO. Si enim pullis,

lis, cur non & *ouis*? vt à primis initijs incipiat; si quid vult vltimis fastigijs perficere. Nec tantùm ait *Ioan. 15. Ego sum Pastor bonus*, sed etiã facit, quod Pastor in oue perdita quærenda, in humeros suscipienda, & ad cœlestem caulam reportanda. *Marc. 14. 27.* Non talis Admeti Pastor Apollo; non talis auis quondam Iuppiter impiè in Cygnum, aut Aquilam versus.

Itaque & in auem mutatus est Christus. In qualem? In eam, quam dixi, quæ non tantùm pullos convocat; sed etiam ouis incubat; & natiuo calore vitam inspirat. Priùs enim oportet nasci, quod debet perfici. Quare gallina, quæ de vno est sollicita, etiam de altero est anxia. Hanc talem curam suam Seruator ipse indicat: *Quoties volui*, ait Luc. *13. 34. congregare filios tuos, quemadmodum auis nidum suum sub pennas, & noluisti, aut expressiùs* Matth. *23. 37. Ierusalem* &c. *quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas, & noluisti? Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta.* Ierusalem enim, & multi inobedientes fœtus nolunt congregari. Scilicet degeneres pulli. II.

Super omnia est, ait, *Plin. l. 10. c. 55. anatum ouis subditis atque exclusis admiratio, primò non planè agnoscentis* (gallinæ) *fœtum: mox incertos incubitus sollicitè conuocantis: postremò lamenta circa piscinæ stagna mergentibus se pullis, natura* III.

 duce.

duce. O quanti homines, quaſi nec Chriſtianè quidem educati eſſent, ita viuunt! & ſe in Stygis profundo mergunt! Hos quoties ſeruator monet, vt ſe tollant humo, & ea quæ ſurſum ſunt, quærant? Obſeruare licet, nullum animal gallinâ frequentiùs erigere caput, cælúmque ſpectare. Nempe & Chriſtus tam fixè in cælum ſuſpiciens orabat, vt iter oſtenderet ſalutis. Immo hodieque pullos ſuos quàm ſollicitè conuocat, omnem gallinæ amorem & laborem ſuperans? Nec per Prophetas tantùm, aut Apoſtolos, aut Angelos nos educauit, vocauit, conuocauit; ſed ipſe triginta tribus annis, Oſirim hunc quæſiuit, incredibili labore; à iuuentute ſua, ſæpe fatigatus, ſæpe eſuriens, ſæpe ſitiens, ſub flagrante ſole, in urente frigore; ſæpe pluuijs, ſæpe lachrymis madidus: plurimas terras peragrans, nunc in oppidis, nunc in vicis; nunc in montibus, nunc in campeſtribus; nunc in deſertis, nunc in ciuitatibus; nunc terrâ, nunc mari; per domos, per ſynagogas; per templa, per plateas; publicè, privatim; paucos, multos, ſummos, imos adhortans; claudos, cæcos, ſanos, ægros doctrina cæleſti imbuens. Nec deerant vulturij, qui calumniarentur docentem, & vitæ eius inſidiarentur: nihil ille motus, non deſtitit, non quidquam de cura ſua remiſit, mortem ipſam pro pullis ſuis ſubiturus.

Vnde

Vnde verò nos exclusit, & in hanc lucem produxit, vt Deum conditorem nostrum, eiúsq; misericordiam, justitiam, leges, præmia, supplicia, & totam salutis viam, & ipsum deniq; Christum agnosceremus? nimirum è spisso ignorantiæ ouo, è tenebris, & erroribus, quibus, ante Christi aduentum Mundus erat inuolutus adeò, vt vix pauci non ignorarent, quid vera virtus, quid cælum, quid infernus, quid naturæ, quid Dei lex, quid ipse Deus, quid eius prouidentia, potentia, bonitásve esset. Quid multa? impuram Venerem, fraudulentum Mercurium, Martem homicidam, Iovem adulterum, pro Numine, Mundus adorauit, & imitatus est. Ex hac caligine nos Christus eduxit, dum velut pullos suos sub alas congregauit; & quia identidem vsq; ad rauim clamauit, *foris prædicans, in plateis dans vocem suam, in capite turbarum clamitans.* Prov. 1. verè dicere potuit: *raucæ factæ sunt fauces meæ.* Psal. 28. Viderat, cum è cælo prospiceret, *omnes declinauisse*, & alienam matrem secutos esse; qui cum se in stagnum perditionis mergerent, & per Prophetas frustra reuocarentur, Deus ipse incarnatus foras prodijt, atq; Stygio miluo pullos eripuit. IV.

Quod futurum his verbis Ieremias dixit cap. 18. *Perdix fouit, quæ non peperit, fecit diuitias, & non in iudicio, in dimidio dierum suorum de-* V.

relinquet eas, & in nouissimo suo erit insipiens. Nam mediâ Mundi ætate clamitare cæpit Christus. Apposité Eusebius Emissenus hom. 11. de Paschate: *Perdix*, inquit, *diabolus pro nequitia vel multarum rerum comparatione perhibetur. Hæc auis quocunque casu vel feræ alicuius incursu priuata fuerit ouis propriis, insidiatur alienis, & nidi habitatore depulso, partus invadit extraneos: quos vsque ad spem fœtuum genitali tempore cum fouerit, parentem eam præda efficit, non natura: interea verus pater vocanti ac lamentanti similis, siluas questibus replet: tunc adulta iam soboles, voce proprij genitoris audita, curam queruli clamoris intelligit, atque ita ad originariam sedem læta pervolat nutrimenti generis sui conscia, & adulteri nutritoris oblita. Sic & diabolus humanum genus, quod non creauerat, occupauerat; quod non genuerat, mentito patris nomine, possidebat. Sed vbi vocem per se ipsum pius auctor emisit, vbi perditis salutifera charitas inclamauit, dicens: Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, ad paternos sinus confestim auidum cucurrit examen.*

VI. Huius ergo vocem, huius vitam & exempla nos quoque sequamur, ni degeneres pulli *in stagnũ ignis & sulphuris* Apoc. 20.10. mergi volumus; ibi scilicet, ubi, vt Horat. 2. *Car.* 14. canit,

Visendus ater flumine languido.

Cocy-

Cocytus errans, & Danai genus Infame, damnatúsque longi Sisyphus Æolides laboris. Quanquam tunc non fabula, nimis vera erimus historia. Quantum tunc erit chaos inter gallinam Cælo lucentē, & pullos in Acheronte assandos? Quid enim vetat, meliore sensu cœlestem illum *cygnum* eò referre? qui non tam *cygnus* est, quàm gallina, à Poëtis, *cygni* nomine, velut laruâ, tecta & infamata, vel vt Ledæ adulterum, alioqui cælo indignum extollerent: vel vt Apollini adularentur, cui auem istam musicam, & carmina meditantem, aut certè in auspicijs obseruatam impiè religiosa antiquitas consecrauit. Etenim Arabes illud sidus, quod ab Hygino *Cygnus*, seu *Olor* indigetatur, *Gallinam* vocauerunt, Græci ὄρνιν, Latini *Auem*. Quia verò ὄρνις Pelasgâ linguâ, idē sonat, quod *gallina*, haud absurdè quis, *gallinam* cœlestem intelligat, ubi auem cœlestē audit nominari. Cuius verò signum illud cœlestis gallinæ nos aptiùs admoneat, quàm Christi, ad cælum multos evocantis; immo omnes; licet non omnes sequantur vocantem: sed, velut degeneres, in stagnum se mergant, magno & incredibili furore. Non enim maior est furor, quàm, cum possis viuere, velle perire.

Ova & vulnera Pelicani, charitas patientis Christi.

EMBLEMA XVI.

SANGVINE VIVE MEO, SANGVIS MEVS.

I. PElicanus Ægyptia auis, onocrotalus à nonnullis existimatus, in solitudinibus maximè Nili nascitur; fertúrque ab alijs quidem rostro sibi pectus tundere, ac sanguinem prolicere, vt eo calido persperfa *oua* citiùs maturescant; ab alijs autem, vt vel à serpente, (sic vult S. Hier. *ep. ad Præsidium*) vel ab ipsius parentis rostro (sicut refert Remigius & Hugo *in Ps. 101.*) occisi in nido pulli rursus è vulnere parentis reuiuiscant; ab alijs, vt, vice lactis, san-

ſanguinem excipiant ſitientes. Notum ſchema.

Pelicanum ſolitudinis. Pſ. 101. Hugo ibidem, Chriſtum docet vocari, quòd *ſolus* natus ſit de Virgine viro inuia & incognita: itémque quòd tot annis in ſolitudine & vita priuata vixerit. S. Hieronymus & S. Aug. *in eundem. Pſ.* 101. etiam tertiam cauſſam addunt, quòd, more Pelicani Chriſtus, carni, Mundo, & peccato viuentes occidat, eóſque ſanguine ſuo viuificet, alat, corroboret. Petr. Damian. *l. 2. ep. 18.* & alij complures recenſent, Pelicani pullos, mox, vt incipiunt creſcere, inquietos fieri, & vtrumque parentem impugnare, quare viciſſim à parentibus percuti & occidi, ſed tertio die parentum alterum, inſtillato lateris ſui ſanguine, eos ſuſcitare. II.

Maximus Græcus ſcriptor, *apud Agellium in Pſ. cit.* tradit, Pelicanum inſidias ſerpentis cauentem, nidum in ſublimi loco ponere, ac vndique quàm diligentiſſimè ſepire: ſerpentem verò pullis exitium machinantem, quò accedere dente non poſſit, fraude peruenire. Nam obſeruare ſedulò, vnde ventus ſpiret, inde enim venenum ſufflare, quod ab infecto aëre ad pullos pervehatur, eóſque interficiat. Pelicanum ergo, ait, vbi mortuos deprehendit, nubem ſpectare, in altum volare, alis latera verberare, ſanguinem eijcere, quo per nubes inſtillato pullos perfundat excitétque. III.

 Hos

IV. Hos pullos interpretatur Adamum & Euam, nidum Paradiſum ſerpentem diabolum, qui inobedientiæ virus inhalârit, & primos homines peccato occiderit; quos Chriſtus, immenſa in nos charitate cruce exaltatus, percuſſo latere, quaſi per corporis ſui nubem, ad vitam reuocârit; & cum illis nos omnes.

V. Quanquam autem de Pelicano varios varia, nec pro certo, recenſere, videam, tamen præ omni auium genere, eum Epiphanius *Ad Phyſiol.c.8.* *φιλότεκνον amantem prolis* appellat, eúmque plerique SS. Patrum Chriſto conferunt. Siue igitur *oua*, ſiue pullos ſanguine animat, ſiue vtrumque facit, omnia hæc in Chriſtum quadrant.

VI. Horat. *Epod.5.4. vncta oua ſanguine*, ait: & poſt Ariſtot. *l.3.de gen.anim.c.1.& l.6.hiſt.c.2.* Plinius *l.10.c.53.* hæc habet: *Omnibus ouis medio vitelli parua ineſt velut ſanguinea gutta, quod eſſe cor auium exiſtimant, primum in omni corpore id gigni opinantes: in ouo certè gutta ſalit, palpitátque.*

VII. Hominem omnem eſſe *ouum*, vidimus; hoc *ouum* ſanguine Chriſti eſt aſperſum: inde cor illi, inde vires, inde vita, inde ablutio peccati, inde ſacramenta. Hoc ſanguine redemti, & velut purpurâ decorati ſumus.

IIX. Quid quòd *oua* Paſchalia, cum varijs coloribus

bus imbuantur, maximè tamen *rubra* & peti, & donari ſoleant; nempe vt aurem vellant, & in memoriam reuocent, nos tanquam *precio magno emtos, glorificare Deum, & in corpore noſtro portare* oportere *1. Cor. 6.* útque appareat, nos *ſtolam* noſtram *in ſanguine Agni lauiſſe. Apoc. 22. 14.*

Aut fortè etiam oua rubra non ſolùm colore ſanguinem, ſed etiam figurâ, & magnitudine vulnera Chriſti ſignificant. Qui enim menſuram lanceæ & vulneris Chriſti vidit, facilè ſibi ſinet perſuaderi, & figuram, & magnitudinem plagæ lateri inflictæ, *ouo* non fuiſſe imparem, cum tam magna fuerit, vt S. Thomas manum ſuam in eam potuerit imponere. *Nec* enim tantùm ille, Io. *20. 25.* dixit, *niſi mittam manum meam in latus eius, non credam*; ſed etiam ipſe Chriſtus: *affer manum tuam, & mitte in latus meum*; vt quodammodo palpes manibus, quàm mihi cordi fuerit homo, & totus Mundus; cuius imaginem, in ouali vulneris figura, pectori meo inſcriptam volui mecum, etiam à Reſurrectione mea circumferre. IX.

Had. Iun. *cap. 7. 1.* refert, Franciſcum Alumnum, in denariolo, ſine notis, perſcripſiſſe ſymbolum Apoſtolorum, & principium Euangelij D. Ioannis: item ſe vidiſſe, ceraſi nucleum in modum quaſilli exſculptum, quo continerentur X.

tur

tur quindecim paria tesserarum, suis punctis affabrè distincta. *In nuce inclusam Iliada Homeri, carmen in membrana scriptum tradidit Cicero*, inquit Plin. *l.7.c.21.* In laterali Seruatoris plaga D. Thomas, & symbolum Apostolorum, & totum S. Ioannis Euangelium inuenit, hinc è dubio certus, ex incredulo fidelis factus, postquam Euangelicam veritatem etiam palpauit, in illam ardentissimæ fidei vocem effusus dixit: *Dominus meus, & Deus meus!* Quare & salutis tesseram, & omnia in eo vulnere inuenit. Quid multa? *ouum* inuenit, in quo & *paruus*, & *magnus Mundus* continebatur, & adeò cælum ipsum, cum terrâ. Desinat ergo mirari prisca ætas, in nuce Iliadem, cum iam ostendere possimus, *ouũ* in latere, in *ouo vniuersum*. Ex quibus rebus de ipsa plagæ mensura licet rationem inire.

XI. Tantum vulnus amoris in pectore suo gessit diuinus Pelicanus, vt nos quoque vulnere & amore suo sauciaret; immo vt, à serpente saucios & occisos, ad vitam reuocaret. Quàm meritò igitur, si cum pullis non reuiuiscimus, cum ouis erubescimus? Enimuerò si nos ea *oua* esse nolumus, quæ sanguine Christi incalescant; Christus vult esse *ouum*, quod nobis sanguinem sistat, & vulnera nostra in sanum coire faciat. Scribunt enim medicinarum periti, detractam siue *crudo*, siue *cocto ouo membranam*, *labiorum*

fissu-

fissuris mederi; immo & tibiarum vulnera, quæ curatu difficilia sunt, remediísque exasperantur, consolidare. Nempe & nostri pedes, quibus ad cælum eundũ erat, feralibus plagis fuêre sauciati; & labia rimis ac fissuris plena, mendacia, blasphemias, atque iniquitatem, velut saniem loquentia, cruore fluebant. Igitur oui huius membrana coaluerunt. Nam Christo sanguinem nobis aspergente, aliter & loqui, & ambulare cæpimus; vt mox apparuit in Cleopha eiúsque socio, qui post mortem Christi euntes in Emmaus *loquebantur ad inuicem de his omnibus, quæ acciderant. Luc. 24. 14.* Antea fortasse loquebantur, & ambulabant aliter, cum disputarent: *Quis eorum maior esset? Luc. 9. 46.* Apparuit item in D. Thoma, qui *ouo* hoc manibus nondum contrectato; dixit: *Nisi videro in manibus eius fixuram, clauorum, & mittam digitum meum in locum clauorum, & mittam manum meam in latus eius, non credam.*

Postquam misit, credidit.

Obe-

Obedientiæ Christi, in ovo expressæ, meritum.

EMBLEMA XVII.

MOLLE QVOD EST; CEDIT; FRANGVNTVR DVRA.

I. NAturam ars imitatur. Per naturam *oua ostracoderma sunt putamine intecta testaceo; malacoderma, quæ molli obducuntur cute*, ait Cæl. Rhodiginus. Per artem verò *Oua aceto macerata in tantum emolliuntur, vt per annulos transeant*, ait Plin. *lib. 10. c. 60.* Ita emolliri docet etiam Serenus *de pane cæliacis pro medicina dando* sic loquens:

Quem madido farre efficies, ac mollibus ouis,
Quorum testa fero prius emollescat aceto.

Eâdem

Eâdem arte angustioris orificij colliq; vitro, seu ampullæ immittuntur, acri aceto tam diu infuso, donec cortex mollescat; vbi autem ita mollia *oua* per angustias transierunt, aquâ frigidâ superfusâ, pristinam iterum duritiē acquirunt. *Iac. Weck. l. 8. c. 2.* Quanquam multi non hac ratione *oua*, aliaq; grandiuscula simulachra vitro includant, sed vitrum ipsum, dum molle & formabile est, flatu superinducant.

Pulcherrima hæc obedientiæ veræ fictæq; II. est imago. Nonnulli enim, vt specie obedientiæ fallant, non se obedientiæ accommodant, sed obedientiam sibi, quam pro arbitrio & libidine inducunt; de obedientia sibi placentes, cum confessarium, aut alium è sacro, aut profano Magistratu, eò adegerunt, vt imponeret, quod ipsis arridebat, versoq; ordine, obediret etiā, qui mandare debuisset. Quod quàm perniciosum sit, Cassianus *Collat. 2. c. 11. S. Bern. Ser. 3. de Circumcis.* alijq; luculentè docent. Alia est obedientia eorum, qui literam O. hoc est *circulum, annulumúe obedientiæ* non sibi, sed se illi accommodant; qui sibi quotidie illud vetus adagium ipsi canunt, Si vis *intrare per angustam portam, Matth. 7. 3. per annulum traharis, oportet.*

III. Difficile hoc? fiet facile, si mortificationis aceto sinas te, *oui* ritu, macerari. Christi exemplū habes. Quàm hoc *ouū* per arctū annulū transiuit?

ſiuit? *Humiliauit ſemetipſum factus obediens vſq; ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod & Deus exaltauit illum, & donauit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen. Phil. 2. 8.* Per eiuſcemodi annulum cum tranſiſſet etiam Abraham, filium ſuum immolaturus, audiuit Dominum *Gen. 22. 16. quia feciſti hanc rem, & non peperciſti filio tuo vnigenito, propter me, benedicam tibi, & multiplicabo ſemen tuum, ſicut ſtellas cæli.* Longè vtiq; maiorē benedictionē Chriſtus & ſibi, & *ſemini* ſuo, hoc eſt, filijs Dei adoptiuis, obedientiâ ſuâ reportauit. Vt enim ipſe, *macerati oui* inſtar, per anguſtam portam, ad corporis ſui gloriam tranſiret, quid non paſſus eſt? immo *nonne oportuit Chriſtum pati, & ita intrare in gloriam ſuam? Luc. 24. 26. Oportuit.* Obedientiæ enim *annulus*, quaſi janua fuit, qua per *templum Laboris*, ad *templum Honoris* adiretur, & *nomen ſuper omne nomen* referretur.

IV. Et hoc quidem ſibi, nobis autem quid meruit? *Vt peccata remitterentur, vt adoptio, & jus vitæ æternæ peccato amiſſum reſtitueretur:* idque non ſemel duntaxat; ſed, quod eſt infinitæ bonitatis, & inæſtimabilis theſauri, meritum, vt, *ſi ſepties*, ſi *ſeptuagies ſepties*, ſi centies, ſi millies, ſi infinities, peccaremus, *ſepties, ſeptuagies ſepties*, centies, millies, infinities, per veram pænitentiam, eadem tanta bona poſſemus recuperare.

Quan-

Quantus hic meritorum thesaurus? quantus beneficiorum Oceanus? ratione cuius Christus dicitur *interpellare pro nobis. Rom. 8, 34.* & esse *noster aduocatus, apud Patrem 1. Io. 2, 1.* Totum enim eius meritum semper est in conspectu Patris, ac totius Trinitatis, assiduè pro nobis misericordiam, identidem gratiam flagitans; & verò, ni nos ipsi obstamus, impetrans. Hanc clementiam, apud summum Regem meretur Christi *obedientia*, & *oratio*, quam in vita mortali exhibuit, estq; semper in conspectu & acceptatione Dei. Vt proinde, quia *data est ei omnis potestas, in cælo, & in terra, Matth. 28.* vel sic satis superque *semper viuat, ad interpellandum pro nobis Heb. 7.* quia eius *obedientia* ceteraq; merita à diuinâ personâ, tanquam infinitâ, infinitum valorem traxerunt, vnde nunquam exhauriri, vel plenè compensari possunt, vide *Gabr. Vazquez in 3. p. d. 82.* V.

Vnde hæc? ex obedientia. Sed Christus non obediuisset, nisi se humiliasset; sicut nec *ouum per annulum* transiret, nisi *molle & maceratum*. Duræ ceruicis homines, quia cedere nesciunt obedientiæ, franguntur. Ne autem frangantur, macerentur & ipsi, exemplo summo Christi, non jam quà hominis tantùm, sed etiam quà Numinis. *Cum enim in forma Dei esset, semetipsum exinaniuit, formam serui accipiens. Phil. 2.* Quæ fuit VI.

humiliatio & *exinanitio* ipsius Diuinitatis, qua se immensa illa Maiestas, nostra caussa, tantopere demisit, vt nostram mortalitatem indueret. Cum ergo, *tanquam momentum stateræ, sic sit, ante Deum, orbis terrarum, Sap. 11.* minima Diuinitatis *humiliatio* longè pluris est, quàm salus nostra, & vniuersum bonum creaturæ æstimanda. Et tamen inuenitur homo, qui tantæ celsitudinis demissione, nondum se didicit humiliare, vt obediat? nempe quia nondum didicit Diuinitatis, sed suam duntaxat *exinanitionem* æstimare; *trahendus per annulum*, non obedientiæ, sed *gehennæ*, & *æternitatis*: quandoquidem censet Christum, cuius merita omne præmium excedunt, hoc non meruisse, vt illi obediatur. Certè si, vt *apud Plautum in Persa est, emere oportet, quem tibi obedire velis*, Christo erit vel maximè obediendum, quia nos obedientia, & inæstimabili sanguinis precio, non solùm emit, sed etiam redemit.

Morte

Morte Christi nos in vita seruatos, quod in gemino ouo editis effigiatur.

EMBLEMA XVIII.

AH MORITVR POLLVX, VT POSSIT VIVERE CASTOR!

QVadam gallinæ, ait Plin. *l. 10. cap. 53.* I ò *omnia gemina oua pariunt, & geminos interdum excludunt, vt Cornelius Celsus auctor est, alterum maiorem. Aliqui negant omnino geminos excludi.* At Aristoteles *l. 5. de gen. animal.* ostendit id, iuxta naturam fieri, vt ex eodem *ouo* duo pulli nascantur, & quidem perfecti, si vitelli membrana dirimantur: ijdem si cohæreant, & confundantur, fœtum edi monstrosum. Caussam affert *Sect. 10. probl. 60. Mon-*

ſtra, inquiens, *confici ſolent, cum plura ſemina inter ſe cohæreſcunt, confunduntúrque. Vnde aues etiam monſtra edere poſſunt, oua namque vitello pariunt geminato; monſtrum autem ex geminatis illis conſiſtit, quorum vitelli nullâ interiectâ membranâ diſtinguuntur. Quæ omnia*, ait Cardan. *l.7. de rer. Variet. c.39. ob imperfectionem eueniunt, etſi quandoque aliquid ſignificare videantur.*

II. Quid eiuſmodi oua ſignificent, mox expendam, vbi priùs recenſuero, quid de *ouo Tyndario* (licet alij aliter) Poëtæ fabulentur, fortaſſe ex eiuſmodi *monſtroſi oui* occaſione nato. Fingunt enim Tyndari regis Oebaliæ vxorem Ledam, eodem tempore, *duo oua* peperiſſe, è quorum altero, quod ex Ioue in cygnum conuerſo conceperat, excluſi fuerint Pollux & Helena; ex altero, quod conceperat ex Tyndaro, Caſtor & Clytemneſtra. Ex his priores duos immortales fuiſſe, poſteriores, aiunt, extitiſſe mortales. Primum *ouum* Pauſanias in Laconicis refert, oſtendi, apud Lacedæminios, ſuſpenſum tænijs à teſtudine templi. Mortuo igitur Caſtore, Pollux à Ioue fertur impetraſſe, vt ſibi cum fratre, quem vita chariorem habebat, immortalitatem communicare liceret, & vitæ mortíſque vices cum illo alternare.

III. Certè huius nominis ſidera ita in cælo micant, vt vno oriente, alterum occidat; neq; tantùm celebrantur *Tyn-*

Tyndaridæ fratres, hic eques, ille pugil, sed eorum etiam singularis amor prouerbio locum fecit. *Ouum Tyndarium perhibent Poëtæ delapsum cælitus fuisse*, ait Plutarch. *l. 2. qq. conuiu. q. 3.* alludens scilicet ad alteram fabulæ opinionem, quæ Lunam ipsam pro gallina habet. Nam, teste Athenæo, Neocles Crotoniates scripsit, è Luna prolapsum *Helenæ ouum*; plus vtiq; quàm prodigiosum, vt quod tanto casu non fuerit fractum. Quin & cum magnæ parentis ossa post tergum sparsit Deucalion, *paulatímque animâ caluerunt mollia saxa*, lapides priùs in *oua* conuersos, quàm in homines, innuunt Poëtæ; ita enim rigore sensim posito, in *oua* priùs emollita, quàm in hominum membra commutata saxa intelliguntur. Hucusque vel de Naturæ portentis, vel de Poëtarum commentis.

Fas sit magna paruis, & sacra profanis, componere, fabulísque explicare veritatem. Longè maius portentum est, Christum, qui est omniũ gentium, non modò virtute, sed etiam diuinitate princeps, quàm *ouum*, de cælo descendisse; & duas naturas in vna persona, quàm duos vitellos in vnâ testâ reperiri. Sed hoc in Christo diuina potentia fecit. Illud magis stupendum, hominem, ob peccatum morti addictũ, & quidem etiam æternæ, ita ab immortali Deo amatum, vt de cælo descendens quodammodo no- IV.

biſcum ſuam diuideret immortalitatem. Nam, *vt nos diuinitatis ſuæ tribueret eſſe participes*, mortalis factus; & verò etiam mortuus eſt. Et quamuis Chriſto *mors vltra non dominabitur. Rom. 6. 9.* ex immortali tamen mortalis factus eſt, & hinc iterum tranſijt ad immortalitatem, quaſi, more Pollucis, gemelli Caſtoris gratiâ, vices alternaret. Quare & nos ipſi viciſſitudinē hanc ſubijmus, vt mortem, illius beneficio, cum vitâ mutaremus, & tanto maiore beneficio, quia de morte æternâ translati, vitæ capaces facti ſumus ſempiternæ, vt cum Chriſto, velut ſidera in cælo, fulgeamus.

V. Hoc ergo beneficium, ne ingrati paruo æſtimemus; æſtimemus, quid ſit *in tenebras exteriores*, carcerem triſtiſſimum, omni luce, omni ſolatio carentem, ad famem, ſitim, amaritudinem, fœtorem cadauerum, laruarum horrificos aſpectus, conuicia, fletum, triſtitiam, incendia, & omnium ſenſuum tormenta damnari; ídque abſque vlla ſpe liberationis; non aliquot menſes, aut annos, aut annorum milliones; ſed perpetuò, ſed ſine fine, ſed quàm diu Deus erit Deus. Quæ mala, per nullum vnquam hominem ſatis diu multûmque defleta ſunt. Mare hîc quoddam eſt malorum. Immo hæc infinita calamitas eſt, quare & infinita miſericordia fuit ab ea liberari; & quidem ita, vt Deus in

ſuo

ſuo corpore pænas exſolueret, quæ noſtris ſceleribus debebantur.

Hoc verò tam immenſum beneficium Chriſtus in omnes omnino homines cõtulit. Quamuis enim nos, ob originis peccatum, flammarum ſupplicia, aliorúmque ſenſuum cruciatus non mereremur, pœnâ damni ſatis puniti; attamen quia originariæ culpæ veniâ non impetratâ, in multa lethalia peccata neceſſariò eramus lapſuri, quæ æterno igne puniuntur, nequaqam potuiſſemus æterna illa tormenta euitare. Euitauimus ergo illius immensâ clementia, & charitate, qui cum frater noſter & fieri, & dici voluiſſet, ob infinitam perſonæ ſuæ dignitatem, infinitam noſtram miſeriam, & ſuppliciorum noſtrorum funeſtam æternitatem compenſauit. Prodigioſum ergo, non monſtroſum eſt *ouum*, quod duas naturas in vnâ perſonâ repræſentat, cuius incredibilem vim ac beneficentiam, nullus hominum dicendo aſſequetur; quidquid enim dixerit, minus erit. VI.

Laudat D. Greg. *l. 3. dial. c. 1*. S. Paulinum, VII.
Nolanum Epiſcopum, qui Wandalis, è Campaniâ, in Africam, multos abducentibus, cum omnes opes ſuas, pro captiuis redimendis, profudiſſet, tandem, vt viduæ filium liberaret, memorabili charitatis exemplo, ſe tanquam man-

cipium à feminâ illâ vendi voluerit, certè permutari volens passus sit. Quid Christo debebimus, qui, vt nos à dirissimâ seruitute redimeret, *semetipsum exinaniuit, formam serui accipiens*, ac tandem etiam vendi 30. argenteis voluit? Denique ab eodem Greg. *l. 3. dial. c. 37.* Sanctolus se ipsum, pro diacono, in mortem tradidisse, sed à S. Io. Baptista, liberatus esse fertur. Christus pro nobis morti se obtulit, nequaquam liberatus. Morte suâ vitam nobis obtinuit, & sanguine sanguinem stitit, si medicinam non respuimus; *verum* vel hinc *ouum*.

IIX. Aiunt enim medici, *testam oui cineratam, atque in vino epotam sanguinis eruptionibus mederi*: quin eundem *cinerem mulierum menses cum myrrhâ illitum sistere*; dummodo sine membranâ comburatur. Nempe *sanguis* noster, qui nos polluit, peccatum est nostrum, quo *sanguine* liberari voluit ille, qui dixit *Ps. 50. Libera me de sanguinibus*: quo etiam *facta est Ierusalem quasi polluta menstruis Thren. 1. 17.* Hunc *immundum sanguinem* sanguine Virgineo abluit Christus; qui corpore suo, velut *testâ oui*, mortem excepit, inde contritus, vnde mortuus. Ah tam nobilem testam, in specie vini, immo & panis schemate (cum vtique etiam inibi totus sit Christus) toties sumimus, & *sanguinis* nostri

eru-

eruptiones nondum ſiſtimus? Sed identidem peccatis nos inquinamus, vt dicere neceſſe ſit: *Et facti ſumus, vt immundus omnes nos, & quaſi pannus menſtruata vniuerſæ iuſtitiæ noſtræ. Iſa. 64. 61.*

Cur abluenda tot, ſacrato ſanguine,
Fert oua noſtrum ſeculum?
Sunt pauca pura puta, multa putida;
Caſtorum vt illa, ita iſta Caſtorum.

Oua Oceano, Christus Mundo pacem inducit.

EMBLEMA XIX.

NAVITA DE PORTV NVNQVAM SECVRIVS EXIT.

1. ALcyones, ait Ælian. *l. 9. de hist. anim. c. 17. suam grauitatem sentientes, nidum ad excipiendos pullos machinantur. Ad eum verò non lutum opus est, non tectum & domus, vt hirundini, quæ cum hospes non vocata adventat, tum matutino tempore cantu molesta importuno, suauissimū somnum interrumpit. At neque corpore tantùm Alcyones in aperto ac libero mari, ad nidi structuram, legendis contexendísque Belonæ spinis incumbunt, sed ineffabili etiam vi ingenij solertiaq; propositum*

positum perficiunt. Spinas enim partim rectas, partim obliquas, vt mulieres ad textrinã eruditæ subtegmini stamen, intertexunt : & rotundum paulatim, non omnino tamen, sed oblongum, & sinuosum, instar nassæ cuiusdam, efficiunt. Perfectum in mare deferunt, vbi fluitans ab incursantibus vndis earum opus probatur, tum partes, quas aqua incidens ostendit non firmas esse, resarciunt. Cetera quæ rectè connexa iunctáque sunt, neque si percutias saxo, rumpi, neque ferro discindi possunt, non magis quàm lineus ille thorax, qui Mineruæ Lindiæ consecratus carminibus celebratur. Os verò nidi non planè conspicuum, & alijs omnibus inaccessum, solam illam suscipere potest, neque per idipsum quidquam ex mari intro influere potest, adeò subtiliter constructum est. Ibidem vndis circumlata Alcyon, vt ferunt, pullos nutrit.

At ne putes, vndis procellosis fatigari, scribit idem Auctor *lib. 1. de hist. cap. 36. Cum parit Alcedo, maria tranquilla & venti quiescunt, & quamvis media hyeme pariat, non deest tamen, ad incolume, vt ita dicam, puerperium, ei tranquillus aër. Et eo quidẽ tempore dies Alcyonios celebramus.* Ita avis una pro Salsipotente Iouis fratre potest esse, Vt *cælũ vultu tempestatésq; serenet. 1. Æneid.* aut serenitatem nunciet. Vide & *Aristot. lib. 5. de hist. c. 8. Plin. l. 10. c. 32. & lib. 18. c. 26. Plutarch. lib. quæ prudentiora &c. Dioscoridem lib. 5. c. 136.* II.

c. 136. S.Basilius *orat 8. in Hexaem.* ita loquitur: *Alcyon auis est, quæ mare accolit: quæ cum sit in maris littore parere solita, deponit oua in arena, & media hyeme nidum componit, quo maximè tempore ventorum impetu mare tempestuosum est. Sed tum venti se remittunt, compescitur ipsum mare, cũ Alcyon septem diebus incubat: excludit enim pullos totidem. qui cum cibum appetunt, septem alios dies ad pullorum incrementum minutissimo animali liberalis Deus elargitur. Omnes itaque qui se mari committunt, id obseruant, eósque dies Alcyonios nominant. Quæ tibi concessa ac tradita sunt à divina providentia, eius etiam vis elucescit in ijs animalibus, quæ rationis expertia sunt, vt te commonefacerent, ad ea petenda ab eo, quæ tibi ad salutem conferrent. Quidnam etiam, quæso, vel quod fidem excedat alioquin, non est tua paratum caussa, qui ad Dei factus imaginem sis; cum propter eam tam minutam auem vastum illud ac terrificũ mare sedetur, & hyeme media, Dei iussu, coërceatur?* Hæc S. Pater.

III. Potest autem rectè etiam Christus *Alcyon* vocari, qui cum mare huius Mundi, in antiquæ legis hyeme, magnis fluctibus esset periculosum, Deo hominibus, & his Deo offensis compugnantibúsque more procellarum, venit pacem compositurus, tanquam *Princeps pacis Isa. 9. 6.* Hinc vbi nidum suum primò inter fœnum

&

& ſtipulas, in præſepio, deinde etiam in horrida ſpinarum corona poſuit, omnia tranquillauit. Hinc nato Angeli cecinerunt: *Pax hominibus Luc. 2. 14.* Et quando *Matth. 8. 24. motus magnus factus eſt in mari, imperauit vento & mari, & facta eſt tranquillitas magna.* Denique, poſtquam capite ſuo nidamentum è ſpinis geſſit, Apoſtolis ſuis dixit. *Pax vobis Io. 20. 21.* itemq; velut Alcyon, *Io. 21. 1. manifeſtauit ſe Ieſus ad mare Tiberiadis*, ibiq; *oua*, & pullos, hoc eſt, fideles ac diſcipulos genuit. Iacobo. *c. 1. 18.* dicente, *Voluntariè nos genuit verbo veritatis*, & Patri reconciliauit.

Quantum autem hoc ſit beneficium, nemo agnoſcit, qui non perpendit, quid ſit, Deum habere inimicum, aut pati tempeſtates ab iraſcente Deo excitatas. Nunquam profectò ad portum æternæ felicitatis enauigabit, qui Alcyonia nõ obtinet, & Numen placatum. Omnia Angelorum, omnia omnium hominum bona opera, ne vnum quidem peccatum mortiferum ſufficiunt compenſare, ſi Alcyon hæc deſit, & gratiam non aſpiret. Quare meritò S. Paulus antiquam legẽ, itemq; opera ſolis naturæ viribus facta tantopere deprimit, Chriſtum autem & legem gratiæ extollit. Hæc enim & jubet, & juuat pariter; hæc dat vires, hac pace inter Deum & homines facta, mirificam quandam inducit ſerenitatem. IV.

Quod

Quod etiam quiuis in ſe experitur, qui peccato antè turbidus, & conſcientiæ procellis inquietus, illico magnam ſentit animi pacem ac tranquillitatem: vbi enim Chriſtum in pectus admiſit, affectuum malorum tentationumq́, fluctus ceſſant, & piarum cogitationum *oua* generantur. Excludat Chriſtum, qui mauult bellum; pax animo nunquam erit, in quo cæleſtis Alcyon non erit.

V. Eiuſcemodi tempeſtatem deſcribit Io. Crombecius. *l. 2. de ſtudio perfect. c. 2.* in viro potente ac opulento, ob facinus admiſſum, mirificè inquieto. Ita enim conſcientia hominem ſtimulis identidem fodiebat, ita Eumenides agitabant, eaſq; faces admouerant, vt nullo loco poſſet conſiſtere. Nempe, vt vlcera antè, quàm aperiantur, vehementiſſimè vrunt; ita ſcelera nullam quietem relinquunt, quàm diu teguntur. Et tamen ita obſtinatè verecundus erat homo, vt mori, immo æternùm damnari, minùs ei graue videretur, quàm vlcus illud detegere per confeſſionem. Antuerpiæ aliquando ex Eccleſiaſte intellexerat, neminem vllum obligari ad ea peccata confeſſione expianda, quę memoriâ excidiſſent, factaq; diligenti inquiſitione, in mentem non venirent. Huius doctrinæ veritatem, in proprij erroris fulcrũ traxit. aptã enim crimini ſuo tegendo viam ratus, nihil non laboris ac di-

li-

ligentiæ adhibuit, vt peccati memoriam ex animo eijceret. Actũ egit. nam ipse conatus obliuiscendi memoriam roborabat. Et tamen pergebat velle obliuisci. Primùm ergo, vt istorum mos est, somno, vino, ludo, & omnis generis oblectatione, mentem conatus est aliò auertere, ac tanquam nouus Salomon, *omnia quæ desiderauerunt oculi eius, non negauit eis: nec prohibuit cor suum, quin omni voluptate perfrueretur. Eccl. 2. 10.* Sed frustra. omne enim gaudium luctu, velut felle permistum, ostendebat verè de talibus dictum: *vermis eorum non morietur. Isa. 66. 24.* Nec dum tamen ille cum conscientia certare desinebat. Itaque sicut qui è *limo profundi* eluctari cupiens, semper magis se mergit; aut sicut ceruus in retia se implicat explicando: ita ille, dum peccata peccatis cumulauit, vt ipsa confusione peccatorum, peccatum illud oblitteraret atq; vnius recordatione, alterius memoriam obrueret; semper illud ipsum peccatum, velut clauum nouo mallei ictu memoriæ magis infigebat. Vt ergo spina altiùs fixa, acriùs pungit, & sagitta profundiùs adacta ceruum per omnia auia & deuia agit; sic hunc hominem scelus admissum adegit, vt semper fieret inquietior. Pacem igitur, quam domi non habuit, ad exteras nationes longè profectus, foris quæsiuit. Censuit enim animũ, locorum mutatione, mutandum. Sed verè

rè Isidorus *l. 2. Sent. c. 26. omnia fugere poterit homo, præter cor suum, non enim potest à se quispiam recedere: quocunque enim abierit, reatus sui conscientia illum non derelinquet.* Ita viro isti contigit; à patria, non tamen à conscientia recessit; hac Furia vbiq; eum comitante. Inter hæc nullam rem curiosam non vidit, nullum spectaculum non spectauit, vt tanta rerum varietas memoriam præteritorum expungeret. non expunxit. Inter omnia atrox ille animi tumultus perseuerauit. Vt nihil omitteret, animum appulit ad studia litterarum, & quidem earum, quę plerumq; totum hominem sibi vendicant, & attentione, atque illecbrâ non solùm alijs curis omnibus, sed etiã sibi ipsi auferunt, qualis est Mathesis, cuius eam præcipuè partem, quę *Perspectiua* vocatur, addiscebat. Sed sine emolumento. Nam nocte dieq; suum in pectore testem sentiebat rodentem, & interturbantem. Audit tandem, *contritione peccata* tolli. Quare se pijs operibus dedit: in cinere & cilicio pænitentiam agit, egentibus stipem largitur. Nihil proficit. In dies sæpius sæuiusq; roditur. Et quia, vt ait S. Greg. Naz. *in plag. grand. conscientia domesticum & verum tribunal est*, se ipso judice nusquam absoluitur, tandem mortis consilium suscipit: neque ibi æstum declinaturus. Vltimum & vnicum pacis remedium fuit Confessio: quæ quàm mirabili modo ei fuerit
per-

persuasa, auctor prolixè docet, in hunc ferè modum. Intemperiæ cum hominem ad vltima perduxissent, consilium cepit, suimet, nocte proximâ, necandi; satius esse ratus, mortem ferre, quàm assiduè his facibus agitari Furiarum. Ea est flagitiosorum cæcitas, vt cum vitâ existimēt supplicia sua finienda; pænasq; inde incurrant, vnde vitant. Igitur, velut œstro actus, rhedam conscendit, domumq; repetit tumultu plenus. In via dum est, dumque ad laqueum properat, atq; inde ad Orcum, diuina benignitas respexit errantem. Eius enim clementi prouidentiâ factum est, vt quidam de Societate nostra Pater, socio comite, per Brabantiam iter faciens, homini desperabundo occurreret. Sicut ergo *Act. 8. 27. Æthiops, eunuchus, potens Candacis reginæ Æthiopum rogauit Philippum, vt ascenderet, & sederet secum*; ita & hunc Patrem, multò iste, ipso Æthiopie nigrior, è rheda conspicatus importunissimis inuitationibus coëgit, currúque accepit.

Quid non prodest versari cum pijs, aut colloquijs sanctis interesse? Pater, vt vecturæ precium referret, sermoneq; vtili viam condiret, varia cæpit de Deo diuinísque rebus sermocinari. Ad quæ rhedæ Dominus nihil respondit, sed tacitus dicentem audiuit, fixissimis oculis identidem obseruans vultum nutúmq; omnem dis- VI.

 seren-

ſerentis. Inter multa alia, quæ Pater diſputabat, Deo linguam regente, ventum eſt etiam ad illud argumentum, quo oſtendebatur, quanta vis eſſet in ſcelerum Confeſſione. Hîc repentè taciturnus ille auditor, vlcus ſibi tangi ſenſit, doloréque victus, vocem non habuit in poteſtate. Ruptâ igitur ſilentij pertinaciâ, cum ſtomacho dixit: *Itane verò? neſciebam, me tibi tam notum; nec dum ſcio, unde me nôris.*

Cui Pater, *Oculis meis antehac nunquam te aſpexi; neq; auditione aliquid de te accepi. Sed mos eſt noſter, eiuſcemodi narratiunculis, vbi ſe ſe fert occaſio, imbuere audientes, ne vanis inutilibusq; ſermonibus diem perdamus. Itaq; nihil exiſtimes à me dictum, tui tangendi gratiâ. Niſi fortè quid monſtri, aut morbi in animo alis, à quo cupis liberari. Equidem paratum habes, qui te adiutet.*

VII. *Adiutet?* ait ille. & cum paululùm conticuiſſet cogitabundus, *ſed quis*, inquit, *adiutabit, ſi confiteri detrectauero? Stat ſententia, jam obfirmaui animum, ſi mille annos vixero, ſi inferorum pœnas ipsâ æternitate longiores ante ipſos mihi oculos videro parari, nunquam tamen confitebor. Ceterùm ſi abſq; hoc, vt confitear, opem mihi ferre potes, haud ægrè mihi patiar fieri medicinam.* Sacerdos, quia cenſuit ſenſim tractandum tam delicatum ægrotum, diſſimulatâ tantiſper confeſſione, hominem bono animo eſſe jubet, ſuppetere

tere & alia remedia, per quæ venire poſſit ad ſanitatem.

Refrigeratus hac promiſſione miſer, palàm, quod res erat, edixit: Necem ſe ſibi proximâ nocte conſciſcere voluiſſe, niſi auxilij ſpes alluxiſſet. Animi tumultuantis verbera ſe porrò ſuſtinere non poſſe. Itaque ſi, ſine confeſſione, cum Deo in amicitiam redire queat, nihil tam aſperum aut difficile fore, quod detrectet. Adiecit ordine, quæ ad latrantem conſcientiam ſopiendam feciſſet; fruſtra vbique fuiſſe. IIX.

Morbo hominis probè intellecto, promittit Pater, ſe confeſſionis peragendæ mentionem nullam facturum, & tamen auxilio futurum, ſi ille, ad pauculos dies, velit ſibi obſequi, & ad præſcriptum viuere. Conuentum. Igitur vbi domum venêre, rogat Patrem, quid imperet? Pater, quòd exiſtimaret oppreſſum mærore animum, nocte præcipuè illa ferali, hilaritate reſtaurandum, jubet eum conuiuium adornare, & quàm lætiſſimè, inter amicos, agere. Remotis menſis ſecundis, recurrit ad Patrem conuiuij magiſter, &, quid jam jubeat, quærit? Iubet eum quieti ſe reponere, & ſine cura dormire; ſe cum ſocio, pro eo, ad Deum precibus jactatis, vigilaturum. Abijt nox. redijt hoſpes, & imperari ſibi cupit. Suggerit illi Pater quædam, quæ ſpem accendant, & animum gaudio diſponant; IX.

nant; hæc certis horis distribuit meditanda.

X. Ita abit vnus, abit alter dies. Tandem iubet eum in conscientiam examussim inquirere; sceleraque omnia annotare, non quasi ad confessionem deferenda; sed vt de ijs doleat in memoriam reuocatis. Quod vbi factum, abduxit eum in siluam, & socio, per interuallum subsequente, interrogauit, an omnes animi sui latebras excussisset? ac ne fortè incautum aliquid lateat, ipse per omnes criminum classes sermonem trahit, quidquid horrendum, triste, atrox, nominat; tandémque ad illud ipsum scelus descendit recensendum, quod alter confiteri tantopere erubescebat; sed tamen gauisus, ab alio nominari: *Illud, illud ipsum est, quod prodere non audeo, inquit. Atqui in libris meis longè sunt his detestabiliora*, ait Pater. *Possum te & ab hoc, & à funestioribus absoluere. Et si vis, iam confessus es; cetera, quæ scripsisti, adde, & negocium confecisti.* Procubuit in genua, recensuit reliqua, & vix absolutus incredibili voluptate mentis & vocis ostendit, quantum bonum sit Pacis, per Confessionis sacramentum à Christo institutum, impetratæ.

Ouum

Ovum à sole elevatum, Fidei diuinæ imago.

EMBLEMA XX.

SI EXALTATVS FVERO A TERRA, OMNIA TRAHAM AD ME IPSVM. Ioan. 12. 32.

QVi corticem vacuum rore comple, ait Io. I. Bapt. Port. *l. 2. c. 14. sed Maio mense eum accipe (alio enim tempore, vt æstate, & autumno, verus ros non est, vt physicis constat rationibus) & in meridie Soli oppone, & ab eo eleuabitur. Et si difficilis aliquando fuerit ascensus, baculi, vel tabulæ adminiculo, dum ascendere incipiat, faciliùs eleuabitur.* Idem scribit Iac. Weck. *l. 8. c. 2.* Et sunt qui artem hanc vtroque pollice lau-

dent, quamuis difficultate non carentem. Ego etsi dignam non putem, propter quam vadimonium deferatur, tamen existimo non esse inidoneam ad id, quod institui explicandum.

II. *Ouum* est homo, tot tantísque, quæ huc vsque recensuimus, beneficijs cumulatus, vt captum humanum superent. Et tamen vult per ea innotescere Deus: credenda sunt ergo fide diuinâ. Ac vel idcirco res tam sublimes nobis proposuit summa illa sapientia, vt non solùm, velut *inania oua*, nostram agnosceremus inanitatem ac imbecillitatem, eáque propter intellectum nostrum in obsequium fidei captiuatum Deo subijceremus; sed etiam vt infinitæ illius potentiæ, sapientiæ, ac bonitatis altitudinem venerantes, mentem nostram humo tollere, & ad cælestia eleuare desideraremus. Similes ijs auiculis, quæ in Mexicana regione *Cinzones* dicuntur, & teste Henrico Salmuth *in tit. 1. lib. 2. Guidonis Pancirolli Nouor. Repert. pedibus carent, & rore tantùm viuunt: ex quarum pennis Chinenses artificiosissimè picturas concinnant.* Nam quia alioqui *sine pennis volare haud facile est*, vt Comicus ait *in Pœnulo*, insuper & pedibus caremus, quibus cælum scandamus; & *rore diuinæ gratiæ* diuinitus flagitato viuendum, vt quæ desideranda sint, intelligamus.

III. Hoc egit Deus; non cæco perspicua, non in-

tri-

triuijs obuia, sed alta, & humanum captum superantia proposuit credenda: & sapienter egit. Si enim obuia ea nobis, & non potiùs tam ardua, ac vim naturæ superantia patefecisset; neque æstimare Numinis maiestatem, neque cogitationem attollere à terrenis didicissemus. Nunc, tantis mysterijs, supra nostræ naturæ gradum ac sortem euocamur, atque ad supernaturalem Dei visionem, rerum supernaturalium fide præparamur. Cum enim sempiterna illa beatitudo hominis naturam mille parasangis excedat, necesse est, vt ea quoque, quæ illuc ducunt, & conducunt, eandem excedant; vt supernaturalis sit via, qua ad Patriam supernaturalem peruenitur. Quare sicut *inane ouum*, proprijs suis viribus, nequit in altum ascendere, ita neque homo diuinæ gratiæ rore destitutus vitam æternam potest consequi; immo nec ea, quæ ad vitam ducunt.

IV. Clarè id Christus indicauit: *nemo*, inquiens *Io. 6. 44. potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum.* Inde nimirum fides venit, quò tendit: & quanquam maximè in diuinis litteris commendatur, summéque necessaria est, non aliunde tamen potest, nisi diuina illustratione haberi. Hæc si adest, iam incipimus, velut *ouum rore instructum*, ad ordinem supernaturalem subleuari. Primus enim ad diuina supernatura-

lis motus eſt, per fidem. Hinc, velut Sole trahente, & rore aſcendente, opus eſt inſpiratione diuina, & motione interna. *Trahe me poſt te*, ait ſponſa *Cant. 1. 4. & curremus.*

V. Talis inſpiratio eſt, vt velis, *de prima rerum cauſſa, de Mundi gubernatore, ſcelerum omnium punitore, vel virtutum æterno remuneratore* cogitare, *articulos fidei examinare, orare, vt lumen veræ religionis accipias, augeas, ſerues.* Eiuſcemodi inſpirationi, velut Soli radium calorémque affundenti, & trahere incipienti, vt poſſit obtemperari, Deus intus adiuuat, & irrorat, ſimúlque hominem diſponit ad recipiendas inſpirationes altiores, paulatímque magis ac magis trahit, & ſublimat, dum ſcilicet articulos credendos ei ſufficienter proponit, nempe *vt ſpiritu prophetico tot ſeculis ante in diuinis litteris prædictos, vel in figuris ſignificatos; vt à paucis, plebeis, nulla philoſophia ſeculari eruditis, ſed ſolo Spiritu ſancto afflatis Apoſtolis, tota ſeculi ſapientia reluctante, Mundo perſuaſos; vt tot miraculis: tot Martyrum ſanguine, tot ſanctiſſimorum hominum virtute, tot eruditiſſimorum, per tot ætates & tempora conſenſu, teſtimonióque traditos & confirmatos; vt denique nihil à recta ratione alienum, omnia ad vitia extirpanda, vitámque honeſtiſſimè inſtituendam, Deum cognoſcendum, & laudandum neceſſaria continentes.*

Hæc

Hæc dum in propoſitis fidei myſterijs conſiderantur, incipit homo iudicare, *ea ob diuinam auctoritatem, iuxta rectam rationem, eſſe credenda.* Et quamuis eo ipſo credat, qui ita iudicat eſſe credendum, facilè tamen poſtea ſequitur voluntas electióque credendi, ob diuinam auctoritatem: facilè, inquam, diuino auxilio adiuuante, ſine quo, non ſolùm difficile eſt, ſed etiam ſupra naturam, tam velle credere, quàm reipſa credere. Vt ergo ſic poſſit velle credere homo, immittit Deus præuiũ quendam diuinitus affectum, quo erga primæ veritatis auctoritatem inclinetur, vt velit credere. Accedente poſtea illuſtratione, velut interna locutione, trahitur intellectus ad firmiter conſtantérque aſſentiendum, & re ipſa credendum, ſi quidem (libera etiam tum) voluntas ita imperârit. VI.

Quæ quia nec ipſa poteſt efficaciter velle credere, ſine præuia motione & affectu ad credendum, indiget & ipſa, vt trahatur ad imperandum, vt intellectus, actu fidei, myſterio aſſentiatur. Hinc dixit Chriſtus: *Nemo poteſt venire ad me*, & mea myſteria credenda, *niſi Pater, qui miſit me, traxerit eum.* Inter potiſſima enim credenda, quibus ad cælum aſcendimus, eſt Chriſtus, &, velut *baculus ouum fulciens*, crux Chriſti: per quam, velut erectum vectem, ipſe prior aſcendit, atque in gloriam ſuam intrauit; VII.

uit; vt nos & fide, & imitatione ſequeremur.

VIII. Quocirca dudum dixit: *Io. 3. 16. Sic Deus dilexit Mundum, vt Filium ſuum vnigenitum daret; vt omnis, qui credit in eum, non pereat, ſed habeat vitam æternam.* Et alibi *Io. 12. 32. Ego ſi exaltatus fuero à terra*, (*id eſt cum crucifixus fuero*, ait S. Auguſtin. *in Appendice ad ſermones de diuerſis ſerm. 75.*) *omnia traham ad me ipſum.* Exaltatus fuit ergo in Cruce, immo & in Reſurrectione, in Aſcenſione; ad hæc credenda trahit, id eſt, vocat (vt *cit. loc.* exponit S. Aug.) & vt trahat, intellectum luce, voluntatem diuini affectus rore perfundit. Felix qui ſequitur trahentem: nam eum ſequitur, qui *in ſole poſuit tabernaculum ſuum. Pſ. 18. 6.* & quidem meridiano. *Cant. 1. 7.* Nam etſi fides obſcura, clara tamen ſunt motiua credulitatis, vt nemini hîc liceat caligare; & difficile ſit, ad tantum Solem non incaleſcere.

Ovum

Ouum præ ſcorpione datum, ſpei ſymbolum.

EMBLEMA XXI.

SVM PATER, HAVD QVAQVAM DABO DETERIORA PETITIS.

NOn trahitur tantùm, ſed aſcendit quoq; ſemper magis ac magis *ouum rore vegetum.* Ita nec hominem *fides* ſolùm à terrenis eleuat, ſed itur *de virtute in virtutem. Pſal. 83. 8.* Quippe ubi quis fide eſt illuſtratus, eius lumine videt, Deum eſſe infinitè juſtum, videt item plecti peccata æternis pœnis; & cum non ignoret, ſe multorum criminũ eſſe reum, damnationis timore percellitur. Mox ergo timor iſte altiùs eum promouet, vt incipiat funem reducere 1.

ducere, & circumſpicere, qua via poſſit tantùm malum declinare, nec iam terrea, ſed ferrea moœnia quærat ſaluti ſuæ tuendæ. Nam ne haſtam abijciat, ne ad laqueum currat, fides ei divinæ miſericordiæ exhibet immenſitatem.

II. Rurſúmq; eadem fides ei offert etiam modũ è tantis malis eluctandi, Chriſti ſcilicet Redemptoris merita, atque Sacramenta, per quæ Chriſti merita hominibus applicantur. Quare ſpem concipit, per eiuſcemodi remedia, Infernum evadendi, & cœleſtis vitæ conſequendæ. Hinc iterum aliæ atque aliæ virtutes germinant. Tum enim talis homo, quia perpendit divinam bonitatem, quæ nobis tanta bona præſtitit, & à tantis malis acerbiſſima Chriſti Paſſione ac morte liberauit, incipit illam tam immenſam bonitatem admirari, & iam propter ſeipſam amare: ac proinde etiam ex animo dolere, quòd in illã peccârit, ſeriò etiam ſtatuere de moribus emendandis, de divinis mandatis poſthac obſervandis, de Sacramentis uſurpandis. Ita ex impio uſque ad *iuſtificationem* promovetur. *Concil. Trid. Seß. 6. c. 6.*

III. Vt ergo in *ouo Fides* ſupra, ita hîc (præſertim cum *ouum* ſit animal potentia) ſpes indigetatur, ad cuius actum producendum neceſſaria eſt intellectui lux divina ſecum adferens quandam voluntatis affectionem, quæ ad ſperandum adiu-

adiuvet. Qua de caussa tam *spes*, quàm *fides*, & ipsa etiam *charitas* à Deo esse dicitur.

IV. Audi S. Augustin. *Serm. 29. de Verb. Dom. Fidem ab ipso accepimus: Sicut Deus inquit, vnicuique partitus est mensuram fidei. Et spem ab ipso accepimus, cui dicitur: In quo spem dedisti mihi. Et charitatem ab ipso accepimus, de quo dicitur, Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris, per spiritum sanctum, qui datus est nobis. Et paulò post: Quis est vestrum, à quo petit filius suus panẽ, nunquid lapidem porriget ei? aut quis est vestrum à quo petit piscem, nunquid serpentem porrigit ei? Aut à quo petit ouum, nunquid porriget ei scorpionem? Si ergo vos cum sitis mali, nostis bona data dare filijs vestris, quanto magis pater vester, qui in cælis est, dabit bona petentibus se?* Et iterum. *Pone ergo tria, panem, piscem, ouum. Maior autem horum panis. Ideò panem bene intelligimus in trib. charitatem. Propterea pani lapidem opposuit, quia duritia contraria est charitati. Piscem fidem intelligimus. Dixit quidam sanctus, & nos dicere delectat: Piscis bonus, pia est fides. Viuit inter fluctus, nec frangitur, nec soluitur fluctibus. Viuit inter tentationes tempestatésque huius seculi, pia fides. Sæuit Mundus, & integra est* (loco infra citando etiam addit, fidem significari in pisce, *propter aquam baptismi*) *tantùm contrarium fidei serpentem illum obserua. In fide enim desponsata est illa, cui dicitur*

citur in Canticis Canticorum: Veni de Libano sponsa mea, veniens & pertransiens ab initio fidei. Ideò & desponsata, quia desponsationis initium fides est &c. Et paulò post: *Restat spes, quæ, quantum mihi videtur,* OVO *comparatur. Spes enim nondum peruenit ad rem. Et ouum est aliquid, sed nondum est pullus. Quadrupedes ergo pariunt filios, aues autem spem filiorum. Spes ergo ad hoc nos hortatur, vt præsentia contemnamus, futura expectemus: ea quæ retro sunt obliuiscentes, cum Apostolo in anteriora extendamur. Sic enim dicit: Vnum autem, quæ retro oblitus, in ea quæ antè sunt, extentus, secundùm intentionem, sequor ad palmam supernæ vocationis Dei, in Christo Iesu. Nihil ergo tam inimicum spei, quàm retro respicere: id est, in eis rebus quæ præterlabuntur & transeunt, spem ponere: sed in his, quæ nondum datæ sunt, sed dandæ quandoque, quæ nunquam transibunt. Quando autem scatet tentationibus Mundus, velut pluuia Sodomæ sulphurea, metuendum est exemplum uxoris Lòt. Retro enim respexit, & ubi respexit, ibi remansit. In salem conuersa est, vt prudentes condiret exemplo. Apostolus Paulus de hac spe ita loquitur; Spe enim salui facti sumus. Spes autem quæ videtur, non est spes. Quod enim videt, quis, quid sperat? Si autem quæ non videmus, speramus, per patientiam exspectamus. Quod enim videt quis, quid sperat? Ouum est. Est ouum: & nondum pullus est, & testudine*

tectum

tectum est: non videtur, quia operitur: cum patientia expectetur, ferueſcat, vt viuiſcat. Intende, extendere in anteriora, obliuiſcere præterita. Quæ enim videntur, temporalia ſunt. Non reſpicientes, inquit, quæ videntur, ſed quæ non videntur. Quæ enim videntur, temporalia ſunt; quæ autem non videntur, æterna. In illa ergo quæ non videntur, extende ſpem, expecta, ſuſtine: noli retro reſpicere. Ouo tuo ſcorpium time. Vide quia de cauda percutit, quam retro habet. Non ergo ſcorpius perimat ouum tuum, mundus iſte ſpem tuam, vt ita dicam, veneno eo contrario, quo retrario.

Hæc Auguſtinus, qui alijs verbis idẽ habet *Epiſt. 121.* Ait enim: *ouum vt eſt animal in ſpe, ipſam ſpem exprimere poteſt: & vt non videtur, quod eſt in ouo, ita ſpes eſt de his, quæ non videntur. cui opponitur ſcorpio, qui cauda mordet: quia deficiunt à ſpe, qui retro reſpiciunt.* Sed & quod Chriſtus dixit. *Luc. 11. 12. Si petierit ouum, nunquid porriget illi ſcorpionem?* alijs verbis, in adagio, ſolet iactari: nam *pro perca ſcorpium* cepiſſe, dicitur, qui optima captans, peſſima cepit. V.

Ad-

Adoptio Diuina quomodo per charitatem facta, quomodo per ovum & pullum indagata?

EMBLEMA XXII.

NVSQVAM EST TVTIVS ESSE, QVAM SVB ALIS: SED NON SVB ALIS OMNIBVS.

1. *VT mater cristata solet, quo tempore miluus Instruit insidias,*

ita amans nostri Christus fauet, fouet, protegit, & pro nobis, contra rapacem illum, ex Acherunte vulturium duellat. Qui iam dudum se matri comparauit. *Numquid obliuisci potest mulier infantem suum*, ait *Isa. 49. 15. vt non misereatur filio vteri sui? & si illa oblita fuerit, ego tamen*

men non obliuiſcar tui. Nec matri tantùm ſe contulit, ſed criſtatæ quoque matri. *Matth. 23.37.* In quem locum S. Auguſtinus *ſerm. 29. de Verb. Dom.* hæc ſcribit: *Nos ouum noſtrum ſub alis illius gallinæ ponamus, Euangelicæ gallinæ, quæ clamat Hieruſalem, Hieruſalem, illi falſæ & perditæ, quoties volui colligere filios tuos, tanquam gallina pullos ſuos, & noluiſti? Non vobis dicatur, Quoties volui, & noluiſti. Illa enim gallina diuina ſapientia eſt: ſed aſſumſit carnem, vt pullis congrueret. Videte gallinam hiſpidam plumis, dimiſſis alis, voce fracta & quaſſa, & laſſa, & languida congruere pullis ſuis. Ouum ergo noſtrum, id eſt ſpem noſtram, ſub alis illius ponamus. Animaduertiſti fortè, quomodo gallina concîdat ſcorpionem. Vtinam ergo & ipſos blaſpemantes, in terra reptantes, de cauernis prodeuntes, & malè pungentes, illa gallina concîdat & deuoret, atque in corpus ſuum traÿciat, & in ouum vertat.*

Quod fit, quando peccatores, oſtenſis per fidem periculis, ex ipſo timore remedia quærentes, & ſpem inuenientes, ac inde amare Redemptorem, odiſſe eius offenſam incipientes, pœnitentiámque agentes in filios adoptat, atq; ius vitæ æternæ donat, remiſsâ peccati iniuriâ, domitóque miluo illo, qui eos rapinæ ſuæ deſtinârat. Quàm miſeri, qui ſub his alis colligi nolunt? nolunt enim, ex inimicitia Dei, & ſta- 11.

tu æternæ damnationis, euehi ad eam dignitatem, vt ſint filij & *hæredes Dei, cohæredes autem Chriſti.* Nam in Chriſto Deus vnum hominem in filium naturalem aſſumſit, ita totâ Diuinitatis plenitudine in illum refusâ, atque vnitâ, vt per eundem adoptet, filióſque Dei efficiat omnes eos, qui Chriſto, tanquam naturali Dei filio, per fidem, ſpem, & charitatem, pérque ſacramenta, tanquam *palmites viti*, inſeruntur. Etſi enim charitas dilectióque per ſe, aut vi ſua naturali, nequeat nobis dare boni dilecti poſſeſſionem, neque efficere, vt illud ſit noſtrum bonum, & intra nos conſtitutum; ex benigna tamen Dei ordinatione (tanquam vinculum quo ſpiritus Dei nobis vnitur, & in nobis permanet, aut velut vltima diſpoſitio meritumúe de congruo, Deum alliciens, vt nobis ſpiritum ſuum donet) filios nos Dei efficit.

III. Itaque qui, velut pullus, ſub alas Chriſti conuolat, & *qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. 1. Io. 4.* hoc eſt, manet in vnione cum Deo, & Deus manet in ipſo, tanquam eius ſpiritus, & diuinum donum vitam illi impertiens. Quàm primùm enim quis Chriſto inſeritur, etiamſi antea *ſcorpio* fuerit, in *ouum* Chriſti vertitur, & à Spiritu Chriſti, qui eſt eius diuinitas, velut animatur, & viuificatur, adeóq; filius Dei efficitur.

Qui

Qui enim ſpiritu Dei aguntur; hi ſunt filij Dei, IV.
Rom. 8. 14. Eodem enim ſpiritu viuunt, ait Leon. Leſſ. *l. 12. de diu. perf. c. 11.* (Vide etiam Suar. *l. 6. de Grat. c. 2. n. 5. & l. 12. de Trin. c. 5. n. 12.*) *quo Deus ipſe, & quo Chriſtus filius Dei naturalis viuit: etſi hic Spiritus diuerſo modo iſtis communicetur: perſonis enim diuinis communicatur per identitatem, idque vel immediata neceſſitate, vt Patri; vel per æternam generationem, aut ſpirationem, vt Filio, & Spiritui ſancto: humanitati verò Chriſti per hypoſtaticam vnionem; nobis per quandam extenſionem, qua, mediante dono gratiæ iuſtificantis, incipit eſſe noſter ſpiritus, noſtra vita, nos inhabitans, ornans, mouens, regens, & omnes vitales functiones Deo placentes in nobis excitans & edens. Itaquè hoc Spiritu diuinæ perſonæ viuunt naturaliter, cum ſit illorum eſſe, & vita naturalis: humanitas Chriſti quaſi naturaliter, propter ſubſtantialem vnionem: nos verò omnino ſupernaturaliter. Eſt enim vita noſtra, vt ita dixerim, ſuperuitalis, & eſſentia ſupereſſentialis.* Quod ſanè diuinus Spiritus non facit immediatè, per ſe nos informando, ſed per dona gratiæ, ſiue per gratiam habitualem, quam nobis infundit. Itaque, vt quis ſit filius Dei, non debet eſſe ſpiritus diuinus, aut illo tanquam forma informari, ſed debet illum habere inhabitantem, & per gratiam habitualem vnitum. Tum dicitur talis non iam *ſcorpius*,

ſed diuinæ *gallinæ ouum*: non *filius gehennæ*, ſed Dei. Ceterùm quàm aptè ſe Chriſtus gallinæ comparet, oſtendit eleganter, in doctiſſimo & accuratiſſimo ſuo opere *part. 1. Conc. 4. de S. Stephano* Matthias Faber, vir clariſſimæ eruditionis.

∴

Si Gallina Deus, peccator Pullus & Ouum;
Ah quàm non ſoboles digna parente ſumus!

Ovorum

Ovorum defenſio, ſui proximíque dilectio.

EMBLEMA XXIII.

SICVT CVRA MEI, SIC EST MIHI CVRA MEORVM.

CIconiæ, ait Claudius Ælian. *lib. 1. de hiſt. animal. c. 37. ouis ſuis perniciem molientes Veſpertiliones ſapientiſſimè vindicant. Quũ hæ itaque ſolo ſuo contactu oua ipſa ſterilia efficiant, hoc remedio utuntur ciconiæ. Platani folia in nidos ſuos inferunt, ad quæ accedentes Veſpertiliones, torpore comprehenſi perniciem afferre non queunt.* Ita amor prolis auem docet, non ſolùm roſtro contra hoſtem dimicare; ſed etiam artes colere, modóſque varios inuenire, quibus res 1.

effictim amata in incolumitate conseruetur.

II. Scilicet, vt Vespertilio ex *ouo* non venit, *Plin. lib. 10. c. 61.* & tamen auium aliarum *oua* perdit, ita *rectores tenebrarum Eph. 6. 12.* nec ipsi bonarum cogitationum, affectionúmque *oua* pariunt, nec sine insidijs abire sinunt, si alij pepererunt. Sed nostrũ est, sicut nos ipsi sub gallinæ alis, contra miluium Acheronticum, protegimur, ac fouemur, ita, contra eiuscemodi Vespertiliones, alios quoque protegere, ac fouere, imitaríque ciconiam, etiam ob alios mores ab antiquis dictam *pietaticultricem.* Immo officij nostri est, vt filij Dei efficiamur, ritu ipsius Dei, proximo curando, remedia excogitare. Hoc quippe est, filium Dei esse, Dei virtutem imitari; hoc Deo charitate connecti, si charitate proximo connectamur.

III. Hæc est altera diligendi formula: *Dilige proximum tuum, sicut te ipsum, Luc. 19. 18.* Nos ipsos autem ita diligimus, vt & à Deo, & à proximo protegi cupiamus. Quare meritò dictum est: *omnia quæcunque vultis, vt faciant vobis homines, & vos facite illis. Matth. 7. 12.* Non ergo verè diligit proximum, qui non, vt res suas, ita etiam defendit alienas. Nec Deum quidem verè diligit, qui non diligit proximum, cum, teste S. August. *l. 8. de S. Trin. c. 8.* dilectio Dei, tanquam caussa, dilectionem proximi in se contineat,

neat,

neat. Quiſquis enim verè Deum diligit, etiam quæ Dei ſunt, propter Deum, diligit; immo & mandatum Dei diligit ſeruátque, qui Deum diligit. Hinc *1. Ioan. 4. 20*, dicitur: *Si quis dixerit, Quoniam diligo Deum, & fratrem ſuum oderit, mendax eſt, qui enim non diligit fratrem ſuum, quē videt, Deum quem non videt, quomodo poteſt diligere? Et hoc mandatum habemus à Deo, vt qui diligit Deum, diligat & fratrem ſuum.*

Ciconiæ ſanè ſe ipſas, in prole, amant, cum Platani folia, naturæ induſtriâ, contra Veſpertiliones adhibent. Et homines quoque, vt ſe ac *oua*, pignoráque ſua tueantur, quid non animo adinveniunt? At hæc eſt menſura charitatis, vt eâdem diligentiâ utantur, in alio quoque proximo, proximíque rebus tuendis. At quis eâdem induſtriâ proximum curat, qua ſe ipſum, aut ſuos? Quem tamen proximum *qui diligit, legem impleuit, Matth. 7. 12.* quia *plenitudo legis eſt dilectio. Rom. 13. 8.* & *finis præcepti eſt charitas. 1. Tim. 1. 5.* IV.

Etſi enim duo charitatis præcepta, nempe *diliges Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua*, &: *Diliges proximum tuum, ſicut te ipſum*: ac *in his duobus mandatis uniuerſa lex pendeat & prophetæ*; tamen non ſolùm omnia mandata cetera huc tendunt, vt Deum diligamus, quantùm poſſumus, & V.

omnia bona, quæ nobis ipsis optamus, optemus & proximo; sed etiam hæc ipsa duo mandata ita se mutuò velut catena trahunt, adeóque sequaciter inferuntur, vt verè *qui diligit proximũ, legẽ impleat*. Qui enim Deum diligit, diligit pertinentia ad Deum, eiúsque mandata obseruat. Et *ipse Christus dixit*, ait S. Augustin. *tract. 9. in 1. epist. Ioan. 4. 20. Dedi vobis præceptum, vt diligatis inuicem: quomodo diligis eum, cuius odisti præceptum? Quis est, qui dicat: Diligo Imperatorem, sed odi leges eius? In hoc intelligit Imperator, si diligis eũ, si obseruentur leges eius per prouincias. Lex Imperatoris quæ est? Mandatum nouum do vobis, vt vos inuicem diligatis? Dicis ergo te diligere Christum? serua mandatum eius, & fratrem dilige. Si autem fratrem non diligis, quomodo eum diligis, cuius mandatum contemnis?* Ergo qui diligit Deum, diligit proximum, quia seruat Dei mandatum.

VI. Sed & qui diligit proximum, diligit Deum. Nam, *vt perfecta iustitia sit diligere proximum, Deum in caussa habere necesse est*: inquit S. Bern. *tract. de dilig. Deo, alioqui proximum purè diligere, quo modo potest, qui in Deo non diligit? Porrò in Deo diligere non potest, qui Deum non diligit. Oportet ergo Deum diligi priùs, vt in Deo diligi possit & proximus*. Qui enim proximum propter Deum diligit, Deum magis diligit. *Propter quod enim*

unum-

unumquodque tale, illud magis tale est. 1. Post. c. 2. Arist. Hinc fidenter & verè ait Apostolus: *Gal. 6. 2. Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi.* Illud necesse est ergo, vt *onera alterius* portemus, & eum diligamus, etiamsi sit nobis onerosus. Proximus enim est *omnis homo,* teste S. August. *Serm. 59. de temp. Omnes proximi sumus conditione terrenæ natiuitatis, & mortalitatis, & etiam spe cælestis hæreditatis: quia nescimus quis quid futurus sit, quoniam aut Iudæus, aut hæreticus, aut Paganus, fortè enim per misericordiã Dei conuertetur ad Deum, & inter sanctos primum locum habere merebitur.* Diligendus est ergo, & res eius haud aliter defendendæ, quàm nostræ; hoc est, sicut ciconia sua *oua* defendit viribus, industria, vigilantia, à quibus sterilitatem omni studio amolitur. Hæc est mensura proximum diligendi, vt eum sicut nosipsos, diligamus. O quantum à mensura hac quotidie abscedimus! non ciconiæ, sed noctuæ appellandi!

Vt se quisq; iuuet, quas non excogitat artes?
Alterius caussâ, quàm citò fessus erit?

Ova calore, opera charitate promota.

EMBLEMA XXIV.

SI CALEAS INTVS, NVLLA NOCEBIT HYEMS.

I. D*Ecimo ſexto anno regni Dauidis Scotorum regis*: *ſalutis autem anno* M. CCC. XLVII. *in Albione inſula, oues non pepererunt, corui atq; monedulæ hyeme quidem pullos eduxerunt, æſtate non.* ait Hieronym. Cardanus *lib. 2. de rer. Variet. c. 13.* Deinde rationem naturalem ſubiungens, *cur hyeme corui oua poſuerint, æſtate autem minimè*, ait: *Quoniam calida fuit ea hyems, & præcox, vt ita dicam. Aues autem calore oua edunt. Vnde & ars docet ruſtica, oua gallinarum plurima hyeme habere, ſi in calido loco alantur.*

Quid

Quid igitur mirum eſt, calidam temperiem cæli aues ad pullos edendos excitaſſe? tum maximè, ſi cibi calidi acceſſerunt? Et paulò poſt: *Ita arbores quaſdam igne fouemus in hyeme. Exhauſtis igitur viribus in hyeme, nihil mirum eſt, aut fuit, aues in æſtate ceſſaſſe.* E qua hiſtoria, haud obſcurum eſt arbitrari, ſi cum partu etiam vires creuiſſent, geminato calore, fœcunditatem quoque fuiſſe geminandam.

Sicut prorſus quidquid ex calore charitatis fit, apud Deum, meretur augmentum charitatis. Quàm enim quiſque plurimis illum ſtudijs colit ac amat, tam maximè donis ille præmiiſque ſolet redamare; amat enim amantem, immo prior diligit, vt diligatur, itáque dilectus flammam refundat luculentiorem. Ergo, vt calor *oua*, ſic charitas opera promouet; quæ quia non adimunt, ſed addunt charitati vires; ſemper creſcunt, ſi ſinantur creſcere. *Probatio dilectionis*, ait D. Gregorius, *hom. 30. in Euang. exhibitio eſt operis: Verè enim diligimus: ſi, ad mandata eius, à noſtris nos voluptatibus coarctamus.* Si enim, vt docet S. Auguſtin. *l. 3. de doctr. Chriſti. c. 10.* charitas eſt *virtus diuinitus infuſa, qua Deus propter ſe diligitur, proximus autem propter Deum*, nonne velut ignis facit nos calere, immo ardere? hoc eſt, Deum & proximum ardenter diligere? & tantò ardentiùs proximum, quantò ar- II.

dentiùs

dentiùs ipſum Deum? Pulchrè Dorotheus *diſcurſ. 6. de non iudicando*, & S. Bonau. *in ſtim. p. 2. c. 7.* docent, ſicut duæ lineæ à circumferentia ad centrum ductæ, eò ſibi, quò centro fiunt viciniores; ita arctiùs inter ſe ſemper coniungi eos homines, qui arctiùs Deo coniunguntur. Itaque pari gradu creſcunt Dei proximíque dilectio.

III. Quid autem eſt illud, *Deum & proximum diligere*, niſi ad Dei honorem, & proximi ſalutem opera multa, velut *oua*, producere? Hoc charitatis calore impletus S. Franciſcus Xauerius, cum Deus illi oſtendiſſet, quantum pro eius honore laboris ſupereſſet exhauriendum, ingenti pectoris æſtuantis ſingultu ingeminauit illud: *Ampliùs Domine, ampliùs*: *Ignis* iſte *nunquam dicit ſufficit. Prou. 30. 16.* Semper *plus*, *ultra* quærit. Quare meritò D. Bern. *tract. de diligendo Deo.* ait: *Cauſſa diligendi Deum, Deus eſt, modus, ſine modo diligere.* Qua de cauſſa *toto corde animáque*, & *omnibus* eum *viribus diligere* iubemur. *Matth. 22. 35.* qui eſt modus ſine modo: proximos autem eo modo; quo nos ipſos diligimus.

IV. Itaque tam proximi, quàm Dei dilectio (velut calor frondes, aut *oua*) opera charitatis producit. Quid enim cupimus, ſi cupimus nos diligi? nempe nobis benè optari, & fieri ab altero: Ergo & Deum tunc demum, aut proximum, dili-

ligi-

ligimus, ſi ei, bona optemus, & quà fas eſt, exhibeamus. *Charitas Dei dicta eſt*, ait S. Aug. *l. de Spir. & lit. c. 32. diffundi in cordibus noſtris, non qua nos ipſe diligit, ſed qua nos facit dilectores ſuos; ſicut iuſtitia Dei, qua iuſti eius munere efficiamur; & Domini ſalus, qua nos ſaluos facit, & fides Chriſti, qua nos fideles facit.* Vbi de habitu diligendi ſermo eſt, qui à Deo in cor noſtrum diffunditur, ſicut calor cæleſtis in plantas, vel animantes; vt frondeant, vel pariant.

Ex iſto diligendi habitu, poſtea actus diligendi effunditur à corde noſtro, in Deum & proximum; quia teſte Apoſtolo *1. Tim. 1. 5. finis præcepti charitas*; ſeu opera Charitatis; eò etiam tanto potentiora, quia vis eorum quodammodo duplicatur, cum & ab altero, qui amatur, aliquid accedat. Idem enim vult: & *Non caret effectu, quod voluêre duo.* Porrò nemo amante minùs eſt ocioſus: nec vlla res vehementiùs, agit quàm charitas. Cuius opera, velut *oua*, producentis, illuſtre exemplum recenſet Ruffinus Aquileienſis Presbyter *c. 5. libri, qui de vitis Patrum eſt.* In vrbe enim refert, Thebaidis Oxyrincho, ciues tanto omnes inter ſe charitatis incendio arſiſſe, vt religioſorum potiùs, quàm ciuium ſeptum, & cœnobium quàm vrbs fuiſſe videretur. Primores huius ciuitatis ne negligerent opera charitatis, certos ſolebant conſtitue- V.

re,

re, qui in aditu ac portis ciuitatis, totos dies excubarent, & quemadmodum alij se occultant, ad hospites declinandos, ita illi, multóque magis inuigilarent, ad aduenas excipiendos; saliebántque gaudio, si peregrinos nacti essent ad hospitia deducendos. Tantáque flagrabant passim omnes charitate, vt certatim quisque domum suam pertrahere niteretur, quem nouum, in præsens, hospitem vidisset aduenisse. Quod & ab Abraham, ac Lotho patriarchis legimus factitatum, qui præ foribus peregrinos operiebantur, & ad se diuertere cogebant. Nunc fores clauduntur, & dominus domi esse negatur; immo si fortè, per fenestram prospiciens, arbitratur se non nosci, ipse se negat esse domi. Quod homines nunquam facerent, nisi frigidi essent, & totam hyemem in corde ferrent, loco charitatis.

Cum calor ingentes doceat perferre labores,
Quàm meritò frigus dicitur esse pigrum?

Ova plumis fota, miſericordiæ ſymbola.

EMBLEMA XXV.

FIAM LIBENTER NVDVS, VT CHRISTVM TEGAM.

V*Iuere palumbes ad* XXX. *annum, aliquos ad* XL. *habemus autores*, ait Plin. *lib. 10. c. 35. Nigidius putat, cum oua incubat, ſub tecto nominatam palumbem relinquere nidos. Pariunt autem poſt ſolſtitium.* Hæc ille, ſolſtitium hibernum, intelligens. Nam Andr. Alciatus, *embl. 193.* hos verſus habet: 1.

Ante diem vernam boreali cana palumbes
Frigore nidificat, præcoqua & oua fouet:
Mollius & pulli vt iaceant, ſibi vellicat alas.
Queis nuda hiberno deficit ipſa gelu.

Alio-

II. Aliorſum hæc ille, in Medeas, & Prognas ſcilicet, matréſque in propriam ſobolem crudeles vibrat. Ego opera miſericordiæ nos eo exemplo doceri extſtimo: qui ſi *miſericordes* fuerimus in homines, miſericordiam Dei inveniemus, nec etiam longâ tantùm cum palumbe, ſed æternâ etiam vitâ digni. *Matth. 5. 7.* Neque ſine cauſſa dixit Saluator. *Luc. 16. 9. Facite vobis amicos de mammona iniquitatis: vt cùm defeceritis, recipiant vos ad æterna tabernacula.* Quo pacto autem amicos facere poſſumus tales, aut miſericordiam exhibere luculentiùs, quàm vt, palumbem imitati, plumas & alas nobis vellamus, noſque ipſos nudemus, vt pauperes Chriſti integamus?

III. Præceptum id eſt, ſub æterni ignis commi natione, arbori fructum bonum non facienti, latum. *Qui habuerit ſubſtantiam huius mundi,* ait Ioannes *1. Ep. 3. 17.* & *viderit fratrem ſuum neceſſitatem habere, & clauſerit viſcera ſua ab eo: quomodo charitas Dei manet in eo?* Et *Luc. 3. 33. Qui habet duas tunicas, det non habenti: & qui habet eſcas, ſimiliter faciat.* Merces verò cælum, pro tunica, promittitur. *Tunc* enim, vt eſt *Matth. 25. 34. dicet rex his, qui à dextris eius erunt: Venite benedicti Patris mei, poſſidete paratum vobis regnum à conſtitutione mundi: eſuriui enim & dediſtis mihi manducare: ſitiui, & dediſtis mihi bi-*

ere:

bere: hospes eram, & collegistis me: nudus, & cooperuistis me &c. Quidquid enim pauperi fit, fit Christo.

Quod vel in S. Turonensi Episcopo, Martino apparuit; qui adhuc Catechumenus, cum Ambiani mendicum sua veste texisset, vt est apud. *Sur. in eius vita*, vidit postea ipsum Christum, in eadem veste, & audiuit dicentem: *Hac me veste Martinus Catechumenus contexit.* Illud quoque fuit haud paullo memorabilius, quod de S. Ignatio nostro, vestem preciosam exuente, eámq; pauperculo donante, vt ipse vili pannucia, saccóque contectus incederet, refert Ribad. *lib. 1. cap. 4.* Ob hanc, & multas præterea caussas, in pauperes benigni fuêre Franciscus, Eduardus, Oswaldus, Gregorius, Iulianus, Chrysostomus, & Otho Bambergensis Præsul, Bernardinus, & vel maximè Ioannes Eleemosynarius. IV.

Immo ipse S. Paulus, cuius *2. Cor. 8. & 9.* illa sunt: *In præsenti tempore, vestra abundantia, illorum inopiam suppleat: vt & illorum abundantia vestræ inopiæ sit supplementum.* Plura etiam *1. Cor. 16.* Et S. Gregorius uterque, Nazianzenus, & Nyssenus, quorum ille unam, iste duas *orationes de pauperibus amandis*, scripsit. Quos iuvare, multis nominibus præclarum est, tametsi misericordia, cuius eleemosyna actus est, finem aliũ V.

non habeat ex natura sua, quàm vt quoquo modo miserorum miseriam subleuet, hæc tamen ipsa subleuatio multos habet effectus, & priuilegia, quæ totis ostijs in hominem misericordem immittuntur.

VI. Nam I. Colitur hoc genere Deus, tanquã hostia: immo, vt est *Prov. 21. 3. Facere misericordiam, magis placet Domino, quàm victimæ.* II. Misericordia *ipsa est, quæ purgat peccata,* ait Raphaël *Tob. 12. 8. & facit invenire misericordiam, & vitam æternam.* III. Cur ergo non etiã mortem felicem? *Psal. 40. 1. Beatus, qui intelligit super egenum & pauperem, in die mala liberabit eum Dominus.* IV. Cur non judicium clemens? *Matth. 25. 34. Eleemosyna,* enim teste Chrys. *hom. 33. ad pop. Christi adstat tribunali, non tantùm patrocinans, verùm & ipsi persuadens Iudici, vt reo patrocinium præstet, & pro eo sententiam ferat: & licet millies peccauerit, coronat, & victorem promulgat.*

VII. Hinc refert *hom. 32. in Euang.* S. Gregorius, duos Martyres, peregrini habitu, piæ cuidã feminæ apparuisse, quæ pro more eleemosynam porrigeret, itáque eam affatos esse: *Nobis modò opitularis, tibi nos extremo, & periculosissimo Mundi die opitulabimur.* V. Non Purgatoriũ tantùm, sed Gehennæ quoq; flam̃am exarmat. *Eccli. 3. 33. Ignem ardentem extinguit aqua, & eleemosyna* resi-

resistit peccatis. VI. Adeò Numini placet eleemosyna, vt Apostolus *Phil.4.18*. eam vocet *odorem suauitatis, hostiam acceptam, placentem Deo*. Vis videre, quàm placentem? Ribadeneira *in vita S. Catharinæ Senensis* scribit, eam, cum ei aliud nihil esset ad manum, crucem argenteam pauperi dedisse; cum qua proinde Christus Catharinæ se spectabilem dederit, addideritque, se illam olim crucem, in extremo Iudicij die, toti Mundo ostensurum.

VII. Cæli minacias placat, ianitores conciliat. Chrysost. *hom. 36. ad pop. Tanta vis est eleemosyna, cum multa fiducia suos introducit alumnos: est enim cæli nota ianitoribus sponsalis thalami fores obseruantibus, quin & venerabilis &c.* Hinc rex Franciæ Robertus, teste Baron. *Ann. 1033. & Bodin. lib. 6. de Repub. cap. 2.* quocunque iret, plaustra pauperum circumvehebat, tanquam exercitum, vt aiebat, quo cælum iret expugnatum: Dicebáque, *hoc esse genus hominum, quibus Deus cælesti regni portas tradidißet, ijs aperiendas, qui in ipsos misericordiæ viscera prius aperuissent.* IIX.

IIX Deum imitatur, & *ubi Deus curam misericordiæ inuenit*, ait S. Leo *Serm. 10. de quadrag. ibi imaginem suæ pietatis agnoscit*. IX. Misericordia, dum dat, nihil perdit; multùm, imo centuplum lucratur. *Prov. 28. 27. Qui dat pauperi, non indigebit; qui despicit deprecantem sustinebit* IX.

nebit penuriam. Luc. 6. 38. Date, & dabitur vobis. Vnde eleemosyna semen vocatur. *2. Cor. 9. 10.* Exempla sunt, *in vita S. Ioan Eleemosynarij, apud Sur. tom. 1. Sophronium Prat. spir. cap. 195. & c. 185.* & alios. Illud solùm aduertas velim, ne Palumbem liberalitate tantùm, sed etiam humilitate imiteris; sed ex illa fabula, in qua *Nigidius putat, cum oua incubat, sub tecto nominatam palumbem relinquere nidos,* historiam facias; nec nominari cupias, aut *tuba ante te canas, cum facis eleemosynam. Matth. 6. 2. sed te faciente eleemosynam, nesciat sinistra, quid faciat dextera tua.* Dare, vt dare videaris, non est pauperum misereri, sed ventos aucupari; nec cælum, sed laudes emere, ah nimis citò perituras.

Vt benè sit pullis, proprias è corpore plumas
Vellere, sollicitæ non dubitatis aues.
Quid faciunt homines? auibus contraria. Sæpe hos,
Vt caleat nidus, pluma aliena tegit.

Ovo

Ovorum coctio, & diuini Amoris acquiſitio inter ſe ſe pariantur.

EMBLEMA XXVI.

HIS ARTIBVS OVA CALESCVNT.

E*Xiſtimant quidam, diuturna rotatione oua* I.
fundæ impoſita excoqui: quod Babylonios feciſſe comperio, teſte Cœlio Rhodigino. Sed non eſt difficultas excoquere, ſi rotentur celerrimè: verùm vt tam diu celeritérque rotentur, labor. Cardan. *l.7. de rer. Var. c. 39.* Et ſubſcribit Vlyſſes Aldrouandus *lib. 14. Ornitol. c. 1.* his verbis: *Præter iam dictos ſimplicis coctionis modos, vnus ſupereſt, quo Babylonios venatores vſos Cœlius teſtatur: is autem eſt talis: Oua cruda fundæ imponebant, & tam diu rotabant, donec ex eiuſcemodi mo-*

tu coquerentur. De hac autem circumactione, vibratione, ſeu vertigine aſſidua, qua *oua* rotata coquebantur, Cœlius agit *Antiq. lect. 5. c. 12.* itémque Suidas, & complures, qui non ſolúm laudant Babylonios, quòd *oua* ſine coquo & foco, ſed etiam eodem, quo pugnabant inſtrumento, præpararent. Libya quoque ne, vt in prouerbio accuſatur, *ſemper adferre mali quidpiam* videatur; in ardenti ſabulo, arenı́ſque æſtuantibus *oua* coquit. Alij refuſis de ſpeculo concauo radijs, *ouum centro radiorum admotum*; alij, *in calce viuâ, affuſione frigida ad calorem excitatâ*, coquunt. Alij alijs modis, *ſub cinere, ſub axilla* &c. id conſequuntur.

II. His ijſdem ferè modis homines diuina charitate incaleſcunt. I. Si à fortuna alijſúe caſibus rotentur, tum enim Deus dulceſcere, cum Mundus amareſcere incipit. *Imple facies eorum ignominia, & quærent nomen tuum, Domine. Pſ. 82. 17.* II. Si, vt *ouum*, nos rotari ſinamus; & patientia fulti, à charitate nos ſeparari non ſinamus. Hinc *charitas patiens eſt*, S. Cypr. *l. de bono patient.* *Tolle charitati patientiam, & deſolata non durat.* Sanè nec proximo *ſeptuagies ſepties* ignoſcere, nec *cum eo pacem ſeruare*, nec *inimicum diligere* quis poteſt, ſi non *oui* inſtar ſinat ſe rotari, omniáque velit ſuſtinere. Quod ſi ſuſtineat, ſentiet ſe ſemper magis magíſque incaleſcere, & plura pati velle.

III. Si

III. Si velut à ſpeculo radium, ita à proximo recipiat charitatem. Teſtatur, *poſt Metaphraſtem 14. Maij. Baron. An. 318.* S. Pachomiũ adhuc militem, & nulla tum fidei noſtræ arcana doctum, ea re maximè ad Chriſtum & Chriſtianam religionem adductum, quòd videret Chriſtianorum charitatem; tum ſcilicet, cum Conſtantini Magni militibus ſtipem & annonam, quæ eos defecerat, quærentibus, videret quoſdam, ſingulari beneuolentiæ ſignificatione, paſſim certatímque in domos ſuas ultro inuitantes, & neceſſaria omnia offerentes; peregrinam hanc & inſuetam vulgò liberalitatem admiratus, quæſiuit: *Ecquodnam id genus hominum, tam præter conſuetudinem communem beneficum?* Vbi, Chriſtianos eſſe, intellexit. *Pape*, inquit, *non poteſt, non optima eſſe religio, quæ ita ad charitatem inſtituit homines; eam ergo complecti quid vetabit?* Innumera ſunt veteris & noui Teſtamenti exempla, quibus oſtenditur, Deum miſsâ cælitus charitate, velut *ignitis linguis*, homines, per homines incendiſſe. III.

IV. Si, velut affusâ frigidâ latens in calce æſtus extinguitur; ita prauæ cupiditates, amórq; proprius mortificetur, qui amori diuino è diametro repugnat. Clarè S. Aug. *l. 14. ciuit. Fecerunt*, inquit, *ciuitates duas amores duo, terrenam ſcil. amor ſui vſque ad contemptum Dei; cæleſtem* IV.

verò amor Dei vsque ad contemptum sui. Denique illa in se ipsa, hæc in Domino gloriatur. Illa enim quærit ab hominibus gloriam, huic autem Deus conscientiæ testis maxima est gloria. Extincto igitur amore sui, velut *calce viua aquis perfusa*, calor subit diuinus. Quod testatur idem Augustinus *lib. 83. qq. q. 36.* dicens: *Nutrimentum charitatis, est imminutio cupiditatis: perfectio, nulla cupiditas. Quisquis igitur eam nutrire vult, instet minuendis cupiditatibus.*

V. V. Si, vt *oua* sub cineribus calefiunt & coquuntur, ita per humilitatem, veniamus ad charitatem. *In nullo enim hæ virtutes*, ait S. Ambros. *ep. 84. l. 10. ab inuicem diuiduntur, & ambarum tam indiscreta connexio est, vt qui in vna earum construitur, simul vtraque potiatur. Sicut enim pars charitatis est humilitas, ita pars humilitatis est charitas. Et si illa recolamus, quæ sine bono charitatis infructuosa esse Apostolus definiuit, inueniemus eadem similem habere charitatem, si eis humilitas vera defuerit. Quem enim fructum habebit, aut cum inflatione scientia, aut cum humana gloria fides, aut cum iactantia largitas, aut cum elatione Martyrium?* Et S. Aug. *ser. 10. de verb. Dom. cogitantem magnam fabricam construere celsitudinis, de fundamento priùs* iubet *cogitare humilitatis*, nam iuxta *1. Cor. 13. 5. Charitas non inflatur, non est ambitiosa.*

VI. Si,

VI. Si, velut *oua*, ſub alis Chriſti crucifixi calefiamus, & ſemper memores, nos Deo incoram aſſiſtere, beneficia eius perpendamus. S. Bern. *ſerm. 20. in Cant. Eſt quod me plus mouet, plus vrget, plus accendit. Super omnia, inquam, reddit amabilem te mihi,* IESV *bone, calix, quem bibiſti, opus noſtræ redemtionis. Hoc omnino amorem noſtrum facilè vendicat totum ſibi, &c.* Plus enim in Mundo reparando, quàm fabricando laborauit. In digito nos condidit, in brachio redemit. VI.

Ecce quot, & quantis oriuntur ab artibus ignes!
Quàm varijs fas eſt incaluiſſe modis!
Sæpe ſerena dies diuinum accendit amorem,
Sæpe hic ex ipſis naſcitur ignis aquis.
Non homo, ſed glacies ergo eſt duriſsima, quiſquis
Inter tot flammas frigidus eſſe poteſt.

Ouum insulsum, insulsus & imprudens homo.

EMBLEMA XXVII.

QVANDOQVE ANIMA PRO SALE, QVANDOQVE SAL PRO ANIMA EST.

1. CVm Iob *cap.* 6. *v.* 6. ostendere vellet, se inter tot adversa, meritò aliquid solatij quæritare, dixit: *Aut poterit comedi insulsum, quod non est sale conditum?* quasi ita argumentaretur; si nemo non in *ouo*, alioqui lacteo & delicatissimo nutrimento, salem saporémque quærat; immeritò contra me stomachamini, qui non deliciarum, sed malorum meorum quæro condimentum. Eo enim in loco, *iuxta Hebræum R. Dauid, R. Leui. Pagnin, Regia* ita legunt: *Aut est*

est sapor in saliua, vel in albumine oui, aut uitelli? Scilicet liquidum & pellucidum, instar saliuæ in *ouo*, est *albugo*; crassius quod est, vitellus est. Sicut ergo *album*, aut *croceum oui*, etsi ex se alimentum præbeat lacteum, temperatissimum, & nutritioni aptissimum, miniméq; excrementosum, tamen sine sale acescit, & stomachum mouet.

Ita nulla etiam virtus sine sale sapientiæ sapit; & vt Iuuen. *sat. 10.* canit. *Nullum Numen abest, si sit prudentia.* Eam ob caussam *Eccli. 32. 24.* dicitur: *Fili sine consilio nihil facias, & post factum non pœnitebit.* Et Aristoteles *6. Eth. 13: Constat neque propriè bonum esse sine prudentia, neque prudentem sine morali virtute quempiam esse.* Tullius quoque *2. Tuscul. Sine prudentia*, ait, *ne intelligi quidem ulla virtus potest.* S. Bern. *Serm. 49. in Cant.* idem docet, his verbis: *Tolle discretionem, & virtus vitium erit, ipsáque affectio naturalis in perturbationem magis conuertetur exterminiúmque naturæ.* Idem tradit S. August. *lib. 1. de morib. Eccl. c. 24.* additque prudentiæ excubias esse, atque diligentissimam vigilantiam, *ne subrepente paulatim mala suasione fallamur.* Quin, teste Cassiano *Collat. 2. c. 4. Omnium virtutum generatim, custos, moderatrixque, discretio est.* Ac D. Ambrosius *lib. 1. de offic. c. 24.* affirmat, scriptores virtutum Cardinalium, primo II.

loco,

loco, constituisse *prudentiam, quæ in veri vestigatione versatur, & scientiæ plenioris infundit cupiditatem.* Est enim prudentia, vt scribit S. Aug. *lib. 83. qq. q. 31. rerum bonarum, & malarum, & neutrarum*; seu, vt vult *lib. de lib. arb. c. 13. appetendarum, vitandarumue scientia.*

III. Cuius idem S. Pater, *priore loco*, tres ponit partes. Prima est memoria, *per quam animus repetit illa, quæ fuerunt.* Secunda *intelligentia, per quam ea perspicit, quæ sunt.* Tertia *prouidentia, per quam futurum aliquid videtur antè, quàm factum est.* Adiungit S. Thom. *22. q. 49. docilitatē*, qua consilijs audiendis, libris legendis, vel experimentis capiendis, discimus, quid sit, agendum: *solertiam*, quæ est celeris coniectatio; *rationem*, seu cognitionem vnius ex alio; *circumspectionem*, seu accuratam circumstantiarum considerationem: & *cautionem*, seu adversus mala bonis consilijs obstantia provisionem.

IV. His prudentia constat, quæ ad tres diversas actiones suas faciliùs parturiendas, teste Philosopho *6. Ethic. c. 9. & 10.* tres habitus secum affert: *Eubuliam*, quæ iuuat in medijs, seu consilijs, ad finem obtinendum inveniendis: *Synesin*, quæ iuuat, vt bene iudicemus de ijs, quæ lege aliqua definita sunt: *Gnomen*, qnæ acuit judicium, in ijs, quæ nulla lege constituta, tamen in praxin veniunt. Ita actiones prudentiæ sunt

con-

consilium de medijs, *iudicium* de electione aptiorum mediorum, itemque *imperium*, quem actũ præcipuum prudentiæ esse docet Arist. *6. Ethic. c. 5. & 8.* (licet recentiores eum actum esse dicant volũtatis, vide Theophil. Raynaud. *Moral. discip. dist. 3. n. 428.*) quo ratio voluntati imperet, vt quod inventum judicatúmque est, exequatur.

V. Ex quibus fit clarum, id quod sal est *ouo*, aut cibis ceteris insulsis, esse quoq; prudentiam ceteris virtutibus. Hanc Christianis omnibus esse pernecessariam, ostendit ritus ille, quo infanti, in baptismo, sal in os inditur. Et Apostolis Mundo cælestem sapientiam allaturis Christus dixit: *Vos estis sal terræ. Matth. 5. 13.* nempe id docuerunt, vnde Christi doctrinâ omnia aspera condiantur, & vigorem acquirant. Quia *prudentia Spiritus, vita, & pax. Rom. 6. 8.* & vera prudentia, semper sociam habet Dei cognitionem. *Fuit in S. Abraham primo loco prudentia*, ait, S. Ambros. *l. 1. de offic. c. 25. de quo dicit scriptura: Credidit Abraham Deo, & reputatũ est illi ad iustitiam. Nemo enim prudens, qui Deum nescit. Deniq; insipiens dixit, quia non est Deus.* Hac prudentia quia impij, & pessimorum consiliorum certi carent, meritò in eis dicitur, nec *mica salis* esse. Quod aliò dixit Catullus, cum dixit: *Nulla, in tam magno est corpore, mica salis.* Et fortè idcirco quo-

quoque malus dæmon, etiam cum opiparam ſuis aſſeclis menſam inſtruit, plerumq; ſalem non apponit, vt vel hinc appareat, omnem illicitam voluptatem eſſe inſulſam, & rationi repugnantem: certè profanam, vt menſa eſt, ſine ſale. Ouidij. 1. *Faſtor.* ſunt illa:

Antè, deos homini quod conciliare valeret,
Far erat, & puri lucida mica ſalis.

Nunc Deum homini quod conciliat, prudentia eſt, ſine qua homo *ouum* eſt, ſed inſulſum.

Cur tot ſtulteſcunt homines? vis noſcere cauſſam?
Quòd delectentur, non ſale, ſed ſalibus.

Ovorum custodia, iustitiæ doctrina.

EMBLEMA XXVIII.

ZELAVI SVPER INIQVOS, Psal. 72, 1.

PRudentia sine iustitia nocet, ait S. Ambros. I.
lib. 2. de Abraham. Iustitiæ symbolum est aquila, quæ, quoad viuit, neque nidum, neque locum mutat, sed vnoquoque anno ad eundem reuertitur. Aristoteles *9. Histor. c. 32.* docet, *diuturnitate eiusdem nidi viuacitatem declarari*; quod verum non esset, ni ei perpetuò idem esset. Quare, teste Aldrouando, *lib. 1. ornith.* hinc obseruatum est, aquilam alioqui bene constitutam, ob connatum tamen aërem, & domesticum cælum, longè diutiùs viuere. Idem auctor *eod. lib. pag. 36.* post Plin. *l. 10. c. 3.*

&

& Holcot. *in lib. Sapi. lect. 36.* de aquilis ſic loquitur: *maxima difficultate fouendis, ad excluſionem, ouis dant operam, nec omnino pullos excluſuræ eſſent, niſi Aëtitem lapidem in nidum importarent. Ipſæ enim adeò exæſtuant, vt oua prope excoquantur (incaleſcunt enim tantopere, ac ſi bulliant) quare neceſſe erat eius lapidis refrigerio feruorem temperari, & peculiari, qua pollet vi, accelerari partum. Et cum binos tantùm lapillos, nempe marem & feminam (vt quidam volunt) in nidum inferant, binos etiam tantummodo pullos pariunt. Alij ideò hoc fieri dicunt, vt lapidum pondere depreſſus firmiùs conſiſtat nidus.* Alij occultam vim lapidi ineſſe fingunt, contra ventos; contráque tempeſtates, à quibus nidum faciant immunē.

II. Hieroglyphicè, per aquilam, quæ lapidem in nidum, hoc pacto, infert, ſignificatur homo, qui alicubi firmas ſedes fixit; ſed maximè, qui ſe firmat æquitate. Nam hac ſe homo tuetur, contra iniurias, non iam cæli, ſed terræ, & hominum: hac nimium ardorem vindictæ temperat, ne vt Terent. *in Heautontim;* ait, *ius ſummum ſumma* fiat *malitia*; & à ſella iudicis, ad ſcenam veniatur crudelitatis. Sine hoc lapide, videas nihili ferè cauſſa, ſeruos virgis variatos, aut loris bubulis variegatos; ſubditos, vſque ad ſanguinem emunctos; curias ipſas, non iuſtitiæ conclauia, ſed ſtabula ſæuitiæ nominari. Meminit

minit talis lapidis etiam, Lucan. *l. 6. Quæq; sonant fœtâ tepefacta sub alite saxa*, & S. Hieronym. *in c. 65. Isaiæ*, vbi hanc vim *amethysto* tribuit, quæ gemma censetur non tantùm resistere ebrietati, sed etiam virulenta animalia à nido auerruncare. *Aëtites* autem etiam hodie parturientibus adhibetur, ad accelerandum partum, magnitudine *ouo* par, aut ferè maior, colore, vel rubeus, vel puniceus, vel cinereus. Hoc ergo, aut simili lapide, aquila *oua* temperat. Pro quibus etiam acriter pugnat cum dracone. *Hic aquilæ consectatur oua*, ait Plin. *l. 10. c. 4. auiditate malefica, at illa ob hoc rapit, vbicunque visum, draconem.* Idem *in Theriacis* scribit Nicander, & *l. 1. de diuin.* Cicero, eúmque imitatus Maro *l. 11. Æneid.* & Ouidius *4. Metam.*

Iustitiæ itaque typus est aquila, & aquilæ III. tam nidus, quàm lapis, ardórque pugnandi. Si enim, vt post Aristot. *5. Ethic. c. 1. & 3. Politic. 5.* definit D. Ambros. *1. offic. c. 24. iustitia est, quæ suum cuique tribuit, alienum non vendicat, &c.* Profectò aquila suo nido contenta, nec, more iniustissimorum passerum, aut cuculi, ampliter habitatura, alienos nidos occupans, egregiè docet eos, qui per fas & nefas agrum agro, siluam siluæ, domum domui adijciunt, suis rebus contentos esse oportere; neque tam numero ædificiorum, & pratorum, ac latifundorum,

quàm æquitate homines ornari. Pulchrè S. Aug. *in Ps. 64.* illa verba: *Sanctum est templum tuum, mirabile in iustitia: Non dixit,* ait, *templum sanctum tuum mirabile in columnis, mirabile in marmoribus, mirabile in tectis auratis, sed mirabile in iustitia. Habes foris oculos, vnde videas marmora & aurum, intus est oculus, vnde videatur pulchritudo iustitiæ.*

IV. Hinc aquilæ nidus foris petra eſt, intus gemma eſt, *amethyſtus* ſcilicet, aut *aëtites.* Quid enim aliud *aëtites*, quàm ſcrupulus iuſtus & religio vellicans conſcientiam, refrigeranſque nimiam aut habendi, aut vindicandi cupiditatem? quæ *oua* conſiliáque ſancta omnia deſtruit, vbi non temperatur. Cuius rei tanta exemplorum occurrit multitudo, vt in hanc ſiluam ingredi non ſit conſultum; nî prolixus eſſe, nimiò ſtuderem. Multis certè lapides hi pondus addunt, vt nihil detrahant de ponderibus iuſtis; aut ut reſtituant, ſi detraxerunt. Denique vt eſt in *Proverb. 16. 11. pondus & ſtatera, iudicia Domini ſunt, & opera eius: omnes lapides ſacculi abominabiles regi, qui agunt impiè, quoniam iuſtitiæ firmatur ſolium,* ſicut nidus aquilinus.

V. Cum autem iuxta Philoſophum *5. Ethic. 1.* iuſtitia vel *particularis* ſit, quæ ius ſuum alteri reddit in particulari, vel *generalis*, quæ ſuum cuique tribuit, habito reſpectu ad bonum commune

ne Principis, vel Reip. quæ & *legalis* dicitur (eò quòd ſit conforme legibus, agere ea, quæ conducibilia ſunt communitati; ſiquidem leges ea præſcribunt, quæ communitati congruunt) fit ut iuſtitia ſubinde pro *ouis*, hoc eſt, pro particulari alterius iure; aliquando contra dracone͂, hoc eſt, contra publicum hoſtem Reip. debeat, more aquilæ, depugnare; neque verò parcere perniciosis. Iniuſtus enim eſt, qui patitur iniuſtos. Siquidem Iuſtitia etiam ita diuiditur, vt non tantùm *commutatiua* dicatur, qua quiſque rectè ſe habet, in commutationibus rerum, ſua cuique reddendo *ſecundùm Arithmeticam proportionem*; ſed etiam *diſtributiua* alia vocatur, quæ *ſecundùm geometricam proportionem* rectè diſtribuit, vel benè acta remunerando, vel malè geſta puniendo. Itaque non eſt innocens, quisquis diſſimulat nocentes. nec ſuccenſendum aquilæ, ſi perſequitur dracones.

Quisquis DRACONES *odit*, AQVILÆ *amet mores*.

Ova non è quovis cibo provenientia, & ab Americis vetita, Abstinentiæ Temperantiæque præconia.

EMBLEMA XXIX.

OVA NOCENT QVANDOQVE, OVIS QVANDOQVE NOCETVR.

I. G*Allinæ vinaceis sterilescunt, hordeo semicocto, & plura pariunt oua, & maiora. Nihil autem melius hyeme, quàm locus tepidus, Sol, granaq; calidiora, & vermes, qui è fimo oriuntur. Cardan. lib. 7. de rer. variet. c. 35.* Temperantiæ hæc effigies. Quanti enim, immo & quãtæ, non vinaceis, sed vinis mediciníſque escarijs sterilescunt? cum interim, qui *hordeo semicocto* victitant, atq; vilissimis ciborum, sæpè ven-

tre

tre ad insaniam raso, & corpore sint firmiores, & vultu habitiore? Ananias, Misaël, Azarias, contemto *cibo regio*, leguminibus vescuntur, & aquam bibunt *Dan. 1. 15. Post dies autem decem apparuerunt vultus eorum meliores, & corpulentiores, præ omnibus pueris, qui vescebantur cibo regio*, quibusq; ad mensam plenam rostrum deligabatur.

Danieli *Dan. 14. 35.* in lacum Leónum à II.
Deo, non ficedulæ, non perdices aut phasiani mittuntur, sed *messorum prandium, vt arbitror*, inquit Hieronymus, *rusticanum.* Elisæus 4. *Reg.* 4. 39. ad herbarum agrestium dapes inuitat filios Prophetarum. Fesso subter juniperum Eliæ per dapiferum Angelum epulas Monarcha cæli exhibet, 3. *Reg.* 19. 6. *Collyridam panis*, & pro massico, *vas aquæ.* Per totos 40. annos populus Israëliticus *mannâ & aquâ* satur vitam duxit, & robustus fuit: vix *Num. 11. 34.* carnes concupiuit, & mortem grassari vidit. Ipsi primi parentes eorumq; nepotes, & pronepotes, ad duo annorum millia, arborum fructibus & terræ oleribus, vitam sustinuerunt. Et quando homines aut fortiores, aut longioris ætatis fuerunt?

Quàm paternè monet Spiritus S. *Eccli. 37.* III.
32. Noli auidus esse in omni epulatione, & non te effundas super omnem escam, in multis enim escis infirmitas, & auiditas appropinquabit vsq; ad choleram.

leram. Quod vtique dici potuisset illi, de quo nonnemo scribit: *Dabo ego conuiuam, qui vna cæna sorbere XXV oua poterat, & tamen esurire. Ergo huic homini hecatombe ouorum opus erat, cuiusmodi ferculum apud Athenæum Ephippus nominat, & cum bellarijs deuoratum.* Ad aliquod abstinentiæ genus consuefacere nos vult Ecclesia, cum certis temporibus, Ouis, lacticinijs, alijsq; nonnullis cibis interdicit. Contra quam prohibitionem ne quid fiat, rectè faciunt, & multi ex obligatione officij, qui soliciti sunt.

IV. *Americis* (ait Henricus Salmuth *in tit. 1. lib. 2. Guidonis Pancirolli Nouor. Repert.*) *nullus ouorum in cibo vsus: quippe cum hæc pro venenatis habeant. Ideoq; non obstupescunt tantùm, si quis oua coram illis sorbeat; verùm etiam acriter eum increpant, quod minimè ferendum sit, vt quis gallinam in ouo comedens pullationem anteuertat.* Quæ vltima ratio si valet, neque vitulinâ quidem vesci oportet, sed expectandum erit, donec è vitulo bos fiat. Prior tamen caussa, etsi ex errore, & falsa veneni suspicione nascitur; tamen vtique ostendit à cibis corpus occidentibus abstinendum. Quantò magis ab illis, qui animæ mortem inferunt, non quia ipsi mali, sed quia eorum vsus, contra Ecclesiæ præceptum, malus & venenatus?

V. *Non enim fratres, leue peccatum est*, ait S. Ambros.

Ambrof. *Serm. 25. Fidelibus indictam Quadragesimam à Domino, non ieiunare, & ieiunia consecrata ventris voracitate dissoluere. Scriptum est, qui dicit se in Christo manere, debet sicut ille ambulauit, & ipse ambulare. Si vis ergo Christianus esse, debes, quod Christus, facere. Ille qui peccatum non habebat, Quadragesimam ieiunauit, tu non vis Quadragesimam ieiunare, qui peccas? Ille, inquam, peccatum non habebat, sed pro nostris ieiunauit peccatis. Qualis ergo apud conscientiam tuam Christianus es, cum Christo pro te esuriente, tu prandes? Cum Saluatore pro te ieiunante, tu reficeris? Non igitur, sicut dixi, leue peccatum est, indictum violare ieiunium.* Et S. Hieron. *in c. 10. Danielis, Hoc docemur exemplo*, ait, *tempore ieiunij à cibis delicatioribus abstinere (quod ego puto dici panem desiderabilem) nec carnem comedere, &c.*

Immo nec *oua*, quia & hæc inter cibos delicatiores. Nam S. Hieronym. *lib. 2. contra Iouinianum*, vt malos Christianos ventris sui idololatras, rubore perfundat, *ex Chæremone Stoico* memorat, veteres Ægypti Sacerdotes se se non *carnibus* tantùm, sed & *ouis lacteq;* solitos abstinere; cum nominent *ouum* quidem *carnes liquidas*, *lac* verò *sanguinem colore mutato. Lactis* autem vocabulo *butyrum*, *caseum*, aliáque *lacticinia* comprehendebant. Quæ omnia etsi non omnino parem alendi vim habeant, aut æquè sint de- VI.

 licata,

licata, ac carnes, veniunt tamen à carne, eique ſunt affinia. Quare licet, in multis locis tempore Quadrageſimæ, ob inopiam piſcium, & aliorum ciborum, non prohibeantur, prohibentur tamen in plurimis. jure, Sanctè, & more Sanctorum.

VII. D. Hieronymus *ep. 22.* Scribit, pro luxuria reputatum, ſi monachus non jam magnas ſtruices patinarias ante ſe haberet, ſed ſi vel coctum aliquid comederet. Egeſippus teſtatur, Iacobum fratrem Domini *vino & carne* abſtinuiſſe. Apud Clementem Alex. *l. 2. pædagog. c. 2.* Matthæus Apoſtolus *ſolis oleribus & pane* vitam tolerauit. Euſebius *l. 2. hiſt. c. 22.* teſtis eſt, Marci Euangeliſtæ diſcipulos *pane, ſale, hyſſopo & aqua* contentos fuiſſe. Paulus primus Eremita *dactylis*, initio, tum *dimidiato pane per coruum miſſo*, ſemel integro, cum hoſpite Antonio, lautè vixit, vt ſcribit *in eius vita* Hieronym. Caſſian. *l. 2. Collat. 19.* affirmat, ex ſententia Abbatis Moyſis refectionem ordinariam Monachorum à Senioribus ſtatutam, duo *paximatia*, ſeu duos paruulos panes, quos, ait, *vix libræ vnius pondus habere certiſſimum eſt*. Quid multa! Chriſtus conuiuium celebratiſſimum *Io. 6. 11.* è duobus tantùm ferculis, *pane & piſce* parauit, vt iſtos centum ferculorũ epulones in ruborem daret. Dedit.

Quod

Quod Ethnici quoque fecerunt. Nam & varrò in Satyra περὶ ἐδεσμάτων cænarum ciborumq; exquisitas delicias, & pleraque id genus, quæ helluones isti terra & mari conquirunt, exposuit inclusitque in numeros senarios. *Genere autem*, ait Gellius *l. 7. c. 16. Noct. Attic. nominaq; edulium, & domicilia ciborum omnibus alijs præstantia, quæ profunda ingluuies vestigauit, quæ Varro opprobrans executus est, hæc sunt fermè, quantum nobis memoria est: Pauus è Samo, Phrygia attagena, grues Melicæ, hædus ex Ambracia, pelamis Chalcedonia, muræna Tartessia, Aselli Pessinuntij, ostrea Tarentina, pectusculus Chius, elops Rhodius, scari Cilices, nuces Thasiæ, palma Ægyptia, glans Iberica: Hanc autem peregrinantis gulæ, & succos insuetos inquirentis industriam, atque has vndique vorsum indagines cupediarum, maiore detestatione dignas censebimus, si versus Euripidis recordemur, quibus vtebatur sæpissime Chrysippus Philosophus, tanquam edendi irritationes quasdam repertas esse, non per vsum vitæ necessarium, sed per luxum animi, parata atq; facilia fastidientis per improbam satietatis lasciuiam.* IIX.

Ova ſine coniugio nata, Temperantiæ fructum denotant.

EMBLEMA XXX.

VT VARIA, SIC FOECVNDA VIRTVS CASTITAS.

1. *IN animalibus quædam prouenire ex ouis, abſq; maſculo, tametſi maſculus ſit in ea ſpecie, multi crediderint. Etenim vt de piſcibus dicam, vbi mas nullus eſt in eo genere, haud inconuenit; immo fermè neceſſarium eſt, abſque maſculo oua fœcunda eſſe: at vbi adeſt mas, aut rariſſimum, aut omnino eſſe non poteſt, vt fœcunda ſine maſculo ſint oua. In plantis autem, quoniam plurimis modis proueniunt, ſexuum perfectio generationem expolit, non impedit.* Hæc Cardan, *lib. 6. de rer. variet. c. 22.*

22. De apibus in confeſſo eſt, eas *oua* virgines parere.

Nempe etiam caſtitas fœcunda eſt, & multiplex: cum ſit enim quædam virtus temperantiæ, vitio libidinis repugnans, teſte S. Auguſtino *ſerm. 240. de temp. ad omne bonum vtilis eſt*; & merito ſuo coronanda. Quam ubi Angeli vident, illico conclamant lætiſſimè, *Manibus date lilia plenis*. Tantam ergo caſtitas prolem habet, quantam vtilitatem. *Doctiſſimi viri vox eſt*, ait *in fin. lib. 1. aduerſ. Iouin.* S. Hieronymus, *pudicitiam inprimis eſſe retinendam, qua amiſſa omnis virtus ruit. Hæc pauperem commendat, diuitem extollit, deformem redimit, exornat pulchram; bene meretur de maioribus, quorum ſanguinem furtiua ſobole non vitiat: bene de liberis, quibus nec de matre erubeſcendum, nec de patre dubitandum eſt; bene inprimis de ſe, quam à contumelia externi corporis vindicat.* II.

Eſt itaque triplex caſtitas à qua fructus prouenit. *Centeſimum fructum*, inquit S. Hieronymus *in c. 13. Matth. virginibus, ſexageſimum viduis & continentibus, triceſimum caſto matrimonio deputamus*. Vt ergo alij piſcium coniugio, alij ſine coniugio ſunt fertiles; ita alij hominum frugi frugiferíque ſunt hoc, alij illo genere caſtitatis. Nam niſi & ſua coniugibus caſtitas eſſet, Suſanna non fuiſſet tantopere laudata. *Dan. 13.* III.

Neque

Neque Iudith quidem, ni eſſet & caſtitas viduarum, cui *Iudith. 15.* Summus Pontifex Ioachim ait: *Eò quòd caſtitatem amaueris, & poſt virum tuum, alterum neſcieris: ideò & manus Domini confortauit te, & ideò eris benedicta in æternum.* Magnus in hac vidua fructus caſtitatis, ita confortatam eſſe, vt ictu validiſſimo belli ducem contruncaret. Idem fructus olim apparuit, in Godefrido Bullonio, qui, vt refert *Th. Sallius c. 8. prax. ſpir.* in recuperanda Palæſtina eo manuum robore depugnauit, vt equites cataphractos, vno ictu, medios ſecaret; interrogatus, vnde illi tantæ eſſent vires, reſpondit: *Nunquam hæc dextera molliori aliquo, ac turpiori contactu effæminata eſt.*

IV. Denique præcipuam eſſe *Virginum caſtitatem,* Iſidorus Peluſiota *ep. 391.* indicat, dum eam *Soli* comparat, ſicut *caſtitatem viduarum lunæ, coniugatorum ſtellis.* Quod ipſum tam clarè, quàm copioſè docet S. Paulus *1. Cor. 7.* ex cuius ſententia Virgo *beatior erit, ſi ſic permanſerit:* immo ex ipſius Chriſti doctrina *Matth. 22. 30.* Virgo eſt *ſicut angeli Dei in cœlo.* Quamuis enim Chriſtus de reſurrectione loquatur, poſt quam homines *neque nubent, neque nubentur, ſicut Angeli;* rectè tamen S. Cyprian. *de habitu Virginum* ſcribit: *Quod futuri ſumus, iam vos eſſe cæpiſtis: vos reſurrectionis gloriam in iſto ſeculo iam tenetis:*

per

per sæculum sine sæculi contagione transitis, cum castæ perseueratis, & virgines, Angelis Dei estis æquales. Quod & D. Hieronym. *ep. 22. ad Eustoch.* affirmat his verbis: *statim, vt Filius Dei ingressus est super terram, nouam sibi familiam instituit, vt qui ab Angelis adorabatur in cælo, haberet Angelos & in terris.*

Habuisse autem tales innumeræ clamant historiæ. Nam, præter Ioannem Apostolum, qui teste S. Hieronymo *l. 1. contra Iouinian.* & S. August. *tract. vltim. in Io.* virgo permansit, Casimirus Poloniæ Regis filius, *apud Cromerum l. 29. rer. Polon.* & Michaël Verinus octodecim annorum adolescens, *apud Angel. Politian. l. epigr.* *maluerunt mori, quàm fœdari*, quod in mustelæ emblemate Alphonsus XI. Rex Legionis & Castellæ, alio sensu vsurpauit, cum gentilium sanguine manus inficere nollet. Sed & puellarum virginum ingens est chorus, Agnetes, Cæcilias, Theclas, Barbaras, Catharinas, Eulalias, Agathas, Apollonias, & mirabiles illas, Potamianam, *apud Pallad. hist. Laus c. 1.* Euphrasiam, *apud Niceph. l. 7. hist. Eccl. c. 13.* cogita, quarum omnium admirabilis virtus ostendit, nequaquam sterilem esse Virginitatem. V.

Sed nihil tam illustre, quàm quòd etiam in hoc genere, sicut *in plantis, sexuum perfectio generationem expolit, non impedit*, ita coniugium virgini- VI.

ginitatem: quæ longè fit illuſtrior atque admi-rabilior, ſi in eo ſtatu ſeruetur illibata, qui voluptati & occaſionem præbet, & facultatem. At Deus etiam tales Angelos habet. Tales enim (vt partim attingam) fuêre Eduardus III. Rex Angliæ cum Edita. *Baron. An. 1066.* Iulianus cum Baſiliſſa *Metaphraſt. 9. Iulij.* Alphonſus II. Rex Galliciæ cum Berta ſorore Caroli Magni. *Baron. An. 783.* Marcianus Imperator cum Pulcheria *Cedren. in compend. hiſt.* Henricus II. Imperator cum Kunegunde. *Baron. An. 1204.* Boleslaus Rex Poloniæ cum Kinge filia Belæ Regis Hungariæ. *Cromer. l. 9. & 10.* Elzearius comes Arianus cum Delphina *Sur. 27. Septemb.* Hi etſi fortaſſe conſilium ſuum diu hominibus clam habuerunt; ante ſuperos tamen, omnes virginitatem ſuam, tanquam venuſtiſſimæ cæleſtis Paradiſi arbores, ab ipſo matrimonio expoliuerunt; ipſam Dei matrem Virginem imitati caſtitate; immo & fœcunditate. Nam in multis alijs Chriſtum pepererunt, quos caſtos vel ſeruarunt, vel fecerunt exemplo. Quis enim non magna caſtis præmia deberi cenſeat, ſi videat eorum ſpe tantos, & tantas, etiam à licita voluptate abſtinere?

Forti-

Fortitudo in fragili ovo contenta.

EMBLEMA XXXI.

RECTA NON FRANGVNTVR.

ALexander Aphrodiſæus *l. 2. Probl. 49.* I.
hanc quæſtionem ponit: *Cur ouum preſ-*
ſum vtroq; extremo ambab. manibus fran-
gi nequit? preſſum latere facilè frangitur? Et re-
ſpondet: *quoniam per angulos tantummodo ſuos*
manibus renititur opprimentibus. Eſt enim angu-
lus, quod quaq; in ſtructura validius conſtet. Adde
quòd preſſum per extrema, parte minima ſentit:
preſſum per latera, parte ampla conflictatur, vt fa-
cilè poſſit deſtrui. Puteanus *orat. 20.* eandem cauſ-
ſam ita indicat: *Cauſſam natura conditioq; ligni,*
non obſcuram ſinet, quod frangi tranſuerſum poteſt,

rectà

rectà non potest. hîc enim quia longitudo fit crassities, prementi resistit, quidquid extensum est, & in vnum robur coalescit, ac conspirat. Subtilior ratio à poris sumatur, qui neruis suis, vt sic appellem, distincti, secundùm longitudinem, non crassitiem excurrunt. Rupturam igitur compressio facit, cum in inane incidit; sed ipsa inanis est, cum in solidum nititur, etsi procurrentibus poris, & velut comitibus interstinctum.

II. Cardanus eandem reddens rationem *l. 7. c. 39. de rer. variet. Non alia*, inquit, *caussa, quàm lignorum, quæ transuersim franguntur, non autem recta. Videtur igitur alia ratio, quam Aristotelis, scilicet, quæ à poris deducitur: rectum enim, vt rectum est, non frangitur, sed priùs oportet inflecti. Oua igitur à capitibus compressa, & quantò minùs fuerint rotunda, non franguntur, quoniam secundùm rectum fit compreßio. Rectum autem non frangitur, quia in se colligitur, & partes sibi inuicem occurrentes tuentur sese. Itaq; fit vt rectum tantam habeat crassitudinem, quantam longitudinem: longiora tamen faciliùs franguntur, quia faciliùs flectuntur: initium enim fracturæ flexio est. Ergo duæ caussæ, cur sic frangantur oua, sic autem non, erunt: scilicet pororum positio, quæ secundùm latitudinem est: & hanc vocamus neruos, vt in lignis, & lapidibus maximè onyche inter gemmas: & vt recta fiat compreßio aut non; ita fractura fit, quoties compres-*

sio

tio fit super inane. nam res ipsa totum pondus sustinere cogitur &c.

Ac paulo infra. *Oua igitur transuersim facilè compressa franguntur, quoniam nerui sunt per longum extensi, & propter maiorem obliquitatem. Nihil verò habere quod subsidat vtriq; compreßioni in ouo commune est.* Plin. *l. 29. c. 3.* de ouis loquens: *Firmitas*, inquit, *putaminum tanta est, vt recta nec vi, nec pondere vllo frangantur, nec nisi paululum inflexa rotunditate*; vt proinde vel cista, vel pyramis lignea *quatuor ouis sursum versis & æqualiter erectis* possit imponi; tanta est firmitas in tanta fragilitate, si peritum nanciscatur architectum. III.

Homine quoque quid fragilius, si obliquum inuenias? nec verbum sustinet scabrum animo patiente; ad verbera autem etiam exclamat, nisi eum diuina gratia, & quæ vel teste Ouidio *2. de Ponto, tendit in ardua virtus*, erigat. Hæc adeò necessaria est, vt Christus *Io. 15. 5.* dicat, *sine me nihil potestis facere. Non ait, sine me parum potestis facere, sed nihil potestis facere*, inquit S. August. *tract. 81. in Io. Siue ergo parum, siue multum, sine illo fieri non potest, sine quo nihil fieri potest. Magna commendatio gratiæ, corda instruens humilium, & ora obstruens superborum.* Ex nobis ergo *oua* sumus fragilia; nec quidquam possumus æternæ salutis sine gratia dignum facere. Hæc au- IV.

tem ſi adſit, habitualis quidem per Eccleſiæ Sacramenta à Deo animæ *infuſa*, vt docet Concil. Trid. *Seſſ. 7. can. 6.* vel per eadem, vti & per bonorũ operum exercitium aucta, vt eſt ibid. *Seſſ. 6. c. 24.* hominem Deo gratum efficit, animæ dat vitam, &, elutis peccati maculis, mirificum quendam ſplendorem confert, ſecúmque vehit jus æternæ hæreditatis, & omnium virtutum chorum.

V. In quo eſt fortitudo quoque, virtus à S. Ambroſio *in c. 6. Luc. Cardinalis*, hoc eſt, principalis appellata, eò quòd, ſicut oſtium in cardine, ſic omnis vitæ honeſtæ ratio in illa, & reliquis moralibus virtutibus verſetur, boníque operis ſtructura vniuerſa his fundamentis, nitatur, & velut angulis claudatur. *Eſt enim angulus, quod quaque in ſtructura validius conſtet.* Non ergo ſola gratia actuali, ſed etiam quadam animi fortitudine erigimur; &, *vt rectum non frangitur*, ita efficimur etiam hoc cæleſti dono fortiores. Nam teſte S. Proſpero *l. 3. de vita contempl. animi fortitudo ea debet intelligi, quæ non ſolùm diuerſis pulſata moleſtijs inconcuſſa permaneat, ſed etiam nullis voluptatum illecebris reſoluta ſuccumbat.*

VI. D. Auguſtino lib. 83. qq. *Fortitudo eſt conſiderata periculorum ſuſceptio, & laborum perpeſſio,* vſque adeò virtus ex *oui teſta murum* poteſt *aheneum* facere. Nec jam verba tantùm, ſed marty-

ria

ria ipſa ſuſtinet, & preſſuras, quisquis ita ſtat, vt ſe ſe conformet lapidi angulari Chriſto. Hic angulus validos facit, vt *omnia poſſint in eo*, qui *ouo* fuerunt fragiliores. Quamobrē & Senecæ *epiſt. 114. fortitudo eſt munimentum humanæ imbecillitati inexpugnabile: quod qui circumdedit ſibi, ſecurus in hac vita obſidione perdurat.* Hoc munimento humana imbecillitas adeò firmatur, vt nullo caſu terreatur, nullo pondere frangatur. Gloriatus eſt, apud Plutarch. *in Apophth. Rom.* Scipio Africanus, *ſe inter ſuos milites habere trecentos, quorum quiuis, eo iubente, de turri ſe in mare percipitaturus eſſet.* Habuit & Chriſtus eiuſcemodi trecentos Fabios. Nam, vt refert, *in vita S. Cypriani*, Pontius Diaconus, cum impius Præſes, accenſo calcis clibano, & thure juxta prunas inibi appoſito, trecentis Chriſtianis dixiſſet, *optionem eos habere, alterutrum eligendum eſſe*; trecenti illi, Chriſtum Dei filium confitentes, impauido ſaltu, ſe ſe in ignem coniecerunt, inter vapores puluereæ calcis demerſi.

Nec hos trecentos tantùm habuit Chriſtus, ſed penè innumerabiles, quos omnes natura, ritu *oui*, fragiles, gratia, more adamantis, fortes fecit, dum erexit. Hinc ait Apoſtolus *1. Cor. 15. 58. ſtabiles eſtote, & immobiles*; quia ſicut *ouum rectum* ponderi non cedit, & ſpectantes attonitos facit fragilitatis ſuæ firmitate; ita, teſte Tul- VII.

lio 2. *de Orat. Magna laus, & admirabilis videri ſolet, tuliſſe caſus ſapienter aduerſos, non fractum eſſe fortuna, retinuiſſe in rebus aſperis dignitatem.* Porrò rectè S. Auguſtinus ait, *fortitudo eſt conſiderata periculorum ſuſceptio; fortis* enim, vt docet Ariſtot. 3. *Ethic.* 7. pro dignitate, &, vt ipſa ratio jubet, tam patitur, quàm etiam agit. Hæc rationis rectitudo ni adſit, audacia, aut temeritas, non fortitudo dicenda eſt ſuſceptio periculorum. Sic & indidem conſequens adeſſe debet juſtitiæ rectitudo: ſcitè enim dixit, *apud Plutar. in Apophtheg. Lacon.* Ageſilaus rex, fortitudinis nullum eſſe vſum, niſi adſit juſtitia. Quod ſi omnes eſſent juſti, nihil opus eſſet fortitudine.

Vt ergo *ouum* firmum non eſt, niſi rectum,
ita nemo ſine Themide eſt validus
Hercules, ſed furioſus
Oreſtes.

For-

Fornax pullorum mater, in ovis maturandis, patientiæ est magiſtra.

EMBLEMA XXXII.

PRODEST, CALVISSE.

SCaliger *Exercit. 6.c.2. Ad Cairum*, inquit, 1.
furnos conſtruunt, alij alio multiplice fornice impoſito; in quorum tholi ſupremi medio foramen eſt: per quod caloris vis, quæ immodica poſſet officere, ſubit atque exhalat. In immo ignem accendunt temperatum. Ouorum multas centurias in fornicum ſuperiore planicie diſponunt. Statis diebus erumpit turba: quos illi non numero, ſed menſura venales habent. Modiolũ ſtatuunt ſine fundo, quem vt complerunt, tollunt. Neque hæc fabula eſt, ſed fabulæ illi ipſi, qui negant. Confirmat rem, & ar-

tem munit Plin. *l. 10. c. 55.* cuius hæc ſunt: *Nuper inde* (ex Iuliæ Auguſtæ augurio) *fortaſſe inuentum, vt, oua in calido loco impoſita, paleis igne modico fouerentur, homine verſante pariterque & ſtato die illinc erumperet fœtus.*

II. Eadem affirmat Paulus Iouius *lib. 18. hiſt. Apud Ægyptios*, inquiens, *magna copia eſt pullorum gallinaceorum. Nam apud illos gallinæ ſua oua non incubant: ſed ea in clibanis, tempore ſenſim adhibito, ita fouentur, vt mirabili arte compendióque pulli intra paucos dies progignantur, ſimul & educentur &c.* Et Tragus: *In Ægypto, circa Alcairum oua arte excluduntur: clibanum parant cum multis foraminibus, quibus oua diuerſa Gallinarum, Anſerum, & aliarum auium imponunt, tum fimo calido integunt clibanum, & ſi opus fuerit, ignem circumquaque faciunt, ſic oua ſuo quæque tempore matureſcunt.*

III. Quid hæc *oua*, aliud ſignificant clariùs, quàm homines de quibus dicitur *Eccli. 27 6. Vaſa figuli probat fornax, & homines iuſtos tentatio tribulationis?* Et *Zach. 13. 9. Ducam tertiam partem per ignem, & vram eos, ſicut vritur argentum & probabo eos, ſicut probatur aurum.* Rurſúmque *Prov. 17. 3. ſicut igne probatur argentum, & aurum camino: ita corda probat Dominus.* Denique *Eccli. 2. 4. Omne quod tibi applicitum fuerit* (S. Aug. *l. de patientia c. 14.* legit, *omne quod tibi ſuper-*

peruenerit, & inde probat, illicitum esse, propter ulla mala, seipsum occidere) *accipe: & in dolore sustine, & in humilitate tua patientiam habe: quoniam in igne probatur aurum & argentum, & homines veri receptibiles in camino humiliationis.* Itaque sicut *oua Cairi in furno* animâ paulatim calescunt, & perficiuntur, vt inde euolent ad mensas regum; ita mortales, dum aduersis exercentur.

IV. Talia *oua*, taléſque pulli fuerunt tres illi pueri, apud Danielem *c.3*. qui de fornace, non tetrici, quasi eis cor guttatim contabesceret, non more ciniflonum fuliginosi, sed longè splendidiores prodierunt. Nec illi tantùm, sed tota antiquorum Patrum veneranda phalanx, Abel, Noë, Abraham, Isaac, Iacob, Ioseph, Moses, Iob, Dauid, Tobias, Machabæi, Hos omnes fornax tribulationis excoxit. Quin & ipsum Christum oportuit, in hoc furno, *pati, & ita intrare in gloriã suam. Luc. 24. 26. in quo*, ut loquitur Tertullianus *lib. de patient. Deus spiritum suum cum tota patientia collocauit.*

V. Nemo queratur de innocentia sua. Innocentia neminem, in hac vita, facit ab aduersis eximium; immo quo innocentior quisque, eò Deo videtur aptior ad perfectionem, quæ in patientiæ palæstra potissimùm consistit. *Patientia* enim *opus perfectum habet*. Iac. *1.2*. Hæc *æternum*

gloriæ pondus operatur in nobis. 2.Cor. 14. 17. & quanto maior eſt, tanto maius præmium reportat. Enimuerò ignis tribulationis momentaneæ in hac vita, ſi vis, ignem æterni illius camini *Matth. 13.42.* extinguit. Quis renuat excoqui? Aurum prodit lucidius, argentum purgatius; fœnum in igne cineratur, & perit.

VI. Neque eſt, quòd queraris *furnum* tibi deeſſe, in quo poſſis patientiam exercere. Res precioſiſſima quidem eſt, *furnus* iſte, ſed Dei beneuolentiâ, vbique occurrit. Si enim patientia, *ea eſt virtus, quâ, æternæ mercedis ſpe nixi, omnia dura moleſtáque læto animo perferimus*; nuſquam deerit iſte *furnus*, cum moleſtijs totus Mundus repleatur, & iam fortunarum iactura, iam amicorum, charorúmque orbitas, iam corporis dolores, iam famæ læſio, iam alia mala nos urant; iam ab hominibus, iam à Dæmonibus; iam ab ipſo Deo immiſſa, vel certè, quotieſcunque nos arietant, permiſſa: ut nunquam ſit conquerendi, ſemper promerendi locus.

VII. Itaque in hac patientiæ fornace ſi de *ouo* vis in Dei pullum maturari, ſi in ſplendorem dari, ut aurum, tuum eſt, vt æſtues, & rebus aſperis non reluctéris, ſed eas, velut calorem viuificum, admittas: neque de vindicta cogites, aut odium odio reponas; immo vt eum, qui te læſit, colloquaris, diligas, tanquam verum tuum bene-

facto-

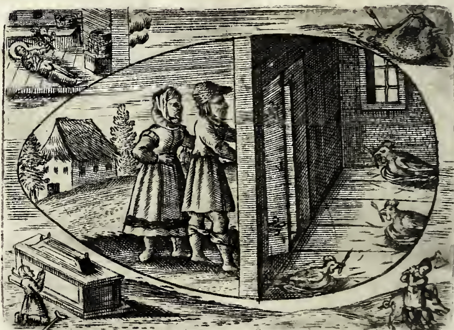
factorem, honores, eíque te beneficum exhibeas, & pro eo, cum S. Stephano, immo ipſo Chriſto ores. Nulla res nos facit patientiores, & ad ignoſcendum promptiores, quàm ſi ſeriò cogitemus, apud Deum, nobis profuiſſe, qui apud homines malè fecit. Immo &, apud homines illuſtres facit, quiſquis exagitat fortes & patientes; vnà enim & ſuam malitiam, & illorũ oſtendit virtutem. Herculem ipſum Poëtæ, niſi poſt tot labores, in cælum nunquam extuliſſent. Magis profuit illi nouerca perſequens, quàm Deianira blandiens. Quanqnam non fuit magnum recipi in cælum Poëtarum. Verè cæleſtia regna ſcandunt, quos ignis tribulationis excóquit, & non iam Cairi, ſed Mundi fornax inuenit probatos. Ergo

Cur ignem hunc fugitis, mortales, corda probantem?
FORNAX *eſt pueris, non metuenda viris.*

Gallinæ partum, festuca; animæ, crux adiuuat.

EMBLEMA XXXIII.

DOLOR EST MEDICINA DOLORIS.

1. P*Arituram se se gallina clamore prodit, eodemq; peperisse se testatur. Quod si impediatur*, ait Vlyss. Aldrouand. *lib. 14. ornith. c. 1. mox tamen sibi relicta absoluit. Eiusmodi cantum Columella singultum appellasse videri potest, dum ait: Parituras se gallinæ testantur* multisoneræ, & *crebris singultibus, interiecta voce acuta. Sunt qui dolere eas, cum pariunt, arbitrantur.* Aristoteles sine dolore eas parere, ob testam, quæ in partione mollis est membrana, innuit. Ambrosius Nolanus, tum maximè dolere existimat, non quòd

quòd exiens *ouum* lædat, ſed quòd locus vacuus aërem capiens dolorem quendam moueat.

Putean. *orat. 20.* ait: *Oua ipſa cantu, non gemitu aut quodam potiùs ſingultu præueniunt; oſtendunt, non abſcondunt: prorſus vt generi humano, cui viuunt, etiam pariant.* Et mox. *Quæ dico, non è longinquo arceſſenda ſunt: quisq; domi ſuæ videt. Et quid mortalibus hac voce jucundius eſt, qua vera auium regina tam ſuaui contubernio nobis vernacula, & pediſſequa beneficium ſuum quotidie gracillat, ſiue pronunciat? nidum conſcenſura id agit, inde reſiliens iterum agit. Idem ouum quia & onus, & miraculum eſt, ſic meritò prædicatur. Ita me Deus, pipat, glocidatq; gallina, ſed natura loquitur: illa onus ſuum, hæc miraculum.* Oppianus in *Ixeutic.* tradit, faciliùs parere, ſi *feſtucam* è terra ore apprehenſam dorſo impoſuerint, quæ opinio ſine ſuperſtitione non creditur. *Scio tamen*, ait, *loc. cit.* Aldrou. *gallinas parientes eiuſmodi feſtucas ſæpe ore contrectare, pericarphismumq; Plutarcho dici, cum gallinæ, vt ſcribit Theophraſtus, quod Ariſtoteles etiam poſuit, & eſt à Plinio repetitum; edito ouo, ceu religione quadam ſeſe, & oua luſtrant:* immo, vt arbitror, feſtucâ roſtro apprehensâ ſilentium ſibi imponunt, & clamorem impediunt, ne ipſæ impediantur. II.

Nempe quæuis anima, ſicut *mulier, cum parit, triſtitiam habet. Io. 16. 21.* alia quidem ita, III.

vt

vt ingemiſcat, & dolorem voce prodat, aut opem imploret, ac liberari cupiat cruciatu; alia verò, ne ſingultiat, ſubſtramen, aut *feſtucam*, hoc eſt, crucem mordicus apprehendit, dorſóq; & humeris imponit, ac Chriſtum læta ſequitur, memor illius, Matth. *16.24. ſiquis vult poſt me venire, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me. Ne exiſtimes*, ait S. Chryſ. *hom. 53. quod paſſio malorum ſufficiat, adiungit cauſſam patiendi, cum dicit:* Et ſequatur me, *vt propter eum omnia ſuſtineas, & alias eius virtutes addiſcas, hoc eſt, enim ſequi Chriſtum. Qui propoſito ſibi gaudio ſuſtinuit crucem. Hebr. 12.2. Qui cum malediceretur, non maledicebat: cum pateretur, non comminabatur. 1. Pet. 2.23.* Et quamuis clamans expirârit, non fuit tamen ille clamor doloris, ſed amoris. Tanta enim voce, quanto affectu Spiritum ſuum Patri commendauit. Quin & idcirco vocem ſuam altiùs ſuſtulit, vt, tanquam gallina, pullos ſuos ſub alas conuocaret.

IV. Qui proinde alacritatem illam ſtudent imitari. Quare & ipſi in cruce laudes Dei alto clamore celebrant, ritu parientium gallinarum. Ita crucem ferendo faciunt leuiorem. Nam *nulla eſt tam facilis res, quin difficilis ſiet, quam inuitus facias* ait Clitipho Terentianus *in Heautontim*. Pari modo nihil difficile eſt amanti. Non eiulat, ſed cantat, cum ægrotat. Ita B. Seruulus

ille

ille apud S. Greg. *l. 4. Dial. c. 14.* cùm eum paralysis omnibus membris captũ lecto affixisset, & simul inopia pressisset, morbo maximè sæuiente, maximè Deo gratias agebat, nec vllum faciebat finem laudandi diuinam bonitatem. Hic singultus fuit gallinæ salutem parientis. Qualem etiam de S. Coleta totos quinquaginta annos atrociter afflictata, *apud Sur. 6. Mart.* & de S. Lydwina Virgine Schiedamensi, in Hollandia, *apud eundem tom. 1. die 14. April*, legimus, quæ ab anno ætatis decimo quinto, per triginta octo annos, omni genere morborum & dolorum acerbissimè torta dicere solebat: *Age mi Deus, grauiora immitte : pudet enim me mei pigetq́, cum tenue hoc quod patior, cum immensa illa vi tormentorum, quæ mea caussa tolerasti, conferens intueor.* Ita & D. Bernardus dicere solebat *Serm. 1. de Epiph. Non interroges, ô homo, quæ pateris, sed quæ passus est ille.*

Plinij verba sunt *lib. 10. c. 53. Decem diebus oua maturescunt in vtero. Vexatæ autem gallinæ, & columbæ, penna euulsa, aliáue simili iniuria, diutiùs*, calore nimirum ab *ouis* seuocato. Aliter res fit in homine, cui *vexatio dat intellectum Isa. 28. 19.* & cruces opem conferunt in salute parienda. Hinc qui in re Spirituali rectissimè sapiunt, crucem, velut festucam auidissimè arripiunt, eâ tanquam naui, è fluctibus huius vitæ, ad cæle- V.

stem

ſtem portum emerſuri. Multi enim perirent felices, qui ſaluantur calamitoſi.

VI. Qua de cauſſa ille, qui ad S. Thomæ Cantuarienſis tumulum ſanitatem impetrârat, vt refert *Moral. l. 5. c. 4.* cùm ſecum ambigere cœpiſſet, eſſétne recuperata valetudo animæ ſuæ vtilis, poſtliminio ad ſacros cineres & ſepulchrum D. Thomæ recurrit, ſupplexq; ſeriò flagitauit, ne ea ſanitas reſtituta animæ obeſſet, potiùs corpore ægrotaturus, quàm de ſalute periclitaturus. Et illico eum Sanctus denuo exaudiuit, jam rectiùs precantem. Nam mox vbi preces abſoluit, finem etiam habuit nocitura ſanitas, & morbus rediјt animæ profuturus. Verè Chryſoſtomus *hom. 18. ad pop. Sicut exigua ſcintilla in mare immenſum delapſa facilè extinguitur; ſic quantacunque aduerſa Deum timenti illidantur, velut in vaſtum lætitiæ pelagus incidentia extinguuntur, & pereunt.* Ergo qui Deum timet, crucem amat; & cum mala patitur, patientiam ſilentio ornat; vel ad Deum clamat, & dum cruces ambit, ignes extinguit; illúdque frequenter habet in ore, *Hîc vre, vt in æternum parcas.* Bellè etiam Ioan. Dauid. *in Veridico Chriſt. c. 37.* obſeruat, *oua* colligentes non curare, etſi tam gallus, quàm gallinæ garritu & clamoribus omnia compleant; ita obloquijs neminem à recto abſterreri oportere. Nunc autem quàm multi multa bona face-

facerent, si mali non obstreperent? Contra quos audentiùs est eundum. Ex æquo est crucis amatori, benè facere, & malè audire. Dudum monuit summus Magister, vt crucem suam tolleret, qui sequi se vellet. Monet, id & magistra non summa. Siquidem

Christata auis, quicunq; doctrinam crucis
Non apprehendunt, erudit.
Paritura lignum comprimens rostro docet,
CRVCEM tenendam mordicus.

Ovo-

Ovorum translatio periculi fugam docet.

EMBLEMA XXXIV.

NON PLACET ISTA DOMVS: MIGRABO.

1. IN Græco epigrammate Archias Poëta hirundinem, ad Medeæ ſtatuam nidos figentem, de periculo argutè admonet ijs verſibus, quos aliter Borbonius, aliter *l. 3. epigr.* Marullus, aliter Alciatus *embl. 54.* Politianus autem ſic Latinè expoſuit.

Medeæ ſtatua eſt, miſella hirundo,
Sub qua nidificas; tuóſne credas
Huic natos, rogo, quæ ſuos necauit?

Quaſi dicas, *qui ſibi nequam eſt, cui alij bonu* *erit*

erit? Eccli. 14. 5. Quia igitur Medea, vt eſt apud Ouid. *7. Metam.* ab Iaſone repudiata, proprios, quos ex eo liberos ſuſcepit, interemit, exiſtimat Poëta nec ſtatuæ quidem eius credendum. Sed fruſtra, & memorem monet, dum auem monet, vt de nidi ſecuritate ſibi conſulat. Quippe ſtatuas, quæ motu carent, non mordere vel aues norunt. De quibus etiam iam olim ea fuit opinio, quòd in domo ruitura non nidulentur.

Carolus Sigonius *de Occid. Imp. l. 13.* refert, II.
Attilam, obſeſſa diu Aquileia in Italia, deſperata quaſi victoria, caſtra iam mouere in animo habuiſſe, atque in poſterum diem profectionem indixiſſe, *interim autem*, ait, *oblato permotus auſpicio reſtitit, quippe ciconiam quandam pullos ſuos è turri ſubinde mœnium exportantem, & contrà morem ſuum in agrum deferentem notauit. Quod viſum ille continuò militibus abire parantibus indicauit, atque, vt erat auguralis diſciplinæ peritus, videtísne auem illam, inquit, quæ nidum ſuum contra naturam deſtituit? pro certo habetote, illam tacito naturæ ſenſu imminentem vrbi ruinam, præcipientem, ſibi, natisque conſulere. Vos autem ſi viri eritis, pauliſper reſiſtetis, ac certum, qui inſtat, expugnatæ opulentiſſimæ vrbis fructum haurietis. Neque verò illud inane fuit augurium.* Nam vrbs, ob rei frumentariæ difficultatem relicta, & ad eam ipſum mœnium partem, qua nidus ciconiæ hæ-

 ſerat,

ſerat, capta, miſerandum in modum direpta, & ad ſolum euerſa fuit. Ita aues ſubinde præſagæ fiunt.

III. Certè adeò ſunt cautæ, vt ſi *oua* ſua animaduerterint eſſe reperta, fætúmque periclitari, illa ungue paruo ſuſpenſa, per aërem, aliò transferant, & in tutum migrent. Sæpiſſime etiam, ubi odoratu cognoſcunt, *oua* ſua fuiſſe ab humana manu contrectata, & illa, & totum nidum deſtituunt. Cuius mihi rei cauſſam videtur Plinius *lib. 10. c. 54.* ſubindicare, cum de *ouis* hoc præceptum dat: *Concuti verò experimento vetant, quoniam non gignant confuſis vitalibus venis.* Et humores conuerſione *ouorum* (quæ ex Varronis & Columellæ ſententia ſubinde neceſſaria eſt, vt æqualiter concaleſiant) facillimè vitiantur. *Quod vel inde conſtat*, ait Aldrouandus, *quia cum gallina in occulto incubat, oua omnia fœcunda fiant: manibus verò hominum tractata pluri-mùm corrumpantur.* Conradus Hereſbachius *lib. 4. de re ruſt.* ſibi compertum eſſe tradit, quaſſata claudos produxiſſe pullos. Nolunt ergo aues *oua* ſua tractari.

IV. Quam cautionem utinam & homines imitarentur, atque æternæ ſalutis ſcopulos, Syrtes, Charybdes, Scyllas, Sireneſúe non ultro quæritarent. Quot cæci mortales filias ſuas, aut filios Medeis credunt relinquuntq; ſeducendos? Quot

Quot opes ſuas viri opulenti ingratiſſimis hæredibus diripiendas, aut luridiſſimis dilapidatoribus exponunt abliguriendas? cum tamen Dominus dicat *Matth. 6. 19. Nolite theſaurizare vobis theſauros in terra; vbi ærugo & tinea demolitur: & vbi fures effodiunt, & furantur. Theſaurizate autem vobis theſauros in cœlo &c.* In quem locum S. Hieronym. *Hoc autem*, inquit, *non ſolùm de pecunia, ſed de cunctis poſſeſſionibus ſentiendum eſt.*

Ergo & conſilia noſtra, tanquam oua; & corpora noſtra, & negotia noſtra, & ſtudia noſtra, & labores noſtri, & anni noſtri ac tempora noſtra in tuto collocanda ſunt. Et, uno verbo, vitanda pericula. Sollicitè Apoſtolus, *2. Tim. 2. 16.* ait, *profana autem, & vaniloquia deuita: multùm enim proficiunt ad impietatem; & ſermo eorum, vt cancer ſerpit: ex quibus eſt Hymenæus, & Philetus.* Et mox: *diſcedat ab iniquitate omnis, qui nominat nomen Domini.* ubi hoc ponit pro ſecundo ſignaculo firmi fundamenti, ſcilicet *fugam iniquitatis, & hæreticorum*, quorum conſortia ſemper ſunt periculoſa. Malum enim, vt loquitur S. Dionyſ. *c. 4. de diu. nom. cum ſit defectio à bono, ſua infirmitate & pondere ſemper ad aliud, & aliud malum progreditur.* Hinc omnes SS. Patres monuerunt, hæreticos, quaſi peſtes, fugiendos. V.

VI. Sicut enim de Core, Dathan, & Abiron, Moses *Num.16.* dixit, *Recedite à tabernaculis hominum impiorum, & nolite tangere, quæ ad eos pertinent, ne inuoluamini peccatis eorum*: ita S. Antonius, *apud D. Athanasium*, adeò execrabatur Arrianos, vt suis ediceret: *Hæreticorum, & schismaticorum venena vitate, meúmque circa eos odiũ sectamini. Scitis ipsi, quòd nullus mihi pacificus sermo cum eis vnquam fuerit.* S. Cyprianus *l. 1. ep.3. Declinent*, inquit, *fortiter, & euitent dilectissimi fratres nostri verba & colloquia eorum, quorum sermo vt cancer serpit, nulla cum talibus commercia, nulla conuiuia, nulla colloquia misceantur, sintq́; ab eis tam separati, quàm sunt illi ab Ecclesia profugi.* Et, teste Eusebio *l.4.hist.c.13.* Tantum *Apostoli & eorum discipuli habuerunt timorem, vt neque verbo tenus communicarent alicui eorum, qui adulterauerunt veritatem.* Certè D. Ioannes eodem cum Cerintho balneo noluit lauari, & *nec Aue* eiuscemodi dici voluit. *ep. 2. 10.* ne dum libros eorum volutari; quos proinde rectè prohibuit Ecclesia, vt videre est apud Niceph. *l.8.18.* Socratem *l.1.c.6.& 24.* Quid ni? cum etiam Ethnici Romæ libros exusserint religioni aduersantes, teste Liuio *l.10.* & Lacedæmonij scripta Archilochi impudica vrbe exegerint, vt refert Val. Max. *l.6.c.3.*

VII. Neque enim hæresis tantùm, sed etiam libidinis

dinis vitium fugâ eſt ſuperandum. Hinc Apoſtolus, *1. Cor. 6. fugite*, inquit, *fornicationem*; fugîte pedibus, ſi in domo veſtra eſt occaſio, & velut *oua* transferte ſupellectilem veſtram, mutatéque domicilium: fugite manibus, vt ne veſtem quidem attingatis Sirenularum: fugite oculis, vt ne aſpiciatis quidem, quod fas non eſt concupiſcere: fugite mente, ne, dum cogitationi cogitando reſiſtitis, imaginationem cupiditatémque magis accendatis. Quis è domo non fugit, quam videt ardere? æternum tibi incendium inſtat, & non fugis? *Heu fuge crudeles terras, fuge littus auarum*, clamat ille *apud Virg. 3. Æn.* & ſi ianua non patet, rimam quære. Sic fugit Ioſeph impudicam, *Gen. 39. 12.* & vel in carcerem nidum ſuum tranſtulit, vt caſtitatem in cuſtodia haberet. Imitare hoc exemplum, quiſquis periclitaris. *Quid tibi neceſſe eſt*, ait Hieronym. *ep. 47. in ea verſari domo, in qua neceſſe habes quotidie aut perire, aut vincere? quis vnquam mortalium iuxta viperam ſecuros ſomnos capit? quæ etſi non percutiat, certè ſolicitat. Securius eſt, perire non poſſe, quàm iuxta periculum non periſſe.*

Hanc fugam aues docent, inter quas rurſus IIX.
ſunt ciconiæ; de quibus *in Magn. Spec. Exemplor. diſt. 9. ex 62.* narratur, cum Gregorius IX. Pontifex ante initum Pontificatum Apoſtolicæ

ſedis legatus, in Lombardiæ quadam ciuitate,
diſſidentes inter ſe ſe magnates vellet concilia-
re, & vna quidem pars arbitrio eius ſe ſe ſub-
mitteret, altera verò nihil de pace ſtatuenda
audire vellet, excommunicatum eſſe Capita-
neum, diſſenſionis auctorem, & pacis repudia-
torem. Hoc fulmen vbi contemſit Capitaneus,
ciconiæ tremuerunt, quæ turribus & caminis il-
lius nidos ſuperſtruxerant: quippe illico infe-
ſtam ſedem deſeruerunt, nidóſque ſuos in alte-
rius Capitanei, qui Legato Pontificis obtempe-
rare paratus erat, domum tranſtulerunt. Hoc
poſtquam vidit contumax ille, non iam de pe-
lui fulgur, aut brutum fulmen in ſe directum
exiſtimans, veniam ſubmiſſus petijt, vinculóq;
anathematis enodatus totũ ſe in Legati volun-
tatem tradidit. Ac ne putes priùs temerè cico-
nias migraſſe, poſtquam Capitaneus iſte in Le-
gati, & Dei gratiam rediuit, redierunt & cico-
niæ ad domum illius, nidóſque ſuos reportâ-
runt. O vtinam & tu, adoleſcens, aut vir, aut
quiſquis es, aues has imitareris; &, cum, ex
habitatione, vel honeſtatis, vel religionis tibi
periculum imminet, diceres: NON PLACET
ISTA DOMVS; MIGRABO.

Humi-

Humilitas inſtruitur à Struthione ova ſepeliente.

EMBLEMA XXXV.

OCCVLTARE IVVAT; SIC CONSERVATA VIGEBVNT.

AVium grandiſsimi, & penè beſtiarum generis. Struthiocameli Africi vel Æthiopici, altitudinem equitis inſidentis equo excedunt. celeritatem vincunt: ad hoc demum datis pennis, vt currentem adiuuent: cetero non ſunt volucres, nec à terra tolluntur. Vngulæ ijs ceruinis ſimiles, quibus dimicant, biſulcæ, comprehendendis lapidibus vtiles, quos in fuga contra ſequentes ingerunt pedibus. Concoquendi ſine delectu deuorata mira natura &c. Præmia ex ijs oua, propter amplitudinem, pro quibus- I.

busdam habita vasis, conosq́ bellicos, & galeas adornantes pennæ. Hæc de Struthione *Plin. l. 10. c. 1. S. Gregor. in c. 29. Iob. & Isidor. lib. 12.* addunt, cum *oua* pariendi tempus est, suspicere Struthionem, & Pleiades obseruare; quas stellas vbi oriri deprehendit, plus quàm Mathematica arte, tum demum effosa arena, scrobem facere, & in eam *oua* sua deponere, rursúmque sabulo operire, & vix vno alteroúe passu digressum obliuisci prorsus, vbi ea defossa reliquerit (ob quam rem D. Greg. *31. Mor. c. 16.* scribit, *oua* Struthionis fuisse Apostolos, ex Iudæis ortos, sed à Iudæis derelictos) quare nec ea postea quærere. Ergo quod parens negligit, natura compensat. Nam calore solis arena tepefactâ, &, quantum necesse est, vegetante lucis radio irrigatâ, *oua* haud secus, quàm à matre incubante, exequuntur, & collecti in tutelam, tanquam genuina proles, recipiuntur. Ita sobolem, quam in *ouo* contemsit, de *ouo* egressam peperisse se cum lætitia meminit. Illud stoliditati ascribitur, quòd cum collum frutice occultauerit, latere se existimet. *Plin. loc. cit.*

II. In homine sapientiæ fuerit, ita se abscondere, vt dum *lux* eius *lucet coram hominibus*, & opera eius vsque ad glorificationem Patris cælestis *videntur, Matth. 5. 16.* ipse tamen nolit videri; neque aspiciat, ad humanas, sed ad diuinas

laudes,

laudes, tanquam ad Pleiades in cælo orientes. Si enim diuinæ laudes, velut Pleiades, te aliquid moliente, oriuntur, tunc tempus est, rem gerendi, tunc florere, tunc lucere, tunc *oua* parere, consilia promere licet, & telam ordiri, magnorúmque semina spargere negociorum. Quod si verò etiam feliciter, quod concepisti, es enixus, tunc vel maximè Struthiocamelum imitare; animal excelsum; grande, & cristis adeò præditum, vt de ijs etiam bellatorum cassides adornentur; *ouis*, vasorum instar, opulentum; currendi celeritate; jaculandi certitudine; concoquendi mira indole laudatum; sed in his omnibus tantis titulis non jactabundum, non superbum. Scit se corporis mole grauatum à terra non tolli; eaq; de caussa nec supercilium tollit, & cristas, sine cristis, erigit; nec suas laudes canit; immo adeò *oua* tam grandia & vtilia non ostentat, vt ea sabulo abscondat.

Vtinam homines, inter homines, sicut Struthio inter aues, grandissimi, vtinam in lauta & bene parte aucta constituti, vtinam ingenio, eruditione, potentia, aut etiam virtutum præclaris facinoribus fæcundi, possent gesta præconiaq; sua, aut præconijs digna tantisper sepelire, terra tegere, & obliuisci; neque ea vellent soli ostendere, aut ipsi spectare, vel contemplari, vt plausum vel ab alijs ferant, vel sibi ipsis III.

dent: tum profectò opera illorum, diuino amore (velut cælesti calore *oua* arenis obruta) concalefacta, maximorum fætus meritorum essent productura: eo scilicet tempore, quo carne exutâ corporéque fracto, velut ruptâ testâ, ante diuini judicis conspectum sunt proditura. Tunc vtique agnituri essent suos fructus, quos modestia, veluti terra aliqua occultatos seruant, qui sapiunt. Nam, teste S. Basilio *in Constitut. Monastic. c. 17. Humilitas tutissimus est virtutum omnium thesaurus*; custodit enim virtutes; & earum merita, dum occulit, rapi à volucribus cæli non sinit, donec fructus æternæ veræque gloriæ maturescat; quem perdit gloria inanis.

IV. Hinc *si de natura dubitatur, disciplina quid magis Deo ratum sit, ostendit*, inquit *lib. de Virg. Veland. Tertullian. Nihil est illi charius humilitate, nihil acceptius modestia, nihil perosius gloria & studio hominibus placendi.* Ac vt videas, tanquam *oua* in scrobe, ita humilitate *totum quoddam nostrorum actuum foueri corpus*, vt loquitur S. Ambrosius *Serm. 20. in Ps. 118.* S. Hieronymum audi. *ep. 14.* ad Celantiam sic scribit: *Nihil habeas humilitate præstantius, nihil amabilius. Hæc est enim præcipua conseruatrix, & quasi custos quædam virtutum omnium: nihilq; est, quod nos ita hominibus gratos & Deo faciat, quàm si vita merito magni, humilitate infimi simus.*

Prô

Prô dolor, palam eſt, paſſim contrarium fieri. V.
Si enim, vt docet S. Baſilius *in Iſa. 2. quæſt. 198. humilitas eſt depoſitio vani ſenſus, qui ab elatione vanæ de ſe exiſtimationis proficiſcitur*; quàm eum ſenſum pauci deponunt? quippe cum plerique ſe, & ſua duntaxat cupiant exiſtimari. Quin & qui nihil præclari egerunt, vel mentiendo ſe jactitant, vt egiſſe videantur. Quid hi ex *ouis* ſuis excludent? pauonem, aut coruum, qui è cæli arca euolauit non rediturus. Qui verò *clauſo cubiculo*, Deum *in abſcondito* & orat, & omni virtutum genere colit, *& quantò maior* eſt, *tantò* ſe magis *in omnibus humiliat*, ſuo tempore experietur, ſua ſe merita, non tam occultaſſe, quàm conſeruaſſe; immo hac ipſa latibuli ſui humilitate, locum in cælo illuſtriſſimum ſibi apparaſſe. Nam, vt in Prat. Spirit. & *apud Villegam in Extrauag.* eſt, Thais illa proſtituti pudoris femina, vbi S. Paphnutij Abbatis ope ad frugem eſt reducta, tanta ſcelerum deteſtatione ſe quoque ipſam deteſtabatur, vt erubeſceret Dei nomen enunciare. Itaque cum aliud non præſumeret eloqui, hoc ſolùm identidem mente & voce trepida repetebat: *Qui plaſmaſti me, miſerere mei.* Qua animi modeſtia, ex meretrice antea, intra triennium, ad eum perfectionis gradum peruenit; vt eminentiſſimæ gloriæ locum (quem Paulus ſimplex in cælo conſpexerat mirificè radiantem,

tem, Patríque suo S. Antonio paratum conijciebat) vox de cælo audita, Thaidis esse, significaret; quem illa scilicet intra decimum quintum diem esset aditura. Nempe de talibus, ad superbos, ait Christus Matth. 21. 31. *Amen dico vobis, quia publicani, & meretrices præcedent vos in regnum cæli* : cui aptior est humilis publicanus, quàm thrasonicè se jactans Pharisæus; & multò maximè is, qui cum in censu virtutum nihil habeat, quod laudari possit, laudes tamen appetit.

Dissimiles animis tumidus vitaq́; modestus,
Sunt, gesta aspicias si bona, sæpe pares.
Abscondunt humiles pariter, pariterq́; superbi,
Sed magis abscondunt hi bona, nulla patrant.

Humi-

Humilis aui ſimilis ova ſua & diſtribuenti, & abſcondenti.

EMBLEMA XXXVI.

SIC ARTES ARTE CAVENTVR.

QVifcula auis à ſono ſic appellata, docente natura, ſcit muſtelam *ouis* ſuis, aliáſque beſtias inhiare, eáſque ſub glebis, ubi *Quiſcula* illa condit, per inſidias quæritare. Ergo, vt refert Petrus Berchorius *lib. 12. Reductorij Moralis cap. 25.* damnum prudentiâ declinat. Nam neque nidulo eundem locum ſeruat, ſed nunc hîc, nunc alibi *oua* ponit, diuerſis temporibus diuerſas ſedes eligens. Quin adeò, cauta eſt; ne muſtela poſteritatem ſibi tollat, ac *oua* ſimul reperta, ſimul deprædetur, etiam eodem 1.

dem

dem tempore in varijs ea locis occultat. Quare maſculus & femina ſolent incubare : ille in vno loco *oua* calefacit, iſta in altero fouet. Quaſi cum Iacob *Gen.32.7.* populum, greges, oues, & boues, & camelos in duas turmas diuidente, dicerent : *Si venerit Eſau ad vnam turmam, & percuſſerit eam, alia turma, quæ reliqua eſt, ſaluabitur.*

II. Ita ſanè cauti ſunt & homines nummati, ac diuites, qui à furibus, incendijs, alijſúe infortunijs cum ſibi, tanquam à muſtelis, apprimè metuant, varijs in arcibus, vrbibus, prouincijs; quin & rebus, opes ſuas ſolent collocare. Nec totum maritus theſaurum ſeruat, ſeruat & vxor ſua cimelia. Vt ſi in viri conclaue irrumpat raptor, aliquid ſaltem remaneat in gynæceo; & ſi vineam grando percutiat, agri cenſum faciant; vel ſi ſeges infelix aſtra ſentiat inimica, vites à pruina immunes, autumnitatem donent. Ita & in amicis ſoliciti ſumus cumulandis; ne ſcilicet, dum, muſtulæ ritu, inuidus vnum nobis eripit, omni amicitiæ auxilio deſtituamur. Quare Senec. *lib. de remedijs Fortun: Amicum*, inquit, *perdidiſti? fortem animum habe, ſi vnum; erubeſce, ſi vnicum. Quid in tanta tempeſtate, ad vnam anchoram ſtabas?*

III. Hoc ergo in diuitijs, & amicitijs agimus? Cur non etiam potiùs imitemur *Quiſculam*, vti & Stru-

Struthionẽ, in occultando noſtro theſauro ſpirituali, ac pluribus locis cuſtodiendo; quando Stygius hoſtis, in eodem quærendo, tam ſedulò imitatur muſtelam? Quiſcula 1. imbecillitatem ſuam agnoſcit, ſicut & humilis fragilitatem ſuam, ac peccata ſua, teſte S. Auguſt. *conc. 15. in Pſ. 118.* 2. Quiſcula ſibi ipſi ſuíſque viribus diffidit, ſicut & humilis *veriſſima ſui agnitione ſibi ipſi vileſcit*, teſte S. Bern. *in tract. de gradib. Hum.* 3. Quiſcula *oua* ſua abſcondit, ſicut & humilis opera ſua, humanũ diem verens. *Quid eſt eſſe humilem?* ait S. Aug. *in Pſ. 33. nolle in ſe laudari.* Et iuxta S. Baſil. *in Iſa. cap. 2. ſupra cit. Humilitas eſt depoſitio vani ſenſus, qui ab elatione vana de ſe exiſtimationis proficiſcitur.* Plerumque meritum perdit, qui factum oſtendit; ſicut *oua* qui iactat, mactat.

4. Quiſcula talis Chriſtus erat, qui maximis IV.
miraculis, immo etiam, Solis inſtar, cum radiaſſet transfiguratus, vetuit rem euulgari antè, quàm à mortuis reſurgeret. *Matth. 17. 9.* Ita nimirum docuit *oua* abſcondere, & fugere laudes humanas. Quare S. Bern. *ſerm. 4. de Aduentu*, duplicem indicat humilitatem. Expendens enim illud: *Diſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde*, ait, *Humilitas duplex eſt: altera cognitionis, altera affectionis, quæ hîc dicitur* cordis. *Priore cognoſcimus, quod nihil ſimus, & hanc*

diſci-

discimus à nobis ipsis, & ab infirmitate propria: posteriore calcamus gloriam mundi, & hanc ab illo discimus, qui exinaniuit semetipsum formam serui accipiens; qui etiam quæsitus in regnum fugit: quæsitus ad tanta probra, & ignominiosum supplicium crucis sponte obtulit semetipsum. Priorem autem cognitionis non discimus à Christo. *Non enim quomodo ego vel tu*, ait idem, *inuenimus nos in virtute dignos dedecore & contemtu, dignos omni extremitate & inferioritate, dignos etiam supplicijs, dignos plagis: non inquam, ita ille: quæ tamen omnia expertus est, quia voluit, tanquam humilis corde. Humilis videlicet illa humilitate, quam cordis suasit affectio, non quam extorsit, discussio veritatis.* Porrò tanta virtus est humilitas, vt à summo eam oportuerit Magistro doceri; & tamen pauci didicerunt.

V. 5. Quiscula se insufficientem agnoscens, maritum in partem laboris vocat, cui *oua* subijcit, nec perdit: sicut humilis & Deo, & proximo propter Deum, se suáque subijcit. Hinc ait, *Ps. 61. 2. Nonne Deo subiecta erit anima mea? ab ipso enim salutare meum.* Verè S. Ambros. *lib. 10. ep. 84. In eo*, inquit, *proprietatem* humilitatis *definimus, quòd per omnia Deo subditur. Nec potest quidquam de meritis suis perdere, quorum caussas, atque profectus, non in se, sed in auctore suo constituit.* Nec erga Deum modò humilis se submittit,

mittit, ſed etiam erga Magiſtros ſcientiarum ac virtutum, erga parentes, & ſuperiores, denique ſubiectus eſt, *omni humanæ creaturæ propter Deũ.* *1. Pet. 2. 13.* neque ulli mortalium ſe antepo-nit.

6. Quiſcula cautiſſimè ſedem nidorum, atq; *ouorum* cuſtodiam diuidit, ſicut & humilis cir-cumſpectè agit. Vnde S. Ambroſ. *l. 2. de offic. c. 17.* in illud *Phil. 4. 12. ſcio & humiliari, ſcio & abundare. Non ergo*, ait, *indocta humilitas, ſed quæ habeat ſui modeſtiam, & ſcientiam, laudi da-tur.* Et D. Greg. *part. 2. Paſtoralis c. 6. ſolerter in-tuendum eſt* (ijs qui præſunt) *ne dum immodera-tiùs cuſtoditur virtus humilitatis, ſoluantur iura re-giminis: & dum Prælatus quisque plus ſe, quàm decet, deijcit, ſubditorum vitam diſtringere ſub di-ſciplinæ vinculo non poſſit.* Vt ergo prudentiam comitari humilitas, ita viciſſim prudentia ful-cire debet humilitatem: ne aut illa in ſuperbiam degeneret, aut iſta labatur in vilitatem ſubdi-tis pernicioſam. Multi *oua* ſua perdunt, quia incautè cuſtodiunt. Cum ergo negligentiâ tot res perdantur, VI.

Incuriâ quare laborant plurimi?
Quisquiliæ vbique, non vbique Quiſculæ.

O Hirun-

Hirundinum ova, linguæ vitia significant; quæ qui moderatur, dignus eſt moderari Mundum.

EMBLEMA XXXVII.

INTER LOQVACES, QVI TACERE SCIT, IMPERAT.

I. H*Irundinibus hoc natura largita eſt*, ait Ælian. *l. 1. de animal. c. 37. Cum blattæ earum ouis pernicioſæ ſint, matres apij folia ante pullos proijciunt, ob idq́ ab illis ad pullos acceſſus fieri nequit.* Scilicet vt ad rutam à bufone. Sicut autẽ *meropibus apes*, eodem teſte *lib. 8. c. 6. hirundinibus cicadæ ſunt faciles captu*: ita ciconijs bufo & rana.

II. Hirundo, ſeu Progne, (vt quidam volunt contra

contra *Ouid. 6. Metam.* de quibus *Cal. Rhodigin. l. 29. c. 26.*) abſçiſsâ linguâ in hirundinem garrulitate inſignem, & matutinos ſomnos rumpentem mutata; ab Anacreonte accuſata, eos ſignificat, teſte Pierio *l. 22. Hieroglyph.* qui ſapientiæ parum, loquentiæ multùm habent, vt copiâ ſermonis inopiam mentis compenſent. Apud Ariſtophanem Cleophanti illud ſtigma eſt impreſſum: *Ex cuius labris hirundo Thracia perſtrepit.* Pythagoræ præceptum eſt, *apud Plutarch. q. 7. Sympoſ. 8. hirundinem ſub eodem tecto ne habeas:* quamuis veris nunciam.

Itáque garruli id conſequuntur, vt non ſolùm moleſti ſint, ſed etiam, vt multi loquentiâ ſuâ nihil conſequantur. Parùm enim ei creditur, qui loquitur multùm; & ſicut vna hirundo non facit ver, ita vnus loquax non facit fidem. Dicta illius, velut *oua Chelidonis blattas*, ita nugas & apinas habent pernicioſas. Quæ niſi identidem juramentis, vti hirundines apij folijs, muniant, nihil ſibi credi exiſtimant. Cum autem hirundo cicadã corripit, quid aliud docet, quàm loquaces loquacibus, aut indoctos doctis eſſe aduerſos, eóſque ſæpe deuorare? Nam & garrulum, & eruditum cicada ſignificat. Nota cicadæ & formicæ fabula; hæc enim magni laboris exemplum eſt, illa oſtendit loquacitatem eſſe matrem egeſtatis. Itaque ſæpe hirundo cicadam III.

corripit in paſtum, cum loquax inuenit alium ſe loquaciorem, à quo proſcinditur: vt qua ipſe menſura metitur alijs, alij quoque eidem rementiantur.

IV. Interim & ſuæ ſunt cicadis laudes. *Ceteræ aues Indiæ*, inquit Ælian. *l. 1. de animal. c. 20. os expreſſum habent, & ore valent ad cantum, moreq́ hominum, lingua loquuntur. Cicadæ non ita, ſed (membranulæ uerberatione) circa cinctum loquuntur. Rore veſcuntur. A prima luce, donec impleantur hominum conuentu fora, ſilent. vigore ſolis progrediente, cantare aggrediuntur: & tanquam laborioſi cantores ſupra caput meſſorum ſtantes, aures ipſorum & paſtorum, viatorumq́ demulcere ſtudent. Hoc autem cantandi ſtudium ſolis maribus à natura tributum eſt. Cicada femina muta eſt, ac more ſponſæ verecundæ ſilentium ſibi conuenire exiſtimat.* Hinc Samius ille, *apud Plutarch. loc. cit.* vel idcirco hirundinem hoſpitam recipi vetat, quia *carnem depaſci ſolet hirundo, venaturq́ ſacras illas Muſis canoras cicadas.* Et Ariſtophanis, *in Nebulis*, Scholiaſtes cicadas, ob cantum, Apollini ſacras facit. Garrulus ergo in indoctos atque doctos pariter fertur.

V. Loquacitatis item Symbolum eſt, rana identidem, etiam *ſub aqua, ſub aqua maledicere* & coaxare, itemq́ue bufo lugubriter ſingultire non ceſſans. Quid verò hac ſua garrulitate hæc omnia

nia animalia lucri reportant? Ciconia auis muta, cui nec lingua quidem eſt, ſceptrum tenet; & nunc hirundinem ſub nido ſuo nidulantem, nunc ranam, nunc rubetam roſtro percutit vociferantemque diſcerpit. Scilicet multùm poteſt efficere, *Si quis in verbo non offendit, hic perfectus eſt vir, poteſt enim freno circumducere totum corpus.* *Iac.3.2.* Loquaces autem mendaces plerumque; quare *faciunt, vt nec vera dicentibus credatur.* S. Hieron. *ep.38.* *Præferendus ille, & magnus eſt, cui inter proſpera ſaltem riſus indecentior, aut ſermo inſolentior, aut immoderatior cura veſtis vel corporis non irrepſit.* S. Bern. *l.2. de Conſid.* Rarò pænitet tacuiſſe. *Sancti viri,* inquit Gregor. *l.22. Moral.c.16. cum conſpiciunt, quia auditorum vitam loquendo lucrari non poſſunt, tacendo abſcondunt ſcientiam ſuam. Ad imitandum quippe viam Domini, quaſi ad quoddam nobis propoſitum ſignum currimus. Ipſe enim quia Herodem vidit non profectum quærere, ſed ſigna, vel ſcientiam velle mirari, requiſitus ab eo tacuit, & quia conſtanter tacuit, ab eo irriſus exiuit.*

Ita ſtulti rident ſapientes; ſapientes autem ſæpe potentiùs loquuntur tacendo. Inter quos Agatho Abbas, qui lapillo ori indito, tacere didicit, idque ſilentium per tres, vt S. Romualdus per ſeptem annos, continuauit. At Theona domunculæ incluſus, ſupra Pythagoræ quin- VI.

quennium, nempe per 30. annos tacuit, cum ſolo Deo locutus: vti S. Gregorius Naz. toto aliquando quadrageſimæ tempore ſilentium ſibi indixit. S. Ioannes Silentiarius, *apud Sur. 13. Maij* ex Epiſcopo eremicola, per 47. annos, vſque ad ætatis ſuæ annum 104. ſiluit. B. Abbas Pambo, *in hiſt. Trip. l. 8. c. 1.* alicui ſibi *Pſ. 38.* legere incipienti, cuius initium eſt, *Dixi custodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea,* dixit: *Sat eſt, reliqua audiam, cum iſtud opere impleuero.* Diu poſtea cum redire diſtuliſſet, dixit, ſe iſtud ipſum non perfeciſſe adhuc. Quare cùm eum adiens Theophilus Epiſcopus ſpirituali ſermone refici cuperet, reſpondit idem, nec ſermonibus eum refici poſſe, ſi taciturnitate non reficeretur. Simile quid Arſenius fecit apud *Sur. 19. Iul.* cum frater eum inuiſeret. Quis neſcit S. Thomam de Aquino adoleſcentem, tantum fuiſſe ſilentij amatorem, vt condiſcipulis *bos mutus* vocaretur? ita nimirum mutus fuit, vt ſilentium eius poſtea, in toto orbe, auditum, & Academias, & Eccleſias acutiſſimè erudiret. Sed non tacenda mihi illa potentia ſilentij, quam, vt auctor eſt Thom. Cantiprat. *2. Apum. c. 13.* in Affligenio S. Benedicti in Brabantia monaſterio Religioſus quiſpiam mundo exhibuit; dum ſilentio ita deditus, vt intra 16. annos ne verbulum quidem mutiret, orto tamen ſæuiſſimo in-

cendio,

cendio, omne auxilium humanum ſuperante, cellâ ſuâ egreſſus, fusâ ad Deum prece, tandem linguam juſſit oſtendere, quid ſilendo didicerit: Lingua ergo in hæc ſe verba ſoluit: *Stes ignis, hâc horâ, flamma penitus acquieſcas.* Cum dicto hoc, ignis ceſſauit. Tantùm auctoritatis ineſt rarò loquenti.

Extinxit ignes factus vnus eloquens:
Plures loquendo ſuſcitant incendium.

Ova miraculo ſervata liberalitatem commendant.

EMBLEMA XXXVIII.

SERVANTVR, QVÆ DONANTVR.

1. DE S. Catharina Senenſi ſcribit *in vita eius* *29. April.* Surius in hæc verba. *Pauper quidam, ſed qui ſua ſponte bonis temporarijs ſe nudaſſet propter Deum, rerum ad victum pertinentium penuriam patiebatur. Percepit id ſacra virgo, & aliquot oua coniecit in ſacculum lineum, tunicæ ipſius intrinſecus aſſutum, vt in illo paupere Chriſtum reficeret. In via autem ingreſſa in templum orationi ſe dedit, & ectaſin paſſa, caſu incubuit corpore in ſacculum illum ouis plenum. Erat autem in eodem ſacculo digitale æreum. Ecce tibi rem*

omni

omni admiratione dignissimam. Digitale illud pondere virginei corpusculi fractum est in tres partes, oua prorsus integra manserunt, cum tamen aliquot horis illud pondus sustinuisset. Hæc ille.

Quæ docent, quantam Deus curam habeat II.
eorum, qui vel paupertatis amore se ipsos non curant, vel amore Dei pauperes curant, promi magis, quàm condi. De illis ait *Ps. 54. 23. Iacta super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet*; escásque tuas custodiet, neque *oua*, quamuis *oua* confringi patietur. Sed illorum quoque curam habebit, qui curam habent pauperum, in eósq; de suo, non de alieno, sunt liberales. Nam *oua* qui custodit ex liberalitate pauperibus destinata, multò magis custodiet ipsos, qui sunt liberales, ne liberalitate ab hominibus vincatur.

Aptè S. Leo *Serm. 10. de Quadrag. Vbi Deus curam misericordiæ inuenit, ibi imaginem suæ pietatis agnoscit*: ac plena manu dantibus, pleno modio refundit. Et Clemens Alex. *l. 2. Strom. Dei imago est homo benefaciens.* Quamobrem *quemadmodum diuitum filij*, inquit S. Chrys. *hom. 1. seu in præfat. in ep. ad Philip. ornatus gratiâ aureum monile gestant in collo, nec id vnquam deponunt, velut nobilitatis signum circumferentes, & ostentantes: itidem & nos oportet semper beneficentia indutos esse, declarantes, quod filij sumus eius, qui misericors est, & solem suum exoriri facit super bonos ac malos.* III.

IV. Vel Ethnici hinc laudantur. Apud Suet. *in Vesp.* T. Vespasianus interrogatus, cur tam multa polliceretur? respondit, non oportere quenquam à Cæsare tristem discedere. Alphonsus, teste Panorm. *l. 4. de rebus gestis illius*, cum audisset Vespasianum Cæsarem, *eam diem se perdidisse* solitum dicere, *in qua nihil quidquam alicui donâsset*, egit gratias Deo opt. Max. quòd eo modo nec diem ipse perdidisset. Hac ipsa de caussa ait Apostolus *Col. 3. 12. Induite vos, sicut electi Dei, sancti, & dilecti, viscera misericordiæ*; Sicut induit Catharina Senensis, atque inde magis, quàm ipso miraculo enituit. Quippe, vt S. Hieronymus ait *l. 16. in Isa. Liberalitas virtus maxima est, & via regia, à qua declinat ad dexteram, qui parcus est, & non solùm alijs, sed ne sibi quidem tribuit, quod necesse est. Ad sinistram, qui comedit substantiam suam cum meretricibus, & dicit cum Israël; manducemus, & bibamus, cras enim moriemur.*

V. Definitur à Speusippo liberalitas, *habitus, qui in quærendis erogandisq; pecuniis decorum seruat*. Vbi, nomine *pecuniæ*, cum Aristot. 4. *Ethic. c. 1.* intelligendum est, *quidquid nummis æstimari potest*. Quamobrem à S. Thoma *2. 2. q. 112. art. 2. & 3.* virtus hæc dicitur, *diuitiarum appetitum moderari*, hominémque expeditum reddere, ad ijs ex rationis dictamine vtendum: in acqui-

quiſitione & erogatione ſcilicet earum, quæ niſi moderata ſit, vel non tantum, quantum oportet, tribues, & eris auarus; vel in dando modum excedes, & fies prodigus. Igitur *medio tutiſſimus ibis*: quod S. Ludouicus fecit Sorbonicam adiuturus architectationem.

Tullius *1. de off.* & S. Ambr. *1. de off. c. 28.* VI.
liberalitatem, pro affectu benignitatem, pro effectu beneficentiam vocant. *Non enim ſatis eſt bene velle, ait cap. 30. Ambr. ſed etiam benefacere. Neq; ſatis eſt benefacere, niſi id ex bono fonte, hoc eſt, ex bona voluntate, proficiſcatur. Hilarem datorem diligit Deus.* Quis neget, quòd diligat? In Catharinæ miraculo oſtendit. Immo oſtendit, quando piam liberalitatem ſacrificijs prætulit. *Euntes*, inquit, *Matth. 9. 13. diſcite, quid eſt, miſericordiam volo, & non ſacrificium.* Pythagoras rogatus, qua ratione homines Dijs ſimiles haberi poſſint? dixit, *Si veritatem amplecterentur, & cunctis benefacerent.* Sicut ergo ad alta aſpiramus naturæ impetu, ita, teſte Tullio, *in Læl. natura ad liberalitatem propenſi ſumus.*

Vnde & qui accipit, non tam effectu, VII.
quàm affectu dantis meritum æſtimat. Quia, vt ait Seneca *1. de Beneficijs c. 6. Beneficium non in eo, quod fit, aut datur, conſiſtit, ſed in ipſo dantis, aut facientis animo.* Affectus iſte debet eſſe ad omnes; etiam inimicos, *operemur bonum ad omnes*, ait

Pau-

Paulus, *Gal.6. 10.* & Chriſtus *Matth. 5.44. benefacite his, qui oderunt vos.* Et quidem animo liberali, hoc eſt, libero & libenti, promptóq;. Denique ex Chilonis, *apud Laërtium l. 1. c. 5.* ſententia, *hæc beneficij inter duos lex eſt. Alter ſtatim obliuiſci debet dati, alter accepti nunquam*; vt Senecæ verbis rem vertam. Hæc omnia qui habet, eſt liberalis, qualis fuit Io. Eleemoſynarius, Nicolaus Myrenſis, & Sanctulus ille Nurſiæ, *apud S. Greg. l. 3. Dial. c. 37.* quem, ob liberalem charitatem, Deus, velut *oua Catharinæ*, etiam à Carnificis gladio non paſſus eſt violari. Cyrus dixit, ſe Theſauros parare dando; adeóque perſuaſum habuit, bona donare, eſſe ſeruare: è Sanctulo diſcimus, non tantùm dona dando ſeruari, ſed etiam donantes.

Quis poni facto contraria credat in vno?
In miſeros aurum ſpargere, colligere eſt.

Ovo-

Ovorum cura, disciplinæ magistra.

EMBLEMA XXXIX.

INDVSTRIA NATVRÆ MANVM PORRIGIT.

ANserina oua feliciùs, ac pauonina à gallinis fouentur. Ita autem sunt supponenda. Quinque oua pauonum, reliqua gallinæ supponantur: decima die oua omnia gallinacea subtrahuntur, & alia item gallinacea totidem recentia supponantur, quot ablata sunt; vt trigesima luna, hoc est, expletis triginta diebus, possint cum pauoninis ouis aperiri. Oua autem pauonum, quæ gallinæ subiecta sunt, sæpe manè conuertantur, quia hoc ipsa facere vix valebit: vnam partem oui notabis, vt te subinde conuertisse cognoscas. Porrò cum nati fuerint, I.

rint, maximè custodiendi sunt, cùm cristam mittunt, tunc enim facilè pereunt. Anserina autem gallinaceis eodem modo supponantur, amoueantúrque: nam pauonum & anserum cubandi idem tempus est: gallinarum autem dies viginti vnus, nouem videlicet minùs, quàm pauonum. Ouis tamen anserũ vrtica subijcietur. Hæc Palladius, & ex eo Cardan. *lib. 7. de rer. variet. c. 35.* Qui paulò infra subdit: *In phasianis eadem ratio exactè, quæ in pauonibus, sed quindecim oua supponuntur, cetera sui generis terminus idem est.* Tanta anserum, aut pauonum cura est.

11. Et quæ cura filiorum? nonne & illi, velut *oua*, Magistris supponendi? Cur enim Persius *sat. 5. ait:*

Me tibi supposui, teneros tu suscipis annos
Socratico, Cornute, sinu tunc fallere sollers
Apposita intortos, ostendit regula mores,
Et premitur ratione animus, vincique laborat,
Artificémque tuo ducit sub pollice vultum.

Et, si sacra quærimus, nonne Paulus *Hebr. 13. 17.* scribit: *Obedite præpositis vestris, & subiacete eis*, sicuti *oua*, vt maturentur, debent subiacere gallinis. Et rursus. *Rom. 13. 1. Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit.* Sicut ergo *ouis* gallina, sic hominibus necessaria est disciplina, qualis est, Patris in filium, Magistri in discipulum, Domini in seruum, & Magistratus in sub-

ſubditum; quæ tota conſiſtit in eo, vt alienæ iſti pareant voluntati, & tempus expectent, ac modum, moréſque velut calorem accipiant, donec matureſcant.

III. Rectè enim Seneca *l. De Morib. Educatio, & diſciplina mores facit: & illud ſapit vnusquisque, quod didicit.* Et S. Cypr. *de habitu Virginum: Diſciplina, cuſtos ſpei, retinaculum fidei, dux itineris, ſalutaris fomes, ac nutrimentum bonæ indolis, magiſtra virtutis, facit in Chriſto manere ſemper, ac iugiter in Deo viuere, ad promiſſa cæleſtia, & diuina præmia peruenire. Hanc ſectari ſalubre eſt, & aduerſari ac negligere lethale.* Quocirca Lucius *lib. de Deo Socratis*, ait, nihil ſe æquè mirari, quàm cum omnes cupiant optimè viuere, & ſciant non aliâ re viui, quàm animo; nec fieri poſſe, quin vt optimè viuas, animus colendus ſit, tamen homines animum ſuum non colere.

IV. *Oua* tanto ſtudio curantur, mutantur, conuertuntur, neque aui cuicunque ſupponuntur; & liberi cuiuis pædagogo, cuiuis magiſtro committuntur? Præſtaret, nulli committere, quàm malo. Nulli tamen committere, eſt vel omnes malos ſuſpicari; vel nolle, vt filij ſapiant. Nam mores primùm, deinde ſapientia diſcitur, quæ ſine moribus malè diſcitur. *Quare liberalib. ſtudijs filios erudimus? Non quia virtutem dare poſſunt, ſed quia animum ad accipiendam virtutem præ-*

præparant, ait Senec. *ep.89*. Itaque debent homines, per diſciplinam, ad ſapientiam pervenire.

V. Diſciplina autem diuiditur in correctionem, & inſtructionem, quorum primum timore, ſecundum amore perficitur; vtrumque à Magiſtro; à quo ſi vulgus, ſi ruſtica plebes non vult litteris, certè debet pietate erudiri; etiamſi ſit adulta. *Quid eſt ſtultius*, ait Senec. *ep.77. quàm quia diu non didiceris, non diſcere? Omnis ætatis homines hæc ſchola admittit. Tamdiu diſcendum eſt, quàm diu neſcias: &, ſi prouerbio credimus, quamdiu viuas. Etiam ſeni diſcendum eſt.* Aſſonat Auguſtin. *ep. ad Hieronym.* ſcribens: *Ad diſcendum, quod opus eſt, nulla ætas ſera videri poteſt: quod, & ſi ſenes magis decet docere, quàm diſcere, magis tamen decet diſcere, quàm ignorare.*

VI. Cuius rei pulcherrimum ipſe exemplum reliquit, ad Auximium Epiſcopum ſcribens, *& habetur 24.q.3. can. ſi habes de hac. Senex à iuuene, & Epiſcopus tot annorum à collega, necdum anniculo paratus ſum doceri, quo modo poſſim vel Deo, vel hominibus iuſtam reddere rationem.* Exempla ſunt autem & aliorum in diſciplinam traditorum, tot, quot laudantur vel diſcipuli, vel magiſtri, qui eos, diuerſos ſanè, nempe vel pauonum, vel anſerum, vel gallinarum *oua*, excluſerunt: digni præmio ſiue in ſtupidos inciderint,

rint, siue in ingeniosos. Nec multo aliter Socrates dixit: *Oportet magistros multas mercedes capere à discipulis: ab ingeniosis quidem, quia multa discunt: à rudibus verò, quia multos labores exhibent.* Denique vniuersim *oua teneram adhuc prolem exprimunt*, ut *in c. 34. Iob.* Scribit D. Greg. *quæ diu fouenda sunt, vt ad viuum volatile perducantur. Oua quippe insensibilia in semetipsis sunt, sed tamen calefacta in viua volatilia conuertuntur. Ita nimirum paruuli auditores ac filij, certum est, quòd frigidi insensibiléſque remaneant, nisi doctoris sui sollicita exhortatione calefiant. Sed oua Struthionis derelinquuntur* (vide *Embl. 35.*) *cum discipulis suis hypocritæ nullum cælestis vitæ exemplum præbent.* Quid enim speres à naue, quæ non habet gubernatorem; à viatore, qui, pro duce, incidit in seductorem? nonne illa in scopulos, iste in mille incurret Labyrinthos? cum alioquin etiam bonos duces pauci sequantur. Apud plurimos enim disciplina, non *disciplina* est, sed *displicina.* Malunt in tympanis ludere, quàm in choro saltare. Parentum est igitur & magistros prouidere, & bonos. Quare

Quicunque maturos cupis,
Parens, habere filios,
Noli anseri committere.

Ova variè aperta, variè tractanda hominum ingenia, ſed piè, & à pijs, monent.

EMBLEMA XL.

NON EST INGENIVM, NON EST MOS OMNIBVS IDEM.

1. MEnſarum vrbanitas docet, ſepties errari poſſe in *ouo* edendo, & ritè aperiendo. Sed *quemadmodum apponendi, ita etiam oua aperiendi modus diuerſus eſt*, *ait* Vlyſſes Aldrouandus *lib. 14. Ornithol. c. 1. Iudæi enim ea aperiunt parte acutiore, vt ſi qua illic gutta ſanguinis apparuerit, abſtineant; nos* (Itali ſcilicet) *obtuſiore plerumq; Germani in latere.* Martes ingenio callida alium aperiendi modum reperit; nam

nam vt exugere ad amussim *oua* possit, vtroque capite ea subtiliter perforat, vt aër succedens, succum trahi sinat. Quem comedendi modum hominum quoque nonnulli immitantur, dum *oua* sorbendo exhauriunt.

Scilicet & homines trahendi non vnus est modus. Aliæ nationes, aliter nutriunt suos infantes; & aliæ aliter educant liberos; ac sæpe non tam pro liberorum capacitate, quàm pro sua voluntate. Potest *ouum* quacunque parte aperiri; sed alijs alia pars placet, vel pro ritu gentis, vel pro more regionis. Ita nonnulli, tales suos volunt esse filios, quales ipsi fuêre. Quamobrem non modò regum filij reges, sed etiam sartorum filij fiunt plerumque sartores & rustici rusticorum. Quin & Menalcæ plerumque volunt vocari, quoquot à Menalca descendunt. II.

Quod in moribus etiam contingit. Tametsi enim subinde heroum quoq; filij noxæ; nec Ciceroni gnatus suus par est; plerumque tamen tricongij tricongios, & Sardanapali Sardanapalos; auaros auari, impij impios educant. At neutrum natura jubet, vel Deus. Sæpe enim aliquis à purpura parentum, ad humilia descendit; & non rarò in mapalibus nati, de stiua, ad sceptrum & solium peruenerunt. Itaq; nullus Crœsus regno ac fortunæ fidere, nullus Irus desperare, ob natales, debet. Neque verò omnis pa- III.

rens progeniem vidit vitiosiorem. Efferatissimæ belluarum catulos genuerunt, qui si humanis manibus fuêre excepti, cicurati sunt. Ita ethnicorum, Turcarum, hæreticorum proles Catholicè educata, ad magnam sæpe perducta est pietatem. Ipse Moses à Pharonis filia enutritus, quantum non profecit in litteratura Ægyptiorum? Quemadmodum spina, licet, per se nullum gratum hominibus fructum proferat, in pyrum tamen inserta fructus dulcissimos edit: sic homo agrestis licet sit, disciplina tamẽ adeò formari potest, vt fructus vberrimos vtilissimósq; gignat.

IV. Et quamuis non gignat; saltem tu officio tuo satis fecisti, si conatus es ingenium aperire, & erudire. *Si annunciante te ad impium, vt conuertatur à vijs suis, non fuerit conuersus à via sua, ipse in iniquitate sua morietur. porrò tu animam tuam liberasti. Ezech. 33. 9. Hìc certè*, ait Prosper *l. 1. de Vit. contempl. c. 22. satis euidenter ostenditur, quòd siue proficiant, siue non proficiant auditores, tacere eis non debeant sacerdotes.* Ita & parentes debent omnia tentare. Itaque, vt non vnus est modus *ouorum* aperiendorum, ita nec vna ratio tentandi ingenia puerorum. Dummodo vtilia doceantur. *Hoc scire, quid proderit?* ait Senec. *ep. 89. vt solicitus sim, cum Saturnus & Mars ex contrario stabunt? aut cum Mercurius vespertinum*

faciet

faciet occasum, vidente Saturno. Immo quid proderit, audire, à fele comas sibi lambente, pellemque mundante significari aduentum noui hospitis? aut coruo circa domum crocitante, portendi mortem alicuius inquilini?

Hæc docentur homines à cunis, & nesciunt, inter tot curiositates ac superstitiones, ritum Deum precandi, aut artem, qua metum sibi demant, cupiditatem eximant, libidinem frænent. Culpa ea est educatorum, & Magistrorum, quorum officium est, cum litteris docere virtutes. *Musica monstrat mihi,* ait ib. Seneca, *qui sint modi flebiles; monstret potiùs, quo modo inter aduersa non emittam flebilem vocem. Metiri me Geometres docet latifundia; potiùs doceat, quo modo metiar, quantum homini satis sit. Numerare docet me Arithmetica, & auaritiæ commodare digitos; potiùs doceat, nihil ad rem pertinere computationes. Doces me, quomodo nihil, perdam ex finibus meis; ego discere volo, quomodo totos hilaris amittam. ô egregiam artem: scis rotunda metiri; si artifex es, metire hominis animum, dic quàm pusillus sit. Scis, quæ sit recta linea, quid tibi prodest, si quid in vita rectum sit ignoras?* Non malum est ista etiam discere, sed istis discendis ita te impendere, vt necessaria ignores. V.

Rectè proinde faciunt parentes, qui dum *oua* sua magistris tradunt, non tantùm magi- VI.

ſtros gnauiter quærunt, à quibus litteras, & ci-tharam, ſed etiam mores ac pietatem diſcere poſſint, vt vndique erudiantur. Diſcunt pedes ſaltare, cur non diſcunt manus orare? Sciunt tui filij numerare pecunias, cur non, vel te magiſtro, etiam preces debitas Deo numerant? Nec erubeſcere debet quiſquam, ſi occupetur in pueris ad virtutem erudiendis; cum videamus gloriantem ſuperbire ſæpe, qui eos docent equitare. Nobilius eſt, Deum colere, quàm equos regere.

VII. In Alexandrina Eccleſia, teſte Euſebio *l. 6. hiſt. c. 1. & 12.* catechumenis inſtruendis præfuit Pantænus, Clemens, Origenes Heraclas, De S. Vincentio Ferrerio ita *apud Sur. 5. April.* ſcribit Petr. Ranzanus: *Neq; duntaxat ætate prouectos ſublimium rerum capaces erudiebat, ſed etiã pueros certis ad ſe horis euocatos inſtituebat, docens eos, quemadmodúm cruce ſe ſignarent, orationem Dominicam, & Angelicam ſalutationem, atque fidei Symbolum enunciarent, Deum colerent, amarent, parentibus & proximis quibusque honorem haberent, & debita officia perſoluerent.* S. Hieronymus, *ep. ad Lætam*, multa dat præcepta jam ſenex pro recta inſtitutione filiæ, tandemq; hæc addit: *Ipſe, ſi Paulam miſeris, & magiſtrum me, & nutriciũ ſpondeo, geſtabo humeris, balbutientia ſenex verba formabo, multo glorioſior mundi Philoſopho, qui non regem Macedonum Babylonio peritu-*

rum

rumveneno, sed ancillam & Sponsam Christi erudiam, regnis cælestibus offerendam. Nec magnus ille Academiæ Parisiensis Cancellarius Io. Gerson. dedignatus est puerilem catecheseos institutionem tradere, ac tam exemplo, quàm verbo commendare. Quid quòd ipse Christus dixit *Matth. 19. 13. Sinite paruulos venire ad me?*

Igitur & parentes, & quicunque, vel magni, vel parui, viam juuentuti aperiant ad virtutem; quisque suo modo, dummodo bono, dummodo conuenienti, & accommodato. Alijs acumina laudesque obijciat, alijs latera fodiat stimulis, alijs obtusa demat; sic enim ingenia varia, velut *oua* sunt variè aperienda. Aptè huc apponi possunt Cn. Cornelij Galli versus *eleg. 1.* quibus idem docetur. Sunt enim isti. IIX.

Diuersos diuersa juuant: non omnibus annis
Omnia conueniunt: res prius apta, nocet.
Exultat leuitate puer, grauitate senectus:
Inter vtrumque manens stat iuuenile decus.
Hunc tacitum tristemq́; decet; fit clarior ille
Lætitia, & linguæ garrulitate suæ.
Cunctatrahit secum, vertitq́; volubile tempus:
Nec patitur certâ currere quemque viâ.

Ab omni creatura nos doceri, ovum docet.

EMBLEMA XLI.

NEC TALEM PIGVIT, TALI DIDICISSE MAGISTRO.

1. FRanciſcus de Corduba *in Didaſcalia multiplici*, etſi non veram, iucundam tamen atque curioſam, ex Hebræorum fabulis, affert interpretationem illius loci. *3. Reg. 6. 7. Domus autem cum ædificaretur, de lapidibus dolatis atque perfectis ædificata eſt: & malleus, & ſecuris, & omne ferramentum, non ſunt audita in domo, cum ædificaretur.* Cuius loci ſenſus genuinus eſt, induſtria artificum, & prudentia Salomonis, ad tantum opus lapides & ligna adeò exactè priùs

priùs alibi, nempe in monte & lapicidinis, à cæmentarijs Salomonis & Hiram, ut dicitur *3. Reg. 5. 18.* fuisse aptata, vt in ipso loco templi, sine ullo ferè strepitu, bitumine, aliisque necessarijs vinculis compaginarentur; in figuram scilicet mystici illius templi in cælo, ubi sine malleo, sine verberibus, sine ictu & dolore, priùs in his terris, & hac mortali vita *Tunsionibus, pressuris expoliti lapides suis coaptantur locis.* Ita quidem locum illum intelligunt, qui rectè intelligunt.

Apud citatum tamen auctorem, Hebræorum somnijs non nemo eruditus, ait Salomonem cum omnium herbarum bestiarúmq; vires nosset, *ouum*, an pullum Struthioni eripuisse, atq; in vitrum ingens inclusisse, unde certum aliquem vermen sit adeptus. Struthio enim postquam *ouum* suum reperit, sed in custodiam datum, ut illud, velut è vinculis liberaret, illico notissimũ sibi, naturæ magisterio, vermen quæsiuisse fertur, quo admoto, vitrum ruptum dissilierit, *ouúmq;* reliquerit liberum struthioni. Struthione ergo *ouum* suum reportante, Salomon, ut isti fingunt, vermen accepit, & saxis illis grandibus, quæ templo destinabantur, adhibuit, itáque fabrè secuit, poliuit, dolauit, ut ea nullo malleo, securi, alioúe ferramento indigerent. In hunc ferè modum, quantum memini (nec enim ad II.

manum eſt auctor, alibi mihi lectus) Franciſcus de Corduba. Crediderim faciliùs, ſaxa illa mendacij magnitudine, quàm vermiculi viribus rupta diſſilijſſe.

III. Io. de Pineda *in Salomone præuio lib. 5. c. 5. q. 15.* ita loquitur: *Secunda Hebræorum commentatio plena curioſitate, comminiſcentium, artifices illos, & præparatores lapidum uſos fuiſſe ſanguine cuiuſdam vermiculi, qui dicitur* Samir, *cuius virtute ſcindebantur lapides mirabili facilitate, ſicut ſmerillo ſcinditur vitrum. Itaque ſanguine illo liti lapides molleſcebant, & ſua ſponte findebantur. Addunt verò fabulam fabulæ, illam vermiculi virtutem caſu quodam & experimento à Salomone compertam fuiſſe, cum ſtruthionis pullus, quem habebat vitreo vaſe incluſum, non alia arte recuperari à parente potuiſſet, quàm priùs vermiculo ille de deſerto adducto, atque illius ſanguine delinito, & confracto vitro. Inde igitur experimento datum fuiſſe locum, & initium nouo artificio ſcindendi lapides & marmora. Meminit Lyra ſuper id Ezechielis 3. 8.* ut adamantem & ſilicem dedi faciem tuam, *quod propriè in Hebræo legitur:* ut Samir fortiorem ſilice dedi frontem tuam: *quo loco ſic ſcribit Nicolaus. ut vermem fortiorem rupe dedi faciem tuam. Et per vermem ſecundùm eos intelligitur ſanguis cuiusdam vermis, quo ſine ſonitu incidebantur lapides in ædificio templi Salomonis.* Confirmat

hæc

hæc R. Moyses Mammonius, apud quem, *Samir est reptile paruum, quod lapides secat, cum per eos transit.* At quot vermibus, quantoúe eorum sanguine opus erat ad tot, pro vastissimo templo, lapides findendos? Et *Samir* Hebræis non vermis, sed adamas est, cuius durities seruit ad lapides & gemmas poliendas. Sed quis credat, saxa illa ingentia pro templo, secta esse vel adamante?

Interim, quando etiam fabulis erudimur, docet hoc figmentum, nos adeò (si quidem discere velimus) magistris non carere, vt etiam à brutis animalibus instruamur, quantumuis vel Salomones simus. Et quid opus est figmento? ipse id Salomon docet, cum pigros mittit ad scholam formicarum. *Vade*, inquit, *Prou. 6. 6. ad formicam, ô piger, & considera vias eius, & disce sapientiam: quæ cum non habeat ducem, nec præceptorem, nec principem, parat in æstate cibum sibi, & congregat in messe, quod comedat. Hoc spiritualiter intelligendum est*, ait S. Augustinus *contr. Adimantum*, c. 24. *vt quemadmodum formica æstate colligit, vnde in hyeme pascatur; sic vnusquisq; Christianus in rerum tranquillitate, quam significat æstas, colligat verbum Dei, vt in aduersitate, & tribulationibus, quæ hyemis nomine signantur, habeat vnde spiritualiter viuat.* IV.

Hoc magisterium nobis monstrat etiam Horatius *serm. lib. 1. Satyr. 1.* V.

Par-

Paruula nam exemplo est magni formica laboris,
Ore trahit, quodcunq; potest, atq; addit aceruo,
Quem struit haud ignara, ac non incauta futuri.
Quæ, simul inuersum contristat Aquarius annum,
Non usquam prorepit, & illis utitur antè
Quæsitis patiens.

VI. *Neque formica tantùm proponitur nobis, tanquam vitæ magistra. Eruere, quasi damula de manu*, ait *Prou. 6. 5.* Spiritus S. *& quasi auis de manu aucupis.* Et ipse Seruator: *Matth. 6. 26. Respicite volatilia cæli, quoniam non serunt, neque metunt, neque congregant in horrea; & Pater vester cælestis pascit illa.* Vbi nimiam docemur solicitudinem seponere, sicut à formicis, non esse negligentes. Fuerunt enim, qui illa verba malè intelligerent: de quibus S. Augustinus *hæresi 57. de opere Monachorum* ait: *Horum verborum occasione quidam* (Euchitæ scilicet, id est, *Orantes* hæretici) *dicunt se operari non debere, quia nec volucres cæli seminant, neque metunt, sed attendere isti deberent, quod sequitur*, neque congregant in horrea. *Jam verò isti manus ociosas scilicet habent, & tamen repositoria plena volunt habere.* Mittuntur ergo ad formicam isti, quasi dicatur illud *2. Thess. 3. Qui non vult operari, non manducet.*

VII. In Carthusianorum historia, refertur, tentatum aliquando, postquam diu voluntariam illam solitudinem tolerauisset, tædio victum, statuisse

tuisse profugere. Iamque in eo erat, vt scalis applicatis muros transcenderet, cum illi in mentem venit, auiculam quoque, quam charissimam habebat, è cauea sua emittere; quam cum aperuisset, auicula carceri virgato assueta, etiam per patentes aditus noluit egredi. Quod vbi ille vidit, quasi Deo docente, dixit: Ergo hæc bestia, escæ caussa, potuit custodiæ suæ assuescere, ita ut nolit euolare, ego autem Dei caussa, non possim? Dixit, & mansit. S. noster Ignatius *ex tenuissimis rebus, ad Deum, qui in minimis etiam maximus est, ascendit, & è singulis vtilissima ad vitæ informationem documenta cepit. Ribaden. l. 5. c. 1. vitæ eius*. Exempla sunt innumera. Vide *Bellarm. de ascensu mentis in Deum. Ludouic. Granat. l. 1. Catechismi in sym. Fidei. Richeomum in valedictione Animæ.*

Rectè igitur Mercurio Trismegisto *Vniuersum est liber diuinitatis, sæculúmque hoc sublustre est speculum diuinorum.* Nam in eo, vt homines disciplinæ capaces docerentur, varias artes animalia docuerunt. Araneus artem texendi; hirundo & vespæ ædificandi; grues instruendi exercitum; milui nauem gubernandi; Hippopotamus Nili incola venæ incidendæ: is enim natura gulosus, cum se sanguine nimis turgere animaduertit, inter acutiores ripæ arundines circumcurrit, & fragmentorum affrictu, aperit IIX.

venam;

venam; ſanguinémque, vbi ſatis ſentit ſe euacuatum, ſiſtit, corpore, per pinguem & obſtruentem limum, volutato. Vide *Plin. l. 8. hiſt. c. 26. & 27. Plutarch. in lib. de induſtria animal. D. Gregor. Nazianz. orat. 2. de Theol.* De muſicam docente laſcinia *Ariſtot. l. 4. de hiſt. c. 9.* & *Plin. l. 10. hiſt. c. 29.* De brutis futura præſagientibus, & mutationem aëris, pluuias, ac tempeſtates prædicentibus, ac Aſtrologos erudientibus *S. Ambroſ. l. 5. Hex. c. 9. Baſil. hom. 7. Hex.*

IX. Ac omiſſis artibus, mores qui quærit: diſcet à leonibus magnanimitatem; à canibus amorem; à ciconiis pietatem; à turturibus fidem coniugalem; à columbis ſimplicitatem; à ſerpentibus & elephantis prudentiam; ab apibus, gruibus, formicis ciuilem ſocietatem. Vno verbo verè Proſper *l. 2. de vocat. Gent. c. 4. Cælum, terra, mare, omníſque creatura, quæ videri atque intelligi poteſt, ad hanc præcipuè diſpoſita eſt humani generis vtilitatem, vt natura rationalis de tot contemplatione ſpecierum, de experimentis tot bonorum, ad cultum & dilectionem ſui imbueretur auctoris, implente omnia ſpiritu Dei, in quo viuimus, mouemur, & ſumus.*

Inter tam multos, nil diſcere velle magiſtros;
Aut ingens ſtupor, aut maxima pigritia eſt.

Ovorum exclusio, filiorum educatio.

EMBLEMA XLII.

NON PERDIDI, QVOD PEPERI.

HEnricus Salmuth *in tit. 1. lib. 2. Guidonis Pancirolli rerum mirabilum recens inuentarum*, de Americis, ista scribit: *Non magis de gallinis suis soliciti, quàm de auibus, quæ vitam in siluis agunt. Illas vbicunque fert impetus, ponere & excludere patiuntur oua. At gallinæ vicissim pullos è dumis & vepribus domum deducunt: ita vt ea molestia careant Americanæ mulieres, qua nostrates in pullis educandis satis fatigantur.* Simile quid de gallinis *agrestibus* quę è Gallinarijs insulis maris Ligustici sunt allatæ, & mediæ sunt inter villaticas atque Africanas, seu Meleagrides, refert 1.

Varro

Varro *lib. 3. de re rust. c. 9.* Illæ ideò dictæ sunt agrestes, quòd non villis, sed ferè in siluis *oua* facerent; at in eo degeneres sunt, quia non item in secretò silentio educatos *pullos è dumis & vepribus domum deducunt*, quemadmodum Americanæ, multis parentibus in exemplum futuræ.

II. Quàm enim benè ageretur cum Rep. si parentes ita agerent, filiósque suos ad omnem virtutem probè instructos atque educatos in eundem modum producerent, & officijs munijsque offerrent? *Qui docet filium suum, laudabitur in eo, & in medio domesticorum in illo gloriabitur Eccles. 30. 2.* Ita apud Val. Max. *l. 4. c. 4. Cornelia Gracchorum mater, cum Campana matrona apud illam hospita, ornamenta sua illo seculo pulcherrima ostenderet: traxit eam sermone, quousq; è schola redirent liberi: Et hæc, inquit ornamenta mea sunt.*

III. Nulli præceptores efficaciùs possunt docere, quàm parentes; quorum & maior est potestas, & maturioris instructionis occasio, adhuc in cerea ætate. Hæc enim, *tanquam subacta, ac mollis cera est*, vt loquitur S. Basilius. *Reg. fusius disp. interrog. 15. quæ ipsa impressas in se formas quascunque facilè recipit, & mollissimè cedit. Confestim igitur, ab initio, omni rerum bonarum imbui exercitatione debet.* Hinc illud. *Eccl. 7. 25. Filij tibi sunt? erudi illos, & curua illos à pueritia illorum.* Tunc velut tenera arbor in quamcunque partem

tem possunt flecti; qui, processu ætatis, querni fiunt, & de nobili stirpe sæpe etiam trunci. Nam *adolescens juxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea. Prou. 22.6. Quo semel est imbuta recens, seruabit odorem testa diu. Horat. l. 1. ep. 2.* Igitur, *ne discat in tenero*, ait S. Hieronym. *ep. 7. ad Lætam, quod postea dediscendum est.* Et mox: *difficulter eraditur, quod rudes animi perbiberunt. Lanarum conchylia quis in pristinum candorem reuocet?* Ac rursus: *si solicita prouides, ne filia percutiatur à vipera, cur non eâdem curâ prouideas, ne feriatur à malleo vniuersæ terræ? ne bibat de aureo calice Babylonis?* Ac *ep. 12. ad Gaudentium. Vt aqua in areola digitum sequitur præcedentem, ita ætas mollis & tenera, in vtramque partem flexibilis est, & quocunque duxeris, trahitur.*

Quare non modò Plutarchus *De liberor. educat.* eos, qui liberos ditare potiùs student, quàm bonis moribus imbuere, similes esse dicit illis, qui neglecto pede, calceos curant: sed & Apostolus. *Eph. 6. 4.* grauiter scribit: *Et vos Patres, nolite ad iracundiam prouocare filios vestros: sed educate illos in disciplina, & correctione Domini.* Hoc ni faciant, vindicantem Dei manum non effugiunt. *Hos ego Patres*, ait S. Chrys. *lib. 3. aduers. vitup. vitæ monast. quod nemo tamen commotiùs dicere, quàm veriùs existimet, parricidis ipsis immaniores sceleratioresq́ dixerim. Illi enim corpus* IV.

 ab

ab anima disseparant, isti & animam, & corpus æternis ignibus tradunt. Atque is quidem, qui corpore occiditur, necessariò naturali lege, etiamsi necatus non fuisset, moreretur: hic verò sempiternam mortem vitare potuisset, nisi hanc illi consciuisset paterna negligentia.

V. Malæ educationis merces in Heli Sacerdote *1. Reg. 3. 11.* item in filijs, quorum alter, *apud S. Bernardin. Serm. 17. de Euang. æterno*, dum duceretur, auriculam: alter, *apud Boët. de disciplin. Scholariũ*, nares parenti mordicus abstulit. Item in pueris, altero quinquenni, *apud S. Gregor. l. 4. Dial. c. 18.* altero duodenni apud Cyrill. *ep. de mirac. S. Hieronymi*, (quæ est *ep. 206. inter ep. S. Augustini*) à dæmone è conspectu, immo & sinu parentum raptis, item in patre ac filio damnatis sibi maledicentibus, *apud Dionys. Carthus. l. de quat. nouiss. art. 42.* Vidit enim quispiam, Genio bono duce, miserando spectaculo, in medijs ignibus patrem filio, & hunc patri acerbissimè identidem occlamantem: *Maledicte fili, quò me miseriarum adduxisti, iustis iniustisq́; artibus vtentem, vt te multarũ opum haberem successorem.* Et: *Quin immo huc me, huc me tua indulgentia, huc tui nimius amor ab religiosæ vitæ desiderio abstractum præcipitauit, detestande pater.*

VI. Discant igitur parentes à gallinis Indicis *pullos suos*

ſuos è dumis, & vepribus deducere; & quamuis multi, *vbicunque fert impetus, ponere & excludere*, à negligente magiſtratu ſinantur *oua*, illud altè *defixum habeant: Melior eſt vnus timens Deum, quàm mille filii impii, & vtile eſt mori ſine filiis, quàm relinquere filios impios. Eccleſ. 16. 4.* Quod ita eſſe luculentè confirmauit mulier illa, quam teſtatur *in ſuis Reuelationibus l. 6. c. 52.* à ſe conſpectam eſſe non exiguis virtutibus pollens,& ſanctitate celebris illa Birgitta,velut è caliginoſo lacu prodeuntē luridi vultus vmbram, ſine corde horridè truncam labijs, exeſo miſerabiliter naſo, oculis in genas prolixè propendentibus,exedentibus funeſtis pectus vermibus, de filia ſuperſtite,tanquam ſi coram adeſſet,miſerandum in modum conquerentem: *Eheu filia, non filia, ſed lacerta veneno fœtiſſima! miſeram me, quæ te genui! miſerrimam, quæ te exemplo meo peccare docui! quoties enim peſſimos meos imitata mores etiamnum peccas, toties hæc inferni, quæ propter te patior, tormenta, nouis auctibus recrudeſcunt.* Haud potuit hæc dicere, NON PERDIDI, QVOD PEPERI; dixiſſet verè: QVOD PEPERI, ME PERDIDIT.

Ova in fimo, homo in peccato; vnde eum Baptiſmus liberat.

EMBLEMA XLIII.

QVIS POTEST FACERE MVNDVM, DE IMMVNDO CONCEPTVM SEMINE? NONNE TV, QVI SOLVS ES?
Iob. 4. 4.

1. ANimalia *quædam & citra incubitum, ſponte naturæ gignunt*, *vt in Ægypti fimetis.* ait Plin. *l. 10. c. 54.* Quod ex Ariſtotele habet ita ſcribente: *Incubitu auium oua excludi naturæ ratio eſt: non tamen ita ſolùm oua aperiuntur, ſed etiam ſponte in terra, vt in Ægypto obruta fimo pullitiem procreant*. Io. Baptiſt. Port. *Nat. Mag. l. 2. c. 24.* ex Democriti ſententia hæc præſcribit

bit: *Columbarum, vel gallinarum ſtercore tuſo, atq; in cerniculo ſubtiliter ſuccreto, obruantur oua, non irrita tamen, ne ſimul collidantur, ſubſtratis eorum pennis, & circumpoſitis cubilia extruantur: turbinatior ouorum pars ſurſum vergat, & vicenis quaternisúe horis, alternis vicibus innouato circumuoluendo, vt æqualiter concaleſiant, ſic effatæ efficere ſunt ſolitæ, loco calido & tepente ſeruentur: vbi bis deni dies elapſi, & completi fœtus, & pulli roſtellis oua percutere inceperint, auſculta, num pipiant. Sæpe enim propter eorum putaminũ craſſitudinem erumpere nequeunt, vel rimis fatiſcunt: teſtas tollito, & gallinam inducito.* Et *ſi collibuerit, aliter potes: oua tepido demergas fimo, ſenisq; diebus recentem ſubiicito, ne ſeneſcat, ſed tempore ſuo foueat, & gallinæ calorem imitetur, vertendo ſemper, donec excludant, qui quæruntur pulli.*

In hoc *ouo* Iobum aliquis imaginabitur, *qui teſtâ ſaniem radebat, ſedens in ſterquilinio. Iob. 1. 7.* II.
Rectè. Sed quiuis etiam homo (Chriſtum, eiúſque Matrem excipio, ſine macula conceptam) tale eſt *ouum*, cum dicere poſſit: *In peccatis concepit me mater mea.* Nam homines, *qui* ab initio *nutriebantur in croceis*, originali peccato contacti, *amplexati ſunt ſtercora. Thren. 4. 5.* Itaque *ouorum* more, in peccato, velut fimo, jacent, cum jacent in vtero; immo & nati, ſi nondum renati. Ad renatos autem, ait Apoſtolus *1. Cor. 6. 11.*

6.11. Et hæc quidem fuiſtis, ſed abluti eſtis, ſed ſanctificati eſtis (per Baptiſmum & Chriſtianiſmum) *in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, & in Spiritu Dei noſtri.*

III. Mutationis & ablutionis huius exemplum de ſe ipſo narrat S. Cyprianus *ep. 2. ad Donatum*: vbi ingenuè fatetur, qualis fuerit ante baptiſmũ (nõ ſolùm à peccato originis, ſed etiam alijs proprijs geſtis defædatus) qualíſque ſubitò euaſerit, per gratiam baptiſmi; quídque ſibi contulerit Chriſtianiſmus; qui, vt ipſe loquitur. *Eſt Mors criminum, & vita virtutum.* Paria his refert Nazianzenus *orat. funebri in laudem Cypriani*; vbi mirabilem eius conuerſionem, & cordis vitæque commutationem, quam baptiſmo accepit, ob oculis ponit.

IV. Petrus de Natalibus, *in vita S. Catharinæ Virginis & Martyris* ſcribit, eam, cum nondum eſſet baptiſmo tincta, à Deipara viſitatam; ſed quamquam Deipara Chriſtum illi paruulum exhiberet, futurum Sponſum, Chriſtum tamen ob turpitudinem *originalis maculæ*, faciem ab ea auertiſſe, talemque, manibus ac pedibus reluctatum, repudiaſſe. Quapropter illa ſacrum fontem, more ſitientis cerui, deſiderauit, & adepta ocyùs, illico, B. Mariâ præſente, & innumerabili Angelorum multitudine circumſtante, à Chriſto Sponſa eſt electa, annulo quoque Sponſali acce-

accepto, quem illa, ceu cæleſtem arrham, ad vſque mortem diligentiſſimè aſſeruauit.

Si ita Catharinam ſuam eſt auerſatus Chriſtus, ob *peccatum* tantummodo *originale*, quantum eos auerſabitur, qui tot actualibus flagitijs ſe, tanquam ſtercore cooperuerunt? Et quàm longè abſunt à Catharina, ad baptiſmum properante, qui in ſex hebdomades, immo menſes, differunt filiorum ſuorum baptiſmum, ob pompam ſeculi, cui in baptiſmo filij ſunt renunciaturi? *Lib. 1. Vitæ Patrum*, refert Græcus auctor, à Dionyſio Abbate in Latinum idioma translatus, *cap. 5. vitæ S. Abbatis Pachomij*, eâ nocte, quæ illi à ſuſceptione baptiſmi prima fuit, Pachomium ſibi mellitum de cælo rorem in dexteram manum deſcendentem videre, & hác vocem audire viſum. *Aperi mentis tuæ oculos, Pachomi, & agnoſce in rore iſto acceptæ à Deo gratiæ argumentum, & pignus.* Agnoſcamus & nos, & abluti ad fimum, vnde prodiuimus, redire horreamus; ne conueniat illud: *Sus lota, in volutabro luti. 2. Petr. 2. 21.* V.

Dum calor oua coquit non jam maternus in aluo,
En tibi nunc etiam pullulat ipſe fimus.
Sic ſpectare licet, qua ſimus origine nati
Nos quoque mortales, turba ſuperba nimis.
Nam ſi nos primo benè cognoſcamus ab ortu,
Verè eſt nobilitas maxima noſtra fimus.

Pullus ex vtero & ovo, hominis nati & baptizati imago.

EMBLEMA XLIV.

SIC DEBENT NATA RENASCI.

1. O*Va parire solet genus pennis condecoratum,*
Non animans:

ait antiquissimus Romanorum Poëta, Rudius homo Ennius. Quia plus negotij est in ijs, quæ ex *ouo* prodeunt, quàm in reliquorum animalium ortu. *Bis debet generari, totiésque nasci; ouum ab aluo, ab ouo pullus*, inquit, Puteanus *orat. 20.* Postquam enim ab utero prodierunt, *hiulca oua maternus rumpit tepor*, quæ Claudiani phrasis est, *in præfat. Panegyr. 1.* Matre enim quod

quod natum eſt, fouente (cum *intus omne ouum volucrum bicolor) ipſum animal* (denuo generandum) *ex albo liquore oui corporatur. Cibus eius in luteo eſt. Increſcente pullo, candor in medium vertitur, luteum circumfunditur. Vitellus paulatim deficit.* Ita Plinius *l. 10. c. 53.* licet aliter ſentiat Hippocrates *lib. de natur. fœtus. Mirabile magnum*, ait Petrus Greg. Toloſan. *l. 13. de Rep. c. 25. n. 4. quia non planè comprehenditur virtus & omnipotentia Dei, vt pullus intra oui corticem concluſus, antè, quàm vel putamen effringat, pipiat, ales factus intra concluſus, poſt vndeuigeſimũ diem ab incubitu gallinæ in oua.*

Et homo bis generatur, ac bis naſcitur, ſemel ſecundùm carnem, altera vice ſecundùm ſpiritum & virtutes, in baptiſmo. Vnde & *regenerati*, ac *renati* dicimur. Quare, ait S. Paulus *ep. ad Tit. 3. 5. Saluos nos fecit, per lauacrum regenerationis, & renouationis Spiritus ſancti.* Et Baptiſmus Græcis dicitur παλιγγενεσία, *iterata generatio*, quia antè ex matre genitos ſecundùm carnem, quaſi de nouo regenerat, & renouat, per gratiam Spiritus ſancti, nouóſque homines, id eſt, ſanctos, iuſtos, Dei amicos & filios efficit. Hic diuinæ illius auis effectus eſt, quæ *nidum ſuum ſub pennis congregat Luc. 13. 34.* II.

Tantus amoris calor, tanta vis ſacramenti, ut III.
dum corpus abluit, ac velut teſtam fouet, pullũ,

id eſt ſpiritum, qui intus eſt, animet, faciátque ex muto pipientem; omniáque interiora eius conuertat, vt ex filio iræ fiat filius Dei. *Caro abluitur*, ait Tertullian. *l. de Reſurrect. carnis, vt anima emaculetur, caro vngitur, vt anima conſecretur, caro ſaginatur, vt anima muniatur, caro manus impoſitione Chriſti adumbratur, vt anima ſpiritu illuminetur, caro corpore & ſanguine Chriſti veſcitur, vt anima de Deo ſaginetur.* Olim enim recens baptizatis mel & lac, & Euchariſtia guſtanda dabantur, & ſacramentum confirmationis per manus impoſitionem impendebatur; præſertim ſub initium Eccleſiæ, vt baptizati, in perſecutionibus tunc furentibus, firmi eſſent in fide, vt colligitur *Act. 8. 14. 15. 17.* & tradit Auguſtin. *lib. de fide & oper. cap. 11.*

IV. Porrò tanti ſunt effectus baptiſmi, in quo, vetuſtate depoſita, ad gratiam & vitam ſpiritualem renouamur, vt meritò dicamur *regenerari.* Quare rectè *in cit. loc. S. Pauli.* Theophylactus ait: *O rem arduam & admirabilem, adeò vitijs eramus immerſi, vt nulla ratione purgari poſſemus, ſed opus fuit regeneratione. Nam regeneratio & renouatio ſecundam natiuitatem, nouámque formationem ſignificant. Vt enim domum ruinoſam, & planè veterem non ſuffulcimus, verùm ad fundamenta vſque diruimus, ac demolimur, nouámq; ædificamus: conſimilem ad rationem Deus non reconcin-*

innauit, quod corruptum erat, sarciendo, sed denuò condidit. quomodo? per Spiritum sanctum, ne enim quæras modum, spiritus, inquit, totum transegit. Vnde hoc perspicuum? quem effudit, inquit, abundè in nos. Non enim tantummodo per hunc refinxit nos, sed largè ipsum etiam nobis impertijt, vt & illud per hoc monstretur. Ac meritò: postquam enim mundauit nos, tum & Spiritu suo sancto abunde nos impleuit, hoc est, quod ait, effudit; in impuros mundus ille purúsque spiritus non ingrediebatur.

Huius regenerationis vim Deus ostendit in Genesio, de quo *Sur. tom. 5. Martyrolog. Rom. 25. Augusti*, & *Vincent. Beluacens. in spec. hist. lib. 12. c. 104.* Is Romæ in theatro, spectante Diocletiano Imp. tanquam mimus, Christianis mysterijs illudebat, fingens se velle baptizari. Quare velut æger decubuit, eum à quo baptizaretur poposcit: sed iocum in serias cogitationes repentè conuertit Deus, qui Genesium, populo ridente, diuino lumine calefecit. Itaque ex templo mutatis consilijs, religionem Christianam professus est, Diocletiano primulùm adcachinnante, & adhuc ludos agi arbitrante. *Tunc, sicut fuerat ordinatum, intrare faciunt exorcistam & presbyterum, qui iuxta lectum eius sedentes, dixerunt. Quid ad nos misisti filiole? At ille iam non simulatè, & fictè, sed ex puro corde respondit: quia gratiam, Christi consequi cupio, per* V.

quam

quam renatus liberer à ruina iniquitatum mearum. Cúmque ſacramentorum myſteria compleſſent, & veſtibus albis eſſet indutus, quaſi per ludum à militibus eſt raptus, & ad ſimilitudinem ſanctorum de Chriſti nomine diſcutiendus Imperatori eſt exhibitus. Sed cùm ad falſam adducitur paſſionem, ad veram acceſſit confeſſionem. Aſcendens namque ſuper baſim, vbi ſtatua fuerat Veneris, ita concionatus eſt: Audi, Imperator, & omnis exercitus, ſapientes, & populi vrbis huius. Ego ſemper Chriſtianum nomen exhorrui, & in confeſſione permanentibus inſultaui, ac ſuper eos accendebam furias populi. Parentes quoque meos, & affines execratus ſum cauſâ nominis Chriſtiani, & in tanta deriſione Chriſtianos habui, vt eorum ſecreta myſteria diligenter perquirerem, non vt crederem, ſed vt de his ludum ac riſum vobis exhiberem. Mox autem vbi me nudum in conſpectu veſtro aqua illa perfudit, & interrogatus credere me reſpondi, vidi ſuper me manum de cælo venientem, & Angelos Dei flammeo radiantes aſpectu iuxta me ſtantes, qui omnia facinora mea, quæ à iuuentute commiſi, ſcripta libro recitantes, dixerunt mihi: Aqua hæc delet omnia iſta, quæ te feciſſe cognoſcis. Cum ergo aquâ baptizatus fuiſſem, ſimul & liber ille perfuſus, niue candidior effectus eſt, ita etiam vt ſignum ſcripturæ præterita non demonſtraret. Itaque dum vobis placere concupiui, cæleſti regi complacui, & dum omnibus

nibus

ibus risum extorquere studui, angelis risum feci. Hæc ille apud Vincentium, & plura. *Mox*, ait Baronius *in Martyrol. 25. Aug. Imperatoris iussu fustibus crudelissimè cæsus, deinde equuleo suspensus, & vngularum diutissimâ laceratione vexatus, lampadibus etiam inflammatus, cum in fide Christi persisteret, dicens: Non est, Rex præter Christũ, pro quo si millies occidar, ipsum mihi de ore, ipsum mihi de corde auferre non poteris; martyrij palmam capitis obtruncatione, promeruit.*

VI. Tantum profuit renasci mimo; quantum proderit serio? Est & alia regeneratio, de qua Christus *Matth. 19. 28.* ait: *In regeneratione, cum sederit Filius hominis, in sede maiestatis suæ, sedebitis & vos super sedes duodecim* &c. Ad hanc quoque regenerationem, qui aspirant, pullo similes sunt intra corticem concluso, & pipienti, atque exire cupienti. Qualis pullus ille fuit, qui dixit: *Ps. 119. 5. Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est!* & ille cuius gemitus est, *Rom. 7. 24. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Liberari à corpore mortis*, ait S. Augustin. *1. l. contra duas ep. Pelag. 11. est, omni sanato languore concupiscentiæ carnis, non ad pœnam recipere corpus, sed ad gloriam. Non enim à corpore mortis impij liberabuntur vnquam, quibus in resurrectione eadem corpora ad æterna tormenta reddentur.* Hinc exire de corpore sancti

optant,

optant, impij trepidant. Illi pullum imitantur, qui, ſi maturus eſt, roſtello teſtam pertundit, & pipiendo, quodammodo gemit, quòd incluſus teneatur; iſti nec pipiunt, nec gemunt, quia cælo maturi non ſunt; ſemper in corpore & carne manſuri, niſi lex omnibus hominibus ſtatuta obnunciaret. Obſtetrice ergo indigent, &, velut gallinâ matre corticis ruptionem adiuuante, Eccleſiâ corpus eorum per ieiunia, per pœnitentiam, per correptiones frangente, & affligente. Ita enim & gallinæ quoſdam ſubinde pullos in lucem de *ouis* educunt.

Rumpe moras ſcelerum tandem, Peccator, & exi:
Quid iuuat in teſta degere? rumpe moras.
Sic poteris cælo naſci. Quid, ſtulte, moraris?
Si miſerum eſt naſci, ſit tibi dulce mori.

In ovis, necessitas, & fructus Confirmationis declaratur.

EMBLEMA XLV.

HINC VENIVNT VIRES.

AViculæ delicatiores vocaliùs cantaturæ, I.
præsertim eæ, quæ ex insulis Canarijs vel
aduehuntur, vel nomen sortiuntur, vires
firmant, cùm *ouis formicarum* vescuntur. Quid mirum, tam paruum animal his *ouis* vegetari? cum, teste Plinio *l. 29. c. 6.* constet, *vrsos ægros, hoc cibo sanari.* Nempe non voluit auctor naturæ, vt animalia tantùm viuerent, sed etiam vt valerent.

Ita & homines, postquam nati ex matre, II.
renatique sunt ex sacro fonte, oportet in vita spiri-

Spirituali confirmari, ne fiant deſertores. *Tu*, inquit S. Cyprianus *de duplici Martyrio ad Fortunatum, tam vili mercedula ſolicitatus, ſponte deſicis ad eum, à cuius tyrannide te Chriſtus ſuo ſanguine redemit, cuius iam totus es factus. Huius militiam profeſſus es ad ſalutare lauacrum, huic dediſti nomen, huius ſacramentis initiatus es, accepiſti donatiuum, & pignus Spiritus, ne quid dubitares de promiſſo ſtipendio: ſimulq; diabolo denunciaſti perpetuas inimicitias, renunciaſti omnibus illius pompis ac voluptatibus, exſufflaſti, exſibilaſti: iuraſti in verba Redemptoris &c.* Si quis miles juratus in verba Cæſaris, profugeret ad Turcam, & ex illius arbitrio faceret ea, quæ ſciret ingratiſſima Cæſari, nonné comprehenſus ad ſupplicium raperetur, vt deſertor, vt periurus, vt perfuga? Qualis fuit nobilis ille Leodienſis de quo Cæſarius *lib. 2. illuſtr. mirac.* & plurimi Apoſtatæ.

III. Nempe renouatio hominis in Baptiſmo à peccatis quidem plenè, à vitijs tamen & concupiſcentijs inchoatè fit tantùm. Quotidie igitur in ea renouatione proficere, & cupiditates, (quibus tam dens-è ſcatemus, *quàm magno vento plenum eſt vndarum mare*) perdomare debemus, vt ab eis plenam ſanitatem & renouationem conſequamur in cælo, vti monet S. Aug. *l. 14. de Trinit. c. 16.* Vt ergo poſt baptiſmum ad fidem

fidem Christi fortiores fiamus, aliud Seruator noster instituit Sacramentum, quod *Confirmationis* appellamus. Quod Sacramentum, cum sit velut medicina quædam præseruatiua, commodè *ouo* potest significari; cum omnibus ferè medicinis, præsertim emplastris, potionibus, vnguentis, pilulis, &c. *oua*, vel aliquid de *ouis* adhibeatur. Ita toti vitæ humanæ conducit etiam *Confirmatio*.

In ea enim, quemadmodum in die Pentecostes in Apostolis, diffunditur robur & plenitudo Spiritus Sancti in nobis, & peculiariter, magisque justificamur, qui primùm in *baptismo* fuimus justificati. Fit autem hæc *Confirmatio*, intelligiturque per manuum impositionem, quæ cum teste S. Augustino *l. 6. contra Iulian. c. 11.* conferat gratiam, immo plenitudinem gratiæ, consequens est, esse legis nouæ Sacramentum. Siquidem illa manuum impositio, de qua sermo est, non est *ordinatio*, sed *Confirmatio*: cum charitatis diffusio, quæ per eam fit, non solis Clericis, sed omnibus Christianis competat, omnibusque Christianis diffusam esse in cordibus charitatem testetur Apostolus *Rom. 5*. Ob hanc gratiæ plenitudinem, à S. Dionysio & alijs, Sacramentum *Confirmationis* dicitur πλείωσις, id est *perfectio & consummatio*. Et S. Paulus cum 1. *Cor. 2. 5.* ait, *Sapientiam loquimur inter perfectos,* IV.

R per-

perfectorum nomine intelligit *confirmatos*. Hinc S. Irenæus *l. 5. c. 6.* ſcribit, dici *perfectos eos, qui acceperunt Spiritum Sanctum*, S. Vincentius *Domin. 2. quadrageſ.* affirmat, in perſecutione Antichriſti, eos in fide, inter ipſos perſecutionum fluctus, conſtantes permanſuros, qui *Confirmationis* Sacramento fuerint roborati, multis interea deficientibus, qui baptiſmum ſuſceperunt.

V. De hoc Sacramento appoſitiſſimè exponitur ille locus *2. Cor. 1. 21. Qui autem confirmat nos vobiſcum in Chriſto, & qui vnxit nos Deus: qui & ſignauit nos, & dedit pignus Spiritus in cordibus noſtris.* Vbi quatuor *Confirmationis* effectus ſignificantur. Primus eſt *fidei*, qua intenſiore *firmamur*, in Chriſto; id eſt, per Chriſtum, & merita Chriſti, in Sacramento *Confirmationis*, nobis applicata, nam in fide, & eius confeſſione, ac prędicatione roboramur. Secũdus eſt *charitatis* & *gratiæ*, qua copioſè *vngimur*, quaſi chariſmate ſpirituali. Græcè pro *vnxit*, eſt χρίσας, vnde deducitur *Chriſma*, *Chriſtus*, *Chriſtianus*. Tertius eſt. *Signauit*, ſigno crucis ſcilicet, in fronte, & in anima *charactere indelebili*, (ob quem Sacramentum hoc, vti & *Baptiſmus*, & *Ordinatio* iterari non poteſt) quo nos *obſignauit*, quaſi ſeruos, immo quaſi milites ſuos. Quartus eſt, *pignus Spiritus* in cordibus noſtris, quod eſt teſtimonium bonæ conſcientiæ à S. Spiritu ſuggeſtum,

eſtque

estque quasi arrha gloriæ à S.Spiritu promissæ, & dandæ. Vide Suarez. *3. p. q. 63. art. 1. & 4.*

Adeò autem S. Spiritus plenè per confirmationem infunditur, vt Spiritus immundus illico frustra se esse animaduerterit, ab impia operatione & magicis artibus impeditus, vbi cæcus ille de coloribus antea tam accuratè judicãs, fuerat ab Episcopo confirmatus. *apud Thom. Cantiprat. l. 2. Apum. c. 57. §. 32.* Non enim potuit amplius, vt priùs, angulatim & stabulatim circumductus, nigram bouem ab alba palpatione manuum distinguere, nigrâ arte destitutus, bubsequa cæcus. Luculentius est, quod narrat Gregor. Turon. *l. 1. de glor. mart. c. 41.* vbi, ob præsentiam Confirmati, Sacrificia idolorum fuêre interuersa; sicut & responsa dæmonum, *apud Lactant. l. 4. c. 27.* VI.

Quid multa? experientijs certissimis constat, in æstate & æstu diu ambulaturis, plurimùm ad refrigerandos pedes, atque à læsione conseruandos prodesse, si plantas pedum manè *effracti oui* succo vnxerint perfricuerintque, aut lineis soccis luteum, albumque *oui* infuderint, atque calore vestigiorum siccârint. Ad cælum quoque ambulaturis multùm roboris addit, diuino Sacramenti istius vnguine esse delibutos, sicut & Sacramento Extremæ vnctionis: quod qui ne- VII.

gligunt, & floccum faciunt, heu quantos sæpe æstus experiuntur, quos declinare potuissent!

Si quoties animo, toties quoque corpore in ipso
Languerent homines; viuere nemo velit.
Quid non, vt morbum pellamus corporis vnum,
Incipimus? mentis pharmaca nulla placent.
Ergo Dei bonitas, scindiq́, vriq́ timentes,
Vt faceret validos, vngere constituit.

Ovum

Ovum in nido, nidus in frumento, Christianus in ferculo Eucharistico tutissimus.

EMBLEMA XLVI.

HÆC REQVIES MEA, HIC HABITABO. Psal. 131. 14.

ELegantem illam, de exclusis iam, adhuc I. tamen in nido & ferè etiam in *ouo* hærentibus pullis, ex Æsopo, fabulam lepidè & eleganter denarrans *lib. 2. c. 29. Noct. Attic.* Gellius; ita exorditur: *Auicula est parua, nomen est cassita: habitat nidulatúrque in segetibus, id ferme temporis, vt appetat messis, pullis iam iam plumantibus. Ea cassita in sementem fortè concesserat tempestiuiorem, propterea frumentis flauescentibus*

pulli etiam tunc inuolucres erant. Cum igitur ipsa iret pullis cibum quæsitum: monet eos, vt si quid ibi rei nouæ fieret, diceretur've, animaduerterent, idque vti sibi, vbi rediisset, nuntiarent. Dominus postea segetum illarum filium adolescentem vocat: & vidésne, inquit, hæc ematuruisse? & manus iam postulare? Idcirco die crastino, vbi primum diluculabit, fac amicos adeas, & roges veniant, operámque mutuam dent, & messem hanc nobis adiuuent. Hæc ille vbi dixisset, discessit, atque vbi rediit cassita, pulli trepiduli circumstrepere, oraréque matrem, vt statim properet, atque alium in locum se se asportet: nam Dominus, inquiunt, misit, qui amicos rogaret, vt luce oriente veniant, & metant. Mater iubet eos à metu otiosos esse; si enim Dominus, inquit, messem ad amicos reiicit, crastinâ seges non metetur, neque necesse est hodie, vti vos auferam. Die igitur postero mater in pabulum volat: Dominus quos rogauerat, opperitur, sol feruit, & fit nihil, & amici nulli erant. Tum ille rursum ad filium, amici, inquit, isti magnā in partem cessatores sunt; quin potiùs imus, & cognatos, & affines, vicinósque nostros oramus, vt adsint cras tempori ad metendum? Itidem hoc pulli pauefacti matri. Mater hortatur, vt tunc quoque sine metu, ac sine cura sint; cognatos, affinésque nullos ferme tam esse obsequibiles, ait, vt ad laborem capessendum nihil euocentur, & statim dicto obediant; vos modò, inquit, aduertite, si modò quid denuo dicetur.

cetur. Aliâ luce orta auis in pastum profecta est; cognati & affines operam, quam dare rogati sunt, supersedent. Ad postremum igitur dominus filio, valeant, inquit amici cum propinquis. Afferes primâ luce falces duas, vnam egomet mihi, & tu tibi capies alteram, & frumentum nosmetipsi manibus nostris cras metemus. Id vbi ex pullis dixisse Dominũ mater audiuit; tempus, inquit, est cedendi, & abeundi, fiet nunc dubio procul, quod futurum dixit. In ipso enim iam vertitur, cuia est res, non in alio, vnde petitur. Atque ita cassita nidum migrauit, & seges à Domino demessa est.

Hæc quidem est Æsopi fabula de amicorum & propinquorum leui & inani fiducia. Sed potest aliud quoque Christianos docere; qui nôrunt, quid sit *frumentum electorum. Zach. 9. 17.* Nempe vt nulla ouis exclusa auis Christiano similior (qui itidem, vt alauda, tunc tantùm cantare, & triumphare debet, cum mente sursum, cælum versus volat; tacere, cum in terram & terrena descendit, neque in illis se iactare, aut gloriari) ita eundem Christianum docet, nidũ suum atque *oua*, in *frumento* & segete *electorum* collocare, & in SS. Eucharistia sæpe adoranda, usurpandáque requiescere, nullo sermone hominum ab ea absterritum. Hîc habitare, hîc parere, hîc adolescere, hîc vires sumere, hîc plumas & alas induere, hîc eò vsque vitam de- II.

gere oportet, donec mors falce ſua, vnà cum vitâ, nobis auferat vſum occaſionémq; hac ambroſiâ nos contra animæ mortem, muniendi.

III. Caſſitam imitati ſunt, qui dies noctéſque ante SS. Euchariſtiam ſupplices procumbere in delicijs habuerunt, vt B. noſter Aloyſius Gonzaga; vt B. Thomas de Aquino: vt Zacharias Conſtantinopolitanus cerdo, qui, vt Raderus *in Virid. Sanctor. refert*, cum, more caſſitæ, in hac diuina ſegete habitaret, ſingulíſque noctibus SS. Euchariſtiam veneraturus ad S. Sophiæ ædem adiret, viſus eſt ab alio etiam viro pio, qui tum ad ædis valuas peruigil & ipſe orabat, magnâ circumfuſus luce accedere, valuis ipſis ſponte ſe aperientibus ingredienti, claudentibúſque, egreſſo, poſt factam, ad principem aram, orationem.

IV. Quid quòd ſicut multi ſolo frumento, ſeu pane; &, vt quidem ſcribit Bartholomæus Caſſanæus *in Catal. glor. Mundi part. 12. Conſid. 82. quarta pars hominum, & vltra viuit ex ouis*; ita multi non alio, quàm Euchariſtico cibo vitam, bene longo tempore ſuſtentârunt? Notum, de Nicolao apud Heluetios. 15. annis ita ſuſtentato, penè recens exemplum. Apud Palladium *in Laus. c. 8.* & Niceph. *l. 11. c. 34.* Hor Abbas tribus annis; & Ioannes Monachus, apud eundem Palladium *c. 55.* diutiùs, ſine cibo, vixit, ille ter

in

in hebdomade, hic ſingulis Dominicis Angelico pane duntaxat refectus. Idem teſtatur Pius II. *in bulla canonic.* de S. Catharina Senenſi, de S. Liberale Petrus de Natal. *l.4.c.93*. de alijs Sigebert. *in Chron. A. 823*. Orlandin. *hiſt. Soc. l.2.* & alij.

Hi omnes caſſitam imitabantur, & quodammodo inter ſpicas cæleſtes habitabant, ſicut & primi Chriſtiani, qui vt S. Lucas *Act. 2.42.* teſtatur, *erant perſeuerantes in doctrina Apoſtolorum, & communicatione fractionis panis, & orationis.* Syriaca verſio habet, *in fractione Euchariſtiæ.* Quare & Tridentina Synodus *ſeß. 22. c. 6.* optaret, *vt ſingulis Miſſis fideles adſtantes non ſolùm ſpirituali affectu, ſed ſacramentali etiam Euchariſtiæ perceptione communicarent, quo ad eos ſanctiſſimi huius ſacrificij fructus vberior perueniret*; ſed quia nouit hominum fragilitatem, noluit propterea Miſſas quotidianas tollere, *partim, quòd in eis populus ſpiritualiter communicet; partim verò quòd à publico Eccleſiæ miniſtro non pro ſe tantùm, ſed pro omnibus fidelibus, qui ad Corpus Chriſti pertinent, celebrentur.* Vult ergo nos caſſitas eſſe, quæ non ſinant ſe ab hac ſegete auelli, aut abſterreri. Væ qui, vt poculis & epulis vacent, ab hoc nectare & ambroſia abſtinent; & ſæpius ante amaſiam, quàm Euchariſtiam genua flectunt. Hi mortem adorant, vitâ relictâ, quam ex Eu- V.

charistia essent habituri: quæ vel idcirco etiam potest per *ouum*, in symbolo, indicari, quòd *oui* vitellus à *vita* appelletur; inde enim est vita, quia vitæ alimentum, vt in Eucharistia, pane vitæ.

VI. Qui tamen ipse panis, vt canit Ecclesia, *Mors est malis, vita bonis, Vide paris sumtionis, Quàm sit dispar exitus. Itaque quicunque manducauerit panem hunc, vel biberit calicem Domini indignè: reus erit corporis & sanguinis Domini. 1. Cor. 11. 28.* Siquidem, vt ibidem dicitur: *iudicium sibi manducat & bibit. Et ideò multi infirmi, & imbecilles, & dormiunt multi*, somno scilicet ferreo, & lethæo.

VII. Cur Christus iniuriam corpori suo re ipsâ factam non vindicaret, qui nec verba in illud contumeliosa sinit abire impunita, vt præsentiæ suæ, in Eucharistia, probet confirmétque veritatem? Cuius rei exemplum, quia in *ouo* factum est, quamuis prolixum, haud tamen pigebit verbatim exscribere ex Tilmanni Bredenbachij *Collationũ sacrar. lib. 7. c. 60.* ubi ille hæc habet.

IIX. *Anno Dominicæ Incarnationis 1561. antequam Geusicus furor effrænatiùs erumperet, non minus horrendum, quàm memorabile signum circa venerabilem Eucharistiam edidit Deus Opt. Max. Nouiomagij, ad Wahalim fluuium, quæ Ciuitas in Ducatu Geldriæ, & antiquitate, & populi frequentia*

tia

tiâ priuilegijsq; celeberrima est. Accidit ibi feriâ secundâ Paschæ (quæ tum incidit in septimum diem Aprilis) circiter horam diei nonam, vt Sermone in Ecclesia Parochiali simul, & Collegiata, quæ protomartyri Stephano sacra est, absoluto, alter Parochorum nomine Antonius Vorstius, vnà cum æditu o suo, seu Custode Templi Ioanne Haeps accerseretur ad ægrotantem mulierculam, quæ in solenni die Dominica resurrectionis, ob corporis imbecillitatem in Templo non communicârat. Decumbebat autem mulier in platea Regularium, sic dicta, quod via illa per fundum Canonicorum Regularium in ea Vrbe commorantium iam olim sit munita.

Porrò in altiore vici parte prope vallum oppidi taberna erat meritoria, in qua parum honestè tunc diuersabantur viri duo iuuenes: vni Nouiomagum patria erat, alteri Traiectum superius ad Mosam. Vtroque ibidem tum ouum Paschale, quod vocant, solito more elixum manibus ostentante, certamen initur inter eos, idq; periculo hauriendi poculi cereuisiarij, vter suum prius ouum glutire queat. Interim aduentat Pastor prædictus cum venerabili Sacramento, ouiculam suam infirmam in vicinia commorantem refecturus. Auditâ per plateam nolâ, quæ præferebatur Eucharistiæ, alter ille qui Traiectensis erat, in contemtum tremendi mysterij, audacter dixit ad sodalem suum. Ego ouum istud, quod manu teneo citius deglutiuero, quàm ægrotans mulier- IX.

cula

cula deastrum illum (Teutonicè das Gädgen.)

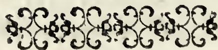
X. *Dixit, & protinus hians, ouum in os immisit, volens traijcere illud per gulam. Sed ecce præsentissimam Dei vindictam, quâ præpeditus nullo modo ouum transmittere potuit. Hærente autem illo in faucibus, cum miser homo se statim suffocatum iri, nec spem vitæ reliquam videret, oculis horribiliter contortis, conspicit candelam sebaceam ex clauo pendentem. Arripit celerrimè sebaceum, & absque mora inijcit ori, cupiens, conansq; candelâ tali protrudere ouum, sed frustra. Nihil enim aliud effecit, quàm quòd, sebo candelæ in gutture apud ouũ relicto, ellychnium seu fila nuda retraxerit. Hac spe frustratus humi procumbit, instar bouis mactati, memoriâ loquendíque facultate omnino priuatus. Et supinus iacens fuliginosum; & velut Æthiopicũ induit vultum; & gutture diuinâ vltione confracto efflat animam, Parocho memorato cum sacrosancto illo pane cæli astante.*

XI. *Is enim, simulatque infirmam communionis participem fecisset, ex illa domo rediens, audit miserabiles voces, ex taberna vicina resonantes: horrore perculsus intro currit, cum Venerabili Sacramento, rogat, quid illic sit negocij, audit ex ore præsentium rei gestæ seriem, hominem diuinitus percussum videt humi palpitantem, & cum morte certantem, & paulò post expirantis guttur fractum, ouo nunc instar tuberis intercutanei in altero colli latere, & non*

in

in faucibus residente. Hæc ego ad verbum scribo ex ore ipsius Parochi, Domini Antonij Vorstensis, qui apud Nouiomagenses curam gessit animarum annis 26. & amplius, magna cum laude, vsque ad extremos furores Geusiorum, Parochus pariter & Canonicus ibidem: in præsens autem, ob verbi diuini gratiam, & bonitatem suam Catholico Resensium gregi gratissimus pastor. Miraculum istud nullâ vnquam obliuione obliterandum, non sermone tantum omnium ferè Belgij habitatorum, verùm etiam publico carmine celebratur, quod ab omnipotente misericordia Dei profectum creditur, ad constabiliendam Catholicæ fidei veritatem, quo tempore grauissima imminebat persecutio.

Oua alijs vocem reddunt, huic abstulit ouum;
In quo sacrilegis faucibus HÆSIT AQVA.

OVO-

Ovorum nidamentum, & Euchariſtiæ ſacramentum, in qua re poſſint comparari?

EMBLEMA XLVII.

HÆC CVI NON SAPIVNT FERCVLA, DESIPIT.

1. PRodijt Viennæ in Auſtria an. 1633. ſupra jam *Embl. 1*. etiam laudata *Relatio de nouo regno Cocincinæ* Chriſtophori Borri Societ. IESV, ex Italico idiomate, in Germanicum ſermonem verſa, in cuius *cap. 3*. refertur, ea in regione Cocincinæ, reperiri auem hirundini parem, quæ nidum ſuum cui *oua* infert, & in quo pullities illi naſcitur, marinæ rupi affixum habet, ibi, vbi littus longè reſonante vndâ tunditur,

tur, procellæque alliduntur. Nidus ille è ſpuma maris concreſcit, admiſto aliquo ipſius auis humore; quo tota maſſa ad picis tenacitatem redacta petræ agglutinatur. Hic nidus vbi exſiccatus aruit, clareſcit , & magna perſpicuitate miſtam exhibet flauo colore viriditatem, quaſi cum ſuccino, aut jaſpide ſmaragdus confluxiſſet. Incolæ hunc nidum ſummâ quærunt induſtriâ diligentiaque. Quippe vbi eum aquis emollierunt, hoc condimento omnem è carne, piſce, olere, ſimilibúſque eſculentis cibum reddunt adeò ſapidum, vt pipere, cinnamomo, & vniuerſo aromatum genere condijſſe videantur. Quare vel hîc vnicus nidus ſufficit omnibus ferculis loco olei, laridi, ſalis, piperis, & quidquid gula ad ſaporem conciliandũ expetit, præparandis: vt cum Iſraëlitico illo manna quandã habeat comparationem; niſi quod manna à cælitibus fuerit præparatum, nidus iſte ab alitibus conficiatur. Horum verò nidorum tantus eſt numerus tantáque copia, vt ſe P. Chriſtophorus Borrus ſimul ſpectâſſe vnâ vice teſtetur, decem naues totas eiuſcemodi nidis oneratas; qui nidi omnes vix vltra mille paſſus à ſeſe diſſiti ſint reperti. Ob ingens horum nidorum precium, mercimonia eorum regiæ cameræ ſunt attributa. Magna pars in Chinam auehitur, vbi in aula valde æſtimatur. Hæc ex relatione citata.

Quibus

II. Quibus Symbolum Euchariſtiæ, clariſſimum continetur. Nam in primis, quod in *ouo* nonnulli mirantur, hoc in nido quoque eſt iſto. In *ouo* nucleum, & vaſculum, cibum & lancem; potum & poculum, nectar & cyathum habemus. Hoc idem habetur in nido iſto Indico; hoc in Euchariſticis ſpeciebus. Deinde & ſapor quoque conuenit Euchariſtiæ, quæ longè excedit omnem menſam regiam, omnémque Megalenſium apparatum. Nugæ illæ ſunt, & dulciola, electibiliáque puerorum: in Euchariſtia ineſt cæli precium: de qua, *in fugura* dicitur *Sap. 16. 20. Angelorũ eſcâ nutriuiſti populum tuum, & paratum panem de cælo præſtitiſti illis ſine labore, omne delectamentum in ſe habentem, & omnis ſaporis ſuauitatem. Subſtantia enim tua dulcedinem tuam, quam in filios habes, oſtendebat: & deſeruiens vniuſcuiuſque voluntati, ad quod quiſque volebat, conuertebatur.* Quis in illo Indicæ auis nido nobiliores, quàm in manna, ſapores credat repertos? At manna figura tantùm erat Euchariſtię. Hanc verò nidum eſſe piorum hominum, *præced. embl.* vidimus.

III. Hîc ergo vim & ſaporem indagemus. Qui non tantùm è nido *ouorum*, ſed etiam ex ipſis poteſt *ouis* intelligi. Siquidem Almanſor *l. 3. c. 14.* teſtatur, *oua vicem carnis aliquando retinere.* vt ſignificent carnem quoque Chriſti, quæ in Eucha-

Euchariſtia ſumitur ; quam Spiritualem ſaporem habere neceſſe eſt, cum ſit *eſca*, non *Angelorum* tantùm contemplationi data, ſed& hominum epulationi præparata. Cuius eſcæ vis tantò eſt efficacior, quia cum Chriſtus jam ſit immutabilis, non nos Euchariſtiam in noſtram mortalem ſubſtantiam mutamus, ſicut alimenta cetera in noſtrũ ſanguinem & carnem conuertimus, aut ſicut Iſraëlitæ manna conuerterunt; ſed, vice verſa, Chriſtus in Euchariſtia ſumtus, & non conſumtus, nos conſumit, & quodammodo in ſe conuertit, atque ad ſuam trahit qualitatem, immo & immortalitatem.

Qua de cauſſa iterum, iterumque *Ioa. 6*. repetit. *Si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum.* Vt enim efficax pharmacum à natura ſumentis non vincitur, ſed naturam ipſam vincit, & ſibi aſſimilat, ſuáſque ei proprietates impertit; ita Euchariſtia & corpus, & animam noſtram immutat. Et corpori quidem communicat agilitatem, ſubtilitatem, claritatem, immortalitatem. Etſi enim ad tempus moriamur, immò breui potiùs ſomno quieſcamus, tamen reſuſcitati, non ſolùm ratione animæ beatæ corporis immortalitatem meritæ (quod conueniet etiam veteris Teſtamenti Sanctis, qui Euchariſtiam nunquam ſumſerunt) impatibilitatis donum conſequemur, ſed etiam ob corpus immor- IV.

S tale

tale Christi corporibus nostris, per Eucharistiæ sumtionem admistum; quod vim quandã moralem habet, ijs quibus commiscetur, immortalitatem communicandi: inuehit enim illis sanctitatem, quæ semen est immortalitatis.

V. Quanto studio medicinas quærimus, & nidos auium vitam procrastinantes? Et, credo, si ad lignum vitæ via esset, paucos fore, qui eò non proficiscerentur. Longè igitur cupidiùs ardentiúsque Eucharistiam appeteremus, si in nobis hunc, quem dixi, immortalitatis afferendæ gustum excitaremus. Neque in hoc absoluitur iste sapor, vt corpus nostrum à corpore Christi trahat immortalitatem, sed præcipuè institutum est hoc Sacramentum, ad Spiritum Christi in nos transfundendum. Quod quo pacto fiat, expendendum est illud *Joa. 6. 63. Spiritus est, qui viuificat, caro autẽ non prodest quidquam*, quia per se, & vi sua nequit vitam æternam conferre; sed id facit vi Spiritus, seu conjunctæ diuinitatis, sicut ferrum non per se, sed vt ignis ferro intimè vniti, lignum accendit. Ita caro Christi in Eucharistia contenta, non quà caro, sed quà diuinitati, quæ est spiritus Christi, vnita, facit, vt qui Eucharistico pane reficitur, eo ipso particeps fiat Spiritus & diuinitatis.

VI. Ita nobis Christus caput nostrum vitam suam, Spiritum suum, diuinitatem suam, deniq;

&

& immortalitatem communicat, dum hæc omnia Euchariſtico alimento, alimentum autem nobis coniungit. Qua coniunctione, quia nulla poteſt maior, niſi hypoſtatica, reperiri, idcirco tam ſuauem ſancti guſtũ ex ſacramento (quòd præſertim crebro eius vſu conſueſſent) perceperunt. Hinc tantopere honorata, adorata, frequentata Euchariſtia, vt à Rudolpho Comite Habſpurgico, *apud Io. Albert. Vidmanſt. l. Doctor. in præf. ad ep. D. Pauli*: ab Alphonſo Arragoniæ ac Siciliæ Rege, *apud Ant. Panormit. l. 3. c. 19.* Hunniade Hungarorum Rege, *apud Æneam Syluium in hiſtor. de Europ. c. 1.* à Wladislao Poloniæ Rege, *apud Mart. Cromer. de reb. Polon. l. 16. An. 1402.* à Dauide Scotorum Rege, *apud Hectorem Boëtium l. 12. hiſtor. Scotor.* ſed longè magis à S. Dominico, Franciſco, Franciſco Xauerio *in lib. 6. vitæ eius. c. 6.* Lydwina, Coleta, Clara, *in earum vita.* Horum omnium iudicijs & exemplis, diſcat condire labores moleſtiáſque vitæ; qui aliunde tantæ dulcedinis ac ſaporis eſcam neſcit æſtimare.

In ovo vnius ſpeciei Euchariſticæ ſufficientia oſtenſa.

EMBLEMA XLVIII.

VNVS EDENDO BIBIT, DVM BIBIT ALTER, EDIT.

1. ABrahamus Ortelius, *in Theſauro Geographico Verb. Oonæ*, ſic loquitur: *Oonæ Sarmatarum inſulæ, apud Pomponium, quarum incolæ auium ouis, & auena aluntur. Cæſari etiam populi ſunt in inſula quadam ad exitum Rheni in Oceanum, quos ouis auium viuere ſcribit. hos ego inſulam* Eyerland *(quod ſonat ouorum terra) inhabitare hodie crediderim.* Caſſanæus *Catal. de gloria Mundi part. 12. conſid. 82.* inter delicatos Velitrarum cibos *oua* ponit, aique in eo Volſcorum

ſcorum oppido fuiſſe *ouorum* abundantiam; ob quam Mantuanus hunc verſum dedit: *Iam Latij Romam caput, ouiferasq́; Velitras.* Oonarum Plinius quoque *l.4. c.13.* mentionem facit. Ex quo Erycius Putean. *orat. 20.* hæc perſtringens ait: *Fuit ouum, cum genus humanum non eſſet. Nec vlla poſtea tam fera, aut remota natio extitit, quæ tam familiari cibo non miteſceret. Adhuc viſceratio non erat, & dabat gallina, quod pro carne eſſet; immo verò non à ſolis quadrupedibus lac manare mortales crediderunt, poſtquam auis peperit. Nullum igitur vnquam ſine gallina rus, nulla domus fuit: & vt ſcires omni menſæ ouum ſuffeciſſe, alius cibus non erat. Ceres panem dabat, gallina obſonium; ſimpliciſſima fercula ipſa natura commendabat: tales Oonas inſulas Plinius nominat, in quibus auiũ ouis & auenis incolæ viuerent. Poſtquam deliciæ inuectæ ſunt, ſuam tamen conſtanter dignitatem oua retinuerunt. Nimirum nihil æquè neceſſarium erat, quàm quod ab initio erat optimum, quod ferculum, & ſimul condimentum eſſet,* VIM *cibi ac potus haberet.*

Idem diſertè ſcribit Plinius *l.29.c.3.* his verbis: *Nullus eſt alius cibus, qui in ægritudine alat, neque oneret, ſimulq́;* VIM POTVS *ac* CIBI *habeat.* Aldrouandus *l.14.c.1.* ait, pro illo, *vim potus,* alios legere, *vini vſum. Ouum* hoc ſorbile, quàm boni ſit ſucci, quantas vires præbeat, quantæ ſit II.

ſuauitatis, vt *guſtulum* fuerit appellatum, docent Galenus *l. de Dynamidiis*, & *de comp. ſec. loc.* Apul. *l. 9. aſin.* Quin & militum quoque nonnullorum ars eſt, vt ſicut ſub æſtiuo atque ardenti ſole, ad ſitim ſedandam, cruſtam nigri panis duriſſimam ore, geſtatam ſugunt, ſuccúmque faciunt; ita *luteum oui* cocti duratum & in farinæ modum contritum ſecum portent, valet enim etiam ad multorum dierum inediam tolerandam, ſi quotidie vel tantum ſumatur, quantum poteſt vno cochleari comprehendi; cùm totum in nutrimentum cedat, ſanguinémque reſtauret. Quare & hi milites reponi poſſent, in numero Oonarum.

III. Omnes Chriſtianos *Oonas* eſſe oportet, & *ouo* viuere, poſtquam Chriſtum ipſum, quia homo, *ouum* eſſe docuimus. Nam nihil obſtat, eſſe eum & *vitem*, & *panem*, *qui de cælo deſcendit*, *Io. 6. 41.* & *ouum* quod cæleſtis Pater dat filio. *Luc. 11. 12.* Tanta enim in illo eſt virtus, vt ſit hæc omnia. *Ouum* ergo hoc guſtulum eſt, quod *omnis habet ſaporis ſuauitatem*. In cuius *fortitudine cibi*, vſque ad montem Dei poſſumus ambulare. *3. Reg. 19. 8.*

IV. Sed illud ſigillatim mihi hoc ex *ouo* diſcant, quicunque non ſatis intelligunt, quo modo ſibi, ſub vna ſpecie panis, Potus, præbeatur? Angit illos magis, quòd ſpirituale quoddam epu-

lum

lum instituerit Seruator; in epulo autem vi-
dent,homines non tantùm edere, sed etiam bi-
bendo se reficere. Quod cum in Eucharistia,*sub*
vna panis specie, non deprehendant, *calicem*
identidem poscunt sitibundi. Isti igitur inpri-
mis, è citatis scriptoribus, sciant, lac non ex o-
uibus tantùm,sed etiam ex *ouis manare*. Atqui is,
qui lac vel cochleari de mulctra comedit,fa-
mem pariter & sitim sedat; & quodamodo bi-
bit comedendo. Certè id consequitur, quod is,
qui bibit & comedit.

Deinde quot scriptores, immo etiam ethni- V.
ci ipsi aiunt,*ouum simul vim potus*, (aut *vini v-*
sum) *ac cibi habere?* Cur id non possit corpus
Christi? Qui vtique totus & integer,etiam sub
vnica panis specie, continetur: ne *semel mor-*
tuus iam iterum diuisus *moriatur*; contra Apo-
stoli effatum dicentis: *Christus resurgens ex mor-*
tuis, iam non moritur. Rom.6.9. Ergo iam caro,
sanguis, anima, diuinitásque Christi, semper
manent coniuncta. Ergo & sanguis datur,cui
Christi corpus datur. Ergo si effectum spectes,
spirituali modo,simul vim habet cibi ac potus,
reficitque integrè animam esurientem,eamque
implet bonis: cum laici sub vna specie, non acci-
piant solam carnem, sed carnem & sanguinem,
animam & corpus, humanitatem & diuinita-
tem, & (vno verbo) totum Christum;adeóque

non percipiant minorem fructum ex vna ſpecie, quàm ex vtraque: ſiquidem totus fructus percipitur à præſentia Chriſti, qui non minùs ſub vna, quàm ſub vtraque ſpecie, per *tranſubſtantiationem* verè ac realiter præſens eſt.

VI. Cum ergo Chriſtiani ſub vna ſpecie poſſint non ſolùm comedere carnem Chriſti, ſed etiam bibere eius ſanguinem, malè inferunt neceſſitatem vtriuſque ſpeciei, qui ex eo inferunt, quòd Hebræi in deſerto biberint aquam de petra *1. Cor. 10. 4.* quæ fuerit figura ſanguinis Chriſti. Bibunt enim & laici ſanguinem Chriſti, etiam ſub ſpecie panis; ſicut bibit, qui *ouũ* comedit. Potiùs inferam, vnam ſpeciem ſufficere, cùm toties, vna ſpecie tantùm, ſacramentum hoc fuerit figuratum; vt ea ipſa aquâ, quam *de petra biberunt* Hebræi; *panibus propoſitionis*; *pane ſubcinericio Eliæ*; *Mannâ*; *Agno Paſchali*; *ſacrificiis Moſaicis*.

VII. Nam etſi etiam pane & vino Melchiſedechi fuerit ſignificatum, aduerſarij tamen hanc figuram non agnoſcunt; eóque non tantùm ſignificata fuit Euchariſtia quà ſacramentum: ſed quà ſacrificium quoque: at ſacrificium requirit vtramq; ſpeciem, quibus ſignificatur ſeparatio ſanguinis Chriſti, à corpore Chriſti, in morte facta. Vnde ſacerdotes in miſſa non poſſunt vna ſpecie eſſe contenti; poſſunt autem & debent laici eſſe contenti, quia ſacramentum non exigit

git vtramque ſpeciem, cum vna ſpecies totum Chriſtum, & gratiam contineat; nec caro tantùm Chriſti, ſed etiam ſanguis ſub ſpecie panis contineatur.

Quod tot miraculis Deus voluit teſtari, quibus conſtat hoſtias à ſagis, magis, hæreticis, impijs Iudæis læſas, aut alia de cauſſa, ſanguine manâſſe. Exempla plurima inuenies, *apud Th. Bozium de ſignis Eccl. Lud. Granat. 2. p. Catech. c. 27. Platinam in vita Vrbani IV. Siffridum l. 2. Epitom. An. 1299. Baptiſtam Fulgos l. 1. fact. memorab. c. 7. Simonem Maiolum Colloq. 20. Guiliel. à Gen. lib. miraculor. de Euchar. Petr. Thyraeum tract. 2. de apparit. ſacram. Rouerum Pontanum rer. memorab. l. 5. Tilmannum Bredenb. l. 1. coll. ſacr. c. 50. & l. 7. coll. c. 60. Michaëlem Iſſelt de rebus in Belgio geſtis l. 1. an. 1591. Io. Diaconum l. 2. vitæ S. Greg. c. 42.* Vſque adeò Chriſtus non tantùm olim pro noſtra redemtione è corpore ſuo, ſed etiam vel hodie è ſpecie panis voluit ſanguinem fundere, pro catholica veritate teſtanda. Liceat ergo in fide ægrotantes ſic compellare. IIX.

Quid ſitiens clamas, potum tibi, turba, negari?
Ouum dum comedis iam, maleſana, bibis.
An geminam hanc ouo virtutem credis ineſſe,
Et Pani Angelico forſan ineſſe negas?
Tum mihi iam Chriſto non digna videberis, oue
Si corpus Chriſti vilius eſſe putas.

Ovi glutine, amicitiæ diuinæ, per pœnitentiam, reſtauratio indicata.

EMBLEMA XLIX.

FRACTA QVEVNT REFICI, CANDELÆ FLAMMA REDVCI.

1. NE *quid deſit ouorum gratiæ, candidum ex his admiſtum calci viuæ glutinat vitri fragmenta.* Plin. *l. 29. c. 3.* Eadem arte etiam aliæ res ferruminantur. Quin & vulnera candido oui glutinantur, & calculi pelluntur. Luteum autem renibus, & veſicæ roſionibus, exulcerationibuſque, & cruenta exſcreantibus prodeſt; vti & dyſentericis, cæliacis, lienicis, alijſque morbis. Vt planè totum ouum ſit Æſculapio conſecratum. Quin & crimen magnum

ſit

ſit oportet, quod veteres, vt eſt apud Iuuenalem, exiſtimârint centum luſtrari ouis non potuiſſe. Hinc & illud Luciani, *ouum ex catharſio.*

Hominis natura vitro eſt fragilior, & anima quoque ſuis morbis obnoxia: nam *Senſus & cogitatio humani cordis in malum prona ſunt ab adoleſcentia ſua. Gen. 8. 21. Habemus* igitur *theſaurum* gratiæ *in vaſis fictilibus*; *2. Cor. 4. 7.* quæ vaſa franguntur, gratiamque diuinam cum charitate, effundunt, quoties homines in peccata labuntur. Sola fides, & ſpes (quæ non niſi per infidelitatis, & deſperationis peccatum amittuntur) in Catholico peccatore, tanquam fragmenta quædam, remanent, amiſſis moralibus virtutibus infuſis omnibus, vnà cum charitate. II.

Nec tamen etiam peccatori deſperandum, hinc ſpes remanet. Nam qui fide vera eſt præditus, credit miſericordiam Dei infinitam, & theſaurum humanæ redemptionis inexhauſtum. Ita enim Filius Dei cum diuina juſtitia negocium noſtrum compoſuit, vt non tantùm ſemel peccata nobis remitterentur, & jus æternæ vitæ amiſſum reſtitueretur, ſed quotieſcunque lapſi, per veram pænitentiam, ad Deum conuertere-mur. Pænitentia igitur eſt *fons patens domui Dauid in ablutionem peccatoris. Zach. 13. 1.* ſeu, vt S. Greg. *hom. 20. in Ezech.* docet, *fons occultus eſt Vnigenitus Patris, inuiſibilis Deus: fons verò* III.

patens est idem Deus incarnatus ; qui sanguine manans pænitentiæ nobis balneum præparauit, in quo ablueremur à peccatis, & de precioso illo succo, velut *oui* sacro candido, cum lachrymis, ac pænitentia nostra, velut calce misto, fragmenta illa virtutum glutinaremus, vt iterum justitia, prudentia, temperantia, fortitudo, atque charitas cum fide ac spe diuina coalescerent.

IV. Voluit enim Christus nos, non sine nobis, saluari; sed sanguinem suum, per pænitentiam nobis, velut per viuam & efficacem calcem applicari. De tali calce dicitur *Matth. 11. & Luc. 10. Si in Tyro, & Sidone facta essent virtutes, quæ factæ sunt in vobis olim, in cilicio & CINERE pœnitentiam egissent.* Vbi pænitentiam; non pro sola resipiscentia (quæ præcedit pænitentiam in cilicio) sed pro detestatione, & vindicatione peccatorum sumi, constat. Quo pacto ait S. Augustin. *ep. 108. ad Seleucianum : Est pænitentia bonorum & humilium pæna quotidiana, in qua pectora tundimus dicentes, Dimitte nobis debita nostra.* Et S. Greg. *hom. 34. in Euang. pænitentiam agere, est & perpetrata mala plangere, & plangenda non perpetrare.* Quem planctum vtique auget, qui meminit, se Deo secundùm tot beneficia ingratum extitisse.

V. Quippe pænitentia quà virtus est, nihil ali-

ud

ud ſignificat, quàm verum animi dolorem, & deteſtationem de Peccato, cum voluntate illud puniendi, & de cetero non peccandi coniunctum; quem dolorem *Contritionem* appellamus; vt & voluntatem puniendi, *ſatisfactionem*; quibus ſi accedat *Confeſſio* peccatorum Sacerdoti facta, tres habebis partes materiales, quibus conſtat pænitentiæ Sacramentum. In quo facillimè, etiam per attritionem, fracta redintegrantur, cum ſine hoc Sacramento difficulter & rarò habeatur vera *Contritio*, quæ ipſa etiam votum Sacramenti includit.

Pænitentiâ gratiam diuinam reſtitui, & animæ noſtræ, virtutes diſſipatas, velut fragmina redintegrari, docet in illa *Pſal. 146. Qui ſanat contritos corde, & alligat contritiones eorum.* S. Auguſtin. his verbis: *Sanat Contritos corde, ſanat ergo humilitatos corde, ſanat confitentes, ſanat ſeipſos punientes, in ſe ſe verum judicium exercentes, vt poſſint eſſe illius miſericordiam ſentientes.* VI.

Poteſt autem *Confeſſio* fieri ſoli Deo, & tum non eſt Sacramentum Confeſſionis, quo nos ad ſacram ſynaxin præparamus, & peccata expiamus, gratiamq; vel promeremur, vel augemus. Eſt enim ex Concilij Tridentini *Seſſ. 14. c. 1. & can. 1.* doctrina, Sacramentum pænitentiæ, in quo peccata ſua deteſtanti & legitimè confitenti vera à Sacerdote abſolutio remiſſioque conceди- VII.

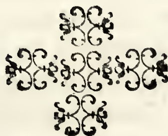
cedi-

ceditur. Eſt, ex S. Hieronymi *ep. 8. ad Demetr.* & *in 3. Iſa. ſecunda poſt naufragium tabula*, in qua ſcilicet illi, qui ſuſcepto baptiſmate, in peccatum ceciderunt, adeoq́ue gratiam, velut nauim fregerunt, ad ſalutis portum enauigant. Eſt contriti, vel etiam attriti, & minùs perfectè de peccato dolentis ſanatio; & quaſi diuinæ amicitiæ gluten.

VIII. Quis non vtatur? Quid non faciunt homines, vt Principem concilient offenſum? & vt Deo conciliemur, piget confiteri, piget ſatisfacere? At hæc quoque Deus, præter contritionem exigit, *vt quibus modis*, ait S. Chryſoſt. *hom. de pænit. Deum offendimus (offendimus autem corde, ore, ac opere) iiſdem reconciliemur Deo. Corde quidem per Contritionem, ore per Confeſſionem, ac opere per ſatisfactionem.* Confeſſio quoſdam maximè pungit, ideò vel non integrè, vel non verè confitentur. At hi ſciant illud Hieronymi *in cap. 10. Eccleſ. Quod ignorat, medicina non curat.* Et illud Auguſtini *in Pſal. 66. Quid erubeſcis, ô homo, confiteri? peccator ſum, ſicut, & tu, Confitere ergo homo homini: peccator homo homini peccatori. Quid times confiteri? homo ſum, humani à me nihil alienum puto. Quid times confiteri? id quod per confeſſionem ſcio, minùs ſcio, quàm id quod neſcio. Confiteri times, qui non confitendo non potes eſſe occultus. Elige quod vis. Si non confeſſus lates, inconfeſſus damna-

damnaberis. Ad hoc enim Deus exigit confessionem, vt liberet humilem; ad hoc damnat non confitentem, vt puniat superbum. Ergo tristis esto antequam confitearis, confessus exulta, quia iam sanaris. Vt sanari cupias, *ouum* considera, quod te docet non solùm ad integritaté cum vitri fragminibus redire, sed etiam in confessione fieri vocaliorem. Si enim ouo recenti, velut liquido quodam plasmate, tollis raucedinem; cur non quæris medicinam perniciosæ in Confessione anginæ, & raucedinisquam tibi Acherontici lupi, intulerunt? Cum non minùs prouisum sit huic faucium scabriciei, quàm tussientibus per liquidum *oui* luteum, quo guttur colluitur, reducitúrque ad vocis mobilitatem.

Qui reparat vitrum, nec mentis vulnera sanat,
Ille etiam in cerebro non leue vulnus habet.

Ova

Ova conſeruandi ars, contritionis & ſatisfactionis ſtudium non negligendum admonet.

EMBLEMA · L.

AVT SVB CINERE, AVT SVB SALE.

1. NE *ad cibum inepta reddantur oua*, ait Aldrouand. *l. 14. Ornithol. c. 1. ſiue ne requieta fiant, vbi eorum copia eſt, quæ in futurum vſum reſeruare velis, in lomento repones. In eo enim ſeruare oua vtiliſſimum* Plinius indicat; vel, vt alibi ait, *hyeme in paleis, æſtate in furfuribus. Qui oua, inquit Varro, diutiùs ſeruare volunt, perfricant ſale minuto, aut muria: atque ita ſinunt per tres, aut quatuor horas, eáque abluta condunt in furfures, & acus. Columella refert, quoſdam*

trito

trito ſale ſex horis adoperire, deinde eluere, atque ita paleis, aut furfuribus obruere: nonnullos ſolida, multos etiam freſa faba coaggerare; alios ſalibus integris adoperire, alios muria tepefacta durare. Sed ſal omnis quemadmodum non patitur putreſcere, ita oua minuit, nec ſinit plena permanere, quæ res ementem deterret: itaque ne in muriam quidem qui dimittunt, integritatem ouorum conſeruant. Quare Plinij placita ſuper iſthac conſeruatione ſequi placet. Sunt qui, Ornithologo teſte, oua recentiora, ſeruari velint frumenti genere, quod ſecale vocant, noſtri ſegala, Germani rocken; *vel cinere, ita vt acutior pars oui inferior ſit, tum rurſus ſecale, aut cinerem ſuperfundunt.* Hæc Aldrouand. Cardan. *l.7. de rer. Var.c.39.* de *ouis* loquens ait: *æſtate furfure ſeruantur, frigidiore & ſicciore; hyeme palea; eſt enim ſicca, & calida. Sale autem ob vim exinaniuntur.*

Quæ oua, eadem ferè etiam eſt ratio hominum pectora conſeruandi. Lomento, hoc eſt, farina fabacea, in paleis, in furfuribus, in trito ſale, in cinere ſeruantur *oua*; hominum animæ in *contritione*, in humilitate, in pœnitentia, in cilicio, & cinere etiam ipſo. Ita ait *Iob.16.16. Saccum conſui ſuper cutem meam, & operui cinere carnem meam. Facies mea intumuit à fletu, & palpebræ meæ caligauerunt.* Ita Dauid *Pſ.10.10. cinerem, tanquam panem, manducabam. Ion.3.6.* 11.

Ipse ex Niniues *indutus est sacco, & sedit in cinere.* Sic *oua* ista fuerunt conseruata. Sic iubet Ieremias *c.6.26. Filia populi mei accingere cilicio, & conspergere cinere.* Quia *cor contritum & humiliatum Deus non despiciet. Ps.50.* Hinc & Ezechias ait, *Isa. 38. 15. Recogitabo omnes annos meos in amaritudine animæ meæ.*

III. Oportet enim pœnitentiam continuare, si quis vult continuare humilitatem, sine qua diuinæ gratiæ thesaurus non custoditur. Inchoatam in conuiuio, in antro continuauit pœnitentiam Magdalena. Continuauit Petrus, qui, teste S. Clemente *l. 2. Recognit.* dum vixit, ita fleuit, vt in adustis perpetuo lachrymarum fluxu genis, vestigia canalium instar existerent. Alius immenso dolore, ob scelus admissum, concepto, expirauit, & corpore in cineres eunte, ad cælum iuit, apud Th. Cantiprat. *l. 2. c. 51. p. 7.* Et alia itidem, apud Iacob. à Vitriaco. Et itidem alius apud *Rib. 5. April. in vita S. Vincentij.* Hi nempe intellexerunt, *Contritione*, non iam fabarum, sed animarum, homines cælesti mensæ fieri idoneos; vti & Macharius, qui *lib. 3. in Vitis Patrum* ait: *Ploremus fratres, & producant oculi nostri lachrymas, antequam illuc hinc eamus, vbi nostræ igneæ lachrymæ corpora nostra comburent.* Vides vt lachrymæ salsæ, tanquam sal *oua*, conseruent ab æterno igne?

Sed

Sed & à peccato seruamur, si peccata plecti- IV.
mus. *Conc. Trid. seß. 14. c. 8.* ita loquitur: *Procul dubio magnopere à peccato reuocant, & quasi freno quodam coërcent hæ satisfactoriæ pœnæ, cautioresque & vigilantiores in futurum pœnitentes efficiunt.* Hinc non lachrymis tantùm, sed & cilicijs, & ieiunijs, & precibus, & eleemosynis, & vigilijs, & peregrinationibus, dum instamus, non solùm debita pristina expungimus, sed etiam cauemus, ne noua nomina faciamus. Non enim placet nobis, quod punimus. Et quanquam tam vi Sacramenti, quàm ob obedientiæ meritum, ea pœna vtilissima est, quæ Confessarij præcepto est peragenda, meritò tamen, addere ad eam vnumquemque debere, consulitur.

Qualis autem ab vnoquoque sit satisfactio V.
eligenda, docet etiam Chrys. *hom. 10.* in illud *Matth. 3. facite fructus dignos pœnitentiæ,* Ambros. *l. 2. de pœnit. c. 5. & alij.* Has pœnas eligi, atque à Confessario impositas admitti debere, id facilè suadet; quòd, etsi peccatorum absolutione tollatur æternorum suppliciorum obligatio, plerumque tamen supersit temporaneæ cuiusdam pænæ debitum, vel hîc, vel in purgatorio soluendum. Ergo si nos ipsos iudicemus, & puniamus, non iudicabimur, & grauiore illa pœna in foro Dei debita non puniemur: potest enim paruo spontaneo, magnum necessariũ

compensari: & dum, vt Comicus loquitur, in Andria, *pro peccato magno paullùm supplicij satis est patri*, in hac vita, non satis tamen erit iudici in altera. Hinc tanta satisfactionum genera eorum, qui exfletis oculis, visum pœnè amiserant, quàm verissimè potest, à Climacho commemorantur *grad. 5*. Ac ne Monachis tantùm ea existimes conuenire, Magnum illum Theodosium cogita, de quo Niceph. *l. 12. hist. c. 40. Sigon. l. 9. de Occid.* item Othonem Cæsarem, apud *Rib. 7. Feb. in vita S. Romualdi.* Et Henricum II. Angliæ Regem, apud *Baron. t. 11. An. 1174.* & alios innumeros. Hi velut lomento, sale, cinere, & muria se seruauerunt; putruissent, si amaritudine & dolore caruissent; quem concipiunt, quicunque, quid sit peccatum, quid sit Deus, & æternum, nouisse volunt.

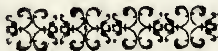
VI. Quare, vt *oua* cinere, sic pectora pœnitentia seruare docemur. Quanquam & antiqui ritus, per *oua* nos pœnitentiam docuerunt, neq; enim priscis hominibus lustrationes, aut expiationes per ignem duntaxat, aut aquam, sed etiam per *februa oua* fiebant. Hinc apud Lucianum, *ouum ex catharsio*; apud Iuuenalem, magnum crimen erat, quod *centum* lustrari *ouis* non potuit; apud Ouidium, ad torum purificandum dicitur:

Et veniat, quæ lustret anus lectúmque locúmque,
Præferat & tremula sulphur & oua manu.

Deni-

Denique Madaurensis Philosophus ipse fatetur *lib. vlt. de asin. aur.* metamorphosin suam, sine *ouo* non esse absolutam, quando nauem Isidi e- Jementorum dominæ dedicatam à summo sa- cerdote scribit; antè tamen *teda lucida, & ouo, & sulphure purissimè purificatam. Sic sine ouo*, ait Pu- tean. *or. 20. totum exuere asinum Lucius non po- tuit: & quemadmodum nihil maius erat, quàm è bruto redire in hominem; ita nihil religiosiùs esse poterat, quàm ouo expiationem institui.* Nos, vt sine superstitione lustremur, *ouum* vsurpemus non in expiationem, sed in expiationis recor- dationem.

Impie, quid dubitas, fœdari puluere, gratum
Si tibi fœdari crimine sæpe fuit?
Qui vitat cineres, plerumq; incurrit in ignes;
Ah longè est Stygio mitior igne cinis!

In ovi vnguine, Vnctionis extremæ monimentum.

EMBLEMA LI.

VTERE, QVÆ SVPERI PRÆSCRIBVNT PHARMACA.

1. *OVa per se infuso candido oculis epiphoras cohibent, vrentesq́ refrigerant. Plin. l. 29.c. 3.* Vbi plura ex ouis remedia reperies. Inter quæ etiam est. *Lutea ouorum cocta, vt indurescant, admisto croco modicè, item melle & lacte mulieris illita, dolores oculorum mitigant.* Io. Bapt. Porta *l. 3. Mag. nat. c. 1. Ouorum oleum*, ait, *sic parabis: supra ignem largo accommodato vase, sartagine, vel alio, in hoc boleta proijcies, spatha permiscendo semper, ac crebra diuerberatione, ne cremen-*

mentur. Vbi in puluerem versa, prælo exprimi cumentur. Vbi in puluerem versa, prælo exprimi cu-rato, expressumq; oleum pyxide seruato. Vel ea elixando indurabis, & sic exprimatur liquor. In incensiuis autem mixturis aliud sic parabis. Ouorum multa remisceto vitella, cum sulphuris medietate viui, ac sartagine accommodentur igni. Vbi eluuies, vel oleosum quoddam per eorum superficiem enatabit, seruato; illud enim quæsitum erit oleum. Hæc ille de *ouorum* oleo.

Ita etiam inuenire est in ouo, quod nos admoneat illius Sacramēti, quo non solùm oculi, sed & aures, alijque sensus ad extremam luctam inunguntur. De quo S. Augustin. *Serm. 215. de Tempore*, *Quoties*, ait, *aliqua infirmitas superuenerit, corpus & sanguinem Christi, ille qui ægrotat, accipiat, ac deinde corpusculum suum vngat, vt illud, quod scriptum est, impleatur in eo: Infirmatur aliquis? inducat Presbyteros, & orent super eum, vngentes eum oleo.* Et quanquam Sacramentum, vt hîc sumitur (pro signo scilicet rei arcanæ seu absconditæ) est tale signum, quod ex Dei institutione primariò habet vim significandi & efficiendi gratiam; tamen sæpe per extremam vnctionem etiam corpori sanitas confertur. II.

Vt proinde stultissimi, & minimè satis in rebus religionis instituti sint, qui ab hoc Sacramento accipiendo abhorrent, quòd sibi persuadeant, se tantò certiùs, vel citiùs morituros, III.

Quaſi Sacramentum occidat ! ſed ea cacodæmonis fraus eſt, homines vaniſſima opinione à rebus ſalutaribus impedientis. Nempe quia non ſolet dari hoc Sacramentum, niſi extremè periclitantibus, hinc fit, vt, eo accepto (non tamen ob id acceptum) plurimi non ſuperuiuant. Quamuis plurimi ſuperuiuant, qui non accepto, fuiſſent morituri. Itaque non facit, vt morituri moriantur, ſed vt benè atque cordatè moriantur, vncti & inſtructi ad vltimum agonem; aut etiam ne moriantur.

IV. Quia verò finis Sacramentorum, ob quem inſtituta ſunt, eſt noſtra Sanctificatio, ſeu vt conferant gratiam Sanctificantem, conſequens eſt, effectum illorum eſſe gratiam; quæ vel per hæc media incipit, vel augetur, vna cum omnibus virtutibus ſeu Theologicis, ſeu moralibus. Inter illas eſt Fides; inter has eſt Prudentia, quæ quia mentis aciem oculumque perficiunt, quis vnctionem Extremam non compa ret, eum *candido oui epiphoras cohibente, oculoſq; refrigerante?*

V. Mirum igitur eſt, cum tanta vis inſit huic Sacramento, cumque per illud tanta facilitate nobis theſaurus diuinæ miſericordiæ ſanguiniſque Chriſti applicetur, eſſe tamē qui negligant. D. Bernardus *in vita S. Malachiæ. Petr. de Natal. lib. 10. c. 27. & alij* referunt, Benchorenſis monaſterij vicinum nobilem fuiſſe, ad cuius vxorem

rem extremè ægrotantem Malachias vocatus, vt extrema vnctione illam muniret, cum sub vesperam intrasset, illamque exultantem præ spe & gaudio inuenisset, suasum esse ab omnibus, vt in alterum diem differretur, periculo moriendi nondum tam præsente. Eò accidit, vt tanti res momenti negligeretur. Nam interim, vt sunt incerta hominum tempora, mulier moritur. Conclamatur. Accurrit Malachias. concurrunt sacri, profani. Accusat se ille, suaque culpa feminam tanto beneficio esse fraudatam dicit, & tantùm seipse non conficit. certè mortuo quàm viuo proprior mæret. Quare loco olei, lachrymis perfundit defunctam, nec ante vel ipse, vel discipuli eius Deum precari destiterunt, quàm illa reuiuisceret. Itaque quam mortuam fletu ad vitam reuocauit, eam jam viuam vnctu sacri olei etiam restituit sanitati.

Tanta vis est olei. Et sunt qui adhuc horrent! Quid mollius oleo? Si multo labore, si diris cruciatibus diuinæ gratiæ thesaurus esset comparandus, nihil foret detrectandum: jam vngi detrectant, vel certè negligunt tot mortales? Quid ita? quia arbitrantur, se ideò morituros; vel citiùs morituros; vel si conualescant, non ampliùs nudis pedibus terram attingere ausuros; denique nefas fore posthac choreas ducere, & saltare illis pedibus, qui sacro fuerint VI.

 oleo

oleo inuncti. Quàm ſtulti iſti? quàm cæci? immo quàm in ſeipſos immites, more illius Ruperti Regis Romanorum, quem Io. Nider. *lib. 4. Formicarij c. 11.* ſcribit, diu diſtuliſſe, vano metu, hoc Sacramentum. Quod cum tandem perſuaſus admiſiſſet, audiſſetque orationes pro ſanitate quoque validas, exhilaratus dixit. *Reuera ſi hoc Sacramentũ ſciuiſſem tantum pro vtroq; valuiſſe homine, quemadmodum jam audio, dudum ipſum deuotiſſimè poſtulaſſem.* Dixit & conualuit. Itaque non mortem, ſed valetudinem diſtulit, dum diſtulit ſupremam vnctionem.

VII. Cuius vim cum noſſent, tam ardenter expetierunt Elzearius, *apud Sur. 27. Septemb.* Supra memoratus, Malachias Epiſcopus Hyberniæ, *apud S. Bernard. in vita eius.* Hedwigis, *apud Sur. 15. Octob.* Et, ſi nil conferret hæc vnctio; non ipſa B. Virgo Reginaldum, vt habetur *in vita S. Dominici l. 2. c. 2.* non ipſe Chriſtus Lydwinam vnxiſſet. *Sur. 7. April. in vita eius part. 3. c. 11.* Illa enim *cum ſola eſſet, cunctis domeſticis abſentibus, & ſummo manè, ipſo Paſchatis die contemplationi vacaret, vidit ad ſe venientem Dominum Ieſum, cum Sanctiſſima matre ſua & 12. Apoſtolis, multiſq; & Sanctis, & Angelis. Sedit autem Chriſtus ad lectuli eius dexteram, beatiſſima Maria ad ſiniſtram, alijs in orbem honeſtiſſimè eam cingentibus. Vidit etiam menſulam ornatam, & in*

ea

ea ceu sacri olei vasculum elegantissimum, crucem quoque pulcherrimam & cereum valde luculentum, totum cubiculum mirificè illustrantem. Erat tum corpus Virginis innumeris angoribus à vertice vsq; ad pedes oppressum & afflictum. Et ecce sentit ab ipso Saluatore Sacerdotalibus induto vestibus, loca corporis sui omnia perungi, quæ in morituris sacro oleo vngi solent: sed nulla audit Saluatorem verba proferentem. Inde Christus ponit in manu eius cereum, eumq; tenet cum matre sua, cruce illic inuisibiliter permanente, donec exhalaret Spiritum.

Christus, & vnctus idem est; hinc vncti nomen habebat:
Nunc etiam VNGENTIS *nomē habere potest.*
Qui fugit vngentem, pungentem sentiet olim,
Postquam oleum atq; operam destruet ipse suā.

Ovo-

Ovorum, & aliarum rerum benedictio.

EMBLEMA LII.

VT PROSINT ANIMÆ QVOQVE.

1. IN festo Paschatis mos est Ecclesiæ vt inter *panes*, *carnes*, *lac*, *mel*, & alia esculenta, etiam OVA consecrentur: sicut in die S. Stephani, *pascuis*; S. Ioannis, *vino*; S. Marci, *segetibus*; Assumptionis B. Virginis, *herbis*, *plantis*, *radicibus*, *fructibus arborum* benedicitur: VT PROSINT ANIMÆ, & corpori non obsint. Nihil hîc Magicum, neque in *ritu*, neque in *vsu*. *Extensa manu* Aaron signa fecit, *Exod. 8. 6*. Populo benedixit, *Leuit. 9. 22*. Sicut & Christus ascensurus in cælum discipulis. *Luc. 24. 50*. Crucem autem, inter benedicendum, manibus exprimi si Magicum

cum eſt, magus fuit Iacob, quando Ephraim & Manaſſe filijs Ioſeph benedixit. *Gen.48.18.* Pietas eſt, non Magia, cibum antè Deo conſecrare, quàm ſumere.

Ipſi Gentiles cibum ſumturi τὰς ἀπαρχὰς, ſeu primitias dijs conſecrabant; vt ad conuiuium, tanquam ad ſacrum epulum, accederent, *Plutarch. in Symphoſ.* Quin & in ſecundis menſis merum dijs libarunt, *Athen. lib. 1. cap. 9.* Et, ex antiquo Rituali Hebræorum libro, oſtendit Baronius, *An. 43.* in ſecunda menſa Paſchalis conuiuij, cum diſtribueret paterfamilias tortam azymam, propria & peculiari benedictionis formula vti ſolitum. At ne Gentiles, & Iudæos nominando, ianuam, vt in prouerbio eſt, in me ipſum videar patefeciſſe, quaſi Gentiliſmum, aut Iudaiſmum introduceremus; apud Clementem, *8. Conſt. 35.* Matthæi nomine, Apoſtolica eſt inſtitutio, *aquæ* & *ſalis* benedicendi. Quin & *olei* aliarúmque rerum hominum vſui ſeruientium; cum *1. Timoth. 4. 5.* Paulus ſcribat, *omnem creaturam ſanctificari, per verbum Dei, & orationem*; & Chriſtus *Luc. 9. 16. panem* turbæ daturus benedixerit ei, ſicut & *piſcibus*; vt Apoſtolis nobíſque exempli relinqueret documentum. II.

Quid verò in *benedictione*, quæ fit *per verbum Dei & orationem*, ſit reprehenſione, & non potiùs laude dignum? Nunquid ipſi Heterodoxi, III.

ſi

ſi quidem tam benè cum eis agitur, ante menſam orant; aliò abeuntibus valedicunt, aut aliunde venientes ſalutant? Grüß euch GOtt/ behüt euch Gott: certè propinanti paſſim reſpondent, Geſegnes euch Gott; quid eſt hoc aliud, quàm quoddam *benedicere?* Nihil ergo incantationis, in ritu benedicendi OVA, & ſimilia.
.IV Sed nec in vſu; qui potiùs incantationes impedit, aut damna ciborum, vel ob intemperantiam, vt docet S. Auguſt. *l. 10. Confeſ. c. 31.* vel ob Magicam infectionem ſæpe nocentium, vt idem oſtendit *l. 18. Ciuit. c. 17. & 18.* & S. Gregor. *l. 1. Dialog. c. 4.* vbi Monialis Diabolum non deglutiuiſſet, ſi lactucam benedixiſſet. Prodeſt ergo corpori *Benedictio ciborum*, multóque magis animæ: ita enim cibi *ſanctificantur*, hoc eſt, Deo, per gratiarum actionem, per verbum Dei, & orationem, quaſi offeruntur, & conſecrantur; vt oſtendamus, nos à Deo eos accepiſſe, & ad Dei honorem veſci velle ijſdem; diuerſo à Manichæis more, qui quòd à mali principio creaturas exortas, atque execrabiles eſſe dicerent, eis pariter maledixerunt, teſte Cyrillo Hieroſ. *Catecheſ. 6.* Ergo VT PROSINT ANIMÆ QVOQVE, dum corpori proſunt, benedicuntur OVA.
V. Quanquam hæc non *vſu*, & *eſu* duntaxat, ſed etiam ſignificatu proſint: dura enim benedicun-

cuntur, vt indicent, homines, qui toto annò nunquam confeßi peccatis indurantur, ſaltem Paſchali tempore pœnitentiam agere, & benedictionem recipere oportere. Interim quanta vis ſit cibi vel potus benedicti, oſtendit Iac. Gretſerus in volumine de benedictionibus, & vita S. Bernardi *lib. 1. cap. 11.* vbi narratur S. Bernardus hauſtu cereuiſiæ à ſe benedictæ, conuertiſſe totam cohortem militũ ad Claramuallem diuertentium. Rectè. nam ſæpe milites etiam bibendo & pergræcando peruertuntur. Sicut autem benedictio prodeſt adhibita, ita nocet neglecta, quod vt experta eſt, ſupra allata monialis, ita & ille religioſus, qui, vt *in vita S. Dominici* recenſet Iacob. Epiſcopus Gemnenſis, extra cœnobium, abſque vlla benedictione præmiſſa, nec cruce poculo conſignato, quia potauerat, à malo Orcino hoſpite eſt inſeſſus. Sicut & ſedecim annorum puella Colonienſis: quanquam hæc non tam benedictionem menſæ neglexit, quàm maledictione præmiſſa, in nomine diaboli, eſcam; cum eſca muſcam; in muſa *Beelzebub Deum muſcarum* deuorauit. Vt eſt apud Io. Nider. *in Formic. l.2. c. 11.* Hoc ſi ſemper fieret, quoties homines vel ſibi, vel alijs, diabolum imprecantur, credo Infernum totum diabolis exhauriendum. Ita longè crebriùs

briùs maledictio, quàm benedictio est in ore impiorum. Porrò ex virtute benedictionis intelligi potest dignitas sacerdotum, qui, vt ex officio *benedicant*, & ipsi *benedicuntur.*

Quicunque consecrata fercla nauseat,
Satietur execratis.

Sâcro-

Sacrorum ordinum poteſtas, per oua in manibus excluſa, declaratur.

EMBLEMA LIII.

IN MANIBVS TVIS SORTES MEÆ, Pſal. 30. 16.

INter admiranda Hiberniæ, Giraldus *cap. 28.* 1.
& ex illo Iac. Gretſer. *l. 1. rer. var. c. 12.* hæc refert. *S. Keiuuinus quadrageſimali quodã tempore hominum frequentiam ex conſuetudine fugiens, in ſolitudine quadam, tugurio modico, quo à ſole tantum & pluuia defenderetur, ſoli contemplationi vacans, lectioni & orationi inſiſtebat, qui cum manum, more ſolito, per feneſtram ad cælum eleuaret, ei fortè merula inſedit, & quaſi nido fungens, oua depoſuit. Cui prædictus Sanctus tanta manſuetudine, & patientia compaſſus eſt, vt nec manum*

 clau-

clauderet, nec retraheret; sed vsq; ad plenam pullorum exclusionem, eam infatiganter extenderet, & aptaret. In huius autem signi perpetuam memoriam, omnes imagines sancti Keiuuini, per Hiberniam, in manu extensa merulam habent. Hæc Giraldus mirè curiosus scriptor; quæ faciunt ad dignitatem Sacerdotij commendandam. Ea enim etsi præcedente quoque commendata est *Embl.* tamen hoc loco distinctiùs exprimi debet.

II. Keiuuini ad manum aduolat auis: ibi *oua* ponuntur, calescunt, perficiuntur. Siue ergo in aue Christus, vt *Emblem. 12. 15. 16. 19. & 22.* dictum est, siue Spiritum Sanctum intelligimus, vterque mira per manus Sacerdotum operatur. Ad illos enim pertinet tum Sacramentorum administratio, tum gemina illa prorsus diuina potestas, remittendi peccata, & Eucharistiam consecrandi. Non fugit Keiuuini ad manum auicula? è libero cælo aduolauit? Aduolat ad Sacerdotis manus ipse Christus; immo non aduolat, sed ita ibi esse de nouo incipit, vt non desinat esse in cælo: quæ consecrandi vis meritò potest cum ipsa creandi potestate conferri. Quam ob rem sacerdotis potestas longè superat omnem regum, omnem imperatorum & potestatem, & dignitatem. Sicut & sacrificium ipsum longè est excellentissimum, quod decuit in excellentissima religione, per Sacerdotis manus, peragi.

Oua

Oua in Keiuuini manu ſunt ad vitam addu- III.
cta, paulatimque animâ caluerunt ? Sacerdos manu crucem ducit, & peccatorem à peccato abſoluit, cum illico è mortua ipſa anima viuam facit: gratiam enim reducit, qua anima viuit. Itaque non tantùm condonat ingens illud debitum, vt à peccatis, & morte æterna liberet pænitentem; ſed etiam ſanctificat animas, efficitq; filios Dei, & jus æternæ vitæ tribuit. Quæ tam grandia nemo poteſt, niſi ipſe Deus, aut diuina auctoritate præditus, cui Deus eam poteſtatem committendo, ſuum locum, ſuas vices, & velut ſuum tribunal conceſſit. Nemo enim niſi Deus, vel loco Dei, condonare poteſt offenſas Dei. Hinc illi Chriſtum non agnoſcentes dicebant *Luc. 7. 49.* intra ſe: *Quis eſt hic, qui etiam peccata dimittit*?

Magnæ & patientis fuit bonitatis, ſuſtine- IV.
re manibus *ouum* tam diu, dum excluderetur, dum pullus prodiret: plus eſt ſuſtinere pænitentem, dum peccata velut *oua* aperit, eaque aperiendo non jam è cæco videns, è claudo ambulans; ſed, quod incomparabiliter plus eſt, ex inimico, Dei efficitur amicus, & ſaluus ex pereunte. Sunt itaque & Sacerdotes Angeli illi de quibus dicitur: *In manibus ſuis portabunt te.*

Porrò cum per ordinem, nouæ legis ſacra- V.
mentum à Chriſto inſtitutum, poteſtas ſpiri-

tualis tradatur, & gratia conferatur ordinatis ad Ecclesiastica ministeria obeunda, quæ varia sunt, vnde varij quoq; sunt ordines. Sed sacerdotij supremus, ob prædicta. Hinc non quiuis eo ordine ornandus. *1. Tim. 5. Nemini citò manus imposueris, neq; communicaueris peccatis alienis.* Quare *in Prato spirit. c. 149.* refertur, Leoni Papæ quadraginta diebus ad sepulchrum S. Petri Apostoli vigilijs & orationibus intento Apostolum apparuisse, dixisséque: omnia illi peccata dimissa esse, præterquam impositionis manuũ, non quòd peccata ex parte dimitti possint, si ad culpam referas, sed quoad pœnam, quæ restabat exsoluenda, ob promotos ad sacerdotium indignos.

VI. Qua de caussa etiam pœnitentem, & iam Monachum factum, ob sacrilegium tamen admissum, noluit ad ordines admittere Benedictus IX. apud Baron. *t. 11. An. 1034. 24. 25.* Et alius contra S. Benedicti prohibitionem accedens à diabolo insessus & occisus est, apud S. Greg. *l. 2. dial. 16.* De simili pœna refert Notgerus *l. 2. de mirac. S. Remacli c. 2.* & post eum *Sur. 3. Sept.*

VII. Qui dignissimi fuêre, ex reuerentia tamen fugere conati sunt hanc dignitatem, Ephræm Syrus, vt habet *Amphiloc. in eius vita*, qui tamen cum manuum impositione peritiam postea

Græcæ

Græcæ linguæ accepit. Fugit hanc dignitatem & Rupertus poſtea Tuitienſis Abbas, vt ipſe teſtatur, *lib. 12. in Matth.* ſed diuinitus inſtigatus eſt, ad eam ſuſcipiendam. S. Franciſcus diaconus manſit, quòd puritatem in ſacerdote requiſitam à ſe abeſſe crederet. *l. 1. Chronici S. Franciſci, p. 1. c. 41.* Nam cum incredibiliter afficeretur ad reuerentiam ſummam Euchariſtiæ exhibendam, veritus eſt, ne eam indignitate ſua contaminaret. Inſtigantibus autem identidem alijs, vt ſacerdos fieret, à Deo per ardentes preces conſilium popoſcit. Miſſus eſt ergo Angelus ad eum, cum phiala lucida, in manu, limpidiſſimo liquore plena, qui diceret: *Vide Franciſce, quicunque vult fieri ſacerdos, & ſacramenta adminiſtrare, ita purus eſſe debet in anima, ſicut iſte liquor.* Ah quàm multi priùs deberent hanc phialam contemplari, quàm accederent ad hanc dignitatem, ne indigni diuinam prouocarent indignationem! At bonus ſacerdos dignus eſt, vt in oculis feratur ab ijs, quos fert in manibus.

Alterna ouorum cura, doctrina est matrimonijs.

EMBLEMA LIV.

DVM TIBI NATORVM EST, EST MIHI CVRA TVI.

1. COmicem incubantem mas pascit, teste Plin. l.10.c.60. Et seq.c.60. Crocodili vicibus incubant mas & femina. Supra autem c. 58. Palumbes incubat femina postmeridiana in matutinum, cetero mas. Columbæ marem semper & feminam pariunt, priorem marem, postridie feminam. Incubant in eo genere ambo, interdiu mas, noctu femina. Hæ vices sunt parentum, quorum vtrique incumbit in educanda alendáque prole laborare. Est proles vtriusque; cur non & cura

pro-

prolis? Ad hoc matrimonium inſtituitur, vt proles habeatur, ſed curâ parentum ad vires & mores ducenda. Et gratiam Deus peculiarem ad hoc parentibus largitur. Vices ergo laboris ſunt ſeruandæ, vt dum mater lactat, ligat, faſciat, lauat, comit, & pectit ſobolem, & velut perpetuò domi incubat; pater lignatum, & pabulatum eat, paſcatque matrem.

In artibus autem & moribus ad vtrumq; pertinet, incubare. Femina femellas doceat nere, domum repurgare, culinam curare, & quæ ſimilia ſunt; vir pueros inſtruat litteris, equeſtri diſciplina, negotijs ſeu agri, ſeu fori tractandis. Vterque imbuat vtramque prolem pietate; arceat à contubernio malorum, &, vt ſolicitus eſt de hæreditate, ita ſolicitus ſit etiam de virtute. *Vt fundus quidem ſit optimus*, ait S. Chryſoſt. *hom. 9. in 1. ad Timoth. cuncta molimur, eúmque fideli viro magna cura tradimus. Ceterùm quod nobis omnium chariſſimum eſt, omnino negligimus; quo pacto filium noſtrum fideli cuipiam viro permittamus, qui ipſius ſeruare pudicitiam, formare mores, ingenium expolire, & exornare poſſit.* II.

Itaque, qui hîc ſunt remiſſi, probè ſciant illud Nauarri probum dictum *Manu. c. 14. n. 17. peccare mortaliter patrem, qui negligit notabiliter prouidere illa, quæ ad filij neceſſitatem ſpiritualem, aut corporalẽ pertinent, cum nulla eſt ei excuſatio paupertatis, vel alia rationabilis cauſſa.* Paupertas III.

excusat à pædagogo; sed tum ipse parens debet esse pædagogus. Quod si quis est opulentus, & frequentia negociorum impeditur ab instruendo filio, *Magister probæ ætatis, & vitæ, atque eruditionis est eligendus*, vt ait S. Hieron. *ep. 7. ad Lætam*. Huius Magistri prima cura erit, vt *Apostolorum Symbolum, orationem Dominicam*, & quæ Christianâ doctrinâ continentur, discipulo, tum alios mores & artes tradat; sitque velut alter parens, vt olim Chiron, & Phænix Achillis, Linus Orphei, Plato Aristotelis, Aristoteles Alexandri, Chrysippus Erasistrati, & Anaxagoras Periclis, Molo Ciceronis, cuius etiam Magister fuit Possidonius, vt ipse testatur *in lib. de fato*; & Plutarch. *in vita eius*. Docuit & Seneca Neronem, quamuis degenerem; Cebes Phædonem, Philetas Cous Ptolemæum; Empedocles Gorgiam; Plutarchus Traianum, Donatus & Victorinus Hieronymum, Arnobius Lactantium, alij alios.

IV. Hi ergo omnes docent, filios vel à Magistris docendos, vel à parentibus. Dummodo parentes aliquid boni doceant: quod nunquam, aut rarò facturi sunt, nisi sint ipsi boni. Si enim auari sunt, auaritiem docebunt, ac sordes; si vinolenti, Baccho eos educabunt & Veneri; si superbi, Iunones facient, & pauones sirmata trahentes, capillum crispantes, denique calamistri, & vnguentorum vsurpatores.

Sed

Sed non impunè. De Prætextata nobilissima V. femina. S. Hieronymus *in ep. ad Lætam. Illa*, inquit, *iubente viro Hymetio, qui patruus Eustochij Virginis fuit, habitum eius cultúmque mutauit: & neglectum crinem mundano more pexuit, vincere cupiens & virginis propositum, & matris desideriũ: & ecce tibi eadem nocte cernit in somnis venisse ad se Angelum terribili voce minitantem pœnas, & hæc verba frangentem. Túne ausa es viri imperiũ præferre Christo? Tu caput virginis Dei tuis sacrilegis attrectare manibus, quæ iam nunc arescent, vt sentias excruciata, quid feceris: & finito mense quinto ad inferna duceris. Sin autem perseueraueris in scelere, & marito simul orbaberis, & filio. Omnia per ordinẽ expleta sunt, & seram miseræ pœnitentiam velox signauit interitus. Sic vlciscitur Christus violatores templi sui, sic gemmas & preciosissima ornamenta defendit*. Immo sic docet matres destinare liberos Christo; coniuges non iniqua petere à coniugibus, nec in gratiam mariti vxorem, aut in vxoris fauorem maritos peccare. Ad vitanda, non ad patranda peccata matrimonium est institutum. Cuius sanctitate neglecta, cum malè feriata iuuentus non iam ampliùs *matres*, sed *matressas* didicerit quæritare, heu quæ progenies potest sperari!

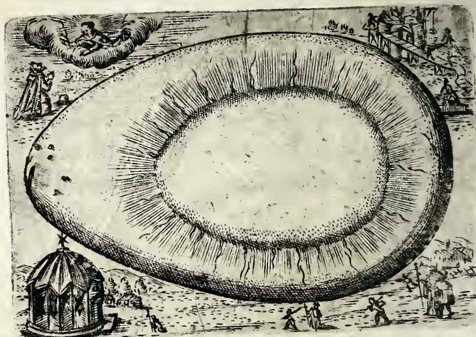
Jllorum de gente, patri quos dædala Circe
Supposita de matre nothos furata creauit.

Virgil. Æn.7.

Ovum ſtellatum B. Virginis ſymbolum.

EMBLEMA LV.

RESPICE STELLAM, VOCA MARIAM.

1. PRæter ceteras oui laudes, *formam*, inquit Putean. Orat. 20. *examina; quid perfectius abſolutiusq́ obijci oculis poteſt? colorem penetra; quid venuſtius pulchriusq́? Et forma quidem dignitatem ſuam habet: non aſpera, non horrida, non inciſa eſt; ſed læuis, teres, & velut pumice expolita: nec rotunda prorſus (de gallinis hîc loquor) ſed tanquam præſtantius aliquid effingi debuerit*, faſtigio, *vt appellat Plinius*, cacuminata. *Orbem, aut globum proletarius quiſque fingit, & exprimit: ſed materiam forcipe comprehenſam reciproco volumi-*

lumine in curuos vertices coarctare, inter torni miracula, etiam periti censent. Sic quanto difficilius est, ouum quàm circulum cælo cauare, tanto plus ornamenti corpus habet, quōd obliquo gyro, siue limbo, quàm quod æquali vndique, & vniformi periodo absolutum est. In globo etiam productæ molis ambages volo; vt quadam velut latera, vt summum & imum inueniam; vt varietas sit, finis tamen principiumq; desideretur; immo vt æternitas sit, & nullo simplicitatis vitio decor violetur.

Exterior hæc oui est forma. *In ouo, vt delicata omnia, ita distincta & venusta sunt, ac prorsus virginea. Putes in argento aurum, in aqua ignem; in crystallo chrysolithum, in niue crocum, in vitro electrum, in lacte purpuram natare. Siue igitur formam, siue colorem examinemus, nihil pulchrius ouo: omnium quæ amare, & æstimare possis imaginem continet.* Ita natura ouum ornat, illius Symbolum, quæ *Cant. 1 8. pulcherrima mulierum*, & *Cant. 4. 7. tota pulchra* meritò appellatur: quàm Georg. Nicodem. *orat. de oblatione Virginis* sic compellat: *ô pulcherrima pulchritudo omnium pulchritudinum, ô Dei Genitrix pulchrorum omnium summum ornamentum!* Proinde venustas, dignitas, forma, color, perfectioque oui tota aliud nihil est, quàm Symbolum illius oui, de quo S. Spiritus exclusit auem illam preciosam, Pelicanum, Phænicem, Gallinam pullos suos, sub alis, congregantem. II.

Atq;

III. Atque vt Symboli tanti apertior ſit ſimilitudo, expreſſiórque nota, ecce tibi *ouo* ſtellam, ſeu limbum ſolis, velut ſymbolo ſymbolum, ſiue à ludente natura, ſiue à Deo naturæ miraculum inſcribente in iconiſmo propoſitum. Tale mihi ouum, vti delineatum eſt, in manus tradidit, etiam atque etiam conſiderandum atque examinandum, Prænobilis ac ſtrenuus Dominus Ioannes Egolffus Dn. in Leonrodth, & Odelzhauſen Reuerendiſſ. & Illuſtriſſim. Domino Dn. Ioan. Chriſtophoro Epiſcopo Eiſtadiano. S. R. I. Principi à conſilijs. Vnà cum *ouo* eius quoque originem deſcriptam tradidit, quam non omittam apponere. Sic habet. Non procul Auguſta Vindelicorum, ad duo circiter milliaria, in terra Bauaria, Vicus ſitus Odelzhuſa dictus. Ab Vici arce, quarta horæ parte, venitur ad locum à vetere ſiluula & fruteto, *Dexat* vernaculè nominatum.

IV. Ibi in ipſo loci vmbilico caſa erat ruſtica, *& raris habitata mapalia tectis*; quæ quia ſub Dominio Prænobilis ac ſtrenui Domini Ioannis Wilhelmi Hundij de Lautterbach, Domini in Sulzemos &c. fuêre, ab eodẽ cultiora facta ſunt, hortoq; & atrio aucta, vt eſſent in Ornithonem. Mox, vt ab exiguis principijs omnia ſumunt incrementum, ab auibus ad piſces proceſſum eſt, viuariúmque nobiliſſimis piſcinis locuple-

pletatum ; quòd inibi pulcherrimæ fontium ſcaturigines emicarent. Amor loci, cum ornatu creuit. Itaque D. Virgini quoque ſacellum apponere ſtatuit, vt eadem ſedes eſſet pietatis, quæ receſſus fuerat amœnitatis. Sed præcipuè placuit ædificio dare formam ſtellarem, ſacellúmque ipſum appellare, *B. Virginem ad ſtellam*, ſeu, *B. Virginis ſtellam*.

Cæpta eſt ædificatio, eo ipſo An. 1618. qui VI.
Pragæ Illuſtriſſimorum celeberrimorúmq; heroum, per feneſtras, ſparſione, occaſionem dedit, vt An. 1620. clariſſima, *ad ſtellam*, victoria, in monte Albano, obtineretur. Porrò & fundamentum, & tectum, & parietes, & feneſtræ, omnia in ſtellæ modum ſunt ædificata, abſolutaque An. 1619. Quo Anno, in feſto Natiuitatis B. Virginis, ſacellum eſt ſolenni ritu dedicatum. Dum autem ædificaretur, ſub ipſa initia, repertum eſt in corte, atque ſirpiculo gallinarum, die quodam Veneris, eiuſcemodi impreſsâ ſtellâ, ſeu limbo radioſo notatum ouum ; atque decimo quarto poſtea die, alterum tale; quod hîc dedimus delineatum. Cui poſtea complura alia ſimilia in vicinis locis reperta, & nonnulla quidem, velut ſigillo in ceram, aut mollem gypſum adacto, impreſſa, ſuiſque eminentijs conſpicua; alia verò, velut penicillo, lineolis radioliſque in eandem figuram ductis ſtriata. Quæ partim mi-

ri

ri caussa, partim muneris loco, ad sacellum allata multísque jam annis ibi, nihil graue redolentia asseruantur. Testatur id cum magna admiratione illuc, pietatis ergò, confluentium mortalium multitudo, quæ insigni frequentia locum honorat, jam etiam sæpius miraculis præclarissimis honoratum.

VI. Existimem, non sine prodigio indicare voluisse Superos, gratam sibi illam stellarem architectationem, quam proinde in sede gallinarum factam, de vtero gallinarum honorare, & velut sigillo hoc confirmare voluerunt. Nec alibi similia *oua* reperiri existimo. Ait quidem Aldrouandus *lib. 14. c. 1. ouum* se in Musæo reseruare, *ansernio haud minus, plicis, rugisq; insigne, quod illustris Io. Bapt. Barbazza Bononiensis* ei donârit, sed nullam de plicarum solari, stellarique figura mentionem facit, vt prorsus adhuc istud B. Virginis *ouum* sit peculiare. Fabulas enim nihil moror, è quibus Stephanus Vinandus *in Hercule Prodicio pag. 432.* docet, *limbis purpureis prætexendas chlamydes & equorum tegmina:* & addit: *limbos adornent alternatim oua argentea, & fulgura aurea Iouis eorum* (Castorum) *patris arma. In ouis singulis pingantur binæ stellulæ Castoris & Pollucis; oriens alter, qui aureus erit, alter occidens, qui niger.*

VII. Quàm porrò conuenienter radiatio illa Virgini

gini tribuatur, facilè mecum ſentiet, qui non ſolùm meminiſſe volet, *mulieris ſole amictæ, & ſtellis coronatæ, Apoc. 12. 1.* & in *ſtella matutina* vincenti danda in cælo *Apoc. 2. quia omnes Sancti,* ait Franc. Mayro *ſerm. de creat. anim. Virg. in patria de plenitudine Virginis participant.* Quo in loco idem illuminatus Doctor, ob decem proprietates, ſiue priuilegia, oſtendit, Virginē *Stellam maris* appellari. Et S. Ildefonſus *ſer. 1. de Aſſumt. Maria,* inquit, *ſecundùm verbum Hebraicum interpretatur* Stella maris. *Mare præſens ſeculum eſt: Stella autem. S. Virgo Maria, de qua ortus eſt ille, per quem illuminatur omnis mundus. Hinc ſecuriùs accedite ad laudem Virginis: & illuminamini, quoniam ipſa eſt, per quam vera lux mari huius ſeculi refulſit.* Ad quam vtinam, tanquam ad polarem ſtellam magnes, corda noſtra rapiantur, Stellâ hac, hoc eſt, affectu Deiparæ, *oui* inſtar, inſignita! Denique fas ſit, in *ouo* hoc illam agnoſcere, de qua *Cant. 6. 9.* dicitur: *Quæ eſt iſta, quæ progreditur, quaſi aurora conſurgens, pulchra, vt luna, electa, vt ſol, terribilis, vt caſtrorum acies ordinata?* Caſtrorū autem aciem ſæpe in ſimilitudinem *oui*, ouali figura, fuiſſe ordinatam, docet Ælianus, *in tractatu de inſtruendis aciebus ad D. Hadrianum.* Vbi id genus inſtructionis ait inuentum à Theſſalo Ilione, & à Iaſone

ſone quoque exercitationi mandatum, *tanquam tutum & percommodum, cum vndique cuſtodiatur decurione, tergiductore, cuſtodibus lateris.* Cùm ergo Patrona noſtra, tanquam eiuſcemodi acies ſit ordinata, quàm meritò quotidie dicimus? *Sub tuum præſidium confugimus, Sancta Dei Genitrix.*

Si radijs ornata ſuis ſtellisq; relucent,
Quis non ſtellifero comparet OVA *Polo?*
OVA *Polus fiunt ſtellis ornata. quid ergo,*
Chriſtiparâ ornatus VIRGINE, *fiet homo?*

Ali-

Aliqua, ex ovis non nata, volantia, dæmonum ſymbola.

EMBLEMA LVI.

QVÆ SOCIETAS LVCI AD TENEBRAS? 1. Cor. 6. 14.

QVæ, & quotnam aues ex *ouis* non naſcuntur? Duæ hæ, ſi tamen duæ; *Veſpertilio*, & *Phœnix*. Macrobius *l.7. Satur.* hæc habet: *Animantia aut gradiuntur, aut ſerpunt, aut nando volandóue viuunt: in gradientibus lacertæ & ſimilia ex ouis creantur: quæ ſerpunt, oui naſcuntur exordio, volantia omnia de ouis prodeunt, excepto vno, quod incertæ naturæ eſt. nam* VESPERTILIO *volat quidem pellitis alis, ſed inter volantia habendus non eſt, quia quatuor pedibus graditur,* I.

X *forma-*

formatósque pullos parit, & nutrit lacte, quos generat. Natantia ferè omnia de ouis nutriuntur generis sui. Crocodilus verò etiam de testeis, qualia sunt volantium. Itaque, si fabula est de *Phœnice* per cineres renato, orta ab Heliopolitanis Solem pingẽtibus, quasi auem, orientem & occidentem; (vnde veteres tradiderunt Phœnicem auem Heliopoli degere, in *Ciuitate Solis*, quòd in ea esset simulachrũ & templum Solis) solus Vespertilio, inter quomodocunque volantia; vel certè cum solo Phœnice, sine *ouo* nascitur. Qua de caussa vtrumque *ouo* emblema inclusit.

II. Si ergo *Phœnicem* ex ouo non natum, Christo secundùm diuinam naturam, quæ principio caret, eidémque homini de tumulo, velut nido suo, resurgenti contulerunt tot SS. Patres, cur nobis non liceat diabolum *Vespertilioni* comparare, cum & ipse, *Vespertilionis* more, ex *ouo* non prodeat, & tenebras amet, sicut *Phœnix* lucem atque Solem? Nempe & *Deus lux est, & tenebræ in eo non sunt vllæ. 1. Io. 1. 5.* & damnati illi ad *tenebras exteriores (Matth. 8. 12.)* spiritus, iam facti sunt *rectores tenebrarum. Eph. 6. 12.* Quare id vnum agunt, vt *opera tenebrarum Rom. 13. 12.* promoueant. Promouerunt sanè, cum è bonis Angelis tot malos fecerunt.

III. Pöëtis Angeli Alites vocantur. Inter hos Alites, mali sunt *Vespertilionibus* simillimi. Vnde

&

& membranaceis pinnis pinguntur: & incredibiliter lactant, quoscunq; Orco pepererunt. *Volucrum animal parit Vespertilio tantùm, cui & membranaceæ pinnæ vni. Eadem sola volucrum lacte nutrit, vbera admouens: geminos volitat amplexa infantes: secúmque deportat. Eidem coxendix vna traditur, & in cibatu culices gratissimi*, teste Plinio *l. 10. c. 61*. Vides quadrare? Nam sæpe & diabolus geminos volitat amplexus, quos in furca vehit per aërem.

At cur non prodit ex *ouo? relucet. Nihil candore speciosius esse fatentur omnes*, ait Puteanus *orat. 20. hinc lucem amamus, noctem odimus. Quin Deum ipsum, vt pulcherrimus appareat, puro die, velut circumscribimus; inferos, vt turpissimi sint, densis cæcisq; tenebris sepelimus. Ouum igitur candidum est, & sic quoque cælum imitatur; nec vehementiùs quippiam à colore laudare veteres potuerunt, quàm vt ouo præferrent*. Lucem ergo, & candorem quia odit diabolus, ex *ouo* non prodit, tanquam contrario sibi, nam & lux illum odit: hinc ibi accessum habet multò patentiorē, in quorum animo nebulæ Cimeriæ, aut Tartareæ cæcitatis caligo suboritur; aut certè vbi diuina luce, per iram, aliumúe affectum, ad occasum vergente, invesperascit. IV.

Quid quòd in excludendis *ouis* mora est necessaria? Hinc quia nemo hominum fit repentè V.

peſſimus, in hominibus peruertendis cacodæmon *veſpertilionem*, hac in re, non imitatur; cum *oua* ponat, more ſerpentis, vt dictum eſt *Embl.* 7. Paulatim enim interrogando, poſtea mentiendo, alliciendóque de *ouis mala*, monſtroſo partu excluſit. At quo inſtanti peccauit, eo ſtatim de bono Angelo diabolus fuit, alióſq; diabolos fecit, quos ſeduxit; tenebris exterioribus itidem obnoxios. Quippe *Agentes, & conſentientes eâdem pœnâ ſunt digni.* Non ergo *ouo* opus fuit, neque longa ad peruerſionem diſpoſitione. Quòd intellectu eſſet præditus, & libera voluntate, ſicut omnis creatura intelligens, naturæ erat peccabilis; quòd tam perfecta atq; excellenti natura inſtructus, non potuit, ad peccandum, longâ morâ indigere.

VI. Itaque *ab initio peccauit. 1. Io. 3.* hoc eſt, non in primo quidem ſuæ creationis inſtanti (quo modo enim alioqui *cecidiſſe de cælo Lucifer, Iſa. 14.* aut *in delicijs Paradiſi fuiſſe. Ezech. 28.* diceretur?) ſed paulò poſt ſuæ creationis primũ inſtans. Mox deinde ſupremus Angelus, ex his qui peccauerunt, alijs auctor ſuaſórque fuit peccati, atque ita *traxit ſecum tertiam partem ſtellarum. Apoc. 12.* Quod quàm citò factum ſit, oſtendit S. Thomas *1. p. q. 63. a. 8. ad 1.* his verbis: *Dicendum, quòd licet ſimul dæmones peccauerint, tamen peccatum vnius potuit eſſe alijs cauſſa*

pec-

peccandi. Angelus enim non indiget ad eligendum, vel exhortandum, vel etiam consentiendum, temporis mora: sicut homo qui deliberatione indiget ad eligendum, & ad consentiendum, & locutione vocali ad exhortandum: quorum vtrumque tempore agitur. Manifestum est autem, quòd etiam homo, simul dum aliquid iam corde concepit, in eodem instanti incipit loqui: & in vltimo instanti locutionis, in quo aliquis sensum locutionis capit, potest assentire ei, quod dicitur: vt patet maximè in primis conceptionibus, quas quisque probat auditas. Sublato ergo tempore deliberationis, quod in verbis requiritur, in eodem instanti, in quo primus Angelus suam affectionem intelligibili locutione expressit, possibile fuit aliis in eam consentire. Hæc Aquinas.

Monstrosum ergo istud malum, sine *ouo*, sine longa exclusione, & in instanti est genitum, & meritò *vespertilioni*, volanti, sed inter volantia non habendo comparatum; præsertim cum teste Hieronymo *super Habac. 3*. Hebræi tradant, dæmonis nomen esse *Reseph*, qui inter alios sit princeps, & ob celeritatem *auis, ac volatile* nuncupetur. Quin etiam sicut vespertilio *quatuor graditur pedibus*, sed ventrem trahens in terra, ita Hebræi tradunt *Reseph* esse, qui in paradiso mulieri locutus ex maledictione Dei, nomen acceperit. Siquidem *Reseph reptans ventre* Latinis est. Quod si *vespertilio* culices capit & muscas, id VII.

quoque ei conuenit, qui *Beelzebub*, ſeu Deus muſcarum vocatur. Væ muſcis, quas capit! Væ nocturnas tenebras amantibus, & à celeri hac noctis aue periclitantibus. Vt formatos pullos pariat, *veſpertilio* eſt; vt *oua* faciat, ſerpens eſt; denique, vt quocunque modo fallat, Proteus eſt. Quem imitantur noctiuagi illi, qui non tantùm ære alieno obruti, interdiu domi deliteſcunt, ſed etiam opera tenebrarum, per furta, & ſcorta ſectantes, veſpere duntaxat prodeunt; aut quiſquis ore bilingui nunc reptat, nunc volat, vt neſcias, quo in genere eum reponere debeas: qui meritò cum Varrone dixerit: *Factus ſum veſpertilio, neque in muribus planè, neque in volucribus ſum.*

Ovum

Ovum anguinum magiæ inſtrumentum, & Superbiæ vituperium.

EMBLEMA LVII.

TALE OVVM COQVITVR, SI TALES ADHIBES COQVOS.

ANgues innumeri æſtate conuoluti, ſaliuis fau- 1.
cium corporumq́; ſpumis artifici complexu
glomerantur, ANGVINVM appellatur. Druidæ ſibilis id dicunt in ſublime jactari, ſagoq́; oportere intercipi, ne tellurem attingat. Profugere raptorem equo: ſerpentes enim inſequi, donec arceantur amnis alicuius interuentu. Experimentum eius eſſe, ſi contra aquas fluitet, vel auro vinctum. Atque vt Magorum ſolertia occultandis fraudibus ſagax, certa Luna capiendum cenſent, tanquam congruere o-

perationem eam serpentium, humani sit arbitrij. Vidi equidem id ouum mali orbiculati modici magnitudine, crusta cartilaginis, velut acetabulis brachiorum polybi crebris, insigne Druidis. Ad victorias litium ac regum aditus mirè laudatur; tantæ vanitatis, vt habentem id, in lite, in sinu, equitem Romanum è Vocentijs, à Diuo Claudio principe interemptum, non ob aliud, sciam. Hic tamen complexus anguium, & efferatorum concordia, caussa videtur esse, quare exteræ gentes caduceum in pacis argumentis circumdata effigie anguium fecerint. Neque enim cristatos esse in caduceo mos est. Hæc Plin. *lib. 10. c. 3.* Certè si angues in caduceo cristati forent, magis cassides cristatas bellúmque, quàm pacem significarent. At cacodæmones in *ouum* conficiendum conglobati, cristas erexêre.

11. Non ergo illud pacis erat, sed discordiarum & initium, & argumentum. Ex *ouo* geniti ipsi non sunt, *ouum* tamen sæpe genuerunt, aut velut in *ouum* glomerati confluxerunt. Nam etsi, ut superbi, ita inter se discordes sint, vbi tamen malum facinus perpetrandum est, velut in ANGVINVM conuoluti, arctissimo complexu conspirant. Ac sinunt se sanè subinde despui, vt quasi *saliuis faucium glomerentur*, dum Spiritus ipsi hominibus seruiunt ad superstitionem ac perniciem, tum maximè, cum *victoriæ, ac regum aditus*, cum tituli, & dignitates ambiuntur. Nam

sicut

ſicut diabolus diabolum in præceps egit, ita quotidie conatur homines quoque de ſaxo jacere. Cum Lucifer vellet Deo eſſe par, & ſolium ſuum ſupra conditionem ſuam eleuare, aſſeclis placuit iſte inſignitus locus atq; excellentiæ amor: ita altiſſima petendo, in profundiſſima ceciderunt. Hac eadem arte primos homines deiecit de gradu ſtatúque felicitatis; diuinitatem ſcilicet promittendo: *Eritis ſicut Dij Gen. 3. 5.*

Quales plerunque videri volunt, qui magica diſcunt, vt ſimiles ſint patri ſuo. *Ipſe enim eſt rex ſuper vniuerſos filios ſuperbiæ. Iob. 41. 25.* Quam ob rem *Act. 8. 9. vir quidam nomine Simon, qui antè fuerat in ciuitate magus, ſeducens gentem Samariæ,* dicebat *ſe eſſe aliquem magnum: cui auſcultabant omnes à minimo vſque ad maximum, dicentes: Hic eſt virtus Dei, quæ vocatur magna. Attendebant autem eum, propter quod multo tempore magijs ſuis dementaſſet eos,* & obſtupefeciſſet. Quod faciunt, qui ſerpentes incantant, & id efficiunt verbis, vt ab eis non lædantur venenis. Qua de cauſſa *in c. 28. Actuum* ſcribit Oecumenius, olim moris fuiſſe, *omnem qui glorioſum aliquod opus præſtaret, Deum exiſtimare; quemadmodum veteres Deos nominabant etiam eos, qui aliquid operarentur, quòd vires ipſorum, ſuorumq; coæuorum excederet.* Hanc vulgi opinionem vide ipſis diuinis litteris traditam. *Act. 28. 3. Cum* III.

congregasset Paulus sarmentorum aliquantam multitudinem, & imposuisset super igne, vipera à calore cum processisset, inuasit manus eius. Vt verò viderunt Barbari pendentem bestiam, de manu eius, ad inuicem dicebant: Vtique homicida est homo hic, qui cum euaserit de mari, vltio non sinit eum viuere. Et ille quidem excutiens bestiam in ignem, nihil mali passus est. At illi existimabant eum in tumorem conuertendum, & subitò casurum, & mori. Diu autem illis expectantibus, & videntibus nihil mali in eo fieri. Iterum supra modum loquuntur, ait Chrysostomus, nam *conuertentes se, dicebant eum esse Deum.*

IV. Quod non ob sanctitatem Pauli, quæ illis ignota erat, dicebant, sed quia vulgari stultitia ducti, existimabant, id fieri per incantationes: quibus qui vtuntur, non solùm *incantatores* & *malefici Deut. 18. 11.* & *magi Deut. 5. 11.* sed etiam *diuini* vocantur *Deut. 18. 11. Isa. 8. 19.* & alibi passim. Hic primus fons est magiæ, vt plus, quàm homo, posse videaris. Sed vel à Deo hoc ipso isti tales puniuntur, quo seducuntur. Nihil enim vilius, nihil abiectius est ijs, qui dæmonis mancipia esse voluerunt.

V. Fons alter est magiæ curiositas, à qua, teste S. Augustino *l. 10. de ciuit. c. 9. & 18. c. 19.* desiderium succrescit magicarum artium condiscendarum. Verè ita est. Nam & Lucas *Act.*

19.

19.10. eos, qui magicos libros combusserant coram omnibus, disertè scribit, *curiosa fuisse sectatos*. Itaque rectè monet S. Spiritus *Eccl. 3.22. In pluribus operibus Dei, non eris curiosus: plurima enim super sensum hominum ostensa sunt ibi. Multos enim supplantauit suspicio illorum, & in vanitate detinuit sensus illorum.* Comburantur ergo libri, & cum libris magicis ipsi magi, ne superbia, atque curiositate ipsi alios faciant æternis ignibus comburi.

VI. *4. Reg. 1.* Ochoziæ regi, ob consultũ Beelzebub Accaronensis Dei oraculũ, mortẽ prædixit Elias. Saul *1. Reg. 28.* qui priùs abstulerat magos, & ariolos de terra, & interfecerat eos, qui pythones habebant in ventre, ab hostibus concitatus, pythonissam consuluit, postridieq; eius diei, in peccatis suis moriturus, in gladium suum incubuit. Tales secum habere amabat Pharao, vt Moysi negocium facesserent. Nolebat, apud Æn. Syluium *lib. 4. de Alphonso c. 3.* Alphonsus rex hos tales tolerare, alioqui in omne hominum genus munificus ac liberalis. Cuius rei rationem reddebat non nemo istam: *sidera stultos regunt impelluntq́; sapientes verò astris imperant.* Rectiùs dixisset Tartara, quàm sidera esse, quæ sic stultos regant. Tam ergo stolidè, quàm impiè agunt, qui, Pharaonis more, in aulis patiuntur, aut secum magos, fatidicos, præstigiatores

tores, & ſimiles anguini *oui* fætus circumducunt; hoſti enim ſuo capitaliſſimo, hoc eſt, ipſi cacodæmoni ſe credunt regendos: cuius non multum intereſt, per ſuoſne, an per ſe, aliquem regat, ac poſſideat. At fortaſſe animi tantùm cauſſa tales habentur, nec tam ad ſuperſtitionem, quàm ad curioſitatem circumducuntur? Pulchra oblectatio, ſi, animi cauſſa, anima pereat!

O miſeri, quorum gaudia crimen habent!

Ovo-

Ovorum partus magicus iustitiam excitat dormientem.

EMBLEMA LVIII.

PLVS SCIT, QVÆ TALEM SCIT NOBIS PINSERE PANEM.

FAbulæ quid non audent? magis mira narrant, quàm *Si mulier vitulum, vel si bos ederet agnum*. Immo etiam fingunt feminas, quæ *oua* pepererint, more gallinarum. Nam *Selenitides*, siue *Lunares* feminas Herodorus Heracleotes testatur *ouiparas* extitisse, exclusosque fætus πεντεκαιδεκαπλασίονας ἡμῶν εἶναι, *quindecuplo nobis proceriores esse*. Nempe quando è feminis *oua* prodeunt, prodeunt ex *ouis* gigantes. Supra *Embl. 1*. vidimus, *Chronum*, siue *Herculem ouiparum*, sed tam immensæ magnitudinis erat illud 1.

lud *ouum*, vt fidem excederet; & meritò fabulis annumeraretur. Nunc omittam fabulas, & historiam ex tripode afferam, verissimam, ac recentem; sed admirabilitate sua, cuiuis ferè fabulæ parem.

II. Vix anni seni fluxêre, cum Bonna à fide dignissimo viro scriptum, & relatum est Ingolstadij litteris, quas ipse vidi, legi; captam in ea prouinciâ, & in vincula datam veneficam, & verò etiam supplicio affectam, flammísque rogalibus lustratam, quæ, velut sorex, suo se indicio prodiderit, in hunc modum. Vicinam habebat, non admodum opulentam. Ea se, inter ceteros rusticos lucrandi modos, etiam gallinarum nutricatione, venditionéq; *ouorum* sustentare solebat. Sed, quæ est inuidia, aut hominis, aut dæmonis, aliquando malis artibus factum est, vt gallinæ omnes, præter morem, parere cessarent, non hyemis rigore, sed fascino steriles & conclusæ. Hoc vbi simplex femina aduertit, damni dolorìq; suo consilium pariter remediúmque à vicinâ petiuit. Hæc busto matura, redire afflictam postero jussit; enimuerò dixit se remedium præsentissimùm in diem sequentem paraturam.

III. Vbi diluxit, illa redijt, nec aliud quidquam à vicina sua, quàm panis haud exiguum frustum accepit. Eum panem micatim jussa est gallinis cessatricibus obsipare. Accepit panem mulier,

r, & gratias immortales reddidit, etiam *ouorum* non contemnendum numerum donatura, si ars, immo casus non fefelliſſet. Poſtquam domum eſt reuerſa, neſcio, quonam repentè negotio incidente, in granarium aſcendit, fruſto panis interea temerè depoſito, ac in menſa relicto. Dum abeſt, ingreditur in hypocauſtum ſeruus araneante ſtomacho famelicus, pater eſuritionum: qui occaſione vtendum ratus, vice jentaculi, vtraque manu inuolat in panem, vires roboraturus antè, quàm cum equis & aratro ad agrum colendum exiret. Bonam jam partem detruncârat panis, cum ſenſit heram per gradus deſcendere. Maturè ergo ſe ſubduxit, parte reliqua & vltima panis menſę reddita. Sed non diu latuit furtum. Quanquam alia id eſt ratione, quàm ficus Æſopicæ, proditum. Cæpit enim illico tumultuari illi venter, & murmurare inteſtina, pellíſque laterum tendi, in morem tympani. Veritus eſt miſellus, ne extemporaneo hydrope intumuiſſet. Sed paulo poſt morbum ſuum ipſe riſit animaduertens, ſe identidem de ruſtico gallinam factum, & oua moliri, enimuerò etiam bono numero parere. Quibus omnibus egeſtis, extemplo ſenſit, ſe conualuiſſe.

Id quàm primùm reſciuit hera, reſciuit vicinia, pagus, prouincia, magiſtratus; qui non dubitauit, tam prodigioſæ artis auctorem compre- IV.

pre-

prehendere, ac de grauioribus examinare. Examinata ab *ouo* vſque ad hircum, inde vſque ad rogum eſt deducta. Simile quid, conſtanti famâ, narratur, in Franconiâ contigiſſe, niſi, quòd hîc artificem & *ouificum* panem non ſeruulus aliquis, ſed canis ſuperueniens degulárit, cuius virtute (an vitio?) fertur centum & triginta *oua*, prodigioſiſſimo partu, enixus eſſe.

V. Non diſputo, an, aut quomodo vera *oua*, de non vera gallina prodierint? Ea eſt celeritas dæmonis, vt omnem oculi ictum anteuertens, nemine aduertente, poſſit cambium facere, & *oua* ſubſtituere. Ea calliditas, vt etiam ipſis humanis inteſtinis ea valeat inſinuare. Quo pacto quàm mirabilia ſæpe videmus ex humano corpore educi? crinium globos, aciculas, vitrorum fragmina, cultros vetuſtos, pectines, & neſcio quid non. Sed hæc, vt dixi, non diſputo.

VI. Illud moneo, non temerè in eiuſcemodi caſibus quoſuis, aut quaſuis eſſe conſulendas. *Hominibus iſtis*, ait S. Auguſtin. *ſerm. 160. de Tempore, vt fieri ſolet, caput dolebit. Dicturus eſt tibi vicinus tuus, aut vicina: Eſt hic incantator, eſt hîc remediator, & neſcio vbi Mathematicus. Tu dicis: Chriſtianus ſum, non licet mihi. Et ſi ille dixerit tibi, quare? Nonne ego Chriſtianus ſum? Tu dicturus es; ſed ego fidelis ſum: Et ille tibi. Et ego Baptizatus ſum, Fiunt Angeli diaboli, membra*

Chriſti

Christi: quia ipsum possidet inimicus, trahere quærit, & alium. Voluit fortasse & illa Canidia, non tam gallinas facere fæcundas, quàm vicinam allicere, ad easdem Magicas artes perdiscendas. Et seruus, præter opinionem ac voluntatem tam heræ, quàm magæ, in panem, *ouiferum* incidens ostendit, sæpe alijs veneficia obuenire, quàm quibus destinentur.

Denique vt vellem nullas esse magæ istius imitatrices, ita ex animo cuperem, omnes Magistratus fieri huius Magistratus imitatores, & euidentia veneficiorum indicia tam spisse non dissimulare; sed inquirere, sed punire, ne ipsi à Deo puniantur, tanquam fautores diaboli, & tot flagitiorum permissores. Quibus non ignota est lex diuina: *Maleficos non patieris viuere. Exod. 22. 18.* Quod si ergo patiuntur hoc genus hominũ viuere, meritò Deus ipsos non patitur viuere, sed famem, pestem, bellum immittit, vt pariter è medio tollat & veneficos, & veneficorum patronos. VII.

Non excusantur, quòd sit crimen hoc occultum, cum toties, & in tam manifesta erumpat argumenta. Nec eos defendit respectus consanguineorum, & amicorum; sed conuincit. Si enim sciunt vel proprias suas vxores esse eiuscemodi Nymphas diaboli, non solùm iniusti sunt, sed etiam lenones, vt qui diabolum pa- VIII.

tiantur ſuum eſſe riualem. Si verò ignorant,& tamen metuunt; quo modo diligunt, de quibus tanta crimina ſuſpicantur? aut ſi non ſuſpicantur, cur metuunt? cur à iuſtitia abhorrent? Si nihil metuunt, cur non metunt hanc ſegetem? Videant ergo ipſæ quoque horum vxores, nihili faciendos iſtos maritos, à quibus ſincerè diligi non poſſunt; aut qui ipſi digni non ſint, vt diligantur. Nam coniuges ſuas vel ſuſpectas, & ideò exoſas; vel, quod deterius eſt, cum cacodæmone communes habere ſuſtinent: quæ non eſt patientia, ſed dementia, & inſanus, amoréque indignus amor vxorum. A quibus quotidie exitium expectare ac timere neceſſe eſt, eas diligant? aut illæ eos diligant maritos, in quorum opinione, intelligunt ſe pro talibus haberi? & tamen vel præ ſtupore, vel præ furore amari? quod ex animo fieri, vix ſibi vnquam perſuadebunt. *Oua* diaboli tales faſtidiunt, cur ament gallinas diaboli? Certè à viro, cui vel ſtilla eſt generoſitatis, quamuis Saguntina fame prematur, tamen

Talibus oua Magi ſi gignant artibus; ipſi
Oua iubebuntur, quæ faciunt, edere.

Ova

Ova à laruatis ſparſa, latenti ſuperſti-tionum peſti ſimilia.

EMBLEMA LIX.

HEV QVALE MONSTRVM, QVOD LARVA EST TEGENDVM?

Ecce ouum arte noua paritur, pariente ſagittâ:
Sed caue gallinam, non parit oua, iacit.

CVm laruis olim *luctari* dicebantur, qui defunctos inſectarentur maledictis: hodie in multis Italiæ, Galliæ, Germaniǽque locis, cum laruis ipſæ laruæ, eæque viuæ cum viuis pugnant, atque ludendo illudunt. Mos eſt enim Bacchanalia agitare, non in menſis tantùm & poculis, ſed etiam in equis & plateis. Illuc perſonati eunt, currunt, equitant, & vm- 1.

braticam quandam pugnam exercent, non iam florum, ſed *ouorum* iaculo petentes eas, quæ de feneſtris curioſæ ſunt puellæ. Sagitta neruo arcus alligata, ne excuſſa euolet fugiátque longiter, in ſummo, cuſpidis vice, palam habet, cui inſeritur *ouum*, quod ſolùm prouolat excutitúrque, expulsâ, ſed illico retentâ ſagittâ. *Ouum* igitur, quaſi tormento eiectũ, pro glande plumbea eſt. Hoc iaculo feneſtræ ſonant laceratæ, & non rarò etiam feriuntur frontes puellarum. Quæ ne refugiant, & declinent dolum venientem, *oua* nonnulla haud illepidè parantur, vitello & albo extracto, atque in teſtam vacuam odorifera de roſis, vel aromatis, aqua inducta; vt vbi impegerint ruptáque fuerint, mirifica hominibus fragrantia blandiantur.

II. Eleganter, more ſuo, Puteanus *or. 20.* rem totam deſcribit in hunc modum. *Efflari medulla anguſtiſſimis foraminibus ſolet, florum ſuccus infundi; teſta verò nunc emblemate ornatur, nunc lineis obducitur, nunc ſtellis ſpargitur. Putes ouum in gemmam conuerſum, & ſic vacuum precioſius eſſe pleno. Hæc munera in ſinum dominæ amator mittit, hæc miſſilia in populum ſpargit. Alius blando iactu feneſtras petit, alius parietes flagellat, alius limina ſalutat: quamcunque formam quisque dignam putat ouo. Suauis hæc, & interdum ſereno cælo, tempeſtas eſt. Quid dicam? Iouis perſonam, vt*

&

& Dij iam laruati sint, ipse Bacchus sumit: grandinem hiberna adhuc manu missurus, oua iaculatur, ac iam putares in oua grandinem succreuisse. Hic capite, ille pectore, iste manu ictum excipit, nemo tamen læditur: perluitur, & odorem amat.

Hoc odore postquam inescati sunt, qui, aut quæ de fenestris prospicunt, & iam etiam vltro captant *oua* volantia; mutatis repentè armis, pugnatur, nam *oua* vera, sed vetusta ac tetrùm fœtentia proijciuntur: quæ vbicunque fuerint illisa, Auernalis cuiusdam Mephitis vestigia relinquunt, pestémque naribus faciunt. Tum demum animaduertitur, quid sit *cum laruis pugnare.* III.

Quid dicam? *ecce peccatores intenderunt arcum, parauerunt sagittas suas in pharetra, vt sagittent in obscuro rectos corde. Psal. 10. 2.* Nullus tam est peccator, quàm diabolus, qui semper peccat, atque etiam, dum bona suadere videtur, malè suadet, quia malâ mente. Hic peccator semper in vulnus nostrum, inque perniciem arcum habet intentum, paratásque, seu cupidinis, seu mortis, sagittas. Multos percutit *in obscuro*, & ignorantes; multos in aprico, & in ipso sole vulnerat scientes volentésque. Qua de caussa *Ps. 90. 5.* cauere iubemur (*scuto veritatis*) *à sagitta volante in die.* IV.

Sed inprimis decipit laruatus iaculator, *oua* V.

ſpargens cinnameo odore plena, dum *ſacra nomina*, dum *cereos*, dum *res benedictas*, dum ipſam *crucem* ſacroſanctam iubet ad vaniſſimas ſuperſtitiones adhiberi. Quis dæmonem crederet talia ſuadere? quid mali poteſt ſubeſſe, ſub tantis bonis? Et tamen quoties ſe abſcondit ſub hac larua ſtygius inſidiator? Neq; *oua* hæc bono odore imbuta diu, aut ſemper vibrat. Citò ab his declinat, ad apertos fœtores, atque ad illa *oua*, quæ in multis locis, certis anni diebus, ſuperſtitioſiſſima puellarum gens, ſibi in capite eliſa, & in aquam infuſa, velut ſpeculum inſpicit, viſura nimirum futuri ſui mariti vultum ſpeciémque. Quaſi in *ouo* ſit vis diuinandi, immo monſtrandi ea, quæ ſunt euentura. Quàm fœdè *ouis* maculantur iſtæ? Quibus iam dudum, vt veteres loquebantur, *ſiremſe in lege*, dictum eſt: *non declinetis ad magos, nec ab ariolis aliquid ſciſcitemini, vt polluamini per eos, ego Dominus Deus veſter. Leuit. 19.31.* Et *Deut. 18.10. Non inueniatur in te, qui ariolos ſciſcitetur, & obſeruet ſomnia atque auguria, nec ſit maleficus, neque incantator, nec qui Pythones conſulat, nec diuinos, aut quærat à mortuis veritatem.*

VI. Satis hæc *oua* fugere deberet, qui agnoſcit, ea eſſe ab hoſte humani generis profecta, quamuis ſub larua lateat. Quam illi detrahit S. Cyprianus de *idol. vanit.* his verbis: *Horum omniũ*

ratio

ratio est illa, quæ fallit & decipit, & præstigijs cæcantibus veritatem, stultum & prodigum vulgus inducit. Spiritus insinceri & vagi, qui posteaquam terrenis vitiis immersi sunt, & à vigore cælesti terreno contagio recesserunt, non desinunt perditi perdere, & deprauati errorem prauitatis infundere. Et infrà, *Hi ergo spiritus sub statuis atque imaginibus consecratis delitescunt, hi afflatu suo, vatum pectora inspirant, extorum vibras animant, auium volatus gubernant. Sortes regunt, oracula efficiunt, falsa veris semper inuoluunt: nam & falluntur, & fallunt: vitam turbant, somnos inquietant, irrepentes etiam in corporibus occultè mentes terrent, membra distorquent, valetudinem frangunt, morbos lacessunt, vt ad cultum sui cogant: nec aliud illis studium est, quàm à Deo homines auocare, & ad superstitionem sui ab intellectu veræ religionis auertere: cum sint ipsi pœnales, quærere sibi ad pœnam comites, quos ad crimen suum fecerint errore participes.*

Eò vsque progreditur superstitionis insania, VII. vt iam nihil intactum relinquat, aut incontaminatum. Quare & ipsis *ouis*, eorumque nunc succo, nunc cortice vtitur, in malarum artium instrumentum. Ridentur gallinæ, quarum stoliditas libentiùs parit, cum iam priùs *ouum* in nido conspiciunt, quamuis ligneum, vel marmoreum, aut ex alio lapide candido effictum.

Rideatur potiùs hominum dementia, quæ non modò ſubinanibus, aut ſimulatis, mentientibuſq́ue, ſed etiam ſuperſtitioſis, ſed è Proſerpinæ, & Hecates calatho petitis *ouis* ſe ipſam fruſtratur. Maior enim ſtultitia eſt, rem ad cænandũ factam, adhibere ad peccandum; quàm ligneum, aut lapideum *ouum* pro vero aſpicere; luculentior inſania eſt, res ſacras in inſtrumenta diabolorum conuertere, quàm vice *oui*, ſaxum velle excludere.

Non eſt, fallimini, ſacrata non eſt,
Non eſt, ô vetulæ, ſacrata quæuis
Ars, quæ res adhibere ſcit ſacratas.

Ovo

Ovo delusis similes, qui diabolo credunt, vel de astris, vel aliunde magna pollicenti.

EMBLEMA LX.

QVOD NON EXPECTAS, HABEBIS.

AGyrtæ, qui vel præstigijs, vel agilitate ludos faciunt, vt faciant lucrum, in circulis persæpe hominem statuunt vel rusticum, vel alium quempiam, qui Solonis parum, Salomonis nihil habet. Ei cum persuadent, vt hiante ore dentes ostendat, suóne numero, aut sanitate constent; vel vt monstret, se inibi nihil abscondisse; mira quadam celeritate *ouum* insinuant, inq; ipso rictu confringunt, vt deridiculo habeant. Quod & in aulis faciunt illi, qui- 1.

bus, inter equorum ſtrigiles, in ſtabulis, libet jocari: nam *ouum* putiſcens, monſtrato & promiſſo pomo, in ſaccum, aut ſinum inijciunt, atque inibi, per ſpeciem palpantis ac blandientis, confringunt. Socios ergo ijs poppiſmis adorant, vt ſi effictim amarent. Nec verò quidquam eſt facilius, quàm fallere adulando.

II. Talis præſtigiator, circulator, & ſtabularius eſt ille, qui *circuit quærens, quem deuoret. 1. Pet. 5.* Aliud agit, dum aliud promittit; & plerumque eos riſui exponit, quos largiſſimis pollicitationibus ſuſpendit, & tanquam hiantes coruos decipit, bolo non expectato. Eiuſcemodi fraudes etiam ab Ethnicis deprehenſas S. Cyprianus *de idol. van.* in hunc modum refert. *Regulus auſpicia ſeruauit, & captus eſt; & Mancinus religionem tenuit, & ſub jugum miſſus eſt. Et pullos edaces Paulus habuit, & apud Cannas tamen cæſus eſt. C. Cæſar, ne ante brumam in Africam nauigia transmitteret, augurijs, & auſpiciis retinentibus, ſpreuit, & eò faciliùs nauigauit, & vicit.* Scilicet vt nemo circumforaneo ludificanti ſapiens ſe credit, ita rectè iſta ſpernuntur, quæ ab Acherontico circitore ortum habent; neque vtilia eſſe poſſunt, cum ſint ab hoſte tali. *Non immeritò* ait S. Auguſtin. *l. 5. de Ciuit. c. 7. creditur, cum aſtrologi* (judiciarij) *mirabiliter multa vera reſpondent, occulto inſtinctu fieri ſpirituum non bonorum:*

rum: quorum cura est, has falsas & noxias opiniones de astralibus fatis inserere humanis mentibus, atque firmare, non horoscopi notati & inspecti aliqua arte, quæ nulla est, sed nocendi voluntate. Et quia nihil pronius est diabolo, quàm mentiri & fallere, agyrtam agit, hiantésque eludit, spe illorum, velut *ouo*, fracta, atque in ludibrium & damnum credulorum versa.

Laurentius Surius *Comment. rer. in orbe gestar. An. 1544.* de Muleasse Tunetano rege hæc, inter cetera habet. *Fuit ille rex superstitioni Machometanæ addictus, & astrorum obseruator, quæ res ei certissimum exitium attulit. Visum enim ipsi fuit ex fatali, vt putabat, astrorum influxu, amittendi regni, & diræ mortis cladem sibi impendere. Eo partim nomine discessit ex Africa, sed eo ipso discessu cladem, quam euitare voluit, in suas ceruices acciuit. Atque vtinam vel Christiani tandem discerent, vanissimam eam esse, quæ ex astris petitur, rerum futurarum, immo & superstitiosam, atque ideò illicitam diuinationem. Scilicet liberum hominis arbitrium Deus astris subiacere voluit, quæ in hominũ ministeria condita sunt. An non scriptura euidentissimè dicit, juxta vias gentium nolite discere, &c. à signis cæli nolite metuere, quæ timent gentes, quia leges populorum vanæ sunt? Ierem. 10. multis locis diuus Augustinus, vt alios prætermittam, in hoc genus superstitiosæ diuinationis acriter* III.

inue-

inuehitur, & mathematicos egregiè perstringit. Lib. 2. de doct. Christi c. 21. 22. & 23. *quos, dum ex stellarum positione actiones nostras, vel actionum euenta prædicere conantur, nimiùm errare dicit, & vendere imperitis hominibus miserabilem seruitutem: immo eiusmodi prædictionem, magnam dementiam vocat. Quod autem non rarò eueniant, quæ ab ipsis Astrologis prædicuntur, eius caussam idem vir sanctissimus exprimit his verbis: illusionibus & deceptionibus præuaricatorum Angelorum euenit, vt istis superstitiosis & perniciosis diuinationum generibus multa præterita & futura dicantur, nec aliter accidant, quàm dicuntur, multaq́; obseruantibus secundùm obseruationes suas eueniant, quibus implicati curiosiores fiant, & se se magis magisq́; inserant multiplicibus laqueis perniciosissimi erroris &c.*

IV. *Verùm ad Muleassem reuertamur. Dum Neapoli moraretur, vbi eum Cæsar jußit subsistere post Niceæ arcem frustrà à Barbarussa oppugnatam, certis ex Africa nunciis didicit, Amidam filium, ipsius amicis & præfectis trucidatis, Tunetum & arcem occupâsse. Ea re vehementer perturbatus, militem conscribit, magna celeritate, confluuntq́; breui ad eum mille & octingenti homines, ijsq́; nauibus impositis, Guletam proficiscitur. Sperabat enim se filium nondum confirmatis viribus facilè oppressurum, nec prorex Petrus Toletanus eius consilia improbabat.*

bat. Amidam filium quidam proceres corruperant, excitatis vanißimis rumoribus, Muleassem Neapoli discessisse è vita, & per summum scelus ante obitum Christiana religione initiatum esse. Amida his rumoribus, & procerum consiliis permotus, Tunetum se confert, sed inde tunc excedere compulsus est, quòd Tunetani de Muleaßis morte nihil comperti haberent. Hæret interim in hortis Martiis, & rursus oblata ab insperato occasione, à Tunetanis quibusdam euocatus, qui Muleassem odissent, Tunetum reuertitur, aliquot ipsi aduersos perimit, & in arcem se recipit, paruo momento vrbe, arce & regno potitus. His de caußis, vt diximus, Muleasses conscriptis tumultuariis copiis in Africam traiecit.

Vbi Guletam venit, à Francisco Touarre Cæsaris præfecto admonetur, ne cum tam parua manu Tunetum adeat, nisi Tunetanorum ciuium animos priùs habeat exploratos. At illum facilè fefellerunt proceres quidam Afri ex vrbe progreßi, qui gladiis iugulo admotis, more gentis, fidei militaris sacramentum ei dicunt, Amidamq́ue ipso conspectu celeriter vrbe excessurum confirmant. Mox ille, pluritimùm deterrente Touarre, Tunetum pergit, & in itinere rursus ab Hispanis equitibus à Touarre mißis admonitus, vt sibi ab insidiis, quæ iuxta vrbem essent, caueret, in proposito perseuerat. Vbi autem ad vrbem propiùs acceßit, erumpentibus tum ex vrbe, tum ex oliuetis Afris, ex eius exercitu periêre supra V.

mille

mille & trecenti, & ipse Muleasses fugiens, nulla re alia magis quàm vnguentorum odore ab hostibus agnitus & captus est. Eum ad se adductum, Amidæ filius vtroque orbatum lumine crudeliter excæcat, candenti scalpello procissa vtriusque oculi pupilla. Idem pertulêre duo Amidæ fratres, cum Muleasse capti, Nabaser & Abdalas. Hæc Surius. Ex qua vel vnica historia, ab eodem copiosiùs adhuc continuata, perspicuum fit, quàm miserè non jam *oua*, sed spes ingentes frangat stygius ille promissor, per ipsa astra, ad tartara ducens suos admiratores, quod planè miserum genus est pereundi. Alij terrenis rebus grauantur, & ad exitium trahuntur; isti dum cælestia tractant, fiunt scelesti, cælúmque amittunt cælo inhiantes.

Quæ deceptio maior esse posset?
Per cælum Astrologi ruunt ad Orcum,
Et per SIDERA *Tartarum merentur:*
Quis non diceret, esse SIDERATOS?

Pec-

Peccati grauis odor, in odore oui perceptus.

EMBLEMA LXI.

HARIOLARE NARIBVS, LICET.

SÆpe *ouum*, quod Agyrta in ore alterius frangit, etiam fœtet, vt odore graui pariter molestet, ac liquore contaminet. Horreretur fœtor, non dubiò, si sciretur. Et sunt, qui hac sciendi arte polleant. *Illud non vanum*, ait Cardan. *l. 7. de rer. var. c. 39. cocum me agnouisse Principis Istonij, qui odore seligebat oua nuper nata, ab his, quæ iam diu. Ratio discriminis clara est: olent enim quid grauius, ob sanguinem & vterum gallinæ. Sed oportet in rebus tenuissimis, longa & diligenti obseruatione, velut in gemmarum dignotione, vti.* I.

Ita

II. Ita *oua* recentia fœtent, quaſi homo, quem in *peccatis concepit mater* ſua *Pſal. 50.* adhuc vterum olens, & nondum ablutus à peccato originali. Longè autem grauiùs olent *oua* vetuſtate vitiata, præſertim fiſſa; vt planè etiam peccator, ſuis facinoribus corruptus. Cui viſcera contabeſcunt, eius halitus totus fœtet, tantámque mephitim exhalat, vt putes te ab Acheronte, non procul abeſſe, aut à ſtygia, vel Lernæa palude. ô quàm fœtentem animam habet peccator! nihil eâ fœdius, nihil magis abominandum! *Sicut putredo*, inquit S. Bonauentura in Diæta ſalutis *c. 2. aufert pomo decorem, valorem, colorem, odorem, & ſaporem: ſic peccatum aufert animæ decorem vitæ, & odorem famæ, valorem gratiæ, & ſaporem gloriæ.*

III. Narrat Petrus Damianus *ep. 3. ad Blancam Comitiſſam cap. 9.* deteſtabilem è ſplendidiſſimo ſepulchro feminæ nobiliſſimę Sophiæ delicatiùs nutritæ, fœtorem integro anno fuiſſe exhalatum. Sed hoc poſt mortem. In vita quoque non eſt boni odoris impius. Et vide mihi quantus ſit peccatoris fœtor. Refert Cyrillus monachus *in vita S. Euthymij*, fuiſſe aliquando obuiam factum S. Euthymio virum, qui ſola mentis cogitatione turpe aliquid verſaret, & tamen tam Auernalem ſpiritum aurámq; peſtilentem afflaret, vt ille graui odore percuſſus, à dæmone ſe in-

infessum arbitraretur. Hoc vir in viro sensit. Fuerunt & feminæ sagaces. Scribunt Anton. Senens. Sur. & Ribaden. *ex Raimundo*, Catharinam Senis natam, vsque adeò pios ab impijs distinxisse, vt impudicæ secum loquentis mulieris horrendum fœtorem tolerare non potis, nares fuerit coacta obturare. Cum verò Raimundus, qui illi à confessionibus erat, gestum hunc admiraretur, respondit Catharina, se, ni hoc fecisset, præ nausea & animæ illius exhalata peste fœtoreque, fuisse vomituram.

Et si alium vis cocum *oua* odore distinguentem, refert S. Antoninus *4. p. summæ tit. 14. c. 6. §. 1.* Angelum aliquando Eremicolæ cuidam viæ se comitē, spectabili forma adiunxisse, alio occurrente adolescente preciosissimè palliato; cuius vestes Arabiam, cincinni Palæstinam, chirothecæ seplasiam, manus balsamum, os cinnameum quiddam spirabant. Hîc admirari Eremita, & alterum sibi Angelum obuium fieri existimare, ac optare, vt totum se natura nasum faceret. At Genius cælestis, omnia in diuersum faciebat, ostendebatque, plerumque *non benè olere, qui benè semper oleret.* Nam tam comto pusione prætereunte, nares sibi vtraq; manu compressit obstruxitque; quod paulò priùs, cum putidissimū, & graueolentissimū cadauer transiret, nequaquam fecerat: vbi tamen Eremita arbi- IV.

tratus erat, præ intolerantia fœtoris, ſibi moriendum, certè verò, ſuſpenſo pulmone, animam tantiſper differebat reciprocare, ne tantam narium peſtem vnà attraheret. Miranti igitur illi, & cauſſam cognoſcere deſideranti, teſtatus eſt, longè ſe plus horridi fœtoris ex adoleſcentis iſtius flagitijs, quàm Eremitam è corpore tabido, perſenſiſſe.

V. Et cur non perſenſiſſet hanc peccati abominationem Angelus, cum apud Sur. *16. Nou. c. 19:* in vita S. Edmundi, Edmundus ſæpenumero dixerit, malle ſe in fornacem ardentiſſimam, quàm in vnicum peccatum lethale præcipitem cadere? Et D. Anſelmus apud eund. Sur. *2. April.* dicere ſolebat, non iam in fornacem, ſed in ipſum Inferni barathrum ſe, quàm in peccatum malle præcipitari. Si tantus peccati, apud homines eſt fœtor, quantus erit apud Deum, omnia longè acriùs iudicantem? Et adhuc fœtorem iſtum amamus? immo ſæpe de eo gloriamur?

VI. Ducit hîc fœtor peccati ad fœtorem ſupplicij. Qui quantus ſit, luculentâ hiſtoriâ demonſtrat Thomas Cantiprat. *lib. 1. Apum cap. 7. parag. 3.* Sed quia is auctor in manu eſt, exſcribam aliam *ex Epiſt. Cyrilli, quæ inter opera S. Auguſtini eſt, & geſta à S. Hieronymo ad S. Auguſtinum ſcribit.* Ibi qualiſcunque tandem Cyrillus, etiam hæc habet. *Nepos quidam meus Rufus nomine,*

vtro-

vtroque priuatus parente, anniculus ad meas deuenit manus. Quem tanta diligentia suo infortunio enutriui, vt plures eum à me genitum credidissent. Crescens itaque puer ætate, non sapientia; ingenti pulchritudine corporis, sed non animæ, probis moribus, elegantia multæ sapientiæ decoratus, à cunctis amabatur. Is igitur XVIII. *ætatis suæ anno mortuus est, flentibus eum cunctis. At ego nimis eum diligens rogaui gloriosum Hieronymũ, vt quid ei contigerit, mihi reuelaret. Oranti itaque mihi, die quadam, hora nona tantus fœtor adfuit, vt omnino tolerare non possem. Cogitans vnde tantus hic fœtor, conspicio supremè infelicem meum nepotem, quasi catenis igneis religatum, fornacis instar flammas fœdissimas emittentem. Cum itaque tremebundus interrogare sæpe disponerem, nec possem, resumto tandem spiritu inquisiui tremens, si ipse meus nepos esset. Heu, inquit, ille, vtinam nunquam fuissem, ne tam diris pœnis affligerer, nam æternis scias me pœnis deputatum. Post longam igitur collationẽ, quæro, quæ caussa suæ damnationis esset, cum tamen in mundo tot virtutibus sic polleret. Pro nulla alia (inquit) caussa, nisi quia ludis delectabar. At quia in morte accepta pœnitentia, quasi stulta ignorantia (vt debebam) nolui confiteri, diuinam non merui veniam adipisci. Et hoc dicens disparuit. Post quem talis fœtor remansit, quod nullus locum audebat introire.* Sic fœtent hirci.

VII. Vel si nondum nauseam creat, nimis breuis fœtor, accipe, quæ Palladius *in hist. Lausiaca* de Pachomio refert. Huic enim cum insidiator stygius forma muliebri, quamuis deformi, & tanquam Æthiopa apparuisset, vt vnà & laruam & tentationem à se reijceret, colaphum excussissima inflixit manu. Sed ecce, quantus sit fœtor Acherontis, illicò dexteræ percutientis cadauerosus, & intolerabilis odor adeò adhæsit pertinaciter, vt duobus integris annis, deteri non posset, quid adhæsisset animæ illius, si peccauisset? quando hoc contigit manui resistenti?

Pes alijs, alijs hircus sudante sub alâ
Fœtet, plaga alijs; quid scelerato? anima.

Super-

Superſtitionum vanitas, in ſuperſtitioſo Iuliæ Auguſtæ ouo reprehenſa.

EMBLEMA LXII.

NON AVGVSTVM EST, QVIDQVID FECIT AVGVSTA.

IVlia Auguſta, prima ſua iuuenta Tiberio Cæſare ex Nerone grauida, cum parere virilem ſexum admodum cuperet, hoc vſa eſt puellari augurio, ouum in ſinu fouendo, atque cum deponendum haberet, nutrici per ſinum tradendo: ne intermitteretur tepor. *Nec falsò augurata proditur.* Plin. *l. 10. c. 55.* Quod etiam refert Petrus Crinitus. *l. 11. c. 5. de boneſta diſ.* Rectiùs feciſſet Iulia, ſi colum, quàm *ouum* in manum ſumſiſſet. Vniuerſim rectè refellit S. Auguſtinus. Apud quem *l. 4. de ci-* I.

 uit.

uit. c. 30. Cicero Augur ipse *irridet auguria, & reprehendit homines corui, & cornicula vocibus vitæ consilia moderantes.* Quod quidem fecit *Cic. lib. 2. diuin.* Vbi etiam scribit, Pompeio, Crasso, & Cæsari, ab omnibus Chaldæis prædictum fuisse, eos domi ætate iam affecta, immensa cum gloria morituros, quod tamen non euenerit. Crassus enim apud Euphratem summa cum ignominia obijt. Pompeius in Ægypto longè miserabilioribus modis trucidatus; Cæsar multis vulneribus, in ipso senatu, confossus est. Potuisset igitur & Iulia *ouum* suum gallinæ relinquere: aut Keiuuini patientiam potiùs vsurpare, de qua supra *Embl. 53.*

11. Certè aruspices, augures, aut fulgurales, aut quicunque harioli Iuliæ adulaturi facilè poterant, *ouum* porrigere, de quo rusticorum experientia nouit, prolem masculam nascituram. Qualénam illud? Horat. *ser. 2. Satyr. 4.*

Longa quibus facies ouis erit, illa memento,
Vt succi melioris, & vt magis alba rotundis
Ponere, námq; marem cohibent collossa vitellum.

Et Columella *l. 1. Cum volet aliquis quàm plurimos mares excludi, longißima quæque, & acutißima subijciet; & rursus cum feminas, rotundißima.* Tota ergo ars aruspicis fuit, superstitiosæ Iuliæ *ouum* longum dare, ex quo sciebat marem proditurum. Cetera casui commissa, & fortè à Deo permissa sunt.

Meri-

Meritò igitur etiam Romani ſapientes hæc III.
talia contemſerunt. *Cato*, teſte S. Auguſtino *l. 2. doct. Chriſt. c. 20. cum eſſet conſultus à quodam, qui ſibi à ſoricibus eroſas caligas diceret; reſpondit, non eſſe illud monſtrum, ſed verè monſtrum habendum fuiſſe, ſi ſorices à caligis roderentur.* Eodem *lib. c. 23.* Auguſtinus oſtendit, etiamſi aliquando eueniat, quod ab impoſtoribus iſtis prædicitur, tamen fiduciam in tali arte non eſſe collocandam; cum Deus *Deuter. 13. 1.* diſertè moneat, cur id ita euenire permittat, dicens: *Si ſurrexerit in medio tui prophetes, aut qui ſomnium ſe vidiſſe dicat, & prædixerit ſignum atque portentum, & euenerit, quod locutus eſt, & dixerit tibi: Eamus, & ſequamur Deos alienos, quos ignoras, & ſeruiamus eis; non audies verba Prophetæ illius, aut ſomniatoris, quia tentat vos Dominus Deus veſter, vt palam fiat, vtrum diligatis eum &c.*

Interim ne infallibilitas ſuperſtitioni conci- IV.
liet auctoritatem, ſæpius hæc talia fallunt. Quare Seneca, *in libello de morte Claudij Cæſaris*, refert, Aſtrologos quotannis, immo ſingulis menſibus, conſueſſe prænunciare mortem Claudij, cum tamen dilata mors per annos quatuordecim eos deluſerit. Certè Phauorinus apud Gellium *l. 14. c. 1.* audet dicere, *vera à Mathematicis prænuntiata non eſſe partem milleſimam mendaciorum, quæ effutiunt quotidie.* Et quid certi afferrent

de animi liberi motibus, aut de fortuitis euentis, qui ne cæli quidem tempestates habent cognitas? Affirmat Io. Picus, *in libris contra Astrologos*, se, cum longo tempore istas tempestatum mutationes obseruasset, & semper ante oculos haberet alicuius Astrologi prædictiones, intra continuos 130. dies, non deprehendisse septem, in quibus non fuerint hallucinati. Et multi Calendaria faciunt æquè veracia, cum alijs Calendarijs vbique contrarium annotant, & turbido serenum, aut sereno cælo turbidum opponunt. Quo pacto igitur haruspicæ Iuliæ præscient, maremné, an feminam sint paritur̨e, si neq; astrispices sciunt, quid sit tempestas paritura?

V. Aut cur *ouo* credunt, cum aues fallant? Thom. Cantiprat. *l. 2.* hæc habet: *Narrauit nobis anno præterito beatæ memoriæ Theobaldus Abbas Eberbacensis, quod quidam conuersus, cùm nescio quò tenderet, & auem, quæ cuculus dicitur, à voce nomen habens, crebriùs cantantem audiret, vices interruptionis enumerauit, & viginti duas inueniens, eásque quasi pro omine accipiens, pro annis totidem vices easdem sibi computauit. Eia, inquit, certè XXII. annis adhuc viuam, vt quid tanto tempore mortificem me in ordine? redibo ad seculum, & seculo deditus, viginti annis fruar deliciis eius, duobus annis, qui supersunt pœnitebo. Haud dubiũ, quin diabolus, qui supra dictum conuersum, vt Episco-*

ſcopus fieret, ad credendum induxerat, aperto ſermone, & huic ſuaſerit, vt tali augurio fidem adhiberet, occulta ſuggeſtione; ſed dominus, qui augurium odit, aliter quàm ille ordinauerat, diſpoſuit. Nam duos, quos pœnitentiæ deputauerat, annos, eum in ſeculo viuere permiſit, & annos viginti delicijs ordinatos, iuſto ſuo iudicio, ſubtraxit. Ecce tales ſunt promiſſiones diabolicæ.

Et tamen his omnes anguli pleni. Meliùs eſſet nihil ab aniculis diſcere, quàm id, quod ipſæ à diabolo didicerunt. Quale eſt prorſus & illud diuinantium, certis antè Natalem Chriſti, nočtibus, puellarum, qualemné, aut è qua vrbe, vel domo maritum ſint adepturæ? Nam *ouo* in vitrum aqua plenum effuſo, & vrbes, & domos, & ſponſos, vtique Albinos, Albutios, aut Vitellios, ab *oui* albo, aut vitello natos, credunt ſe ſpectaturas. Neque hac ſtultitia contentæ ſunt, vt credant ſe ſpectaturas; multarum amentia vſque eò progreditur, vt perſuadeant ſibi, quod ſperauerant vanè, verè ſpectauiſſe; dignæ phantaſticis maritis, quæ phantaſticis ſponſis ſe ipſas fefellerunt: quemadmodum & illi, qui malis auſpicijs olim negocia ſua peregerunt, ad quæ ſe *bonis auibus ire* arbitrabantur. VI.

Conſilium toties ſi vos, antiqua, fefellit,
Secula; quid mirum? conſuluiſtis aues.

Agyrtæ ova attollenti, & reuocanti ſimilis diabolus.

EMBLEMA LXIII.

CERNIS, VT ASCENDANT? VNA VERTIGINE TOLLO, AST ALIA REVOCO.

1. S. Serapion, apud Theodoret. & *in hiſt. S S. PP. c. 83.* vt quoſdam, qui hiſtrioniam factitabant, de ludo ad ſeria, atque ex Orco ad Chriſtum duceret, in mancipium ſe illis tradidit; Seruatorem imitatus, qui & ipſe *formam ſerui accepit*, vt hominem ab Orci ſeruitute liberaret. Diuerſum morem habet diabolus, qui homines à ſerijs ad ludos, à Chriſto ad Orcum ducit, & libertatem promittit, vt mancipia faciat,

faciat. Similis illis circulatoribus, qui vno, vel tribus *ouis* perticæ, in morem canalis, excauatæ, impositis, ac sensim subleuatis, in orbem se rotant; *ouaq;*, ipsâ vibratione motus, quasi viuerent, serperentque, sursum versus, vsque ad apicem prouehunt. In summo vbi hæserunt aliquamdiu, mox circulum recalcans se in gyrum contrario circuitu vertit egregius promotor, ac rursum descendere *oua* sua pro imperio jubet, itaque ex summis ima facit, quasi idcirco in altum sustulisset, vt ad humilia reuocaret. Sæpe etiam, post longum eiuscemodi ludum, *oua* cum ipsa pertica humi applaudit, allisáque frangit.

Talem ludum quotidie ludit diabolus, pe- II.
stilens histrio. Vendit se quidem, & vendi sinit, non vt mancipium sit, sed vt mancipium faciat, quemcunque à serijs ad nugas, à veritate ad vanitatem, à libertate ad vincula auocat. Et sanè multos *tollit in altum, Vt lapsu grauiore ruant.* Non enim est mos illi velle exaltare, sed humiliare mortales. Itaque si quos ad alta promouet, dolo id facit, vt possit præcipitare; &, in morem lignatoris agit, qui securim extollit, vt affligat. Quàm multos ille à plumbo securos facit, vt ferro occupet incautos? Quid dicam dona non dona, aut plus quàm hostilia dona? scilicet sanitates ab illo datas, vt viuo corpore animas occidat? Quid referam ipsas cruces, & ceras sa-

cras,

cras, ipſas aquas conſecratas, ipſas Miſſas & Euchariſtiam, qua nihil eſt ſanctius, ab eo adhiberi ad ſacrilegas artes, vt non ſolùm res iſtas ignominia afficiat, ſed etiam hominum quorundam decipiat ſimplicitatem? Quos ſæpe audiuimus dicentes: *Quid mali hoc eſſet? cum Sacroſanctum* IESV *nomen, cum diuinæ Trinitatis perſonæ, cum cruces adhibeantur?* Quaſi vlla res tam ſit ſancta, vt abuſu non poſſit cantaminari? aut quaſi Tartareus hiſtrio non poſſit *oua* attollere cælum verſus, quæ vult in terra frangere? aut quaſi non ſoleat etiam in hoc hiſtrionem agere, vt res ſacras imitetur?

II. Quoties hunc ſimium depingunt Iulius Firmicus *in libello de profanis gentium erroribus*, Tertullianus *lib. de præſcript.* Origenes & alij? Audi Sanctum Auguſtinum *tract. 7. in Io. Illi ipſi*, ait, *qui ſeducunt per ligaturas, per præcantationes, per machinamenta inimici; miſcent præcantationibus ſuis nomen Chriſti: quia iam non poſſunt ſeducere Chriſtianos, vt dent venenum, addunt mellis aliquantum, vt per id, quod dulce eſt, lateat quod amarum eſt, & bibatur ad perniciem. Vſque adeò vt ego nouerim aliquo tempore illius Paleati* (alij legunt pileati. vide Iac. Gretſer. cap. 5. Paralipomenon) *Sacerdotem ſolere dicere; & ipſe paleatus Chriſtianus eſt. Vt quid hoc, fratres, niſi quia aliter non poſſunt ſeduci Chriſtiani? Ne quæratis ergo*

alibi

alibi Christum, quam vbi se voluit prædicari Christus. Aiunt dæmonem malum, cum se spectandum hominibus præbet, semper de pede caprino, aut capite cornuto, vel alia nota prodi: sic ligaturæ, atque anicularum carmina, & amuleta, plerunque talia sunt, vt alienum non sit suspicari, ea esse nomine Christi vestita, sed fraude diaboli; vt superstitio velum habeat.

Qui nomine Christi fallit, fallit etiam templis Christi. Hinc multæ mulierculæ, vt, velut *ouum* in cælum conscendere videantur, hærent perpetuò in templis, plenæ diabolis. Quanquam enim rectè Gregor. Tolosan. *l. 13. de Rep. c. 18. n. 21.* scribat, veneficas nusquam pacem maiorem, quàm in templis inuenire, quò scilicet, ob sanctitatem loci malus Angelus non potest semper, neq; pro arbitrio accedere; tamen pleræque sagæ idcirco templum frequentant, vt malitiam suam hypocrisi tegant; immo etiam, vt in templo, vbi alij precantur, diras execrationes ferant, in Deum, & sanctos. Hæ tales Doctrices, quia piæ volunt videri, de templis prodeuntes, res sacras adhibent, vt velent ligaturarum suarum superstitiones. Quas nemo vnquam satis oppugnabit. Velut lolium crescunt, instar Hydræ pullulant. IV.

Quamobrem meritò S. Augustin. loc. cit. *Quando nobis dolet caput, non curramus ad præcantato-* V.

tatores, ad sortilegos, & remedia vanitatis. Fratres mei, non vos plangam, quotidie inuenio ista, & quid faciam? Non persuadeo Christianis in Christo spem esse ponendam? Ecce, si cui factum est remedium moriatur? Quàm multi enim cum remedijs mortui sunt, & quam multi sine remedijs vixerunt? qua fronte exijt anima ad Deum? perdidit signum Christi, accepit signum diaboli. An fortè dicet, non perdidi signum Christi? Ergo signum Christi cum signo diaboli habuisti. Non vult Christus communionem, sed solus vult possidere, quod emit. Tanti emit, vt solus possideat, tu facis ei consortem diabolum, cui te per peccatum vendideras. Væ duplici corde, qui in suo corde partem faciunt Deo, partem faciunt diabolo. Iratus Deus, quia fit ibi pars diabolo, discedit, & totum diabolus poßidebit. Non frustra itaq; Apostolus dicit. Neque detis locum diabolo. Cognoscamus ergo Agnum fratres, cognoscamus pretium nostrum. Infra. *Cum caput tibi dolet, laudamus si Euangelium ad caput tibi posueris, & non ad ligaturam cucurreris. Ad hoc enim perducta est infirmitas hominum, & ita plangendi sunt homines, qui currunt ad ligaturas, vt gaudeamus quando videmus hominem in lectulo suo constitutum iactari febribus & doloribus, nec alicubi spem posuisse, nisi vt sibi Euangelium ad caput poneret; non quia ad hoc factum est, sed quia prælatum est Euangelium ligaturis. Si ergo ad caput ponitur, vt quiescat dolor*

capi-

capitis, ad cor non ponatur, vt ſanetur à peccatis? Fiat ergo. Quid fiat? Ponatur ad cor, ſanetur cor, bonum eſt. Ita S. Auguſtinus, qui alibi ſæpe, cum ſacris litteris, & cum eo alij SS. Patres, itémque Eccleſiaſticæ & ciuiles leges acriter monent, ne ſacra putemus, quæ ſunt ſacrilega: & ne velut *rota* nos ſurſum rotari ſinamus, mox hiſtrionica fraude à charitate ad carnalitatem, & à ſanctis ritibus, ad diabolicas cæremonias deſcenſuri.

Bis miſer eſt, quiſquis rebus ſe perdit honeſtis:
Et grauiùs celſo culmine lapſa cadunt.

Ova

Ova aſpidum, ſunt dogmata Hæreticorum.

EMBLEMA LXIV.

NEC FOVEAS, NEC EDAS: NVLLIS SVNT VSIBVS APTA.

1. ISaias Prophetes, inter ceteras cauſſas, quas affert, cur benignus & potens Deus tamen Iudæos non exaudiat, ait etiam *c. 59. 5. Oua aſpidum ruperunt, & telas araneæ texuerunt: qui comederit de ouis eorum, morietur: & quod confotum eſt, erumpet in* REGVLVM. D. Gregorij *l. 15. moral. c. 8.* verba ſunt: *Oua aſpidum prauis hominibus rumpere, eſt malignorum ſpirituum conſilia, quæ in cordibus latent, peruerſis operibus aperire.* S. Hieronymus *in c. 59. Iſaiæ*, per *oua aſpidum* in-

intelligit peruerſam Iudęorum & Hæreticorum doctrinam. Quos ibidem Propheta rectè deſcribit *iuſtitiam* à legibus præſcriptam (internamque) contemnentes, & de cauſſis ad ſe delatis (deque ſcripturarum diuinarum ſenſu) præpoſterè iudicantes; ſuáque ſomnia, pro Dei Verbo, iactantes, dum ait: *Non eſt, qui inuocet iuſtitiam, neque eſt, qui iudicet verè; ſed confidunt in nihilo, & loquuntur vanitates: conceperunt laborem, & pepererunt iniquitatem.*

Vocem Hebræam, pro qua hîc (*laborem*) habemus, S. Hieronymus *Iob.* 15, *&* *Pſal.* 7. vertit *dolorem*, hoc modo: *Ecce parturijt iniuſtitiam, concepit dolorem*, (cum labore enim & fatigatione, & dolore, & reclamante conſcientia moliuntur impij in mente ſuas machinationes) *& peperit iniquitatem*, hoc eſt, ſententiam contra ius & fas pronunciatam, aut hæreſin: quæ eſt iniquitas maxima, & more aſpidis, linguæ vulnere venenum infligit; hæreſin inquam, cuius origo ſunt *Oua aſpidum*, omnia in venenū conuertentium, ſicut hæretici ipſas conuertunt ſacras ſcripturas. His dum ſchiſmata & errores ſuggerit ſerpens Auernalis, *oua* ponit. Rectè enim & Procopius *oua aſpidum*, vocat ſemina diaboli, ſerpentis illius, qui Euam decepit. Ex quo patre diabolo fuêre illi Iudæi, qui, quaſi aſpides, *aures obturauerunt*, ne Chriſti monita au- 11.

a direntꝭ

dirent; & velut viperæ Christũ parentem suum occiderunt. Qua de caussa à S. Ioanne vocantur *genimina viperarum*.

III. *Oua* ergo & semina, è quibus hæ aspides, immo reguli, seu basilisci erumpunt, sunt suggestiones & dogmata cum lege Dei pugnantia, qualia scribis & Pharisæis obiecit Christus, præcepta Dei, de honorandis parentibus, de iuramento, de Sabbathi violatione &c. prauissima interpretatione peruertentibus, vt videre est *Matth.23.16*. Qui quando *Matth.16.11*. dicit, *Cauete à fermento Pharisæorum, & Sadducæorum*, monet, vt eorum peruersa doctrina caueatur, quæ bonos mores corrumpit inficitque, sicut massam farinæ corrumpit fermentum; occiditque animas, sicut occidit halitus è ruptis aspidum *ouis* aërem venenans; aut sicut aspis ipsa ex *ouo* educta, *oui* effractorem mordet. Grauiter S.Leo *serm.18.de Passione Domini Viperea*, inquit, *hæreticorum vitate colloquia*. Nam etsi scripturas, & verbum Domini iactent, Pharisæorum tamen fermentum imitantur, & sacris litteris, sicut diabolus sacris nominibus, & rebus, abutuntur. S. Augustinus *ep.222. ad Consentium*: *Intellectum*, ait, *valde ama, quia & ipsæ scripturæ sanctæ, quæ magnarum rerum ante intelligentiam, suadent fidem, nisi eas rectè intelligas, vtiles tibi esse non possunt. Omnes enim hæretici, qui*

eas

eas in auctoritate recipiunt, ipsas sibi videntur sectari, cum suos potiùs sectentur errores, ac per hoc, non quòd eas contemnant, sed quòd non intelligant, hæretici sunt.

Sicut ergo aspis bonam herbam vertit comedendo in malum venenum, ita Hæreticus bonam scripturam, in malum sensum. *De intelligentia enim hæresis, non de scriptura est*, inquit S. Hilarius *l. 2. de Trin. Sensus, & non sermo, fit crimen.* Scilicet, vt in Græco prouerbio, *Multa in interuallo hastarum* possunt collocari; ita plurima eidem scripturæ à diuersis accedere, per diuersas interpretationes. Nec quidquam contra superbũ hæreticum efficiet Catholicus, si suam dicat interpretationem à SS.PP. esse acceptam, statim enim audiet: *Eius quidem chorus, & thiasus maior; meus verò maioris harmoniæ.* Sua enim superbo maximè placent. IV.

Sensus ergo tales præposteri, hæreses sunt, & *aspidum oua*, quæ cum populo aperiuntur, necant veritatem. Vnde & S. Petrus *2. ep. 2.* hæreses vocat *sectas perditionis.* Vtuntur scripturis, vt hac velut pellicula *ouum* vestiant virulentum. Appositè S. Nazianzen. *lib. de fide. Vt solet*, inquit, *lethale poculum mellis dulcedine temperatum suauitate fallente perimere, sic & hoc malum, per blandimenta aurium, audientiũ sensus quadam labe contaminans, contagione adhærentes inficit.* Quod si V.

vel halitus nocet huius *oui*, & audire hæresin; quid non efficiet esus? Aut quo remedio erit curandus?

VI. *Vir quidam Cissus nomine, Serapidis cultui deditissimus*, ait Ælian. *l. 11. c. 34. Petitus insidijs mulieris, quam priùs amatam, deinde vxorem duxerat, quum oua serpentis deuorasset, angebatur, & miserè affligebatur, ita vt à morte parum abesse videretur. Rogatus autem ab eo Deus, murænam viuam præcepit emendam, & manum viuario, seu vasi (in quo seruaretur) immittendam. Paret ille, manum immittit: cui muræna mordicus inhæret: & quum auelleretur, simul cum ea morbus etiam iuuenis euulsus est.* Præstaret manum abscindere, & manu carentem in cælum intrare, quàm manu libros voluere, ne dum scribere, aut describere, hæresin continentes. Ita Christus iussit: *si manus tua scandalizat te, abscinde eam*; aut certè præbe eam murænæ mordendam, vt venenum exugat; hoc est, Ecclesiæ te censuræ subijce, ne gustatis hæreticorum *ouis*, pereas incuratus.

VII. *Qui comederit de ouis eorum, morietur.* Quid est edere *oua aspidum*, nisi legere libros hæreticorum? Paternè Isaias Abbas *in t. 2. bibl. SS. PP. Si librum*, inquit, *inueneris, qui dicatur esse hæreticorum, caue illum legas, ne veneno mortifero cor tuum impleat, sed in ea doctrina, quam in Ecclesia*

S.

S. didicisti, ita persiste, vt ei nihil addas, nihil detrahas. Si enim rectè dixit S. Hieronymus, *in ep. ad Galatas, non in verbis scripturarum esse Euangeliũ, sed in sensu; non in superficie, sed in medulla, non in sermonum folijs, sed in radice rationis*: quis sensum hunc mihi meliùs indicabit, quàm Ecclesia? Certè non huius, vel alterius sectæ auctor; cum vterque se iactet, de vero sensu, & tamen pugnantia dicant. *Aliter namque* Scripturam *Nouatianus, aliter Photinus, aliter Sabellius intelligit*, teste Vincentio Lyrinensi *cap. 2.* Cui ergo credendum? non huic, non isti, non illi, sed Ecclesię, cuius, vt antiquior, ita grauior est auctoritas; imò & certior, cum sit *columna & firmamentum veritatis 1. Tim. 3. 15.* Ita *oua aspidum* non rumpet, sed vitabit, quisquis non suum, non huius, non illius noui doctoris, sed Ecclesiæ sensum sequetur.

Porrò ruptis quoque *aspidum ouis* fœtor existit ingens, qui auras incæstat. Ita mortuis quoque Hæreticis, libri eorũ venena exhalant. Qua de caussa eos S. Augustin. l. 4. in Iulianum c. 9. cimicibus comparat, qui *dum viuunt, mordent, mortui autem fœtent.* Hoc fœtore offensa B. Virgo apud Euiratum, vulgò Sophronium, *Prat. Spir. c. 46.* sicut & Ioannes Baptista, & Euangelista cellam Abbatis Cyriaci ingredi noluerunt, in qua, inscio ipso, libri duo Nestorij lati- IIX.

tabant. Quid indoctis damni non inferent libri Hæreticorum, si ipsi Diui eos, velut aspidum oua abhorrent? & quidem iam beati? vt minùs mirum sit, si S. Ephræm, in hac vita, pestilentes Apollinaris libros foliatim conglutinauit, inutiléſque reddidit, vt est in eius Vita apud Suriū. Cum enim apud eum depositi essent, neque illi flammis eos tradere liceret; restituit quidem, sed ita, vt tanquam morbidi, sub medici manu fuisse viderentur, & non sine emplastris ad Dominum suum redirent. Ita libri, & artes hæreticorum tractandi, & vel in vltimam Thulen, cum auctoribus suis, relegandi sunt. Aspides in sola Africa nascuntur, si fides est Lucano *l.9.* Vtinam & hæreses ibi solùm fuissent natæ! Nunc ferè tam de hæresi, quàm de aspide dici, cum eodem Poëta potest:

Ipsa caloris egens, gelidum non transit in orbem
Sponte sua, Niloque tenus metitur arenas.
Sed quis erit nobis lucri pudor? inde petuntur
Huc Libycæ mortes, & fecimus aspida merces.

Cur non & *oua* aspidum, hoc est, hæreses? quas non est mirum, pro regnis vendi; mirum est, pro regnis emi.

Merx est pessima, quæ, suo veneno,
Emptorem necat, atque venditorem.

Ova à suis feliciùs fota, parentum sunt documenta.

EMBLEMA LXV.

CVR NATVM COGIS DEGENERARE, PARENS?

E*xperimento didici*, inquit Hieron. Cardan. *lib.7. de rer. Variet. c. 35. pullos anserinos, aut pauonis, qui ex gallinarum fœtu proueniunt, cum oua pepererint, ea nolle fouere: atque ita cogi, vt perpetuò gallinæ seruitio indigeamus. Quamobrem eos saltem, quos propagationis caussa habere volumus, consulo vt à suo genere cubari facias.* Hæc *ouorum*, quæ librorum cura? quando Catholici parentes hæreticis Magistris tradunt filios erudiendos; aut bonæ alioqui matres, lacernatis ani- 1.

aniculis, vel malis nutricibus ipsos adeò infantes, (vt iram, leuitatem, & omnes tam animi, quàm corporis morbos cum ipso lacte bibant) de meretricijs sæpe vberibus suspendunt? Cum, vt in Græco adagio monetur, *rosa canina, & anemone non sint conferenda.*

II. Gellius *l. 12. c. 1.* Fauorino puerperam inuisenti hunc tribuit sermonem : *Nihil dubito, quin filium lacte suo nutritura sit.* Sed cum mater puellæ, parcendum esse ei, diceret, adhibendasque puello nutrices, ne ad dolores, quos in enitendo tulisset, munus quoque nutricationis graue ac difficile accederet; *Oro te,* inquit, *mulier, sine eam totam integram esse matrem filij sui. quod est enim hoc totum contra naturã imperfectum atque dimidiatum matris genus, peperisse, ac statim ab se se abiecisse? aluisse in vtero sanguine suo nescio quid, quod non videret: non alere nunc suo lacte, quod videat, iam viuentem, iam hominem, iam matris officia implorantem? an tu quoque, inquit, putas naturam feminis mammarum vbera, quasi quosdam næuulos, non liberûm alendorum, sed ornandi pectoris caussa dedisse? sic enim quod à vobis scilicet abest, pleræque istæ prodigiosæ mulieres, fontem illum sanctissimum corporis, generis humani educatorem, arefacere & extinguere, cum periculo auersi corruptique lactis, laborant: tanquam pulchritudinis sibi insignia deuenustet? quod quidem faciant*

unt eadem vecordia, qua quibusdam commentitijs fraudibus nituntur, vt fœtus quoque ipsi in corpore suo concepti aboriantur; ne æquor illud ventris irrugetur, ac de grauitate oneris & labore partus fatiscat. quod cum sit publica detestatione communiq; odio dignum, in ipsis hominem primordijs, dum fingitur, dum animatur, inter ipsas artificis naturæ manus interfectum ire: quantulum huic abest, iam perfectum, iam genitum, iam filium, proprij atque consueti, atque cogniti sanguinis alimonia priuare?

Sed nihil interest (hoc enim dicitur) dum alatur & viuat, cuius id lacte fiat. Cur igitur iste, qui hoc dicit, si in capessendis naturæ sensibus tam obsurduit, non id quoque nihil interesse putat, cuius in corpore, cuiusq; ex sanguine concretus homo & coalitus sit? an quia spiritu multo & calore exalbuit, non idem sanguis est nunc in vberibus, qui in vtero fuit? nonne hac quoque in re solertia naturæ euidens est, quòd postquam sanguis ille opifex in penetralibus suis omne corpus hominis finxit, aduentante iam partus tempore in supernas se partes profert, ad fouenda vitæ atque lucis rudimenta præsto est, & recens natis victum offert. Quamobrem non frustra creditum est, sicuti valeat ad fingendas corporis atque animi similitudines vis & natura, non secus ad eandem rem lactis quoque ingenia & proprietates valere. III.

Neque in hominibus id solùm, sed in pecudibus quoque IV.

quoque animaduersum. nàm si ouium lacte hædi, aut caprarum agni alantur, constat fermè in his lanam duriorem, in illis capillum gigni teneriorem. In arboribus etiam & frugibus maior plerumque vis & potestas est, ad earum indolem vel detractandam, vel augendam, aquarum atq; terrarum, quæ alunt, quàm ipsius, quod iacitur seminis. ac sæpe videas arborem lætam & nitentem in locum alium transpositam, deterioris terræ succo, deperisse. Quæ malùm igitur ratio est, nobilitatem istam nati modò hominis corpusq; & animum benè ingenuatis primordijs inchoatum insitiuo degeneriq; alimento lactis alieni corrumpere? præsertim si ista, quam ad præbendum lactem adhibebitis, aut serua, aut seruilis est, vt plerumq; solet, externæ atque Barbaræ nationis, si improba, si informis, si impudica, si temulenta est, nam plerunque sine discrimine, quæcunque id temporis lactens est, adhiberi solet. Patiemurné igitur infantem hunc nostrum pernicioso contagio infici, & spiritum ducere in animum atque in corpus suum ex corpore & animo deterrimo? id hercle ipsum est, quòd sæpe miramur, quosdam pudicarum mulierum liberos parentum suorum neque corporibus, neq; animis similes existere.

V. *Scitè igitur & peritè* (post Homerum) *Maro, non partionem solam, sed alituram quoque feram & sæuam criminatus est: addidit enim hoc de suo:* Hyrcanæq; admôrunt vbera tigres. *quoniam vide-*

videlicet in moribus inoleſcendis magnam ferè partem ingenium altricis, & natura lactis tenet: quæ à principio imbuta paterni ſeminis concretione ex matris etiam corpore, & animo recentem indolem configurat. & præter hæc autem, qui illud etiam negligere aſpernariq; poſſit, quod quæ partus ſuos deſeiunt ablegantq; à ſe ſe, & aliis nutriendos dedunt, vinculum illud coagulumq; animi atque amoris, quo parentes, cum filiis natura conſociat, interſcindunt, aut certè quidem diluunt deteruntq;. Nam vbi infantis aliorſum dati facta ex oculis amolitio eſt; vigor ille maternæ flagrantiæ ſenſim atque paullatim reſtinguitur, omnisq; impatientiſſimæ ſolicitudinis ſtrepitus conſileſcit. Neque multò minor amandati ad nutricem aliam filii, quàm morte amiſſi obliuio eſt. Ipſius quoque infantis affectio animi, amoris, conſuetudinis, in ea ſola, vnde alitur, occupatur: & proinde, vt in expoſitis vſu venit, matris quæ genuit, neque ſenſum ullum, neq; deſiderium capit. Ac propterea, obliteratis & abolitis natiuæ pietatis elementis, quidquid ita educati liberi amare patrem atq; matrem videntur, magnam ferè partem non naturalis ille amor eſt, ſed ciuilis & opinabilis. Hæc Fauorinus de lacte alieno: quid dicendum eſſet de religione aliena?

Quæ lac & vbera filio mater negat,
Lactat tamen: vis ſcire quem? quem decipit.

Ovo-

Ovorum varietas, & augmentum, speculum dogmatum variorum è superbia natorum.

EMBLEMA LXVI.

NEQVAQVAM, SI NON TVMVISSENT, NATA FVISSENT.

I. PIscium discrimina etiam à generatione sumuntur. *Alia enim* genera *generantur ex animali ipso, velut quæ respirant*, ait Cardan. *l. 7. de rer. Variet. c. 37. vt tursio, balæna, delphin, vitulus, ac cetera huiusmodi: alia ex ouo, vt fluuiatiles omnes penè celebriores, perca, lucius, tinea: alia è putredine, aut simili, velut anguillæ, & aquarum genera pleraq;. Rursus quæ ex ouis (vt extrema mediis coniungantur) quædam intus prodeunt, vt in galeo-*

ſaleorum genere, ac pleriſque quæ mole magna ſunt, non tamen reſpirant, veluti lamiæ. Et infra. *Quæ verò oua foras emittunt, generant ex ouis piſces. Vt verò multitudini conſuleretur, oua parua eſſe neceſſarium fuit. At ex ouis paruis piſces non poterant commodè generari: natura igitur effecit, vt incrementum ſuſciperent extra, atque velox, ne interim corrumperentur, itaque edita celerrimè augentur. Etenim vim quaſi fermenti retinent, ſponteq; intumeſcunt, & humidum pingue tum terræ, tum aquæ in ſe conuertunt. Creſcunt autem oua celerrimè, quia humidum pingue plurimùm continent, & quod facilè extenditur: hacq; cauſſa amiæ & murenæ adeò celeriter augentur, vt in ſingulos dies incrementum earum dignoſcatur. Oſtenſum eſt autem, quæ tam celeriter augentur, parum viuere.* Hæc ille.

Nempe quæ citò fiunt, citò defiunt, & fluxa 11.
eſſe conuenit, quæ in aquis degunt; ſemperque maior eſt profunda petentium multitudo. Nam quæ in piſcium ortu varietas, ea ferè etiam eſt in origine morũ ac religionũ. Piſces alij ex animali, alij ex *ouo* animalis; alij ex putredine, alij intus de *ouis*, alij foris prodeunt. An non Catholici Catholicis parentibus, vel Hæretici Hæreticis filij ſtatim quaſi à cunabulis naſcũtur? & prima quaſi regula eſt credendi, vt credant filij, quod audiunt parentes credidiſſe? Væ ergo illis, qui bonis parentibus mali fiunt: vę illis, qui eandem

matrem biberunt, & tamen diuersam suxerunt religionem. Dicet enim Catholicus frater sorori Lutheranæ, *Genus inde mihi, vnde tibi.* Illud laudabile est, bonum fieri, de malis parentibus oriundum. Sæpe enim & isti filios bonos sortiuntur, si in bonos incidant educatores. Hæreticorum tamen hîc gemina est similitudo. Nam & illi ex putredine generantur, & velut piscium *oua* de paruitate sua intumescunt. An non ex putredine, & corruptis moribus nascuntur, qui, vt est *1. Jo. 2: 19. ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis? Sic enim erant in corpore Christi,* ait Beda, *quomodo humores mali, qui quando euomuntur, tunc releuatur corpus. Sic & mali quando exeunt, tunc Ecclesia releuatur.* Tanquam putrida ergo membra abscinduntur, & verminant, &, velut piscium *oua*, sponte intumescunt, ac sese extendunt: audentque venerandam SS. Patrum vetustatem, tanquam Lacon Philomelam prouocare; iisdemque, per tot secula approbatis Doctoribus, velut pica, aut epops cygnis obstrepere.

III. *Omnes hæretici,* inquit Tertullianus *l. de præscript. tument, omnes scientiam pollicentur.* Et S. Hieron. *in c. 1. Abdiæ, Quis hæreticorũ non in superbiam extollitur?* Cui adstipulatur & S. Augustin. *l. de Pastorib. c. 8.* inquens, *diuersis locis sunt diuersæ, sed vna mater superbia omnes hæreses genuit,*

sicut

ſicut vna mater noſtra Catholica omnes Chriſtianos fideles toto orbe diuiſos. Dum enim ſapere ſe exiſtimat ſupra omnes, dogma hæreticus cudit contra omnes. Contra quos ne tantùm quidem valet, quantùm jactus taxilli chius ad ſenionem.

Igitur ex Origenis *in Matth. hom. 19.* doctrina, *Hæreticus habendus eſt omnis ille, qui Chriſto quidem credere ſe profitetur, aliud tamen de fidei veritate credit, quàm habeat definitio traditionis Eccleſiæ.* Enimverò hic fidei canon eſt ab ipſo Apoſtolo relictus *Gal. 1. 8. licet nos, aut Angelus de cælo euangelizet vobis præterquā quod euangelizauimus vobis, anathema ſit*; ſi quidem fieri poſſet, vt Angelus aliter euangelizet, qui in veritate confirmatus, vtique aliter non poterit euangelizare. niſi ſit ater, qualis fuit, qui Lutherum & Zwinglium de Euchariſtia inſtruxit; aut qui Apellis virginem Philumenen docuit. Tanta enim eſt fidei certitudo, tot miraculis & ſeculis confirmatæ, vt quodcunq; nouum dogma, hoc ipſo, ſi cum antiqua & recepta Eccleſiæ Catholicæ fide non concordet, hæreticum cenſeri debeat. IV.

Si de aliqua modica quæſtione, ait S. Irenæus *l. 3. c. 4. diſputatio orta fuerit, nonne oportebit in antiquiſſimas recurrere Eccleſias? & ab eis ſumere de præſenti quæſtione, quod certum, & liquidum eſt?* Et S. Hieron. *ep. ad Pammachium & Oceanum:* V.

Quis

Quisquis assertor es nouorum dogmatum, quæso te, vt parcas humanis auribus, parcas fidei, quæ Apostolico ore laudata est. Cur post quadringentos annos docere nos niteris, quod antè nesciuimus? vsq; in hunc diem, sine vestra ista doctrina, Christianus Mundus fuit. Sed superbia vult omnes, etiam post mille sexcentos annos, docere. Et mirum est, tot discipulos nancisci. Nimirum carni jucunda docet; & pereuntium semper pronior est ruina, ac maior multitudo damnandorum: sicut in omni re sequiorum maior est copia. Hinc & auium generi tribuit hoc natura, vt fæcundiores essent fugaces, quàm fortes; vtque plura forent *oua* passerum, quàm aquilarum; *Et viles pulli nati infelicibus ouis* longè vberiùs prouenirent.

Quid numero gaudes, &, magno tumore, triumphas?
Ah quò maior, eò peior, es Impietas!

Spei

Spei vanæ, in ovo, delineatum emolumentum.

EMBLEMA LXVII.

NON SIC OVANDVM.

IDem ouum & duriſſimum, & molliſſimum eſſe faciliùs credas, ſi fortaſſis quod optimum eſt, fieri peſſimum poſſe pronunciem, ait Putean. orat. 20. 1.
Duriſſimum eſſe, paulo ſupra probat his verbis: *Qui neruos & firmitatem corporis iactant, hoc certamine exerceri ſolent, vt confringant ouum. Conantur etiam, & ſtrictis nexiſq́; digitis vtrumque cacumen valido palmarum niſu premunt. Sed quid? vt fruſtra ſint, & vires humanas à fragili teſta vinci fateantur. Putares ſub ipſis manibus ouum in marmor commutari, I nunc homo, & robur iacta:*

b tenuiſ-

tenuissimum corticem non dicam conterere, sed ne commouere quidem potes. Quid dicam? nisi ludere naturam, mortales verò illudi? Quod tenerrimum est, firmissimũ tamen existit. nihil faciliùs læditur, frangitúrque, nihil pertinaciùs resistit. Miraculum, si quis velit, hîc habet. Nullum vitrum ouo fragilius est, nullum tamen æs, nullus chalybs durior: leui casu, aut collisu vulnus capit, & effluit; & vim tamen omnem è transuerso illatam superat. Si partes has concedis ouo, dixerim, in capite pedibúsque tantum robur esse. Huius rei caussam indicauimus *supra Embl. 31.*

II. Hîc rei tam robustæ fragilitas indicat, humanæ potentiæ speíque infirmitatem. Quam cum Poëta quispiam, in theatro, vellet exhibere spectandam, rusticum induxit, inuento *ouo*, mirificè OVANTEM. Nam secum has ipse rationes instituebat. Ex hoc *ouo* pullum, ex pullo gallinam, ex gallina & gallinæ pullis mille *oua*; igitur & mille gallinas, & mille gallinarum pullos: atque rursus his venditis, pro *ouis*, oues habebo; & mox mille oues; deinde ouium grege se multiplicante, mille boues nanciscar, & greges in armenta conuertam. Quid ni tunc agros & villas emam? & velut regulus aliquis familias alam? Enimuerò meam quoque familiam ac stirpem Corydonis, in multos hæredes nepotesque producam. Horum ego omnium Pater, Auus, Caput,

put, Princeps audiam. Dum hæc dicit, dum OVAT, & tantùm aras sibi non destinat, in mentem illi venit, vicini sui filius, malè moratus, iners, potator, gerro, fraus, helluo, ganeo, damnosus. Mox ergo, quid si & mihi talis obtingat, ait, filius? tum ego illum profectò sic humi applaudam, & pedibus conteram. Hæc iratus, & *oui* oblitus, dum dicit, *ouum* ipsum cum dicto in terram allidit, vnóque ictu, *oui*, gallinæ, *ouorũ*, gallinarum, ouium, boum, agrorum, villarumq; omnium iacturam facit; nec secus laceratis crinibus, lamentatur, quàm si hæc omnia iam, cum *ouo*, in manu habuisset.

Similem rem de Eremicola scriptam, polito epigrammate comprehendit Iac. Bidermannus noster editione postrema: & passim narrant veterum Patrum historiæ de olla mellis perdita, ictu bacilli. Scribit Spartianus, *eo tempore, quo natus est Antoninus Geta* (verba sunt Puteani *or.* 20.) *gallinam in aula, siue olla ouum peperisse purpureum; quod cum allatum Bassianus frater eius, adhuc paruulus, acciperet, & quasi ludens applosum ad terram frangeret, Iuliam matrem in hæc verba iocatam*, Maledicte parricida, fratrem tuum occidisti. *Ac sanè occidit postea; vt velut diuinitus emissam putes augurantis, non ludentis vocem.* Spes ergo vana in *ouo*, & quidquid cum *ouo* frangitur, vt ferè spes humanæ. III.

IV. Quid enim non ſperant mortales? quos non honores, quas opes ſibi non promittunt? quæ regna, quæ ſceptra non ſomniant? quæ non cogitant ſecula? *Ecce nunc, qui dicitis: Hodie, aut craſtino ibimus in illam ciuitatem, & faciemus ibi quidem annum, & mercabimur, & lucrum faciemus; qui ignoratis, quid erit in craſtino. Quæ eſt enim vita veſtra? vapor eſt ad modicum parens, & deinceps exterminabitur. Iac. 4. 13.* Quo citiùs ſpes omnes mortalium franguntur. Vt neque confidendum ſit *in principibus, in filijs hominum, Pſal. 145. 3.* & ſæpe, qui his nititur, baculo arundineo nitatur. *4. Reg. 18. 21.*

V. Audi apud improbum ſcriptorem, probè loquentem. *Poſtero die, cum poneremus conſilium, cui nos regioni crederemus, repentè video corpus humanum circumactum leui vertice, ad littus deferri. Subſtiti ergo triſtis, cœpique viuentibus oculis maris fidem inſpicere; &, Hunc fortaſſe, proclamo, in aliqua parte terrarum ſecura expectat vxor: forſitan ignarus tempeſtatis filius: aut patrem vtiq; reliquit aliquem, cui proficiſcens oſculum dedit. Hæc ſunt conſilia mortalium. hæc vota, magnarum cogitationũ. En homo quemadmodũ natat. Adhuc, tanquam ignotũ deflebam, cum inuiolatũ os fluctus conuertit in terram, agnouiq; terribilem paulo ante, & implacabilem Licam pedibus meis penè ſubiectum. Non tenui igitur diutiùs lachrymas, immo percuſſi ſemel iterúmque manu pectus: &, Vbi nunc*

eſt,

eſt, inquam, iracundia? vbi impotentia tua? nempe piſcibus belluiſq́ expoſitus es, & qui paulo ante iactabas vires imperij tui, de tam magna naue, ne tabulam quidem naufragus habes. Ite nunc mortales, & magnis cogitationibus pectora implete. Ite cauti, & opes fraudibus captas per mille annos diſponite. Nempe hic proxima luce patrimonij ſui rationes inſpexit: nempe diem etiam, quo venturus eſſet in patriam, animo ſuo finxit. Dij deæq́, quàm longè à deſtinatione ſua iacet! Sed non ſola mortalibus maria hanc fidem præſtant. Illum bellantem arma decipiunt: illum diis vota reddentem penatum ſuorũ ruina ſepelit: ille vehiculo lapſus properantem ſpiritum excuſſit. Cibus auidum ſtrangulauit, abſtinentem frugalitas. Si bene calculum ponas, vbique naufragium eſt. At enim fluctibus obruto non contigit ſepultura? Tanquam interſit periturum corpus quæ ratio conſumat, ignis, an fluctus, an mora. Quidquid feceris, omnia hæc eodem ventura ſunt.

Hæc in ſpes humanas Petronianum Satyricon, quæ meritò doceant, NON SIC OVANDVM. Spem certam qui optat, diuinam arripiat, illa neminem fallit; ſed illud etiam atque etiam ſecum perpendat, aliud eſſe ſpem, aliud præſumptionẽ. Hæc ſine alis volare, ſine ſemente metere cogitat; illa ſcit, Deos ſudoribus omnia vendere. Quare in ore ſemper habet illud: VI.

Nolo, quod cupio, ſtatim tenere,
Nec victoria mi placet parata.

Ova ſerpentum fota, beneficia ſunt ingratis, & impijs collata, & charitas maleficijs compenſata.

EMBLEMA LXVIII.

SÆPE NOCET PRODESSE MALIS.

1. NAtura, quæ ſæpe homini in beſtijs monſtrat virtutem, ciconias erudiuit, vt parentes ſenio confectos, & iam ſeminudos, defluentibus plumis penniſque, ſuccollando portent, ac ſuarum beneficio alarum ſuſtentent, teſte Plinio *l. 10. c. 23.* Ex qua re Græcis prouerbium natum eſt: *Antipelargiam ſerua.* Eadem natura vitiorum quoq; fœdam imaginem in multis feris exhibuit, vt tædium faceret aſpicienti. Quid enim vel nomine viperæ deto-

deteſtabilius? Illa multos parit fœtus, vſque ad viginti; ſed ſenſim eos enititur, ſcilicet *ſingulis diebus ſingulos. Itaque ceteri tarditatis impatientes perrumpunt latera, occiſa parente,* ait Plinius *lib. 10. c. 62.* Quare *S. Gregorio lib. 15. Moral. c. 9.* teſte, *vipera, quòd vi pariat, nominatur.* Nam etſi non ita certum ſit, viperam ex *ouis* illis fœtus, in vtero, excludere, quod affirmat Plinius, & Ælian. *l. 1. de animal. c. 24.* negat Ariſtoteles *lib. 5. hiſt. animal. c. 5.* & licet Aldrouandus neget, viperam à fœtu enecari; eſt tamen is communis ſenſus & ſermo, cui ſeſe ſacra ſolet ſcriptura conformare. In qua apud Iſa. *59. 5. ouis aſpidum* incubans, eáque viuificans ac *rumpens*, à fœtu erumpente dicitur lethaliter morderi; dum *quod confotum eſt, erumpit in regulum.*

Itaque & gallina, quæ *oua* vel aſpidis, vel viperæ calefacit, mortem ſuam excludit; & homo, qui ſerpentem in ſinu fouet, nunquam ſecurus dormiet. Malus hoſpes malam poſt ſe relinquit mercedem. Et quidem ſæpe neceſſe eſt benefacere malis, à quibus ſi malæ gratiæ referuntur, merces tamen, apud Deum, non perduntur. Non rarò tamen magnus delectus habendus eſt. Nam SÆPE NOCET PRODESSE MALIS. *quibus cum beneficeris, peiores fiunt:* quippe tuis te beneficijs oppugnant: vt dici tibi queat illud: *Octipedem excitas; Tuo laqueo captus es:* II.

Tuo gladio iugularis. Quod Trebellius Pollio narrat, Mario contigisse, vni è triginta tyrannis. Interemptus est enim à milite, qui eum adoriens, dixit: *Hic est gladius, quem ipse fecisti.* Quippe Marius, ante imperium faber ferrarius fuerat, eiusdemq; militis opera in officina fabrili vsus. Meritò proinde vsurpare poterat, illud Ouidianum:

Heu patior telis vulnera facta meis!

III. Quoties parentes à filijs, magistri à proprijs discipulis, ijs ipsis opibus, quas dederunt; vel scientijs, quas docuerunt, impugnantur? vt, sicut *sentiebat Hannibal suis se artibus peti*, apud Liuium *l. 2. de secundo bello Punico*, ita isti sentiant, suis se vel diuitijs, vel instructione peti. Acerba sunt vulnera ab ijs inflicta, à quibus tu vulnera ipse auertisti. *Si inimicus meus maledixisset mihi*, ait *Psal. 54. 13. sustinuissem vtique. Et si is, qui oderat me, super me magna locutus fuisset; abscondissem me forsitan ab eo. Tu verò homo vnanimis, dux meus, & notus meus: qui simul mecum dulces capiebas cibos: in domo Dei ambulauimus cum consensu.* Sunt ergo vulnera ab inimico inflicta, vulnera gladio facta, & ideò tolerabiliora, quia expectata. At si is, cui benefeceris, ferrum suum vulnusque ingrati animi crimine, velut vipereo felle, linit, lethale censetur, quidquid sentitur. Danda ergo opera est sedulò, ne homines im-

pro-

probi promoueantur, qui euersuri sunt promotorem suum.

Doctè Gabriel Faernus Cremonensis in Gallinæ & Hirundinis fabula (quam soluta oratione etiam refert Vlysses Aldrou. *tom. 2. ornith. l. 24.*) ait, IV.

Gallina cum serpentis oua nacta esset,
Ea diligenter fouit, atque ab ijs fœtus
Exclusit. Id præteruolans eà fortè
Hirundo conspicata, cur, ait, demens
Hos alere tendis, qui vbi adoleuerint, abs te,
Tuóque capite iniuriam auspicabuntur?

Rectè hi tales serpentibus comparantur. Fecit id & Tiberius, qui, apud Suetonium *in Caligula c. 11.* de Caligula aiebat, *exitio suo Caium viuere*, &, *se natricem populo Romano, Phaëtontem orbi terrarum educare.* Nec vllum nomen tam est infaustum, quo ingratus non sit dignus. Nam iuxta Publij Mimi dictum: *Dixeris maledicta cuncta, si ingratum dixeris.* Ergo bestiæ sunt, immo & bestijs peiores, qui bona accipiunt, & mala reddunt. Nam, teste Seneca *l. 1. de benefic. c. 3. officia etiam feræ sentiunt. Nec vllum tam immansuetum animal est, quod non cura mitiget, & in amorem sui vertat. Leonum ora à magistris impunè tractantur.*

Quod constat exemplo Gerasimi, apud Sophronium *in Prat. spir. c. 107.* cui ob euulsam V.

ſibi è pede ſpinam leo vſque ad mortem ſeruiuit, & cuius mortem rugitu ingenti, ſepulchrũ propria morte honeſtauit; defuncti enim tumulo incubuit, donec & ipſe defungeretur. Simile ferè eſt de leone Androdi, ſiue Androcli, apud Gellium *l. 5.* & apud Matthæum Paridem *in hiſt. Anglicana pag. 241.* In qua hiſtoria vltima, non ſolùm leo è ſcrobe, ſed etiam immanis ſerpens liberatus gratum ſe oſtendit liberatori, gemma precioſiſſima allata, cum interim Vitalis ex eadẽ fouea extractus, ingratus exiſteret, Quare non iam alijs beſtijs, ſed ipſis quoque ſerpentibus ſæpè ſatius eſt prodeſſe, quàm hominibus improbis: qui plerumque malam gratiam, pro bona, reponunt: quia nec ipſi boni. Si boni eſſent, gallinam imitarentur, quæ, vt eſt apud Putean. *or. 20. refundit gratiam, quia alitur: & quod nullum agit brutum, ſe, & ſpem quoque ſtirpis impendit. Paucula quotidie grana ſiue hordei, ſiue auenæ accipit, aut panis miculas, & magnam reddit partem ſui; id, inquam, quod ſatis nunquam laudem: reddit cibum, & ſimul delicium, ferculum & pharmacum, deductum velut cælo cerebrum Iouis.* Præſtat ergo alere gallinam, quàm hydram, & auis, quàm ſerpentis *oua* fouere.

Oua venenati quicunque excluſerit anguis,
Quid ſperare poteſt? virus, & exitium.

Odium

Odium charitati aduersum, in fractis aquilæ ouis, repræsentat scarabæus.

EMBLEMA LXIX.

QVANTVLVS HEV QVANTO SÆPE NOCERE POTEST?

L*Epus*, vt fabulatur Æsopus *fab.* 2. & est *in* 1. *vita eius* (cuius fabulæ etiam Aristophanes meminit) *quē Aquila insequebatur, ad Scarabæi lamulam confugit, & illius auxilium implorauit. Sacrabæus petit ab Aquila, vt parcat supplici, perq́; summum Iouem obtestatur, ne despiciat paruitatem suam; at illa profligato Scarabæo raptum leporem deuorat. Quam auolantem assectatur Scarabæus, vt cognosceret, quo illa loco nidificaret, ac mox occasionem nactus, de nido aquilæ omnia oua, quæ*

in-

inerant, deuoluit per petrarum præcipitia. Aquila, re comperta, authori doloris ſui valde irata, nidum extruxit in multò magis arduis rupibus, & in illo parit oua, ſed ſimili euentu. Tum inops conſilij ad Iouem aduolat, cuius propria auis eſſe perhibetur, & teſteam fœturam, in gremio illius deponit, orans atque obſecrans, vt tutam præſtaret. At Scarabæus globulum ſterquilinij eodem deijcit. Quem excuſſurus Iupiter, laxata veſte, oua aquilæ effundit, quæ inflicta pauimento æreo facilè comminuuntur. Cum autem de Scarabæo intellexiſſet, quòd ab Aquila factam iniuriam ſibi hac voluiſſet ratione vindicare, quòd ſtatueret, non ſolùm Scarabæum, ſed etiam ſuum Numen ab Aquila læſum, atque violatum eſſe, reuerſam illam grauiter obiurgauit, & indicauit ei auctorem malorum, quæ paſſa eſſet. Cum tamen genus Aquilarum funditus interire nollet, Scarabæum ad gratiam cum Aquila reconciliandam adducere tentat; quo vehemẽter refragante, Aquilæ tum partum tranſtulit ex eo tempore in aliud, quo Scarabæi non apparerent.

II. Scilicet non eſt panthera tantùm hyænæ inimica, & nemo tam vilis eſt, qui contemnatur impunè, ac vel pauper opportunitatem exſpectat, quæritque vindictam, atque potentioris injuriâ laceſſitus, illud prouerbium vſurpat: *Aquilæ Scarabæus ero obſtetrix.* Itaque ſapienter in *Mimis* Publius ait:

Ini-

Inimicum quamuis humilem, docti est metuere. III.
Sæpe audaciores ſunt, quibus nihil eſt, quod perdant vindicando. Braſidæ, cum eum ficus legentem ſorex momordiſſet, illud celebratur: *O bone Iuppiter, nullum eſt tam minutum animal, quod ſui defendendi, aut periculum vitandi, cum ſit opus, occaſiones non perquirat.* Id adeò cauſſæ eſt, quamobrem licet ſceptro potens *Alexander, Ptolomæi* tamen, vt ſcribit Ælian. *l. 14. var. c. 48. dexteritatem habebat ſuſpectam, Arrii verò turbulentiam, & Pythonis nouarum rerum ſtudium timebat.* Igitur

Non quia ſunt Aquilæ, Scarabæi crimine tantùm,
Excutit è ſacro Iuppiter oua ſinu.

Tantùm poteſt, profundus ſulcus, & alta mente repoſtum vulnus, odijque machinatio, vt neque in ipſo Iouis gremio ſecuritatem relinquat. Odium è ſinu quodammodo parentis excuſſit Ioſephum *Gen. 37. 8.* quem fratres diligere potiùs debuiſſent. Odium diaboli excuſſit Adamum è Paradiſo, &, ni reſipuiſſet, è cælo. Odium excuſſiſſet propemodum omnes Iudæos è regnis Aſſueri; certè, in auctorem refuſum. Ammanem excuſſit è menſa regis, & dignitate ſumma, vſque in ſummam crucem. *Eſther 14. 13.* Odium fecit, vt Abel à Cain occideretur *1. Io. 3. 11. Hæc eſt annunciatio, quam audiſtis ab initio, vt diligatis alterutrum; non ſicut Cain, qui*

ex

ex maligno, & occidit fratrem suũ. Et propter quid occidit eum? Quoniam opera eius maligna erant, fratris autem eius iusta. Ita plerunque insidiantur Aquilis Scarabæi, & iustis iniqui; sicut murænæ conger: non rarò etiam magnis viris putidi, ac infimæ sortis humunculi; denique Scarabæis pares, quia nigri, quia stridore, & fætore molesti, ob os, & oculos, & aures circumuolitant honestorum.

IV. Nec mediocriter tales sunt scelerati. Quisquis proximum suum odit, & grauissimo se scelere obstringit, & Cainum imitatur. Verè enim S. Ephræm *In interrogat. Quemadmodum*, ait, *omnium virtutum excellentissima est charitas, ita vniuersorum vitiorum grauissimum est, odisse proximum. Nam qui fratrem suum odit, homicida est, sicut ait Apostolus. Qui odit fratrem, Deum ipsum odio habet. Qui odit fratrem suum in tenebris est, & in tenebris ambulat, & nescit, quò vadat; quoniam tenebræ obscurârunt oculos eius.* Vides quô odium hominem ducat, vsque ad homicidia, vsque ad odium Dei, vt quasi cum Scarabæo ascendat ad ipsum gremium Iouis (in quo is fouetur, quem odium petit) contaminandum.

V. S. Ambrosium *precatione. 2. ad Missam* audi: *De inuidia odium, susurratio, detractio, exultatio in aduersis proximi, afflictio autem in prosperis eius propagatur. O mala progenies, quæ si animo intromissa*

domi-

dominari cœperit, omnem ſanctitatis ſobolem extinguit. Qui itaque inuidet, vel odit, non alium priùs quàm ſe ipſum occidit. Qui exultat in aduerſis proximi, & affligitur in proſperis eius, alieno proximũ, ſe ſuo petit gladio. Hoc ſecundum ſuperbiæ virgultũ, tunc primum fuit exortum, cum ille de quo ſcriptum eſt (Sap. 2. 24. Inuidia diaboli mors intrauit in orbem terrarum, Cain perſuaſit, vt liuoris odio fraternum funderet ſanguinem.

Itaque odium non ſolùm proximo nocet, ſed Deum in proximo petit, ſed ipſum quoque occidit oſorem. Non occidat? cum charitatem illi, quæ vita eſt ſpiritualis, & omnes actiones vitales auferat? & ipſum diabolum mortis auctorem inferat? S. Baſil. *Serm. de inſtit. monachor: Vbi deliquium patitur charitas, eò prorſus, eius loco odium ſuccedit. Quod ſi vt Ioannes (1. ep. 4. 9.) ait, Deus charitas eſt, ſine dubio neceſſe eſt diabolum odium eſſe, vt igitur, qui charitatem habet, is Deum habet, ſic qui odium habet, diabolum in ſe nutrit.* VI.

Quæ igitur opera à tali ſperes? nullis poteſt vti ſacramentis, immo neq; orationem quidem Dominicam poteſt ſine mendacio recitare, nec munus ante altare offerre, *Matth. 5. 23.* nec veniam à Deo offenſo ſperare, quam ipſe negat inimico *Matth. 6. 15.* nec juſtitiæ perfectionem habere, quam Deus in fratris dilectione poſuit, VII.

teſte

teste S. Aug. *l. 8. de Trin. c. 8.* Qui *lib. 50. homil. hom. 42.* ait: *Quid est ira? libido vindictæ. Quid odium? ira inueterata si facta, iam odium dicitur. Quod videtur confiteri ille, qui cum dixisset turbatus est, præ ira oculus meus, addidit, inueteraui in omnibus inimicis meis. Quod erat ira, cum erat noua, odium factum est, quia in vetustatem conuersum. Ira festuca est, odium trabs est. Aliquando reprehendimus irascentem, & odium tenemus in corde, & dicit nobis Christus. Festucam in oculo fratris tui vides, & trabem in oculo tuo non vides? Vnde creuit festuca, vt trabem faceret? quia non statim euulsa est.* Aliter fecit fratribus suis Ioseph, persecutoribus Dauid, lapidatoribus Stephanus, qui læsi lædentibus benefecerunt, quia non scarabæi, sed aquilæ fuerunt, Deum scilicet ipsum in proximo etiam lædente intuentes. Quod quia tam multi non faciunt, diuinorum obliti, origine viles, desperatorum consiliorum authores; idcirco

Ah quoties Aquilam scarabæus perdere tentat?
Non faceret, si non perditus ipse foret.

Im-

Imprudentia, per anſeres ovis parien-dis ſe rumpentes, adumbrata.

EMBLEMA LXX.

NIL EGO SOLLICITOR: SI VIVERE DESIIT ANTE, QVAM PARERE, O FILI, NON OLOR, ANSER ERAT.

ANſeribus *oua ſiquis ſurripiat, pariunt, donec rumpantur. Aliena non excludunt.* ait Plin. *l. 10. c. 59.* Et ibidem: *Pullus eorum vrtica contactu mortifera, nec minus auiditas, nunc ſatietate nimia; nunc ſuamet vi: quando apprehenſa radice, morſu ſæpe conantes auellere, antè colla ſua abrumpunt,*. Nempe nimius in omni re conatus, noxius eſt; qui quidem in pijs rebus rarò eſt, in I.

rebus autem ad carnem, aut ſeculum pertinentibus, ferè ſemper eſt. Quid non fit ſtripis ac poſteritatis cauſſa? ad quæ remedia non curritur? Nec anſeres tantùm, multæ etiam mulieres *pariunt, donec rumpantur*: pariunt enim iniquitatem, & inuidia rumpuntur. Quidquid vident vel in moribus alienis magnificum, vel in veſtibus tumidum, vel in delicijs cibi ſumtuoſum, id cõtinuò exiſtimant pullis ſuis deberi. Quare per fas & nefas, equis & quadrigis id accerſunt. Ita nihil laboris piget, dummodo ſua *oua* foueant. *Aliena non excludunt*. Quid dico? ne alunt quidem, aut fruſtillo panis pauperes juuant, quę cum inopem ante fores audiunt, pro ſtipe rogantem, perinde gaudent, ac ſi tigris tympanum audiret: quin ſæpe, vt abundent, etiam illicitis quęſtibus, & vendita pudicitia opuleſcunt, de hæreditate iniqua ſollicitæ antè, quàm ſciant ſe hæredem habituras.

11. Hæc eſt prudentia carnis, vrticæ, & omnibus vrentibus carnémque mortificantibus inimica. Sed eodem recurrens, vnde fugit. Nam carnem necat, dum ſaginat, auiditate veneno inhians, & letho ſatietate. Quis ergo jure prudentiam hanc non appellet imprudentiam? Cum alioquin etiam vniuersè quiſquis peccat, contra judicium prudentiæ peccet, vt docet S. Thomas 2, 2. *q*. 53. ſicut & quodlibet laudabi-

le

le opus, non, nisi prudenti judicio, peragitur. Sanè prudentis monitum est: *Ne quid nimis.* Et teste Horatio *l. 1. Sat. 1.*

Est modus in rebus, sunt certi deniq; fines, III.
Quos vltra citraq; nequit consistere rectum.

Nempe quoties etiam in bono opere vel excedis, vel deficis, à recto deficis; cum in ipso quoque recto nimium non sit rectum. Deficis autem 1. si *præcipitas*, cum prima prudentiæ regula sit, vt antè, quàm opus aggrediaris, vel judicium feras, deliberes de *mediis*, *modo*, *ordine exequendi*, *cauendisq; impedimentis.* Si ergo, præfixo fine, statim, ad opus, te accingis, in leges prudentiæ, & contra *consilium* peccas, Coræbo stultior. 2. Si, prætermissa diligenti inspectione, judicas, *inconsideratione* contra *iudicium* peccas, Mammachuta, & Sanna amentior. Est enim altera prudentiæ regula, vt rem de qua judicandum est, eiúsque circumstantias diligenter expendas.

Quod non fecit ille, de quo Antonius Laubegeois *in Epitome Hellados. pag. 65.* ita scribit: IV.
Nautam quendam subiit desiderium agriculturæ. Linteum itaque neglectum expandit accommodatum aratro, & vomeri, & adiutorem Deum sollicitè præstolabatur. Non promouente verò quidquam vomere, indignabatur. Accedens quispiam: O amice, bobus opus est. Quomodo igitur, ait, paulo antè ma-

 nè,

nè, afflante Subſolano in nauigiolum meum non validò, onus graue vehens bellè vehebar ? Sanè. Verùm, ô Portitor, hîc alia quapiam re, præterquam vento, inſuper opus eſt.

V. 3. Quia prudentiæ officium eſt, vt rebus deliberatis, & rectè judicatis, conſtanter inhæreas, neque te ſinas, velut *arundinem, vento agitari*, & ob leues ratiunculas à propoſito dimoueri; ideò *inconſtantiâ à iudicii firmitate* deficis, ſi vel nulla, vel certè juſta cauſſa ſententiam mutas, & Vertumnum agis. 4. Exigit prudentia, vt rem deliberatam opportuno tempore agas; quod per *negligentiam* cum non fit, in prudentiæ leges, contra *rationis vigilantiam*, delinquitur. Non eſt autem hîc ſermo de negligentia, quæ eſt omiſſio diligentiæ requiſitæ, in externo opere (ſic enim non repugnat directè prudentiæ, ſed illi virtuti, in cuius materia verſatur) ſed quæ eſt omiſſio diligentiæ requiſitæ in intellectu excitante ac dirigente voluntatem, viréſque externas ad executionem.

VI. Facilè hæc foret omnia oſtendere, in anſeris emblemate: ſed eo magis indicantur exceſſus prudentiæ, qua etſi anſer omni careat, non caret tamen exceſſu, ſeu potius quadam ſpecie, ac imagine excedentis prudentiæ. Cuius exceſſus apud S. Thomam ſex ſunt modi; hîc ſufficiat commemorare: *prudentiam* ſcilicet carnis; qua

quis

quis viuit & ſapit ſecundùm carnem, ſequitúrq; naturæ corruptæ motus, atque excogitat idonea media, ad opera carnis complenda, quæ ſunt *fornicatio, immunditia, impudicitia &c.* quæ Apoſtolus recenſet *Gal. 5.* Vt enim quæuis virtus ſuam habet prudentiam, qua, tanquam regula, in ſuis functionibus dirigatur, vt opus ſuum honeſtum faciat; ita quoduis vitium ſua quadam falſa prudentia dirigitur ad obtinendum honorem, opes, aut bonum delectabile, quod eſt eius finis.

Porrò non opus eſt, vt huius falſæ prudentiæ iudicio inſit error, atque ea falſitas, quaſi media, quæ eligit, non ſint idonea ad finem, vel vt iudicet, illa abſolutè eſſe bona; ſed ſufficit, quòd iudicium tale ſit cauſſa prauæ electionis; aut quòd non ſit conſentaneum appetitui recto: idcirco enim tale iudicium practicè falſum appellatur, eſto ſpeculatiuè verum ſit. Quanquam ſæpe etiam ſpeculatiuè erret: *qualis enim quisque eſt, ita iudicat*, teſte Philoſopho. Hinc frequenter noxia appetuntur. Atque vt anſerem videas, donec rumpatur parientem, ſicut prudentia *ſpiritus vita & pax eſt*, ita *ſapere ſecundùm carnem mors eſt. Rom. 8.* Neque animæ tantùm mors eſt, ſed non rarò corporis quoque: alij enim nimia auiditate, alij nimia pereunt ſatietate. Denique audi, quò imprudens hæc car- VII.

nis prudentia ducat, *propter crapulam multi obierunt*, ait *Eccli. 37. 34.* Itaque hi tales ſaginantur, ſed, præ nimia mentis cæcitate, neſciunt ſe, more gladiatorum, ad mortem ſaginari. Ad quem modum etiam obcæcatæ acu gallinæ, capique, ceteræq; volucres mirificè pingueſcunt, tanto citiùs ad culinam, & cacabum, & ignem venturæ, quantò celeriùs pingueſcunt. Sed non abſterrent voluptati mancipatos ſupplicia; magis extimulant, vt quoad poſſunt, voluptuentur. Hinc ſibi illud Horatij Epicureum *l. 4. carm. od. 12.* aſſiduè canunt mutuò, vt inuitent ad curas eluendas, poculis tingendos amicos.

Verùm pone moras, & ſtudium lucri,
Nigrorúmque memor, dum licet, ignium,
Miſce ſtultitiam conſiliis breuem:
Dulce eſt deſipere in loco.

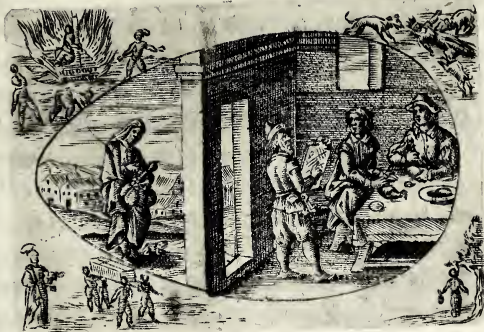

Stul-

Stulta sæculi seipsum decipientis astutia, immo ignorantia in ovo pullifero reprehensa.

EMBLEMA LXXI.

NIL OPVS EST FRAVDEM TEGERE, TEGE SIMPLICITATEM.

DVo adolescentes in diuersorium sumendi cibi gratia se receperunt, ait Othmarus Liscinius *In Sali. cap. 128. Ex his, qui erat iunior, ouum in mensam allatum aperiens, pullum propemodum iam fœtura absolutũ reperit. Quem cum Sodali ostendisset, submonuit ille, clanculum absorberet, ne hospiti, si resciret, decuplum soluere cogeretur. Paruit iuuenis; & cum ratio sumtuum exposceretur senior alteri susurrauit in aurem: Ne graue-* I.

ris hoſpiti pro me, quod debeo numerare, alioqui prodam te de deuorato pullo, & exſolues decuplum.

II. In contrarium penè alius *ouum* pullo fœtum exiſtimans culinæ artibus deceptus, parum abfuit, vt abijceret. Arbitri, *in Satyrico*, verba ſunt. *Repoſitorium allatum eſt cum corbe, in qua gallina erat lignea patentibus in orbem alis, quales eſſe ſolent, quæ incumbunt oua. Acceßêre continuò duo ſerui, &, ſymphonia ſtrepente, ſcrutari paleam cœperunt, erutáq; ſubinde pauonina oua diuisêre conuiuis. Conuertit ad hanc cœnam vultum Trimalcio: &, Amici, ait, pauonis oua gallinæ iuſſi ſupponi. Et mehercule, timeo, ne iam concepta ſint, tentemus tamen, ſi adhuc ſorbilia ſunt? Accipimus nos cochlearia, non minùs ſex libras pendentia, ouáque ex farina pingui figurata pertundimus. Ego quidem penè proieci partem meam: nam videbatur mihi in pullum cöiſſe. Deinde, vt audiui veterem conuiuam, Hic neſcio quid boni debet eſſe, perſecutus putamen manu, pinguiſſimam ficedulam inueni piperato vitellio piperatam.* O albam hominum mentem albis dentibus ridendam?

III. Contrarijs erroribus dicunt *malum bonum, & bonum malum. Iſa. 5. 20.* Nam prorſus bono numero ſunt, qui ſua ſimplicitate ſe percutiunt, non pauci huic vtrique perſimiles; nam ea ipſa in re, qua aquilæ eſſe volunt, talpa fiunt cæciores. Dum enim naſum rhinocerotis ſe habere

pu-

putant, longiorem habent; nempe tricubitalem. Plerumque versipelles tandem sua se sica vulnerant, proprióque hamo induunt, dum alijs malum meditantur. Adolescentes isti auarè gulosi, non cauponem, sed in gratiam ventris ventrem, & suum etiam genium deceperunt. Deus enim est, *qui dissipat, cogitationes malignorum, ne possint implere manus eorum, quod cœperant. Qui apprehendit sapientes, in astutia eorum, & consiliũ prauorum dißipat. Per diem incurrent tenebras & quasi in nocte, sic palpabunt in meridie. Iob. 5. 12.*

Est hic alter, post prudentiam carnis, veræ prudentiæ excessus, vt desipiant, qui volunt esse nimis prudentes, & in meridie cæcutiant, dum sutelas & astuta verba componunt, per propriũ iugulum reditura. Tametsi enim Astutia generatim, est ratio aliquid agendi modo occulto, quo sensu Aristoteli *1. Magn. Mor. c. vlt.* omnis prudens est astutus, licet non vicissim omnis astutus sit prudens: tamen peculiari modo astutia sumi solet, pro notitia prauorum mediorum ad fallendum idoneorum, cum affectu ea exequendi coniuncta. Hæc astutia, teste S. Augustino *l. 4. contra Iulianum c. 3. prudentiæ similis*, ab Apostolo prohibetur. *2. Cor. 4.* Haud raro tamen in caput auctoris recidit, vt *incidat in foueam*; qui eam *fecit Psal. 7. 16.* Ita quæ astutia putatur, paracope est. Luculentum exemplum IV.

traditur, in conſilio, quod dedit Achitophel. *4. Reg. 17. 23.*

V. Aſtutiæ ſociatur dolus, tanquam executio illius, ſeu verbo, ſeu opere facta. Nullus enim committitur dolus, niſi erga proximum, ac præſertim in rebus ad iuſtitiam ſpectantibus. Hinc non multùm à dolo differt fraus, quæ eſt executio aſtutiæ per facta, vt cum eſt, vel putatur hoſpitij, aut cibi precium minus iuſto, & tamen loco iuſti precij perſoluitur. Eſt enim fraus externus iniuſtitiæ actus. Et quia *fraus, & dolus nemini debet patrocinari*, etiam in foro externo, vt habetur, *cap. Ex tenore. de Reſcriptis.* multò minùs ſolet patrocinari in foro interno; ſiue *fraus* fiat *contra legem* (ſeu contra id, quod lege præcipitur, vel vetatur) abſque colore & artificio, quo violatio illa tegatur: ſiue fiat *ipſi legi, fraus*, qua ita, eóque artificio contra mentem legis agitur, vt is, qui agit, nihil legi aduerſum committere videatur: ſéque pallio quodam iuſtitiæ tegat: vt cum coniunx volens donationem facere coniugi (quod lege prohibetur) ſubſtituit aliam perſonam, cui donat, cum onere transferendi in coniugem; aut cum beneficiarius ſpecie gratitudinis ſoluit mille Philippæos ei à quo beneficium accepit.

VI. Noluit talem gratitudinem Propheta Eliſæus, at eius famulus Giezi, quia non modo non re-

pu-

pudiauit,sed etiam auarè clanculóque popoſcit, vnà cum veſtibus Naaman,etiam leprā Naaman accepit. *4. Reg. 5. 27.* Quid profuit aſtutia & fraudulentè ſepultum ſpolium Achan,niſi vt & ipſe lapidibus obrutus ſepeliretur? *Ioſ.7.* Quanta erat machinatio Iezabelis,vt vinea potiretur aliena? Obtinuit ſanè vineam, ſed & illam canes, qui eam in plateas proiectam deuorauerunt, Cerebro interea animam illius lacerante. *3. Reg. 9.* Aſtutè & perfida fraudulentia Iudas peculium ſubduxit; quin & totius Mundi theſaurum 30. argenteis vendidit ſceleratus plagiarius. Quo lucrò? tandem & ipſe de arbore pendulus, velut turgidum marſupium crepuit,& viſcera,velut numiſmata, prodigè effudit,vt compenſaret,quod auarè collegerat. Callidè de precio agri decerpſerant duo coniuges miſerandi Ananias & Saphira. *Act.5.* Sed quanti ea fraus ſtetit? morte repentina extincti ſimul & mendacium, & furtum luerunt.

Hoc ſi perpenderent, quicunque iniquis inuentionibus volunt diuites fieri, ſæpe manus abſtinerent. Neq; enim tantùm lucra vera iniquis lucris iugulantur; ſed longè grauiora incommoda à Deo emuntur. Vt proinde reuera poſſit *ſtulta* vocari *Mundi ſapientia*; quæ deſultoriè exorbitat; & à tibia,quod dicitur,exerrat. Falces petit, nec ligones accipit. Iamque non VII.

pul-

pullum, ſed embryonem pro *ouo* deuorat. Cumque amentiſſimè egit, exiſtimat ſe maximè ſapuiſſe; vt bis deliret, & agendo ſcilicet, & iudicando. Vt ergo *virtus eſt vitium fugere*, ita verè *ſapientia prima, Stultitiâ caruiſſe.* Horat. *l. 1. epiſt. 1.* quæ cum nulli proſit, ſibi nocet maximè.

Nemo tam ſimplex, neque tam maligno
Sidere eſt natus, rigidóque cælo;
Quàm ſuo qui ſe miſerandus ipſum
Decipit aſtu.

Ovum

Ovum avi, diſcipulum præceptori parem eſſe, & ab eo callidam iniquitatem trahere.

EMBLEMA LXXII.

MALVS CORVVS, MALVM OVVM.

A. Gellius *Noct. Attic. lib. 5. c. 10.* vbi agit de argumentis reciprocis, quæ referri contra conuertique in eum poſſunt, à quo dicta ſunt, addit illud, *quo Protagoram Sophiſtarum acerrimum vſum eſſe ferunt aduerſus Euathlum diſcipulum ſuum. Lis namque, inter eos, & controuerſia ſuper pacta mercede hæc fuit. Euathlus adoleſcens diues, eloquentiæ diſcenda, cauſarumq́ orandi cupidus fuit. Is in diſciplinam Protagoræ ſe dedit; daturumq́ promiſit grandem pecuniam,* 1.

niam, quantam Protagoras petiuerat: dimidiumq́; eius dedit iam tunc statim, priusquàm disceret. Pepigitq́;, vt reliquum dimidium daret, quo primo die caussam, apud Iudices, orasset, & vicisset. Postea cum diutulè auditor, assectatorq́; Protagoræ fuisset, & in studio quidem facundiæ abunde promouisset: causas tamen non reciperet: tempusq́; iam longum transcurreret, & facere id videretur, ne reliquum mercedis daret: capit consilium Protagoras, vt tum existimabat astutum. Petere instituit ex pacto mercedem. Litem cum Euathlo contestatur, & cum ad iudices conyciendæ, consistendæq́; causæ gratia venisset: tum Protagoras sic exorsus est.

11\. *Disce, inquit, stultissime adolescens, vtroque id modo fore vti reddas, quod peto, siue contra te pronunciatum erit: siue pro te. Nam si contra te lis data erit: merces mihi ex sententia debebitur: quia ego vicero. Sin verò secundùm te iudicatum erit: merces mihi ex pacto debebitur; quia tu viceris. Ad ea respondit Euathlus. Potui, inquit, huic tuæ tam ancipiti captioni isse obuiam: si verba non ipse facerem: sed alio patrono vterer; sed magis mihi in ista victoria proludium est, cum te non in causa tantùm, sed in argumento quoque isto vinco. Disce igitur tu quoq;, Magister sapientissime, vtroque modo fieri, vti non reddam, quod petis, siue contra me pronunciatum fuerit, siue pro me. Nam si iudices pro causa mea senserint, nihil tibi ex sententia debebitur: quia ego vice-*

vicero; ſin contra me pronunciauerint, nihil tibi ex pacto debebo, quia ego non vicero. Tum iudices dubioſum hoc, inexſpectabileq́, quod vtrinque dicebatur, rati, ne ſententia ſua vtramuis in partem dicta eſſet, ipſa ſeſe reſcinderet: rem iniudicatam reliquerunt, cauſamq́ in diem longiſſimum diſtulerunt. Sic ab adoleſcente diſcipulo Magiſter diſciplinæ eloquentiæ inclytus, ſuo ſibi argumento confutatus eſt, & captionis verſutæ excogitatæ fruſtratus fuit. Idem narrat L. Apul. *in Florid.*

Quid verò judices? an non optimo jure hoc ſaltem ſententiæ vice pronunciare debuerunt, ait adagiorum Collector *Chil. 1. cent. 9.* κακῦ κόρακος κακὸν ὠόν; MALI CORVI MALVM OVVM? Quod alij referunt ad naturam animantis, quæ nec ipſa eſt idonea cibis humanis, nec *ouum* parit ad quidquam vtile. Et ſunt, qui dicant fieri, vt coruorum pulli parentes ipſos deuorent, ſi fortè non paſcant illos ad ſatietatem, Quod multi imitantur parricidæ; multi magiſtris faciunt ingrati diſcipuli Simile quid S. Caſſiano contigit, quem proprij diſcipuli graphijs confoderunt; ſed bono Magiſtro id à malis diſcipulis cõtigit; ſicut cum quondam, apud Volſcos, malo Magiſtro diſcipuli innocentes in tergum incurſarunt. Multò id crebriùs mali diſcipuli malis Magiſtris faciunt, vt malam mercedem, pro mala doctrina, reponant. Hinc adagij III.

origo

origo ex eo eſt, quod *in Prolegomenis in Hermogenis rhetoricen* legitur, Coracem quendam primum Syracuſis, poſt mortem Heronis, inſtituiſſe artem rhetoricen mercede profiteri. Cum hoc adoleſcens quidam in vtrumque dexter, & in morem Chimæræ, aut cothurni, Proteiúe verſatilis, nomine Tiſias, hac lege, pactus eſt, vt tum demum mercedem perſolueret, vbi jam artem perdidiciſſet. Dein vbi, jam arte cognita, præmium reddere cunctaretur, Corax in jus diſcipulũ vocat. Ibi juuenis ſicut antiquorũ fiſtula eadem grauem & acutũ ſonũ reddere apta, jurat per anſerem, ſe Magiſtro nihil debere. Quare huiuſmodi dilemma proponit. Percontanti, quis eſſet artis finis, vbi Corax reſpondiſſet: *Perſuadere dicendo*: Age, inquit, ſi perſuadeo Iudicibus, me nihil debere, non reddam, quia vici cauſſam; ſin minùs perſuadeo, non reddam, quia non perdidici artem. Hæc cum diſcipulus intorſiſſet, & Magiſter, ad eum modum, quo ſupra è Gellio appoſitum eſt, argumentum retorſiſſet, admirati judices ſucclamarunt: MALVS CORVVS, MALVM OVVM.

IV. Sunt qui id à corona circumſtantium exiſtiment eſſe ſucclamatum. Meritò. Sed & Magiſter mercedem retulit, quam meruit. Quid enim boni expectet homo ab ijs, quos docuit facere mala? Diſcant ex hoc *ouo*, qui quotidie Mun-

Mundum accuſant de ingrati animi crimine. Vnusquisque alterum toties conſilijs factiſque mala docet, docétque cum coruo crocitare: quid ergo deſiderat, niſi vt ex albo *ouo* niger & ingratus coruus prodeat? cui ſeducto jam nihil candoris, multùm fuliginis inſit, qua & ipſe os alijs ſublinat. Quam gratiam, aut ſinceritatem ab altero expectat, qui eum ipſe docuit Creticè loqui, & politicâ, vt jam vocant, veritate alios decipere? Quid autem, apud diuinum judicem, hos tales maneat præmij, vide mihi in exemplo, quod Petrus Cantor Pariſienſis, & ex eodem Iacobus de Voragine, itemque Petrus de Natalib. *lib. 10. c. 8.* refert.

Magiſter Silo quendam ſuorum diſcipulorum extremè ægrotantem, obteſtatus eſt, vt defunctus ſibi compareret, ſtatumque ſuum exponeret. Moritur æger, effertur mortuus. Poſt aliquot ſoles, adeſt Magiſtro terribili forma. Nam epomis illi de capite in humeros Academicè fluebat, pergameno tamen extra, intus furioſo igne conſtans, quaſi flammis vndantibus ſubſuta eſſet. Ceterùm membrana illa exterior vbique ſophiſmatis inſcripta, ac velut litteris maioribus fimbriata erat. Horruit, aſpecto diſcipulo, Magiſter. Quem diſcipulus compellans ait: Epomis hæc menbranacea, magis me premit grauatque, quàm ſi vaſta, mihi aliqua turris V.

ſupra caput impoſita eſſet: Enceladus mihi eſſe videor, & non Ætnam nunc tantùm, ſed & Pelion portare. Hæc merces mea eſt, pro inani gloria, quam de Sophiſmatis captaui, in quibus mihi ipſe nimis placui, nimis plauſi. Flamma verò, quæ huic chlamydi tam egregiæ ſublucet, méque acerbiſſimè lambit identidem, vorátque, pellibus ſucceſſit delicatis ac precioſis, quibus ad ſuperbiam vſque me exornaui. Ac ne leue existimes, quod patior, manum exhibe, & vel vnicam mei ſudoris guttam excipe. Fecit. Sagittam dixiſſes, non guttam illi in manum incidiſſe, ita extemplo eam cum incredibili cruciatu perforauit. Sed longè altiùs in animum, quàm in manum Magiſtri penetrauit; qui altero die orto diſcipulis in ſchola collectis, religionem ingreſſurus, his verſiculis vale dixit:

Linquo coax ranis, cras coruis, vanaq; vanis.
Ad Logicam pergo, quæ mortis non timet Ergo.

Iniu-

Iniusta exigentium, aut iusta non reddentium ingrata auarities, in ovi vitello postulato & negato.

EMBLEMA LXXIII.

CVR SPEREM VITVLVM? NON DAS, INGRATE, VITELLVM.

QVam ex Chrysippo lib. de orac. Suidas historiam refert, eam Cicero lib. 2. de diuin. his verbis narrat. *Defert ad coniectorem quidam, somniasse se, ouum pendere ex fascia lecti sui cubicularis. Respondit coniector, thesaurum defossum esse sub lecto. fodit. inuenit auri aliquantum, idq́ circumdatum argento. misit coniectori quantum visum est de argento. Tum ille,* NIHILNE DE VITELLO? *id enim ex ouo videbatur aurum* I.

declaraſſe: reliquum argentum. Vtroque verſum vſurpari hoc poteſt. Multi eum coniectore nimis petunt multùm, nec vlla compenſatione ſatiantur. Lepidè Accius: *Nihil credo auguribus, qui aures verbis diuitant alienas, ſuas vt auro locupletent domos. Prou. 30. 15. Sanguiſugæ duæ ſunt filiæ, dicentes: Affer, Affer.* Et auaritia pecuniæque cupiditas eſt *ignis*, qui *nunquam dicit: Sufficit.* Nam vel Saluſtio teſte, *Auaritia ſtudium pecuniæ habet. Ea quaſi venenis malis imbuta corpus animumq́; effeminat. Semper infinita, & inſatiabilis eſt, neque copia, nec inopia minuitur. Neque enim* ait Cic. *in Parad. vnquam expletur, neque ſatiatur, cupiditatis ſitis: neque ſolùm ea quæ habent, libidine augendi cruciantur; ſed amittendi metu.* Pulchrè Seneca *l. de morib. Pecunia non ſatiat auaritiam, ſed irritat.* Et Ariſtoteli *l. 1. Politicor. Deſiderium diuitiarum vadit in infinitum.* Cuius *16. c. 6.* rationem reddit. Certè etſi per acquiſitionem poſſidemus, non tamen acquirimus, vt poſſideamus, ſed vt ijs, quæ poſſidemus, tanquam inſtrumentis vtamur. Hunc finem auari ignorant, hinc nimis ſunt petaces.

11. Plerique ex eodem fonte ijs amant dare nimis parum, *aut* nihil, à quibus omnia acceperunt. Immo, ſi Iuuenali credimus, *Sartyr. 7. Scire velint omnes, mercedem ſoluere nemo.* Multi quorum auxilio ditati ſunt, eos ipſos deglubũt.

Multi

Multi à quibus promoti ſunt, eos de gradu deijciunt. Quàm ingratus fuit optimo ſuo coniectori pincerna ille, cui cum Ioſeph ſomnium tam verè, quàm lætè expoſuiſſet *Gen. 40. 14.* dixit: *Tantùm memento mei, cum bene tibi fuerit, & facias mecum miſericordiam &c. Et tamen ſuccedentibus proſperis præpoſitus pincernarum oblitus eſt interpretis ſui.* Quæ ingratitudo ad Deum vſque ſe ſe extendit. Docet enim S. Hieronymus *l. 11. in Iſa. c. 39.* Hebræos antiqua traditione retuliſſe, Ezechiam regem ideò *vſque ad mortem ægrotaſſe*, quòd pro reportata ab Aſſyrijs inclyta illa victoria, qua vna nocte ab Angelo hoſtium centum octoginta quinq; millia cæſa ſunt, nullum, more reliquorum regum, canticum laudis & gratiarum actionis accinuiſſet. Ipſius Chriſti querela eſt: *Nonne decem mundati ſunt, & nouem vbi ſunt? Luc. 17. 17.* Plura S. Auguſt. *Serm. 18. de verb. Apoſt.* Quoties ſanitatis redditæ obliuiſcuntur homines? quoties victoriâ obtentâ ſunt ingrati? Quàm pauci Ioui ſtatori, Seruatori, immo vero Numini ſtatuunt templum, hoſtis cæſi, fugatique monumentum? Aliquid ſaltem theſauri repertor retulit coniectori: multi ipſis parentibus nihil referunt, à quibus tamen & vitam, & fortunas omnes acceperunt.

Recentis omnino memoriæ eſt, ait Philipp. III.
Doultreman *p. 1. Pædag. Chriſt. c. 6. §. 3. quodq;*

ab oculato teste Soc. IESV *Sacerdote R. P. Henrico Compegio ego ipse nuper accepi, de Adolescente Nobili Flexiæ in Gallia nato. Hic cum à parentibus tantum pecuniæ, quantum petierat, non accepisset, litteras ad eos dedit diris, contumeliisq́, ac maledictis plenas. Sed eas vix miserat, cum subitò ita omni audiendi facultate spoliatus est, vt ne vel tormenti bellici fragorem perciperet. Malo isti diu quæsita per Galliam remedia, sed frustra. Statuit ergo Adolescens è cælo petere, quod in terra negabatur. Eam ob rem Lauretum, ad misericordiæ Matrem properat, vbi positis ritè, anteactæ vitæ maculis, indictisq́ sibi nouendialibus, in Sacra B. Virginis æde, precibus, Deum per Matrem placare aggreditur. Proximè aderat dies, quo eiusdem S. Virginis in cælos Assumtæ memoria solenniter colitur, cum in eiusdem diei peruigilio, secundùm quietem nocte, videre sibi visus est Matronam augusta specie cum vtroque parente, cubiculũ ingredientem, & ab his percunctantem: Essetné iste eorum filius? &, an ei sanitatem reddi vellent? Quibus annuentibus, accessisse ad lectum, immissoq́ in aurem digito, chartam eduxisse, & explicatam legendam proposuisse: legisse verò ipsa illa impietatis suæ carmina, quæ nuper parentibus exarâsset. Super quæ, euanescente visô, expergefactus Adolescens, restituto in integrum auditu, ad P. Compegium sibi à confessionibus accurrit, & in ipsa sacra Virginis Matris æde iureiurando rem sibi euenisse*

nisse

nisse testatur An. 1613. Hæc ille, de ingrato, sed tamen misericordiam consecuto.

Grauiùs punitum alium filium describit S. Bonauentura *l. de 10. Præceptis serm. 5. de 4. præcepto.* Is patre pransum veniente, caponem, quem in mensa habebat, seponi iussit tantisper, dum senex abiret, & abeunte reponi. Sed ecce tibi mutatus in horridum bufonem capo, ex lance in impij vultum insiliēs, totum à mento in frontem occupauit: nec, ante miserandi hominis mortem, arte vlla auelli potuit. Quin & siqua parte bufoni molestiæ aliquid afferebatur, eandem iste simili parte corporis percipiebat. Simile quid refert Cæsarius *l. 6. c. 22.* & Thom. Cantiprat. *l. 2. apum c. 7. art. 4.* licet hîc alias quasdam circumstantias addat, quæ ob diuersitatem indicent, historiam non esse eandem. Sed nihil refert, idem supplicium miraculosum bis accidisse, cum & idem iniquissimæ atque auarissimæ ingratitudinis flagitium accidat quotidie. IV.

Indignos Cereris semine dicimus,
Et saxis similes Caucaseis agros,
Qui tantùm accipiunt, reddere nesciunt,
Quod fidi agricolæ dextera sparserit.

Ovi in vitrum conuerſio, humanæ fragilitatis imago eſt.

EMBLEMA LXXIV.

VITRVM VEL OVVM SIS, VTRVMQVE FRANGITVR.

1. O*Va exeunt à rotundiſſima ſui parte, dum pariuntur, molli putamine, ſed protinus dureſcente, quibuscunque emergunt portionibus.* Plin. *l. 10. c. 52.* Hæc tamen durities non tollit fragilitatem; ſicut nec ſplendor, cum *ouum* in vitrum degenerat ſupra menſam ſuſpenſum. Ita enim & ſuſpendi vidimus, & in vitrum flaueſcens, vel halitu ciborum, vti non nemo recenſet, vel potiùs vetuſtate in calicem ſubſidens, ac velut glacie flaua dureſcens ſæpius conſpeximus.

mus. Tametsi nonnullæ anus neque hîc sua abstineant superstitione; quasi certo die, aut ritu suspendi oporteret. Quanquam ambigi potest, veréne *oua* naturam, an similitudinem vitri induant? Certè si speciem perdunt, non perdunt fragilitatem.

Quod & in hominibus fieri amat, qui cum sæpe ex humili fortuna incipiant florere, ac splendere, velut *ouum* in vitrum transeunt, fragilitate retenta. Perinde enim postea morbis, & morti; immo & timori periculorum omniũ obnoxij sunt, ac priùs. Siquidem *mors æquo pulsat pede pauperum tabernas, Regúmque turres.* Horat. *l. 1. od. 4.* Et *ventorum statio est vita hominis.* Itaque fragilitati nostræ fortitudine opus est, quæ impedimenta rectè operandi, ex periculis & malis huius vitæ occurrentia, remoueat, ne propter illa ab honesto recedamus. Quæ virtus maior est quàm temperantia Etsi enim Virtutes Cardinales non semper eodem ordine numerentur à SS. Patribus, ex Aristotelis tamen *lib. 1. Rhet. c. 9.* doctrina, eæ virtutes ceteris antecellunt, quarũ vtilitas latiùs patet, quales sunt, quæ in commune multitudinis bonum vergunt. *Multitudinis siquidem bonum*, inquit idem *1. Ethic. c. 2.* *diuinius est proprio*, vel priuato. Hinc iustitia, & fortitudo, maximè quæ est in bello, temperantiæ præferuntur. Adde, quòd difficilius sit, timorem II.

mortis, & verberum vincere, quàm cupiditatem voluptatum refrænare : cum etiam immanes belluæ à maximis voluptatibus, metu verberū, abstineant.

III. Hanc ergo, inter pericula tanta, virtutem induere oportet. Quidam, vt à fulminibus sint tuti, galericulos sibi faciunt è vitulo marino, quem immunem à Iouis telo arbitrantur: potiùs laborent, vt *virtute induantur ex alto. Primum argumentum compositæ mentis existimo*, ait Senec. *ep. 2. ad Lucil. posse consistere, & secum morari.* Tale *ouum* non *ouum*, nec vitrum fuit Ludouicus Bauarus, quem cum in vinculis teneret Albertus Marchio Brandeburgicus, ac multa petens nihil impetraret, minas adiecit, ni pareret, tradendum in manus sui hostis. Cui, vt scribit Æn. Syl. *l. 3. Comm. de Gestis Alph.* Ludouicus respondit: *Quæ poteris ex me libero impetrare, eadem modò ex capto petito. Si amplius quid voles, corpus meū in tua potestate est; animum verò mihi, non tibi obnoxium inuenies.* Gerebat nempe in fragili corpore animum infractum.

IV. Ceterùm quia multis non tantùm in corpore, sed in animo quoque fragilitas inest, *sæpe quod temeritas est, fiduciam esse credimus.* Ex doctrina S. Cypriani *lib. de singularit. Clericor. Vtilius est, vt infirmū se homo cognoscat, vt fortis existat, quàm fortis videri velit, & infirmus emergat. De qua re*

præ-

præſumtores obiurgat Apoſtolus dicens: ſi quis putat ſe aliquid eſſe, cum nihil ſit, ſe ipſum implanat. Ille autem tutiùs ſibi conſulit, qui circa malos ſemper infidus ſpecies quasdem noxias extimeſcit. Cautiùs vitrea, quàm lignea vaſa portantur; nec *oua* licet iactare, vt ſaxa. Igitur ſicut corpori, ob fragilitatem vbique cauemus, ne aut caſu allidatur, aut inſidijs petatur; ita animo quoque fragilitate ſua non carenti fas eſt cauere. Fortitudo exerenda eſt, cum in hoſtes venitur. At domos ſuſpectas adire, familiaritates noxias quærere, hoſtem prouocare, eſt de ſaxo atque in ferrum mucronéſque inſilire; quod non fortes, ſed temerarij faciunt. Et *qui amat periculum, in illo peribit.*

Timiditas quidem in vitio eſt, cautela tamen exigitur: cuius vt memores ſimus, ipſa *oui* & vitri fragilitas admonet. Bobadilla noſter in ſatrapæ cuiuſdam menſa, fracto per neſcio quem ſcypho cryſtallino preciosè æſtimato, per ſalutarem iocum, & culpam diluit frangentis, & iraſcentis impetum cohibuit, cum diceret: *Restanti ſteterat, támque caduca fuit?* O quanti nobis ſtat corpus, vt illud ſaginemus, & veſtiamus, & tamen quàm eſt caducum? quàm ſcilicet ipſum vitrum. V.

Noui ego familiariter in Alſatia nobiliſſimi nominis & familiæ Dominum, cui mos erat meri- VI.

ri-

ridiari, atque idcirco, remotis ſecundis menſis, in tumultuario lecto accumbebat. Lectus erat humilis, ſtragulis ruſſei coloris inſtratus. Pendebant circumſecus cortinæ holoſericæ eiuſdem coloris. Sed & menſa oblonga propter lectum ſtabat puniceo tapete tecta. Nec excedebat hic apparatus opes. Ex eadem illa arce in qua habitauerat, nouem in ambitu ſeu vicos, ſeu pagos conſpiciebat, tam vicinos, vt penè omnes tangere poſſet glande plumbea. Illi omnes pagi ad illius dominium pertinebant. Nihil prætereа deerat, quod poſſet à tali viro optari, niſi quod *ouum*, immo fragile vitrum fuerit. Nam ecce ſiue quia in pauperes ac religioſos beneficus, ſiue quia in Diuos pius erat, ſicut Bobadilla ſuum inuitatorem, ita bonus Genius hunc in vitro docuit, quàm fragilis vita eſſet humana.

VII. Cum ſe à meridie in torum reciperet, iubebat in menſa ſtatui cryſtallinum calicem vino rubro punicantem, vt à ſomno ſiccior illico ſe poſſet hauſtu præſenti refrigerare. Hic mos illi erat quotidianus. Aliquando igitur, integris ſenſibus, & valetudine prorſus vegeta accubuit. Ibi neſcio quæ hominem ſubijt cogitatio *de æternitate*, quæ eum non ſiuit obdormiſcere. Cum hac cogitatione dum luctatur, atque ante oculos poſitum vitreum ſcyphum animo nolente identidem contemplatur, ſcyphus repentè, nullo

lo attingente, velut ictus, ſonat, & ſponte ſua medius diſſilit, vinumque in menſam effundit. Territus inexpectato ſpectaculo Dominus, tintinnabulo, quod ponè ſtabat, dat ſignum: adſunt famuli; quærunt, quid velit? quibus trepidâ voce rem, vti euenerat, recenſet, additque, ita vitam ſuam, quemadmodum vitrum, rumpendam, animamque, vini inſtar, effundendam. Solantur illi; triſtem cogitationem abijcere iubent, vitium in vitro fuiſſe, caſu crepuiſſe, atque vt mentem illi aliò auertant, ſcyphum remouent ex oculis, aliumq; illius loco ſubſtituunt, perinde Bacchi ſanguine, repletum, vt priorẽ, herumque ſe quieti reddere iubent, quo ſe intorum recipiente, abeunt.

Non abijt tamen cum illis triſtis ſolicitudo. IIX. Ecquis ſcit, ait, an non & mihi omni fortuna pleno, ſic repentè interitus immineat, vti huic vitro de Burgundiaca vua pleno? Quid ſi Genius meus bonus, hoc mihi ſignum dediſſet inſtantis mortis? Multis talia contigêre, vt ante obitum monerentur. Primus ego non ſum. Quin ergo alienis ſapio exemplis? Hæc fortè ſecum tacitus dum agitat, per mediam horæ partem, ecce tibi rurſus etiam alterum hoc vitrum, cum ſonitu claro ſponte medium rumpitur, nemine lædente, atque purpureum vinum in menſam euomit. Maior ergo, quàm priùs, homi-

hominem inuadit consternatio. Vocat famulos, vocat vxorem, mandatq; vt actutum Bruntruto aduocent animæ suæ medicum, nam de corpore actum esse, non secus, atque de vitro iam altero, prodigiosè vtique, fracto; neque aliud indicante, quàm vitæ suæ fragilitatem ac interitum repentinum: ita enim animam suam effundendam, vti vinum; neque tam vitrum, quàm Parcæ stamen ictum; sonitu illo mortem ad fores suas pulsauisse. Ne igitur in extremis versantem destituant auxilijs spiritualibus, quando corporis deinceps subsidia desint, etiam atque etiam rogat. Hoc tali sermone vxor magis quàm ipso vitri prodigio perculsa, cum diu laborasset, in persuadendo marito, ne somnij crederet, aut tristitiæ delirantis vanitati, tandem appromisit, se Patrem Societatis consuetum aduocari curaturam.

IX. Interim vt sedaretur mentis tumultus in marito, tertium iubet scyphum reponi, priúsque bene inspici, ne fractus, aut vestigium haben læsionis reponeretur. Ita maritus se denuo a soporem componit; vxor quia inanem viri arbitrata est esse imaginationem, mittere pro Confessario omittit. At non ita Dominus, qu singula peccata in digitos digerit, & totus in eo est, quemadmodum non somnum capere, sed mortem obire velit. Hæc dum agit (quis digi-

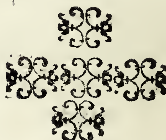
tum

tum Dei non agnoſcat?) rumpitur tertium quoque vitrum, & vinum per meſnam diſpergit. Tum demum nihil ampliùs dubitare dominus, tum per ſuperos obteſtari vocatam coniugem & ſeruos, vt Confeſſarium quantocyus accerſant; modicum ſibi temporis ſupereſſe, quo ſaluti ſuæ proſpiciat, illud ſe negligere nolle: ſed obſequi cupere Angelo monitori; itaque feſtinent, volent; nam feſtinare etiam id vitæ, quod reliquum ſupereſſet. Omnia Mundus faciliùs credit, quàm ſua pericula. Quare tum quoque, inſanire dominũ, familia magis, quàm non ſano corpore eſſe credidit. Ita dies à prandio vſque in ſerum veſperum ijt; nec quiſquam miſſus eſt, qui Confeſſarium Bruntruto aduocaret. Crepuſculum diei, fuit & crepuſculum vitæ. Nam ad primam facem mirificè cœpit pallere, ſegniùs & vena micabat, ac vires in momenta ſingula deficiebant. Ergo tum demum vxor mittit equos expeditos, & quanta poſſit contentione iubet famulum celerare. O quàm occulta ſunt iudicia Dei! Itinere alioqui non admodum longo, & intra montes plerumque continuato, neque erroribus expoſito, pergit incitatiſſimis equis famulus, & in modica ſiluula, quæ interiacet, tota nocte circumuagatur, cum interea media iam nocte herus

funus

funus fuit. Itaque ſerò adductus Confeſſarius mortuum inuenit, ſatis tamen occupationis reperit, circa viuos conſolandos, qui ſua dicebant negligentia, aut incredulitate potiùs, herum ſine diuinis Sacramentis è vita diſceſſiſſe. Quò autem diſceſſit? Ah! Deus nouit. De ſalute illius nolim deſperare. Spes tamen vtique robuſtior eſſet, ſi, ſicut ipſe, ita & familia illius, eandem & vitri, & hominis agnouiſſent fragilitatem.

Vitra, vt rem fragilem, contingit frangere multis;
Sed multos etiam frangere vitra ſolent.

Ovum

Ovum, pro pila, iactatum, temerariorũ audaciam accusat.

EMBLEMA LXXV.

PERICLITARI LVDVS EST.

OVis olim lusum, Varro rusticans his verbis docet: *Non modò ouum illud sublatum est, quod ludis Circensibus nouissimi curriculi finem facit quadrigis; sed ne illud quidem ouũ vidimus, quod in Cereali pompa ferri solet esse primum. Sed quod antiqui in Circo*, ait Putean. *or.* 20. *quid ni in Sphæristerio nos faciamus? tam pulchrè notari pilæ termini ouis possint, quàm quidquid in Circensi puluere signabatur.* Periculum tamen subinde foret metæ tam fragilis conculcandæ. Sicut non sine periculo grandi *ouis* pro pila ipsa 1.

vtuntur nonnulli, quibus omnia in amœnitatibus esse consueuerunt. Nam *ouis* vel sigillatim certant, quis sursum sparsa sæpius altiúsque recidentia reprehendat illæsa; vel datatim iactata diutiùs conseruet integra, reddátque colludenti volantia; vel denique, quod cum admiratione spectatur, certant nonnulli in pratis, quis ea, altiúsque, longiúsque, summa vi brachiorum proijciat, in terram sine rupturis vllis labentia. Nam præsertim ad duritiem cocta, nisi in lapidem, aut lignum incidant, cacuminibus à molliore terra vel cespite excepta, non confringuntur. Vt enim nihil citiùs rumpitur, ita nihil firmiùs resistit. Latera leui casu, aut allisu vulnus capiunt; in capite vtroque robur ingens, vt omnem vim è transuerso illatam vincat. Ita & vitrum est, & chalybs. Et quamuis chalybs, sæpissime tamen, vel inter ludentium manus, frangitur obliquum, vel in terram excidens interit ruptum.

II. *Sic ad capiendi consilij prudentiam maximè incitaberis*, ait Isocrates *in parænes. ad Demonic. Si quæ damna temeritatem sequantur, cogitâris. Nam & valetudinem diligentissimè curamus, cum ægrotationum molestias recordamur.* Sed iuuenes *oui* iacturam parui faciunt: idcirco & iactant. Enimuerò alij quoque, qui res grandiores & ad vnguem non exigunt, & periculis temerè exponunt,

nunt, prudentiâ iuuenes ſunt. Nam, vt Quintilianus *declamat. 8*. ait *nunquam ex magno venit affectu incredibilia, vel non profutura tentaſſe: & in re, quæ plus de incerto habet, temeritas experimenti ſolam probat deſperationis audaciam*. Fortes videri volunt, fortes non ſunt, temerariè qui agunt. Torpent enim primo ſtatim impetu, aut vltra æquitatem ſunt firmi, aut duri potiùs, ac pertinaces. Fortitudo autem, vt docet S. Ambroſ. *l. 1. de officijs c. 36. in duobus generibus ſpectatur. Primò, vt externa corporis pro minimis habeat, & quaſi ſuperflua deſpicienda magis, quàm expetenda ducat. Secundò vt ea, quæ ſumma ſunt, omnéſque res, in quibus honeſtas, & illud πρέπον cernitur, præclara animi intentione, vſque ad effectum proſequatur.*

Itaque fortis viri eſt, non ſolùm contemnere diuitias, honores & voluptates, ſed etiam habere firmum propoſitum inhærendi bono honeſto, ſic vt nullis malis nec ipſius quidem mortis periculo ſe ſinat ab eo dimoueri. At qui animi eſt præfidentis ac temerarij, cum nimium virib. ſuis confidat, facilè aggreditur aliquid, quod vires ſuas ſuperet; quod vbi ſe feciſſe animaduertit, deſperatione cogitur deſiſtere. Aut, ſi in falſa illa de ſuis viribus opinione perſiſtat, in pertinaciam ruit. Qui enim perſeuerat in propoſito, vbi non oportet, vel plus quàm oportet, III.

pertinax eſt, iuxta *Ariſt. 7. Ethic. 9.* Inde multa damna incurrit. Quod in Phaëtonte ſuo deſcripſit Ouid. *2. Metam.* totum ferè orbem perdente, qui nullis parentis monitis potuit, à pernicioſo conſilio dimoueri. Ita omnes, qui plus quàm par eſt ſententiam ſuam amant, illi inhærent, vſque ad interitum. Nam hoc pacto hæretici multi ſuam falſam religionem mutare nolunt, ne videantur inconſtantes; & multi magiſtratus, ob eandem cauſſam nolunt abrogare legem à ſe latam, quam vſus docet eſſe pernicioſam. Alterutrum ergo vitium comitatur præſumtionem aut temeritatem, pertinacia vel inconſtantia.

IV. Sed & ipſum in ſe eſt ſatis deforme ac noxium; nec iam *oua* tantùm, ſed res longè maiores exponit diſcrimini, valetudinem, famam, honorem, vitam, animam. Quoties mortales ingenij aut prudentiæ, aut ſcientiæ, aut experientiæ viribus maiora tentant? quoties regimen ambiunt inepti, cathedram indocti, belli imperium timidi? quoties medicinam profitentur ſe facturos, qui ipſi elleboro, hoc eſt, medicina cerebri indigerent? quoties ipſi Confeſſarij poteſtatem iuriſdictionis transgrediuntur; & nonnulli in perſonis cōſecrandis etiā ipſius ordinis? quoties ſcripturas exponere aggrediuntur, qui neque in SS. Patribus verſati, neq; in vllis ſcholis

lis exercitati! id didicerunt? quoties gratia gratis data qui carent, tentant tamen, faciuntque ea, quæ ſine eiuſcemodi gratijs non peraguntur? quàm multi dæmones expellere tentant, qui ipſi ſunt ſub dæmonis poteſtate? quoties nonnulli miracula iactant, abſque dono miraculorũ? quanti futura vaticinantur, & in ipſos faſtos aſcribunt vulgantque, qui nec Prophetæ ſunt, nec filij Prophetarum? quot, ſolis naturæ viribus, exiſtimant ſe poſſe benè viuere, legemque implere, de gratia diuina impetranda non ſoliciti? quot alijs promittunt, ſe aduocaturos, ipſi indigentes Aduocato, qui eius lucri iſtam occaſionem, apud clientem, extorqueat? quoties iudex ſecularis de cauſſis Eccleſiaſticis cognoſcit? Denique de ipſa diuina miſericordia quàm multi præſumunt? diuinam iuſtitiam nihili facientes? dum confidunt, Deum ipſis libenter veniam daturum etiam, ſi illi nihil ſoliciti ſint de vitæ emendatione; quaſi Deus illis obligetur tale beneficium conferre. Ad horum vnumquemque dicere licet, quod ille parens apud Poëtam *l. 2. Met.* dixit:

Non eſt tua tuta voluntas,
Magna petis, Phaëthon, & quæ non viribus iſtis
Munera conueniunt, nec tam puerilibus annis.

 Sors

Sors tua mortalis; non est mortale quod optas.
Plus etiam, quàm quod superis contingere fas est,
Nescius affectas.

Hoc dici potuisset fratri illi, de quo in Vitis PP. *p. 1. in vita S. Pachomij* §. *9.* qui præsumtione sua, non *ouum*, sed cælestis patriæ tesseram confregit.

Qui neque securè vitro, neque ludimus ouo;
Tam temerè in summis ludimus exitijs?

Ova

Ova ſua frangens pauo intemperantis animi exemplum.

EMBLEMA LXXVI.

NON AMAT CONIVGEM, QVI LIBEROS ODIT.

PAuo à trimatu parit. Primo anno vnum, aut alterum ouum, ſequenti quaterna, quináue, ceteris duodena, non ampliùs. intermittens binos dies ternoſúe parit, & ter anno, ſi gallinis ſubijciantur incubanda. Mares ea frangunt, deſiderio incubantium. Quapropter noctu, & in latebris pariunt, aut in excelſo cubantes, & niſi molli ſtrato excepta, franguntur. Plin. *l. 10. c. 59.* Idem de cygnis tradit Ælian. *lib. 14. de hiſt. animal. c. 13.* his verbis: *Ne cygnis quidem amici ſunt Indi, quòd* I.

illas, quanquam Apollini sacras, & mirè canoras aues, suæ tamen pullitiei insidiari, & oua propria perdere fama sit. Nempe odio dignos censent Indi cygnos, qui præstantia *oua* in id pariunt, vt perdant. Quanquam, si de præstantia ad esum sermo sit, alij aliter sentiant. Ita loquitur quidem Cælius *l. 14. antiq. lect. c. 50. Inter oua, pauonis primatem locum tribuunt plerique; chenalopecijs, id est, anserinis secundam sibi notam vendicantibus; tertiam auitijs.* Medici præferunt *oua* gallinarum, & phasianorum. Quidquid sit de excellentia, satis constat de pretio *ouorum* pauoninorum. Et tamen hæc frangunt mares, dum perditè nimis amant matres *ouorum*.

II. Clarus intemperantiæ est iste typus. Nam, vt ex *lib. 2. Ciceronis de Inuentione*, temperantiam definit S. Augustin. *lib. 83. qq. Temperantia est rationis in libidinem, atque alios non rectos impetus animi, firma & moderata dominatio.* Seu vt *l. 1. de liber. arb. c. 13.* ait, *est affectio coërcens & cohibens appetitum ab ijs rebus, quæ turpiter appetuntur.* Quales, teste Aristotele *3. Ethic. c. 10.* & S. Thoma. *2. 2. q. 141.* sunt illæ passiones appetitus concupiscibilis, quæ circa delectabilia corporis, juxta sensum tactus & gustus, in vsu scilicet cibi, & potus, ac venerearum voluptatum, versantur: quas in freno habere pernimiũ interest. Has enim qui non moderatur pas-

sio-

ſiones, etiamſi in matrimonio ſit conſtitutus, intemperás eſt. Sicut enim è proprio aliquis poteſt dolio inebriari, ita etiam in legitimo toro ſe illegitimè gerere, ac pauonis impatientiam imitari; vt neque honeſtè, neque verecundè, neq; vt filiorum ratio exigit, neque remotis arbitris faciat, quod alioqui fas eſſet, vt docet S. Auguſt. *lib. 1. de ciuit. c. 17.* Ea ergo ad hæc ipſa pars temperantiæ illi neceſſaria eſt, quæ pudicitia ſolet appellari; ſicut vina amanti *Sobrietas*, cibis inhianti *abſtinentia.* Quàm pauci enim cum S. Auguſtino *lib. 10. Conf. c. 31.* dicunt: *Hoc me docuiſti, vt quemadmodum medicamenta, ſic alimentum ſumturus accedam?*

Porrò ex dignitate, & neceſſitate temperantiæ, conijci poteſt intemperantiæ turpitudo ac pernicies. Et ferè ex intemperantia in vino & epulis oritur intemperantia carnis. Ex vtraque morbi, mortes, & tam fortunarum, quàm animarum damna. Sed & ea, quæ in liberos redundant. Qui enim hæreditate deſtituuntur? quorum parentes omnia diſapidarunt commeſſando. qui debili ſtomacho, ad calculum, ad podagram, ad oculorum lippitudinem, immo & ad lepram proni naſcuntur? quorum parentes vino, cibo, matrimonio intemperanter vſi. qui ſtupidi, qui indomiti, qui ad omnia vitia inclinati & affecti? quorū parentes continuis ebrie- III.

tatibus conuiuijsque ætatem, ingenium, vires & virtutes contriuerunt. Cum enim intemperantia temperantiæ opponatur, contrarios illi fructus pariet.

IV. Ac *Temperantia*, teste S. Prospero l. 2. de Vita contempl. l. c. 19. *temperantem facit, abstinentem, parcum, sobrium, moderatum, pudicum, tacitum, serium, verecundum. Hæc virtus, si in animo habitat, libidines frænat, affectus temperat, desideria sancta multiplicat, vitiosa castigat, omnia intra nos confusa ordinat, ordinata corroborat, cogitationes prauas remouet, inserit sanctas, ignem libidinosæ voluptatis extinguit, animi teporem desiderio futuræ remunerationis accendit, mentem placida tranquillitate componit, & totam semper ab omni vitiorum tempestate defendit.* Ita in Daniele, pueris Hebræis tribus, Iudithe, Hestere, Elia, Elisæo, Io. Baptista, & omnibus, qui hac virtute emicuerunt, fuit manifestum.

V. Contrarium autem in Holoferne, populo, qui ab epulis surrexit ludere, & in ipso Loth apparuit. Hi omnes à satietate, vel ebrietate in libidinem exæstuarunt. Libidine autem væsanientes parentes sæpe ad proprios descendunt liberos interimendos; quos scilicet miseri isti metuunt, si nascantur vel spuriam progenitorum libidinem prodituros, vel ob inopiam destituendos. Ergo, per artes impias, vel fæcundita-

tem

tem præpediunt, vel fætum immaturum expellunt. Nonne hoc est cum pauone *oua* frangere? naturamque ipsam scelere nefario violare?

Itaque sicut Adamus pomo Paradisum; Esau primogenita, vno rustico ferculo; Israëlitæ terram lacte & melle manantem, ob Ægypti pepones, & allia perdiderunt: ita isti breuissima voluptate stripem, filios, cælum, Deum vendunt; similes Tantalo, qui Pelopen filium, aut Prognæ, quæ Ityn coxit; aut furenti Agauæ, quæ Pentheum discerpsit; aut Altheæ, quæ Melegrum suum, in stipite, combussit; aut Hippodamanti, qui Perimelen præcipitauit; aut Athamanti, qui Learchum, & Eurycleam occidit; ne dicam Mario, qui Calpurniam immolauit; aut Herodi, qui tres filios minoris, quàm tres porcos fecit. *Macrob. l. 2.* ipsi sunt similes Deiotaro, Erictheo, ipsi Medeæ, Dyndimum & Thessandrum iugulanti. Tanta fuit amoris impotentia. Nam, vt Maro canit *Eccl. 8. Sæuus amor docuit natorum sanguine matrem Commaculare manus.* Scripsit Io. Sarisberiensis *lib. Policratici 5. c. 4.* iure quidem diuino iussos nos honorare patrem & matrem; at *liberos non multùm oportuisse commendari, eò quòd nemo carnem suam odio habuit*, naturæ scilicet maiores in homine affectus erga prolem, quàm erga parentes effundente. Sed impietas omnes rumpit naturæ leges, & sæpe odiũ, VI.

aut

aut furor eſt tantus, vt ipſum amoris maternæque flagrantiæ impetum ſuperet. Quare non tantùm parricidia, ſed naticidia quoque audiuntur. At quis hos, parentes dixerit? Parentum eſt, vitam dare, non eripere.

Quid miraris aues, ſi frangunt oua? nefandum
Eſt magis in propria prole quod audet homo.
Quem nondũ peperit, mater necat impia: poſt hæc
Eſſe cupit quauis virgine caſta magis.
Virgine ſic fictâ licet vrbem fallat, & orbem,
Iure tamen NATVM ſe iugulaſſe negat.

Modus

Modus implendi ova, ſymbolum ſuperbiæ.

EMBLEMA LXXVII.

PRÆSTAT INESSE NIHIL, QVAM SIC IMPLERIER OVA.

Va vitrea quæ exiguum tantùm habent foramen, attracto ſpiritu, ſtatímque aquæ immerſa, repetito ſæpius ordine, ſenſim implentur. Aliter autem repleri nequeunt: adeò enim aër reſiſtit, vt ſi imo vrcei, etiam latiſſimi oris charta extendatur, vrceus verò ſic conuerſo ore, rectè ſub aqua etiam in multam horam detineatur, non madeſcat charta, quoniam ne aqua aſcendat, aër ipſe cohibet. Hanc artem tradit rectè Cardan. *lib. 13. de rer. var. c. 63.* exercent malè hominũ ſocio- 1.

rum-

rumque peruersores. Si enim in aliquos incidunt Spiritu diuino plenos, quibus mores suos decreuerunt instillare, vt *velut aquam bibant iniquitatem Iob. 15. 16.* sensim pietatis Spiritum eis subducunt, ac demum omnino omnes igniculos virtutis extinguunt; dum bona malaque omnia eleuant; dum furta jocos, adulteriorum horrorem scrupulos vocant.

II. Sed maximè malus Dæmon, hac arte diuinum ex hominum corde Spiritum elicit, vt ea tumore impleat, ac vana sui opinione. *Est enim superbiæ non magnitudo*, ait S. Augustinus, *serm. 16. de temp. sed tumor: quod autem tumet, videtur magnum, sed non est sanum.* Ita quidam, tanquam chamæleontes, ore patulo, ventos captant, existimationem Mundi, applausus laudesque hominum: vt virtute parui, sermonibus magni fiant. Sed tumor est, non magnitudo. Fastu, velut hydrope implentur, vt, si quis in eis est Spiritus vitæ, euocetur. Sunt enim insidiatores, *qui dicunt: exinanite, exinanite vsque ad fundamentum in ea. Psal. 136. 7.* Hi exinaniunt primò *Spiritum timoris*, vt Spiritus tumoris subeat. Persuadent ergo homini, satis eum tandem sapere; non amplius esse sub ferula & Pædagogo; ex ephebis dudum excessisse; non indigere, vt ad singula instruatur; vt consilium petat; vt Confessarium interroget; vt de singulis negocijs se-

natum

natum cogat; aut examinet, an quid communi Ecclesiæ Romanæ doctrinæ, an traditioni, an Patribus, an Scripturis sit consentaneum.

Hinc eo vsque intumescunt, vt visiones, & reuelationes, vt critiria jactent; vt res iniquissimas, pro justitia; falsissimas, pro veritate, habeant, seque magnos, non tumidos arbitrentur; cum sint tumidi, non magni; & sæpe non integris sensib. qui mera somnia & phantasmata habent, pro reuelatione. Maximeque feminæ, huic vel insaniæ, vel superbiæ sunt obnoxiæ; quæ sæpe magnos decipiunt viros; vt Maximilla, & Priscilla Nouatianos; & Montanistas, & ipsum adeò Tertullianum, qui *lib. de anima c. 9.* animam probare contendit esse corpoream, ex visione Priscillæ, quæ in Ecclesia tempore diuini officij extasi rapiebatur, & cum Angelis loquebatur, sed atris. Terribile est exemplum quod de Theologo Peruano narrat Iosephus Acosta *de natura noui orbis.* Ex quo satis prolixo apparet verè eum, *qui communicauerit superbo, induere superbiam. Eccl. 13. 1.* neque tantùm pro Spiritu timoris Domini Spiritum tumoris, sed etiam desperationis, hæresis subire, & omnis impietatis, quæ *velut aqua bibitur.* III.

Excludunt hanc superbiæ aquam omni conatu, in quibus inest Spiritus Dei, Spiritus humilitatis. Hinc in vitis PP. *lib. de obed. c. 35.* legimus, IV.

gimus,

gimus, Eremitam dæmoni, in forma Gabrielis Archangeli, se conspiciendum præbenti dixisse: *Fortè ad alium à Deo missus es, ego enim visitatione Angelorum non sum dignus.* Nec Angelos tantùm veretur aspicere Spiritus humilitatis, sed multò magis ipsum etiam Dominum Angelorum. Nam *Luc. 5. 8.* ait Petrus: *Exi à me, quia homo peccator sum.* Immo vsque adeò à Spiritu superbiæ abhorret Deus, vt, ad eum excludendum, sæpe hominem permittat in alia peccata labi; vt postea dicat: *Bonum mihi quia humiliasti me, vt discam justificationes tuas.* Ita Petrus, cum occulta superbia inflatior dixisset *Matth. 26. 33. Etsi omnes scandalizati fuerint in te, ego nunquam scandalizabor*, statim à Christo humiliatus est, prædictione negationis; longeque postea magis ipsa negationis fœditate agnita. *Audeo dicere*, ait S. Aug. *l. 14. de ciuit. c. 13. & ser. 53. de verb. Dom. superbis esse vtile cadere in aliquod apertum manifestumque peccatum, vnde sibi displiceant, qui tam sibi placendo ceciderunt.*

V. Immo Dei spiritu pleni, ipso diabolo, quàm superbiæ tumore, maluerunt occupari. Sur. 8. *Ian.* narrat S. Abbatem Seuerinum, in suo Monasterio, tres habuisse monachos arrogantes, typhoque plenos, qui sapere sibi videbantur, suaque scita, velut è tripode, aut ad cribrum dicta accipi volebant, acclamationibus dediti, vt re-

rum

rum suarum omnium haberent approbatores, sicut qui in naui vehuntur paraceleustas. Quos primùm commonuit. Sed quia, vt spiritu superbiæ infecti, monitionibus non paruerunt, cum lachrimis Deum est precatus, vt eos castigatos humiliatosque emendaret. Nondum orare desierat, cum jam superbos illos totidem cacodæmones insederunt, atque ita agitarunt, vt cordis tumore insolentissimis clamoribus prodere cogerentur; idque per totos quadraginta dies. Quibus exactis S. Abbas oratione denuo liberauit, quos precibus, ad emendationem, impetrauerat castigari. Et sanè cum spiritu superbiæ superbia quoque ipsa illos reliquit.

VI. Neque alios sancti hoc remedio tantùm, sed seipsos quoque voluerunt sanari. Nam Sur. *loc. cit.* & Seuerus Sulpitius *dial. 1. § 14.* recensent, Sanctum quempiam virum virtutibus & miraculis clarum, ægris sanitatem, energumenis immunitatem passim restituisse, obque id vbique gentium notum, ab Episcopis, à magnatibus, ab aulicis vndique visitatum, qui certatim tunicam eius tangere, & benedictionem reportare laborabant. Titillauit ea res animum viri, sensitque vanitatem quandam subrepere. Igitur cum, odio superbiæ, de varijs medicinis circumspexisset, neque subducere se turbis confluentibus posset, ardentissimis precibus à Deo popo-

ſcit, & obtinuit, vt qui alios à vexante diabolo liberaſſet, ipſe à Diabolo inſiliretur ac vexaretur. Miſerandum erat atque inexpectatum hominibus ſpectaculũ, videre iam illum ſic vexari cœptum; immo furentem, & catenis vinctum, etiam per templa circumductum, ad quem paulo ante alij vinculis circumdati ducebantur ſanandi. Quæ quidem tragœdia quinque menſes tenuit. Poſt quintum menſem ad ſe, & humilitatem rediuit, qui cuneo cuneum pepulit, & ipſum ſpiritum ſuperbiæ cuſtodem poſuit, ne ſuperbia locum haberet.

Quàm dira res ſuperbia eſt,
Si præſtat ipſum dæmonem,
Habere, quàm ſuperbiam?

Ova

Ova irrita, inanis gloriæ operibus ſimillima.

EMBLEMA LXXVIII.

VT QVID DILIGITIS VANITATEM? Pſ. 3.4.

OVum quidem ex doctrina S. Greg. *31.* I.
mor. 7. eſt, vbi ſemen aliquorum animalium, præcipuè auium, continetur; vnde animal fouendo producant, quod etiam ſcribit S. Hieronym. *ſup. Iob. 39.* ſed loquuntur hi Doctores de *ouis* prout à natura deſtinantur, ſi ſint perfecta. Nam alioqui, vt author eſt Plin. *l. 10. c. 58.* Palumbes & turtures, *quamuis tria pepererint* (oua) *nunquam plus duobus educunt. Tertium quod irritum eſt, vrinum vocant.* Quin *&* *ipſa*

inter se (si mas non sit) feminæ æquè saliunt, pariuntq; oua irrita, ex quibus nihil gignitur: quæ hypenemia Græci vocant. Et *cap. 60. Irrita oua, quæ hypenemia diximus, aut mutua feminæ inter se libidinis imaginatione concipiunt, aut puluere: nec columbæ tantùm, sed & gallinæ, perdices, pauones, anseres, chenalopeces. Sunt autem sterilia, & minora, ac minùs jucundi saporis, & magis humida. Quidam & vento putant ea generari: qua de caussa etiā Zephyria appellantur. Hæc autem vere tantùm. Vrina fiunt incubatione derelicta, quæ alii cynosura dixêre:*

II. Nempe ex Aristotele *l. 3. de gen. anim. c. 2.* quòd caniculæ tempore gignuntur, *Zephyria*; quia Fauonio vento flante concipiuntur, etiam *subuentanea* solent nominari. Quam rem etiam S.Basil. *hom. 6. in Hexam.* de quibusdam auium generibus affirmat, inter quas ponit & vultures. *Nam in aëreas,* inquit, *subuectæ plagas, solo ventorum haustu & afflatu concipiunt oua: quæ quia ex vento sunt, ideo subuentanea nuncupantur: euadunt tamen oua ista irrita semper, atque inania. Immo etiam ab eiusmodi ouis Basiliscos excludi plerique scribunt.* De quorum origine infra *Embl. 85.* Hæc ergo *oua*, quia vt *seq. Embl.* dicam, certis indicijs dignoscuntur, & nullo unquam incubatu, nullo calore in pullum maturescunt, sub matre, corrumpuntur. Ea caussa est, ob

quam

quam gallinas ab incubatu abigere sit necesse.

Vtinam & homines possemus abigere ab *ouis subuentaneis*, inanibus illis & vento vanitatis conceptis consilijs, & inceptis actionibus. *Oua Zephyria* fæturæ inepta sunt, & irrita redduntur, quippe citra patrem generata, tamen in cibum idonea gignuntur: at ventosa illa mortalium opera non tantùm nihil prosunt vlli, vel teruncio indigna; sed etiam obsunt inde gloriã captanti. Itaque nullum illis, tanquam *subuentaneis ouis*, inest semen cælestis præmij; irritum est, quidquid isti pariunt. *Amen dico vobis receperunt mercedem suam. Matth. 6.23.* Quantum damnum facit, qui singulis operibus cælum mereri posset, & tamen non, sicut palumbes, & turtures, tertium *ouum* irritum facit, sed ne tertium quidem opus vtile reddit, ad salutem æternam promerendam? III.

Quid dico vtile? etiam perniciosum, vt quasi basiliscum sibi peperisse videatur. *Væ*, ait S. Bern. *serm. 45. in Cant. qui bene de Deo & sentire, & eló-qui acceperunt, si quæstum æstiment pietatem; si conuertant ad inanem gloriam, quod ad lucra Dei acceperunt erogandum; si alta sapientes, humilibus non consentiant.* Quàm meritò de his queritur Deus *Osee 2. 8. Dedi eis argentum, multiplicaui eis aurum, quæ fecerunt Baal.* Atque vt videas hæc IV.

oua, per inanis gloriæ ventum, illegitimè concepta, refert huc S. Greg. *l. 22. Mor. c. 17.* illud S. Pauli *2. Cor. 2. 17. non ſumus, ſicut plurimi, adulterantes verbum Dei, ſed ſicut ex Deo, coram Deo, in Chriſto loquimur.*

V. Nec enim tantùm verbum Dei adulterant hæretici, & qui illud peruersè exponunt ſenſu adulterino judicij proprij, relicto legitimo ſenſu Spiritus Sancti, qui eſt legitimus ſcripturæ, vt auctor, ita & maritus, & interpres, per Sanctos Eccleſiæ Doctores: ſed etiam qui è ſcientia vel ſacrarum, vel etiam profanarum ſcripturarum, relictâ Dei gloriâ, & ſalute atque vtilitate animarum, vanos honores captant. Vt enim legitimus conjux, & adulter eo differunt, quòd ille filios, hic voluptatem duntaxat ſpectet; ita qui inanis non eſt, doctrinâ ſuâ ſpirituales Deo gignere filios quærit, vt dicere poſſit, *Per Euangelium ego vos genui 1. Cor. 4. 15.* at qui propriam delectationem, commoda, atque laudes humanas in concionibus, vel quocunq; negocio ſpectat, qui ad gratiam loquitur, & verbis etiam coquinarijs delinit; qui ditiſſimo cuique aſſurgit, & more lupi ceruarij adulatur; næ ille verbum Dei adulterat. Qua de cauſſa SS. Patres vanæ gloriæ, *ſpiritualis luxuriæ* dant nomenclaturam.

Nihil

Nihil ergo prosunt opera, ob vanam glori- VI.
am, aut ex superbia facta, sicut *oua subuentanea*. Et fortasse haud parum viliora. *Oua subuentanea* esui saltem sunt idonea; vanitates illas, ne semiobolo quidem, aut cassa nuce vnica emeris. Immo sicut ex his, quidam existimant gigni basiliscum, ita ex illis detestandorum criminum monstra nascuntur. Quin & ipsa superbia satis pestilens est monstrũ, quod quis meritò conferre possit cum basilisco. Et sanè contulit S. Bern. *in Psal. 90. 13.* vbi exponens illa: *Super aspidem, & basiliscum ambulabis*, ait: *De basilisco res mira & inaudita refertur, taliter scilicet cum visu suo homini venenum afflare eum, vt occidat.* (videri potest *Plin. l. 8. c. 21, & l. 29. c. 4.*) Hanc basilisci naturam vanæ gloriæ accommodat ex illis *Matth. 6. 1. Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, vt videamini ab eis.* ita enim videri, est videri velut à basilisco, & occidi. Vbi bellè quadrat similitudo basilisci. Vt enim videri ab illo, est occidi, & videre illum, est occidere illum; ita illi soli à vana gloria pereunt, qui videri concupiscunt; qui autem eius inanitatem, & turpitudinem, velut basiliscum, priùs vident, ita fumum & venenum illud detestantur, vt eis non noceat. Hac consideratione accidit, vt diuinum illud ingenium, & An-

gelicæ ſcientiæ Doctor Aquinas nunquam toto vitæ tempore, vt eſt in vita eius; S. Ignatius autem noſter, multis ante mortem annis, nunquã vanæ gloriæ peccatam contraxerit *Rib. l. 5. c. 3.* Fuerunt ergo opera iſtorum non *ouà ſubuentanea.* Quos vt quiſque bonus ſequatur magiſtros, ſibi illud identidem occinat:

Concepta ventis oua nil gignunt boni;
Ventoſa virtus quid ferat?
Teſtas inanes, corticem, cucurbitas,
Locóque prolis, tormina.

Ova natantia, ſe ſe extollentiũ inanitas.

EMBLEMA LXXIX.

NIHIL OVA NATANTIA PROSVNT.

NE *oua* ſterilia incubentur, *in aqua eſt experimentum: inane fluitat; itaque ſidentia, hoc eſt, plena ſubijci volunt.* Plin. *l. 10. c. 54.* Cui ſubſcribit Aldronand. *l. 14. Ornithol. c. 1.* his verbis: *Oua recentia nomen ſeruant, vetuſta verò antiquis requieta dicta ſunt, nobis vulgo ſtantia, fortè quoniam leuitate ſua aquis ſupernatent. Hac enim ratione tutò experiere, ſi plena ſunt, & recentia, an è contrario.* Ex aliorum quoque medicorum ſententia tradit Putean. *Orat. 20. Ouum corruptum vrinumq́ fluitare, integrum ſub-* 1.

ſidere. illud enim aqueſcere contabeſcendo ſpiritibúſque augeri : hoc pondere ſuo & ſoliditate trahi. Quemadmodũ & circa cadauer vſuuenit : id enim ſpiritu deſtitutum primò fundum petit, & in imo deliteſcit : mox vbi computreſcere cœperit, emergit ac natat. Sic verè & in ouo velut cadauer habemus, ſed corrupto; hominisq; fatum hæc imago, hoc ouum ſuſtinet, quoties tabeſcit ac moritur. Moritur ouum, nec colorem ſeruat : &, vt ſcias, in hoc naturæ miraculo meras tenerrimáſque delicias eſſe, nihil tam facilè perit, quàm quod præſtantiſſimum eſt : ac tale eſſe debebat, quod tanta cuſtodia ſeruaretur, albumine cinctum, membrana clauſum, teſta munitum, immo tale eſſe debebat, quod auri colore dignum natura indicauit. Ergo non in terra tantùm, ſed etiam in ouo habent mortales quod æſtiment.

11. Habent verò & quo abutantur ad ſuperbiam, & quo vtantur ad doctrinam. Ouo enim mulierculæ, pictæ illæ, & formam mentientes illinunt frontem, vt ſplendeant, ſi effætæ ſunt; ſi vernant, ne à ſole colorem contrahant aduſtæ, aut æthiopiſſæ fiant. Nam *candido oui* facies illitæ, ab vrente Phæbo non læduntur, neque nigreſcunt. Quod, vt aliæ caueant, laruas induunt. Ita ſuperbia abſcondere vultum cogit illas, quæ maximè videri cupiunt. Hæ ergo tales, quæ *ouis* vtuntur, vt ſuperbiant, ijſdem vtantur, vt demiſsè ſentiant. Nam more *ouorum*, inania, & in-

inanes ſumma petunt; ſtant, natant, & apparent in aquis, quæ putrida ſunt: ſaniora, & in quibus eſt momentum, ſubſidunt. Quod in lignis quoque videre eſt, viliora aquis innatant, ebenum deſcendit. Qua ratione vulgus noſtrũ *Romana*, vt vocant, *roſaria* probat.

Piſces quoque in ſummo capiuntur, tuti forent, ſi in maris immo poſſent latitare. Et eſt quoddam genus, Muræ nam vocant, cuius in ſupremis vndis ſol cutem ita ſiccat & arefacit, vt imum non poſſit ampliùs ſubire, itáque prædantibus exponitur. Martial. l. 13. III.

Quæ natat in Siculo grandis muræna profundo,
Non valet exuſtam mergere ſole cutem.

In fabulis, quid Icaro notius? quò altior, eò ſtultior patre factus eſt. Vera ars Dædalum cohibuit. Et plerumque minùs docti, magis ſunt ſuperbi: gloriantiúſque loquuntur, qui mentem habent extibiatam. Dolia quæ tinniunt, inania ſunt; plena obſcurè reſonant percuſſa. Sic verè pij non gloriantur; neque ſe iactant, aut immortalibus æquant, qui ſunt ſapienter docti. In quibus nihil eſt, niſi ventus, inanes non ceſſant flare glorias: poppyſmata ſitiunt, altiſſima affectant; &, ſi rectè expendas, non *oua*, ſed ſtercora ſunt natantia, quorum perpetua vox eſt, *Nos poma natamus.*

At quis miretur, ab his *amari primos recubitus* IV.

in

in cœnis, & primas cathedras in synagogis, & salutationes in foro? Matth. 23. 6. cum superbia nihil aliud sit, quàm inordinatus celsitudinis appetitus, vt eam definit S. Aug. *l. 14. de ciuit. c.* 13. omnis enim superbus vult maior esse eo, quod est, siue apud se, in suo iudicio & tacita cogitatione, siue in æstimatione aliorum, vnde se iactat; siue in opere, quod supra vires suas aggreditur; vt audiat : *Io Pæan.* Quæ omnia varijs modis fieri possunt, & sæpe vsque ad iniuriam proximi, & contemtum Dei ac mandatorũ eius progrediuntur. His modis qui se effert, quàm inane est *ouum*; non sic nataturũ, nisi vacuum? Nam siue à se habere se existimet, aut existimari velit, quod ab alio habet; siue suo merito, quod gratis habet; siue maius esse putet, quod habet, quàm reuera sit, nonne semper inanis & vanus, & mendax est?

V. Quare nullum aptius illi est remediũ, quàm vt hunc basiliscum priùs intueatur. Non poterit enim eum non contemnere, si cognoscat. Si enim vana, & mendax est illa opinio, quàm de seipso, vel in alio quis habet; quid quæso amat? nonne merum *nihil*? Et tamen hoc *nihil* quot, & quantos tenet? Sciuit id probè S. Franciscus Xauerius, qui vt est *in l. 6. c. 8. vitæ eius*, sæpe erat auditus, multo cum gemitu ac suspirio, dicere: *O arrogantia venenũ Christianæ virtutis, quantum*

ob-

ſu-ſti, obes, obfutura es orbi terrarum? Quòd ſi erò etiam opes, ſi vires, ſi ingenium, ſi ſcien-as, ſi virtutes, quis habet, facilè etiam ibi agno-et ſuam paruitatem ac inanitatem, ſi ſe ad alios agnos æſtimet: ſi reputet, etiam Druſos olim elices appellatos: ſi cogitet, quot in his terris nt, aut fuerint in omni genere laudis maiores. t ſi vel neminem putat, ſe, in terris maiorem xcellentiorémque reperire; mente ad Inferos eſcendat, & videat quanta damnatorũ dæmo-um, Deo inimicorum ibi ſit multitudo, quo-um vel minimus eſt fortior, ingenioſior, do-tior, & natura ſua nobilior maximò, qui nunc iuit in hoc mundo. Quod ſi nondum ſatis per-exit ſuam paruitatem, ad cœlos cogitatione uolet, & tot millia Angelorũ, ac deniq; ipſum Deum, & abyſſum ſcientiæ, ſapientiæ, potentiæ lius conſideret.

Solitarius equus, ait S. Io. Climachus *grad.* 25. *ennunquam currere videtur, at ſi gregi ſocietur, unc ſuam agnoſcit tarditatem.* Et paulò poſt, hæc ubiungit. *Cuidam fortiſſimo athletæ Chriſti, impu-i dæmones laudem in corde ſubſeminabant: At ille iuina inſpiratione malignorum ſpirituum nequi-iam pio & religioſo compendio vincere aggreditur. Deſcribit in cellulæ pariete altiſſimarum virtutum ppellationes, puta perfectæ charitatis, angelicæ hu-ilitatis, mundiſſimæ orationis, incorruptibilis ca-ſtita-* VI.

ſtitatis, & huiuſmodi virtutum reliquarum. Cum ergo illum cogitationes extollere cœpiſſent, dicebat illis: Eamus ad arguentem: adueniensq́; relegebat, ſibique ipſi clamabat: Cùm has omnes poſſederis, tunc ſcies, quàm longè adhuc à Deo ſis. Cum enim eas poſſederis, ſeruus eris inutilis, feciſti enim quod facere debuiſti. Hæc Climachus.

VII. Chryſoſtomi *ad pop. hom. 39.* hæc ſunt. *Fortis es, & altum ſapis, nonne per ea magis humiliari debes? Quare ſapis altùm in re viliſſima? Nam & leo te eſt audacior, & aper fortior, nec es ad eos culex. At & latrones, & fures, & gladiatores, & ſerui tui fortiores ſunt: hoc igitur laude dignum? Sed pulcher es & ſpecioſus. Cornicum oſtentatio, non es pauone pulchrior, neque propter florem, neque propter alas. Verùm & cygnus valde pulcher eſt, & aliæ aues multæ, quibus ſi fueris comparatus, aſpicies te quaſi nihil. Frequenter autem & viles pueri, & innuptæ virgines, & meritoriæ mulieres, & molles viri hanc gloriam habuerunt. At es locuples? vnde? quid poſſidens? Aurum, argentum, lapides precioſos, hæc eſt & latronum, & metalla ſcrutantium gloria. Sed ornaris, & comeris? Verùm & equos comtos videre licet, apud Perſas quoque camelos, hominum verò ſcenicos omnes. Non confunderis in his alta ſapiens, in quibus bruta tecum ſociantur, & ſerui, & homicidæ, & molles, & latrones, & fures? Sed propter vocem altùm ſapis. Cygno,*

luſci-

uſciniáue nunquam tu ſuauiùs canere poteris. At n artis varietate? Et quid ape in hoc ſapientius? quis phrygio, quis pictor, quis geometres huius opera poterit imitari? Sed in veſtis ſubtilitate? Verùm hac aranea tibi præſtant. At in pedum velocitate, rurſum primas ferunt bruta, lepus, & caprea. Sed acutè cernis? tamen non ſicut dorcas, nec vt aquila. At auditum habes acutum? ſed aſinus acutiorem. At olfactum? Verùm canis te præcedere non ſinit, &c. Vides quantùm nobis rerum examinatio conferat? Omnibus hominibus altiora ſapiens etiam brutis vilior inuentus eſt. Quanta ergo inanitas eſt, ſe ſe ſupra ceteros extollentis? Et tamen ſe extollit, non facturus, ſi inanis non eſſet. Itaque

In vacuo, aut pleno virtutem examinet ouo,
Qui vel ſumma leuis, vel grauis ima petit.

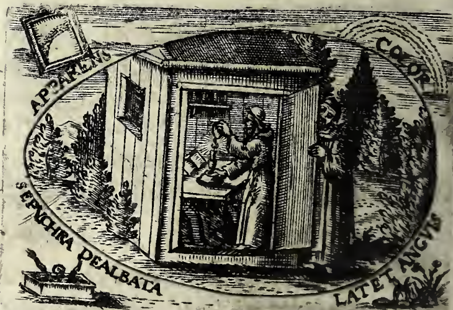

Ova

Ova clandestinè cocta, hypocritarum simulationem prodentia.

EMBLEMA LXXX.

NE FVERIS HYPOCRITA IN CONSPECTV HOMINVM. Eccli. 1. 37.

1. *ANdreas Lucardus cuidam obiicienti, quòd hypocrisin ab ipso didicisset, hanc fabulam narrauit. Fuit Monachus anonymus, qui ieiunij impatiens, cum nihil aliud suppeteret, in cella sua ouum candelæ admotum, tam diu versauit, donec percoctũ esset. Id cum cænobiarcha per rimam inspiciens notasset, cellam ingressus cænobitam increpuit. Ille sese excusans, ait: Hanc artem peccandi tam subtilem dæmon ipse me docuit. Tunc enimverò dæmon, qui sub mensa latitârat, se proripiens: Mentiris,*

ris, ait, pessime : hanc enim nequitiam non tu à me, sed ego à te didici. Gasp. Ens. *l. 2. Epidorpid. p. 241.* Ita quidem retorsit calumniam Lucardus. Ceterùm etsi nec ipse existimem, vllum cacodæmonem tam esse rudem ac simplicem, vt nequitiam adeò leuem, hoc est, artem *oua* candelæ admota coquendi, didicerit à Monacho, cum naturalia omnia spiritibus illis sint perspectissima; tamen, ob eam vnicam rationem, haud dixerim fabulam esse (quam prorsus fabulam esse, & in odium Monachorum à maleuolo excogitatam credo) æquè enim diabolus, procliuiusq; mentiri potuit, ac Monachus: *quia non est veritas in eo: cum loquitur mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax est: Io. 8. 44.*

Certè haud absimilem historiam recenset S. Gregorius *l. 4. dialog. c. 34.* his verbis: *Est* 11.
apud nos nunc Athanasius ex Isauria, presbyter, qui in diebus suis Iconii rem terribilem narrat euenisse, Ibi namq; vt ait, quoddam monasterium Thongolaton dicitur, in quo quidam Monachus magnæ æstimationis habebatur; bonus quippe cernebatur moribus, atque in omni actione sua compositus, sed sicut ex fine res patuit, longè aliter, quàm apparebat, fuit. Nam cum ieiunare se cum fratribus demonstraret, occultè manducare consueuerat. Quod eius vitium fratres omnino nesciebant. sed, corporis superueniente molestia, ad vitæ extrema perductus est. Qui cum

iam esset in fine, fratres ad se omnes, qui monasterio inerant, congregari fecit. At illi tali, vt putabant, viro moriente, magnum quid ac delectabile se ab eo audire crediderant. Quibus ipse afflictus & tremens compulsus est prodere, cui hosti traditus cogebatur exire. Nam dixit. Quando me vobiscum credebatis ieiunare, occultè comedebam: & ecce nunc ad deuorandum draconi traditus sum, qui cauda sua mea genua, pedesq́; colligauit, caput verò suum intra meum os mittens spiritum meum ebibens extrahit. Quibus dictis statim defunctus est, atque vt pœnitendo se liberare potuisset à dracone, quem viderat, expectatus non est. Quod nimirum constat, quia ad solam vtilitatem audientium viderit, qui eum hostem, cui traditus fuerat, & innotuit, & non euasit. Hæc S. Gregorius.

III. D. Augustinus *in l. 83. qq. q. 53. Sicut prope summa & diuina virtus est*, ait, *neminem decipere, sic vltimum vitium est, quemlibet decipere:* quod faciunt, quicunque volunt videri, quod non sunt, qui cum bonitate vera careant, saltem boni sibi vmbram circumpingunt. Ita fiunt non virtutum exemplaria, sed spectra Empusarum. Assonat D. Hieronymus *lib. 7. in Isa.* sub finem, *si castum esse me simulo*, inquiens, *& aliud est in conscientia mea: habeo non gloriam mercenarij, sed supplicia peccatoris. Et in comparatione duorum malorũ, leuius malum est, apertè peccare, quàm simulare, & fingere sanctitatem.* Acce-

Accedat quartus Ecclesiæ Latinæ Doctor IV.
Ambrosius, & erudiat seculi nostri Politicos, qui verba sua ita didicerunt componere, vt ferè nihil illis ampliùs credere audeas; certè trepidare oportet, quoties etiam optima promittunt; & *oua* clam candelæ admouere timendi sunt, quando palam apparent abstinentes; spondentque omnem protectionem, cum deglubere cogitant, pellace vulpe benigniores. Veritatis simplex oratio; fraus fuco vestienda est, & astu colenda. Præda citiùs capitur, si laqueus tegatur. Ita *loquitur* S. Ambrosius *l. 7. epist. 44. Nemo in dolo loquatur ad proximum suum. Laqueus est in labijs nostris, & sæpe vnusquisque sermonibus suis non explicatur, sed inuoluitur. Fouea alta est os maleuoli, grande innocentiæ præcipitium, sed maius maleuolentiæ. Innocens dum credit facilè, citò labitur, sed tamen iste lapsus resurgit: maledicus autem suis artibus præcipitatur, vnde nunquam exiliat, atque euadat. Ponderet ergo vnusquisque sermones suos, non cum fraude & dolo:* ne seipsum magis, quàm alium decipiat.

Similis est talis, teste S. Greg. Nazianz. *in* V.
orat. funeb. Pat. meretrici, *quæ sicut, cum natiua pulchritudine destituta est, ad colores, pigmenta & fucos confugere solet: ita hypocrita cum specie solidæ, perfectæque virtutis careat, adumbrationem quandam pietatis externam simulat, qua eorum*

oculos retinet, qui adumbrata virtutis ſimulatione capiuntur. Nec meretrici tantùm, ipſi cacodæmoni ſimilis eſt hypocrita, nam & ille *transfigurat ſe in Angelum lucis 2. Cor. 11. 14.* Hinc *2. Machab. 6.* Eleazarus ſenex, & eius exemplo, apud *Sur. 22. Ian.* S. Anaſtaſius Martyr Perſa, omnia potiùs extrema pati voluerunt, quàm eſſe impij ſimulatores.

VI. Hæc ſi noſtra ætas impenſiùs imitaretur, non haberemus tot clandeſtinos *Ouorum* cocos: non tot gladios melle litos, nec tot pocillatores, qui lethale mulſum propinant. Ceruis, & damis, ſubinde in ventriculo, è ſaluberrimis herbis, colore ſubuiridi, aut ferrugineo, *ouum* naſcitur, quale & in boue aliquando repertum aiunt. Hoc *ouum* ſuccum præſtat; vt cerui quidem ac damæ, cum niuibus omnia algent, diu ſine cibo vitam poſſint producere, ſucco ſcilicet, & viribus *oui* illius, vicem agentibus ciborum. Tale *ouum* Eleazaro, atque Anaſtaſio in pectore fuit, vt cum Chriſto *Io. 4. 32.* dicere poſſent, *Ego cibum habeo manducare, quem vos neſcitis:* &: *Meus cibus eſt, vt faciam voluntatem eius, qui miſit me, vt perficiam opus eius.* Hinc neque cibis vetitis, neque ſimulatione comedendi vti voluerunt. At quibus in corde nullus eſt ſuccus pietatis, neque vllus virtutum theſaurus; foris ſimulant, quo intus carent. Ea propter

Domi-

Domini monitio est, *Matth. 6. 16. Cum ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritæ tristes, exterminant enim facies suas, vt appareant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis, quia receperunt mercedem suam.* Quin &, apud homines, quod quærunt perdunt. Nulli enim minoris æstimantur, quàm qui virtutem mentiuntur. Quare deprehensi, *sicut diploide*, duplici *confusione* induuntur, & quòd non boni, & quòd fraudulenti; sicut ille, qui neque ieiunij amans fuit, & tamen videri talem se studebat, *oua* occultè ad candelam coquere deprehensus. Quem proinde sic licet compellare.

Errasti, infelix. Si clam coquere oua volebas,
Vmbra tibi, minimè LVX *adeunda fuit.*

Ovorum vſus, ſimulatorum dolus.

EMBLEMA LXXXI.

QVAM VOTA SVNT MORTALIVM CONTRARIA? NIGER HIC VIDERI, NON VIDERI ALTER CVPIT.

1. OVum ad colorem facere ex Plin. diſcimus *l. 35. c. 6.* nam *pingentes ſandyce ſubdita mox ouo inducentes purpuriſſum, fulgorem miniј faciũt.* Ælianus *l. 1. de animal. c.* 48. ita ſcribit: *Corui oua audio nigros efficere pilos. Qui verò capillitium ſuum ſic adulterat, oportet oleum in ore compreſſum habeat. nam niſi id fiat, ſimul cum pilis ei dentes nigri redduntur, vixq́ elui poſſunt.* Sed etſi dentes *ouis* nigreſcerent, *ouis* tamen iterum poſſent emaculari, putamine eorum in denti-

fri-

fricium redacto. Nec enim aut promtiore remedio osseum illud oris septum, aut mundiore puluisculo illuuies labésque repurgatur. Ceterùm quia purissimi tenerrimiq; succi est *ouum*, ætatem non fert, seniúmq; timet; tametsi enim quàm primùm nascitur, in testa caluitiem ostēdit, nihil tamen illi adeò obest, quàm si diuturnitate sinatur computrescere. Fœdus pædor est, cum vetustum est. Exolescit, cum asseruatur. Venenum fit, cum è diario fit annona.

Idem homini contingit, qui iuuenis cum est, vernat, floret, formosus est; cum senescit, putrescit. Fugiunt tunc è genis rosæ, & subit pro purpura pallor, pro aurea cæsarie canities; pro niue frontis, niues capitis, vultusq; ipse hyemem præ se fert. Quare senex fuit, qui cum iuuenculæ nuptias ambiret; coruorum *ouis* caput curauit lauari dicam, an maculari? Nam è candido niger factus est illi capillus, ipséque è cygno coruus euasit; & puellam decepit, quæ vtique procum, quia *niger* erat, cauere debuisset. Vidit hoc è familia non nemo, æthiops, bello mancipium factus, quem cetera mancipia miserum affecerunt malè, & peius omnibus oderat herus, quòd niger & stigmaticus, & in tergo, vt auis attagen, variegatus esset. Artem ergo se nactum ratus, qua albesceret, fortunam sic aggressus est emendare. Audiuerat aliquando dici, & velut è Iouis II.

tabulis recitari; *contrariorum eandem eſſe ſcientiam*, hinc ſe Philoſophum ratus, poſtea etiam in medicum euaſit, cum intellexit, *contraria contrarijs curari.* Itaq; ſicut herum viderat coruorum *ouis* nigreſcere, ita ſperauit ipſe poſſe ſe *ouis* cygnorum albeſcere. Sed poſtquam omnia cygnorum *oua* conſumſit, æthiops manſit; ac inſuper in furto deprehenſus (tanquam aliàs nihili, aut certè ſale emptum mancipium, inutiléque terræ pondus) ad coruos miſſus eſt, vt nigri ſimul eſſent. Quin laqueo ſuffocatus, aliquantulo etiam nigrior eſt factus, quàm viuus fuiſſet.

III. Notum eſt, de alio ſene, qui plumbeo calamiſtro, in nuptijs, canos in atros capillos cum vertiſſet, à Principe viro, choreis adeò adactus eſt ſudare, vt denuo caneſceret. Nempe quiſq; ſuo colore contentus eſſe debet, quod prior ille ſenex niuibus, & Æthiops carbonibus ſuis oſtendit. Quod & oſtendit Ælius Adrianus Imperator, de quo, vt refert Spartianus, *illud quoque innotuit, quod cum cuidam caneſcenti quiddam negaſſet, eidem iterum petenti, ſed infecto capite, reſpondit; Iam hoc patri tuo negaui.*

IV. Quibus rebus erudiuntur hypocritæ, ne colores quærant ſuorum vitiorum; aut arte contegere, aut etiam ornare nitantur criminũ ſuorum næuos. Plerumque malè cedit pietas ſimulata;

lata; & fucus tranſit in infamiam, cum detegitur. Quis non ridet mulieres *interpoles? veteres* illas, *quæ ſe vnguento vnctitant? Plaut. in Moſtel.* quæ tantùm quotannis ſtibij in oculos, ceruſſæ in cutem inſumunt? quæ magis pictæ ſunt, quàm vlla tabula? quibus nunquam licet in choreis ſudare, ne facies, riuis manantibus, per emtum candorem, nigros ſulcos exhibeat; dum exanguem piceámque pellem atra lux pererrat? quæ nunquam ſe iuuenculas facient, quamuis adhibeant, quidquid pharmacopolæ vendunt; quæ denique laruæ, quæ *oua* picturata, quæ veteratoriæ artis magiſtræ audiunt?

Meritò Nicias poëta, vt rideret effeminatum caluum, dixit: ὠὸν ἅπας γέγονεν: *ouum totus factus eſt. Mollis ille canitiem non ferens, fuco tingere capillos non deſinebat: ſed cum ſic continuum cum natura negotium eſſet, neque niues capitis vinceret, hoc egit, vt vitiata cute, capilli defluerent.* Put. or. 20. Vnde igitur iſti placere volunt, inde diſplicent, ac ibi damna illis eueniunt, vbi commoda quærunt. Nam rectè dicitur *Iob. 8. 13. Spes hypocritæ peribit.* Quàm luculentè id apparuit in Anania & Sapphira? *Act. 5. 3. Quid euidentius eo,* ait S. Ambroſ. *l. 3. de off. c. 11. quod Ananias, quia fraudauit de precio agri ſui, quem ipſe vendiderat, & portionem pretij, tanquam ſummæ totius numerum, ante pedes poſuit Apoſtolorum, ſicut reus* V.

fraudis interijt? Licuit vtique illi nihil offerre, & hoc ſine fraude feciſſet: ſed quia fraudem admiſcuit, non liberalitatis gratiam reportauit, ſed fallaciæ pœnam exoluit. Nempe planè ita eſt, vt *fraus* ſua *nemini*, neque apud homines, neque ante diuinum tribunal, *debeat patrocinari*: &, vt dicitur *Prou. 3. 32. Abominatio Domini eſt omnis illuſor.*

VI. Hinc in Caſſiodori *hiſt. tripart. l. 9. c. 48.* ſequentia leguntur. *Quidam pauperes ſtudentes Epiphanium arte deludere, vt eis aliquid daret, cum iter ageret, vnus eorum ſupinum ſe proſtrauit in terra, alter verò ſtabat, quaſi mortuum deflens, nec habens vnde eum ſepelire poſſet. Epiphanius autem ſuperueniens orauit, vt ſub quiete dormiret, & ſepulturæ neceſſaria præbuit, ſimulq́ue conſolatus eſt flentem dicens: Quieſce fili à lachrymis: non enim fletu ſuſcitari poterit. Cúmque diſceſſiſſet Epiphanius, cœpit ille pulſare ſocium, vt reſurgeret. Et cum hoc ſecundò feciſſet dicens: Surge, hodie tuis laboribus epulemur; & ille penitus non ſentiret, cognoſcens verè mortuum, cucurrit ad Epiphanium flens & petens, vt eius ſocium ſuſcitaret. At ille conſolatus eſt eum, hortans ne ferret grauiter, quod euenerat, non tamen defunctum denuo ſuſcitauit. Hoc enim credo proinde geſtum, vt miniſtri Dei non facilè deludantur.*

VII. Simile quid habetur in vita S. Gregorij Thauma-

maturgi, quam S. Gregorius Nyſſenus ſcripſit. Ex quibus perſpicuum fit, quid lucri ferat ſimulator, qui dum videri vult aliquid, viliſſimas partes agit; eſtque, quod Iphicrates de Callia dixit, *Mithragyrtes, non daduchus.* Qualibus teſte S. Hieron. *l. 2. contra Pelagianos*, plenus eſt mundus. Quiſquis enim ſe vult videri, quod non eſt, hypocrita eſt. Et S. Baſilij *hom. 1.* verba ſunt. *Hypocrita dicitur hiſtrio, qui in theatro perſonam ſuſtinet alienam: ſæpe heri, cum ſit ſeruus: aut regis, cum ſit priuatus.* Itidem in hac vita pleriq; vitam ſuam, velut è proſcenio, ad oſtentationem componunt, aliud in corde *gerentes, aliud, in ſpecie, hominum oculis præ ſe ferentes.* O quàm miſeri iſti ſunt hiſtriones! qui dummodo hominibus placeant, non verentur Deo diſplicere; neque iam re tantùm, ſed ipſa etiam ſimulatione mali; ſicut ſenex qui niger, & Æthiops, qui albus videri cupiebat, fraude etiam ſe faciebant deteriores.

Diſſimulare ſenex, iuuenis ſimulare volebat
Candorem; neuter candidus ergo fuit.

Ovum

Ovum aureum auaritiæ nutrimentum.

EMBLEMA LXXXII.

QVID NON MORTALIA PECTORA COGIS, AVRI SACRA FAMES?

1. *HAbebat gallinam quidam, quæ ouum quotidie pariebat aureum. Hic ſperans auri maſſam intra illam eſſe abſconditam: occidit gallinam, & in diſſecta nihil aliud reperit, quàm quod in reliquis eſſe gallinis conſueuit. Itaq; ingentibus ille diuitijs inhians, etiam mediocres perdidit.* Ita Æſopus *fab. 135.* vbi monet, immodicas vt cupiditates, & auidos diuitiarum animos compeſcamus; & vt ſuâ quiſque fortunâ contentus viuat. Quò etiam pertinet illa fabula 24. eiuſdem, qua cum Demoſthene oſtendit, rebus ſecundis non

eſſe

esse modum, neque finem cupiditatum, multosque sæpe fortunæ melioris, & nescio quæ diuitiarũ Gargara somniantes, præsentia bona amittere. Est autem fabula hæc. *Mulier vidua gallinã habebat, quæ singulis diebus ouum vnum pariebat, quæ si curaret diligentiùs & saginaret gallinam, sperandum esse existimabat, vt bina aut terna illa quotidie oua pareret. Cum autem cibo superfluo opima gallina & pinguis facta esset, planè tum oua parere desiit.*

Perdit ergo lucrum amor nimius lucri; & ad II. auaritiam allicit *ouum*, quòd, si rectè consideretur, liberalitatem docet. Nam, vt Conciliator *in differentia 69.* describit; *Ouum est animal potentia ex ouificantis productum superfluo*; quod officium est opulentorum, qui & ipsi de superfluo stipem debent erogare, vnde pauperum vitam sustentent. Nam, vt in Græcis dicitur, *Qui multum habet piperis, etiam oleribus immiscet*: & quò plenior est Pactolus, eò magis inundat. Ita quidem par esset facere eos, qui è pleno dolio hauriunt. Sed arenæ sunt steriles; imbrem bibunt, gramen non reddunt. Amaltheæ cornu si illis esset, flosculum non donarent. Deniqne *Quò plus sunt potæ, plus sitiuntur aquæ*; & qui olim pomo, nunc *ouo*, eoq; *aureo* decipit. Accipe, quod in Societatis nostræ Annalibus *An. 1588. Collegio Monacensi* refertur. *Monachij diabolus noctu viro cuidam pio appa-*

apparuit monens, orationem longam ſimul & difficilem Deo gratiſſimam eſſe, oraret proinde noctu quotidie, nudato corpore, flexis genibus, expaſſis brachijs totum pſalterium. Fecit homo: ratus, Angelum bonum fuiſſe. Dubitare tandem cæpit, num inſidiæ laterent, credo ex defatigatione. Adeſt ergo denuò diabolus, & vt ab omni fallacia tutus ſit, rem futuro miraculo firmat. Pone ouum, inquit, in ara diebus Sabathi, poſtridie AVRATVM *reperies. Sed cum ille, gloriam, an conſilium quærens, rem alijs aperuiſſet, ſuaſum eſt homini vt de re tota ad noſtros referret. Retulit, & dæmoni fraudem edoctus, facta confeſſione, omni moleſtia liberatus eſt.*

III. O ſi multi ſeruarent, quod, apud Liu. *l. 5. dec. 1.* Camillus ſanxit, ne quis plus quingenta jugera poſſideret! ô ſi, inquam, multi eo, quod poſſident, contenti, *ouum* poſſent aureum contemnere, quàm truculento ſe dæmone liberarent! neque illis cupiditas ſua damno eſſet, vt non jam gallinam, ſed ipſa viſcera ſua euiſcerarent. Ecquando iſti tales ſatis prandent, niſi quando foris, & alienâ quadrâ? Quod ſi auarities eos cogit, proprium genium defraudare, jam deteriores fiunt viduâ Æſopica, quæ plus hordei dedit, & alimentum gallinæ auxit, vt augeret & fæcunditatem. Nam quia audierat, gallinas *omni tempore, præterquam duob. menſib. brumalib. parere oua*, & quaſdam quidem bis die, ali-

aliquas in tantùm, vt effætæ moriantur, non contenta *ouo* quotidiano, vt geminarentur *oua*, victum geminauit. Sed pinguefactam gallinam sterilem reddidit. Isti verò, qui præ auaritia nunquam audent satiare importunè latrantem stomachum, neque agros quidem suos stercorant ad satietatem, & metere volunt, vbi sementem non fecerunt.

Quid quod ne equis suis pabulum sufficiens præbent? quid mirum si minùs arant postea jumenta, quæ non pascuntur? Scholasticus, *apud Hieroclem in Facetiis*, equum emerat, quem docuit, nihil comedere, demensum subducendo. Cum ergo aliquot diebus equus nihil comedisset, corruit mortuus. Bœoticus ille Scholasticus mortem jumenti impatienter deplorauit, duplici se damno affectum dicens; & quòd equũ amisisset, & quòd tum, cum jam nihil comedere didicisset. O quàm multi auari, hanc stultitiam imitantur! qui queruntur, se optimos famulos, & amicos, atque etiam artifices, immo & milites amittere. Nempe cum nihil dant, quod edant, mirantur se perdere lucri sui promotores. Immo hoc impetrant, vt tales sibi ipsis longè vberiùs prouideant, de domini crumenâ; existimant enim id æquum esse, quando inciderunt in dominum iniquum. IV.

Nuncquid isti cum *ouo aureo* gallinam amittunt? V.

tunt? Ergo ſua illis cupiditas nocet, quæ ſæpe, quod appetit, amittit. Nihil enim aliud eſt, quàm amor & appetitus immoderatus habendi, qui conſiſtit *in retinendo*, & *non dando*, v. g. *aliena*, vel *mercedem, quando, vel quomodo, & quibus oportet*: itemq; *in acquirendo præter modum; per fraudes, vſuras, furta*. Peccat verò auaritia non ſolùm erga alterum, & contra juſtitiam; ſed etiam contra liberalitatem, quando quis erga ſe ipſum eſt auarus, tenui ſalillo, & freſsâ fabâ victitans, benè nummatus.

VI. Auaritiæ inſignes ſeptem è D. Gregorio filias enumerat S. Tho. *2.2.q.118.art.8. Obdurationẽ*, quæ animo immiſericorde non vult ſuccurrere neceſſitatibus proximorum: *inquietudinem*, qua quis ob immoderatum affectum, ſolicitus eſt, & varijs anxietatibus diſtrahitur: *fraudem, fallaciam, periurium, violentiam, proditionem*. Qui enim contra rationẽ appetit diteſcere, ſæpe vtitur *fallaciâ* in verbis, & *fraude* in factis, & perjurio ad falſum confirmandum, & *violentiâ* ad furandum, rapiendum, ſpoliandum, occidendũ; etiam *proditione* ad acquirendum, vt Iudas.

VII. Neque conſiſtit in his filiabus auaritia, nam ſicut, Mydæ ritu, cibo in aurum verſo, inedia ſe cruciat; ita in alterâ vitâ Tantalos facit, æternæ quoque parens damnationis. Pharmacopæi, inter medicamenta, quoddam aſſeruant, quod *ouum aureum* appellant, quo aiunt malignas à

corde

corde fuligines arceri. Contrarium facit auri cupiditas, non tantùm fuligine os ſublinit, ſed pectus quoque implet æſtu, & animam in æternas fuligines, & caminos coniicit. *Eccl. 10.10. Nihil eſt iniquius, quàm amare pecuniam: hic enim & animam ſuam venalem habet.* Et *Baruch 3.18. Vbi ſunt, qui argentum theſaurizant? & aurum, in quo confidunt homines? Exterminati ſunt, & ad inferos deſcenderunt.* Ipſe Apoſtolus *1. Tim. 6.9.* quàm rotundè pronunciat: *Qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem: & in laqueum diaboli, & deſideria multa inutilia & nociua, quæ mergunt homines in interitum, & perditionem.* Nonne hoc eſt gallinam pro ouo perdere? Denique *in nullum auarus bonus eſt, in ſe peſſimus. Senec. ep. 108.* Quid ita? quia diuitijs non vtitur, niſi tanquam compedibus, quibus vinciatur. In hanc rem opes obijcit Mammona: cuius effigies fuit *Circulator à ſimia rogatus, catenulam dum ipſi dedit; quam admittens, & ea detenta captiua facta eſt.* Itaque ſordidus non juuatur, ſed ligatur opibus; & cochleæ vitam agit, ſordibus victitat, abſtemium ſacrificium libat: quin ipſis pecunijs ſuis tanquam Euclio, in mille ſolicitudines datur, nec cælum ijs emit; nec ipſis diuitijs diues, ſed pauper eſt. *Prou. 13.8.* Cum interim, vel apud Ethnicos, opum contemtor dicere poſſit:

Pauperiem modico contentus ſemper amaui:
Et rerum Dominus nil cupiendo fui.

Ova miraculo mutata impiorum auaritiam castigant.

EMBLEMA LXXXIII.

SACRILEGIS NVNQVAM PROSVNT SVA FVRTA.

I. SIluester Giraldus Cambrensis *in Topographia Hiberniæ*, inter Hiberniæ mirabilia *cap. 40.* hæc habet. *In vlteriore Vltoniæ parte, sunt montana quædam, in quibus grues auesq; variæ suo in tempore abunde nidificant, propter refugium & pacem non tantùm hominibus, verùm etiam pecoribus & auibus ab incolis ibidem exhibitam, ob reuerentiam scilicet S. Beani, cuius Ecclesia locum illustrat. Sanctus iste miro, & inaudito more non tantùm aues, sed & auium suarum oua tuetur. Si enim,*

vt oua rapias, manum admoueas, videas protinus pullos marcidos & rubros, & tanquam eadem hora iam exclusos. Sin autem manum retrahas cum voluntate, videas iterum seu miraculosè, seu phantasticè, contra naturæ cursum, pullos in oua vel conuersos, vel reuersos. Accedant duo inspector simul & raptor, hic pullos, ille oua videbit. Alexander Magnus, *etiam olitorem odi, qui radicitus euellat*, inquiebat in populi oppressorem; sancti adhuc delicatiùs amant sibi creditos, vt ne auibus quidem velint stirpem suam exscindi.

Nequeunt sancti tolerare rapinam auium suarum, & tolerabunt opum, immo reliquiarum suarum? osores furti, erunt amatores sacrilegij? Qui vel miraculo custodiunt *oua*, negligent templa? Et tamen sunt, qui hæc spoliant, religionis, sine vlla religione, violatores. Verè dictum est *Eccl. 10.9. Auaro nihil scelestius.* Cui subscribit Bion, nam ex illius sententia, *Cupiditas est metropolis abominationis.* Certè, vt Cic. *orat. pro Quint.* ait, *Nullum est officium tam sanctum atque solenne, quod non auaritia comminuere, atq; violare soleat.* Et, vt *in Vatinium* inquit, *Nemo tam firmum habuit præsidium, quod auaritia non infregerit, atque debilitauerit.* II.

Bellè in *oui* cupiditate, cupiditas auri denotatur. Nam & in *ouo* aurum argento circumdatum, sed idcirco testâ duriore est munitum, vt III.

ſit tutum. Certè auri argentique in *ouo* color eſt. Sed neque tam in vllis ſiluis, vel nidis eſt abditum, neque adeò in vllis ramis arboribusque ſublime vllum *ouum*, quo non ſubinde Autolyci, & manus auaræ accedant; tametſi ſæpius deluſæ. *Sordidus quidam*, ait Phryx fabulator, *auarus credulus, audito de præruptis montibus, & collibus Indiæ auro, ebore, & electro ſolidis, eò profectus, & gryphes inacceſſos eos cuſtodientes nactus, cum grauibus maledictis reuerſus eſt*. Ita vbicunque aurum, argentumúe adoratur, *auaritia inſatiabilis, immenſa & incredibilia poteſt. Cic. in Vatin.* Et, vt S. Chryſ. *orat. 7. in auaros* loquitur, *quid manibus auari ſceleratius? quid oculis impudentius? & caninum magis? non aſpicit homines vt homines, neque cælum vt cælum, ſed omnia pecuniam eſſe putat.* Hinc ſacra & profana, nullo diſcrimine violat.

IV. Quare nec *volucres cæli nidos habere* ſinit, hoc eſt, nec ipſos Dei ſeruos, in clauſtris ſuis Deum laudantes, intactos prætermittit. Nam & illinc extrahit victui neceſſaria, vt quaſi à mortuis tributum exigat. Sed paruo ſuo lucro. Rarò enim tales diu diuitias malè partas ſeruant. Immo, vt aquilinæ pennæ columbinis additæ eas conſumunt, ita quæ Deo erepta priuatis opibus junguntur, & ipſa euaneſcunt, & illa quoque conſumunt, quæ propria fuêre; vel certè inutilia

red-

reddunt, ſicut S. Beanus *oua* ſibi concredita, quando à raptoribus violantur.

Videtur hoc ipſum prædicere S. Iacob. 5. V.
1. *Agite nunc diuites*, ait, *plorate vlulantes, in miſeriis veſtris, quæ aduenient vobis. Diuitiæ veſtræ putrefactæ ſunt, & veſtimenta veſtra à tineis comeſta ſunt. Aurum & argentum veſtrum æruginauit, & ærugo eorum in teſtimonium vobis erit, & manducabit carnes veſtras, ſicut ignis. Theſaurizaſtis vobis iram in nouiſſimis diebus.* Quid ni? *Nam auaritia fidem, probitatem*, ait Saluſt. in Catil. *ceteraſque bonas artes ſubuertit, proque his ſuperbiam, crudelitatem, Deos negligere, omnia venalia habere edocuit.* Hinc grauib. pœnis à Deo mulctatur non raro, etiam in hac vita, vt Caſſian. *l. 7. Inſtit. c. 14.* in Giezi, Iuda, Anania & Sapphira oſtendit. Quibus addi poteſt Achan, & Abias, Achab, cum Iezabele.

Greg. Turon. *l. 1. de glor. Mart. c. 106.* VI.
refert, mulierem itare ſolitam in terram ſanctã, collegiſſe magnam pecuniæ ſummam, captiuis redimendis, & egenis juuandis, titulo tenus, nam reipſa ſibi collegerat, & defoderat. Sed mox, Deo vindicante, mortua & ipſa etiam in ſepulchro defoſſa eſt; quò inuentæ, juſſu Epiſcopi, pecuniæ, ſimul cum cadauere, ſunt proiectæ. A media ergo nocte, per tres continuos dies, è tumulo, feralis vox audita eſt, quæ identidem dice-

ret: *Vrit me aurum, vrit aurum.* Aperuerunt tumulum, qui audierunt, & liquatum aurum flammæ instar, in os se mulieris infundere, indeque ebullire deprehenderunt.

VII. Num clementiùs actum sit cum illo, cum quo centum Solidi sepulti sunt, Nitriæ, de quo S. Hieronym. *ep. 22. ad Eustochium,* aut cum Iusto, cum quo tres aurei sepulti sunt, in sterquilinio, de quo S. Greg. *l. 4. c. 55*, Deus nouit. Quàm meritò S. Bonauent. *in diata Salut. tit. 1. c. 4.* auarum porco comparat, qui non nisi mortuus vtilis est alijs, quibus opes relinquit, *Volens egenus viuere, locuples mori:* vt, plerumque nihil ei diuitiæ prosint, obsint plurimùm, præsertim rebus sacris, per Simoniam, aut sacrilegium comparatæ. Ita suo damno jus primogenituræ, id est, sacerdotij lenticulâ vendidit Esau *Gen. 25. 3.* Nam Hebræi, teste S. Hieronymo *ep. 126. tradunt, quòd vsque ad Sacerdotium Aaron omnes primogeniti ex stirpe Noë, cuius series & ordo describitur, fuerint Sacerdotes, & Deo victimas immolarint, & hæc esse primogenita, quæ Esau fratri suo vendiderit Iacob.*

IIX. Hinc & Malachias propheta, *cap. 12.* & S. Paulus *Rom. 9. 13.* Esau proponit, velut typum spiritualem omnium reproborum, vt monet S. Augustin. *in Psal. 46.* Multa hîc possent exempla commemorari, præsertim illud, quod Baronius

nius *An. 1055. ex Nicolao Arragonio*, & *Anno 1047. ex Wilhel. Malmesburiensi*, recenset: sed videt prô dolor nostra ætas tot exempla, vt consuetudine ea contemnat. Quàm multi enim dum sacra ad se trahere vel bona, vel beneficia nituntur, & *oua*, & pullos amittunt? Nam & filios perdunt immatura morte, quibus canonicatus, nescio qua arte, attrahunt antè, quàm sciant breuiarium legere. Idcirco enim *dormiunt multi*, vt nihil inueniant in manibus suis, quia viri diuitiarum, non horarum canonicarum esse voluerunt: similes illi, de quo Puteanus *orat. 20.* ait: *Addam, quid amico cuidam meo & Sodali olim studiorum contigerit. is cum Patauii ageret, & domo subsidia nummorum expectaret, visus sibi à tabellario ouum accipere, mox frangere, & nucleo totum corpus perungere. Verum profectò somnium fuit. Etenim paulo post transmissa pecunia est, quæ partim aureis, partim argenteis constabat nummis. atq; hoc candidum luteumq; oui erat. Sed quid? vix nummos acceperat, & in grauissimum morborum incidit, quo omne illud aurum argentumq; consumtum est, id enim erat corpus inungere.*

Ite, quicunque illicitis vijs, & præsertim per sacra, pecuniam facitis; ite, sperate opes, somniate *oua*, auro argentoque plena, & spem, & rem frangetis. Denique benè vncti, tantò lu- IX.

culentiùs in Inferno ardebitis; quot fraudes, tot ignes; quot furta, tot incendia; quot Simonias, tot flammas inuenietis. Quanquam Infernus vester, etiam in hac vita incipit, dum in ipsa abundantia indigetis. Dexterè hoc vlcus tetigit Cornelius Gallus *Eleg. 1.* ita canens:

Quid mihi diuitiæ, quarum si demeris vsum,
Quamuis largus opum, semper egenus ero?
Immo etiam pæna est partis incumbere rebus,
Quas cum possideas, est violare nefas.
Non aliter sitiens vicinas Tantalus vndas
Captat, & appositis abstinet ora cibis.
Efficior custos rerum magis ipse mearum,
Conseruans aliis, quæ periêre mihi.
Sicut in auricomis pendentia plurimus hortis
Peruigil obseruat non sua poma draco.
Hinc me sollicitum torquent super omnia curæ,
Hinc requies, animo non datur vlla meo.
Quærere quæ nequeo, semper retinere laboro,
Et retinens semper nil tenuisse puto.

Ova

Ova cuculi, flagitia designant impuri.

EMBLEMA LXXXIV.

NON REM SED TANTVM NOMEN HABERE PVDET.

COccyx (seu cuculus) vt Plin. scribit. *lib.* I. *10. c. 9. semper parit in alienis nidis. Caussa subiiciendi pullos putatur, quod sciat se inuisam cunctis auibus, nam minutas quoque infestat; ita non fore tutam generi suo stirpem opinatur, ni fefellerit. Quare nullum facit nidum, alioquin trepidum animal. Educat ergo subditum adulterato fœta nido. Ille auidus ex natura, præripit cibos reliquis pullis, itaq; puinguescit, & nitidus in se nutricem conuertit: illa gaudet eius specie, miraturq; seipsam, quòd talem pepererit: suos comparatione eius dam-*

nat, vt alienos, absumiq́; etiam se inspectante patitur, donec corripiat ipsam quoque iam volandi potens. Vnico Alciatus disticho *Embl. 60.* rem narrat, & accommodat, inquiens:

Fert oua in nidos alienos, qualiter ille
Cui thalamum prodit vxor adulterio.

II. Quare idem, *lib. 7. Parerg. iuris c. 5.* haud immeritò docet, rectiùs cuculos appellari, qui ipsi violant alienum, quàm qui violari sinunt suum torum; hac enim ratione hos curucas, illos cuculos vocari, cum & *adulterium, quasi ad alterius torum* dictum sit. Hoc sensu Plaut. *in Asinaria* ait: *At etiam cubat cuculus; surge amator, i domum.* Ac mox: *cano capite te cuculum vxor ex lustris rapit.* Et *in Persa: Cædere tum hodie restibus. P. tua quidem, cucule, caussa.* Et *in Trinummo. Ibi ille cuculus.* Adagiorum collector: *olim,* ait, *qui fuissent in re quapiam parum honesta deprehensi, vulgari probro Cuculi dicebantur.* Quamuis id ortum à vinitoribus, qui seriùs putare vineam cæpissent, putet cum Plin. *lib. 18. c. 26.* quod verum est; si hoc probrum dicatur negligenti; si impuro, cum Alciato sentiendum est.

III. Et prorsus apposite voluptuarij illi, cum cuculo dicuntur semper parere in alienis nidis. Semper enim alienus nidus est, siue vitium inferatur personæ liberæ, quæ vtique non est fornicantis, licet pudicitiam vendat; siue coniuga-

tæ;

tæ,siue Deo dicatæ: nam illa coniugis, ista Dei est. Et quoties nothus *præripit cibos reliquis pullis?* quoties in se patrem conuertit spuria soboles? *ille gaudet eius specie, miratúrque seipsum, quòd talem pepererit: suos comparatione eius damnat, vt alienos.* nescius nempe, fœtum illum sanguinis esse longè nobilioris, & indolis non quotidianæ. Perspicilijs scilicet egeret, ad laruam detrahendam filio non suo, quem tamen fortè plus amat, quàm suos. Quare & plus in illum impendit, quàm in suos: vt prorsus etiam hîc verum sit, eum pati, vt, se inspectante, ceteri absumantur.

Miser ergo est iste, quia deceptus. Sed miserior, qui decepit. Primò, quia *neque fornicarij, neque adulteri, neque molles, neque masculorum concubitores &c. regnum Dei possidebunt. 1. Cor. 6. 9.* Si ergo, apud Gell. *l. 1. c. 8.* Demosthenes dixit: *Tanti pœnitere non emo:* quantò magis nos id dicere debemus, qui plus perdimus? Secundò, quia *fornicatores, & adulteros iudicabit Deus,* vt ait Apostolus *Heb. 13. 4.* (vt taceam iudicia & supplicia hominum, de quibus Gell. *l. 10. c. 23.* & alij) & quidem non in altera tantùm vita, sed etiam in hac: nam ait *Rom. 8: 13. Si secundùm carnem vixeritis, moriemini:* non tantùm morte æterna; sed sæpe etiam vita præsens luxuriosis interrumpitur: implentur enim IV.

nunc

nunc lepra, nunc lue Aphrodiſia, nunc alijs miſerijs; & qui, cum caſti eſſent, tam formoſi erant, vt dicerentur ex *ouo* prodijſſe; vbi cœperunt ſectari illicitas voluptates, luridi, ſquamoſi, ſcabioſi effecti ſunt; vno verbo, angelicam faciem cum laruis mutauerunt dæmoniorum. Tertiò, quia luxuria, hoc eſt, inordinatus impuræ voluptatis appetitus hominem totum euertit, rationem carni, equitem iumento ſubijcit. *Qui dominari neſcit cupiditatibus*, ait S. Ambroſ. *l. 3. de Virginit. is quaſi equus raptatus indomitus, voluitur, obteritur, laniatur, affligitur.* Hinc vel Seneca *ep. 63.* dixit: *Ad maiora natus ſum, quàm vt mancipium mei corporis fiam.*

V. Quartò quia ex homine beſtiam, immo monſtrum facit hoc vitium; monſtrumque quod, (ſicut cupidus in lucro, guloſus in ventre) cor habet in libidine, laſciuiſque cornibus tranſit in Satyriſcum, aut equum vbique adhinnientem. Hinc illud S. Auguſtini *ſerm. 50.* dictum eſt: *Qualis eſt in oculis hominum, qui inuerſis pedibus ambulare videtur, talis eſt in oculis Angelorum, cui propria caro dominatur.* Id ex filiab. luxuriæ conſtat, quas S. Thom. *2. 2. q. 113. art. 5.* & S. Greg. *l. 31. mor. c. 31.* recenſet. Sunt autem hæ octo: *cæcitas mentis, præcipitatio, inconſideratio, inconſtantia, amor ſui, odium Dei, amor huius mundi, horror futuri ſeculi.* Quæ, vt perſpiciantur,

tur, duo probè ſpectanda ſunt. Vnum eſt, varias eſſe in anima potentias, intellectum ſcilicet, & voluntatem, quæ ſunt in ratione, & illas quæ ſunt inferiores, ſcilicet ſenſus exteriores, & interiores, quique ex illis ſequuntur, appetitus. Hæ omnes potentiæ quia ab vnica anima mouentur, fit, vt, dum vna potentia vehementer operatur, altera vel omnino non operetur, vel certè languidè. Nam *pluribus intentus, minor eſt ad ſingula ſenſus.* Alterum eſt, potentiam eò vehementiùs, & ardentiùs occupari, quò magis delectatur aliqua re. Hinc fit, vt dum delectatio carnis eſt vehementiſſima, ratio abſorbeatur, aut certè valde impediatur. Quare nec conſideratio ſimplex finem bonum ita apprehendere; nec conſilium media diſquirere, quibus finis bonus conſequendus eſt; nec iudicium de rebus qualis vnaquæque ſit, iudicare poteſt; & deniq; imperium quoque, quæ facienda ſunt, proponere nequit; quando intellectus cæcitate mentis rapitur ad cogitanda, quæ carnis delectationem faciunt; aut præcipitatione non curat vti conſilio, in bonis, ob mentis occupationem, quę tota eſt in carne. Ita & voluntas trahitur ad reliqua vitia.

Quintò quia remorſus conſcientiæ, macula famæ, dilapidatio pecuniæ hinc ſequitur. Qua de cauſa ipſi gehennæ flagitium iſtud compa- VI.

ratur

ratur à S. Bonau. *in diæt. ſalut. tit. 1. c. 9. quia ſicut in hac tria ſunt ſpecialiter, ſcilicet ignis ardens, vermis rodens, & ſulphur fœtens: ſic in illa eſt ignis concupiſcentiæ, vermis, ſcilicet remorſus conſcientiæ, & ſulphur infamiæ.* Et ideo, qui eſt in peccato luxuriæ, iam quodammodo eſt in ſupplicio gehennæ. Hæc ſunt, quæ homines poſſunt deterrere, ſine velo, & canino aſpectu obtuentes, atque in vino, inter colloquia, per familiaritates, per ocia in cuculum tranſmutatos. Ac ne quis ſe ab his remotum eſſe periculis putet, ait Saluator *Matth. 5. 27. Omnis qui viderit mulierem ad concupiſcendam eam, iam mœchatus eſt eam in corde ſuo.* Vides ergo, quantùm mulier impudicè aſpecta diſtet à Meduſa; hæc in ſaxum hômines, illa commutat in *cuculum* auem vulgò ſcabioſam, vt ſanè neque impuri iſti ſæpe carent ſcabie, ſed peregrina, qualis *cuculum* decet.

Quidam Poëtæ nobiles producere
Solent cucullum in carmine;
Corripere quidam. Rectiùs, quæres, vtri?
Corripere dignum qui ſolent.

In

In ovo basiliscum dante, inuidia perstricta.

EMBLEMA LXXXV.

HEV FVGE CRVDELES OCVLOS!

CVm Isaias *c. 59. 5.* Iudæis dixisset, *oua aspidum rupisse*, adiecit, *qui comederit de ouis eorum, morietur: & quod confotum est, erũpet in regulum.* Septuaginta vertunt: *qui de ouis eorum comedere voluerit* (sunt enim aspidum *oua* visu pulchra, si exterius aspicias) *frangens reperiet putridum, & in ipso regulum*; id est, *basiliscũ.* Pro *regulum*, Aquila vertit, *viperam*, Symmachus *aspidem*. Quia constat naturam non ferre, vt ex *ouis* aspidum, *reguli* seu *basilisci*, sed *aspides* nascantur. Aiunt igitur interpretes prouerbiũ I.

esse,

esse, simile illi, quod est *Isa. 14. 29. De radice colubri egredietur regulus.* Quibus loquendi formulis significatur, impiorum consilia cogitationésq; erumpere in opera longè perniciosiora ac sceleratiora; tanquam si *aspis*, aut *coluber* in *regulum oua* producerent; & non *iam aspis à vipera, quod aiunt, mutuaretur, venenum*, vt habet Tertullianus *l. 3. contra Marcionem c. 8.* sed ab aspide longè pestilentius aliquid propagaretur.

II. Quanta basilisci serpentis sit vis, indicat *Ælianus lib. 2. de anim. c. 6.* sed satis est *ex Plinij l. 8. c. 21.* descriptione accipere. *Cyrenaica,* ait, *hunc generat prouincia,* XII. *non ampliùs digitorũ magnitudine, candida in capite macula, vt quodam diademate insignem. Sibilo omnes fugat serpentes: nec flexu multiplici, vt reliqua, corpus impellit, sed celsus & erectus in medio incedens. Necat frutices, non contactos modò, verùm & afflatos: exurit herbas, rumpit saxa. Talis vis malo est. Creditũ quondam ex equo occiso hasta, & per eam subeunte vi, non equitem modò, sed equum quoque absumtum. Atque huic tali monstro (sæpe enim enectum concupiuêre reges videre) mustelarũ virus exitio est: adeò naturæ nihil placuit esse sine pari. Inijciunt eas cauernis, facilè cognitis sola tabe, necant illæ simul odore, moriúrque, & naturæ pugna conficitur.* Et *lib. 29. c. 4. Basilisci, quem etiam serpentes ipsi fugiunt, alios olfactu necantem, qui hominem vel si aspi-*

aſpiciat tantùm, dicitur interimere, ſanguinem Magi miris laudibus celebrant, coëuntem picis modo, & colore, dilutum cinnabari clariorem fieri.

At verò ex quonam *ouo* prodit baſiliſcus? III.
Narrantur & mortua gallina, ait idem auctor *l. 10. c. 55. mariti earum viſi ſuccedentes inuicem, & reliqua fœtæ more facientes, abſtinentéſque ſe à cantu*; ſed parere *oua*, non ait narrari. Vulgo tamen nihil crebrius eſt, quàm vt ex illo iam ſene *ouum*, ex hoc baſiliſcus generari credatur. Allatum eſt ſupra *Embl. 78.* ex S. Baſilio de *ſubuentaneis ouis* aliquid. Sed placet in compendio referre, quæ hac de re habet Aldrouandus *t. 2. l. 14. c. 1.* Vbi ait, *Videamus, an gallus etiam ouum pariat.* Etſi enim Ariſtoteles alijque veteres nullam huius rei mentionem faciant, & id Albertus falſum eſſe ſcribat, *tamen id alios viros doctiſſimos, non credere tantùm, ſed & experientia propria id ſcribere video*, ait, *edere autem id, inquiunt, cum iam decrepitus eſſe incipit, ac ſenectute confici, idq́; non nullis ſeptimo, nono, aut ad ſummum decimo quarto ætatis anno euenire, pro virium vel robore, vel imbecillitate &c. tunc enim ex putrefacto intus ſeminis excremento, aut humorũ colluuie conflari ouum exiſtimant, ediq́; ſub Caniculæ exortũ, quòd tunc maximè ab ambientis calore, expultrix languida in alite decrepita iuuetur. Taceo modò mihi bis, terúe à viris etiam non plebeis, ſed fide*

dignissimis ouum allatum, quod è gallo natum affirmabant, rotundum, colore luteo, buxeo, flauescente, lurido. *Quod verò nonnulli dicant, testa carere, sed adeò duræ pellis esse, vt fortissimis ictibus resistat, id planè fabulosum esse existimo, vt etiam quod vulgus in tota Europa existimat, ex eo basiliscum generari, maximè si à rubeta, vel bufone excludatur. Læuinus Lemnius propria se se experientia comprobatum habere tradit, Gallum non edere tantùm ouum, sed incubare etiam. Scribit autem in ciuitate Zirizæa, atque insulæ huius ambitu duos annosos gallos non tantùm ouis suis incubasse, verùm etiam fustibus ægrè ab illo opere abigi potuisse, atque ita quoniam ciues eam persuasionem concepissent, ex eiusmodi ouo basiliscum emergere, ouum contriuisse, & gallum strangulasse. Verùm quidquid hic aliiq; dicant, ego ne iurantibus quidem crediderim, tantùm abest, vt gallum id in fimo ponere, vt eius calore fœcundetur, aut ab incubantibus id rubetis basiliscum generari credam. Haud interim negârim gallum quid ouo simile ex conglobata intus putri concretione, maximè in vltimo eius senio, concipere, ouum integrum vnà cum testa excludere minimè credam. Hoc enim in matrice perfici ratio dictat.* Hæc ille.

IV. Quæ etsi ita sint, tamen basiliscum esse, seu regulum inter serpentes non est negandum, vel quia maculam aut coronam candidam, velut dia-

diadema geſtat in capite, vel quia talis eſt, qualem picturæ exhibent, & qualis antehac Pragæ inter Cæſaris cimmelia, & artificioſa fuit aſſeruatus, dracunculo non abſimilis, qualiſque à Carolo Sigonio lib. 5. de regno Italiæ in hunc modum ſcribitur. *Ceterùm Leo pontificatus ſui principio magnam ſanctitatis, ac prudentiæ ſuæ declarandæ materiam nactus eſt. Romæ iuxta ædem S. Luciæ baſiliſcus, dirum ſerpentis genus, eſt ortus, qui venenato ſpiritu ſuo omnibus, qui ad cauernam eius accedebant, repentinum afferebat interitum. Itaque, trepidantibus ad tantum periculum vniuerſis, pontifex ſolemni ieiunio ac precatione perfectis, in die Aſſumtionis, è Patriarchio exijt, & cum hymnis ac canticis, ſancta præcedente imagine, ad baſilicam S. Adriani martyris pedibus cum clero proceſſit. Inde ad baſilicam S. Virginis ad Præſepe perrexit, & cum ad ſpecum, vbi cubare ſerpens dicebatur, appropinquaſſet, caterua fidelium, qua ſtipabatur, ſubſiſtere iuſſa, interrito animo ad os ſpecus, vnde peſtifer erumpebat afflatus, acceſſit, atque oculis palmiſque in cælum intentis, Deum omnipotentem, vt tetra illa peſte populum liberaret, orauit. Quo facto, repentè fœdum virus illud ſerpentis euanuit.* Hæc Sigonius. Quis ergo exiſtere talia monſtra neget? etſi non ex galli *ouo*, ſed aliunde generata?

Mihi baſiliſcus ſignificat inuidum è gallo, v.

hoc eſt, *lumbos ſuccincto Prou.30.32.* ſuperbeque gradiente, & criſtas erigente oriundum. Superbia enim, quæ neminem ſibi vult eſſe parem, inuidiam in promtu habet, quæ eſt inſeparabilis felicitatis comes, adeò vt etiam faber fabro ſuccenſeat, & æmulus ſit vicinus vicino propeперanti ad opes. *Fieri non poteſt, vt ſuperbus non inuideat*, ait S. Auguſtinus *in Pſ. 58.* inuidia autem, more baſiliſci, viſu omnia necat. Quidquid enim aſpicit, in venenum vertit. Hinc illud *Matth.20.15. An oculus tuus nequam eſt, quia ego bonus ſum?* Vſque adeò peſtifera res eſt inuidia, laudanda carpit, & bona quæ ſunt, in malitiæ vertit occaſionem. Interim, vt Corn. Gallus *eleg. 1.* dixit: *Non res in vitium, ſed malè facta cadunt.* Nec enim ea cauſſa boni mali ſunt, quia malis oculis aſpiciuntur. Sed vt necat, ita necatur baſiliſcus ſeipſum in ſpeculo intuens: idem facit hoc vitium, nam teſte *Iob.5.2. paruulum necat inuidia.* Et *Prou.14.30. putredo oſſium inuidia.* Quam *S. Baſilius hom. 11.* viperæ ita comparat. *Sicut viperas dicunt, abrupto ventre, matris naſci, ſic inuidia concipientem ſe animam corrodit, & tabefacit.* Itaque more baſiliſci inuidus, cum Cain, occidit fratrem, & ſicut Ichneumon, poſt necatam matrem, in *oua* graſſatur, ſed eorum contactu lethum incurrit; ita inuidus inuidendo ſeipſum corrodit, atque infelix eſt, feli-

lici

lici ſorte aliorum. Quaſi ergo cum baſiliſco ſeipſum, in ſpeculo, aſpexiſſet, ſuis oculis & alios ferit, & ſeipſum percutit, dum virtutem videt, eaque relicta intabeſcit. Id enim illi dolet, quod videt: neque iam quos aſpicit, more Meduſæ, in lapides vertit; ſed ipſe fit lapis, vt nullius miſeria molliatur, proſperitate autem alterius etiam vſque ad æmulationem indureſcat; *ouo* ſimilis, cuius albumen (& vt quidam affirmant, etiam luteum) ſi auræ exponatur, in lapidem dureſcit. Ita & iſti aliorum felicibus auris, infeliciter vtuntur: quorum CRVDELES OCVLOS FVGE, ſi vis fugere crudeles cogitationes. Feriunt. Sed ſæpius feriuntur; & quod amant habere, oderunt alterum habere. Hinc talis baſiliſci cantus eſt, apud Catullum:

Odi, & amo: quare id faciam, fortaſſe requiris:
Neſcio, ſed fieri ſentio, & excrucior.

Qui noctuini ars docet, mala media, etiam ad bonum finem, non adhibenda.

EMBLEMA LXXXVI.

PRODESSE VT NOCEAS, AVT NOCERE VT PROSIS, VTRVMQVE EST NOCERE.

1. PRouerbij loco Erasmus *Chil. 2. cent. 1. n. 44.* inserit γλαυκεῖον ὠόν. id est *Noctuinum ouum.* Et addit: *Refertur à Nicolao Perotto, in Copiæ Cornu, prouerbij loco, nec explicatur tamen. Fortassis antiquitus abstemium, & à vino abhorrentem hoc adagio significabant, Philostratus enim in vita Apollonij, lib. 3. de ouo noctuæ rem oppidò quàm prodigiosam refert.* Verba Philostrati ita Latinè sonant: *Obseruandum, vbi loci niduletur noctua;*

noctua; deinde oua subducere oportebit, eáque mediocriter cocta infanti edenda dare. Quod si quid ex his ederit, priusquam degustârit vinum, inferetur illi vini odium, adeò vt in omnem vitam quàm maximè sobrius sit futurus. Eiusdem rei etiam mentionem facit Gregor. Gyraldus *de histor. Deor. Syntagm. 8*. Vbi scribit, post talis *oui* esum, eiusmodi infantes dein, per totam vitam, non modò vinum non bibere, sed & temulentos formidare.

Sunt qui negent noctuinum ouum inueniri. Prouerbium itaque quadrabit vel in hominem nihili, nullius frugis, vel in rem raram inuentu, ait Erasmus. Ceterùm an *noctuinum ouum* eum effectum habeat, video posse disputari. Nam si in ipsa *oua* magnus est raphani aliorúmque ciborum effectus, cur non rursus & *ouum* aliquem in cibos, aut potum (vel potius in appetitum potus) habeat effectum? Posse verò aliquid, in *oua*, cibos gallinæ obsipatos, docet Palladius de gallinis loquens, quas scribit vinacijs, hoc est, granis vuæ iam pressæ citò sterilescere, at hordeo semicocto, & parere sæpius, & reddere *oua* maiora. Quare & Columella *lib. 6. Vinacia*, ait, *quamuis tolerabiliter pascant, dari non debent, nisi quibus temporibus anni auis fœtum non edit.* Sicut ergo vinacia *ouis*, ita *oua* quædam, occulta vi, atque antipathia possunt vinacijs, & vino resistere. II.

III. Sed rectè quidam negant *noctuinum ouum* (nisi fortè rarò) inueniri; nam & rari inueniuntur, qui eiuſcemodi *ouo* vellent vti. Malunt enim à primis faſcijs liberos ſuos Libero Patri, & nidoribus culinarũ, quàm Lymphis & Nymphis conſecrare. Quanquam omnino, ſi vel maximè obuia haberentur eiuſcemodi *oua*, eáque vi illa pollerent, me auctore, nulla vnquam mater, tale *ouum* infantulo eſſet ſuo datura delibandum, quamuis maritum haberet, fumi liguritorem, & ipſo Ciceronis filio magis ſitibundum. Quid enim? an idem eſt abſtemium, quod temperantem eſſe? idem eunuchum, quod caſtum? Iam multos vtique induceremus, qui cum Origene, propter regnum cœlorum, ferro, non voto atq; continentiâ ſe caſtrarent, quaſi Deus contentus ſit corporis imbecillitate, & non potiùs homines ſibi cupiat mentis caſtitate placere. Vt ergo illuſtratur caſtitas eo, qui, cum peccare poſſit, tamen abſtinet; ita temperantia tum demum eſt laudabilis, cum is vinum non guſtat, vel temperatè bibit, qui vinum naturâ appetit. Quid quòd eiuſcemodi artifices matres, dum infantem abſtemium faciunt, reddunt ad ſacerdotij gradum prorſus ineptum? Si enim à vino prorſus abhorret, abhorrebit etiam à Miſſæ ſacrificio, in quo, poſt conſecrationẽ, vini ſapor & odor, cum ceteris ſpeciebus, remanet.

Dili-

Diligenter itaque diſpiciendum eſt, quæ auxilia, remediáque, aut media, etiam ad bonum finem, adhibeantur, ne ſi vel ipſa ſunt mala, finem malum faciant; aut ſi ſunt nimis potentia, plus efficiant, quàm ipſi effectum eſſe cupiamus. Queritur Apoſtolus *Rom. 3. 8*. Chriſtianis falsò impoſitum, quaſi dicant: *faciamus mala, vt veniant bona.* Non eſt hoc hominis Chriſtiani. Quare nec ipſam Dei gloriam mendacio fas eſt aſtruere; nec dicere licet, *Hic vir miræ eſt patientiæ, omnia tolerat, omnia diſſimulat; ergo vexemus eum, & identidem contumelijs virtutem eius faciamus illuſtriorem.* Seuerè cauent Theologi, ne, ſi vel minimo veniali peccato, omnia totius mundi peccata poſſemus impedire, illa hoc pacto impediamus. Non eſt enim vllum vel minutiſſimum peccatum medium elegibile, etiam ad maxima bona. IV.

Quàm ſceleratè igitur neceſſe eſt facere, quaſdam feminas, à veneficis, credo, aut infernalibus Furijs edoctas, quæ vt maritos alioqui calicum remiges, lurcones, & ganeones, ac tricongios, vini nauſeâ à perpotationibus abſtrahant, heu quas non artes adhibent! quàm abominandas! & cum quanto ſcelere ac maritorum diſcrimine coniunctas! Conſtat de modis, ſed cogor calamũ cohibere, ne magis conſtet. Ea enim eſt malitia quarundam, ut dedo- V.

cendo diſcant. Vt tamen, nec doceam, nec taceam, partem dicam. Vinum quoddam, Circea manu temperatum medicatúmque, quod in cadauerum ſtomachis computruit, maritis dant ebibendum, vt vinum bibere deſinant. Et ſæpe ſanè deſinunt, ſed poſtquam deſinunt etiam viuere. Quis hîc non exclamet! quis rogos non inuocet? quis iſtas noctuas, & noctiuagas mulierculas cum *noctuino* ſuo *ouo*, & tam ferali buccea, non in vltimum Gangem, immo ad buſtum proſcribat? Eſto tam ferali poculo ſobrius aliquis fiat, è centum idem ſumentibus ebrioſis: ergóne noſtrum eſt peccare, ne alij peccent?

VI. Quis hîc Dei audet affectare poteſtatem, cuius ſolius eſt, ob infinitam ſapientiam, mala noſtra, in bonum miſericordiæ, vel iuſtitiæ ſuæ finem ordinare, vt docet D. Auguſtinus *in Enchirid. c. 96. & lib. 3. de Geneſ. ad litteram c 24.* item S. Dionyſ. *de diuin. nom. c. 4.* & Boëtius *lib. 4. de conſolat. pros. 6.* ſic loquens. *Diuina eſt vis, cui mala quoque bona ſunt, cum eis competenter vtendo, alicuius boni elicit effectum. Ordo enim quidam cuncta complectitur, & quod ab aſſignati ordinis ratione diſcedit, hoc idem licet in alium, tamen in ordinem relabatur, ne quid in regno prouidentiæ liceat temeritati.* Itaque nemo quærat, quomodo mala noſtra bona ſint Deo: bona ſunt, vt illa puniat, & iuſtitiam ſuam oſtendat in ijs, qui

miſe-

misericordiam illius contempserunt. Hoc pacto & hominibus licet malo bene vti, puniendo, postquam est perpetratum; non tamen malum ordinare, vt sit medium ad bonum; non enim ordinaret malum permittendo, sed committendo. Malum enim homo committit, si malum eligit, vt inde resultet bonum; quod natura sua ex malo non oritur, sed sola Dei prouidentia, aut alterius, qui iniuriam patitur, bonitate. Itaque hæc regula esto: Quia *bonum ex integra caussa*, tam electio, quàm intentio debet bona esse, vt homo faciat bonum; vt autem faciat malum, quiuis defectus sufficit. Igitur

Quid, miser, excusas artem, quòq; vteris, ouum?
Nec dare noctis auem, sed dare dicis anum?
Quæ dat consilium tam detestabilis oui,
NIL REFERT, SEV SIT NOCIVA, SEV SIT ANVS.

Ovi

Ovi exclusio, potandi continuatio.

EMBLEMA LXXXVII.

MENSVRAM SVPERAT GRÆCI MENSVRA BIBENTIS.

1. O*Va* in tantam hominum vtilitatem nata, à peruersis ita vsurpantur, vt non modò sint instrumenta ebrietatis, sed etiam mensura potandi. Plin. *l. 10. c. 1.* de struthiocamelis loquens, *Præmia*, ait, *ex ijs oua, propter amplitudinem pro quibusdam habita vasis.* Et vulgaria sunt eiuscemodi *oua* argento auroque incincta, in vsum poculorum bene capacium, magnoque gutturi sufficientium. Qualis crater ille erat, post quem, apud Virgil. *9. Æneid.* se Rhætus metuens tegebat; aut quale fuit cymbium

bium Herculis, in quo piſcator non nimis magnus potuiſſet nauigare. Certè Dinon, apud Athenæum, tradit, Perſarum olim reges ex *aureo ouo* bibere conſueuiſſe; qui pingui menſura plerumque vtebantur, in ipſo quoque potu delicati, & mellis medullæ, ac Nectaris flori inhiantes. Non ergo gulæ tantùm ſeruiunt *oua*, ſed etiam ebrietati ancillantur. Immo pro clepſydra ſunt, & aliquando tempora ſignarunt pergræcandi. *Plin. l. 10. c. 54. Scitum de quodam potore reperitur, Syracuſis tamdiu potare ſolitum, donec cooperta terra fætum ederent oua.* Aldrouandus autem *lib. 14. Orinth. c. 1.* cum rationem Ægyptiorum *oua* in clibano olim excludentium laudauiſſet, inde etiam commendans addit: quòd *talis excluſio celeriter abſolueretur, vt vel ex hoc colligo*, ait, *quòd, vt Ariſtoteles pariter teſtis eſt, quidam potator Syracuſis, ouis ſub ſtorea in terra poſitis, tam diu potaret, donec oua fœtum ederent.*

Inſigne exemplum hominis intemperantis, 11.
cuius & pœnam legimus ab *ouis* præparatam. Scribit enim Vlyſſ. Aldro. *lib. 14. Orinth. c. 1.* in hunc modum. *Dura* (oua) *ad coquendum ſunt difficilia, tardè deſcendunt, craſſiusq́ alimentum corpori tribuunt, quin imo & viſcoſum: aluum conſtipant, adeò vt Braſauolus referat, quendam* (mendicantium) *cum in feſto paſchatis collecta à ſe eius-*

cemo-

eemodi oua alba, & rubra ad ſaturitatem ediſſet, aſtricto ventre, vt neque clyſteribus, neque medicamentis cederet, obÿſſe. Ita corpori nocet intemperans cupiditas, ſeu gula, quæ eſt inordinatus cibi ac potus, in homine, appetitus. Qualis fuit non Sardanapali tantùm, ſed eorum quoque ruſticorum, qui, vt aliàs in rerum aliarum, ita aliquando, etiam in *ouorum* vorandorum certamen deſcenderunt, ea conditione, ac lege; vt qui plura *oua*, vno prandio, abſumſiſſet, alterius villam, præmij loco, poſſideret. Aiunt vnum rhaphanis *oua* promouiſſe, alterum ſimul edere, & viuere deſiiſſe. Nec enim vita, cum tot *ouis* locum habebat.

III. Talis etiam appetitus prope fuit illius Syriacæ mulieris, quæ, antè, triginta quotidie gallinis ſaturabatur, quàm à D. Macedonio luſtrali aqua aſperſa perexiguâ carne contenta eſſet, vt refert Theodoretus *in Philotheo*, qui eius temporis ſcriptor fuit. Sed & honori, & opibus intemperantia nocet. Apud Plutarch. *in apophtegm. Regum*, Lyſimachus Thraciæ rex coactus, ob ingentem ſitim, aquæ ſcypho, ſe, regnumq; ſuum hoſtibus tradere, epota aqua exclamauit: *Deos immortales! qua hæc mea infelicitas! qui me vendidi, totumq; regnum meum, tantillo corporis oblectamento!* Eodem modo præ dolore irrugijt Eſau, quòd vili lente primogenita vendidiſſet.

Gen.

Gen. 25. 33. Et quid non vendidit protoplastes noster Adamus! *Gen. 3. 17.* & quidem, more puerorum, pro pomo? *In diebus Noë edebant, & bibebant vsq; ad diem, qua intrauit Noë in arcam, & venit diluuium, & perdidit omnes. Luc. 17. 27.* Et *Num. 11. 13. Adhuc carnes erant in dentibus eorum, & ecce furor Domini concitatus in populum percussit eum plaga magna nimis.*

Nec corpori solùm clades à gula infertur, sed & crumenæ, sed honori, sed virtuti. In ebrietate, produntur omnia animi secreta; hinc Græcorum adagio, *Speculum formæ est æs, vinum verò mentis.* Inter compotationes, & Bacchos, & thyrsigeros inuenies. Nam sæpe vuas acerbas rapiunt artifices Dionysiaci isti Enimuerò in cibi & vini satietate (præter morbos oculorum, podagras, catharros, stomachi euersiones, febres, & subitas mortes) inest rixa, loquacitas, scurrilitas, *seminarium libidinis* S. Hier. *l. 2. contr. Iouin.* jurgia, rixa, *Prou. 23. 29.* insania S. Chrys. *hom. 44. in Io. Nihil gula perniciosius*, ait, *nihil ignominiosius est, hæc obtusum & crassum ingenium, hæc carnalem animam reddit: hæc cæcat intellectum, non sinit, vt quidquam perspiciat.* Hinc nec perspicit æternæ quoque damnationis, vtique satis magnum periculum. Vix enim, teste S. August. *Serm. 231. de tempore*, peccatum censetur à multis, toties, sine metu, immo cum ri- IV.

su

ſu & jactatione frequentata ebrietas, cum tamẽ teſte Apoſtolo *1. Cor. 6. 10.* ebrioſi regnum Dei non ſint poſſeſſuri. An hæc res digna eſt, quæ honori ducatur? Et tamen *qui plus biberit*, ait S. Hieron. *in ep. ad Tit. c. 1. fortior computatur: vomunt, vt bibant; bibunt, vt vomant.*

V. Nec tantùm helluones iſti, quod S. Ambroſ. *lib. de Helia & ieiunio* deplorat, *vno die, multorum dierum labores bibunt*, totiuſque operæ ſtipendium Ionicè vno ſpiritu exhauriunt; ſed multos, immo plurimos dies bibunt, quibus eſſet laborandum. Nec jam tantùm Syracuſanum potatorem imitantur, vt potitandi terminum ponant, pulli excluſionem; ſed totos menſes, annos, vitam omnem, tempus omne, in vino, conſumunt. Quod ſi ipſi velint computare prandiorum & conuiuiorum ſuorum horas, eaſque cum illis horis conferre, quibus orant, aut ſeria tractant, facillimè ſanè deprehendent, & erubeſcent. Multos deprehendit Orcus, impeditque ne tantùm vini perdant, ſi pocula in id temporis ſpacium protraherent, quod ſibi impiè deſtinarânt. Itaque mors illos jugulat, ne illi jugulent vinum.

VI. Recitat Petr. Thyræus *de locis infeſt. p. 1. c. 19. ex Michaële ab Iſſelt* An. 1584. Apeldorni, qui pagus eſt Veluæ, in Germania, duos Nobiles milites pactos inter ſe, vt qui è duobus primus à

pocu-

poculis surgeret, is illico in diaboli esset potestate. Huic egregio bellantium certamini coactus est interesse mercator, fortè fortuna illac iterfaciens. Is, Deo ita, ad nostram monitionem, prouidente, non tantùm spectator, sed etiam testis fuit miserabilis scenæ. Nam cum neuter potatorum alteri cedere constituisset, non diu tam infami concertatione ludere sunt permissi, sed vtrique illico à cacodæmone gula fracta est. Ita cum tempus & vinum vellent, vitam atque animam perdiderunt.

Quàm stulti igitur sunt, qui tanti emunt pænitere? Verè aureum illud os. hom. 58. *in Matth.* *Quanto melior asinus ebrioso est? quanto canis præstantior? omnes certè bestiæ, cum bibunt, aut comedunt, vltra quàm satis est, non sumunt, etiam si mille homines cogerent.* Quid verbis opus est? in compendio idem *hom.* 1. *ad pop.* omnia complectitur: *Ebrius* inquiens, *dæmon est voluntarius, mortuus animatus, morbus veniam non habens, ruina excusatione carens, commune generis nostri probrum.* Id in hoc exemplo ostendit S. Aug. *Sermon.* 33. *ad frat. in erem. Accidit hodie terribilis casus, vt omnes audistis, propter quem ad Ecclesiā Hipponensem etiam feminas & infantes congregari præcepi. Ecce præclarissimus ciuis noster, & ferè dilectus ab omnibus. Cyrillus filium habebat, vt scitis, quem corrigere nolebat, & luxuriosè viuendo in-* VII.

sumsit partem bonorum suorũ. Sed ecce hodie ebrietatem perpessus matrem prægnantem nequiter oppressit, sororem violare voluit, patrem occidit, & duas sorores vulnerauit ad mortem.

IIX. Hi sunt fructus eorum, qui STVDENT *calicibus epotandis. Prou. 23. 30.* Existimes, supra naturam esse sæpe, vt vnus venter tot mensurarum sit capax; nec sine caussa censeas ab Acherontico igne calentem aliquem hospitem abdomini illi insidere, sicut in illa muliere sedit Syriaca, quæ triginta gallinis quotidie saturabatur. Vt ergo feminam cacodæmon fecit nimis voracem, sic sæpe virum aliquem facit nimis bibacem; vt, sine mensura, innumerabiles exhauriat mensuras. Si enim cum citius æstate prodit, primùm *vicesimo die* prodit *ex ouo pullus Plin. l. 10. c. 53.* quanta potandi mensura est, bibere, vsque dum pullus prodeat ex *ouo storeis subiecto?* immo quanta temporis iactura est? sed non curant isti helluones iacturam temporis, qui non curant iacturam æternitatis. Vnica illorum regula est:

Singula post oua, pocula sume noua.

Ova

Ova tonitru destructa, iræ damna expingunt.

EMBLEMA LXXXVIII.

SIT METVENDA HOMINIS, NON FORMIDANDA POTESTAS.

SI *incubatu tonuerit, oua pereunt, & accipitris* 1.
audita voce vitiantur Plin. *l.1 0.c.5 4.*(quod & Petrus Berchorius *lib.1 2.c.25.n.1 1.*affirmat) vbi & superstitionem illam subijcit: *Remedium contra tonitrũ, clauus ferreus sub stramine ouorum positus, aut terra ex aratro.* Illud verius, quod ibidem tradit: *Celeriùs excluduntur calidis diebus. Ideò æstate vndevicesimò educunt fœtum, hyeme* XXV. Et quis credat, *oua accipitris audita voce vitiari?* cum auribus careant,

 qui-

quibus vocem audiant? esto Plinius de gallinarum, aut etiam columbarum ouis loquatur. Nisi incubantes terrore abortiant quodammodo, & desistant, sed de *ouis* loquitur auctor. Paulo plus tribuerim tonitrui. Est enim maior concussio, quæ etiam terram quatit, & agros reddit fertiliores, apertis glebis. Si ergo vis est tonanti cælo in terram, cur non & in *oua?* quæ *concuti experimento vetant, quoniam non gignant confusis vitalibus venis*, vt Plin. *ib.* ait.

11. Emblemati hæc in hunc modum seruiunt. Vt *oua celerius excluduntur calidis diebus*, tonitru autem pereunt; ita prodest si serui, & subditi calorem domini, si filij parentis, & coniuges coniugum, & discipuli præceptorum moderatam sentiant iram, vt timeant, & vereantur offendere: at verò illi heri, qui plumbeas iras gerunt, qui cum Aiace semper flagellum, aut cum Hercule clauam, aut cum Diogene baculum, aut cum Orbilio scuticam, vel rubram soleam, vel cum Corydone fustem in manu gestant, qui Iouis instar, per mille diras, & execrationes semper minantur, semper tonant; qui cum Comici Truculento, crebrò in ore habent: *Ego te hîc agnum faciam, & medium distruncabo*: vti & parentes, qui capite liberorum semper dolando & verberando, ingenium illis cum cerebro excutiunt, & stupores mille incutiunt; ac coniuges,

iuges, qui nullam ſibi inuicem gratam horam quietamque, niſi cum alteruter moritur, relinquunt; Orbilij denique plagoſi, prorſus *oua* ſua deſtruunt; eo ipſo quia ira eſt vindictæ appetitus, qui ſi ſit immoderatus, non ſolùm punit eũ à quo ſe is, qui iraſcitur, læſum exiſtimat, ſed etiam lædit, & deſtruit.

Si verò ſit appetitus ille moderatus, & ſine peccato eſſe, & prodeſſe ſolet. Hinc. *Pſ. 4.* dicitur: *Iraſcimini & nolite peccare.* Et S. Baſil. *orat. de ira,* ait, id eſſe iram in homine, quod canis eſt in domo. Is ſi fures latratu arceat, bonus eſt; ſi domeſticos & amicos, nequam eſt. Eſt ergo ira mala, cum quis animo efferueſcit in innocentem, & in eum, à quo eſt læſus; item cum quis propria auctoritate, non zelo iuſtitiæ, ſed ex maleuolentia, aut odio vult vindicare, & maximè quando modum excedit. Quæ vt clariùs intelligantur, duplex ira, vna homini quà homo, altera, quà naturam cum omnibus animalibus communem habet, indita, perſcrutanda eſt. III.

In ira hac altera, quæ ratione partis ſenſitiuę ineſt, tria reperiuntur. Primum eſt apprehenſio mali alicuius illati, & ad repellendum difficilis. Tunc enim animal iraſcitur demum, quando ſenſu percipit aliquod malum ſibi illatum, vel mox inferendum, quod à ſe nequit facilè arcere. Secundum eſt quædam ſanguinis ebullitio, & IV.

feruor, circa cor. Quando enim in corde ſpiritus vitales congregantur, vt animal, contra malum illatum, adiuuent, tum ſanguis, aduentu ſpirituum calidorum, ferueſcit, & ebullit: & ſæpe adeò, vt in vultum ipſum emicet, qui præ ira ſanguine ſuffunditur, ſicut galli Indici palearia, quando irritatur. Vt dici poſſit illud: *Gorgonem Perſeus aggreditur aſpectu truculentior.* Ex eadem cauſſa nonnulli palleſcunt, ſanguine ad cor confluente, & nondum ebulliente. Tertium eſt ipſa appetitio mali inferendi, ad malum, quod illatum eſt, releuandum. Atque hæc ira, quia eſt in inferiore homine, ratione caret, & non rarò concitatur, homine inuito.

V. Altera ira homini, quà homo, propria, poſtquam malum, aut iniuria illata intellectu percepta eſt, in voluntate exſurgit cupiente repellere tale malum, & lædenti referre. Hæc ira cum illa priore plerumque eſt ſociata. Trahit enim ratio ſenſum; & cum animo corpus ſolet commoueri. Huius apud Ariſtotelem & S. Thomam *2.2.q.118.* tres ſunt ſpecies. Prima eſt *ira*, quæ eſt cupiditas vindictæ citò excitata, & citò etiam extincta. Secunda eſt *iracundia*, quæ eſt ira permanens, qua de cauſſa dicitur à S. Damaſceno *l.2.de fide orth. mania.* Eos, qui citò iraſcuntur, & citò placantur, Philoſophus *acutos*; qui autem diu permanent in apprehenſione mali, &

appe-

appetitu vindictæ quasi insaniunt, eos vtique à Furijs oriundos, vocat *amaros*: quibus similia sunt bruta illa, quæ memoria pollent. Tertia, est *furor*, dum manet quidem memoria illati, sed appetitus vindictæ non insurgit, nisi tempore conuenienti, quando se quis potest vindicare. Hos Aristoteles *difficiles* appellat. Similem furorem habent bruta, quæ astuta sunt ac ingeniosa.

Hæc passio, cum exorbitat, varijs de caussis est noxia. 1. Quia ira quasi extra se ire facit; & ad mentē redijsse dicuntur, qui irasci desinunt, bile detumescente. Facit ergo ira belluis similes, & rationem ipsam homini quodammodo extinguit; vt dicere possit: *Comedi meipsum, vt polypus exossis sua brachia arrodit.* 2. quia iræ impetus & corpus immutat, oculos virere, aut flammis emicantibus ardere, nasum corrugari, frontem caperari, vultum semper trucem, nunc pallescere, nunc incendi facit: vocem ipsam in clamores, rixas, minas, blasphemias excitat. Quid multa? *Zelus & iracundia minuunt dies, & ante tempus senectam adducet cogitatus. Eccli. 30. 26.* Multis ira bilem in stomachū, & alia membra eiecit, vt ventriculi, capitis, podagræ doloribus torquerentur. 3. *Qui ad indignandum facilis est, erit ad peccandū procliuior. Prou. 29. 22.* Etsi enim irasci peccato bonum sit; peccatum VI.

eſt tamen iraſci, cum vel iraſcimur innocenti, vel non tantum malum merito, quantum inferimus; vel non à nobis, ſed auctoritate maiore puniendo. Non enim à me, ſed à magiſtratu occidendus eſt, qui patrem meum occidit. 4. Ira virtutes impedit, nam & *iuſtitiam Dei non operatur. Iac. 1. 20.* Quare cholerici, aut qui in fræno habere choleram nequeunt; etſi comam nutriant, & digitos, vſque ad vngues, annulis onerent; tamen neque ad tribunalia, neque ad ſceptra ſunt idonei. 5. *Omnis, qui iraſcitur fratri ſuo, reus erit iudicio. Matth. 5. 22.* In compendio S. Chryſoſt. *hom. 29. ad pop.* ait: *Nihil iracundo homine inſuauius, nihil grauius, nihil infeſtius, turpius nihil, feræ potius, quàm iracundo homini cohabitandum eſt. Nam illa cum ſemel manſuefacta fuerit, ſuam ſeruat legem: hunc autem quotieſcunque mitigaueris, rurſum efferatur.*

VII. Galen. *l. de cogn. & curand. animi morbis* ait, ſe adhuc puero in ſpectante, hominem claue ianuam aperire properantem, nimia celeritate & auiditate aperiendi cæcatum, quò magis feſtinaret, eò minùs profeciſſe. Igitur cum diu clauem huc, & illuc properiter verſando fruſtrari ſe cerneret, ita excanduiſſe, vt inſtar rabidi clauem dentibus, fores pedibus inuaderet; mox ſurſum & deorſum curſaret: & non diu poſt tragico vultu, oculis ſcintillantibus ac tumentibus

tibus

tibus ore ſpumanti, & voce incondita in cælum conuerſus, ſuperos ipſos execrationibus diriſſimis laceraret, & Deum ipſum inde, renouata Gigantum audacia, exturbare velle videretur. Qua omni inſania, tamen non impetrauit, vt clauis ſeram panderet, quam nullo negocio aperuiſſet, niſi inſanijſſet. Hoc exemplo puer Galenus ita didicit iram deteſtari, vt poſtea nulli vnquam viſus ſit ira etiam leuiſſima commoueri. Diſcant ergo & alij, vt neque tonent, quia Ioues non ſunt; neq; columbas externent, quia non volunt accipitres videri: denique SIT METVENDA HOMINIS, NON FORMANDA POTESTAS.

Ova portentosè grandia, significant iratos omnia in maius augentes.

EMBLEMA LXXXIX.

GRANDIA QVÆ NON SVNT, ADDENDO GRANDIA FIVNT.

1. O*Vum, vt hominis caput magnitudine superet*, effici sic docet Io. Bapt. Porta *lib. 2. Mag. nat. c. 13. Reddere tam ingens si vis, extat artificium, non à naturali dignosci potest. Decem, vel plura boleta, & albumina inuicem separabis, boleta leuiter commisceto, & in vesicam immittito, rotundámque ligando imitaberis figuram, in ollam aquæ plenam immittas, & cum bullis intumescere cernis, vel cum duritiem traxerit, exime, & albumina addito accommodando, ut in medio insideant,*

deant, & iterum coqui sinas, sic corticibus enudatū habebis, quos sic effinges. Ouorum cortices albos & elotos conteres, vt in tenuissimum puluisculum volent, forti aceto, vel distillato emacerari sinito, dum mollescant: nam, si ouum in aceto diutiùs fuerit appositum, cortex eius dissoluitur, & tenerescit, vt facilè, per strictum os phialæ possit immitti, vbi fuerit intromissum, clara aqua in pristinam reddit duritiem, vt demirari contingat. Cortices cum vnguenti formam præ se tulerint dissoluti, penicillo aliquo, super excoctum ouum, corticem inducas, & clara durescit aqua, tunc verum & naturale habebis ouum; aut potiùs simile naturali; quippe ab arte.

Quanquam & à natura est, vt Put. *or. 20.* loquitur, *Decumanum ouum, & contra Nanum, siue paruum. Decumanum non simpliciter, quia maximum, vt decumanum scutum, decumana porta, decumanus limes; sed quia decimum maius nascitur, & velut in toto numero eminet. Etenim quod in mari videmus, cum* vastiùs insurgens decimæ ruit impetus vndæ, *id vbique natura agit, sed in ouo præcipuè exprimit. Decumana vbique sunt, & inter decumana ipsa ouum decumanum est. Iam verò Nanum vltimum cuiusque fœturæ censent, & ab hoc vterum gallinæ claudi.* II.

Quod si quis maiora expectat, *ouum* etiam domicilium mortalibus præbet. *Non hoc dico,* ait idem auctor, *in ouo hominem habitare posse, nisi* III.

quis

quis Græco more cænaculum ᾠὸν appellat; aut tantæ magnitudinis inueniri, vt dolium siue domus fiat, & sapientiam, siue supellectilem, & familiam capiat: hoc dico homines esse, quorum casæ luto pennisque, & ouorum putaminibus construuntur. *Tales enim Pygmæos nobis describit: Plinius, qui tamen aut nusquam sunt, aut certè parui non sunt, vel ideò magni, quia sic habitant.* Immo in *ouo* hominem etiam habitare posse, rectè concedit, & infra his verbis ostendit. *Græci veteres, vt est apud Athenæum, sic ædificare cænacula soliti sunt, atque etiam nominare: quid nisi pulcherrimam aptissimámque humanis vsibus rati formam; quæ maxime naturam, id est, ouum sequeretur? Quare ᾠὰ erant, quæ postea ὑπερῷα dicta. Nec alio errore audax fabula fuit, Helenámque ex ouo prognatam poëtico prodigio diuulgauit. Ædepol decepti fuêre non minus, qui id traderent, quàm qui crediderunt: immo verò decepti non fuêre, nisi interesse dicas, & tàntùm non portento distingui, ex ouo, an in ouo, quis nascatur. Helena quia in ouo, id est cænaculo nata est, ex ouo prodijsse credita.*

IV. Si hæc nondum sufficit *oui* magnitudo, ad fabulas eamus: immo ad *veras historias*, sed Luciani, cuius in *lib. 2. Verar. hist.* hæc sunt. *Circa mediam verò noctem cùm tranquillum esset mare, non aduertentes in Alcyonis nidum miræ magnitudinis incidimus. Erat enim eius circuitus stadiorum sexa-*

ſexaginta. Inſidebat autem illi Alcyon, fouebatque oua, nido haud multo maior: quæ cum auolaret, parum abſuit, quin alarum vento nauem ſubmergeret. Fuga enim ſe proripuit, edita triſti quadam, & lamentabili voce. Nos igitur iam die apparente videmus nidum ingenti naui ſimilem ex arboribus congeſtum. Inerant autem & oua, quorum vnumquodque Chio dolio erat capacius. Atqui & pulli iam intus conſpiciebantur, & crocitabant. Cum igitur vnũ ex ouis ſecuribus præcidiſſemus, pullum implumem viginti vulturibus ampliorem eduximus. In dolio autem Chio vtiq; Diogenes potuiſſet, tanquam in domicilio, Pygmæi propemodum, tanquam in oppido, habitare. Ne verò quis miretur, tam grande conſpectum à Luciano *ouum*, ſciat ab eodem pulices conſpectos longè grandiores. Ait enim *ibid. l. 1. Pſyllotoxotæ magnorum pulicũ* (ceu equorum) *ſeſſores ſunt, vnde & appellationem trahunt: pulicum verò magnitudo, vt duodecim elephantes.* Nec paruas, nempe canibus, aut vulpibus pares formicas, apud Indos Bactrianis proximos, memorat Herodot. *l. 3.*

Longè maius atque ab hominibus reipſa V. habitatum *ouum* indigitat Stephanus Vinandus Pighius, *in Hercule Prodicio pag. 535.* cum teſtatur, Neapoli Carolum perrexiſſe *ad viſendum Oui caſtrum, quod propter formam oualem ſcopuli marinis vndis, inſulæ in modum, circumfuſi, in quo poſitum eſt, illud nomen accepit.* Hæ

VI. Hæ vel fabulæ, vel artes, vel naturæ miracula decumana, varios homines exprimunt, omnia in maius augentes; qui nempe culicem faciunt montem; ſtillicidia, Oceanum; cælum, colum; ſolem, candelam; Lunam, nihil; orbem ipſum, pilam, qua dadatim ludimus: denique cancros lepori, tibiam tubæ ſi comparent, modeſtè ſibi videntur agere. Inter quos tamen duo genera præcipuè excellunt. Vnum eſt ſuperbè ſeſe iactantium, illudque vſurpantium, *cum ſis nanus, cede*: alterum iratè ſe ſe vindicantium. Alazones, quid agant, & Pyrgopolinicæ, ac milites glorioſi, notum eſt; ex muſca faciunt elephantem, & vrbes expugnaſſe ſe dicunt, quas oculis ſuis nunquam viderunt. At longè adhuc ad famam addere magis, & exaggerare omnia amant irati; quibus furore turbatis omnia apparent, quàm ſint, maiora, ſicut illis, qui capite terram verſus inclinato, per crura, aſpiciunt domos procul ſitas, ob humorem in oculos defluentē. Illi ex *ouo* columbæ faciunt, quod caput humanum, aut dolium Chium, aut Helenæ cænaculum æquet. Quis vnqum turbidè iratus non nimius fuit in increpando, damnando, puniendo? Ipſe Theodoſius Imp. Theſſalonicæ, ob vnius aulici necem ſeptem millia ciuium occidi iuſſit, & quidem promiſcuè, dum ad ſpectacula confluxiſſent innocentes. Copiosè rem narrat Si-

gon.

gon. *de occid. Imp. l. 9. & Baron. An. 890. post Niceph. l. 12. hist. c. 40.* & elegantiſſima elegia deſcribit Iac. Biderman. *l. 2. ep. Heroum*, S. Bernardinus *serm. 15. Quadrag.* teſtatur, An. 1419. ſe in monte Caluariæ vidiſſe mulierem, quæ in infinita hominũ turba ab adoleſcente quodam leuiter impulſa & humi proſtrata, veniam flexis genibus iunctiſque manibus roganti pertinaciter negauit. Sed in præmium coram omnibus à malo dæmone abrepta, & in puteum eſt proiecta. Nimirum hunc ſexum ſibi ira magis vendicat.

Huius filiæ ſex. *Indignatio, tumor mentis, clamor, contumelia, blaſphemia* (ſeu *maledictio*) & *rixa*; hæ partim mentem euertunt, partim in ſigna exteriora prodeunt, partim opera ipſa regunt, ſemper tamen cum exceſſu. Et mirum eſt; homines, qui quoties ipſi peccant, alios in ſe velle eſſe mites, & clementes; quod & maximè humanum eſſe dicunt; adeò tamen iſtius humanitatis obliuiſci; vt ipſi ſemper velint plectere ſeueriùs, quàm ſciant alios meruiſſe. Scilicet ira eſt fermentum; ſicut & qui iraſcitur, *in fermento eſſe* dicitur. Nihil ergo noui eſt, animum hominis, plagamque acceptam, ira intumeſcere; ſicut patientia, & manſuetudine detumeſcit, more circuli, in *oualem* figuram (adhibita arte) transeuntis. Nam *oui figuram ſtatim deſcribes*, ait VII.

Car-

Cardan. *l. 13. de rer. var. c. 63. vel descripto circulo cum filo, inde duos ſtilos à capitibus ſenſim trahes, & illitum atramentum deſcribet oui figuram in charta.* Quæ verba obſcura ſunt, praxis certa; ſi duos ſtilos ita figas, vt filum in circulum connexum à ſe diducas atque in oblongum diſtrahas. Tum enim calamus filum intra circulum ſecutus, in latere vtroque non poterit tantùm excurrere, quantùm in capitibus. Fiet ergo è circuli capaciore figura, *oualis* minor. Perinde continget, ſi iræ tuæ manſuetudinis ac patientiæ terminos figas, tanquam duos ſtilos. Manſuetis ac patientibus omnia, quæ ferunt videntur minora, iracundis quidquid triſte accidit, intolerabile eſt, magnum éſt, immo non eſt, ſed ita eſſe videtur perturbatis; ſicut arces & caſtella videntur longè maiora ijs, qui inclinato capite, per tibias diuaricatas, ea aſpiciunt, humoribus cerebrum confundentibus, vt dixi, & experientia eſt ludentium in pratis.

Cum nec ponere poſſit iſta paſſer,
Criſtati neque coniuges mariti,
Nec cygnus, nec Eous anſer vllus;
Quis tam grandia ponat oua, quæris?
Humano generantur in cerebro.
O quantum caput ergo ſit, neceſſe eſt,
Quod tantum cerebri poteſt habere!

Ob

Ob ovum, concitata vxor, iræ typus.

EMBLEMA XC.

NON IRASCITVR FEMINA, SED FVRIT.

INtemperantis iræ vxorem (an Furiam?) habebat ſeruilem in modum patiens, & haud admodum callidus maritus. Is, ſub vernum tempus, à medico, brumalem triſtitiam jubebatur diſcutere, apertione venæ. Quam cum chirurgus pupugiſſet, exhilarandi gratia, jocans dixit: *benè valebis, ſi hodie, & cras, & perendie, ſic fluat dolium tuum, ſicut nunc fluit brachium tuum.* Hoc joco hominem admonuit, vt ex Medico interrogaret, quænam hoc triduo cibi potuſque, ratio eſſet ſeruanda? Interroganti igi- 1.

tur: Quænam victus ratio hodie, & die posteri, ac sequentibus esset habenda? illico medicus è Schola Salernitana promit hoc præceptum.

Oua recentia, vina rubentia, pinguia iura,
Cum similâ purâ naturæ sunt valitura.

II. Enimuerò vt doctrinam suam ampliore condiret eruditione, Galeni *in 3. de ali. c. 21.* verba recensuit, & numeratò recitauit inquiens: *optima quidem oua sunt; quæ recentissima, pessima quæ vetustissima.* Ac ratione quoque declarauit, docuitq́; , recentiora idcirco esse meliora, quòd calor eorum naturalis esset adhuc integrior validiorque. Ad extremum adiecit: ante omnia, se illi commendare, vti jusculum quotidie sumeret, per quod gallina cucurrisset.

III. Diligenter omnia obseruauit valetudinis suæ studiosissimus Mitio. Ita enim potiùs, quàm Socrates vocari meretur, licet ipsam in conjugio Xantippen haberet. Quare, digresso Medico atque Chirurgo, Charitum quartam, suauissimam suam illam Hecubam, vocat ad se intro, & quia qualis vir, talis oratio, infimis precibus rogat, vti jusculum parare eiuscemodi, per quod gallina cucurrisset, hodie, & luce alterâ, (non audebat tertiam nominare) deinde etiam par *ouorum* recentium coquere sibi, non grauetur. Addit, se quoque huius beneficij memorem, si illa aliquando simili cura indigeat, nihil officij

sui

ſui quod ſit, omiſſurum. Hac oratione Medeam exoraſſet Iaſon, Xantippen tamen ſuam non exorauit vxorius Mitio. Enim verò illas rugas, quibus alioqui nec in genis, nec in fronte, nec in mento erat deſtituta, etiam in naſum congregans; & proiecto pede, manibuſque in latus, anſarum in modum, vtrinque poſitis, ita ante ſedentem aſtitit, vt eum antè pœniteret offam, & *oua* petijſſe, quàm intelligeret negata.

Poſtquam autem illa tonare potiùs, quàm ſine exordio perorare cœpit, maluiſſet etiam, vt Medicum nunquam vidiſſet, aut audijſſet. Illa enim ita cœpit in laudes eius excurrere, vt non ſolùm temulentum vocaret, & quod vini nimium bibiſſet, id ſanguinis vice de vena illi eijcere neceſſe eſſe, diceret; ſed etiam hominem nauci, nullius frugis, dilapidatorem, gurgitem, lutum ſanguine maceratum appellaret: denique eum, qui præ amentia non intelligeret, res duas ſe ſimul petere, quarum neutra alteram permittat dari. Si enim gallinam, ait, jugulauero, quis *oua* tibi pariet recentia? Aut ſi recentia expectanda ſunt *oua*, quando potero tibi gallinam jugulare? Deinde non aduertis, in gallina mihi damnum parari intolerabile, quis enim eâ occiſâ incubabit? aut ſi *oua* tibi dedero, quidnam incubabitur? Itaq; ſpem pullorum tollis in vtraque re poſtulàta. Siue enim *oua* tibi dedero, ni- IV.

 hil

hil erit, quod excludatur; siue gallinam dedero nemo erit, qui excludat. Superest igitur, vt tibi dem, quod mereris, hoc est, NIHIL.

V. Nondum epilogum erat factura, cum nunciatur, ab ancilla, volpem in cortem ingressam *oua* partim deuorasse, partim fregisse. *Vbi autem gallina?* inquit Baccharum non vltima. *Eam occisam*, ait ancilla, *vulpes asportauit. Bene est*, inquit Xantippe, *malo eam à vulpe vorari, quàm ab hac oue, immo boue, à quo nihil differt.* Hæc sibi præsenti in faciem dici audijt Mitio, & tacuit: immo, quasi bellè jocata esset, dictum risu approbauit, veritus, ne si impatientiam vultu prodidisset, clauium fasce salutatus, denuò sanguinem, sed à capite illi mitteret vxor. Disputatum est postea, ignauúsne, an patiens habendus esset Mitio? Certè Socrates olim interrogatus ab Alcibiade, cur mulierem tam acerbam, & velut oestro percitam, domo non exigeret? *Quoniam*, inquit, *cum illam domi talem perpetior, insuesco, & exerceor, quò foris petulantium iniuriam faciliùs feram.* Iterum dicenti Alcibiadi, *intolerandam esse Xantippes maledicentiam. Tu*, inquit; *nonne toleras anseres clamore perstrepentes?* eóque respondente: *Nec mirum, cum mihi oua, & pullos pariant: Et mihi*, ait Socrates, *Xantippe filios gignit.*

VI. Duo igitur hinc documenta trahuntur, vnum, vt conjuges discant, temperare iram; alterum

terum

terum, vt exercere patientiam; si aut vxor maritum nacta est importunũ, & verbera ad quoduis verbum minitantem; aut, quod deformius (vtinam nõ etiam frequentius!) si maritus vxorem Iunoniâ auctoritate, Campanâ superbiâ, & Tisiphoneis furoribus imperia dispensantem sortitus est. Quanquam enim turpe est, & Apostolo aduersum, si mulier marito imperet; Scythicum tamen consilium est, quod, eodem loco indiscriminatim habendas, docet omnes vxores, aitque *nucem, asinum, mulierem semper esse baculandam*, neque vllo pacto parcendum censens ait: *Impius huic fueris, si pius esse voles.* Sæpe tamen non pietas erit, sed stupiditas, parcere; cum plurimæ vxores, nec viris parcant, reddantúrq; castigatione meliores. Cur ergo viri, de vxoribus, desperent semper, ad frugẽ reducendis?

Quanquam, si de excessu sit sermo, plerumque feminæ dominantur, minùs robustæ, sed magis iratæ. Nec enim Sarmatarum regem modò Circe, aut Agamemnonem Clytemnestra, aut Ninum Semiramis, aut Alexandrum Pheræum Thebe, aut Antiochum Laodice, Antoninum Verum Imp. Lucilla vxor interemit; sed etiam Agrippina Tiberium Claudium, teste Plin. *l. 32. c. 22.* Fabia Fabium Fabricianum, teste *Plutarch. in parall.* & in ipsis castris Alexandri Spitamenem sua coniux, teste Curtio *lib. 7.* atq; VII.

vt taceam Danao Beli filio quinquaginta filias fuisse, quæ totidem Ægisthi filijs nupserunt, factáque coniuratione, simul omnes maritos, nocte vnâ, interfecerunt, præter Hypermnestram, quæ Lynceo marito pepercit: Volaterranus scribit, Albinam quandam Syriæ regis filiam, duas & triginta habuisse sorores, quæ totidem maritos interemerunt. Satísne istæ, iræ indulserunt? Satísne probarunt, quàm verum sit illud? *Irata non irascitur. Quid ergo? sæuit femina.* Certè mariti satis tulerunt, quos propriæ vxores sustulerunt. Qui tamen hac re miserandi sunt, quia vel vi, vel fraude feminarum perierunt.

VIII. Illius quis misereatur? qui vxore prægnante, è foro domum, cum corbe *ouis* pleno, redeunte, ac dicente, prolem sibi in vtero periclitari, ni per eum liceat, quod animus appetentissimè cupiens gestiat factitare; rogauit, quidnam illud esset? Cúmque impudentissimum atque audacissimum animal, non erubesceret dicere; incitari se ad omnia, quæ emerat, *oua*, in capite eius, frangenda; illico vxorius homo annuit, & humi in medio hypocausti assedit, permisitq; caput suum ab vxore *ouis* lapidari. Quæ fracta, & per comas in mentum defluentia, tantò vndique fusiùs aptiusque hæserunt; quanto patientissimus ille Achan (non enim Stephanus) aruncum aluit prolixiorem. Aiunt, qui ta-

lia

lia ab vxore sua sustinuit, fuisse hæreticum Prædicantem. I nunc, & dic, hoc genus hominum virtute carere; aut forti stomacho non esse, cum tot, & tam cruda *oua* possit digerere, sine nausea. Sed vxores quoque si eiusmodi considerateris, sæpe cum Tibullo *lib. 3. eleg. 4.* dices:

Ah crudele genus, nec fidum femina nomen!

Ovum in lampadem factum, acediæ fugam ſuadet.

EMBLEMA XCI.

QVID TIBI LAMPAS INERS, SINE FLAMMA ET PALLADE, PRODEST?

1. SVpellectili vix vlla opus eſt, ait Putean. *orat.* 20. *ouum* laudaturus. *Cum eſſe placet, nucleũ & vaſculum habes, cibum & lancem; immo verò cum bibere, potum & poculum, nectar & cyathum. Teſta vas eſt, lanx eſt, poculum eſt, cyathus eſt &c. Pulcherrimum venuſtiſſimúmque poculorum ouum eſſe, meus me Floritius Riquebourgtrigaultus docuit* &c. *Nec ampliùs ſanè commendare Liberi liquorem, aut ingenioſiùs potuit, quàm vt gallinæ lacti compararet. Nihil ſalubrius vino eſſe iam diſci-*

discimus: ouo propinatur. Ac ne intemperantiæ tantùm vas esse ouũ credamus, ita pergit: *Sed ille mihi altiori sapientia inculcare sobrietatem visus est, vt quoties conuiua esses, & ouum videres, bonæ valetudini, & honestæ voluptati, & constanti amicitiæ scires poculum temperatum, &c. Atque Floritianum illud Liberi ouum, maiori etiam laude dignum censeo, quia doctissimo antiquitatis exemplo commendatur. Etenim Persarum olim Reges ex aureo ouo bibere solitos, apud Athenæum Dinon refert. Sed & Oöscyphia Myrleanus Asclepiades nobis gemino instructa fundo promit, cuiusmodi Nestoridem, siue Nestoris olim fuisse pateram argenteam Homerus canit: tanquam cæli naturam & colorem cerneres, sed aureis clauis, velut stellis transfixam, quæ διὰ τὸ πυρῶδες purissimo metallo similes sunt ac rutilant. Denique quatuor auribus ansatam, quam cum alij vix gestarent, attollere solus Nestor poterat, ille iam senex. Dionysius postea Thracius Rhodi, vt ferunt, Nestoridem fabricatus est, collato à sectatoribus & discipulis argento. Item Nestoridem Capuæ dicatam Dianæ fuisse Athenæus scribit, atque in ea versus illos Homericos aureis litteris inscriptos.*

Vt ergo Floritius Nestorem, ita alij Floritiũ possunt imitari, non iam ex *ouo* calicem, non atramentarium vasculũ Berchtolsgadensi torno factum; sed lampadem fabricantes; lampadem vtique vel in quouis hospitio facilè para- 11.

 bilem.

bilem. Nam ubi quis *ouum* in cæna exhauſit, teſtam operculo ſuo detectam ſi ſeruet, mediamq; aqua, mediam oleo (quod paupertas docuit de lactucæ reliquijs transfundere) impleat, lanamque, in lychnum (aut ingenioſo compendio, foliū lychnidis) contorqueat, extemporalem lampadem parabit, tota nocte lucentem. Vt proinde etiam hæc ſupellex de *ouo* poſſit haberi. Et credo nec ipſe Cleanthes, ad elucubrandum, alia lucerna vſurus fuiſſet, ſi artem caluiſſet. Quod ſi ergo in *ouo* lampas quoque ſignificatur, immo habetur; in lampade autem vel inſtructa, vel neglecta, ſicut & in lucerna (vnde ſcripta elaborata *lucernam olere* dicuntur) hominum aut diligentia, aut ſocordia, velut in ſymbolo, relucet; & hinc admonemur, eſſe diligentes, quia non ſolùm oleum affundere, ſed lampadem ipſam, delicatam ac fragilem, attentè tractare debemus, quam non homini ſucceſſori, ſed ipſi Numini ſumus olim tradituri.

III. Homines porrò eſſe lampades ac lucernas, vaſis teſteis contentas, indicabant *lampades in medio lagenarum* abſconditæ *Iudic.c.7.26.* ſæpe enim magnum ingenium, magnus animus, magna fides, ſcientiáque, velut lux & lampas, in vili fragilíque corpuſculo, & ſciſſili palliaſtro latet; quæ corpore, velut lagena, fracto, in altera demum vita exſplendeſcet. Ioannes quoq; *erat lucer-*

lucerna ardens & lucens Io. 5. Tales fuiſſe & alios ſanctos, radioſi vultus Moſys *Exod. 34. 29.* S. Dominici ſtellam in fronte gerentis. *l. 1. c. 1. vita eius.* S. Nicolai Tolentini, Nonni, *in Prato ſpir. c. 104.* S. Thomæ Aquinatis, S. Ignatij, aliorumq́ue fulgores docuêre. Ita ſupra S. Baſilij, Martini aliorumq́ue capita, globi ignei, & innoxia flamma comas lambens, emicuerunt. Vide *Sur. 1. Febr. Greg. Nyſſ. in Encomio S. Ephram. Amphilochium in comparat. Baſilij & Ephram.* Hi nempe in Eccleſia ſupra candelabrum ponendi erant, vt lucerent in medio nationis prauæ *Phil. 2.* In his quantò maior lux diuinæ cognitionis, tantò ardentior flamma charitatis. Lucem ergo qui non fouent, facilè frigent. *Vide ergo,* ait Seruator, *ne lumen quod in te eſt, tenebræ ſint.* Lucernis occidentibus oleum infunde; extinctis, & fœdè fumantibus, vitam redde.

Sunt etiam quidam ignes fatui, qui non calent; & ipſa quoque ligna putrida, ac vermiculi noctu lucent, ſed non ardent. Quàm nitidè multi incedunt? quàm fulgent veſtibus Attalicis & gemmis? & tamen ſæpe ſunt *oua* putrida & requieta, lampades vacuæ, nitedulæ, lampyrides, ligna putrida, fatui ignes; in quibus nihil eſt ignis diuini. Nemini enim minùs ſapiunt diuina, quàm cui nimis placent humana. *Quidam* ait S. Bern. *ſerm. 3. de Aſcenſ. Dom. ad omnia via* IV.

&

& vita huius exercitia, non solùm ambulant, sed & currunt, immo potius volant, vt eis & vigiliæ breues, & cibi (qualescunque) *dulces, & panni suaues, labores non solùm tolerabiles, sed & appetibiles videantur. Alij autem non sic, sed corde arido, & affectione recalcitrante, vix trahuntur ad hæc, vix gehennali timore compelluntur.*

V. Nempe quia *oleum peccatoris*, oleum diuinæ gratiæ, & charitatis destruit; ocio, inertia, acediáque pleni sunt, hoc est, remissi animi languore ad bene operandum, & tristitiâ de bono spirituali. quale bonũ est ipsa beatitudo, & ea quæ àd illam consequendam pertinent, vt fides, spes, charitas, & ceterarum virtutum exercitia, ipsáque præcepta & sacramenta. Harum rerum nausea & fastidium facit, vt homo tristetur, se capacem esse eiuscemodi boni, aut ad id esse creatum, velletque, ad se talia bona nihil pertinere. Est igitur hic languor animo ad cælum nato, sed ambulare hoc iter horrenti, quod pedibus perniones. Nascitur hæc tristitia, aut acedia vel ex nimio affectu rerum temporalium, & mundi istius oblectatione; vel ex horrore laborum, quibus bona ista sunt acquirenda. Hic verò ipse etiam horror manat ex illo affectu nimio, quo rerum spiritualium gustus amittitur. Gustu enim amisso, statim fit res laboriosa; sicut è diuerso, *amor improbus omnia vincit*. Vide S. Thomam *2. 2. q. 35.*

Ex

Ex hac acedia, seu incuria (κῆδος enim curam vel laborem significat) teste S. Greg. 31. *Moral.c.31.nascitur malitia, rancor, pusillanimitas, desperatio, torpor circa precepta necessaria, mentisq́; circa res illicitas euagatio.* Quæ filiæ si non satis mali afferunt, adde & *mortem* ipsam. Nam *tristitia huius seculi mortem operatur. 2. Cor.7.* Ob hanc ergo Virgines fatuæ, & dormitantes à Nuptijs sunt exclusæ: nō enim, quia lampade caruerunt, damnantur, sed quia lampades habuerũt ociosas. *Omnis enim arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Matth.7. 19.* Quid ni? cum non solùm apud Athenienses, teste Laërtio *l.5.c.2.* & Lacedæmones, teste Plutarcho, *in Solone*, sed etiam teste Diod. Siculo, apud Ægyptios ignaui semper despecti, suspecti, & apud Ægytios quidem ita miseri fuerint, vt qui artem non callerent, qua se alere possent, morte, tanquam inutile terræ pondus, tollerentur. Vtinam tollantur & nunc. Qua morte? olim *de stercore boum lapidatus est piger. Eccl.22.2.* hodie quidam censent, *ouis putridis* esse lapidandũ, quod contigit, *supra Embl. præced.* memorato Prædicanti. Lapidatione ergo tam ignominiosa qui contaminari metuit, lampadẽ suam adornet; excubet; vigilet; ne oscitando sponsum & nuptias negligat. VI.

Extingui quicunq; sinit sibi lampada morum,
Vere oleum atque operam perdidit ille suam.

Ovum

Ovum occîdens inexpectatæ mortis admonitio.

EMBLEMA XCII.

NON TANTVM IN·OLLA MORS, IN OVO ETIAM LATET.

1. A *p. Saufeium cum à balineo reuersus mulsum bibisset, ouumq́; sorberet*, teste Plinio *l.7.c. 53. mors occupauit*. Vbi mors non est, si in *ouo* est? quod alioquin, ob testæ munimentum, à veneni periculo tutissimum. Quot alij *ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt? Iob. 21. 13.* apud Iouem pransi apud Proserpinam cænaturi, cum Epulone *Luc. 16.* cum Ammone *2. Reg. 13.* cum Holophernе *Iudith. 13.* cum Nabal *1. Reg. 25.* cum Balthasare *Dan. 5.* cum

5. cum

5. cum filijs Iob. ruinâ domûs ac vino oppressis *Iob. 1.* vel ebrijs, vel ebriosis, de cratere nectaris, translatis ad eam mensam, *vbi ignis, & sulphur, & spiritus procellarum pars calicis eorum. Ps. 10. 6.*

Thomas Cantiprat. *lib. 2. apum* §. 5. scribit, quodam vespertino tempore, duos senes religiosos commessatores, cum de more, vt se ingurgitarent, accubuissent, alterum eorum, vix quartum ori bolum admouisse, cum interclusis faucibus, intortísque horrendum oculis, expirârit. Quo spectaculo admonitus socius, sed nihil territus, ea auiditate perrexit in appositas escas potumque incumbere, atque ingluuiem infarcire, vt cum iam penè creparet, nec mouere se loco posset, instar bestiæ, in stratum asportandus esset. Nec ipse diutius vixit, vino antè, quàm tumulo sepultus; in quo tantùm cibi & potus fuerat aggeratum, vt animæ ampliùs non fuisse spirandi locus videatur. Simile idem *c. 56.* §. 2. refert, quod quibusdam inter bibendum, de animæ immortalitate disputantibus, eamque parum credentibus euenit. Nam eorum vnus Stygio veteratori Mercatoris habitu superuenienti, animam suam, pro aliquot vini vrnis, vendidit. Quem is hilarissimè bibentem, cum iam symposium dissoluendum esset, vnà cum corpore viuum ad Inferos abstulit, cum ioco dicens, IR

dicens, equo ſibi vendito, etiam frænum deberi.

III. Et, in faſciculo, vel profanus ſcriptor multas comprehendit mortes repentinas, Plinius ſcilicet *cit. lib. 7. c. 53. In primis*, inquiens, *miraculo ſunt atque frequenti mortes repentinæ, hoc eſt, ſumma vitæ felicitas, quas eſſe naturales docebimus. Plurimas prodidit Verrius: nos cum delectu modum ſeruabimus. Gaudio obiêre, præter Chilonem, de quo diximus, Sophocles & Dionyſius Siciliæ Tyrannus, vterque accepto tragicæ victoriæ nuntio. Mater pugna illa Cannenſi, filio incolumi viſo, contra falſum nuntium. Pudore Diodorus ſapientiæ Dialecticæ profeſſor, luſoria quæſtione non protinus ad interrogationes Stilbonis diſſoluta. Nullis euidentibus cauſis obiêre dum calciantur matutinò duo Cæſares, Prætor & prætura perfunctus Dictatoris Cæſaris pater. Hic Piſis exanimatus, ille Romæ. Q. Fabius Maximus in conſulatu ſuo, pridie Kalend. Ianuarias: in cuius locum Rebilus pauciſſimarum horarum Conſulatum petijt. Item C. Vulcatius Gurges Senator. omnes adeò ſani atque tempeſtiui, vt de progrediendo cogitarent. Q. Æmilius Lepidus iam egrediens incuſſo pollice limini cubiculi. C. Aufidius egreſſus cum in ſenatum iret, offenſô pede in comitio. Legatus quoque, qui Rhodiorum cauſam in ſenatu magna cum admiratione, in limine Curiæ protinus expirauit progredi volens. Cn. Bebius Pamphilus, prætura & ipſe functus, cum à puero*

ro

ro quæsisset horas. A. Pompeius in Capitolio, cum Deos salutasset. M. Iuuentius Talua coss. cum sacrificaret. C. Seruilius Pansa, cum staret in foro, ad tabernam, hora diei secunda, in P. Pansam fratrem innixus. Bebius Iudex, cum vadimonium differri iubet. M. Terentius Corax, dum tabellas scribit in foro. Nec non & proximo anno dum Consulari viro in aurem dicit, eques Romanus, ante Apollinem eboreum, qui est in foro Augusti. Super omnes C. Iulius Medicus, dum inungit specillum per oculum trahens. Iam L. Man. Torquatus Consularis, cum in cœna placentam appeteret. L. Durius Valla medicus, dum mulsi potionem haurit. P. Quintius Scapula, cum apud Aquilium Gallum cœnaret. Decimus Sauffeius scriba, cum domi suæ prãderet. Cornelius Gallus Prætorius, & T. Ætherius eques Rom. in Venere obiêre. Et quos nostra adnotauit ætas, duo Equestris Ordinis in eodem Pantomimo Mythico cum forma præcellente. Operosissima tamen securitas mortis in M. Ofilio Hilaro ab antiquis traditur, Comœdiarum histrione. Is cum populo admodũ placuisset, natali die suo, conuiuiumq́ haberet, edita cœna, calidam potionem in pultario poposcit, simulq́ personam eius diei acceptam intuens, coronam è capite suo in eam transtulit, tali habitu rigens, nullo sentiente, donec accubantium proximus, tepescere potionem admoneret. Plura ibidem.

m Sed

IV. Sed non neceſſe eſt, exempla Harpyiæ iſtius aliunde petere, cuius monumenta veſtigiáque vbique occurrunt; vt miraculi inſtar ſit, inter tot mortes, poſſe hominem mortis obliuiſci. *Ex Aſia rediens*, inquit apud Ciceronem l. 4. Epiſt. Sulpitius, *cum ab Ægina Megaram verſus nauigarem, cœpi regiones circumcirca proſpicere. Poſt me erat Ægina: antè Megara: dextra Pyræus: ſiniſtra Corinthus, quæ oppida quodam tempore florentiſſima fuerunt, nunc proſtrata & diruta ante oculos iacent, cœpi egomet mecum ſic cogitare. Hem nos homunculi indignamur, ſi quis noſtrûm interijt, aut occiſus eſt, quorum vita breuior eſſe debet, cum vno loco tot oppidorum cadauera proiecta iaceant.* Quis noſtrûm hac ætate, per Germaniam, proficiſcens, & tot villas, domos, pagos, arces, & vrbes, laceratas, dirutas, proſtratas, ſolóque æquatas, aut exuſtas aſpiciens, non eandem meritò ſuſcipiat cogitationem? Quod his tribus annis Germaniæ contigit, omnibus aliquando continget Germanis. Cademus. neſcimus vbi. neſcimus quando. Cademus, &, heu, nec illud certò ſcimus, ad Auſtrúmne caſuri ſimus, an ad Aquilonem. Et adhuc ſuperbi ſumus? adhuc immortalia odia fouemus, tam mortales? adhuc terram amamus, in qua tam intuti ſumus, & tot miſerijs obnoxij? Aliter ſenſit, qui dixit *Pſ. 119. 5. Heu*

mihi,

mihi, quia incolatus meus prolongatus est! aut *Phil. 1. 13. Coarctor desiderium habens dissolui, & esse cum Christo.* itémque *Rom. 7. 24. infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius?* Quod profanus Poëta, seu Gallus, seu Maximianus *eleg. 1.* idem sensit, idem dixit his versiculis:

Solue, precor, miseram tali de carcere vitam;
Mors est iam requies, viuere pœna mihi.

Ovorum collectio vindemiæ mortis admonet.

EMBLEMA XCIII.

CVRRITE DVCENTES SVBTEGMINA, CVRRITE FVSI.

1. REm, quam quotannis ludens Germania, in compluribus locis, ſpectat, doctiſſimus, & diſertiſſimus Encomiaſtes his verbis deſcribit. *Lepidũ illud quod intelligo apud Germanos alibi vigere. Cum poſt eſuriales ferias, ad oua & viſcerationem reditur, in prata exeunt, & curſu certaturi, oua ſportis efferunt. Centum, ducenta, aut plura, ordine, & paſſus vnius interuallo, in longam lineam locata extendunt. Hæc ſingula itu reditúq; in ſportam iuxta poſitam properiter infert: meta*

meta antagonistæ constituta, quam interea currendo emetiatur. Certamen est, vter celerior sit; hic currendo, an ille colligendo. Sed si ouum rumpit, iam collector priusquam absoluit, victus est. Iucundum sanè atq; honestum spectaculum, quod vt imitari luberet, libentiùs recensui. Belgæ verò oui tripudium quoddam habemus, passim, atque instituimus. Saltant singuli, seu pueri, seu puellæ, gyrósq; lege quadam ducunt. Ouum circulo inclusum, & lignea scutella tectum iacet: hanc inter saltandum pedibus comprehendunt, & nudato ouo ad numeros circumferunt. Cum fecerunt omnia, eodem inuolucro rursus ouum operiunt. Ruptum verò, aut læsum velut in pœnam sorbent. Hæc Putean. *or. 20.*

Hic quoque *ouorum* ludus, quid nisi vitæ currentis, & Mortis multos frangentis imago est? Nunc istum mors colligit, nunc illum. Felix qui interea optatam attingit metam, nec brauium negligit. *Sic currite, vt comprehendatis*, ait Apostolus. *1. Cor. 9. 24.* Alioqui multi quidem in stadio currunt, sed vnus duntaxat accipit brauium. Plures & *oua* frangunt, & tempora comburunt; pauciores ita currunt vt in tempore veniant. Quo identidem fugiente, identidem vtendum est. Monuit Persius *Sat. 5.* 11.

Viue memor lethi; fugit hora: hoc, quod loquor, inde est.

Monuit Senec. *l. 2. ep. 24. Quotidie morimur,*

quotidie enim demitur aliqua pars vitæ, & tunc quoque cum crescimus, vita decrescit. Infantiam amisimus; deinde pueritiam, deinde adolescentiam, vsque ad hesternum, quidquid transijt temporis, perijt: hunc ipsum quem agimus diem cum morte diuidimus. Et ibid. *Quemadmodum clepsydra non extremum stillicidium exhaurit, sed quidquid ante defluxit: sic vltima hora, qua esse desinimus, non sola mortem facit, sed sola consummat.* Monuit exemplo Christus *Io. 9. 5.* inquiens: *Me oportet operari opera eius, qui misit me, donec dies est: venit nox, quando nemo potest operari.*

III. Vt ergo, qui cum currente certat, *ouis* colligēdis, aut qui in stadio decurrit, nusquam subsistit, ita fas est, nullam vitæ horam, nullū momētum otio transmittere. *Ipse hominis seculique auctor,* ait S. Bern. *ep. 254. ad Garinum, quàm diu cum hominibus versatus est, nunquid stetit? Et quidem, teste scriptura, pertransijt benefaciendo, & sanando omnes. Petransijt ergo, sicut non infructuosè, ita non remissè, non pigrè, non lento gradu, sed quemadmodum de eo scriptum est: Exultauit vt gigas, ad currendam viam. Porrò currentem non apprehendit, qui & ipse pariter non currit. Et quid prodest Christum sequi, si non contingat consequi? Ideo Paulus ait, sic currite, vt comprehendatis. Ibi, Christiane, fige tui cursus profectusq; metam, vbi Christus posuit suam. Factus est, inquit, obediens,*

vsque

vſque ad mortem. Quantumlibet ergo cucurreris, ſi vſque ad mortem non perueneris, Brauium non apprehendes, Brauium Chriſtus eſt.

Igitur mors & meta eſt, & incitamentum curſus noſtri, non peccabit illius memor. *Eccli. 7. 40.* nec ſtabit otioſus, qui ſcit illam currere, & fortè non procul abeſſe. Quid enim facit, cui longa via, & breuis hora reſtat? quem delectabit aliquid mox deſtitutũ? quis negligens erit, inſtante iamiam iudice, & æternitate? Vnde ſalutaris regula S. Bernardi *in ſpec. Monach. In omni opere ſuo dicat ſibiipſi: Si modò moriturus eſſes, faceres iſtud?* Et fortè modò es moriturus, ideò incerta eſt hora, vt ſuſpecta ſit omnis hora: ideò iubemur vigilare. *Marc. 13.35. Apoc. 3.3.* Ergo *quoniam vbique te mors expectat*, ait S. Bern. *Med. c. 3. tu quoque ſi ſapiens fueris, vbique eam expectabis.* IV.

An non vbique expectat? Samſonem ludentes, inter ſpectacula; filios Iob inter conuiuia; pueros Prophetæ caluitiem obijcientes, in campis; Iezabelem in feneſtris; Holofernem in caſtris; Siſaram in fuga; Iſboſet in conclaui; &, ſi profana placent, Ariſtobulum in balneis, Cæſarem in curia, Carolomannum in venatu, Fridericum Imp. in natatu (vide Baron. *An.* 1190.) mors occupauit. Et ſi quiſque ſecum tantùm annos paucos reputet, quot non funerum, & V.

ſpecies, & cateruas inueniet? Nempe mors velut *oua* colligens, cadauera in tumulos comportat; iam hunc à latere, illum ex oculis, alium è gremio noſtro abripit.

VI. Et non cogitamus, ſortem proximam ad nos venturam? Impedit ſcilicet eam cogitationem hoſtis noſter, ne illa impediat peccatum. Quàm enim potens ſit hoc remedium, aliquot exemplis docet Climachus *grad. 6.* Quorum vnum eſt de eo, qui iam hora integra pro mortuo habitus, cum ad ſe rediјſſet, remotis arbitris, ijſque omnibus à ſe egredi iuſſis, qui morientem circumſteterant, rogauit, vt fores arctiſſimis vinculis obſerarent; atque ita poſtquam totos 12. annos ſolo pane & aqua vitam ſuſtentans, nulli vnquam vel verbulo locutus fuiſſet, obitu tandem inſtante, aperiri oſtium permiſit, & viſitantibus hoc monito valedixit: *Parcite, fratres, peccare is nunquam poteſt, qui ſeriò de morte cogitat.* Scribit Thomas Cantiprat. *l. 2. apum c. 30.* Sacerdotem Niuellenſem Guidonem nomine, in Hannonia, curioſo mulieris aſpectu, ita exarſiſſe, vt ipſos tres annos, illius etiam defunctæ excitatum in pectore incendium reſtinguere non poſſet, donec intempeſta nocte ſepulchro illius patefacto, hauſtóque putentis cadaueris fœtore penè exanimatus corruit, fortunato caſu. Nam in grauiorem fœtorem incidiſſet, niſi

ita

ita lapſus eſſet. Simile quid refertur *in vitis PP. p. 2. n. 10*. ſed maximè efficaciam oſtendit huius remedij, quod Cotonus *ſer. de morte*, narrat, delicatam ſcilicet matronam, quæ è multis pœnitentijs nullam ſe admittere poſſe diceret, mirabiliter mutatam eſſe, ea vnica admiſſa, vt quotieſcunque manus ablueret, ſibiipſi tacita occineret: *Hæc caro vermium eſca erit*. Nihil tam potens in hoc genere, quàm mortis memoria; nec quidquam tam obuium; vt proinde vbiq; morborum noſtrorum remedia habeamus. Quare hæc ipſa eſt in morte vtilitas, quòd proſit ad vitam; & importunitate ſua ſit opportuna. Quis neget importunam, & humano arbitrio non ſubiacentem, vt humanam ſuperbiam ſubigat? Audi Corn. Gallum *eleg. 1*.

Dulce mori miſeris, ſed mors optata recedit:
At cum triſtis erit, præcipitata venit.

Et *eleg. 6*.

Omnibus eſt eadem lethi via, non tamen vnus
Eſt vita cunctis exitijq́; modus.
Hac pueri atq; ſenes pariter, iuueneſq́; ferentur,
Hac par diuitibus pauper egenus erit.
Ergo quod aſtrictum, quodq́; eſt vitabile nulli,
Feſtino greſſu vincere præſtat iter.

Ovorum diſcretio, diuini iudicij examen metuendum docet.

EMBLEMA XCIV.

VENITE AD IVDICIVM.

1. VArij ſunt *oua* cocta à crudis, dura à mollibus, bona recentiáque à malis vetuſtiſque diſcriminandi modi. Cruda menſæ impoſita & in gyrum voluta, difficulter, faciliùs molliter cocta, dura facillimè circumaguntur. Porrò *recentia veteribus plurimùm præſtant,* ait Aldrouand. *l. 14. Ornith. c. 1. quippe optima ſunt recentiſſima, vetuſtiſſima autem peſſima: quæ verò in horum medio ſunt, proportione receſſus ab extremis bonitate, vel prauitate inter ſe differunt. Recentia à veteribus dignoſcuntur facillimè. Recentia*

plena

plena ſunt, vetuſta vt plurimùm circa partem latiorem inania. Vetuſtatis inſuper ſignum eſt manifeſtiſſimum, ſi dum aperiuntur, vel refringuntur diffluant, præſertim vitello: contra bonitatis, ſi aperto ouo vitellus integer manſerit, & in medio eius gutta rubicunda, velut ſanguinea apparuerit. Idem auctor, *ſupra eodem cap. Quærat quiſpiam, ait, qua ratione cognoſcatur, ſi quid ex illis naſciturum ſit? Certa quidem illius indicia ſtatuere difficillimum eſſe puto. Tradit tamen Albertus oua incubationi idonea quarto die ſanguineas trahere venas. Eo itaq; tempore ad ſolis radios examinari poſſunt, & in quibus venæ apparent, rurſus ſupponi, alia minimè. Videat autem quiſquis introſpexerit, ſi eadem die in acutiore parte clara appareant, hoc eſt, vt Plin. loquitur, cum purus & vniusmodi pelluceat color; nam talia ad generationem inepta ſunt; item in quibus galli ſemen tunc non apparet, teſte Varrone. Albertus ſeptimo rurſus die inſpici iubet, & ſi quid eſt, quod ſoli obtentum non videatur alteratũ, abijci, ceu ſubuentaneum, ac inutile.*

Ariſtoteles *l. 2. de gener. c. 3.* tria inutilium *ouorum* indicia adducit, ait enim alijs minora eſſe, & plura numero gigni, quia cum imperfecta ſint, minùs augentur, & quia minùs augentur, plura numero exiſtunt, denique minus eſſe ſuauia, quia minùs concocta. Nam concoctum in quouis genere ſuauius eſt. Vt autem ad ſolem, II.

lem, ita ad lucernam ardentem *oua* ſolent explorari. Plin. *l. 10. c. 54. Quarto die, poſtquam cœpêre incubari, ſi contra lumen, acumine ouorum apprehenſo vna manu, purus & uniusmodi perluceat color, ſterilia exiſtimantur eſſe, próque eis alia ſubſtituenda.* Politiani verſus non impoliti ſunt:

Vocibus interea crebrum ſingultit acutis
Parturiens coniunx, quæ ſcilicet oua ſubinde
Tollit anus, ſignatq́ dies, vigilémque lucernam
Conſulit: & Lunæ creſcentis tempora ſeruans
Vt primũ gallina glocit, numero impare ſubdit,
Verſatisq́ diu, ſolers auſcultat, an intus
Pipiat inuolucer pullus, tenerumq́ putamen
Pertuderit molli roſtro, atque erumpere tentet.

Noſcuntur & ex alijs diſcriminibus. Etſi enim *intus omne ouum volucrum bicolor*, tamen *aquaticis lutei plus quàm albi, idq́ ipſum magis luridũ, quàm ceteris piſcium; vnus color, in quo nihil candidi. Auium oua ex calore fragilia, ſerpentium ex frigore lenta, piſcium ex liquore mollia, aquatilium rotunda, reliqua ferè faſtigio cacuminata*, ait Plin. *l. 10. c. 52.*

III. Hæc diſcrimina, & examina ſunt *ouorum*; immo & hominum, qui ſi crudi ſunt, difficillimè ſe ſinunt rotari; in quibus aliquid coctius, verſantur, nullo negotio in omnem partem, dextrorſum per felicitatem, & ſiniſtrorſum per infortunia. Sed & boni à malis, in die iudicij, ſepara-

parabuntur, ſicut *oua* inania & victa, à plenis & perfectis, iudicio lucis. Tunc enim ad amuſſim, immo ad vnguem omnia, quàm accuratiſſimè exigentur, & penſiculatiſſimè, vt examinatur argentum; tunc parua & magna, ad viuum reſecabuntur; tunc in apricum proferentur abſcondita tenebrarum. *Scrutabor Ieruſalem in lucernis*, ait ipſe Iudex *Sophon. 1.* Nihil vetat per Ieruſalem intelligi Eccleſiam, aut animas iuſtas. Quare appoſitè S. Bern. *ſerm. 55.* ait: *Quid in Babylone tutum, ſi Hieruſalem manet ſcrutinium?* Quando manet? Reſpondet Apoſtolus *Hebr. 9. 27. ſtatutum eſt hominibus ſemel mori, & poſt hoc iudicium.* In quo, *cuncta quæ fiunt, adducet Deus*, ait *Eccle. 12. 14. pro omni errato, ſiue bonum, ſiue malum illud ſit.* Quid multa? etiam pro verbo otioſo, *Matth. 12. 36.*

Hinc Dauid *Pſ. 118. 120. Pſ. 142. 2. Iob. 31.* IV.
14. & u. 23. Hilarion octogenarius (poſt 70. annos in ſolitudine conſumtos, ut refert, *in vita eius S. Hier.*) hinc Arſenius, *apud Sur. 19. Iulij*, moriturus; & S. Hubertus Epiſc. Leodienſis, *apud eund. 3. Nou.* iudicium tantopere timuerunt. Notum eſt, quàm aſſiduè tuba illa ſonuerit in auribus S. Hieronymi, cuius *in ep. ad Florent.* illa ſunt, *cunctis diebus ac noctibus operior, cum tremore reddere nouiſſimum quadrantem. Væ mihi*, ait S. Aug. *Medit. c. 39, miſero, cum venerit*

rit dies iudicij, & aperti fuerint libri conscientiarum, cum dicetur de me: Ecce homo, & opera eius. Quid faciam tunc, Domine Deus meus, cum cæli reuelabunt iniquitatem meam, & aduersum me terra consurget? Ecce nihil respondere potero, sed demisso capite, præ confusione coram te stabo trepidus, & confusus.

V. Iudicij memoria remedium est tutissimum, contra peccata. Multi mutarunt remos, cum ad istum portum aspicerent; multi litem perorarent, nisi vltimum forum istud censerent declinandum. Quod si viri sancti tam vehementer timuerunt, quid non erit impijs faciendum? Hinc S. Basil. *in Ps. 33. Si quando*, ait, *senseris, te ad aliquod cieri peccatum, in mentem reuoca nulli mortalium tolerabile Christi iudicium, in quo quidem præsidet iudex in sublimi throno, astabit porrò omnis creatura ad eius aduentum contremiscens. Eò singuli sistentur examinandi de his, quæ gesserint in viuis. Eos autem, qui multa perperam in vita admiserunt, horrendi quidam circumstabunt angeli ignem expirantes, & vultum nocti similem præferentes, pro hominum mœrore atque odio. Deinde conspicient barathrum in imum patens, impermeabiles quidem illas, ignemq; obscurum, causticas quidem vires habentem, luce verò destitutum &c. Hæc tu time, & eiusmodi timore eruditus, quasi freno quopiam, animam tuam, ad vitio-*

vitiosam concupiscentiam procliuem, cohibe. Iniquum pondus trutinam; merces mala fide ambulantes diem formidant; & multa nox auderet, ni instans dies minaretur, se fraudem detecturum.

Aspicis, vt vacuo plenum discernat ab ouo
Phœbus, & ostendat, si quod inane fuit?
Ne latitare putes tua crimina, turpis amator;
Soli ostendetur, quod facis in tenebris.

Ova

Ova indicio, homines iudicio diſcriminantur.

EMBLEMA XCV.

HOC ALBA, AT ILLVD NIGRA GALLINA PEPERIT.

I. NOn tantùm luminis arbitrio, ad ſolem & lucernam, *oua* examinantur atque dignoſcuntur. *Traditur quadam ars gallinarij cuiusdam, dicentis quod* (ouum) *ex quaq; eſſet*, ait Plin. *l, 10. c. 55*. Ex Cicerone id habet, cuius illa à Nonnio citata ſunt *4. Acad. Vidéſne vt in prouerbio ſit ouorum inter ſe ſimilitudo? Tamen hoc accepimus, Deli fuiſſe complures, qui gallinas alere permultas, quaſtus cauſſa ſolerent, hi quum ouum inſpexerant, qua id gallina peperiſſet, dice-*

dicere solebant. Minuta quidem obseruatio, sed obseruatio, ait Putean. *or.* 20. *Vel enim aliquid formæ discrimen pro natura, aut magnitudine gallinæ erat, vel certè in ouis singulis aliquid illi distinguebant, quod internosse vnusquisque non poterat. De colore quid attinet dicere? non eadem niue omnia albicant: sic homines distant, sic stellæ lucent, sic dies ipsi distinguuntur. In magnitudine & forma idem est. Nam alia aliis manifesta obseruatione maiora, aut minora sunt; alia aliis magis minusue siue acuta, siue obtusa; quædam longiora, quædam rotundiora: his venter tumet, his vertex coarctatur; tanquam membra videas, putes variari.*

Consimilem ferè artem tradit Io. Bapt. Porta *lib. 2. Mag. nat. c. 24. Si quis*, inquit, *cognoscere affectârit marem progigni, an feminam, sic cognoscet. Aristoteles ait, & probat Auicenna, ex orbiculari breuique ouo mas, ex oblongis acutisq; feminæ progignitur, & suffragatur ratio. Nam virtutis perfectio in masculis ouis æqualiter abit, & continet extrema: in oblongis à centro longius abit materia, in quo est vitalis calor. Nec inficior artificio ingenioq; enasci posse.* Sed videndus Albertus Rhodig. *c. 17.* 27. Nam Plin. *l. 10. c. 52.* ita loquitur: *feminam edunt, quæ rotundiora gignuntur, reliqua marem.* Cuius sententiç est & Columella *lib.* 1. scribens. *Cum deinde volet aliquis quam plurimos mares excludi, longissima quæque & acutissima oua* 11.

n *sub-*

ſubiiciet, & rurſus cum feminas, rotundiſſima. Hæc qui auiarijs præſunt. Alioqui in prouerbio eſt, *ouum ouo ſimile eſſe.* Sed perſpicaces facilè inueniunt diſcrimen, vt in chartis luſorijs, vt in vinis, vt in oſtreis, & echinis, apud Iuuen. *Satyr.* 4. ita & in *ouis*, quod alioquin omnino fugit oculos, aut palatos exſurdatos ac hebetiores.

III. Quis ergo opera ſua à diuino oculo, & meridiana illa luce abſcondet? præſertim in illo decretorio die, *in conſummatione ſeculi*, quando *exibunt angeli, & ſeparabunt malos de medio iuſtorum, & mittent eos in caminum ignis? Matth. 25. 32.* & ſicut meſſor *zizania à tritico? Matth. 13. 40.* Nunc quidem in oculis hominum Zizania latent, inter triticum, & multos fallunt, Deum non fallunt. Fefellit homines, non fefellit Deum Doctor ille Pariſienſis, de quo Franciſcus Puteus Generalis Carthuſianorum *in vita S. Brunonis. Sur. 6. Octob.* & alij. In quo exemplo luculentè apparuit, quantùm noceat malis, in latebris ſuis confidere; aut animo duplici eſſe, hoc eſt, alium præ ſe ferre, & alium in ſe ferre. In *ouis* pro monſtro eſt, δίδυμον eſſe, hoc eſt, ſub eadem teſta luteum geminari; in homine deſijt jam monſtroſum videri, ſi laruam ferat; nimia enim frequentia & conſuetudo fecit familiaritatem. At Deo nulla frequentia præſcribet, neq; vlla conſuetudo excuſationem pariet. Bellè

omnia

omnia nouit diſcriminare, etiam quæ nobis diſcrimen non videntur habere: omnibus hypocritis laruam detrahet. Penitiùs enim quàm humanus oculus, inſpicit diuinus. Quod non ignorauit S. Ambroſius, qui, vt refert, ex eius geſtis Petr. de Natalib. *lib. 2.c.36.* in quadam villa Thuſciæ diuertens, cum ex hoſpite ſuo intellexiſſet, omnia illi ſemper fluxiſſe ad voluntatem, nec vnquam aliquid aduerſi accidiſſe, comitib. ſuis dixit. *Fugiamus actutum, quia Dominus non eſt in loco iſto.* Vix abierant, cum terra illico locupletem illum, omniaque illius abſorbuit. Hæc ſunt judicia Dei miſeros eſſe videntis, quos nos exiſtimaremus eſſe felices.

Hos acres Dei oculos timuit Cardinalis ille Iordanus, cum ad Chriſti judicis tribunal raperetur, de quo Cæſarius *lib. 12. c. 22.* Vtinam timuiſſet, & ille Anachortanus præſul, quem catenis oneratum vidit in jus duci Elias eremita *in ep. Cyrilli ad S. Auguſt.* Timuit certè S. Innocentius 3. *lib. 3. de contemtu mundi c. 15.* in hæc verba erumpens: *O quantus erit tunc timor & tremor, quantus erit fletus, & gemitus! nam ſi columnæ cæli contremiſcunt, & pauent ad nutum eius, peccatores quid facient? Si iuſtus vix ſaluabitur, impius & peccatores vbi parebunt? quis enim non timeat Iudicem potentiſſimum, ſapientiſſimum & iuſtiſſimum?* Hæc ille. Quod ſi quis metum illum IV.

vult mitigare, judicet se ipsum. *Si nos ipsi diiudicaremus, non vtique iudicaremur*, ait. S. Paul. *1. Cor. 11. 31.* Et Dauid *Ps. 105. Beati qui custodiunt iudicium, & faciunt iustitiam in omni tempore.*

V. *Debet enim vniuscuiusq; mens*, ait. S. Gregor. *lib. 25. mor. c. 6. & caussas suas apud Dominũ, & caussas domini contra solicita inquisitione discutere: debet cautè pensare, vel quæ ab eo bona perceperit, vel quæ mala bonis illius peruersè viuendo reposuerit. Quod electi quidem quotidie facere omnino non cessant. Vnde bene Salomon ait:* Cogitationes justorum judicia. *Accedunt enim ad secretarium iudicis intra sinum cordis: considerant, quàm districtè quãdoque feriat, qui diu patienter expectat, metuunt in his quæ se egisse meminerunt, & puniunt flendo, quod perpetrasse se intelligunt &c. Ibi aduersum se, quidquid se impugnat, enumerant, ibi ante oculos suos omne quod defleant, coaceruant, ibi quidquid per iram districti iudicis decerni possit, intuentur, ibi tot patiuntur supplicia, quot pati timent, nec deest in hoc iudicio mente concepto omne ministerium, quod punire reos suos plenius debeat. Nam conscientia accusat, ratio iudicat, timor ligat, dolor excruciat. Quod iudicium eò certiùs punit, quò interiùs sæuit, quia videlicet ab exterioribus non accedit.* Ita de quotidiano conscientiæ examine ac judicio S. Gregorius. Quod cum tantùm prosit, quomodo

do poteſt vilipendi, ac negligi? Nonne ſatius eſt, talum reponere, & recantare, dum licet? Quid ergo, velut ſtatua in ſua baſi, ita in malo firmi hæremus, qui tam clementi iudicio mutare poſſumus tribunal tam tremendum? Sed nempe, vt non eſt cuiusuis dicere, quod *ouum* è qua ſit gallina; ita difficile multis eſt ſcire, quod opus cuius ſit Spiritus. Igitur ſicut experientia artem parit, qua diſcerni poteſt albæ gallinæ *ouum* etiam non admodum album, ab *ouo* gallinæ nigræ multò candidiore; ita qui aſſueſcit in ſe deſcendere, atque actiones ſuas ad trutinam vocare, condiſcit tandem examuſſim bona à malis dignoſcere; Quod qui non facit iudicio priuato & domeſtico, publicè nimis experietur, accuratiorem iudicem id facturum; qui nullo ſe colore, decipi patietur, & *oua* ex aue, non è fulgore æſtimabit.

Quid tibi blandiris, bona ſi facis, impie, quædam?
Quando etiã oua niger candida coruus habet.

Ova variè cocta, ſymbola ſunt variorum in Inferno, vel Mundo tormentorũ.

EMBLEMA XCVI.

VITASSENT IGNEM, SI NON TAM CRVDA FVISSENT.

1. NIcephorus, qui interpretationes ſomniorum, ordine alphabeti, expoſuit, & diductiùs Achemetes, *per ſomnium oua coquere, aut tenere*, ſuperſtitiosè indicium vult eſſe mœroris. Mihi certè hîc ſymbolum erunt triſtiſſimæ rei, quæ poteſt hominibus accidere. Quos cum ſæpius iam oſtenderim ſimiles eſſe *ouo*, paulo mox etiam docebo, more *ouorum*, in Inferno coquendos. Sed priùs aliquot modos *oua* coquendi afferam. Nam varius eſt *ouorm* coquen-

quen-

quendorum modus. In Burgundia magirus fuit, qui integrum conuiuium, & penè sexcenta fercula è solis *ouis* dedit; similis illi, de quo Liuius *l. 5: de bello Macedonico*, qui vnum suem ita confecit, vt ex eo multas conuiuiorum varietates confecerit. *Oua igitur elixantur, assantur, friguntur; in aquis, in prunis, sub cinere, in feru; integra, fracta, secta siue ἡμίτομα, separata, intrita parantur*; quædam etiam *cruda* sorbentur; quædam *dura*, quædam *liquida*, & *mollia*, hoc est, non multùm decocta, sed media tantùm maturatione, quæ *sorbilia*, vel *coagulata, elixa*, siue ἑφθὰ vocantur, & meliora sunt duris, siue assatis, seu πνικτοῖς, siue *elixatis*, teste Isaac *in 5. diætr. cap. 17.* Cui subscribit Haliabus *in 5. theoricæ cap. 26.*

Hæc tanquam minùs crassa citiùs digeruntur; sicut & his ipsis, in aqua calida fracta & decocta, meliora sunt, quia sine corticibus accuratiùs elixantur, in sua naturali humiditate, per aquæ humectationem, custodita, & subtiliora reddita. Quin hoc modo etiam sui odoris grauitatem amittunt: licet non pauci maiore appetitu sumant ea, quæ in cortice elixantur. Almansori *in 3. c. 14.* Galeno *in 3. alimentorum cap. 21.* sunt optima *ouorum* ad alimentum & euchymiam *tremula*, quæ neque dura sunt, neque mollia, sed inter illa duo media. Isaac *loc. cit.* II.

cit. docet *oua* carbonibus impoſita, & ſine fumo cocta meliora eſſe ijs, quæ ſub cinere coquuntur; *oua* autem frixa, ſeu patellata τηγανιςὰ ceteris eſſe peiora. Aſſerunt medici, apud Putean. *or.* 20. in *ouo luteum, quia calidioris aridiorisq́ natura eſt, cum igne comparari & conſtitui, tanquam puriſſimum ſit, & flammam ipſe color loquatur. Hinc igitur obſeruatum eſt, vitellum intima caloris facultate facilè percoqui ac dureſcere; tardiùs albumen, quippe frigidum aqueúmq́. Item ouum igni toſtum citiùs diſſilire, quàm elixũ aqua: iſtic enim vi ignis teſtam velut ferruminari, immo rumpi; quia difficilem exitum ſpiritus inueniunt: hîc laxari poros, vaporéſque ſine vitio putaminis exhalare.* De qua *ouorum* ruptione, Alexand. Aphrodiſæus *l. 1. Probl. 104. Cur ouum*, ait, *non quemadmodum cum aſſatur, ſic etiam cum in aqua feruenti decoquitur, rumpi poſſit? Quoniam ignem ſine aqua experitur humor. Contentus in eo immodicè recaleſcens copiam ſpirituum parit largiorem, qua cum per anguſta exire cogatur, diſrupto oui tegumento, exiliat neceſſe eſt. Quod idem fit etiam in dolijs, ceteriſque fictilibus, ſi priùs, quàm muſtum efferueat, obdurentur. Adde quòd flamma nimia teſtam oui corripiens rumpit; quod etiam vaſis fictilibus euenit, cum vltra modum torrentur. Quapropter ouum plerique, antè quàm igni admoueant, aqua diluunt, at verò aqua ebulliens paulatim pro*

ſua

sua mollitudine humores effundit, absumitq; relaxando, non subitò corrumpit. Hæc ille.

Inuenti sunt, qui inuenerint artem *oua* in chartâ oleo imbutâ coquendi; & cuius certum, attonitis spectantibus, est experimentum, qua *oua* in filo, velut ferrea sartagine, coquuntur. Neque enim filum medio circumligatum *ouo* etiam in ardentibus prunis ardet; sed integrum ipsum, *oua* tosta retrahit; eorum scilicet humore per ignem extracto vegetatum. Quo pacto nec stanneis scutellis, quidquam nocent prunæ, quàm diu in eis liquor continetur, quæ flammæ resistens scutellas seruat illæsas. Quid quod, teste Plinio *l. 29. c. 3.* in *ouo vis tanta est, vt lignum perfusum ouo non ardeat, ac ne vestis quidem contactu aduratur?* Norunt & aulicæ Iunones, *ouis* ipsam faciem illitam sole non aduri. Fortasse & Hercules in Oetæo rogo non perijsset, si *ouo* se vnxisset. Quanquam autem *oua* alias res contra ignem conseruent, se ipsa tamen non seruant; & sæpe cum sua pernicie alios sanant. Ab eorum testa ad dolorem ventris tale medicamentum ponit Serenus: III

Præterea niuei sterilis testa vritur oui,
Quæ postquam in tetram fuerit conuersa farinã,
Et calidis potatur aquis, & pota medetur.

Ita scilicet sæpe multi præceptores, parentes, Confessarij, Concionatores, Magistratus, IV.

alios ab Inferno cohibent, quò ipsi ruunt, &, more *ouorum*, coquuntur. Coqui autem impios, Mart. Delrio *l. 3. disq. Magic. p. 1.9.7.* docet, dum refert, in quodam Flandriæ loco, tres ganeones, cum totidem prostibulis, ad mediam vsque noctem Baccho, litasse. Id verò noctis cum esset, etiam Veneri voluisse. Vnus ergo pia, vt opinor, consuetudine, inter ipsa scelera, virtutis memor: *Heus*, inquit, *epulatum satis; tempus porrò est, vt Deo gratiæ agantur.* Excipit alter: Ego Dæmoni gratias habeo, illi enim nunc seruio. Deflenda vox, risu fuit excepta, sed mox luendo. A mensa itur ad lectos, & comitantur, quæ non deberent. Nondum obdormierant, cum ecce tibi cubiculi fores, magno tumultu quatiuntur, panduntur. Exhorrescunt cubantes, & fugere vellent, nisi ab ipsa fugæ via periculum immineret. Nec diu ianua stetit ociosè reserata. Ingreditur mox vir quispiam procerus, & semigigas. Habitus illi venatorius, aspectus terribilis, facies atra. oculi flammæ similes, & scintillantes. Ponè duo alij comitabantur, his varia culinæ instrumenta: quibus in cubiculi medio depositis, aggestáque materia, ingentem ignem excitauêre. Hic carbones explicat, ille follibus animat; flamma dum surgit, venator plus quàm tragico cothurno, toruissimo aspectu, per cubiculum etiam pugnis minacissi-

mè

mè iactatis terribiliter obambulat. Tandem, rebus omnibus humi apparatis, focóque luculentissimè gliscente substitit; & ad sacrilegè iocantium lectos conuersus: *Vbi est*, inquit, *ille, qui paulo antè mihi gratias tam honestas egit? Adsum, vt & ego illi gratias reponam.* Tanta fuit consternatio, vt nemo omnium auderet respondere. Ergo silentibus cunctis, ipsáque euentus expectatione attonitis, rectà ad blasphemi illius lectum accedit, & metu ipso semianimem, à lecto, & latere meretricis abstractum, duobus illis teterrimis cocis tradit, veru per viscera transfigendum, & flammis crudelissimè assandum. Quod illi quidem strenuè fecerunt. Dum iste eiulabili vociferatione in hunc modum figitur, dum trementia in veru viscera ac membra palpitant, dum destillante adipe atque omento liquescente, prunæ strident, dum impius scurra toto corpore sensim nigrescit vstulatus; venator ad reliquos conuersus: *Et vos*, ait, *idem merebamini; sed nunc quidem ea mihi à Deo potestas non est concessa; concedetur autem breui, nisi breui vitam corrigatis.* Cum dicto spectra omnia disparuerunt: solùm remansit in busto ferali, assatum cadauer, non in ferculum, sed in exemplum.

Vti & illud formidolosum de Presbytero, V.
quod Petrus Cluniacensis Abbas vberrimè narrat

rat *lib. 1. illustr. miraculor. c. 25.* apud castrum Liziniacum, in Pictauensi pago contigisse. Vbi Veneris potiùs, quàm Christi sacerdos, anima iam fugiente, sub ipsum mortis momentum clamare cœpit: *Traditus sum horrendis tortoribus, igni inextinguibili, cum diabolo, & angelis eius, perpetuò cruciandus. Ecce, ecce, ignita sartago, plena bullienti adipe, quam coram me tormentorum ministri detulerunt, eamq́; ad me frigendum, vndique succenderunt, &c.* Plura ibid. His modis *oua* ista, ratione prædita, in Inferno incendio, nec mitiùs coquentur. Immo erit vtique longè ibi maior varietas atrocitasque. Tormentorum, quàm sit in *ouis* coquendis. Varietatem illam & Iliadem malorum, ipsæ scripturæ sæpius exprimunt. Nam præter *pœnam* damni, & carcerem æternum, omnes sensus patientur, fœtorem nares; *tenebras exteriores*, & horrenda spectra oculi; amaritudinem gustus; opprobria aures; frigus & æstum ignis totum corpus; & stridorem dentium. Et quid non?

VI. Sunt quædam *oua* fracta in aquam effusa, quæ Itali *disperdute*, & Germani quoque *oua perdita* vocant: in Acherunte homines quàm verè erunt *oua perdita?* quàm *pnicta*, & *agitata?* quàm *suffocata?* quàm *tremula?* quàm *tosta? assa? tiganista?* Longè vtique consultius est, in hac vita, & in fornace tribulationis, aut saltem in sartagine

gine

gine Purgatorij coqui. Hæc enim *oua* in cæleſtem menſam inferuntur, illa Proſerpinæ in cænam, aut Cerbero in offam cedunt. Vtrobique O, O, & *ouum* perpetuò perſonabit. In cælo enim beati dicent : *O quam bonus & ſuauis eſt, Domine ſpiritus tuus in omnibus! Sapi. 12. 1.* itémque: *O Iſrael, quàm magna eſt domus Dei, & ingens locus poſſeſſionis eius! Magnus eſt, & non habet finem; excelſus & immenſus. Baruch. 3. 24.* In inferno autem æternus clamor erit ille: *O mors quàm amara memoria tua! Eccli. 41. 1.* Certè illud *Hei, hei* nunquam deſinet, quam dolentis & ingemiſcentis vocem Germani ſine aſpiratione exprimentes dicunt Ay/Ay/ quaſi exclamarenr, eiulanteſque quererentur, ſe *ouum* perdidiſſe. Hæc *ouorum Muſica*, iſtud *Hei, hei*, & Ay/ Ay/ æternùm in Inferno, inter ſtridentia flammis *oua* audietur, & nunquam exaudietur. Talis eiulatio, fuit, & eſt illius, qui amiſſas voluptates deplorans dixit:

Sed miſeris ſolus ſupereſt, poſt omnia luctus:
Quot bona tunc habui, tot modò damna fleo.

Ova

Ova ſalamandras dantia, docent dam-natorum corpora in igne duratura.

EMBLEMA XCVII.

VIVERE IN IGNE, MORI EST.

I. *SAlamandra, animal lacerti figura, ſtellatum, nunquam niſi magnis imbribus, proueniens, & ſerenitate deficiens*, eſt, teſte Plin. *lib. 10. c. 67. Huic tantus rigor, vt ignem tactum extinguat, non alio modo, quam glacies.* Qui cap. ſeq. addit: *Quædam nihil gignunt, vt Salamandræ. Neque eſt iis genus maſculinum fœmininumúe, ſicut neque in anguillis, omnibusq́; quæ nec animal, nec ouum ex ſe ſe generant.* In quem locum Iacobus Delecampius Medicus Cadomenſis hæc annotat: *Grauida Salamandra in menſe Martio pede & baculo eli-*

ſa,

ſa, lactea ſanies ex omnibus corporis partibus, capite, dorſo, aluo, cauda, pedibus exiliit, non aliter, quàm ex papilla vberis, digitis compreſſa: dum etiam ex diſrupto ventre, plus quàm triginta fœtus adhuc palpitantes & in aqua natantes, ac plus quàm triginta oua prodierunt. Ego quidem feminam diſſecui prægnantem, tum ouis, tum catulis plenam; aliis inchoatis tantùm, aliis iam perfectis, gradientibus, & in aqua natantibus: vt falſum eſſe, quod tradit Plinius, nihil eas gignere, manifeſtum ſit.

Porrò Salamandram in igne viuere, ante II. Plinium tradidit Ariſtot. *5. de hiſt. c. 19.* & poſt eum S. Auguſtin. *21. de Ciuit. c. 4. & l. 21. c. 4.* Qua de cauſſa dicitur à Sereno Salamandra *potens, nulliſq; obnoxia flammis.* Sanè Ciceró *2. de Nat. Deor.* Solin. *c. 17.* Seneca *5. Nat. qq. c. 6.* & Philo *lib. de Gigantibus*, tradunt, in inſulæ Cypri fornacibus, vbi chalcites lapis ingeſtus compluribus diebus crematur, beſtiolas (quas pyrauſtas, pyrales, pyrogones, aut caryſtias nominant) naſci pennatas, magnis muſcis paulo grandiores, quæ in igne victitent.

Quidam volunt non adſcribendam frigidiſ- III. ſimo huius animalis temperamento cauſſam, ſed vel occulta id quadam vi, vel denſitate corij, vel, quo ſemper madet, lentore fieri, vt flammæ reſiſtat, etſi tandem, lentore illo conſumto, vri poſſit. Quare & Galenus *3. de Temperam. c. 4.* ſcri-

ſcribit, Salamandram ad certum vſque terminum ab igne nihil pati, vri autem, ſi longiore ſpacio illi admoueatur. Quæ opinio vel inde mihi fit credibilior, quòd eadem ſit experientia in ligno *oui albumine perfuſo*. quamuis Dioſcorides *lib. 2. c. 56*. Marſilius *l. 21. Variar. obſeru. c. 23*. & alij putent, id fruſtra credi.

IV. Certè de hominibus, damnatis id fruſtra non creditur; qui non tantùm, ad certum durationis terminum, in igne viuunt, ſed æternùm; ah æternùm, æternùm! Nempe ita diuina vi corpora non pereunt, vt poſſint ſemper perire. & quidem magno numero. Sunt enim impij in corrumpendis aliorum moribus, & augenda multitudine damnatorum fæcundi, ſicut Salamandræ in *ouis* pariendis: cuius & lacteam ſaniem imitantur ſuo veneno, quo dum lactant, mactant. Sed mactant, vt in ipſis ignibus nunquam mortui, ſemper morituri. Itaque Salamandram aſpiciunt, quibus difficile eſt credere, *apud plures* illos, qui cum fæce plebis & principibus ſceleratorum in rogum æternæ calamitatis confertim contruduntur, corpus in flammis fore inconſumtum. Qui hanc durandi vim ſerpenti dedit, homini indere poteſt: vt quod Salamandræ eſt natura, peccatori ſit pœna. Qui ſi *ouis* Chriſti eſſe non vult, meminerit, apud Macarium Ægyptium *hom. 14*. referri, in montibus igneis

ani-

animantes ouibus aſſimiles viuere ac nutriri, & inde extractas interire; ita flammis poteſt diuina manus, quos vult alligare.

Aut ſi hoc fabuloſum quis exiſtimat; in memoriam reuocet, Kunigundas nudis veſtigijs, per candentis ferri pauimentum, ſine combuſtione ambulantes. Ob oculos ponat Ioannem Petrum Cardinalem Albanum, qui, vt eſt in vita S. Io. Gualberti apud *Sur. tom. 4.* & *Vrſpergenſem An. 1088. Baron. tom. 11. An. 1062.* inde *Ignei* cognomen inuenit, quòd, cum ſenſim in rogo ſæpius inambulaſſet, ne veſtimento quidem læſo, Simoniacam hæreſin conuiciſſet. Addat etiam *Chriſtinas mirabiles*, ſine noxâ in flammis verſatas. Addat tres pueros, intra fornacem Babylonis, illæſos. Addat denique ranas, muſcas, aliáque animalia in vltionem à Deo Ægyptijs immiſſa, quæ teſte Ianſenio alijsque, cum ab Ægyptijs igne extirpanda fuiſſent, etiam in medios ignes immiſſa, flammis conſumi non potuêre, nec ignis in illa vim vllam habuit, quàm diu ita Deus volebat. Hoc verò tametſi in Exodo non narretur, veroſimile tamen eſt, id per manus accepiſſe auctorem libri Sapi. qui *cap. 16. 18.* ita loquitur : *Quodam tempore, manſuetabatur ignis, ne comburerentur, quæ ad impios miſſa erant animalia: ſed vt ipſi videntes ſcirent, quoniam Dei iudicio patiuntur per-* V.

secutionem. Quanquam id nonnulli haud inconuenienter de ignitis serpentibus *Num. 21.* exponant.

VI. Vixerunt ergo hæ bestiæ, & illi homines in flammis integri, Deo protegente, cur non viuerent in æterno igne ad Stygem damnatæ Salamandræ, delicatuli illi fortunæ filij, Deo puniente? Viuent, ah viuent, in ipsa morte, & nunquam peribunt, vt possint semper perire. Quod si nolunt, aliam illis repeto artem. Apud Plin. *l. 29. c. 3. ouorum vis tanta est, vt lignum perfusum ouo non ardeat, ac ne vestis quidem contacta aduratur.* Quod ad certũ temporis spaciũ valet, nam humore illo desiccato, ignis præualet. At qui sanguine Christi se se per sacramenta communit, æternùm ab igne securus est. O insanũ, qui non potiùs vult hac vnda perfundi, quàm ista flamma vri! ah æternùm, æternùm! Quod ne fieret sancta quædam Salamandra, religiosus ille, apud Thomam Cantipr. *l. 2. Apum c. 30. § 45.* in ignem se coniecit, quò impudicam inuitauit insidiatricem in Hispaniâ. Quis Salamandram non potiùs, quàm Dominicum vocasset? in prunis ardentibus iacens illæsus mansit. Quid mirum, quem cupidinis ignis non potuit lædere, nec rogus ille ausus est vrere; quem maluit intrare, quàm æternum, heu, heu, æternum, de quo nimis vere dicitur: VIVERE IN IGNE

IGNE, MORI EST. Itaque ſicut Salamandram, in igne, non mori, mirabile; ita homines, in tali igne, viuere, miſerabile eſt.

Frigida vis quædam Salamandram, frigida virtus
Eſt, quæ damnatos viuere in igne facit.
Feruida ſi virtus igitur, tum frigidus ignis;
Frigida ſi virtus, feruidus ignis erit.

Ovum cœli, & hominis in cælum subuehendi symbolum.

EMBLEMA XCVIII.

OVA FER, VT POSSIS VENDERE, DIGNA FORO.

1. *HOminem qui maximè laudare voluerunt, μικρόκοσμον, siue paruum mundum appellauerunt*, ait Putean. *orat.* 20. *sed eiusmodi ouum est, ac possis encomij compendio eundem hominem magnum ouum nuncupare. Nam ille vt mundo se parem, aut similem reddat, hoc se dicit esse, quod ouum est. Ego penitus sic existimo, non aliam ob caussam cælesti forma ouum creari, quàm quia ipsum cælum ouum est. E Deorum domo, qua nihil sublimius est, similitudo deriuatur; vt in fragili*

gili testa diuini aliquid inesse credas. Ac sanè cum nullum animal (quemadmodum obseruare licet) gallina frequentiùs erigat caput, cælumq́; spectet, indicare ipsa manifestissimo videtur signo, vnde concipiat. Cælum videt, & cum non intelligit, implente negocium suum natura, fœcundo partu quotidie exprimit. Quod si nectare & ambrosia suauem & securam Diuorum vitam expresserunt Poëtæ, ipsum quoque nectar & ambrosia *ouo* exprimitur. Nam *etsi omnes omnino cibi in damnum noxasq́; verti soleant, & veneno infici, tanto tamen sceleri ouum, aut omnino subductum, aut minùs obnoxium videatur. Quid enim? clausum munitum, & velut obsignatum est, atque ipsum pro antidoto valet.*

In *ouo* igitur ambrosia, in ambrosia vita beata significatur. Sed sanctum quoque scelerisq́; purum hominem exprimit, ac *mundo corde* præditum, dignumque *qui Deum videat*, *Matt. 5.* Nam *ob solam munditiem cibis omnibus ouum præferas*, ait idem auctor: *vt suapte natura purissimum est, ita nec coquentium, nec contrectantium manu inquinatur. Fumo non inficitur, fuligine non amarescit, cinere non conspurcatur. Sordibus arcendis testa à natura circumdata est; subit ignem, & sustinet; aquam, & arcet; non dehiscit, non rumpitur; cum vim patitur, totum propemodum in testam induresciт. Alia obsonia, quàm varia immunditia* II.

nauseam fastidiumq; pariunt? ab olla & lance vitium trahunt, saporq; natiuus violatur. Quoties aut aeres, aut insipidi, aut crudi, aut adusti? At ouum etiam sine sale sapit, aut tua manu inspergitur; sine igni coctum est, si recens, & sorbere placeat.

III. Hæc omnia homini cælesti gloriâ digno fas est accommodare. Sed his omissis, quantam similitudinem habet homo cum illo *ouo*, quod vnicum quotannis, seiugis equis, è ditissima villa, in curru, ad arcem quandam notissimam, in Sueuia sitam, hominum multorum memoria, tributi loco, dicitur subuectum? cuius loco in arce dolium vini in currum imponi solitum è diuersis, fideque dignissimis viris audiui. Quanquam alij, de origine illius moris interrogati (inter quos etiam est, qui diu ibi Quæstorem egerat) nullum talis consuetudinis se vestigium meminisse testentur. At facilè potuit cum more ipso, in recentioribus ministris, memoria eius aboleri, quæ, vt fit, tenaciùs viuat in fama ceterorum. Quanquam, mea non interest, historiamné, an fabulam in emblema mihi suppeditet antiquitas.

IV. Omnes profectò mortales tributarij sumus, nec tamen aliud à nobis exigit Deus, quàm nos ipsos, & animam nostram, quæ est thesaurus Dei. *Habemus autem thesaurum istum in vasis fictilibus. 2. Cor. 4. 7.* vt *ouo* fragili similes simus. Hunc the-

thesaurum, si cælo subuehamus, id experiemur, quod Sponsa, quæ dixit *Cant. 2. 4. Introduxit me rex in cellam vinariam.* Ibi enim bibet nobiscum *de genimine vitis. Matth. 26. 29.* Sponsus noster, quando *inebriabimur ab vbertate domus illius Psal. 35 9.* Ibi à sic ebrijs *per vicos ciuitatis Alleluia cantatur: Iob. 13. 22. Agnus enim, qui in medio throni est, reget, & ad vitæ fontes* (*Apoc. 7. 17.*) deductos *torrente voluptatis potabit. Psal. 35. 9.* In hac vita cum dulce aliquid bibimus, aliquid de torrente libamus; ibi torrentem ipsum gaudiorum bibemus. Quare non tam in nos gaudiũ, quàm nos in gaudium intrabimus: vt bombyci similes simus, volubili se nido, seu *ouo* potiùs inuoluenti, lanugine, aut telâ, vnguium carminatione in vellera, globositate ouali, tractâ; in quâ tutissimè conquiescit; alioqui symbolum hominis resurgentis. Plura Aristot. *5. Hist. c. 19. Plin. l. 11. c. 22. & 23.* Ita ergo & Sancti, in gaudium, quasi in nidum, aut *ouum*, aut cubiculum intrabunt. Hinc quando *Matth. 25. 21. qui quinque talenta acceperat, obtulit alia quinque talenta, dicens: Domine, quinque talenta tradidisti mihi, ecce alia quinque superlucratus sum*: dixit *illi Dominus eius: Euge serue bone, & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam, intra in gaudium Domini tui.* Quo pacto inuenti sunt, nonnulli intemperan-

tes, qui ranæ instar, in vino natare, immo mergi & suffocari infeliciter voluerunt; ita feliciter Beati in gaudijs natabunt; sed non nisi postquā *ouo* suo, velut talento, bene vsi fuerint, ac dona Dei verè & reipsa multiplicârint.

V. Ceteros malos, pigros, vltra Epimenidem, aut Endymionem dormientes, qui omnem virtutis laborem, ex oculi angulo duntaxat aspiciunt; inertes inquam, atque *inutiles seruos*, spoliatos in tenebras exteriores eijci jubebit Dominus: nullam excusationem pigritiæ admissurus. Sicut& inertem filium plexisse fertur homo villanus. Quem cum ex Academia redijsset aliquando filius, magna pecunia, frustra & sine fructu, dilapidata, interrogauit parens, ecquid tandem didicisset? Ibi promto responso filius, è tribus, inquit, quinque facere. Quod cum patri placuisset, experimentum eius rei videre voluit. Respondit filius, breui fore occasionem eius conspiciendæ. Commodùm postea in mensam inferebantur *oua tria*. Ibi gloriosus Scholasticus, hem, inquit, Pater, ex his tribus, *quinq;* tibi *oua* faciam. Tum profectò, ait Parens, magnus mihi Apollo eris, & noua veste dignus. Ita ergo orditur filius: *Nuncquid*, Parens, *vbi tria, ibi etiam duo?* Annuenti, infert, *Hîc ergo quinq; sunt oua.* Siquidem, *Tria & duo faciunt quinq;: Hîc sunt tria & duo, Ergo quinque.* Ad tam bel-

lam

lam collectionem subridēs Pater, Vt igitur vterque cœnet, ait, ego hæc *tria oua* comedam, tu duo reliqua cœnabis, quæ supputatione tua effecisti. Ita incœnatus mansit, qui in Academia aliud nihil didicit, quàm *regulam pigri*.

Continget idem omnibus, qui vel dormiendo, vel ociando, sedendoque ad *cœnam Agni* volunt peruenire. *Dico vobis*, ait *Luc. 14. 24. quòd nemo virorum illorum, qui vocati sunt, gustabit cœnam meam*. Et meritò, dignum est enim, vt *Si quis non vult operari, nec manducet. 2. Thessal. 3. 10*. Nuptias Agni adituro, *veste nuptiali* opus est. *Matth. 22. 11*. Christum à morte rediuiuum, tametsi se plurimis præbuerit conspiciendum, negat tamen S. Augustin. *tract. 76. in Io*, ab vllo impio visum: verba illius sunt; *Suscitatum Christum nemo vidit impiorum*. Quanto eum minùs in cælo videbunt desidiosi, & ex desidia scelerosi? Laborandum est igitur in *ouo* ad cœlestem arcem, & diuinas epulas subuectando. Quod fiet, si illud non patiamur vel manu, vel fumo, vel cinere, vel vlla re inquinari, aut veneno infici, aut ferro frangi; sed, cum gallina, sæpe ad *ouo* simile cælum, vultus nostros attollamus. Ita enim ideam concipiemus, vt *ouum* cœleste ad cœlum afferamus: illo *ouo* feliciùs coronandi, quàm lactucas nos soleamus coronare, aut à priscis secto *ouo* coronari solitum lacertum VI.

dixerit Martialis. Verùm quia neque crudum aliquid cœlo dignum eſt, *oui* inſtar, quod vel igni aſſatur, vel aquis elixatur, multis, *per ignem & aquam*, illuc eſt tranſeundum; ſicut per ignem tres pueri *Dan. 3.* & Nicomediæ viginti Chriſtianorũ millia, in Chriſti natali, templo incluſa, atque à Diocletiano exuſta. *Niceph. l. 7. c. 6.* per aquam Iſraëlitæ, *Exod. 14.* per vtrumque innumerabiles alij ſancti tranſierunt, dicturi olim: *Tranſiuimus per ignem, & aquam, & eduxiſti nos in refrigerium. Pſal. 65. 42.* Ita *oua* igni & aquis cocta cælo inferri; aut cruda priuari merentur. Itaque

Dic mihi, quis poſthàc precium non æſtimet oui?
Ipſa ouo poſſunt ſidera vendi, & emi.

Ova

Ova Paradisiacæ auis Beatos significantia, & parturientia.

EMBLEMA XCIX.

NVLLA EST FELICIOR ALES.

GVido Pancirollus in Nouorum repertorum *lib. 2. tit. 1.* seu potiùs Henricus Salmuth, *in illius tituli commentario*, mentionem facit de rara, inusitatæ formæ, sed venustissima aue, quam Moluccarum incolæ *Monuco diata*, quasi dicas *Auem Dei*, Lusitani *Passaros de Sol*, Græci *Apodem*; Latini *Auem Paradiseam* vocant, vt & Germani, à teneritudine, & ad stuporem bellâ diffusione plumarum; quæ, cometæ instar, à paruo capite, & à prima ceruicis vertebra, ac vel ab ipso initio rostri (quod ma- I.

magnitudine, & forma ſimile hirundini) incipiunt in longum molliſſimúmque, & ſemper latiorem cincinnum ita explicari, vt totum corpus, quod coturnicem mole vix æquat, pellucida lana, ac velut ralla veſte abſcondant, & auis aliud nihil, quàm plumarum colore luteo, puriſſimi auri modo ſplendentium, quà ceruiculam ſubtexunt; & quà mentum tegunt, mirificè viridantium pennarum faſciculus, aut ala quædam volitans eſſe videatur. Neque enim alis conſtat, cum tota illa vel lanea, vel plumea veſtis, ſit pro alâ.

11. De hac ergo *Dei, Solis*, & *Paradiſi aue* ille hæc habet. *Io. Hugo à Linſchoten, in Moluccæ inſulis, Aues has reperiri ſcribit; quas tamen nemo viuas viderit. Mortuæ enim duntaxat & exanimes ex alto decidunt, ac inuentæ apud iſtos populos in magna habentur veneratione. Aduerſus ſolem volans continuo in aëre, nullo terræ, dum viuunt, contactu. Apodes quippe ſunt, ſine alis, capite tantùm & corpore, verùm cauda maximè conſtantes. Quæ longiores pennæ in cauſa ſunt, vt mediocris putentur eſſe magnitudinis, cum corporis mole ſatis ſint paruæ. Quibuscum eleganter conuenit Io. Langÿ deſcriptio* (inquit *lib. 3. ep. Medicin.) aues albicantibus plumis inſignes, nuper ex nouis inſulis ad nos in Europam delatæ, Apodes: quæ cum pedibus careant, mutuo amplexu, roſtro repando, ſe ſe in aëre librant*

pen-

pendulæ; sibiipsis incubant, defessæ teneriorem arboris surculum amplectentes, oblongioribus caudæ pennis pendulæ quiescunt. Harum duas, marem nempe & feminam Dn. Doctori Paludano ad ornatum Musæi ipsius obtulisse se ait Linschotanus. Nos vidennus quotidie in magnatum pileis. Pergit, paulò post, Salmuth: *Constat ex maris dorso fila gemina, nigra, cornuum instar, vtrinque in rectũ extensa prodire: quorum vsum peritiores rerum naturalium esse existimant, vt femina dum oua parit, in eodem dorso cauitatem efformante, istis vinculis mari alligetur, atque ita in illo pullos excludat.* Caussino, infra citando auis hæc *terram viua nunquam tangit. Rore vescitur. Nauim quantumuis celerem circumuolat.* Eius plumis, immo toto corpore *reguli Machometani pro cristis vtuntur, ijsq; se tutos in bellis, existimant.*

Ab hac Aue symbolum desumit Ioachim. Camerarius Ioachimi F. *Centuria 3. Emblem. 43.* in eos, qui, rebus terrenis fluxisque spretis, ad cœlestia æternáque toto semper se animo conuertunt. Appositè sanè. Nam huic aliti, per omnia, æquiparantur diuina speculantes: sed quia præcipua diuinorum contemplatio est, velut in altero orbe, in cœlo, inter beatos; illos ipsos veras *Dei & Paradisi, & Solis aues* meritò vocaueris. nam plus quàm aquilino intuitu *aduersus solem volant continuò*, dum non modò insatiabi- III.

li aſpectu Chriſti, qui *in ſole poſuit tabernaculum ſuum Pſ. 18.6.* clariſſimum atque glorioſiſſimū corpus, ſed etiam Deum ipſum, *qui lucem inhabitat*, nobis nunc *inacceſſibilem. 1. Timoth. 6. 16.* inconniuente oculo, &, lapidis inſtar, immota mentis acie fixiſſimè intuentur. Hæc illorum vita, hæc lætitia, hæc beatitudo eſt, rapi in illam diuinitatem; & illum ſolem iuſtitiæ, illum fontem lucis, illum ſplendorem gloriæ, ſine intermiſſione, contemplari. Si enim tanta in terris voluptas eſt, ſpectaculis intereſſe, quodnam maius ſpectaculum, aut ſublimius, aut pulchrius poteſt optari, quàm videre omnia videntem Deum? & habere omnia bona continentem bonitatem?

IV. Quare facilè eſt Diuis ſine terræ contactu viuere; & terrenas venuſtates contemnere, immo nec fieri poteſt, vt non contemnant nauſeentque ſummis illis gaudijs ſatiati. Proinde, licet & ipſi ſint corporis aliquando gloria veſtiendi, eáque pulcherrima, tamen toti plumei, & è ſpiritu, aláq; velut vnicæ mentis in Deum euolantis conſtare videbuntur. Neque pedibus etiam indigebunt ſuſtineri, totis membris agiles. In ſolis, non iam Moluccis, ſed *fortunatis*, floridiſque illis cœli *inſulis* reperiuntur: neque à nobis in his terris ſæpe conſpiciuntur, vt ad eos videndos & ipſi tendamus; & quaſi *apodes* terram

ram tangere desinamus, atq; ita in *Paradisi aues* mutemur, illis meditatione colligati, vt nobis *oua* sua, desideriáque imponant, è quibus aues *sole*, *cœlo*, *Paradiso*, *Deo* dignæ excludantur. Non potest enim fieri, vt qui seriò cœlestia, Diuorum imitatione, expendunt, terrena quærant, quæ ad cœlũ æstimata, sunt puncti instar.

Hinc S. Ignatij vox est: *Heu quàm sordet terra, cum cœlum aspicio?* Nempe possunt & in terris esse, qui *aues Paradisiacas*, si non felicitate, saltem virtute ac voluntate imitentur (sed à longè, atque imperfectè) vt *oua* auem. Neque enim tam plenè possunt concupiscere, quæ plenè nondum aspiciunt, aut cognoscunt. Quocirca interroganti sorori suæ: *Quid tandem cœlestis gloria esset?* respondit D. de Aquino Thomas (ut *in vita eius 7. Martij* refert Ribadeneira) *Antè, quàm tu ipsa illam merearis, à nemine, quæ sit, intelliges.* Quod ipsum cecinit auis illa, in tertium cœlum rapta, quæ gaudium illud concepit, cuius vt desideria in nobis, velut *oua* poneret, dixit *1. Cor. 2. 9. Oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparauit Deus ijs, qui diligunt illum.* Quod ipsum quoq; cantauerat altera illa Paradisi auis Isaias *c. 46. A seculo non audierunt, neque auribus perceperunt: oculus non vidit, Deus, absque te, quæ præparasti expectantibus te.* V.

Præ-

VI. Præparauit locum, præparauit coronam, præparauit gloriam. De loco ait Baruch. 3. 24. *ô Israël, quàm magna eſt domus Dei, & ingens locus poſſeſſionis eius! Magnus eſt, & non habet finem: excelſus, & immenſus. Et erat ſtructura muri eius*, ait Io. *Apoc. 21. 2. ex lapide iaſpide*, &c. De corona & gloria, Auguſtin. *c. 21. Soliloq.* verba ſunt: *Si, mi Domine, pro hoc corpore ignobili, & corruptibili, tam magna & innumera beneficia præſtas; à cælo, & aëre, à terra, & mari, &c. qualia, quæſo, & quàm magna, & innumerabilia erunt illa bona, quæ præparaſti diligentibus te, in illa cœleſti patria, vbi te videbimus facie ad faciem? ſi tanta facis nobis in carcere, quid ages in palatio? ſi tanta ſolatia in hac die lachrymarum, quanta conferes in die nuptiarum?*

VII. Tales cogitationes Angeli, velut Paradiſiacæ aues hominibus ſanctis ingerunt, vt in eis velut item Paradiſo deſtinatis auibus *ouum*, hoc eſt ipſum cœlum excludant, pariantque deſiderijs pijs excitatis, & vanis procul relegatis. Qui enim futura diſcit æſtimare, nequaquam illud vſurpat: *In præſens oua, cras pullis ſunt meliora.* Et quanquam certa incertis, hoc eſt, præſentia oua futuris pullis, ſæpe in hac vita prudenter præferantur: nihil tamen ſtultius eſt, quàm vitam præſentem futuræ ante ferre. Qua de cauſſa rectè S. Hieronym. *ep. 22, Euſtochium* ſic alloquitur:

tur: *Quotiescunque te vana seculi delectauerit ambitio: quoties in mundo aliquid videris gloriosum, ad Paradisum mente transgredere: esse incipe, quod futura es*; nempe auis Paradisi.

Nicolaus Caussinus *in Polyhistore lib. 6. Symb. 78.* Monocodiatam scribit, *in aëre, absq; nido, absq; arbore, absq; saxo, aut altero fulcimento, nidificare, & oua parere in dorso maris sui comparis, ibique fouere, & excludere: nunquam vllo loco considere, semper in aëre subsistere*: aitque nonnullos putare, apud veteres, esse Rhynthacem, cuius Plutarchus meminit in Artoxerxe. Vbi sic loquitur: *Nascitur apud Persas exigua auis, quæ omni caret excremento, habetq; omnia intestina adipe differta: vnde vento arbitrantur, & rore hoc animal viuere.* De quo verè dici potest: IIX.

Sæua nec humani patitur contagia mundi
Par volucer superis.

Subijcit postea Caussinus, ex Gesneri tabula, de Paradisea aue sequens poëma, planè aue hac dignum, & in multas similitudines aptum.

Vos ô, queis cælum domus est, quos fortior aura
Numinis ardenti suspendit in æthere nisu, IX.
Heroës, pretiosæ animæ, mortale sonantem
Si licet in vestras musam deducere laudes,
Huc spectate Apodem; vobis natura laborat,
Atq; opere in pulchro partem facit, hoc quoq; nomen
Indus alit, Phœbi Indus amor, cui prima Deorum

Munera, & Eoæ custodia credita gazæ.
Nec verò tantùm vnigenâ se Nilus alumno
Iactârit, licet ille sibi post fata superstes,
Inter odoratas Arabum de messe fauillas;
Hauriat è busto natali funere vitam.
Ac licet aut rostro chelidon, aut mole coturnix
Par fuerit, tamen & pennarum syrmate longo
Crescit in immodicum, quantus Iouis armiger ales
Titanum furias, sæuumq; Capanea letho
Fulminat, aut Phrygios Domino transuectat amores.
Principio enodes ceruix lentatur ad alas
Luteolas fuluo rutilat crispata metallo,
Sic color in pretio est. infernè virentia currit
Cyaneum per menta decus, Thaumatida ceu cum
Roscidus aduerso percussit Delius astro.
Excurrunt alæ in caudam tenuiq; receptum
Transmittunt sub nube diem, nam fuscus inerrat
Splendor, clementiq; faces demitigat vmbrâ.
Discolor interea primo sub tegmine pluma
Vellus agit, magnoq; minor se lumine vestit
Astriferum missura iubar, blattamq;, crocumq;,
Camporumq; oculos, vosq; alba ligustra, tuasq;
Obscurat, Narcisse, comas. iam vilior aura
Ceston habet, vinciq; dolet Cadmeia torquis.
Plus etiam ordo placet; natiuum circinat orbem
Nescia curuari, tergoq; immobilis hæret.
Iliacâ talem clypeum de cæde reportat,
Æacides, & adhuc iaculis pendentibus horret,

Qua-

Qualis cæruleos caudæ stellantis honores
Explicat aprico volucris Iunonia Soli.
Iamq; superstitio Scythicis adiuncta tyrannis
Circum mille fremant acies, & ferreus imber
Pila rotet; sperant humanis inuia telis.
Pectora, & hostili certos de strage triumphos,
Si cristis assurgat Apus, galeamq; coronet.
Nec minor est virtus: celeres præuertitur Euros
Aëra per liquidum: prono ratis æquore currat,
Læta laborantes impellant carbasa venti,
Scilicet anteuolat puppes, & remige pennâ
Hospita venturo præsignat littora nautæ,
Tellurem pressisse pudet, frondosa sub auris
Eligitur Dryas, hîc tectum paruiq; penates.
Incumbit ramis, & caudâ prensat obuncâ,
Obsequio fugiente pedum; cæloq; propinquus,
Matutina bibit roranti ex æthere mella,
Relliquias diuûm: mensis cum Aurora remotis
Fastidita legit, mistamq; vapore caduco
Ambrosiam, latè mortalibus impluit ægris.
Hinc illa aërij mellis cælestia dona
Et non imparili distentæ nectare cannæ
Fortunatorum nemorum, quà primus in orbem
Circulus it, mediæ dirimens confinia lucis.
Si quando dulces ad vitæ lumina pullos
Eniti, fragiliq; dedit committere crusto
Casta Venus, non furtiuo de cespite nidus,
Aut lutea assurgunt libantibus æquora pennis

Mœnia; compositi sed mas sinuamina dorsi
Subdit amans, viuaq́ꝫ thorum de tergore plumâ
Et pater, & natale solum, facit: hîc pia coniunx
Spemq́ꝫ metumq́ꝫ locat, curui tum fornice ventris
Incubat, & simili reddit se prole parentem.
Dicite terrarum Domini, quos matre cadentes,
Excipiunt Indo Bithyna cubilia dente,
Quis Cæsar cunis vnquam tam mollibus infans
Vagijt, aut Graiâ qui Porphyrogennitus aulâ
Sarrano meruit nomen susceptus in ostro?
Ne tamen incurrat violento flamine Corus,
Dilectasq́ꝫ euertat opes, mas licia caudam
Ingemina extendit, multoq́ꝫ volumine circum
Implicat impositæ socialia membra maritæ.
Æole, si quis inest ventis fauor, Æole si qua
Ius habet in superos pietas, ô parce quietos
Sollicitare thoros! Notus hæc vt pignora perdat
Crudelis? thalamo iungat ferale sepulchrum
Atque animam testâ triplicem pessundet in vna
Crudelis? prolem per amica silentia fingit
Alcyone, & mediâ vitam de morte reportat,
Et meruêre Apodes, Apodes meruêre necari?
Sed ventis loquor, vnde sciant miserescere venti?
Ite feri, effractis, ruite, exundate, cauernis
Vna omnes, quatite horrisonis stridoribus alas,
Vos me aridet Apus, vestri secura furoris
Vincula nectit Amor, nodoq́ꝫ arcanus honesto
Copulat alituum par nobile, nobilis ales.

Ova

Ova metæ, meta cæleſtis gloriæ monimentum.

EMBLEMA C.

SIC CVRRITE, VT COMPREHENDATIS.

ONuphrius Panuinius Veronenſis *de Ludis Circenſ. lib. 1. pag. 33. Metarum,* ait, *locatione terminum ac mundi finẽ deſignari voluêre, ab eo, quòd aliquis emenſus finis ſit, ſiue vt ſimilitudinem Orientis, Occidentisq́; ſolis repræſentarent. Ita Iſidorus l. 18. Oua verò ſuper metas locata in Caſtoris Pollucisq́; honorem addita fuêre, quòd illos cygni ouo editos ex Ioue veteres ſcripſerunt; quibus etiam (vt dixi) primò à Mercurio equos diſtributos fuiſſe, docet Steſichorus. De ouis Tertullianus:* 1.

Oua (inquit) honori Castoris & Pollucis adscribunt, qui illos ouo editos credendo, de cygno Ioue non erubescunt. Et infra *pag. 34. & 35. Iuxta singulas metas Columellæ aliquot erant trabeculæ sustinentes, quibus per singulas circuitiones agitatorum, à Circensium ministris quibusdam singula oua, & delphini erigebantur, & omnia curricula septem ouis* (ex vna parte) *& totidem* (ex altera parte, seu ad primā metam) *delphinis erectis* (septem enim metas conficiebant, septemque spacia decurrebant) *annotabantur. Cassiodorus: Nec illud putetur irritum, quòd metarum circuitus ouorum erectionibus exprimatur, quoniam actus ipse multis superstitionibus grauis, oui exemplo geniturum se artem aliquam profitetur, & ideò datur intelligi, volitantes atque inconstantissimos inde mores nasci, & quos auium matribus aptauerunt.* Denique *Dio lib.* XLIX. *scribit, Agrippam, quum videret, errare homines in Circo, propter circuituum numerum, delphinos, & ouata opera posuisse, quibus cursuum circuitiones, & conuersiones extenderentur.* Plura de his ouis Varro. *l. 1. de re rust.* & Liui. *lib. 15.* E quibus luce meridiana clarius est, *oua* in circo posita fuisse, ad notas curriculis numerandas.

II. Quid quod Circus ipse, seu Hippodromus, Soli consecratus *in oui lineam flexit aurigationem, vt toties ouum esset, quoties curreretur? Quin* Amphitheatrum quoque *tam spacio, siue arena,*

quàm

quàm cuneata mole in oui formam circumscriptum fuit. Ergo vbique *ouum*: & theatrum, & circus, & aurigationis linea, & meta, immo & ipse homo cum complicatus in vtero sedet, & pleraque in homine sensuum instrumenta, vt oculi, aures, os, lingua, ipsum caput, quod à vertice velut planiore fastigio in mentū acuitur, manus, vngues, cor, ventriculus, denique *nuces*, ait Putean. *Or. 20. glandes, pyra, pruna, corna, mora, & id genus, ouum referunt, aut imitantur: vt non frustra Empedocles arborum fructus oua appellârit*. Folia quoque, & margaritæ Romanis elenchi dictæ, ob longitudinem fastigiatam; & res infinitæ, siue in naturæ, siue in artium thesauris, *oui* figuram exhibent.

Quorsum hæc tot *oua*, aut *ouorum* vbique occurrentia simulachra? In hoc mundo, velut in Circo, aut Theatro versamur. Quin *spectaculū facti sumus, mundo, & Angelis, & hominibus. 1. Cor. 4. 9.* Immo ijs, qui in stadio decurrunt, Apostolus ipse nos comparauit. *1. Cor. 9. 24.* Quare, velut in Circo *oua* Castorum juxta metas, ita hæc vbique vel *oua*, vel *ouorum* simulachra statuuntur, vt & sciamus, notari omnes circuitiones nostras, & finis atque metæ nusquam non recordemur. Vehementissimus currenti stimulus est, brauij cupiditas, quæ assiduo eius aspectu incenditur; neque sustinet cunctationes, aut ad III.

plenilunium negotia differentes. Auidus ſimul cum aurora conſultat. Facilè amittit coronam lentus & procraſtinator. Quare & Paulus *1. Cor. 9. 24.* ait: *ſic currite, vt comprehendatis.* Atque, vt ad curſum faciat expeditos, addit: *Omnis autem, qui in agone contendit, ab omnibus ſe abſtinet, & illi quidem, vt corruptibilem coronam accipiant: nos autem incorruptam:* eamque non vnicam tantùm, ſed multiplicem. Nam, ſicut quamlibet circuitionem agitatorum, *erectione oui*, notabant & numerabant Romani: ita omne opus bonum notat Deus, in cælo coronandum. Dicet enim: *Venite benedicti Patris mei, poſſidete paratum vobis regnum à conſtitutione mundi. Eſuriui enim, & dediſtis mihi manducare &c. Matth. 25.* Item: *Omnis, qui reliquerit domum, vel fratres, aut ſorores &c. Matth. 19.*

IV. Hæc *ouorum erectio*, & promiſſio præmiorum, quaſi acclamatio quædam eſt adhortantis, & dicentis: *Surge, propera. Cant. 2. 10. Si tibi vir grauis atque laudabilis*, ait S. Cyprian. *ep. 9. de mortalibus, aliquid polliceretur, haberes pollicenti fidem: nec te falli, aut decipi ab eo crederes, quem ſtare ſermonibus atque in actibus ſuis ſcires. Nunc Deus tecum loquitur, & tu mente incredula perfidus fluctuas? Deus tibi de hoc mundo recedenti immortalitatem, atque æternitatem pollicetur, & dubitas? hoc eſt Deum omnino non noſſe*, Multos autem

du-

dubitare, aut fluctuare, claro indicio est, quòd in circo non properent, in theatro sileant, in stadio consistant, aut alienis soleis velint decurrere. Si enim palæstritæ verbera, si vim luctatores, si inediam cursu certantes, si aurigantes agitationem & lapsum, si miles & tela, & ignes, si colonus pondus diei, & æstum, si venator frigora, & pluuias, & grandines, si mercator ipsius maris sexcenta pericula sustinet; spe lucri, prædæ, messis, stipendij, brauij, præmij, aut coronæ; quis credat, vllum cessatorem verè credere, aut sperare æternos honores, æternas opes, æterna regna? quę verè sperata, vel plumbeo pectori alas essent additura.

V. Quamobrem meritò aliàs laudatus Thomas Morus, in carcere, ab Aloysia vxore ad inconstantiam sollicitatus, vt vitæ huius bonis diutiùs frui posset, teste Nicol. Sandero *lib. 1. de Schism. Angl.* eam interrogauit, quàm diu existimaret, ea bona posse durare? Cúmque illa respondisset: Facilè, si Deo ita videretur, viginti adhuc annis illum bonis suis, & promissis honoribus frui posse; facessere eam jussit, & stultam appellauit mercatricem, quæ id ageret, vt maritus suus viginti annorum breuitate æternitatem commutaret, ad quam, non viginti, sed multa annorum millia nihili essent æstimanda. Vitæ igitur cursum felici morte absoluit, cum, ad

præmium currenti propoſitum, oculos adiecit; neque jam pyrum pyro, aut vuam poſt vuam ſuccedere; ſed per niues ac hyemes ad vernas amoenitates eundum eſſe cogitauit. Quod & Moyſes fecit. *Aſpiciebat enim in remunerationem. Heb. 11. 26.* Sicut & S. Capraſius, qui, vt eſt *apud Sur. 20. Octob.* viſa cæleſti corolla, quam capiti S. Fidei in medijs flammis incendijſq; exiſtenti Angelus imponebat, mirificos animos ſumſit ad martyrium ſubeundum. Quid quòd hæc res etiam ipſos Ethnicos, primùm ad religionem, deinde ad omnia extrema, pro religione, ferenda inflammauit? Ita enim Theophilus miſſis duntaxat à Dorothea floribus ac pomis, hyeme natis, de cælo coniecturam fecit, & martyrem martyr eſt ſecutus, quam antè ſarcaſmis ſequebatur ad mortem euntem. *Sur. 6. Feb.*

VI. Nec alia res magnum illum Chriſti heroem Adrianum cepit, & in tantum fortitudinis culmen produxit. Quippe cum 28. annos natus eſſet, necdum ſciuiſſet, quid nomen ſecum ferret Chriſtianum, vidit admirabilem Martyrum in crudeliſſimis ſupplicijs patientiam, conſtantiam, fortitudinem. Quam cum attonitus ſpectaret, non potuit omittere, quin interrogaret, Quid ſe tam atrocibus tormentis ſperarent conſecuturos? Cui cum illi reſpondiſſent: *Speramus bona illa, quæ oculus non vidit, nec auris audiuit &c.*

dixiſ-

dixiſſes de cælo tactum Adriani animum, ita repentè accenſus Chriſtianæ religionis amore flagrauit; neque verò cæleſtibus illis bonis inhians dubitavit & ipſe, pro Chriſti nomine eoſdem agones ſubire, atque acerbiſſimos, toto corpore in fruſta diſſecto, ſuſtinere cruciatus.

Et *nonne melius eſt*, ait S. Hieronym. *ep. 22. ad Euſtoch. breui tempore dimicare, ferre vallum, arma ſumere, laſſeſcere ſub lorica, & poſtea gaudere per victorem; quàm impatientia vnius horæ ſeruire perpetuò? Nihil amantibus durum eſt; nullus difficilis cupienti labor eſt. Reſpice quanta Iacob pro Rachele pacta vxore ſuſtinuit.* Ac iterum. *Amemus & nos Chriſtum, eiusq́; ſemper quæramus amplexus, & facile videbitur omne difficile: breuia putabimus vniuerſa, quæ longa ſunt: & iaculo illius vulnerati, per horarum momenta dicemus: Heu me! quia peregrinatio mea prolongata eſt à me. Non ſunt condignæ paſſiones huius temporis ad futuram gloriam.* Et quando etiam Euripides dixit; *Ex felicibus nullum putate beatum ante metam*; neque ipſa quidem huius temporis felicitas ad beatitudinem eſt æſtimanda. VII.

Ad quam vt nos identidem extendamus, ijs, quæ retro ſunt, obliuioni traditis, nos Meta, Metæ *oua*; *ouorum* omnia admonent: immo & ipſa de *ouis* Somnia. *Somniauit ſeruus quidam*, ait Or. 20. Put. *ouum ſibi ab hero, ſed coctum tradi:* IIX.

quod

quod ille sic accepit, vt nucleo vteretur, putamen abijceret. Quid factum? Prægnans hera erat, & mox filium enixa, è puerperio periit. Seruus igitur infanti nutricius datur, qui tum demum intellexit mulieris grauidæ imaginem esse, cocto maturitatem fœtus designari, maternum corpus vita destitutum pro putamine habitum. Hoc somnivm, apud seruos Dei, non est somnium. Hi carnem, prægnantis; Spiritum, filij instar, habent. Corpus illis pro putamine, anima pro nucleo est. Libenter igitur corpus in sepulchrum abijciunt, dummodo cælo matura anima, per huius vitæ stadium feliciter delata, & inter tot pereuntes seruata, non talaribus Mercurij, non Pegasi alis, non essedo Triptolemi, aut Cereris vehiculo; sed ignea fidei, spei, & charitatis triga, velut Eliæ curru, sursum rapta euolet ad æternitatem.

F I N I S.

Omnia ad maiorem Creatoris, Redemtoris, Iustificatoris, & summi Iudicis gloriam.

INDEX RERVM ET VERBORVM.

Prior numerus Emblema, poſterior numerum marginalem Emblematis ſignificat.

Agnus

Aqui-

Ludus

Mor-

Seleni-

FINIS.

Monachij, Apud NICOLAM HENRICVM Electoralem Typographum.